

Universitätsbibliothek Paderborn

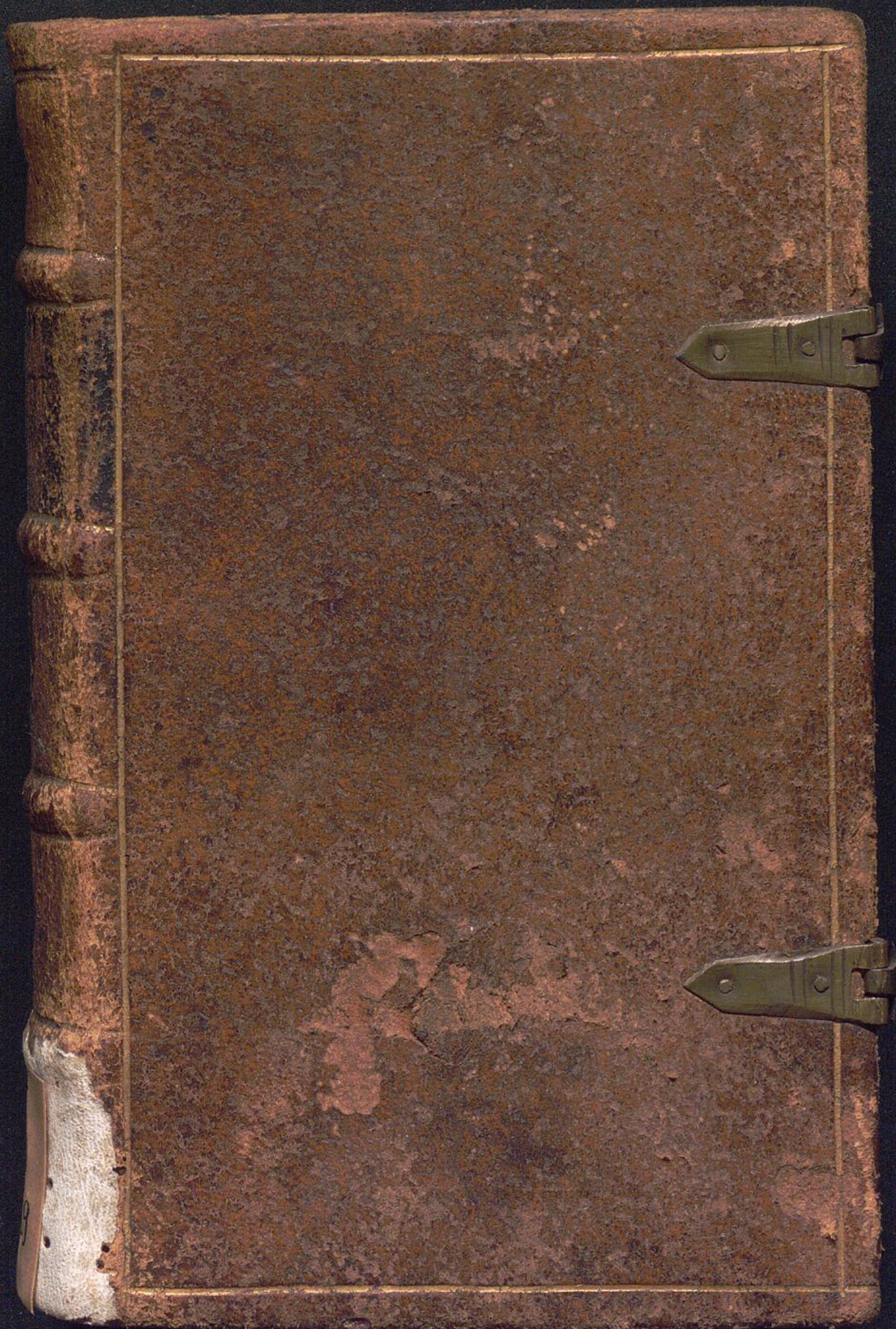
Instructio practica ...

De Sacerdotii Origine & Præstantia - Variis item Industriis, & Praxibus, quibus Sacerdotes boni ad Dei gloriam suámque & Proximi salutem promovendam sunt usi ; Malorum Qvoque Sacerdotum infelici interitu, radicibus, & remediis Cui etiam Compendium Ritualis, ea, quæ pro commodiori Sacramentorum & ...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1681

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48600](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48600)

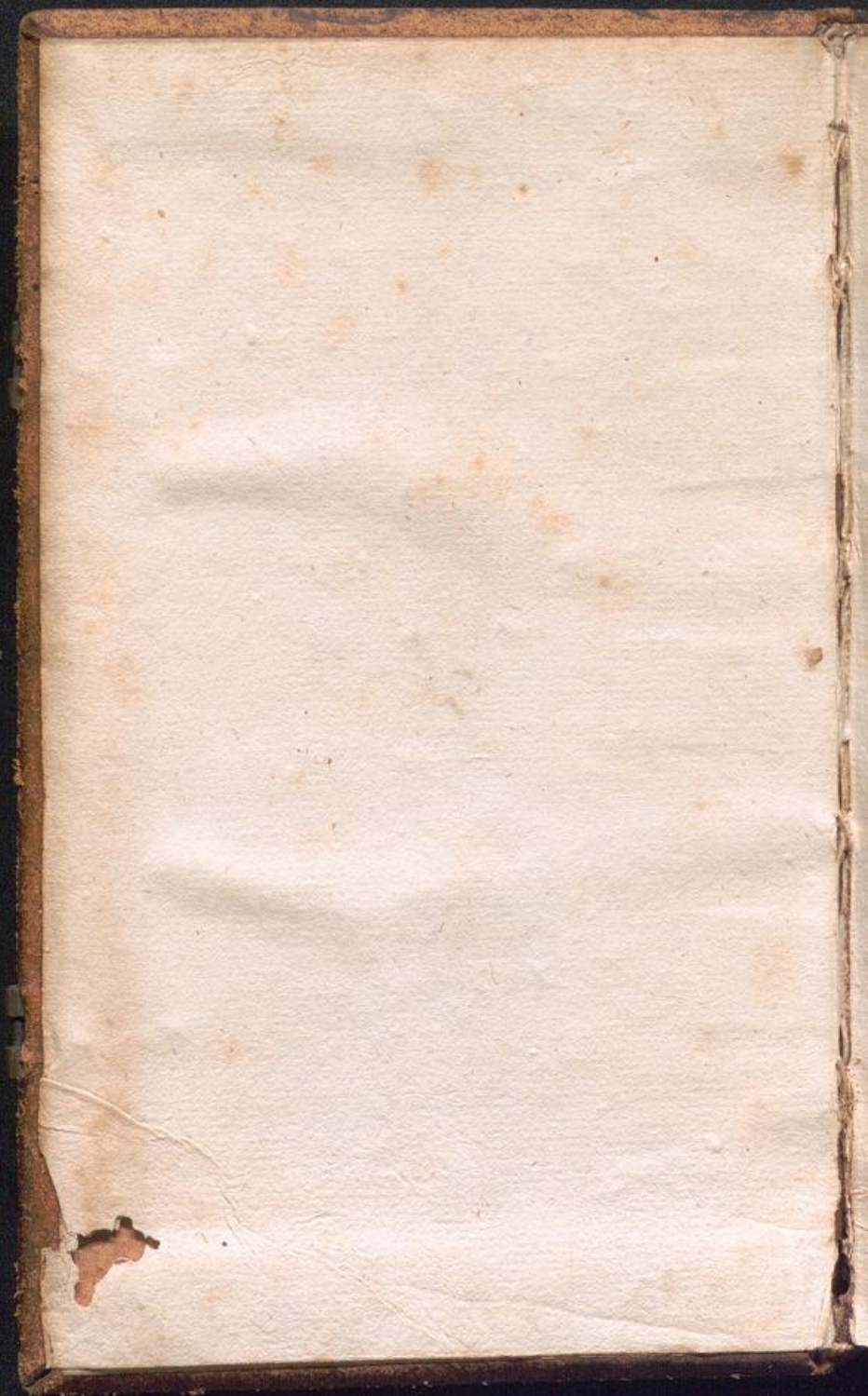

Th. 2829⁹

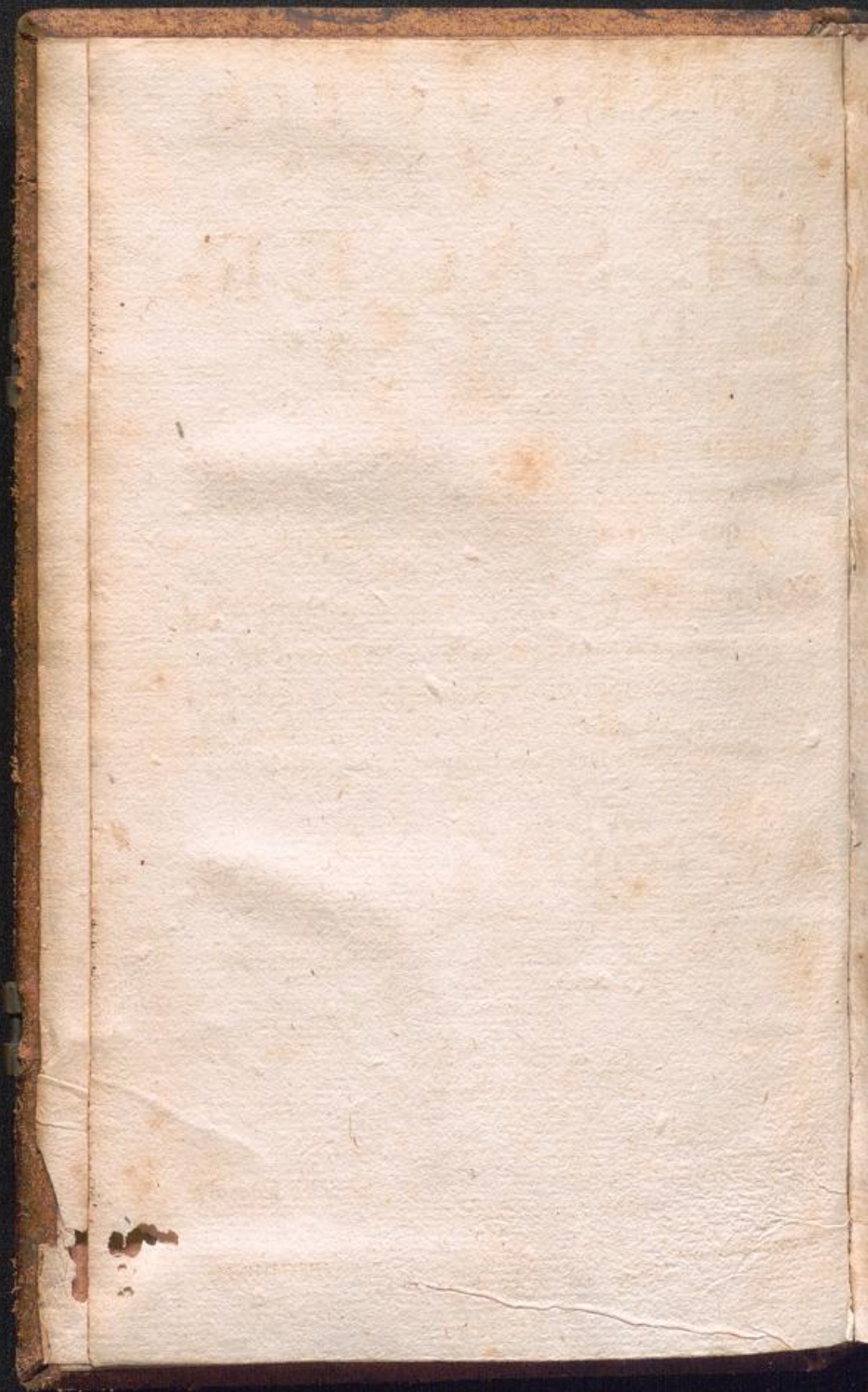
J. VII
AR.

INSTRUCTIO
PRACTICA
NONA
DE SACER-
DOTII

Origine & Prestantia,

Variis item Industriis, & Praxibus, qui-
bus Sacerdotes boni ad DEI gloriam, suam;
que & Proximi salutem promovendam
sunt usi.

*MALORUM QUOQUE SACERDOTVM
infelici interitu, radicibus, & remediis*

Cui etiam Compendium Ritualis, ea, quæ pro
commodiori Sacramentorum & Sacramentalium ad-
ministracione serviunt, complectens, in calce
adjectum est.

AUTHORE

R. P. TOBIA LOHNER,
SOC. JESU PRESBYTERO.

*Cum Gratia, & Privilegio Sacrae Cas. Majestatis,
Et Facultate Superiorum.*

D I L I N G E

Typis & Sumptibus JOANN. CASPARI BENCARD,
Bibliopolæ Academici.

Per JOANNEM FEDERLE.

Anno M. DC. LXXXI.

REVERENDISSIMO
DOMINO HOMINO

IOHANNES
GÖZLER

22. Theologie Doct.

REVERENDISSIMO
PRINCIPIS ET EPISCOPI
RATISBONENSIS IN SPIRITUALIS

VICARIO GENERALI
OFFICIALI ET CONSILIARIO

Cathedrae Ecclesiae Ratibonensis
CANONICO

DOMINO MEIO GRATIOSO

Exemplum non solum
meo debeam, ne in
hunc & dignitatem
restituam ac Grat. Dom.

Vestris graviter peccant, dum tenuit
lunum hoc opusculum illis
Nominis in corpore & deinde

REVERENDISSIMO,
PRÆNOBILI, ET AMPLISSIMO
DOMINO DOMINO

JOANNI
GÖZFRID

SS. Theologiæ Doctori,

REVERENDISSIMI, ET SERE-
NISSIMI PRINCIPIS ET EPISCOPI
RATISBONENSIS IN SPIRITUALIBUS

VICARIO GENERALI,
OFFICIALI ET CONSILIARIO,

Nec non

Cathedralis Ecclesiæ Ratisbonensis
CANONICO,

DOMINO MEIO GRATIOSO.

Ereri equidem non imme-
ritò debebam, ne in autho-
ritatem & dignitatem Reve-
rendissimæ ac Grat. Dom.

Vestræ graviter peccarem, dum tenuis-
simum hoc opusculum illustri eiusdem
Nomini inscribere & dedicare præsu-

X 2

mo;

EPISTOLA

mo; sed facile veniam audaciæ tantæ ob-
tenturum me confido, si triplici titulo,
velut triplici funiculo, qui difficulter
rumpitur, me ad hunc Libellum Ipsi po-
tius, quàm alteri dedicandum, constri-
ctum fuisse intellexerit. Cum enim pri-
mò præcipuus Instructioni huic in lu-
cem datæ Scopus mihi fuerit præfixus,
ut Sacerdotibus sinceram, ac statum, vo-
cationeque suâ altissimâ dignam æsti-
mationem ingenerarem, simulque va-
rias industrias, quibus & suam, & alio-
rum salutem ac perfectionem maiori
dexteritate ac fructu procurare possent,
suggererem, meritò non parùm ad hunc
Scopum certius obtinendum conduce-
re videbatur, si non mortuorum dun-
taxat pulcherrima exempla, sed recen-
tiora etiam adhuc viventium facta eis-
dem ob oculos ponerem; nec sanè diu-
talia mihi quærenda fuerunt, cum in
Reverendissima & Grat. Dom. Vestra
abun-

DEDICATORIA.

abunde illa invenerim, ut quæ tum propter eximiam Theologicorum, Canonicoꝝque dogmatum notitiam; tum propter singularem vitæ inculpatæ, moruꝝque innocentiam ac gravitatem; nec non copiosissimum, solidarum, selectarumque virtutum apparatus usque adeò fulgere cœpit in domo DEI, ut meritò ex modio privatæ vitæ extrahendam, & super Candelabrum Vicariatûs Generalis ponendam censuerint Superiores, ut verbo & exemplo præluceret omnibus, qui in Diœcesi sunt. Quòd si & ipsam in Pastoris munere per multos annos obeundo indefessam sedulitatem ac vigilantiam: in dirigendis animabus singularem dexteritatem & Zelum: in Sacerdotibus gubernandis eximium fervorem, & prudentiam: in laboribus denique tolerandis, difficultatibûsque superandis invictam constan-

stantiam perpendere voluero, an non jure æquissimo iterum Reverendissimam & Grat. Dom. Vestram Sacerdotibus omnibus in vivum & genuinum veri Pastoris Exemplum proponere, illaque DEI ad Moysen olim dicta verba: *Aspice, & fac secundum exemplar, quod tibi propositum est:* usurpare potero?

Jam verò si affectum, quo Reverendissima & Grat. Dom. Vestra & me, & Socios meos, constanter hactenus prosecuta est, considerem: si favorum & beneficiorum, quos nobis liberalissimè exhibuit, multitudinem & magnitudinem perpendam: an non æquissimum iterum videri poterat, ut, quoniam totum obligationis contracta debitum persolvere non possum, exiguum saltem mutui affectus testimonium, gratamque beneficiorum acceptorum memo-

DEDICATORIA.

memoriam, velut tenuem censum offerrem.

Si denique per hunc libellum ipsum meum desiderium, quo Instructionem hanc à Sacerdotibus, in quorum præcipue utilitatem ea à me, perinde, ac præcedentes octo, composita est, sedulò evolvi, ac ipsa praxi confirmari desidero, impleri cupiam, an non tercia mihi causa offerri meritò censetur, ut libellum hunc Reverendiss. & Grat. Dom. Vestræ patrocínio totum committam, ut per Eandem aliis etiam subjectis Sacerdotibus commendetur, atque adeò optatus à me, & aliis fructus subsequatur.

Accipiat ergo Reverendiss. ac Grat. Dom. Vestra opusculum hoc eo animo ac benevolentia, quâ aliorum suorum Clientum obsequia admittere consuevit, & ut idipsum subjectis Sacerdotibus ad finem præfixum obtinendum

EPIST. DEDICATORIA.

innotescat, cooperatione sua, authoritatéque efficere dignetur. Interea, ut **DEUS** ter Opt. Max. Eandem inter tot labores ac conatus diu salvam, incolumémque servare, atque per ipsius Zelum & operam, divinæ suæ gloriæ, Ecclesiæ, & Diœcesis Ratisbonensis commodum & augmentum copiosè promoveré velit, ex animo voveo, precórque. Monachij vigesimo Septembris. Anno post Christum natum **M. DC. LXXXI.**

Reverendissimæ ac Gratiossæ

Dominationis Vestræ

Infimus & addictissimus Servus

TOBIAS LÖHNER
Soc. Jesu.

PRÆFATIO
AD
LECTOREM.

Dum altissimam Sacerdotalis statûs dignitatem,
& præclaras, quæ ab eodem offeruntur, tum ad
DEI, Christique gloriam, tum ad suam alio-
rumque salutem promovendam occasiones ex una parte
mecum perpendo; ex altera verò parte, quam pauci has
occasiones, ut æquum foret, arripiant, atque adeò in-
explicabili Vocationis Beneficio respondeant, accuratius
considero, equidem non immeritò cum Christo exclamare
posse videor: Multi vocati, pauci verò electi. Id quod
jam olim etiam Origines lib. 6. in levit. sensit, dum di-
xit: Aliud arbitror esse in Sacerdotibus officio fungi,
aliud esse instructum & ornatum: quisque enim potest
Solemni Ministerio fungi ad populum; pauci tamen
sunt, qui ornati moribus, instructi doctrinâ, sapien-
tiâ eruditi, ad manifestandam rei veritatem sint ido-
nei, & qui scientiam fidei non sine ornamento sen-
sum, & assertionum fulgore depromant. Quod
aureæ laminæ capiti impositæ designat ornatus. Unum
igitur Sacerdotis nomen, sed non una vel pro vitæ me-
ritò, vel pro animæ virtutibus dignitas. Dum verò &
causam, atque radicem hujus socordie indago, non aliam
sanè invenio, quàm quòd beneficium suæ vocationis, &
Sacerdotalis statûs dignitatem atque præstantiam non sa-
tis aestimare; nec aliorum bonorum Sacerdotum præclara
Exempla considerantes, iisdem ad laudabilem imitatio-
nem se accendere studeant; hæc namque duo media
præcipuè efficacia esse ad viam perfectionis & sanctitatis
festino

Præfatio

festino pede decurrendam, jam olim Sponsa Cant. c. 1. indicavit, dicens: Trahe me (quibus verbis grande desiderium sequendi Sponsum innuit) post te curremus in odorem unguentorum tuorum, quibus verbis causam tanti desiderii significavit, quod scilicet exemplum sui Sponsi, id est, præclaras dotes ac virtutes considerans, eorundem odore perinde ad imitationem incitata sit, quemadmodum columba ab alia columba balsamo inuncta per odorem ad sequelam trahi solent. Atque hæc videlicet præcipua causa fuit, cur post alias Instructiones practicas in Sacerdotum utilitatem compositas, typoque commissas, etiam hanc non minus, ut spero, utilem futuram componere decreverim, ut, videlicet quemadmodum hætenus eorum Intellectum potissimum illuminare conatus sum, ut, quid faciendum sit, intelligant, ita hæc Instructione voluntatem quoque accendere studeam, ut, quæ facienda esse per Intellectum cognoverunt serio, efficaciterque exequi velit. Ne tamen, dum nostræ Societatis exempla crebrius affero, offendi quis forsitan possit, sciat, amicus Lector, id non ideo me fecisse, quod præstantiora hæc exempla ideoque præferenda aliis judicaverim, sed quod planè aliorum Sacerdotum aut Religiosorum vitas aut historias ad manus non habuerim; unde quando talia exempla retulero, authores eorum non ut Religiosi Societatis JESU, sed ut Sacerdotes considerandi sunt; sic enim non minus eorum, quàm aliorum Sacerdotum exempla sufficientia erunt ad imitationis desiderium excitandum.

Quare in tres partes hæc Instructio dividetur, quarum prima de Origine & præstantia Sacerdotii tractabit in qua ipsi etiam ritus in collatione Ordinum adhiberi soliti ex Romano Pontificali afferentur, ut eorundem Ordinum

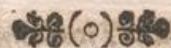
Cant.

Adlectorem.

Candidati, qui ad manus Pontificalia talia non habent, prius eosdem relegere, atque adeo ad illos cum majori decentia & reverentia suscipiendos preparare se queant. Secunda precipuas industrias & Exempla, quibus optimi quique Zelosissimi Sacerdotes suam, suorumque subditorum salutem ad Majorem DEI Gloriam promoveri studuerunt, exarrabit. Tertia tandem malorum Sacerdotum infelices exitus, poenasque referet, ut, qui se honorum Sacerdotum exemplis, præmissisque trahi ad emulationem non sinunt, timore saltem suppliciorum sceleratis Sacerdotibus imminentium coërceantur, atque ad remedia, quæ eundem in finem in hac parte præscribentur, adhibenda radicesque, quas assigna vero, efficaciter extirpandas excitentur. Faxit DEUS, ut eadem, quæ priores meas Instructiones amplexi sunt, alacritate ac benevolentia etiam hanc suscipiant, & optatos ad omnem honestatem sectandam, vocationemque suam perfectissime adimplendam stipulos cum insigni suo, & ovium sibi commissarum emolumento concipiant.

Quia vero à pluribus Sacerdotibus rogatus sum, ut compendium Ritualis eos præcipue ritus, qui pro quotidiano Sacramentorum & Sacramentalium administratione præscripti sunt, juxta morem quarundam Diacesium colligerem, etiam hoc obsequium eisdem denegare nolui, ita tamen memoratum compendium Instructioni huic annexens, ut pro libitu illud ab eadem separare, & seorsum usurpare possint. Sequenti mense etiam Bibliotheca Manualis copiosum pro concionibus formandis apparatus magno volumine complectens eisdem à me offeretur.

INDEX

INDEX TITVLORVM

huius Operis.

PARS I.

De Sacerdotij origine & præstantia.

CAPUT I.

De origine & essentia Sacerdotij.

- §. 1. Quid sit Sacerdotium. fol. 1.
§. 2. Per quos gradus ad Sacerdotium perveniatur. 3
§. 3. Quibus ritibus Sacerdotium, & reliqui Ordines
conferantur. 7
Membrum 1. De iis, quæ præmittenda sunt ordi-
nationi. ibid.
Membrum 2. De Clerico faciendo. 11
Membrum 3. De minoribus Ordinibus. 16
Membrum 4. De ordinatione Ostiariorum. 17
Membrum 5. De ordinatione Lectorum. 19
Membrum 6. De ordinatione Exorcistarum. 22
Membrum 7. De ordinatione Acolythorum. 24
Membrum 8. De sacris Ordinibus. 28
Membrum 9. De ordinatione Subdiaconi. 29
Membrum 10. De ordinatione Diaconi. 38
Membrum 11. De ordinatione Presbyteri. 46
Membrum 12. De ordine Missæ à Presbyteris ordi-
nandis observando. 63

CAPUT

Index Titulorum.

CAPUT II.

De præstantia Sacerdotij.

§. 1. De intrinseca præstantia Sacerdotij.	71
§. 2. De præstantia extrinseca Sacerdotij, seu ex aliorum testimonio.	75
Testimonium DEI.	ibid.
Testimonium Christi.	77
Testimonium B. Virginis.	78
Testimonium Angelorum.	79
Testimonium Sanctorum.	80
Testimonium Doctorum Ecclesiæ.	81
Testimonium aliorum SS. Patrum.	82
Testimonium Conciliorum.	83
Testimonium summorum Pontificum.	84
Testimonium Imperatorum, ac Regum.	89

PARS II.

De Exemplis & industriis bonorum Sacerdotum, quibus suam & proximi salutem procurare conati sunt.

CAPUT I.

De Exemplis bonorum Sacerdotum ad propriam salutem pertinentibus.

§. 1. Exempla Fidei à Sacerdotibus relicta.	91
§. 2. Exempla Spei.	92
§. 3. Exempla Caritatis Divinæ.	98
§. 4. Exempla Prudentiæ.	105
§. 5. Exempla Justitiæ.	110
Exem-	

Index Titulorum.

Exempla Religionis erga DEUM.	111
Erga Christum.	119
Erga B. Virginem.	127
Erga Sanctos.	136
Exempla Obedientiæ.	140
§. 5. De Exemplis Fortitudinis à Sacerdotibus reli-	
ctis.	148
Exempla Patientiæ.	ibid.
Exempla Constantiæ.	156
§. 6. De Exemplis Temperantiæ relictis à Sacerdoti-	
bus.	160
Exempla Pauperratis spiritualis.	ibide
Exempla Abstinentiæ.	170
Exempla Sobrietatis.	174
Exempla Castitatis.	176
Exempla Mansuetudinis.	186
Exempla Modestæ.	190
Exempla Sedulitatis.	193
Exempla Taciturnitatis.	195

CAPUT II.

**De Exemplis Sacerdotum ad Proximi
salutem pertinentibus.**

Titulus I.

**De Exemplis in agendo cum variis
Personis.**

§. 1. De Exemplis Caritatis erga Infideles.	199
§. 2. De Exemplis Caritatis erga Hæreticos.	202
§. 3. De Exemplis Caritatis erga Peccatores.	205
§. 4. De Exemplis Caritatis erga Inimicos.	210
§. 5. De Exemplis Caritatis erga Infirmos.	214
§. 6.	

Index Titulorum.

- §. 6. De Exemplis Caritatis erga Pestiferos. 216
§. 7. De Exemplis Caritatis erga Captivos. 219
§. 8. De Exemplis Caritatis erga Pauperes. 221
§. 9. De Exemplis Caritatis erga Peregrinos, vel Ho-
spites. 226
§. 10. De Exemplis Caritatis erga Domesticos. 229
§. 11. De Exemplis Caritatis erga Defunctos. 232

Titulus II.

*De Caritate erga proximum in variis
functionibus.*

- §. 1. De Caritate à Sacerdotibus per conciones exer-
cita. 236
§. 2. De Caritate per catechizationem rudium à Sacer-
dotibus exhibita. 241
§. 3. De Caritate per Sacramentorum administratio-
nem à Sacerdotibus demonstrata. 245
§. 4. De Caritate per conversationem privatam à Sa-
cerdotibus demonstrata. 249
§. 5. De felici morte zelosorum Sacerdotum. 251

PARS III.

*De malorum Sacerdotum infelici exitu
& pœnis.*

CAPUT I.

Qui Sacerdotes hoc loco potissimum intelligantur. 257

CAPUT II.

De damnis ex malorum Sacerdotum vita oriundis. 259

CAPUT

Index Titulorum.

CAPUT III.

- De infelici exitu malorum Sacerdotum. 263
§. 1. De Luxuria in Sacerdotibus castigata. 264
§. 2. De Avaritia Sacerdotum castigata. 267
§. 3. De Pluralitate Beneficiorum in Sacerdotibus ca-
stigata. 268
§. 4. De Gulæ intemperantia in Sacerdotibus casti-
gata. 269
§. 5. De Superbia in Sacerdotibus castigata. 271

CAPUT IV.

- De radicibus seu causis malorum Sacerdotum. 273

CAPUT V.

- De remediis pro malis Sacerdotibus emendandis. 275

PARS

PARS I.
DE SACERDOTII
ORIGINE ET PRÆ-
STANTIA.

Quemadmodum in omnibus ferè aliis rebus, quarum Naturam perfectè cognoscere desideramus, duæ præcipuè quæstiones formantur, videlicet *quid sint*, & *quales sint*; ita cùm in hac parte Sacerdotii Naturam indagare, declararèque constitutum sit, meritò eadem duæ quæstiones per diversa duo capita resolvuntur, & in priori quidem ipsa Sacerdotii essentia explicatur, & sic quæstio, *quid sit*, resolvitur; in posteriori verò ejusdem Sacerdotii præstantia declaratur, eademque operâ ad quæstionem *quale sit* respondetur.

CAPVT I.
DE ORIGINE ET ESSEN-
TIA SACERDOTII.

Ad hanc quæstionem resolvendam tria potissimùm demonstranda sunt. 1. Quid sit Sacerdotium, & unde suam originem sumpserit. 2. Quibus gradibus ad illud perveniatur; quæq; dispositiones requirantur. 3. Quibus ritibus & Cæremoniis tum ipsum Sacerdotium, tum reliquæ Ordines conferantur, quæ proin omnes quæstiones tribus distinctis §§. resolvuntur.

§. I.

Quid sit Sacerdotium.

I. Est variis in omni lege modis debitus DEO cultus sit exhibitus, præ cæteris tamen semper Sacrificium ipsi placuisse

Instruct. IX.

A

cuisse

cuisse constat, utpote per quod DEUM velut summum omnium rerum Dominum, ac Principem omnium bonorum largitorem profiteamur, atque adeò soli DEO proprium est, uti Concilium Tridentinum sess. 22. c. 3. his verbis testatur: *Quamvis in honorem & memoriam Sanctorum nonnullas interdum Missas celebrare consueverit, non tamen illis offerri Sacrificium docet, sed DEO soli, qui illos coronavit, unde nec Sacerdos dicere solet: Offero tibi Sacrificium hoc, Petre, vel Paule: sed DEO de victoriis illorum gratias agens, eorum patrocinia implorat, ut ipsi pro nobis intercedere dignentur in calis, quorum memoriam facimus in terris.*

II. Atque hæc videlicet causa est, cur S. Thomas 2. 2. q. 95. a. 1. ad 1. Azor l. 10. mor. c. 7. q. 7. Sacrificium generatim sumptum à jure naturæ præscriptum putet, eò quod recta ratio dicat, DEUM, velut omnium bonorum Authorem, Sacrificiis esse placandum. Hinc mox ab Orbe condito Cain & Abel Sacrificia obtulerunt, Patris utique præeuntis Exemplum secuti. Hinc & in lege Mosaica DEUS septemplex generis Sacrificia instituit, uti ex primis septem Levitici capitibus constat. Ut adeò mirum videri non debeat, si Christus, quemadmodum Legem Gratiæ lege Naturæ & Mosaica longissimè perfectiorem fundavit, ita Sacrificium quoque longè perfectius in eadem offerri voluerit, uti iterum Concilium Tridentinum l. c. c. 1. sequentibus verbis aperte profitetur: *Quoniam sub priori Testamento, teste Apostolo Paulo Hebr. 7. propter Levitici Sacerdotii imbecillitatem consummatio non oportuit, sed ad Patris misericordiarum ita ordinante sacramentum, ut in eo perfectum dūm Ordinem Melchisedech surgere, Dominum nostrum IESUM Christum, qui posset omnes, quotquot sanctificandi essent, consummare, & ad perfectum adducere. Is igitur DEUS ac Dominus noster, etsi semel seipsum in ara Crucis, morte intercedente, DEO Patri oblaturus erat, ut aeternam illic redemptionem operaretur; quia tamen per mortem Sacerdotium ejus extinguendum non erat, in cæna novissima, quâ nocte tradebatur, ut dilectæ Sponsæ suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, quo cruentum illud semel in Cruce paragendum repræsenteretur, ejusque memo-*

ria in finem usque seculi permaneret, atque illius salutari virtus in remissionem eorum, qua à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur, Sacerdotem secundum Ordinem Melchisedech se in aeternum constitutum declarans, Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini DEO Patri obtulit, ac sub earundem rerum Symbolis Apostolis, quos tunc Novi Testamenti Sacerdotes constituebat, ut sumerent, tradidit, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, praecepit per haec verba: Hoc facite in meam commemorationem, uti semper Catholica Ecclesia intellexit, & docuit.

III. Ex quibus verbis facile nunc patet origo Sacerdotii; cum enim Sacrificium in genere sit actio, per quam res corporea primum certis verbis & caeremoniis sacratur, & postea ritu debito, in finem congruentem DEO offertur, uti Azor ex S. Thoma describit; in specie verò Sacrificium Missae in consecratione, vel ut alii volunt, etiam in oblatione & sumptione consistat, clarè colligitur, Ministros quosdam institui debuisse, per quos ea actiones legitimè peragerentur, quos proinde rectè Sacerdotes, uti & ipsum eorum munus Sacerdotium appellamus, atque adeò rectè Sacerdotium à principali suo munere definiri, legitimam potestatem ad Sacrificium Missae offerendum; ad hunc quippe finem omnes reliqui Subordinati gradus & Ordines inferiores ordinantur, ut sequenti §. videbimus.

§. II.

Per quos gradus ad Sacerdotium perveniatur.

I. Quemadmodum DEUS in multis aliis casibus se Naturae, ejusque modo procedendi accommodare solet, ita id ipsum etiam in Sacerdotii institutione observare voluit; atque adeò sicut formae aliae, quo majorem in se perfectionem continent, tantò plures, perfectioresque dispositiones requirunt, ut vel ex modo & difficultate illam producendi ejusdem perfectio colligatur, ita cum, ut Concilium Tridentinum sess. 23. cap. 2. loquitur, divina res sit tam sancti Sacerdotii Ministerium, consentaneum fuit, quò dignius & majori

A 2

majori

majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesiæ ordinatissima dispositione plures, & diversi essent Ministrorum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deservirent, ita distributi, ut, qui jam Clericali Tonsura insigniti essent, per minores ad majores ascenderent.

II. Primus ergo Gradus, per quem ad Sacerdotium ascenditur, *Tonsura prima* vocatur, per quam à Mundo & Sæcularibus rebus aliquis separatur, & divino cultui, ministerioque Ecclesiæ deputatur, atque adeò Clericus, seu in sortem Domini assumptus efficitur. Sicut enim Romani olim in Senatum & Populum distributi sunt, ita nunc sanctiore disciplina rotus Populus Christianus in Clerum, & Populum dividitur, ita ut à Clero, id est, sorte Clerici, à Populo, qui græcè *laïos* vocatur, Laici appellentur, qui quidem longo inter se intervallo secernuntur; ut enim DEUS ab initio divisit aquas, quæ fuerant sub firmamento, ab aquis, quæ erant supra firmamentum, ita Christus Clericos à Laicis separavit, idèoque ad Apostolos Jo. 15. dixit: *Vos elegi de Mundo, & de Mundo non estis.* Unde & ipsi Apostoli Act. 6. dixerunt: *Non est æquum nos derelinquere Verbum DEI, & ministrare mensis.* Considerate ergo, Fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto & sapientia, quos constituamus super hoc opus. Nos verò Orationi & Ministerio Verbi instantes erimus. Ex quo colligitur tres esse primæ Tonsuræ primarios effectus. 1. Quòd ad res Ecclesiasticas, Ordinesq; olim suscipiendos deputetur. 2. Quòd Beneficii Ecclesiastici capax efficiatur. 3. Quòd privilegium fori, ut vocant, sortiatur, ita ut ad sæculare tribunal non trahi, nec ab aliis, quàm Judice Ecclesiastico impunè verberari absque sacrilegio possit.

III. Secundus Gradus est *Ostiarius*, in quo per Clavium traditionem potestas aperiendi Ecclesiam Fidelibus, & claudendi Infidelibus conceditur; per funis verò, vel ut communius fieri solet, per cymbali porrectionem potestas Populum ad Ecclesiam convocandi confertur. Unde patet, Ostiarios, cum hoc ipsorum Officium, aperiendi scilicet, & claudendi materialia templa, & campanas pulsandi plerumque nunc per sæculares Ministros peragantur, tantò magis sollicitos esse debere, ut hæc officia in spiritualibus templis ad-

De Essentia Sacerdotii.

adimpleant, atque adeò, ut Pontificale loquitur, invisibilem DEI domum, corda scilicet Fidelium, dictis & exemplis suis claudant Diabolo, Deoque aperiant.

IV. Tertius Gradus *Lectoratus* appellatur, in quo per traditionem libri Lectionum confertur potestas Verbum DEI, aliasque sacras Lectiones legendi, unde Episcopus in Ordinatione admonet illos, ut Verba DEI & Lectiones sacras distinctè, apertèque ad intelligentiam & ædificationem proferant, &, quod ore legunt, corde credant, & opere compleant, quatenus Auditores suos Verbo & Exemplo pariter docere queant. Hinc etiam, dum legunt, in edito loco stare jubentur, ut ab omnibus videantur, & audiantur, figurantes positione corporali, quòd in alto virtutum gradu debeant conversari, quatenus cunctis, à quibus videntur, & audiuntur, cælestis vitæ formam præbeant.

V. Quartus Gradus *Exorcistatus* vocatur, in quo per traditionem libri Exorcismorum confertur potestas Dæmones ab obsessis corporibus expellendi; unde duo præcipuè Exorcistæ curanda sunt. 1. Ut is sit, quem meritò inferna monstra pertimescant. 2. Ut à suo, omniumque animo arceat, & deiciat bestias illas infames, quæ vel per vim, vel per artem, clam aut palam insidiantur nostræ salutis; hanc enim ob causam ab Episcopo sequentibus verbis admonetur: *Stude igitur, ut, sicut à corporibus aliorum Dæmones expellitis, ita à mentibus & corporibus vestris omnem immunditiam & nequitiam ejiciatis, ne illis succumbatis, quos ab aliis vestro ministerio effugatis.*

VI. Quintus Gradus *Acoluthatus* nominatur, in quo minima potestas confertur. 1. Ut accendere Acoluthi in Ecclesia lumina, & deferre possint; Unde admonentur, ut suæ vitæ sanctimonia præluce omnibus ad pietatem studeant, & caritatis ardore divinum in animis mortalium ignem accendant, unde Episcopus eos sequentibus verbis hortatur: *Studete susceptum officium ritè implere; non enim DEO placere poteritis, si lucem manibus præferentes, operibus tenebrarum inservitis.* 2. Ut aquam & vinum ad Eucharistiam ministrare possint; unde studere debent, ut etiam seipsos in Sacrificium vivum DEO offerant, quemadmodum ipsos Episcopus ante Consecrationem monet, dicens: *Hunc*

etenim in DEI Sacrificio dignè vinum suggeretis & aquam, si vos ipsi DEO Sacrificium per castam vitam, & bona opera oblatis fueritis.

VII. Sextus Gradus est *Subdiaconatus*; in quo confertur duplex præcipuè potestas, nempe subservire sacro præparando & mundando calicem & patenam, & Epistolam in Missa solemni cantando; unde materia hujus Ordinis est traditio calicis vacui cum patena vacua superpositâ, & traditio libri Epistolarum; urceoli verò etiam si pariter illi tradantur, non tamen sunt materia, ne partialis quidem hujus Sacramenti, eò quòd non fiat ab Episcopo, nec unum sit de præcipuis muneribus Subdiaconi, neque ullam habeat formam annexam. Amictus verò, Manipulus, & tunica, cum certa verborum formula tradantur, quia tamen non specialem, sed omnibus sacris Ordinibus communem significationem & potestatem continent, ideo nec ipsa etiam materia partialis Subdiaconatus vocantur.

VIII. Septimus Gradus *Diaconatus* appellatur; in quo confertur potestas Evangelium in Missa solemni canendi, illudque Populo ex pulpito exponendi, quem in finem liber Evangeliorum velut partialis materia traditur; nam altera partialis materia impositio manûs ab Episcopo facta conferri debet, per hanc quippe accipit gratiam Spiritûs sancti, ut, quemadmodum nomen Diaconi indicat, dignè Presbytero assistere, aliâque muneri suo convenientia opera ritè ac fructuosè peragere possit. Quem in finem dicit ad eum Episcopus: *Accipe Spiritum sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo & tentationibus ejus.*

IX. Octavus Gradus est ipse *Presbyteratus*, seu *Sacerdotium*; in quo gemina potestas, sacrosanctum scilicet Missæ Sacrificium offerendi, & à peccatis Fideles absolvendi confertur; prior quidem per traditionem calicis cum vino, & patenæ cum Hostia; posterior verò impositione manuum à solo Episcopo facta, uti pluribus sequenti §. dicetur.

X. Porro ad hunc Presbyteratûs gradum sequentes qualitates juxta communem Theologorum, & Canonistarum sententiam requiruntur. 1. Ut baptizatus & confirmatus sit. 2. Ut masculini sit generis. 3. Ut Ordinantis subditus sit, sive ratione Originis, sive Domicilii, sive Beneficii, sive

triennalis familiaritatis seu commensalitatatis cum Episcopo ordinante. 4. Ut legitime natus sit. 5. Ut non sit Hæreticus, aut etiam irregularis. 6. Ut vigesimum quintum annum attigerit. 7. Ut de morum integritate ac probitate legitimum testimonium habeat. 8. Ut sufficientem doctrinam habeat, id est, sciat omnia, quæ Ordini suo ritè exercendo conveniunt, qualia sunt Officij divini recitatio, Missæ celebratio, Sacramentorum administratio, Verbi divini prædicatio, & similia. 9. Ut convenienti Titulo Mensæ, ut vocant, sit instructus, aut Beneficium Ecclesiasticum aut Patrimonium possideat, quod sibi ad victum honestum sufficiat; ne cum Ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere cogatur.

§. III.**Quibus ritibus Sacerdotium & reliqui Ordines conferantur.**

Cum Cæremoniæ & ritus in conferendis Ordinibus adhiberi soliti in Pontificali Romano potissimum describantur, placet eosdem iis ipsis, quibus ibi præscribuntur, verbis hic enarrare, ita tamen, ut, ubi obscurior aliquis sensus explanationem exigere; aut aliud aliquid norandum occurrere videbitur, distincto charactere breviter id subjiçiat.

MEMBRUM I.**DE IIS, QUÆ PRÆMITTENDA SUNT ORDINATIONI.**

I. **C**um Ordinationes faciendæ s. sunt, per Sacristam, seu alium ad quem spectat, præparantur omnia, quæ necessaria sunt pro Missa Pontificali. Et demum, cum tempus Ordinationis instat, horâ competentî, Pontifex Cappâ magnâ indutus, Capellano illam post eum deferente, venit ad Ecclesiam, ubi Ordinationes fieri debent, & accedens ante Altare genuflexus ibi aliquamdiu orat.

A 4**Deinde**

Deinde vadit ad Sedem, ubi Paramenta capere consuevit; vel, si non sit in Ecclesia sua, ad Faldistorium *b.* ad cornu Epistolæ sibi paratum, ubi sedens accipit omnia Paramenta Pontificalia coloris temporis convenientis, & mitram simplicem *c.* dicens Psalmum, *Quàm dilecta &c.*

A. Nempe tempore in Jure Canonico præscripto *c. 3. de Temp. Ordin.* quod est respectu primæ Tonsuræ quicunque dies; respectu Minorum Ordinum quicunque dies Festivus, Dominica aut Sabbatum pro generali Ordinatione deputatum; pro sacris verò Ordinibus Sabbata quatuor Temporum, Passionis, & Paschatis; licet ob causam rationabilem, v. g. ob multitudinem Ordinandorum, infirmitatem Ordinantis vel Ordinandi, non sit prohibitum, Ordinationem in diem Dominicam differre, vel continuare, si jejunium in Sabbato eòusque fuerit extensum, quia tunc Vespera Sabbati, & Matutinum Dominicæ fictione Canonica pro una die reputantur, uti in *cap. literas de Temp. Ord.* dicitur. Per privilegium tamen interdum conceditur à Pontifice, ut sacri Ordines etiam extra præscripta tempora diebus Dominicis vel Festivis conferantur, & recipiantur; ubi licet graves Authores nomine diei Festivi solum Festum Fori, quo Populus à laboribus cessat, intelligi velint; alii tamen non minùs probabiliter cum Barboſa *p. 2. de Offic. Episc. alleg. 17. n. 7.* etiam Festa chori, id est, dies quoscunque sub ritu duplici celebrari solitos comprehendi docent. Porro cur in supradictis Sabbatis potiùs, quàm alio tempore Ordinationes solemnes celebrentur, ratio communiter ab Authoribus assignatur, quòd hæc tempora ob jejunium & Fidelium preces ad majorem Ordinandis gratiam à DEO impetrandam aptiora videantur, quàm ob causam etiam SS. Paulus & Barnabas ex præcepto Spiritûs sancti ad prædicandum Gentibus missi priùs jejunaverunt, quàm manus ab Apostolis illis impositæ fuerunt. Quòd autem in Sabbato potiùs, quàm alio die quatuor Temporum conferantur hi Ordines, congrua ratio esse potest, quòd Sabbatum requiem, Deique cultum significet, requies verò à laboribus & negotiis secularibus, ac DEI cultus præcipuè Clericis conveniat.

B. Faldi.

B. Faldistorium est sedes nonnihil elevatior, & Baldachino instructa ad Episcopum honorandum, ejusque eminentiam præ aliis Clericis demonstrandam erecta.

C. Id est, nullo speciali ornatu gemmarum, unionum, aut auri instructam, qualis præcipuis Solemnitatibus potius convenit.

II. Pontifex sic paratus, baculum Pastoralem in sinistra tenens, accedit ad gradus Altaris, ubi deposito baculo & mitra, factâ Altari reverentiâ cum profunda capitis inclinatione, facit cum Ministris Confessionem *d.* Interim cantatur à Choro *Introitus & Kyrie eleison.* Finita Confessione, Pontifex ascendit ad Altare, illud in medio osculatur, & textum Evangelii ad sinistram; incensat Altare more solito, resumit mitram, & revertitur ad sedem, seu ad Faldistorium, ad cornu Epistolæ, ubi depositâ mitrâ, & versa facie ad Altare, oblato sibi per Ministrum libro, ex eo legit *Introitum & Kyrie eleison*: quibus dictis sedet cum mitra, donec perficiatur à Choro ultimum *Kyrie eleison.* Quo finito, surgit Pontifex, & cum mitra ad Faldistorium ante medium Altaris sibi præparatum accedit, & in illo sedet, renibus Altari versis. Tum Archidiaconus *e.* vocat omnes Ordinandos *f.* dicens: *Accedant omnes, qui ordinandi sunt.*

D. Unâ cum iis, quæ antecedunt Confessionem, & sequuntur, sicut in principio Missæ notatur.

E. Vel alius, qui quoad hunc actum officio Archidiaconi fungi solet, uti plerumque fieri consuevit.

F. Per Ordinandos hoc loco intelliguntur non solum ii, qui septem Ordines accipiunt; sed etiam ii, qui primâ Tonsurâ (quæ communius inter Ordines non numeratur) initiandi sunt, cum & his sæpe eodem actu prima Tonsura conferatur.

III. Quibus ante Altare coram Pontifice genitflexis, & in modum coronæ dispositis, Archidiaconus publicè interrogat omnes, si sint aliqui, qui confirmati non sint *g*: quia non debent ad Ordinationem accedere, nisi priùs confirmentur *h*. Et si aliqui confirmandi erunt, tunc depositis Pontifex annulis & Chirothecis lavat manus, reassumit annulos, & confirmat *i*. prout suprà habetur; vel si non erunt aliqui confirmandi, palàm interdicat per unum ex suis *k*. sub his verbis;

*Reverendissimus in Christo Pater ac Dominus D. DEL
& Apostolica Sedis gratia Episcopus N. sub excommunicationis pœna præcipit, & mandat omnibus & singulis pro suscipiendis Ordinibus hîc presentibus, ne quis forsan eorum irregularis aut aliàs à Jure vel ab Homine excommunicatus, interdictus, suspensus, spurius, l. aut aliàs à Jure prohibitus. m. sive ex aliena Diœcesi oriundus sine licentia sui Episcopi, aut non descriptus, examinatus, n. approbatus, & nominatus, ullo pacto audeat ad suscipiendos Ordines accedere. Et quòd nullus ex Ordinatis discedat, nisi Missâ finitâ, & benedictione Pontificis acceptâ.*

G. Nisi priùs in Examine jam quæsierit: vel aliunde cognoverit omnes confirmatos esse.

H. Sic enim Concilium Tridentinum *sess. 23. c. 4.* requirit, non quòd Confirmatio sit de necessitate Sacramenti Ordinis, sicut Baptismus, sed ob congruitatem; & ideo Sacramentum Ordinis validè conferri potest illi, qui non est confirmatus, uti Barbosa in loc. cit. Concil. Trid. cum plurimis docet.

I. Et si fortè Ordinandus sit alienus subditus, modò literas dimissorias afferat; sic enim hoc ipso, quòd ad ipsos Ordines ab Episcopo suscipiendos licentia sit concessa, etiam ad Confirmationis Sacramentum, sine quo licitè Ordines non conferantur.

feruntur, licentia concessa præsumitur, uti Ludov. Engel p. 1. l. 1. tit. 1. §. 3. n. 12. cum Laym. c. 6. de Sac. n. 2. docet.

K. Quod ordinariè Archidiaconus, aut is, qui officio illius fungitur, præstat.

L. Nisi per subsequens Matrimonium, aut Professionem Religiosam, aut dispensationem Pontificiam sit legitimatus; talis enim ratione originis censetur vilis, atque adeò indignus Sacris Ordinibus.

M. Quales sunt Uxorati, absolute rebaptizati, Adulti ab Hæreticis baptizati, Neophyti, publicè Pœnitentes &c.

N. Nisi aliunde de ejus scientia, aliisque qualitatibus constet; ob quam causam aliqui Religiosi vel Graduati non amplius examinantur.

MEMBRUM II.

DE CLERICO FACIENDO.

I. Clericus o. fieri potest etiam extra Missarum Solemnia, quocunque die, horâ, & loco. p.

O. Clericus à Græco verbo κλήρῳ, quod latinè sortem significat, dictus, quia, ut S. Hieronymus ad Nepot. ait, de sorte Domini sunt, vel quia Dominus sors, id est, pars Clericorum est: qui autem vel pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut ipse possideat Dominum, & ipse possideatur à Domino: qui Dominum possidet, & cum Propheta dicit: *Pars mea Dominus*: nihil extra Dominum habere potest, cum istis enim partibus, puta auro, argento, voluptatibus, honoribus &c. Dominus pars ejus fieri non dignatur; si ergo Altari serviens de Altaris oblatione sustentor, habens victum & vestitum his contentus ero, & nudam Crucem nudus sequar.

P. Unde aliqui non improbabiler colligunt, Primam Tonsuram (sic dictam, quia per istam abscissionem Capillorum cum sacra benedictione factam via ad reliquos ordines sternitur, verusque Clericus efficitur) verum Ordinem non esse, eò quòd hi omnes ordinariè non nisi certo tempore & loco conferri possint.

II. Pro Clericis ordinandis, parentur forfices pro incidendis capillis, & bacile pro illis imponendis.

Ec

Et quilibet Ordinandorum habere debet superpelliceum suum super brachium sinistrum, & candelam in manu dextra. Et vocantur omnes tonsurandi nominatim, & sigillatim per Notarium, & quilibet respondet: *Adsum.*

III. Quibus ante Altare coram Pontifice in Faldistorio cum Mitra sedente genuflexis, Pontifex surgit cum mitra, & dicit:

V. Sit Nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc nunc & usque in seculum.

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit celum & terram.

OREMUS.

Fratres carissimi, Dominum nostrum JESUM Christum, pro his Famulis suis, qui ad deponendum comas capitum suorum pro ejus amore festinant, q. ut donet eis Spiritum Sanctum, qui habitum Religionis in eis in perpetuum conferret, & à mundi impedimento, ac seculari desiderio corda eorum defendat, ut, sicut immutantur in vultibus, t. ita dextra manus ejus virtutum tribuat eis incrementa, & ab omni cecitate spiritali, & humana oculos eorum aperiat, & lumen eis æternæ gratiæ concedat. Qui vivit, & regnat &c.

Q. Ex hoc colligitur, non sine arcano mysterio Clericis comas tonderi, ut videlicet intelligat, quemadmodum nunc liberè propter DEUM crines dimittit, ita rerum quoque temporalium inordinatam curam & amorem ei abjiciendam esse.

R. Id est, quoad exteriorem aspectum, dum scilicet coronas in capite portare cernuntur.

IV. Posthæc sedente Pontifice, schola inchoat, & prosequitur Antiphonam, & Psalmum.

Tu es, Domine, qui restitues hereditatem meam mihi.

PSAL-

PSALMUS.

Conserua me, Domine, quoniam speravi in te &c.

Repetitur tota Antiphona: Tu es, Domine &c.

V. Incepto Psalmo, Pontifex cum forficibus incidit unicuique extremitates capillorum in quatuor locis, videlicet in fronte, in occipitio, & ad utramque aurem, deinde in medio capitis aliquot crines capillorum, & in bacile deponit, & quilibet, cum tondetur, dicit:

Dominus pars hereditatis meae, & calicis mei: tu es, qui restitues hereditatem meam mihi.

VI. Omnibus tonsis, mitrâ depositâ, surgit, Pontifex, & stans versus ad illos, dicit:

OREMUS.

Præsta, quæsumus, Omnipotens DEUS, ut hi Famuli tui, quorum hodiè comas caput pro amore Divino deposuimus, in tua dilectione perpetuò maneant, & eos sine macula in æternum custodias. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

VII. Tunc Schola inchoat & prosequitur, Antiphonam sequentem, quâ inceptâ Pontifex sedet cum mitra.

Hi accipient benedictionem à Domino: & misericordiam à DEO salutari suo, quia hæc est generatio querentium Dominum.

PSALMUS.

Domini est terra, & plenitudo ejus &c.

Deinde repetitur tota Antiphona: Hi accipient &c. quâ finitâ surgit sine mitra Pontifex, & ad Altare conversus dicit:

OREMUS.

Et Ministri dicunt:

✠. Fle-

℣. *Flectamus genua.*

℞. *Levate.*

Et mox ad tonsos genuflexos versus Pontifex dicit:

Adesto, Domine, supplicationibus nostris, & hos Famulos tuos benedicere & dignare, quibus in tuo sancto nomine habitum Sacrae Religionis imponimus, ut, te largiente, & devoti in Ecclesia tua persistere, & vitam percipere mereantur aeternam. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

VIII. Tum Pontifex sedet cum mitra, & accipiens in manum superpellicum dicit singulis:

Induat te Dominus novum Hominem s. qui secundum DEUM creatus est in Justitia, & Sanctitate veritatis.

s. Conformiter scilicet Apostoli adhortationi Eph. 4. dicentis: *Hoc autem dico, & testificor in Domino, ut jam non ambuletis sicut Gentes (& Saculares) in vanitate sensus vestri &c. Studentes deponere secundum pristinam conversationem, veterem Hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris, Renovamini autem Spiritu mentis vestra, & induite novum Hominem, qui secundum DEUM creatus est in Justitia & sanctitate veritatis; quæ verba bene ponderare debet Clericus, atque adeo operam dare, ut opere ipso compleat, & Mundo cum veritate dicere queat, quod Juvenis quidam conversus Meretrici, cum qua peccare consueverat, obviante, & an non illam agnosceret, interroganti, ac: *Ego sum illa: subjicienti sapienter respondit dicens: Ast ego non sum ille, qui scilicet olim fueram.**

IX. Et mox imponit illud cuilibet repetendo: *Induat te &c. immittens usque ad scapulas, & immediatè trahens, si unum tantum sit superpellicum, sicque facit usque ad ultimum, qui eo taliter induitur: si verò quisque suum superpellicum habeat, singuli totaliter induuntur. Quo expedito*

finis

sine mitra surgit Pontifex, & versus ad illos dicit:

OREMUS.

Omnipotens sempiterne DEUS, propitiare peccatis nostris. & ab omni servitute secularis habitus hos Famulos tuos emunda, ut, dum ignominiam t. secularis habitus deponunt, tuâ semper in ævum gratiâ perfundantur: ut, sicut similitudinem coronæ tuæ eos gestare facimus in capitibus, sic tua virtute hereditatem subsequi mereantur æternam in cordibus. Qui cum Patre &c.

T. Non quod per se ignominia sit secularis habitus (cûm utique & is cum summa sanctitate jungi queat) sed quod illi, qui semel Mundo, & Sæcularibus desideriis depositis Christum per perfectionis & imitationis studium sequi decrevit, probrosum sit, retrò respicere, & vanitates mundanas sectari.

X. Deinde sedet cum mitra Pontifex, & alloquitur illos sub his verbis:

Filii carissimi, animadvertere debetis, quod hodie de foro Ecclesiæ v. facti estis, & privilegia Clericalia x. sortiti estis: cavete igitur, ne propter culpas vestras illa perdati, & habitu honesto, bonisque moribus atque operibus DEO placere studeatis, quod ipse vobis concedat per Spiritum Sanctum suum. Amen.

V. Id est, in Ecclesiasticorum numerum relati, ita ut à solo Ecclesiastico Magistratu ac Judice judicari possitis; unde privilegium Fori, Ecclesiastici scilicet, consecuti dicuntur Clerici.

X. Qualia sunt, exemptum esse à foro sæculari, tributis &c. sine Sacrilegio graviter violari non posse.

XI. Tum, suggerente Archidiacono, Ordinati redeunt ad loca sua.

DE MINORIBUS ORDINIBUS.

I. Quatuor Minores & Ordines *a.* dari possunt extra Missarum Solemnia, diebus Dominicis, & Festivis duplicibus *b.* Sed in manè tantum.

c. Sic dicti, non quia non verè etiam sint Sacramentum, sed quia non ita propinquè ad Sacramentum Eucharistiæ accedunt, vorumque castitatis annexum non habent, sed cum iisdem Sacramentum Matrimonii consistere possit, uti Concilium Trident. *sess. 23. de reform. c. 17.* definitum ob quam causam etiam *non sacra* dicuntur.

A. Quæ vox ut rectè intelligatur, notandum est, Ordinem dupliciter accipi solere. 1. Pro quodam gradu seu potestate spiritali conficiendi Sacramentum Eucharistiæ, vel ministrandi in ordine ad illud. 2. Pro ipsa Ordinatione, seu sacro ac solemnè ritu externo, quo huiusmodi gradus seu potestas spiritalis alicui confertur; utroque modo hoc in loco intelligi potest, cum & ritus in collatione Ordinum adhiberi soliti explicentur, & potestas spiritalis per quemvis Ordinem significata conferatur.

B. Intellige tam de Festis Chori, quàm Fori, ut supra ex probabili sententia ostendi.

II. Ordinandi omnes ad quatuor Minores Ordines esse debent superpelliceis induti *c.* cum candela in manu dextra. *d.*

C. Ut ex ipsa veste discant, quanta cum puritate mentis ad Sacerdotium accedere debeant; certè S. Chrysostomus tam purum esse debere Sacerdotem existimabat, ac si in medio Angelorum choro existeret.

D. Ut sibi potissimum dictum credant illud Christi Luc. 12. *Sint lumbi vestri praecincti, & lucerna ardentes in manibus vestris. Ut sic luceat lux vestra (boni exempli & vitæ) coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in calis est.* Matth. 5.

MEM.

DE ORDINATIONE OSTIARIORUM.

I. Pro Ostiariis ordinandis parentur claves Ecclesie f. Pontifex Clericis ordinatis surgit, & cum mitra ad sedem seu ad Faldistorium ad cornu Epistolæ revertitur, ubi depositâ mitrâ, & ad Altare conversus, oblato sibi libro, cantat primam Collectam, deinde sedet, reassumit mitram, & cantatur prima Lectio g. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui sedens cum mitra, ex eo legit Lectionem ipsam. Quibus finitis surgit Pontifex, & cum mitra ad Faldistorium ante medium Altaris sibi præparatum proficiscitur, & in illo sedet renibus Altari versis; Archidiaconus vocat Ordinandos, dicens:

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium Ostiariorum.

Et mox Notarius singulos nominatim vocat, & quilibet respondet. *h.*

F. Hæ enim sunt materia hujus Ordinis.

G. Si solemniter sit Missa, alioqui enim ipse eam apud Altare leget.

H. Adsum dicendo, quod tamen pro eo duntaxat casu intelligendum est, quo nulli primam Tonsuram acciperent; alioqui enim cum pro Tonsura jam vocati sint, non est necesse, ut iterum nominatim vocentur.

II. Omnibus in Superpelliceis cum candelis in manibus coram Pontifice genuflexis, Pontifex admonet illos, dicens:

Suscepturi, Filii carissimi, officium Ostiariorum, videte, quæ in domo DEI agere debeatis. Ostiarium oportet percutere cymbalum, & campanam, aperire Ecclesiam,

Instr. IX.

B

& Sa.

Et Sacrarium i. Et librum aperire k. ei, qui prædicat. Providete igitur, ne per negligentiam vestram, illarum rerum, quæ intra Ecclesiam sunt, aliquid depereat, certisque horis domum DEI aperiatis Fidelibus, Et semper claudatis Infidelibus. l. Studete etiam, ut, sicut materialibus clavibus Ecclesiam visibilem aperitis, Et clauditis, sic Et invisibilem DEI domum, corda scilicet Fidelium dictis vestris Et exemplis claudatis Diabolo, Et aperiatis DEO, ut divina verba, quæ audierint, corda retineant, Et opere compleant, quod in vobis Dominus perficiat per misericordiam suam.

l. Ex quo colligitur, officium Ostiariorum non esse duxat Ecclesiam aperire & claudere, ac campanas pulsare, sed etiam ea, quæ ad Ecclesiam pertinent, diligenter in Sacrarario vel alio loco custodire, ne quid depereat.

k. Quod hodie vix in usu est, nisi fortè intelligendum de Evangelii libro, ut in eodem Evangelium illi quærat autem, quàm Cathedram ascendat.

*l. Unde colligitur, levitas Veteris Testamenti, qui Janitorum officioungebantur, figuram Ostiariorum fuisse, ut qui in quatuor partibus templi stabant, seduloque cavebant, ne quid immundum ingrederetur, idèoque nunquam à ministerio recedebant, uti in *l. 2. Paralip.* dicitur. Sed et ipse Christus hoc officium implevit, dum *Ioan. 2.* vendentes & ementes flagello è funiculis confecto de templo eiecit.*

III. Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus claves Ecclesiæ, quas successivè manu dextra singulis tangant, Pontifice dicente:

Sic agite, quasi reddituri DEO rationem pro iis rebus, quæ his clavibus recluduntur.

IV. Posthæc Archidiaconus sive alius Archidiaconi vice fungens, ducit eos ad ostium Ecclesiæ, & facit illos claudere, & aperire; tradit etiam eis funem Campanarum, faciens eos campanas pulsare;

te; m. Deinde illos reducit ad Pontificem, quibus coram Pontifice genua flectentibus stans cum mitra Pontifex versus ad ipsos ordinatos dicit:

DEUM Patrem Omnipotentem, Fratres carissimi, suppliciter deprecemur, ut hos Famulos suos bene dicere dignetur, quos in officium Ostiariorum eligere dignatus est; ut sit eis fidelissima cura in domo DEI diebus ac noctibus, ad distinctionem certarum horarum, ad invocandum nomen Domini, adjuvante Domino nostro IESU Christo, qui cum eo vivit, & regnat &c.

M. Aut certe cymbalum, quod hodie ordinariè loco campanæ pulsatur.

V. Tum, mitrâ depositâ, stans Pontifex, & conversus ad Altare dicit:

OREMUS.

Et Ministri subjungunt:

Electamus genua.

R. Levate.

Et statim versus ad illos genuflexos, stans sine mitra, dicit:

Domine sancte, Pater omnipotens, eterne DEUS, bene dicere dignare hos Famulos tuos in officium Ostiariorum, ut inter Janitores Ecclesiæ tuæ pareant obsequio, & inter Electos tuos, partem tuæ mereantur habere mercedis. Per Dominum nostrum &c. R. Amen.

VI. Posthæc Ordinati, suggerente Archidiacono, redeunt ad loca sua.

MEMBRUM V.

DE ORDINATIONE LECTORUM.

I. Pro Lectoribus ordinandis paratur liber Lectorum.

B 2

II. Ostia-

II. Ostiariis ordinatis, Pontifex reassumptâ mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad Faldistorium à parte Epistolæ. Interim cantatur primum Graduale, vel primum Alleluja, si sit infra Octavam Pentecostes, & Pontifex sedens cum mitra, oblato sibi libro & candela, legit dictum Graduale, vel Alleluja. Quibus dictis surgit, depositâ mitrâ, & versus ad Altare cantat secundam Collectam. Tum sedet, reassumptâ mitrâ, & cantatur secunda Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui sedens cum mitra ex eo legit Lectionem ipsam. Quibus dictis Pontifex revertitur ad Faldistorium ante medium Altaris positum, ubi sedet cum mitra, & Lectores vocantur per Archidiaconum hoc modo:

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium Lectorum.

Et mox nominantur per Notarium, ut suprâ dictum. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Electi Filii carissimi, ut sitis Lectores in domo DEI nostri, officium vestrum agnoscite, & implete. Potest enim DEUS, ut augeat vobis gratiam perfectionis eternæ. Lectorem siquidem oportet legere ea, quæ prædicat o. & Lectiones cantare, & benedicere panem, & omnes fructus novos. Studete igitur verba DEI, videlicet Lectiones sacras, distinctè, & apertè, ad intelligentiam, & ædificationem Fidelium, absque omni mendacio falsitatis proferre, ne veritas divinarum Lectionum incuriâ vestrâ ad instructionem audientium corrumpatur. p. Quod autem ore legitis, corde credatis, atque opere compleatis; quatenus Auditores vestros verbo prædiciter, & exemplo vestro docere possitis. Ideoque,

legitis, in alto loco Ecclesie stetis, ut ab omnibus audiamini, & videamini, figurantes positione corporali vos in alto virtutum gradu debere conversari, quatenus cunctis, à quibus audimini, & videmini, celestis vite formam præbeatis, quod in vobis DEUS impleat per gratiam suam.

O. Quod videtur de Evangelio potissimum intelligendum, utpote quod solum hodie legi ex cathedra solet.

P. Per instructionem hoc loco mala instructio videtur intelligi, ita ut idem ac destructio significare videatur.

III. Deinde Pontifex accipit, & tradit omnibus Codicem, de quo lecturi sunt (quem manu dextrâ tangunt) dicens:

Accipite, & estote verbi DEI relatores, habituri, si fideliter & utiliter impleveritis officium vestrum, partem cum iis, qui verbum DEI bene administraverint ab initio.

IV. Quibus expeditis, & illis genuflexis, Pontifex stans cum mitra, versus ad eos dicit:

Oremus, Fratres carissimi, DEUM Patrem omnipotentem, ut super hos Famulos suos, quos in Ordinem Lectorum dignatur assumere, bene & dictionem suam clementer effundat, quatenus distinctè legant, quæ in Ecclesia DEI legenda sunt, & eadem operibus impleant. Per Dominum nostrum &c.

V. Tum Pontifex mitrâ depositâ stans conversus ad Altare dicit:

OREMUS.

Et Ministri subjungunt:

Flectamus genua.

℟. Levate.

B 3

Deinde

Deinde conversus ad Ordinatos genuflexos dicit sine mitra :

Domine Sancte, Pater omnipotens, eterne DEUS, bene & dicere dignare hos Famulos tuos in Officium Lectorum, ut assiduitate Lectionum instructi sint, atque ordinati, & agenda dicant, & dicta opere impleant, ut in utroque Ecclesie Sanctae exemplo sanctitatis suae consulant. Per Dominum &c.

VI. Postea suggerente Archidiacono redeunt Ordinati ad sua loca.

MEMBRUM VI.

DE ORDINATIONE EXORCISTARVM.

I. **P**RO Exorcistis Ordinandis paretur liber Exorcismorum, cujus loco dari potest Pontificale q. vel Missale.

Q. Id est, liber, in quo descriptae sunt caeremoniae, quas Pontifices vel Episcopi in variis consecrationibus, & ordinationibus, benedictionibusque observare debent.

II. Lectoribus ordinatis, Pontifex, reassumpta mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad Faldistorium ad cornu Epistolae, ubi sedens cum mitra, oblato sibi libro & candela legit secundum graduale, vel secundum Alleluja, si sit infra octavam Pentecostes. Quo finito surgit Pontifex, deposita mitrâ, & versus ad Altare cantat tertiam Collectam. Tum sedet, reassumpta mitrâ, & cantatur tertia Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis revertitur ad Faldistorium ante Altare, & sedet cum mitra. Exorcistae verò vocantur per Archidiaconum modo consueto:

Acci

Accedant, qui ordinandi sunt ad Officium Exorcistarum.

Et ipsi nominantur sigillatim per Notarium, ut prius dictum est.

R. Si quidem ordinario tempore Angariorum aut Sabbati Sancti Ordines conferantur. Si enim Missa aut officium unicum habeat lectionem, tum post illam omnes quatuor Minores Ordines sine interruptione conferantur.

III. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos dicens:

Ordinandi, Filii carissimi, in Officium Exorcistarum debetis noscere, quid suscipitis. Exorcistam etenim oportet abjicere Dæmones, & dicere Populo, ut, qui non communicat, det locum; & aquam in ministerio funderet. Accipitis itaque potestatem imponendi manum super Energumenos, & per impositionem manuum vestrarum, gratiam Spiritus Sancti, & verbis Exorcismi, pelluntur Spiritus immundi à corporibus obsessis. Studete igitur, ut, sicut à corporibus aliorum dæmones expellitis, ita à mentibus & corporibus vestris omnem immunditiam & nequitiam ejiciatis, ne illis succumbatis, quos ab aliis vestro ministerio effugatis. Discite per Officium vestrum vitiis imperare, ne in moribus vestris aliquid sui juris inimicus valeat vindicare. Tunc etenim rectè in aliis Dæmonibus imperabitis, cum potius in vobis eorum multimodam nequitiam superatis. Quod vobis Dominus agere concedat per Spiritum suum Sanctum.

IV. Posthæc Pontifex accipit, & tradit omnibus librum, in quo scripti sunt Exorcismi, cujus loco tradi potest Pontificale, vel Missale, quem dextra manu tangunt, Pontifice dicente:

Accipite, & commendate memoriæ, & habete potestatem

rem imponendi manus super Energumenos, sive baptizatos, sive Catechumenos.

V. Postea verò omnibus devotè genuflexis Pontifex cum mitra stans dicit:

DEUM Patrem Omnipotentem, Fratres carissimi supplices deprecemur, ut hos Famulos suos bene \times dicere dignetur, in officium Exorcistarum, ut sint Spirituales Imperatores, ad abjiciendos Dæmones de corporibus obsessis cum omni nequitia eorum multiformi. Per Unigenitum suum Filium &c.

Tum conversus ad Altare, depositâ mitrâ, dicit:

OREMUS.

Et Ministri subjungunt:

Flectamus genua.

R. Levate.

Et mox conversus ad Ordinatos genuflexos dicit:

Domine Sancte, Pater Omnipotens aternè *DEVS*, bene \times dicere dignare hos Famulos tuos in officium Exorcistarum, ut per impositionem manuum, & oris officium, potestatem & imperium habeant Spiritus immundos coercendi, ut probabiles sint Medici Ecclesiæ tuæ gratiâ curatio nam virtutèque cælesti confirmati. Per Dominum nostrum &c.

VI. Posthæc suggerente Archidiacono redeunt ad loca sua.

MEMBRUM VII.

DE ORDINATIONE ACOLYTHORVM.

I. **P**RO Acolythis x. ordinandis parentur caliculus delabrum cum cereo extincto, & urceolus vini cuius ζ . pro vino, pro Sacramento.

x. La

X. Latine *Ceroferarii* dicuntur à Cereis portandis; græcè verò non malè à quibusdam *Acoluthi* appellantur ab ἀκούειν, quod sequi significat, ut vel ex nomine colligant officium suum, quod est, fideliter Sacerdoti ad Altare ministrare.

Z. Urceolus vacuus, non vino plenus & aquâ, qualis Subdiacono offertur, quia hunc in Sacrificio ipso Missæ Sacerdoti celebranti offerre soli Subdiacono velut potiori & magis immediato Ministro convenit; unde quando infra n. 3. dicitur, ad Acolythum pertinere, aquam & vinum ad Eucharistiam ministrare, hoc de remota ministracione intelligendum est, quatenus scilicet in eos vacuos debet aquam & vinum infundere, & postea eos in Sacrificio ad Altare portare, & Subdiacono offerre.

II. Exorcistis ordinatis, Pontifex, reassumpta mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad Faldistorium, ad cornu Epistolæ, ubi sedens cum mitrâ, oblato sibi libro & candelâ, legit tertium Graduale, vel tertium Alleluja, si sit infra octavam Pentecostes. Interim à Choro cantantur ipsum Graduale vel Alleluja. Quo finito surgit Pontifex, depositâ mitrâ, & versus ad Altare cantat quartam Collectam. Tum sedet, reassumpta mitrâ, & cantatur quarta Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candelabro ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis Pontifex revertitur ad Faldistorium ante Altare, ubi sedet cum mitrâ. Acolythi verò vocantur per Archidiaconum:

Accedant, qui ordinandi sunt ad officium Acolythorum.

Et mox nominantur per Notarium, ut suprâ.

III. Quibus coram Pontifice cum candelis in manibus genuflexis, Pontifex admonet eos dicens:

Suscepturi, Filii carissimi, officium Acolythorum pensate,

sate, quod suscipitis. Acolythum enim oportet ceroferarium ferre, luminaria Ecclesiae accendere, a. vinum & aquam ad Eucharistiam ministrare. Studete igitur susceptum officium dignè implere. Non etenim DEO placere poteritis, si lucem DEO manibus praeferentes, operibus tenebrarum inserviat, & per hoc aliis exempla perfidia praebeatis. Sed sicut veritas dicit: Luceat lux vestra coram Hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est. Et sicut Apostolus Paulus ait: In medio nationis pravae & perversa luceate sicut luminaria in Mundo verbum vitae continentes. Sint ergo lumbi vestri praecincti, & lucernae ardentes in manibus vestris, ut Filii lucis sitis. Abjiciatis opera tenebrarum, & induamini arma lucis. Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in Domino. Quae sit verò ista lux, quam tantopere inculcat Apostolus, ipse demonstrat dicens: Fructus autem lucis est in omni justitia, bonitate & veritate. Estote igitur solliciti, in omni justitia, bonitate & veritate, ut & vos, & alios, & Ecclesiam DEI illuminetis. Tunc etenim in DEI Sacrificio dignè vinum suggeretis & aquam, si vos ipsi DEO Sacrificium per castam vitam & bona opera oblatis fueritis. Quod vobis Dominus concedat per Misericordiam suam.

A. Sicut olim Levitae & Filii Aaron lucernas concinabant, ut in tabernaculo arderent.

IV. Posthac Pontifex accipit, & tradit omnibus candelabrum cum candela extincta, quod successive manu dextra singuli tangant, Pontifice dicente:

Accipite ceroferarium cum Cereo, & sciatis vos ad accendenda Ecclesiae luminaria mancipari in nomine Domini. R. Amen.

V. Tunc accipit, & tradit eis Urceolum vacuum, quem

quem similiter tangere debent, dicens communiter omnibus.

Accipite urceolum ad suggerendum vinum & aquam in Eucharistiam Sanguinis Christi in nomine Domini. R. Amen.

VI. Postea eis genuflexis permanentibus, Pontifex stans cum mitra versus ad eos dicit:

DEUM Patrem Omnipotentem, Fratres carissimi, suppliciter deprecemur, ut hos Famulos suos bene & dicere dignetur in ordine Acolythorum, quatenus lumen visibile manibus praferentes, lumen quoque spirituale moribus praebeant, adjuvante Domino nostro IESU Christo, qui cum eo, & Spiritu Sancto vivit & regnat DEUS per omnia secula seculorum. R. Amen.

VII. Tum Pontifex ad Altare se convertens, depositâ mitrâ stans dicit:

OREMUS.

Et Ministri: *Flectamus genua.*

R. Levate.

Et mox Pontifex ad eosdem genuflexos conversus dicit:

Domine Sancte, Pater Omnipotens, eterne DEUS, qui per IESUM Christum Filium tuum Dominum nostrum & Apostolos ejus in hunc mundum lumen tuae claritatis misisti; quique, ut mortis nostrae antiquum aboleret chirographum, gloriosissimæ illum crucis vexillo affigi, ac sanguinem & aquam ex latere illius pro salute generis humani effluere voluisti, bene & dicere dignare hos Famulos tuos in Officium Acolythorum, ut ad accendendum lumen Ecclesiae tuae, & ad suggerendum vinum & aquam ad consiciendum Sanguinem Christi Filii tui in offerenda Eucharistia, Sanctis Altaribus tuis fideliter subministrent.

Accen-

Accende, Domine, mentes eorum, & corda ad amorem gratiæ tuæ, ut illuminati vultu splendoris tui fideliter tibi in sancta Ecclesia deserviant. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

OREMUS.

Domine Sancte, Pater Omnipotens, æterne DEUS, qui ad Moysen & Aaron locutus es, ut accenderentur lucernæ in tabernaculo testimonii bene & dicere dignare hos Famulos tuos, ut sint Acolythy in Ecclesia tua. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

OREMUS.

Omnipotens sempiterne DEUS, fons lucis, & origo bonitatis, qui per JESUM Christum Filium tuum, lumen verum, mundum illuminasti, ejusque Passionis mysterio redemisti, bene & dicere dignare hos Famulos tuos, quos in officium Acolythorum consecramus, poscentes clementiam tuam, ut eorum mentes, & lumine scientiæ illustras, & pietatis tuæ rore irrigas, ut ita acceptum Ministerium, te auxiliante, peragant, qualiter ad æternam retributionem pervenire mereantur. Per eundem Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

VIII. Posthæc suggerente Archidiacono Ordinati redeunt ad loca sua.

MEMBRUM VIII.

DE SACRIS ORDINIBUS.

I. **S**acri b. & Majores c. Ordines sunt, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, ad quos ordinati omnes debent communicare, ideo parentur pro eorum numero hostiæ parvæ consecrandæ.

B. Et si juxta communioem sententiam etiam Minores Ordines

Ordines verum sint Sacramentum, atque adeò sub hoc respectu etiam *Sacri* meritò dicantur, hoc tamen loco pressius nomen *Sacri* accipitur pro tali Ordine, qui votum Continentiæ ex institutione Ecclesiæ annexum habet, & per quod Ordinatio DEO & Ecclesiæ sic consecrantur, ut Matrimonium & Statum Laicalem in perpetuum evitare teneantur, ob quam causam ejusmodi Sacri Ordines inter impedimenta Matrimonium dirimentia numerantur.

C. Sic dicti, quia proximè ad S. Eucharistiam, à qua Ordo omnem Sanctitatem accipit, accedunt, Sacerdos quidem illam conficiendo, Diaconus etiam dispensando, Subdiaconus vasa sacra & materiam subministrando; & ideo ex his Ordinibus nunquam plures simul eodem die, ut in Minoribus fieri consuevit, conferuntur, sed & cetera etiam interstitia ordinationi observari præcipiuntur, tum ut majori reverentia & præparatione ad eos accedatur; tum, ut tanti ministerii gratia magis æstimetur; tum ut Ordo jam susceptus exerceatur, antequam altior suscipiatur, & ad illum promerendum pietatis & virtutum merita augeantur.

MEMBRUM IX.

DE ORDINATIONE SUB-
DIACONI.

I. **P**ro Ordinatione Subdiaconorum d. parentur calix vacuus e. cum Patena superposita f. Urceoli cum manutergio, & liber Epistolarum. g.

D. Sic dicti, quia inferiores sunt Diacono, eique instrumenta ministrant, per quæ serviat Diaconus Presbytero.

E. Quæ est partialis materia hujus Ordinis, & materiam Presbyteratus ex hoc capite distinguit à Subdiaconatus materia, quòd Presbytero calix vino instructus, non item Subdiacono offeratur.

F. Quæ itidem ob eandem causam vacua esse debet.

G. Qui est altera partialis materia hujus Ordinis juxta communem sententiam.

II. Aco-

II. Acolythis ordinatis, Pontifex reassumpta mitrâ, accedit ad sedem suam, vel ad faldistorium ac cornu Epistolæ, ubi sedens cum mitrâ, oblato libro, & candela, legit quartum Graduale, vel quartum *Alleluja*, si sit infra octavam Pentecostes; interim à Choro cantatur ipsum Graduale, vel *Alleluja*. Quo finito, surgit Pontifex, deposita mitrâ, & vertitur ad Altare cantat quintam Collectam. Tum sedet, reassumptâ mitrâ, & cantatur quinta Lectio. Interim accedunt duo Capellani cum libro, & candela ante Pontificem, qui ex eo legit lectionem ipsam. Quibus dictis Pontifex revertitur ad sedem suam ante medium Altaris, & Archidiaconus versus ad ordinandos dicit:

Accedant, qui ordinandi sunt Subdiaconi.

Et Notarius unumquemque illorum vocat dicens:

N. Ad titulum Ecclesiæ. N. *h.*

N. Ad titulum Patrimonii sui. *i.*

Frater N. Professus Ordinis N. ad titulum Pertatis. *k.*

Et sic de aliis, & quilibet vocatus dicit. *Adsum* & accedit versus Episcopum.

Debet autem quilibet ordinandorum in Subdiaconum indutus esse Amictu, non tamen super caput. *l.* Albâ & Cingulo, habere Manipulum in manu sinistra. *m.* Tunicellam *n.* super brachio sinistro, & candelam in manu dextra.

H. Tituli loco hîc intelligitur causa vel medium, quo quis se per totam vitam honestè sustentare queat, unde communiter hodie *Titulus Mensa* vocari solet. Per Ecclesiam autem propriè loquendo Beneficium Ecclesiasticum intelligitur, uti expressè Concilium Tridentinum sess. 21. de re

form. c. 2. definit decernens, ne quis deinceps secularis Clericus, quamvis aliàs idoneus, moribus, scientia, & ætate, ad sacros Ordines promoveatur, nisi prius legitimè constet, eum Beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestum sufficiat, pacificè possidere.

I. Quo nomine intelliguntur bona propria Clerici, sive illa à Parentibus acceperit, sive alio quocunque titulo legitimo compararit, dummodo sufficiant ad Clerici ordinandi perpetuam sustentationem. De quo titulo sic iterum Concilium Tridentinum sess. 21. c. 2. statuit. *Patrimonium vero vel Pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus judicaverit assumendos pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque prius perspecto, Patrimonium illud vel Pensionem vero ab illis obtineri, quaque à se alienare, vel abdicare non valeant, nisi aliunde ostendant se habere, unde vivere possint.*

K. Sive Professionis in approbata Religione; nam qui ejusmodi Religionem validè sunt professi, sine alio titulo ad sacros Ordines promoveri possunt, cum talis Religio alere teneatur Religiosum, atque adeò Professio loco tituli Beneficii accipitur, ut ex c. 1. disp. 70. colligitur.

III. Omnibus autem in Subdiaconos ordinandis competentibus spatio coram Pontifice stantibus, Pontifex cum mitra sedens admonet eos dicens:

Filii Dilectissimi, ad sacrum Subdiaconatus Ordinem promovendi, iterum atque iterum considerare debetis, attentè, quod onus hodie ultro appetitis. Hactenus enim liberi l. estis, licetque vobis pro arbitrio ad secularia vota transire; quòd si hunc Ordinem susceperitis, amplius non licebit à proposito resilire, sed DEO, cui servire regnare est, perpetuò famulari, & castitatem illo adjuvante servare oportebit, m. atque in Ecclesiæ Ministerio semper esse mancipatos. Proinde dum tempus est, cogitate; & si in sancto proposito perseverare placet, in nomine Domini huc accedite.

L. A voto seu promissione castitatis servandæ.

M. Unde

M. Unde colligitur, Subdiaconos hoc ipso, quod ordinem Subdiaconatus suscipiunt, implicitè castitatem vovere.

IV. Illis tunc accedentibus, & eorum Pontifice genuflexis, Archidiaconus vocat ceteros ordinandos dicens:

Accedant, qui ordinandi sunt Diaconi & Presbyteri.

V. Quibus accedentibus, Archidiaconus ordinat eos, videlicet Diaconandos paratos Amictu, alba, cingulo, & manipulo, stolam in manu sinistra, dalmaticam super brachium sinistrum, & candelam in manu dextra tenentes, contra cornu Epistolæ Altaris, faciebus Altari versis; & Presbyterandos paratos amictu, alba, cingulo, manipulo, stola, in modum Diaconi, planetam super brachium sinistrum, & candelam dextra tenentes contra faciem Pontificis, ac medium Altaris, faciebus similiter Altari versis. Quibus sic ordinatis, Pontifex mitram in capite tenens procumbit super faldistorium in superiori gradu sive plano altaris paratum, & omnes Ordinandi in locis super tapetia prosternunt se; Ministri verò, & alii astantes genuflectunt, & schola inchoat Litanias, choro respondente; vel si officium fiat sine cantu, Pontifex dicit Ministris & Capellanis respondentibus.

Kyrie eleison &c.

Postquam autem dictum fuerit in Litiis,

Ut omnibus Fidelibus defunctis &c.

surgit Pontifex cum mitra ab accubitu, & se ad Ordinandos vertens, & baculum Pastoralem in manu sinistra tenens, Ordinandis prostratis manentibus dicit:

Ut hos Electos bene & dicere digneris.

Ut hos Electos bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris.

Ut hos Electos bene ✠ dicere, sancti ✠ ficare, & conse ✠ crare digneris.

Tum iterum super Faldistorium procumbit, schola perficiente Litanias, Ut nos exaudire digneris, usque ad finem. Quibus finitis Pontifex surgens cum mitra sedet super Faldistorium ante medium Altaris, & Archidiaconus dicit alta voce:

Recedant in partem, qui ordinandi sunt Diaconi & Presbyteri.

VI. Quibus ad aliquem locum idoneum, unde Pontificem celebrantem videre possint, transeuntibus, ad ordinationem Subdiaconorum proceditur. Illis itaque coram Pontifice per ordinem in modum coronæ genuflexis, Pontifex admonet eos, dicens:

Adepturi, Filii carissimi, officium Subdiaconatus, sedulo attendite, quale Ministerium vobis traditur. Subdiaconum enim oportet aquam ad Ministerium Altaris preparare, n. Diacono ministrare, o. pallas Altaris & corporalia abluere; Calicem & patenam in usum Sacrificii eidem offerre. Oblationes, quæ veniunt in Altare, panes propositionis p. vocantur: de ipsis oblationibus tantum debet in Altari poni, quantum Populo possum sufficere, ne aliquid putridum in sacrario remaneat. Palla, quæ sunt in substratorio Altaris, in alio vase debent lavari, & in alio corporales palla. q. Ubi autem corporales palla lotæ fuerint, nullum aliud linteamen debet lavari, ipsæque lotionis aqua in baptisterium r. debet vergi. Studete itaque, ut ista visibilia Ministeria, quæ diximus, nitide & diligentissime complentes, invisibilia

Instruct. IX.

C

horum

horum exemplo perficiatis s. Altare quidem sancta Ecclesia est ipse Christus, teste Joanne, qui in sua Apocalypsi altare aureum se vidisse perhibet, stare ante thronum, quo, & per quem oblationes Fidelium DEO Patri consecrantur. Cujus Altaris pallæ & corporalia sunt membra Christi, scilicet Fideles DEI, t. quibus Dominus quasi vestimentis pretiosis circumdatur, ut ait Psalmista Dominus regnavit, decorem induit. Beatus quoque Joannes in Apocalypsi vidit Filium hominis præcinctum zonâ aureâ, id est, Sanctorum catervâ. Si itaque humana fragilitate contingat, in aliquo Fideles maculari, præbenda est à vobis aqua celestis doctrinæ, quâ purgati ad ornamentum Altaris & cultum divini Sacrificii redeant. Estote ergo tales, qui Sacrificiis divinis & Ecclesie DEI, hoc est, Corpori Christi, digne servire valeatis in vera & Catholica fide fundati, quoniam, ut Apostolus, omne, quod non est ex fide, peccatum schismaticum est, & extra Unitatem Ecclesie est. ideo si usque nunc fuistis tardi ad Ecclesiam, amodò debetis esse assidui. x. Si usque nunc somnolenti, amodò vigiles. Si usque nunc ebriosi, amodò sobrii. Si usque nunc inhonesti, amodò casti. Quod ipse vobis præstare dignetur, qui vivit & regnat DEUS in sæcula sæculorum.

N. Id est, Diacono in Altari porrigere; nam infundens vinum & aquam in urceolos, & ad Altare portare, ad Accipiens lythos spectat, ut ex præcedenti §. colligitur.

O. Scilicet in Missæ Sacrificio, dum illi librum Evangeliorum tenet, Calicem ad Altare portat, vinum infundit & aquam &c.

P. Oblationum nomine hoc loco parvæ hostiæ, quæ Laicis distribuuntur in communione, intelliguntur, qualis panes propositionis vocantur, eò quod perinde ut olim docent

veteri Testamento DEO offerri, & in Altari collocari soleant, ut Populo postea distribuantur.

Q. Quæ distinctio propterea fieri videtur, quòd Corporales Pallæ immediatè sacrum Corpus Christi, aut calicem sanguine Christi implerum contingant, non item Mappæ Altaris, unde has etiam Laicis, non item illas licet attingere.

R. Seu Piscinam sacram, in quam etiam aliæ ejusmodi aquæ rerum benedictarum contactu consecratæ infundi solent.

S. Invisibilia tunc perfici dicuntur, si sub applicatione aut porrectione materialium & visibilium rerum, ac variarum caeremoniarum exercitio piæ cogitationes & affectus, pro quibus materia per sequentia verba subministratur, eliciantur.

T. Seu Christiani, qui, quia præ cæteris veram fidem profitentur, *Fideles DEI* quoque ante alios vocari promerentur.

V. Id est, peccato aliquo, quod verè macula animæ dicitur, fœdari contingat.

X. Quia, sicut nunc per sacri Ordinis susceptionem DEO immobilitè sint consecrati, ita decet pariter, divinis potissimum laudibus, aliisque functionibus spiritualibus se totum impendere, ut, sicut Fabri fabrilis tractant, ita Ecclesiastici negotiis ad Ecclesiam & DEI cultum pertinentibus occupentur.

VII. Deinde Pontifex accipit, & tradit Calicem vacuum cum patena vacua superposita & quem successivè manu dextera singuli tangunt, & Pontifex dicente:

Videte, cujus Ministerium vobis traditur, ideo vos admonéo, ut ita vos exhibeatis, ut DEO placere possitis.

2. Hæc enim est materia saltem partialis hujus Ordinis.

4. Ex quo loco licet colligi videatur, sufficere, si solus Calix tangatur, communiùs tamen & tutiùs Filiarius & alii innocentiam patenam tangi.

VIII. Et Archidiaconus accipit, & tradit ei urceolos cum vino & aqua, ac bacile b, cum manutergio, quæ omnia similiter tangere debent. Postea surgit Pontifex, & versus ad Populum stans cum mitra dicit:

Oremus DEUM, ac Dominum nostrum, Fratres carissimi, ut super hos servos suos, quos ad Subdiaconatus officium vocare dignatus est, infundat bene & dictionem suam & gratiam, ut in conspectu ejus fideliter servientes, prædestinata Sanctis præmia consequantur, qui cum eo vivit & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS, per omnia sæcula sæculorum.

B. Seu vasculum ad aquam ex lotione manuum defluerem excipiendam ordinatum.

C. Quæ tamen traditio & tactio non est materia hujus Ordinis, cum nec ab Episcopo fiat, nec sit unum ex præcipuis muneribus Subdiaconi, ac propterea etiam nullam specialem formam annexam habeat.

IX. Tum depositâ mitrâ conversus ad Altare Pontifex dicit:

OREMUS.

Et Ministri: *Flectamus genua.*

R. Levate.

Et mox Pontifex versus ad Ordinandos genuflexus dicit sine mitrâ:

Domine sancte, Pater omnipotens, æterne DEUS, bene & dicere dignare hos Famulos tuos, quos ad Subdiaconatus officium eligere dignatus es, ut eos in Sacramentum tuo sancto strenuos sollicitosque celestis militia instituas excubitores, sanctisque Altaribus tuis fideliter subministrent, & requiescat super eos Spiritus Sapientie, & Intellectus, Spiritus Consilii & Fortitudinis, Spiritus Scientie & Pietatis, & repleas eos Spiritu Timoris tui, &

in Ministerio Divino confirmes, ut obedientes facto ac
dicto parentes tuam gratiam consequantur. Per Do-
minum &c.

X. Tum Pontifex sedens, acceptâ mitrâ, Ami-
ctum d. qui in collo Ordinandorum jacet, impo-
nit super caput singulis, dicens:

*Accipe Amictum, per quem designatur castigatio vo-
cis, e. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.
R. Amen.*

D. Ab amictu dictum, quia caput aut collum potius
amict; unde velum super faciem Christi in Passione posi-
tum repræsentat.

E. Ut nempe multiloquium, & omnem in verbis scur-
riliratem, & clamoralem loquendi modum fugiat, petrusque
monitum S. Pauli sequatur 2. Tim. 2. dicentis: *Tu autem
sequere, quæ decent.*

XI. Tum immittit Manipulum in sinistrum bra-
chium cuilibet, dicens:

*Accipe Manipulum, per quem designantur fructus bo-
norum operum f. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti. R. Amen.*

F. Ob hanc enim causam brachio imponitur, ut ad la-
borandum se per illa Sponsi Cant. 8. verba excitari existi-
met Subdiaconus: *Pone me, ut signaculum super cor tuum:
ut signaculum super brachium tuum.*

XII. Posthæc induit quemlibet tunica g.; &
si tantum unica sit, immittit illam cuilibet solum
usque ad scapulas, ac retrahens postremum tota-
liter induit, cuilibet dicens:

*Tunica jucunditatis, h. & indumento lætitiæ induat
te Dominus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus san-
cti. R. Amen.*

G. Id est, Dalmaticâ, sic dicta, quia in Dalmatia reperta, uti Gavantus p. c. tit. 19. n. 4. lit. n. ex Alcuino refert.

H. Significat hæc Dalmatica lætitiâ, quia sicut illis diebus, quibus lætiores esse solemus, variâque Festa celebramus, pulchriores plerumque vestes induimus, ita Ecclesiæ quoque festivis duntaxat diebus ejusmodi Dalmaticam lætitiâ significandam usurpari concedit.

XIII. Postea accipit, & tradit omnibus libris Epistolarum i. manu dextera ipsum simul tangentibus, dicens:

Accipite librum Epistolarum, & habete potestatem legendi eas in Ecclesia sancta DEI tam pro vivis, quam pro defunctis, k. in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. R. Amen.

I. Unde hic liber est altera partialis materia hujus Ordinis, utpote cujus contactus requiritur, & qui ab ipso Episcopo porrigitur, & propriam formam habet.

K. Id est, tam in Missa pro vivis, quam pro defunctis ei solita; nam extra Missam legi non solet hodie Epistola.

XIV. Omnibus expeditis, suggerente Archidiacono, ordinati redeunt ad sua loca, unus tamen de noviter ordinatis, tunicâ indutus, Epistolam dicet suo tempore. l.

L. Id est, post Collectas dictas ordinario modo.

MEMBRUM X.

DE ORDINATIONE DIACONI.

I. **S**ubdiaconis ordinatis, Pontifex reassumptum mitrâ, accedit ad sedem suam vel Faldistorium ad cornu Epistolæ, ubi sedens cum mitra, oblatore sibi libro & candela legit hymnum, *Benedictus es*, vel *Alleluja* cum versu *Benedictus es*, si sit infra Octavam Pentecostes. Interim cantatur à choro dictum

dictus hymnus, vel *Alleluja* cum suo versu, ut supra. Quo finito surgit Pontifex, depositâ mitrâ, & versus ad Altare dicit in competenti tono, *Gloria in excelsis DEO*, si sit infra Octavam Pentecostes, quod dum à choro perficitur, sedet cum mitrâ. Quo finito, depositâ mitrâ, surgit, & versus ad Populum dicit: *Pax vobis*: vel *Dominus vobiscum*, si *Gloria in excelsis* non sit dicendum; & conversus ad Altare cantat Orationem Missæ diei cum Oratione pro ordinatis, & ordinandis sub uno *Per Dominum nostrum &c.* videlicet:

ORATIO.

Exaudi, quesumus Domine, supplicum preces, & devoto pectore tibi famulantes perpetua defensione custodi, ut nullis perturbationibus impediti, liberam servitutem tuis semper exhibeamus officiis. Per Dominum &c.

II. Finita oratione sedet Pontifex cum mitrâ, & oblato sibi libro & candela legit Epistolam. Interim per unum ex Subdiaconis noviter ordinatis cantatur Epistola, quâ finitâ, surgit Pontifex, & accedit ad Faldistorium ante Altare cum mitrâ, & ibi sedet. Promovendi verò ad Ordinem Diaconatus per Archidiaconum vocantur:

Accedant, qui ordinandi sunt ad Diaconatum.

III. Et mox singillatim nominantur per Notarium, nulla tamen facta mentione de titulo. Eis igitur Amictu, Albâ, Cingulo, & Manipulo paratis, ac Stulam in sinistra manu, & candelam in dextra, ac Dalmaticam super brachium sinistrum tenentibus, & in modum coronæ coram Pontifice genuflexis, Archidiaconus offerens illos Pontifici dicit:

Reverendissime Pater, postulat sancta Mater Ecclesia Catholica, ut hos presentes Diaconos ad onus Diaconii m. ordinetis.

Pontifex interrogat, dicens:

Scis illos dignos esse?

Respondet Archidiaconus:

Quantum humana fragilitas nōsse sinit, & scio, & n. significor ipsos dignos esse ad huius onus officii.

Et Pontifex dicit; Deo gratias.

M. Id est, Ministerii, quod officium quasi per Antorem massiam convenit Diacono, velut principali ministro Presbyteri.

IV. Et ad eorum ordinationem procedit. In primis Pontifex cum mitra sedens Clero & Populo annuntiat, dicens:

Auxiliante Domino DEO & Salvatore nostro IESU Christo, eligimus hos presentes Subdiaconos in Ordinem Diaconii. Si quis habet aliquid contra illos, pro DEO & propter DEUM cum fiducia exeat, & dicat; verum tamen memor sit conditionis sue. n.

N. Videlicet, an sit sufficienti notitia, aliisque qualitatibus ad fidem faciendam requisitis instructus.

V. Et facta aliquali morâ, Pontifex convertens Sermonem suum ad Ordinandos, admonet eos dicens:

Provehendi, Filii dilectissimi, ad Leviticum o. Ordinem, cogitate magnopere, ad quantum gradum Ecclesie ascenditis. Diaconum enim oportet ministrare Altare, baptizare, & predicare. Sanè in veteri lege duodecim una tribus Levi electa est, qua speciali devotione tabernaculo DEI, ejusque Sacrificiis ritu perpetuo deserviret. Tanta dignitas ipsi concessa est, quod nullus

missi ex eius stirpe, ad divinum illum cultum & officium ministraturi assurgeret; adeo ut grandi quodam privilegio hereditatis, & Tribus Domini esse mereretur, & dici: quorum hodie, Filii dilectissimi, & nomen, & officium tenetis; p. quia in tabernaculum testimonii, id est, Ecclesie DEI, eligimi in Levitico officio, q. quae semper in procinctu posita, incessabili pugna contra inimicos dimicat; r. unde ait Apostolus: Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed adversus Principes & Potestates, adversus Mundi Rectores tenebrarum harum; contra spiritualia nequitiae in caelestibus. Quam Ecclesiam DEI veluti tabernaculum portare, & munire debetis ornatu sancto, s. predicatu divino, exemplo perfecto. Levi quippe interpretatur additus sive assumptus. Et vos, Filii dilectissimi, qui ab hereditate paterna nomen accipitis, estote assumpti à carnalibus desideriis, à terrenis concupiscentiis, quae militant adversus animam; estote nitidi, puri, mundi, casti, sicut decet Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI, ut digne addamini ad gradum Ecclesiastici gradus; ut hereditas & tribus amabilis Domini esse mereamini. Et quia Commistri & Cooperatores estis Corporis & Sanguinis Domini, estote ab omni illecebra carnis alieni, sicut ait Scriptura: Mundamini, qui fertis vasa Domini. Cogitate beatum Stephanum merito praecipuae castitatis ab Apostolis ad officium istud electum. Curate, ut, quibus Evangelium ore annunciat, vivis operibus exponatis, ut de vobis dicatur: Beati pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona. Habete pedes vestros calceatos Sanctorum exemplis, in preparatione Evangelii pacis. Quod vobis Dominus concedat per gratiam suam.

O. Nam sicut olim Levitæ erant specialiter ordinati ad cultum DEI promovendum, & Sacrificia cum Sacerdotibus offerenda, ita & Diaconi hodie eliguntur, & Presbyteros in Sacrificio Missæ offerendo, aliisque spiritualibus officiis juvent.

P. Hinc etiam hodie vulgari nomine Levitæ vocantur; imò & Ecclesia in Officio SS. Stephani & Laurentii hoc nomine utitur.

Q. Tantò majori cum honore & gloria, quantò laudabilius est, ad dignitatem aliquam ob propria merita & virtutes promoveri, quàm hæreditaria & naturali successione eandem obtinere.

R. Hinc terribilis ut castrorum acies ordinata meritis dicitur.

S. Virtutum scilicet, & vera vitæ sanctitate.

VI. Deinde si non sint ordinati Subdiaconi, ordinandi omnes prosternunt se, ubi genuflectebant, & Pontifice ante Faldistorium suum genuflectente, dicuntur Litanæ, & Ordinandi per Pontificem benedicuntur, prout supra in ordinatione Subdiaconi dictum est. Posthæc Ordinandis ab accubito surgentibus, genuflexis tamen manentibus, Pontifex sedens in Faldistorio cum mitra, intelligibili voce alloquitur Clerum & Populum, dicens:

Commune votum communis oratio prosequatur, ut hi rotius Ecclesiæ prece, qui ad Diaconatus Ministerium preparantur, Levitica bene & dictionis ordine clarescant, & spirituali conversatione præfulgentes, gratia sanctificationis eluceant, præstante Domino nostro IESU Christo, qui cum Patre &c.

VII. Deinde surgens cum mitra Pontifex stans versus ad Ordinandos dicit, alta voce legendo:

Oremus, Fratres dilectissimi, DEUM Patrem omnipotentem, ut super hos Famulos suos, quos ad officium Dia-

conatus

conatus dignatur assumere, benedictionis sua gratiam
clementer effundat, eisque consecrationis indulta propitius
dona conservet, & preces nostras clementer exaudiat,
ut, qua nostro gerenda sunt Ministerio, suo benignus pro-
sequatur auxilio, & quos sacris Mysteriis exequendis
pro nostra intelligentia credimus offerendos, sua bene-
dictione sanctificet, & confirmet. Per eundem unigeni-
um Filium suum Dominum nostrum **I E S U M** Chri-
stum, qui cum eo & Spiritu sancto vivit, & regnat Deus,
Per omnia secula seculorum.

R. Amen.

Dominus vobiscum.

R. Et cum spiritu tuo.

Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino DEO nostro.

R. Dignum & iustum est.

Verè dignum & iustum est, æquum & salutare, nos
tibi semper & ubique gratias agere, Domine sancte, Pa-
ter omnipotens, æterne DEUS, honorum dator, Ordini-
numque distributor, atque Officiorum dispositor, qui in te
manens innovas omnia, & cuncta disponis, per Verbum,
Virtutem, Sapientiamque tuam, **I E S U M** Christum
Filium tuum Dominum nostrum sempiterna providen-
tia præparas, & singulis quibuscque temporibus aptanda
dispensas, cuius corpus Ecclesiam videlicet tuam cœle-
stem gratiarum varietate distinctam, suorumque con-
nexam distinctione membrorum, per legem mirabilem
totius compaginis unitam, in augmentum templi tui cre-
scere, dilatarique largiris, sacri muneris servitutem tri-
nis gradibus Ministrorum tuorum nomini tuo militare
constituens, electis ab initio Levitæ Filiis, qui in mysticis
oper. 1.

operationibus domus tua fidelibus excubiis permanentes, hereditatem benedictionis aeterna sorte perpetua possiderent. Super hos quoque Famulos tuos, quasumus, Domine, placatus intende, quos tuis sacris Altaribus servituros in officium Diaconatus suppliciter dedicamus. Et nos quidem tanquam homines, divini sensus, & summationis ignari, horum vitam, quantum possumus, estimamus; te autem, Domine, quae nobis ignata sunt, non transeunt, te occulta non fallunt. Tu cognitor es secretorum, tu scrutator es cordium. Tu horum vitam celestem poteris examinare iudicio, quo semper praevalēs, & admissa purgare, & ea, quae sunt agenda, concedere.

VII. Hic solus Pontifex manum dexteram extendens ponit super caput cuilibet ordinando, & nullatenus alius, quia non ad sacerdotium, sed ad ministerium consecrantur, dicens singulis:

Accipite Spiritum Sanctum, ad robur, & ad resistendum Diabolo, & tentationibus ejus in nomine Domini.

VIII. Postea prosequitur in primo tono, extensam manum dexteram tenens usque in finem Praefationis.

Emitte in eos, quasumus, Domine, Spiritum tuum, qui in opus ministerii tui fideliter exequendi sepiiformis gratiae tua munere roborentur. Abundet in eis totius forma virtutis, auctoritas modesta, pudor constans, innocentia puritas, & spiritualis observantia disciplina. In moribus eorum praecepta tua fulgeant, ut sua castitatis exemplo imitationem sanctam plebs acquirat, & bonum conscientiae testimonium praefereat in Christo firmi, & stabiles perseverent, dignisque successibus de inferiori gradu per gratiam tuam capere potiora mereantur. Per eundem &c.

IX. Post

IX. Posthæc Pontifex sedens cum mitra, cuilibet ordinando ante se genuflexo stolam, quam singuli in manu habent, imponit successivè super humerum, sinistram dicens:

Accipe stolam ✠ candidam de manu DEI; adimple ministerium tuum, potens est enim DEUS, ut augeat tibi gratiam suam. Qui vivit &c.

Faciens super quemlibet eorum signum Crucis, & Ministri reflectant capita stolæ, & alligent sub brachio dextro. Posthæc Pontifex accipiens Dalmaticam induit eâ quemlibet successivè usque ad humeros, & sic fit usque ad ultimum, quem eâ totaliter induit, & hoc si una sit Dalmatica. Si verò quilibet suam habet, tunc singulos suâ totaliter induit dicens cuilibet:

Induat te Dominus indumento salutis, & vestimento lætitiæ, & dalmaticâ justitiæ circumdet te semper in nomine Domini. R. Amen.

X. Postremò Pontifex accipit, & tradit omnibus librum Evangeliorum, r. quem manu dextrâ tangunt, dicens:

Accipite potestatem legendi Evangelium in Ecclesia DEI tam pro vivis, quàm pro defunctis. In nomine Domini. R. Amen.

Quo facto Pontifex stans, & ad Altare conversus dicit sine mitra.

OREMUS.

Et Minister: *Flectamus genua.*

R. Levate.

Et vertens se ad ordinatos dicit:

Exaudi, Domine, preces nostras, & super hos Famulos tuos Spiritum bene ✠ dictionis emitte, ut celesti munere ditati,

ditati, & tuæ majestatis gratiam possint acquirere, & bene vivendi aliis exemplum præbere. Per Dominum &c.

OREMUS.

Domine Sancte, Pater Fidei, spei, & gratiæ, & profectuum remunerator, qui in cælestibus & terrenis Angelorum ministeriis ubique dispositis, per omnia elementa voluntatis tuæ diffundis effectum, hos quoque Famulos tuos spirituali dignare illustrare affectu, ut tuis obsequiis expediti, sanctis Altaribus tuis ministri puri accrescant, & indulgentiâ tuâ puriores, eorum gradu, quos Apostoli tui in septenarium numerum beato Stephano Duce ac prævio, Spiritu Sancto Authore, elegerunt, digni existant, & virtutibus universis, quibus tibi servire oportet, instructi tibi complaceant. Per Dominum &c.

¶ Qui proinde cum ipsa impositione manus rectè materia hujus Sacramenti ab Authoribus dicitur.

XI. Deinde cùm tempus fuerit, aliquis de noviter ordinatis dalmatica indutus Evangelium dicit. Ordinati autem statim, suggerente Archidiacono, redeunt ad loca sua.

MEMBRUM XI.

DE ORDINATIONE PRESBYTERI.

I. **P**ro ordinatione Presbyterorum v. parentur oleum Catechumenorum, Calix cum vino & aqua, Patena & hostia desuper posita; medulla panis, & bacile cum buccali pro manibus abluendis, quas singuli ad suas mappulas extergunt.

V. Quod nomen Græcè *Seniorem* significat, ut vel ex ipso suo nomine discant Sacerdotes, non tam annorum & ætatis, quàm morum, sapientiæque canitiem & maturitatem procurare, levitando videlicet omnia levitia, scurrilia, & Sacerdotii maiestate indigna colloquia, vel contubernia.

II. Dia-

II. Diaconis ordinatis, Pontifex ad sedendum in sede sua vel faldistorio, in plano juxta cornu Epistolæ accedit, & cantatur Tractus usque ad ultimum versum exclusivè, vel si sit intra octavam Pentecostes, Tractus & sequentia usque ad ultimum versum exclusivè. Interim accedunt duo Capellani cum libro & candela ante Pontificem, qui ex eo legit ipsum Tractum, & sequentiam usque ad ultimum versum exclusivè. Deinde Pontifex cum mitra revertitur ante Altare, ubi sedet super faldistorium. Tunc Archidiaconus vocat. x. Ordinandos voce intelligibili dicens:

Accedant, qui ordinandi sunt ad ordinem Presbyteratus.

Et mox nominatim leguntur per Notarium, prout supra dictum est, nullâ tamen de titulo facta mentione.

Tunc illi more Diaconorum parati, amictu, albâ, cingulo, stolâ & manipulo, tenentes planetas super brachium sinistrum complicatas, & in manu dextra candelas ac mappulas albas pro ligandis manibus ad Pontificem accedunt, & coram eo in modum coronæ se disponunt.

X. Quæ vocatio significat, neminem à seipso Sacerdotium assumere, neminem ex favore nominari, neminem non vocatum à DEO ultro ingerere se debere; non enim quisquam sibi sumit honorem (Sacerdotii) sed qui vocatur à DEO tanquam Aaron, quemadmodum monet Apostolus. Hebr. 5.

III. Tunc Archidiaconus præsentat & ordinandos Pontifici dicens:

Reverendissime Pater, postulat sancta Mater Ecclesia Catholica, ut hos præsentis Diaconos ad onus Presbyterii ordinetis.

E:

Et Pontifex interrogat dicens:

Scis illos esse dignos?

Respondet Archidiaconus,

Quantum humana fragilitas nosse finit, & scio, & iustificor ipsos dignos esse ad hujus onus officii.

Pontifex dicit: Deo gratias. & annuntiat Clero ac Populo dicens:

Quoniam, Fratres carissimi, rectori navis, & navigi deferendis eadem est vel securitatis ratio, vel communis timoris; par eorum debet esse sententia, quorum caput communis existit. Neque enim fuit frustra à Patribus institutum, ut de electione illorum, qui ad regimen Altaris adhibendi sunt, consulatur etiam Populus. a. quia de ea & conversatione presentandi, quod nonnunquam ignoratur à pluribus, scitur à paucis; & necesse est, ut facilius ei quis Obedientiam exhibeat Ordinato, cui assensum præbuit ordinando. Horum siquidem Diaconorum in Presbyteros, auxiliante Domino, ordinandorum conversatio (quantum mihi videtur) probata & DEO placita existit, & digna, ut arbitror, Ecclesiastici honoris augmento. Sed ne unum fortassis, vel paucos, aut decipiat assensio, vel fallat affectio, sententia est expetenda multorum. Itaque quid de eorum actibus aut moribus noveritis, quid de meritis sentiatis, libera voce pandatis, & his testimoniis Sacerdotii magis pro merito, quam affectione aliquam tribuatis. Si quis igitur aliquid habet contra illos, præ DEO, & propter DEUM, cum fiducia exeat, & dicat: Verumtamen memor sit conditionis suæ.

Z. Quæ præsentatio sit nomine Ecclesiæ, cujus solius ordinandos præsentare Pontifici, qui vices DEI gerit, à quo omnis, ut antè dictum est, vocatio & electio fieri solet, atque adeò nemo eidem præsentari debet, nisi quem DEUS electus gerit.

4. Quia ex Apostoli sententia 1. Tim. 3. oportet illum testimonium habere bonum ab his, qui foris sunt, id est, extra Ecclesiam, (ut sunt Infideles) aut Clerum, ut sunt Laici Christiani. Unde & in prima ordinatione Diaconorum jam Apostoli delectum & praesentationem Populo reliquerunt dicentes: *Considerate* (id est, eligite) *viros boni testimonii septem, plenos Spiritu sancto*, Act. 6. idque deinceps semper observatum fuisse, ut in consecratione Episcoporum & Presbyterorum Populi approbatio & consensus requireretur, passim Historiae Ecclesiasticae scriptores testantur; cuius rei causam rectè Pontificale praeter alias hanc etiam assignat, ne, si Pastor Populo invito obtrudatur, eidem subdi reculent, aut agere vocem illius audiant, aut ab ingrata manu salutis remedia perverto & alieno animo in perniciem animarum suscipiant.

IV. Postea Pontifex, facta aliquâ morâ, convertens sermonem suum ad ordinandos, admonet eos dicens:

Consecrandi, Filii dilectissimi, in Presbyteratus officium, illud dignè suscipere, ac susceptum laudabiliter exequi studeatis. Sacerdotem enim oportet offerre b. benedicere c. praesse d. predicare e. & baptizare. Cum magno quippe timore ad tantum gradum ascendendum est, f. ac providendum, ut caelestis sapientia, probi mores, & diuturna iustitia observatio ad id electos commendent. Unde Dominus precipiens Moysi, ut septuaginta viros de universo Israel in adiutorium suum eligeret, quibus Spiritus Sancti dona divideret, suggessit: Quos tu nōsti, quod senes Populi sunt. g. Vos siquidem in septuaginta viris & senibus signati estis, si per spiritum septiformem. h. Decalogum legis custodientes, probi & maturi in scientia similiter & opere eritis. Sub eodem quoque mysterio, & eadem figurâ in novo Testamento Dominus septuaginta duos elegit, ac binos ante se in predicationem misit, ut doceret verbo simul & facto, Ministros Ecclesiae suae fide & opere debere esse perfectos, seu gemina dilectionis, DEI scilicet &

Instruct. IX.

D

prox-

proximi, virtute fundatos. Tales itaque esse studeatis, in adiutorium Moysi, & duodecim Apostolorum, Episcoporum videlicet Catholicorum, qui per Moysen & Apostolos figurantur, dignè per gratiam DEI eligi valeant. Hanc certè mira varietate Ecclesia Sancta circumdata ornatur, & regitur, cum alii in ea Pontifices, alii minoris ordinis Sacerdotes, Diaconi, & Subdiaconi, diversorum Ordinum viri consecrantur, & ex multis, & alternis dignitatis membris unum Corpus Christi efficitur. Itaque Filii dilectissimi, quos ad nostrum adiutorium, Fratrum nostrorum arbitrium consecrandos elegit, servare in membris vestris casta & sancta vite integritatem. Agnoscite quod agitis. i. Imitamini, quod tractatis k. quatenus mortis Dominica mysterium celebrantes, mortificare membra vestra à vitiis & concupiscentiis omnibus procuretis. Sit doctrina vestra spiritualis medicina Populo DEI. Sicut odor vita vestra, delectamentum Ecclesie Christi, ut per predicationem atque exemplo edificetis domum, id est, Familiam DEI, quatenus nec nos de vestra profectione, nec de tanti officii susceptione damnari à Domino, sed remunerari potius mereamur. Quod ipse nobis concedat gratiam suam. R. Amen.

B. Id est, consecrare & sacrificare Corpus, & sanguinem Christi, quod officium uti dignitate omnia alia Sacerdotum munia longissimè antecedit, ita primo quoque loco iure merito nominatur.

C. Aquam benedictam videlicet, salem, palmas, cerea & alia, pro quibus speciales benedictiones in Missalibus Ritualibus assignantur.

D. Id est, Pastorem spiritualem agere, atque adeò vestra doctrinæ, & exemplo vitæ pascere, & dirigere.

E. Quod, etsi proprium Episcoporum sit officium, uti eo colligitur, quòd, teste Possidio in vita S. Augustini, c. 1. presente Episcopo Sacerdotibus illicitum fuerit concionari.

hodie tamen, cum Episcopi raro ipsimet prædicent, proprium hoc Sacerdotum munus est, ob quam causam ante Evangelium ordinantur, ut vel ex ipso hoc ritu moneantur, quod ad Evangelium & Verbum DEI prædicandum paratos exhibere se debeant.

F. Quod iterum propriè convenit Sacerdoti, Diacono vero non nisi in absentia illius. Et si verò horum quinque duntaxat Officiorum in Pontificali fiat mentio, negari tamen non potest, etiam munus Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ administrandi convenire, sed quæ forte omissa fuerint, eo quod ad tertium officium aliquo modo revocari queant.

G. Non utique ob decrepitam duntaxat ætatem, sed Sapientiz, morumque maturitatem atque canitiem.

H. Id est, septem dona Sapientiæ, Intellectus, Scientiæ, Consilii, Fidei, Fortitudinis, Timoris, & Pietatis.

I. Si enim olim, cum Diis Sacrificia immolabantur, Præco clamare jussus est: Age, quod agis. Quanto magis, cum Sacerdos Christianus ad Sacrificium, quod Ethnica ac profana sacrificia dignitate infinities excedit, offerendum inungitur, meminisse debet, quale munus nanciscatur.

V. Si non sint factæ ordinationes Subdiaconorum, vel Diaconorum, dicuntur Litaniz, ut supra in Ordinatione Subdiaconorum dictum est.

VI. Posthæc surgunt omnes, & ordinandis coram Pontifice binis & binis successivè flectentibus, Pontifex stans ante faldistorium suum cum mitra, & nulla oratione, nullòque cantu præmissis, imponit simul utramque manum super caput cujuslibet ordinandi successivè, nihil dicens. Idemque faciunt post eum omnes Sacerdotes, qui adsunt; k. quorum tres aut plures planetis vel saltem cum stolis parati, si commodè fieri potest, esse deberent. Quo facto, tam Pontifex, quam Sacerdotes tenent manus dexteras extentas super illos, & Pontifex stans cum mitra dicit:

Oremus, Fratres carissimi, DEUM Patrem Omnipotentem, ut super hos Famulos suos, quos ad Presbyterii munus elegit, caelestia dona multiplicet, & quod ejus dignatione suscipiunt, ipsius consequantur auxilio. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

K. Unde, quia hæc impositio manuum non à solo Episcopo fieri consuevit, nec certa forma adhibetur, merito ceremonialis duntaxat, & non essentialis dicitur, quæ Pontificis electionem ordinandorum in Presbyteros insinuat, & in Presbyteri nomine Cleri & Ecclesiæ se ratum habere Pontificis judicium, & in electionem consentire testantur. Cur autem in ordinatione Diaconi solus Pontifex, hic autem etiam reliqui Sacerdotes manus imponant ordinando, fieri censendum est, vel ad uberiorem Sacerdoti conferri solitam gratiam significandam; vel ut indicetur, Sacerdotem ordinatum consortium aliorum Sacerdotum admitti.

VII. Pontifex depositâ mittâ conversus ad Altare dicit:

OREMUS.

Et Ministri: *Flectamus genua.*

R. *Levate.*

Et mox conversus ad ordinandos dicit.

Exaudi nos, quæsumus, Domine, DEVS noster, super hos Famulos tuos bene & dictionem Sancti Spiritus & gratia Sacerdotalis infunde virtutem, ut, quos tuæ pietatis aspectibus offerimus consecrandos, perpetua misericordie tue largitate prosequaris. Per Dominum nostrum IESUM Christum Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate ejusdem Spiritus sancti DEVS,

Tum extensis manibus ante pectus dicit:

Per omnia secula seculorum.

R. *Amen.*

Dominus vobiscum.

R. *Et cum spiritu tuo.*

Sursum corda.

R. Habemus ad Dominum.

Gratias agamus Domino DEO nostro.

R. Dignum & iustum est.

Verè dignum & iustum est, æquum & salutare, nos
tibi semper & ubique gratias agere, Domine sancte, Pa-
ter omnipotens, æterne DEUS, honorum author, & dis-
tributor omnium dignitatum, per quem proficiunt uni-
versa; per quem cuncta firmantur, amplificatis semper
in melius naturæ rationalis incrementis, per ordinem
congrua ratione dispositum. Unde & Sacerdotales gra-
dus, & officia Levitarum, Sacramentis mysticis institu-
ta creverunt, ut, cùm Pontifices summos regendis Populis
præfeciisses, ad eorum societatis & operis adiumentum, se-
quentis Ordinis viros, & secundæ dignitatis eligeres. Sic
in eremo per septuaginta virorum prudentium mentes,
Moyse spiritum propagasti, quibus ille adiutoribus usus,
in Populo innumeras multitudines facile gubernavit. Sic
& in Eleazarum & Ithamarum Filios Aaron paternæ
plenitudinis abundantiam transfudisti; ut ad hostias sa-
lutares, & frequentioris officii Sacramenta, Ministerium
sufficeret Sacerdotum. Hæc providentia, Domine, Apo-
stolis Filii tui Doctores fidei comites addidisti, quibus
illi orbem totum secundis prædicationibus impleverunt.
Quapropter infirmitati quoque nostræ, Domine, qua-
sumus, hæc adiumenta largire; qui, quantò fragiliores
sumus, tantò his pluribus indigemus. Da, quasumus,
omnipotens Pater, in hos Famulos tuos Presbyterii digni-
tatem, innova in visceribus eorum Spiritum sanctitatis,
ut acceptum à te, DEUS, secundi meriti munus obti-
neant, censuramque morum exemplo sua conversationis
insinuent. Sine providi Cooperatores Ordinis nostri, elu-

ceat in eis totius forma iustitia, ut bonam rationem dispensationis sibi credita reddituri, aeterna beatitudinis præmia assequantur. Per eundem &c.

VIII. Pontifex sedet acceptâ mitrâ, & reflectit orarium l. sive stolam ab humero sinistro cuiuslibet, capiens partem, quæ retro pendet, & imponens super dextrum humerum, aptat eam ante pectus, in modum Crucis, singulis dicens:

Accipe jugum Domini, in. jugum enim ejus suavis est, & onus ejus leve.

L. Sic Stola vocat Romanus Ordo, teste Gavanto tit. i. n. 3. lit m. vel quia Oratorum seu Prædicatorum habitus est, ut Alcuinus putat; vel quia in Oratione potius mûm adhibetur, ut Ven. Beda existimat.

M. Ut inde discat, quemadmodum jugum à duobus conjunctis animalibus portatur, ita hoc quoque jugum à se Sacerdote solo, sed etiam DEO per auxilium suum operante portatum iri; atque adeò sicut cum duo animalia diversarum virium. unum magnum & robustum valde, alterum parvum & debile eidem jugo innectuntur, totum ferè onus grandiori incumbit, levisque adeò labor minori accipitur, ita & in Sacerdotalibus functionibus majorem onerant partem DEO incubiturum, non nisi minorem verò ipsi præstitero, unde jugum suave & onus leve dicitur.

IX. Postea imponit cuilibet successivè Calicem lani n. usque ad scapulas (quam quilibet tenet super humeros complicatam à parte anteriori dorsum pendentem) singulis dicens:

Accipe vestem Sacerdotalem, per quam caritas intelligitur; potens est enim DEUS, ut augeat tibi caritatem & opus perfectum.

R. DEO gratias.

N. Sic iterum Ordo Romanus vocat, eò quòd in velut parva quâdam casâ habitet Sacerdos, ut aliqui apud Gavantum l.c. n. 5. putant. Significat autem vestem nuptiam

lem caritatis, quā Sacerdos ante & retro, erga DEVM sci-
licet, & proximum, ardere debet. Aliam adhuc significatio-
nem affert Thomas de Kempis lib. de imitatione Christi,
dum l. 4. c. 5. sic loquitur: Sacerdos sacris vestibus indutus
Christi vices gerit, ut DEVM pro se, & pro omni populo
suppliciter & humiliter roget. Habet ante se & retro Do-
minica Crucis signum ad memorandam jugiter Christi Pas-
sionem. Ante se Crucem in Casula portat, ut Christi vesti-
gia diligenter inspiciat, & sequi ferventer studeat; post se
Crucis signatus est, ut adversa qualibet ab aliis illata ele-
menter pro DEO toleret. Ante se Crucem gerit, ut propria
peccata lugeat; post se, ut aliorum etiam commissa per
compassionem defleat, & se medium inter DEVM & pecca-
torem constitutum esse sciat, nec ab oratione & oblatione
sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impe-
trare mereatur.

X. Surgit Pontifex sine mitra & omnibus ge-
nita flectentibus, dicit:

DEUS sanctificationum omnium Author, cujus ve-
ra consecratio, plenāque benedictio est, tu, Domine, su-
per hos Famulos, quos ad Presbyterii honorem dedica-
mus, munus tua bene dictionis infunde, ut gravitate
etiam & censura vivendi probent se seniores, his in-
stanti disciplinis, quas Tito & Timotheo Paulus expo-
nit, o. ut in lege tua die ac nocte meditantes, quod le-
gerint, credant: quod crediderint, doceant: quod do-
cuerint, imitentur, Iustitiam, Constantiam, Misericor-
diam, Fortitudinem, ceterasque virtutes in se ostendant,
exemplo prabeant, p. admonitione confirment, ac pu-
rum & immaculatum Ministerii sui donum custodiant;
& per obsequium plebis tuae panem & vinum in Corpus
& Sanguinem Filii tui immaculata benedictione trans-
formant, & inviolabili caritate in virum perfectum, i. z
consuetudinem aetatis plenitudinis Christi in die iusti & eter-

ni iudicii DEI, conscientia pura, fide vera, Spiritu sancto pleni resurgant. Per eundem &c.

O. Præcipue in prima Epistola ad Timotheum c. 3. & Et in secunda c. 2. & 3. Et in Epistola ad Titum c. 1.

P. Id est, incitent, validiora enim sunt exempla, quam verba; & plenius opere docetur, quam voce, inquit rector S. Leo in serm. de jejun. Nec difficile æstimatur, quod factum conspicitur, teste S. Ambrosio.

XI. Tunc Pontifex sine mitra ante Altare conversus, flexis genibus incipit alta voce, schola prosequente, hymnum, *Veni Creator Spiritus*. Dispositis primo versu, surgit Pontifex, & sedet in Faldistorio cum mitra, & depositis chirothecis, & annulo Pontificali reassumpto, ponitur ei gremiale q. sive manipula super gremium, & singuli Ordinandi successim coram eo genuflectunt, & Pontifex cum oleo Catechumenorum inungit unicuique ambas manus simul junctas in modum Crucis, producendo de pollice suo dextro in dictum oleum intincto duas lineas, videlicet à pollice dextræ manûs usque ad indicem sinistræ, & à pollice sinistræ usque ad indicem dextræ, ungendo mox totaliter palmas, & cens, dum quemlibet inungit:

Consecrare, & sanctificare digneris, Domine, manus istas per istam unctionem, & nostram benedictionem.

Pontifex producit manu dextra signum Crucis super manus illius, quem ordinat, & prosequitur

Ut, quacunque benedixerint, benedicantur; & quacunque consecraverint, consecrentur, & sanctificentur in nomine Domini nostri IESU Christi.

Et quilibet Ordinandus responder: *Amen.*

Q. Sic dictum, quia super gremium Episcopi ponitur manus casulæ imponendo, eandem conimaculat.

XII. Tum Pontifex claudit, seu jungit manus
cujuslibet successivè, quas sic consecratas aliquis Mi-
nistorum Pontificis albo panniculo lineo, simul vi-
delicet dextram super sinistram alligat, & mox unus-
quisque ad ordinem suum redit, & sic clausas & alli-
gatas manus tenent. Omnium manibus unctis &
consecratis, Pontifex pollicem mitrâ panis tergit;
tum tradit cuilibet successivè calicem cum vino & a-
quâ, & patenam superpositam cum hostia, & ipsi il-
lam accipiunt inter Indices & medios digitos, &
cuppam calicis & patenam simul tangunt, Pontifice
singulis dicente:

*Accipe potestatem, offerre Sacrificium DEO, Missas-
que celebrare, tam pro vivis, quàm pro defunctis in nomi-
ne Domini. Amen.*

XIII. His peractis Pontifex lavat manus cum me-
dulla panis, & aqua lotionis hujusmodi projicitur in
sacrarium. Deinde cum mitra revertitur ad sedem
suam, vel faldistorium in cornu Epistolæ in plano si-
bi paratum, ubi sedet cum mitra. Et Chorus cantat
ultimum versum vel Tractus, vel sequentiæ sive *Alle-
luja* legit etiam secretè *Munda cor meum*, atque Evan-
gelium. Interea unus ex Diaconis noviter ordinatis
accedit ad Altare cum textu Evangelii ante pectus,
dicit: *Munda cor meum*: & cantat Evangelium.

XIV. Interim parantur per Ministros Hostiæ super
Altare pro numero Ordinatorum in Ordinibus Sacris,
qui omnes communicare debent, & proceditur in Missa
ordine solito. Interea dum Offertorium canitur, vel
etiam prius, ordinati Sacerdotes r. poterunt lavare ma-
nus suas cum medulla panis, & aquâ bene mundare, at-
que extergere mappulis illis, quibus ligatæ erant, & aqua

ablutionis huiusmodi projicitur in sacrarium. Pontifex vero offertorio lecto, acceptâ mitrâ vadit ad faldistorium ante medium Altaris, & ibi sedens accipit Offertorium ab omnibus Ordinatis, qui omnes accedunt & bini ad Pontificem, coram quo genuflexi offerunt li singulas candelas accensas, & osculantur ejus manum primò Presbyteri, tum Diaconi successivè, & alii in ordine.

R. Quales quidem rellè jam vocantur, quia licet non completè & quoad omnem extensionem sint Sacerdotes, tamen veri Sacerdotes quoad essentiam, cum habeant vi cedentis ordinationis potestatem consecrandi, quæ distinguit Sacerdotem à Diaconis & Subdiaconis.

XV. Accepto singulorum Offertorio, Pontifex levat manus, & surgit sine mitrâ, ac tollitur faldistorium & prosequitur Missam. Presbyteri verò ordinati per Pontificem vel hinc & inde, ubi magis commodum erit, in terra genuflexi habeant libros coram se dicentes *Suscipe sancte Pater &c.* & omnia alia, prout dicit Pontifex: qui tamen benè advertat, quòd secretas morè dicat, & aliquantulum altè, ita ut Ordinati Sacerdotes possint secum omnia dicere, & præsertim verba consecrationis, quæ dici debent eodem momento s. per ordinatos, quo dicuntur per Pontificem.

S. Quantum fieri potest; aut cerè caveant, ne ante Pontificem quisquam verba consecrationis absolvat, ne Pontifex non consecrando Sacrificium imperfectum aut nullum offerat, cum probabilis sit sententia, illum solum verè consecrare, qui primus formulam consecrationis absolvit.

XVI. Secreta pro Ordinatis, quæ dicitur cum Secreta Missæ dici sub uno per Dominum &c. t.

Tuis, quesumus, Domine, operare mysteriis, ut hæc munus

munera dignis mentibus offeramus. Per Dominum
nostrum &c.

Intellige postremâ secretâ, si plures sint; nam prima,
si plures sint, semper sub uno per Dominum dicitur.

XVII. Cùm Pontifex dixerit Orationem *Domine
IESU Christe*, osculatur Altare, & dat primò ex singu-
lis Ordinatis cujuslibet Ordinis sacri ad eum accedenti,
& Altare prius ad dextram Pontificis deosculanti pacem
dicens: *Pax tecum*, cui ille respondet: *Et cum Spiritu
sancto*. Et quilibet illorum dat sequenti sui Ordinis se-
cum Ordinato, & ille alteri, & sic usque ad ultimum
continuatur. Si autem Ordinatorum parvus sit nume-
rus, Pontifex poterit Pacem dare singulis. Postquam
verò Pontifex se communicaverit, & totum sanguinem
sumpserit, priusquam digitos abluat, accedunt ante Al-
tare Presbyteri, deinde Diaconi, tandem Subdiaconi,
quibus ordinatè dispositis & genuflexis, Pontifex factâ
reverentiâ Sacramento, & aliquantulum versus cornu
Evangelii se retrahens, ad eos se convertit, & singuli ex
Diaconis, & Subdiaconis tantùm dicunt submissa voce.
v. *Confiteor DEO Omnipotenti &c.*

Et si Officium fiat in cantu unus de Ordinatis illud
cantat.

v. Ita tamen, ut audiri ab adstantibus queant.

XVIII. Et Pontifex stans capite detecto, versus ad
eos dicit intelligibili voce, nisi Officium fiat in cantu.
Misereatur, Indulgentiam &c. & manu dextra signum
Crucis super eos communiter producit.

XIX. Presbyteri ante communionem non dicunt
confessionem, nec datur eis Absolutio, quia conce-
lebrant Pontifici: propterea si non adsunt alii
ordi-

ordinati; Confessio & Absolutio prædictæ ordi-
nuntur.

XX. Tum accedunt singuli ordinati ad superiorem gradum Altaris. Pontifex verò ponit plures Hostias consecratas super Patenam, quam ori cuiuslibet communicandi supponit, & singulos communicat dicens: *Corpus Domini nostri &c.* Quilibet respondet *Amen.* & priusquam communionem accipiat, manum Pontificis Hostiam tenentem osculatur. Unus Ministrorum Pontificis stat juxta cornu Epistolæ Altaris, calicem habens non illum, quo Pontifex celebravit, sed alium cum vino mappulam mundam in manibus, ad quem singuli communicati accedunt, & se purificant, os abluunt, & ad partem se locant. Omnibus communicatis Pontifex extergit Patenam super Calicem, super eum digitos abluunt, sumit ablutionem, accipit mitram, & lavat manus. Pontifex loribus, mitrâ depositâ, stans in cornu Epistolæ Altaris, versus ad illud, inchoat in cantu, schola prosequente, Responsorium, quod à Septuagesima usque ad Pascha dicitur sine *Alleluja.*

Jam non dicam vos Servos, sed Amicos meos, quia omnia cognovistis, quæ operatus sum in medio vestri. Alleluja. Accipite Spiritum Sanctum in vobis Paracletum. Ille est, quem Pater mittet vobis. Alleluja. Vos amici mei estis, si feceritis, quæ ego præcipio vobis. Accipite Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto. Ille quem &c.

XXI. Incepto Responso, Pontifex accipit mitrâ, vertit se ad Presbyteros ordinatos, qui Altare coram ipso stantes profitentur fidem, quæ

predicaturi sunt, dicentes: *Credo in DEUM Pa-*
trē &c. Quo finito, Pontifex cum mitra sedens
 super faldistorium ante medium Altaris, imponit
 ambas manus *x.* super capita singulorum coram eo
 genuflectentium dicens cuilibet.

Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiseris peccata,
remittuntur eis; & quorum retinueris, retenta sunt. z.

x. Quæ est altera partialis materia hujus Ordinis, quam
 solam habemus ab Apostolis, de qua S. Paulus ad Timothe-
 um 1. c. 5. scribens dixit: *Nemini manus citò imposueris,*
hoc est, ordinaueris. Et 2. ad Tim. 1. *Moneo te, ut resuscites*
gratiam, quæ est in te per impositionem manuum mearum.
 Unde Græci hanc solam impositionem, quam *Χειροθεσία*
 vocant, pro materia hujus Ordinis agnoscunt.

z. Per quam formulam potestas administrandi Sacrame-
 tum Penitentiae confertur. Et quia remissio peccatorum, &
 infusio gratiæ communiter Spiritui Sancto velut divino a-
 mori & supremæ ac substantiali Bonitati tribuitur, ideo ut
 Author hujus potestatis & effectus significetur, rectè præmit-
 titur: *Accipe Spiritum Sanctum.*

XXII. Deinde explicans casulam, quam unus-
 quisque habet super humeros complicatam, inquit
 illà quemlibet dicens: *a.*

Stola innocentiae induat te Dominus.

a. Quæ explicatio significare videtur completum hæc
 novâ potestate concessa Sacerdotium esse, dum non in verum
 duntaxat, sed mysticum etiam Corpus potestas illi concessa
 est.

XXIII. Et mox iterum unusquisque ad Pontifi-
 cem accedit, & genuflexus ponit manus suas junctas
 inter manus Pontificis dicentis cuilibet, si suus est
 Ordinarius.

Promittis mihi, & Successoribus meis reverentiam b.
& obedientiam. c.

Et

Et ille respondet : *Promitto. d.*

B. Quæ reverentia dignitatem Episcopalem exigit, quæ ob Personam DEI, quam gerit, ei debetur, atque adeo exigit, ut non tantum interius debitam de illo æstimationem concipiat, sed eandem etiam externis reverentiæ signis demonstraret.

C. Quæ auctoritatem ac potestatem Episcopalem respiciunt, exigitque, ut Presbyter, sicut ex potestate seculari extrahitur, est per Ordinationem, atque non alium, quam Episcopum, per quem priorem immediatum agnoscit, ita ei perinde in omnibus obediat, quemadmodum seculares suis superioribus obedire tenentur, cum ad omnes pertineat adhortatio D. Petri 1. c. 1. monentis, ut in omni timore Dominus non tantum bonis, sed etiam dyscolis obedientia exhibeatur.

D. Quæ promissio olim scripto & cum juramento firmata (uti ex Concilio Toletano II. colligitur) nunc tantum verbis expressis requiritur verèque in conscientia obligatur. Cur autem à Presbyteris duntaxat, & non à reliquis etiam Clericis exigatur ratio, esse videtur, quod Sacerdotium, statum perfectum Clericalis Ordinis, ad quem omnes reliqui per gradum tendunt, constituat, atque adeo tunc merito exigatur, quando perfectionem sui status obtinuit Clericus.

XXIV. Si verò Pontifex non est, sed suus Ordinarius, dicit singulis :

Promittis Pontifici (vel Prælati) Ordinario tuo tempore existenti reverentiam & obedientiam?

Et ille respondet : *Promitto.*

Tunc Pontifex tenens manus illius inter suas osculatur e. unumquemque dicens :

Pax Domini sit semper tecum.

Et ille respondet : *Amen.*

E. Quod osculum tanti fecit S. Dionysius Areopagita c. 1. Eccl. Hier. ut per illud compleri & perfici ordinationem posset, significareque, quod Presbyter divina vocatione in Ordinem Ecclesiasticum cooptatus, per Sacros Ordines amabilis DEO effectus, divinam quandam cum illo Societatem contrahat,

XXV. His expletis, & illis ad Ordinem suum re-
versis, Pontifex sedens cum mitra, & baculo admo-
net eos, dicens:

*Quia res, quam tractaturi estis, satis periculosa est,
moneo vos, ut diligenter totius Missæ ordinem, & Hostiæ
consecrationem, ac fractionem, & communionem s. ab
aliis jam doctis Sacerdotibus discatis, priusquam ad ce-
lebrandam Missam accedatis.*

*F. Id est, Ceremonias & Modum consecrationem &
alias similes Missæ actiones ritè administrandi.*

XXVI. Pontifex surgit cum mitra & baculo, &
Presbyteris coram eo adhuc genuflexis benedicit
dicens voce competenti:

*Benedictio DEI Omnipotentis, Pa- tris, & Fi- lii,
& Spiritus- s. sancti descendat super vos, ut sitis benedi-
cti in Ordine sacerdotali, & offeratis placabiles hostias pro
peccatis atque offensionibus Populi omnipotenti DEO,
cui est honor & gloria per omnia secula seculorum.
R. Amen.*

XXVII. Posthæc Pontifex, depositâ mitrâ, &
amotâ Faldistorio, convertitur ad Altare, prosequi-
tur Missam, & cantatur Communio, & dicitur hæc
Postcommunio pro Ordinatis sub uno *Per Domi-
nam &c.* cum Postcommunionem Missæ dici.

POSTCOMMUNIO.

*Quos tuis, Domine, reficis Sacramentis, continuis
omnino benignis auxiliis, ut tua Redemptionis effectum,
& mysterium capiamus, & moribus. Per Dominum &c.*

Deinde dicitur, *Benedicamus Domino, vel, Ite,
Missæ est, prout tempus requirit, & per Pontificem,
Placeat tibi sancta &c.* quo dicto Pontifex, acceptâ
mitrâ, & baculo Pastoralis, dat benedictionem soli-
tam

tam, dicens: *Sit nomen Domini benedictum &c.* tum sedet, & alloquitur Ordinatos sub his verbis:

Filii dilectissimi, diligenter considerate Ordinem vos susceptum, ac onus humeris vestris impositum, & debete sanctè & religiosè vivere, atque omnipotenti DEO placere, ut gratiam suam possitis acquirere, quam vobis per suam misericordiam concedere dignetur.

Singuli ad primam Tonsuram, vel quatuor minor Ordines promoti dicite septem Psalmos pœnitentiales, Litaniis, Versiculis, & Orationibus. Ad Subdiaconatum vel Diaconatum, nocturnum talis diei. Ad Presbyteratum verò ordinati post primam vestram Missam tres alias Missas, videlicet unam de Spiritu sancto, aliam de B. Maria semper Virgine, tertiam pro Fidelibus sanctis g. dicite, & omnipotentem DEUM etiam pro me orate.

Quod illi devotè suscipiunt, & respondent facturos.

G. Ad quas tamen Missas dicendas sub nullo peccato obligantur, uti communiter docent Authores. Sed nec immediate post primam Missam dicendæ sunt, sed si tales dies currant, quibus alioqui votivas dicere licet.

Tum Pontifex convertit se ad Altare, & dicit submissa voce: *Dominus vobiscum: Initium sancti Evangelii &c.* signat Altare & se, & revertitur in sedem vel Faldistorium, ubi exuitur vestibus sacris. Ordinati etiam ad Presbyteratum dicunt idem Evangelium, & in loco convenienti vestes sacras deponunt, & cum eis alii Ordinati.

MEMBRUM XII.

DE ORDINE MISSÆ A PRESBYTERIS
ORDINANDIS OBSERVANDO.

Cum in Ordinatione Presbyterorum præcipue ab illis requiratur, ut cum ipso Episcopo omnia, quæ ab Offertorio dici solent in Missa, cum ipso recitent; ipsi verò Ordinandi Missalia plerumque ad manus non habeant, ut prius relegere possint Ordinem Missæ; aut in ipso etiam actu Consecrationis sæpe difficultatem experiantur, si duo aut tres simul ex Missali Canonem legere debeant, ideo ut quilibet Ordinem Missæ pro se habeat, placet eundem, quantum pro hoc fine necesse est, nempe ab Offertorio, cum Orationibus secretis & Postcommunionibus, quæ Ordinario Consecrationum tempore usurpantur, huc apponere. Quod si quis extraordinario tempore consecratur, facile poterit Secreta & Postcommunionem ex Missali legere, aut eandem descriptas huic libello inferere.

II. Itaque postquam ab Episcopo potestatem consecrandi acceperunt, & candelas suas eidem post Offertorium obtulerunt, deinceps cum ipso omnia dicunt, quæ in Ordine Missæ dicuntur, incipiendo sequenti Oratione:

Suscipe, sancte Pater, omnipotens æterne DEUS, hanc immaculatam Hostiam, quam ego indignus famulus tuus tibi DEO meo, vivo, & vero, pro innumerabilibus & offensionibus, & negligentis meis, & pro omnibus circumstantibus, sed & pro omnibus fidelibus Christianis vivis, atque defunctis, ut mihi & illis propicius ad salutem in vitam æternam. Amen.

DEUS, qui humane substantia dignitatem mirabiliter
Instruct. IX. E liter

liter condidisti, & mirabilius reformasti : da nobis
hujus aqua & vini Mysterium, ejus Divinitatis esse co-
sortes, qui humanitatis nostra fieri dignatus est particeps
JESUS Christus, Filius tuus Dominus noster : Qui
cum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS
Per omnia secula seculorum. Amen.

Offerimus tibi, Domine, Calicem salutaris, tuam
precantes clementiam : ut in conspectu Divina Majesta-
tis tua pro nostra, & totius mundi salute, cum odore suavi-
tatis ascendat. Amen.

In spiritu humilitatis, & in animo contrito susci-
mur à te, Domine : & sic fiat Sacrificium nostrum
conspectu tuo hodie, ut placeat tibi Domine DEUS.

Veni Sanctificator omnipotens aterne DEUS, &
ne & dic hoc Sacrificium tuo sancto Nomini preparatum.

Lavabo inter innocentes manus meas : & circumdabo
Altare tuum Domine.

Ut audiam vocem laudis, & enarrem universa
mirabilia tua.

Domine dilexi decorem domus tuae : & locum habita-
tionis gloriae tuae.

Ne perdas cum impiis animam meam : & cum
sanguinum vitam meam.

In quorum manibus iniquitates sunt : dextera enim
repleta est muneribus.

Ego autem in innocentia mea ingressus sum : redi-
me, & miserere mei.

Pes meus stetit in directo : in Ecclesiis benedicam
Domine.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in se-
cula seculorum. Amen.

Suscipe, sancta Trinitas, hanc oblationem, tibi offerimus ob memoriam Passionis, Resurrectionis, & Ascensionis IESU Christi Domini nostri: & in honore B. Mariae semper Virginis, & beati Joannis Baptista, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli; & istorum, & omnium Sanctorum: ut illis proficiat ad honorem, nobis autem ad salutem: & illi pro nobis intercedere dignentur in caelis, quorum memoriam agimus in terris. Per Christum Dominum &c.

Orate Fratres: ut meum ac vestrum Sacrificium, acceptabile fiat apud DEUM Patrem omnipotentem.

Minister: Suscipiat &c.

Sacerdos: Amen.

Per Dominum nostrum IESUM Christum filium unicum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS. Per omnia secula seculorum.

Dominus vobiscum.

Sursum corda.

Gratias agamus Domino DEO nostro:

Verè dignum & iustum est, &c.

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus DEUS Sabaoth.

Pleni sunt caeli & terra gloria tua, Osanna in excelsis.

Benedictus, qui venit in nomine Domini, Osanna in excelsis.

Te igitur, Clementissime Pater, per IESUM Christum filium tuum, Dominum nostrum, supplices rogamus,

ut accepta habeas & benedicas hac dona,

hac munera, hac sancta Sacrificia illibata.

In primis, quæ tibi offerimus pro Ecclesia tua sancta

Catholica, quam pacificare, custodire, adunare, & regere

augeris toto orbe terrarum una cum famulo tuo Papa

nostro

nostro N. & Antistite nostro N. & omnibus Orthodoxis
atque Catholica & Apostolica Fidei cultoribus.

Memento Domine famulorum, famularumque
rum, & omnium circumstantium, quorum tibi fides
gnita est, & nota devotio, pro quibus tibi offerimus:
qui tibi offerunt hoc Sacrificium laudis, pro se, suis
omnibus, pro redemptione animarum suarum, pro
salutis & incolumitatis suae: tibi que reddunt vota su-
terno DEO, vivo & vero, communicantes, & me-
riam venerantes, imprimis gloriosa semper Virginis Ma-
riae, Genitricis DEI, & Domini nostri IESU Christi
sed & beatorum Apostolorum ac Martyrum tuorum bea-
tri & Pauli, Andree, Jacobi, Joannis, Thoma, Jacobi
Philippi, Bartholomaei, Matthaei, Simonis & Thome
Lini, Cleti, Clementis, Xysti, Cornelii, Cypriani, Lufian-
rentii, Chrysogoni, Joannis & Pauli, Cosma & Damiani,
ni, & omnium Sanctorum tuorum: quorum meritis, sup-
cibusque concedas, ut in omnibus protectionis tuae mun-
mur auxilio. Per eundem Christum &c.

Hanc igitur oblationem servitutis nostrae, sed & peccatorum
et familiae tuae, quasumus Domine, ut placatus accipias
diesque nostros in tua pace disponas, atque ab aeterna
damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas
ge numerari. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Quam oblationem tu DEUS in omnibus quasumus
bene & dictam, adscrip- tam, rati- tam, rationabilemque
acceptabilemque facere digneris, ut nobis Cor & p-
San- & ignis fiat dilectissimi Filii tui, Domini nostri IESU
Christi, qui pridie, quam pateretur, accepit panem
sanctas ac venerabiles manus suas, & elevatis oculis
celum ad te, DEUM Patrem suum omnipotentem
tibi gratias agens bene & dixit, fregit, deditque

illis suis, dicens: Accipite & manducate ex hoc
 panem, Hoc est enim Corpus meum.

Accipiens & hunc præclarum Calicem, in sanctas ac
 venerabiles manus suas, item tibi gratias agens, bene
 dixit, deditque Discipulis suis, dicens: Accipite, & bibite
 ex eo omnes, Hic est enim Calix Sanguinis mei novi
 & æterni Testamenti: Mysterium fidei: qui pro vobis,
 & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.
 Hac quotiescunque feceritis, in mei memoriam fa-
 ciatis.

Unde & memores, Domine, nos servi tui, sed & plebs
 Christiana sancta, ejusdem Christi filii tui Domini nostri, tam
 æternæ beatæ Passionis, nec non & ab inferis Resurrectionis, sed
 & in calos gloriosæ Ascensionis, offerimus præclaræ Ma-
 jestati tue de tuis donis ac datis Hostiam puram, Ho-
 stiam sanctam, Hostiam immaculatam. Panem
 sanctum vitæ æternæ, & Calicem salutis perpetuæ,
 supra qua propitio ac sereno vultu respicere digneris: &
 accepta habere, sicuti accepta habere dignatus es munera
 pueri tui iusti Abel, & Sacrificium Patriarchæ nostri
 Abrahamæ: & quod tibi obtulit summus Sacerdos tuus
 Melchisedech, sanctum Sacrificium, immaculatam Ho-
 stiam.

Supplices te rogamus, omnipotens DEUS, jube hæc
 obsecramus, per manus sancti Angeli tui in sublime Altare
 tuum, in conspectu Divinæ Majestatis tuæ: ut quotquot
 ex hac Altaris participatione Sacrosanctum Filii tui Cor-
 pus, & Sanguinem sumpserimus, omni benedictione
 celesti & gratiâ repleamur. Per eundem Christum Do-
 minum nostrum. Amen.

Memento etiam Domine famulorum, famularumque
 tuarum N. & N. qui nos precesserunt cum signo fidei, &

dormiunt in somno pacis. *Ipsis, Domine, & omnibus in Christo quiescentibus, locum refrigerii, lucis & pacis ut indulgeas, deprecamur. Per eundem &c.*

Nobis quoque peccatoribus famulis tuis de multitudine miserationum tuarum sperantibus partem aliquam & societatem donare digneris, cum tuis sanctis Apostolis & Martyribus: cum Joanne, Stephano, Matthia, Barnaba, Ignatio, Alexandro, Marcellino, Petro, Felicitate, Perpetua, Agatha, Lucia, Agnete, Cacia, Anastasia & omnibus Sanctis tuis: intra quorum nos confortium non estimator meriti, sed venia quaesumus largiri committere. Per Christum Dominum nostrum, per quem omnia, Domine, semper bona creas, sancti ✠ ficas, ✠ vivificas, bene ✠ dicis, & prestas nobis. Per ip ✠ so, & cum ip ✠ so, & in ip ✠ so, est tibi DEO Pater omnipotenti, in unitate Spiritus ✠ sancti, omnis honor & gloria. Per omnia secula seculorum.

Oremus. Preceptis salutaribus moniti, & divina institutione formati audemus dicere: Pater noster, Et ne nos inducas in tentationem.

Minister: Sed libera nos à malo.
Amen.

Libera nos, quaesumus Domine, ab omnibus malis praeiunctis, praesentibus, & futuris: & intercedente & gloriosa Virgine DEI Genitrice Maria, cum beatis Apostolis tuis Petro & Paulo, atque Andrea, & omnibus Sanctis, da propitius pacem in diebus nostris, ut operante misericordia tua adjuti, & à peccato simus semper liberi ab omni perturbatione securi. Per eundem Dominum nostrum IESUM Christum filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS: omnia secula seculorum. *R. Amen.*

Pax ✠ Domini sit ✠ semper vo ✠ biscum.

Minister: Et cum spiritu tuo.

Hac communctio & consecratio Corporis & Sanguinis Domini nostri IESU Christi, fiat accipientibus nobis in vitam aeternam. Amen.

Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.

Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.

Agnus DEI, qui tollis peccata mundi, Dona nobis pacem.

Domine IESU Christe, qui dixisti Apostolis tuis: pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: ne respicias peccata mea, sed fidem Ecclesiae tuae, eamque secundum voluntatem tuam pacificare & coadunare digneris. Qui vivis & regnas DEUS, per omnia secula seculorum. Amen.

Domine IESU Christe, Fili DEI vivi, qui ex voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto per mortem tuam mundum vivificasti: libera me per hoc Sacrosanctum Corpus, & Sanguinem tuum, ab omnibus iniquitatibus meis, & universis malis: & fac me tuis semper inhaerere mandatis, & à te nunquam separari permittas: qui cum eodem DEO Patre & Spiritu sancto vivis & regnas DEUS in secula seculorum. Amen.

Perceptio Corporis tui, Domine IESU Christe, quod ego indignus sumere praesumo, non mihi proveniat in iudicium, & condemnationem: sed pro tua pietate prosum mihi ad tutamentum mentis & corporis, & ad medelam precipiendam. Qui vivis & regnas cum DEO Patre, in unitate Spiritus sancti DEUS, per omnia secula seculorum. Amen.

Panem caelestem accipiam, & nomen Domini invocabo.

*Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum
sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.*

Domine, non sum dignus, &c.

*Domine, non sum dignus, ut intres sub tectum meum
sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.*

*Corpus Domini nostri IESU Christi, custodiat
manum meam in vitam eternam. Amen.*

CAPVT II.

DE PRÆSTANTIA
SACERDOTII.

Duplici plerumque ex capite colligi potest præstantia alicujus rei. 1. Ex ipsa intrinseca rei natura seu essentia. 2. Ex virorum prudentium & peritorum testimonio. utroque hoc capite etiam hoc loco præstantia Sacerdotii demonstrabitur.

§. I.

De intrinseca Præstantia Sacerdotii.

I. Experientia quotidiana docet, tantò præstantiora plerumque inter Homines officia, statûsque censeantur, quàm amplior illis potestas conceditur; hinc Archiepiscopus Episcopo, & Papa dignior utroque censetur, quia hic super omnes Fideles, illi verò super aliquos duntaxat, eamque imitatem satis potestatem habent. Ex quo fundamento rectè concluditur, summam Sacerdotio præstantiam, & dignitatem inesse debere, cum triplicem potestatem nulli alteri homini, quàm Sacerdotibus concessam contineat, quarum

II. Prima est potestas Sacrosanctum Christi Corpus sanguinem consecrandi, atque adeò Sacrificium DEO gratissimum offerendi; ex quo quanta dignitas exurgat Sacerdotibus, vel ex eo colligere licet, quòd juxta SS. Patrum & Theologorum sententiam B. Virgo ideo summam præstantiam & dignitatem in se habere sit assecuta, quòd ad Filii DEI incarnationem assensu suo, sanguinéque subministrato fuerit coop-

cooperata; quidni ergo summam pariter Sacerdotibus dignitatem ex eo obvenisse credamus, quod per consecrationem suam potestatem acceperint, non carnem duntaxat, sed animam etiam Christi, ut multi docent, producendi; id quod sapienter agnovit S. Augustinus hom. 2. dum dixit: *Verè veneranda Sacerdotum dignitas, in quorum manibus DEI Filius velut in utero Matris incarnatur.* Jam verò si ipsum, quod potestatis hujus virtute offertur, Sacrificium perpendamus, an non singularem iterum Sacerdoti ex ejus oblatione dignitatem & excellentiam obtigisse fatebimur; si enim, teste S. Paulo ad Hebræos c. 8. tantò melius quis sortitus est Ministerium, quantò melioris testamenti Mediator est, seu quantò perfectiora DEO Sacrificia offert, quis jure neget, quemadmodum Sacrificium incruentum à Sacerdotibus nostris offerri solitum omnia bona per veteris testamenti sacrificia significata velut illorum omnium consummatio & perfectio complectitur (ut Concilium Tridentinum sess. 22. c. 1. testatur) atque adeò perfectione & dignitate infinites superat, ita Sacerdotii quoque Christiani Ministerium non omnem modò Laicorum eminentiam, sed antiquorum etiam Sacerdotum honorem ac dignitatem longissimè superare, ut adeò meritò de Sacerdotibus dici queat, quod B. Algerus l. 2. de Sacram. c. 3. de ipso Sacrificio Missæ sequentibus verbis pronunciavit: *Multiplicitatem sacrificiorum veterum singularitate Sacrificii sui abbrevians (Christus) occupationem exteriorem nobis minuit, beneficiorum nobis gratiam multiplicavit, uno unico suo Sacrificio remissionem, redemptionemque faciens peccatorum, profectumque fidei, ceterarumque virtutum ad vitam eternam perducat. Ceterarum omnium hostiarum vim & dignitatem magnitudine sua & præstabili dignitate obruit.*

III. Altera potestas circa peccata remittenda versatur, quæ istis Episcopis consecrantis verbis confertur: *Accipe Spiritum sanctum, quorum remisseris peccata, remittuntur eis, & quorum retinueris, retenta sunt.* De qua potestate breviter, sed præclare S. Chrysostomus in illa verba, *Quodcumque ligaveritis &c.* loquens, *Quidnam, ait, hoc aliud esse dicas, nisi omnium rerum celestium potestatem illis (Sacerdotibus) à DEO esse concessam? quorumcunque enim,*

ait, peccata retinueritis, retenta sunt: quam, obsequi potestas hæc unâ major esse queat? Et iterum 1. s. de Sacerd. c. 3. *Qui in terra versantur, inquit, his communium est, ut ea, quæ in calis versantur, dispensant; iustum est, ut potestatem habeant, quam DEVS optimus ne Angelis, neque Archangelis datam esse voluit. Hæc quidem terrestres Principes vinculi potestatem, verum porum solum, id autem, quod dico, Sacerdotum vinculi ipsam etiam animam contingit, & ad calos usque perdit. Et ideo nempe ipsi Reges & Imperatores à peccatis solvi cupientes genua coram Sacerdotibus flectunt, ut hoc situ eisdem quoad hanc potestatem Iudices luos, adeò dignitate Superiores confiteantur.*

IV. Tertia tandem potestas est Sacramentorum reliquarum administratio, aliarumque functionum ad curam marum pertinentium susceptio; si ergo quò altior ampliorque potestas est concessa, tantò sublimior quoad dignitatem ab hominibus æstimatur, quantam Sacerdotio excellentiam & sublimitatem oriri ex hoc credendum quòd eidem amplissima hæc, nullique unquam hominibus concessa divinorum, altissimorumque Mysteriorum, per quæ ut Tridentinum sess. 7. in procem. loquitur, omnis iustitia vel incipit, vel coepta augetur, vel amissa reparatur, dispensatio est commissa; ut adeò meritò S. Paulus Coloss. c. 4. Archippo dici iusserit: *Vide (id est, bene considera, & magis æstima) Ministerium, quod accepistis, illud impleat;* nam, ut rectè Eusebius Emysenus hom. Sacram. dixit, *sicut ad nutum præcipientis Domini repentinè ex nihilo substituerunt excelsa calorum, profunda fluctibus vasta terrarum; ita parem potentiam in spiritualibus sacramentis, Ministri verbis præbet divina virtus, & servit effectus.* Unde iterum Apostolus hanc potestatem considerans, *Sic nos existimet homo, inquit 1. Cor. 4. est, non ut vulgaris dignitatis aut potestatis Personas consideret, sed ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI;* atque adeò 2. Cor. 6. meritò requirat, ut non dent ullam offensionem, ut non vituperetur Minister eorum, sed in omnibus exhibeant semetipsos sicut DEI Ministros.

V. Quæ omnia ponderans S. Chrysostomus hom. 6. in
 2. Timoth. dixit : Sacerdos quasi communis quidam
 pater est ; dignum igitur est, ut omnium curam
 agat, omnibusque provideat, sicut & DEVS, cuius fungi-
 tur vice. Et iterum hom. 6. de Sacerd. Eum, inquit, qui
 pro universo orbe terrarum, qui pro civitate tota, quid di-
 co civitate ? imò verò pro universo orbe terrarum legatus
 intercedit, deprecatorque est apud DEVM, ut omnium non
 modo viventium, sed etiam mortuorum peccatis propiti-
 fiat, qualem quæso esse oportet ? Equidem neque Moysis, ne-
 que Elia fiduciam fore satis unquam putaverim ad suppli-
 cationem huiusmodi peragendam, quandoquidem quasi
 mundus universus illi concreditus, atque adeo omnium
 sit Pater, si ad DEVM accedit ipse deprecans. Potro illum
 ipsum oportet tantò in rebus omnibus præstare, pro quibus
 intercedit, quanto par est, ut Subditos Præfatus ante-
 cellat.

§. II.

De Præstantia extrinseca Sacerdotii,
 seu ex aliorum testimonio.

PRIMUM

TESTIMONIUM DEI.

I. Triplici indicio DEUS manifestavit, quantopere Sa-
 cerdotalem statum æstimet, & diligat. Primum est, quòd
 tantam illi potestatem contulerit, quam nulli alteri homi-
 ni concessit; hinc Innocentius III. de pœn. & remiss. cap. no-
 va quædam. ait ; Licet beatissima Virgo MARIA dignior
 & excellentior fuerit Apostolis universis, non tamen illi,
 sed ipsi Dominus claves regni calorum commisit. Sed &
 S. Chrysostomus apud Bessæum l. 1. de Sacerd. c. 5. adstipu-
 lans, Qui terram incolunt, ait, atque in ea versantur, iis
 commissum est, ut ea, qua in calis sunt, dispensent ; iis da-
 tum est, ut potestatem habeant, quam DEVS optimus Maxi-
 mus neque Angelis, neque Archangelis datam esse voluit.
 Et clarius l. 3. de Sacerd. referens hanc originem ad solum
 DEVM, Sacerdotium quidem, inquit, in terra exercetur,
 sed

sed tamen inter calica officia referendum est, quippe mortalis quisquam, non Angelus, non Archangelus, non alia quævis creata potentia, sed ipse Pareoletus Ordinis ejusmodi disposuit. Ut adeo merito de hac potestate illi Jobi c. 41. usurpari queat: Non est super terram potestas qua comparetur ei; ipseque Sacerdos cum veritate in illi Josephi Patriarchæ verba erumpere possit Gen. 39. Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habet in domo sua; nec quidquam est, quod non in mea sit potestas.

II. Secundum indicium ex eo desumitur, quod tantum Sacerdotibus honorem exhiberi præceperit; nam inprimis per Ecclesiasticum c. 7. præcepit: In anima tua time Dominum, & Sacerdotes illius sanctifica; in omni virtute diligere illam, qui fecit te, & Ministros illius, ne derelinquas quasi proximo post se honore eosdem affici vellet. Unde Zach. 2. dicit: Qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei. Et iterum Luc. 10. Qui vos audit, me audit: & qui spernit, me spernit. Quapropter merito S. Ignatius Martyr Smyrnenis scribens, Honorate, inquit, Sacerdotium secundum Christum, & post honorare oportet etiam Regnum Sacerdotium enim est summa omnium bonorum, quæ in hominibus consistunt. Et S. Gregorius Papa Mauritio Imperatori scribens, Sacerdotibus, ait, non ex terrena potestate Dominus meus citius indignetur, sed excellenti consideratione propter eum, cujus servi sunt, ita dominetur, ut etiam debitam reverentiam impendat.

III. Tertium indicium est, quod tam severè puniri aut puniri præceperit eos, qui Sacerdotes læserunt; quod enim nescit Core, Dathan, & Abiron Num. 16. ob offensam Aaronem hiatu terræ absorptos esse? quis nescit, eorum complices eâ de causa murmurantes ab ultrice flamma consumptos? quis nescit, Mariam sororem Moysi ob fratrem injuriis laceffitum subitâ lepra percussam esse? quis nescit eum Deut. 17. præcepisse: Qui superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, & decreto Iudicis, morietur homo ille, & auferes malum de Israël. Et iterum per Psalmistam Psal. 104. Nolite tangere Christos meos, & in Prophetis meis nolite malignari. Si ergo in eos, qui veteris Testamenti Sacerdotes læse-

tunt, tam severè animadvertit, quantam de violatoribus Sacerdotum novi Testamenti pœnam exiger. Id certè non semel facto ipso ostendit, maxime in Nantino Comite Engolismensi, de quo Baronius ad annum 583. testatur, quòd, cum in Heraclium Burdigalensem Episcopum, aliòsque DEI Ministros multa mala patrasset, tam ardenti febre correptus est, ut exclamare fuerit coactus: heu, heu, ab Heraclio Antichriste exuror, ab illo crucior, ab illo ad iudicium vocor. Cognosco facinus, reminiscor injurias me intulisse Pontifici, mortem deprecor, ne diutius crucier hoc tormento. Quibus dictis infelicem animam effudit, corpore adeò denigrato, ut prunis superpositis combustum fuisse crederetur. Sed & Valensis Imperatoris cubicularius, quia sanctum Sacerdotem Aphraem pessimè tractaverat, innox in balneum ingressus, mente captus est, & in aquas calidas delapsus vitam finivit, uti Nicephorus l. 11. hist. Eccles. c. 25. refert.

SECUNDUM

TESTIMONIUM CHRISTI.

I. Triplici etiam ipse Christus testimonio declaravit, quantopere Sacerdotalem statum æstimet, & ab aliis etiam æstimari desideret. Primum est, dum eo tempore Sacerdotium instituit, quo paulò post moriturus valedicere volebat Discipulis, atque adeò postremum, idque perfectissimum amoris sui erga humanum genus argumentum relinquere; tunc enim accepto pane gratias egit, & fregit, dedítque Discipulis suis, dicens: Hoc est Corpus meum, quòd pro vobis tradetur: Hoc facite in meam commemorationem. Similiterque calicem accipiens & porrigens, Sacerdotii Ordinem contulit Apostolis, ut Tridentinum sess. 2. c. 1. definiit. Quòd si verò & cæremoniæ, quas institutioni præmisit, videlicet Paschæ antiqui abrogatio, pedum ablutio, & magnæ cænaculi electio paulò accuratiùs considerentur, dubitari non potest, quin ea omnia eo potissimùm fine sint peracta, ut suam de Sacerdotio hoc à se instituto æstimationem magis declararet, similèmq; etiam posteris conceptum in-
generaret.

II. Secundum testimonium est, quòd singulari semper honore ipsemet Sacerdotes veteris Testamenti affecerit, uti in pri-

in primis S. Cyprianus l. 3. epist. 9. testatur, dicens: *Domine noster IESVS Christus Rex & Index noster usque ad passionis diem servavit honorem Pontificibus & Sacerdotibus quamvis illi nec timorem DEI, nec agnitionem Christi vassent.* Et ideo, teste Anacleto ep. 2. ad Episc. Italia, *minus sacri Corporis sui tractatores à vilibus ac reprobis non idoneis personis infamari noluit, nec calumniari permisit, sed ipse proprio flagello peccatores Sacerdotes à templo eiecit.* Si ergo Sacerdotibus veteris Testamenti tantum honorem exhibuit, quantum exhibiturus fuisse credendum Sacerdotibus novi Testamenti, ut qui, sicut ad Sacrificium incomparabiliter perfectius sunt ordinati, ita innumeris quoque partibus Sacerdotes veteris Testamenti dignitate antecellunt.

III. Tertium testimonium est, quod, ut alios quoque similem honorem Sacerdotibus exhibendum incitaret, etiam suos Vicarios constituerit, & honorem, qui ipsis exhibetur, non aliter se accepturum promiserit, ac si sibi exhibitus fuisset; ita enim S. Chrysostomus ho. 17. in Mat. testatur, dicens: *Sacerdotes Christi Vicarii sunt, & qui honorat Sacerdotem Christi, honorat Christum: & qui injuriat Christi Sacerdotem, injuriat Christum, cujus est Vicarius & Sacerdos.* Quod ipsum etiam Christus ipse confirmavit, dum Lucæ c. 10. dixit: *Qui vos audit, me audit: qui vos spernit, me spernit.* Si ergo, qui dignam de gemma quâpiam æstimationem concipere desiderat, non melius quam lam acquirere potest, quam si peritum gemmarium, ut optime pretium gemmarum novit, de ea discurrerem, diat; quis non advertit, non aliud efficacius posse reperire medium ad dignam de Sacerdotio æstimationem concipiendam, quam si infallibile hoc, Sapientissimumque Christus qui solus uti instituit, ita ponderare quoque solus scit dignitatem Sacerdotii, de eodem manifestatum testimonium recte volvat.

TERTIUM TESTIMONIUM B. VIRGINIS.

Quantam hæc Virgo sanctissima æstimationem de Sacerdotio, ipsoque Sacrificio Missæ conceperit, illustri

exemplo declaravit, dum S. Ildephonso Episcopo ipsamiet
Sacerdotalem vestem de cælo allatam obtulit, id quod sic
contigisse Surius 23. Jan. narrat. Cum S. Ildephonsus Tole-
tanus Episcopus quondam ad festum Assumptionis Deiparæ
singulari cum devotione celebrandum se præparasset, cum-
que in finem specialem Missam composuisset, & Populum
ad eam ferventer invitasset, accidit, ut, cum ipso Festo illu-
cescente cum Clericis suis ad templum manè properaret,
ipsum templum apertum & magno fulgore illustratum ap-
pateret; unde omnibus insolito hoc viso territis & receden-
tibus, solus Ildephonsus ingressus ad Altare accessit, ubi
Deiparam in throno Episcopali sedentem, & multis Virgi-
nibus Davidicos Psalmos suaviter decantantibus circumda-
tam vidit, quæ ipsum ad se vocans sic allocuta est: Accede,
fidelis DEI serve, & de thesauro Filii mei hoc donum (erat
autem Sacerdotalis Casula ex candidissima materia confe-
cta) accipe; cum enim tantopere nec honorare studueris,
nunc quidem hanc sacrâ veste ornaris, in altera verò vita
ipsum immortalitatis gloriosa chlamyde vestiêris, & cum
aliis DEI servis æternum gaudebis. Post quæ verba evanuit
visio, & S. Ildephonsus plenus cælesti solatio ad Missam ea
ipsa in veste canendam se accinxit.

QUARTUM

TESTIMONIUM ANGELORUM.

I. Ibi quoque gemino argumento suam de Sacerdotio
conceptam æstimationem declarârunt, quorum primum est,
quod Angelus honorem à S. Joanne Apostolo, qui cecidit
ante pedes ejus, ut adoraret eum, accipere noluerit, sed di-
xerit: *Vide, ne feceris, conseruus tuus sum*, Apoc. 19. Imò
Angelus Custos Dequæzi Confessarii S. Salefii Episcopi,
cum ab eodem prius tam ingrediens domum, quàm egre-
diens primum honorem accepisset; postea cum Dequæzus
Sacerdos factus est, semper secundum honorem sibi vendi-
cavit, ipso præcedere jussu, ut Nadasi in anno Angel. hebdom.
23. n. 8. testatur.

II. Alterum argumentum est, quod accipere ab Angelo
meruit S. Franciscus Seraphicus, hic enim, cum Diaconi or-
dine jam suscepto, dubitaret, num etiam Presbyterii ordi-
nem

nem suscipere deberet, ideoque ad orationem confugere. Angelus illi cum lucidissima phiala limpidissimo liquore plena in manu apparuit, & his verbis allocutus est: Vide Franciscæ; quicumque Sacerdos fieri desiderat, & Missam celebrare, tam purus debet esse in animo, sicut liquor iste simulque ex oculis evanuit, uti in 1. r. Chron. S. Franc. c. 41. legitur, ubi etiam additur, post hanc visionem S. Franciscum nunquam adduci potuisse, ut Sacerdotii ordinem susciperet.

Q U I N T U M
TESTIMONIUM SANCTORUM.

I. Hos inter meritò agmen ducit S. Petrus velut primus Novi testamenti Sacerdos, qui usque adeò honorem Sacerdotii sibi aliisque collatum æstimavit, ut Regali dignitate eundem comparare non dubitavit, sic enim Sacerdos Petri. 2. alloquitur: *Vos autem genus electum, regale Sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis, ut virtutes nunciatis ejus, qui vos de tenebris vocavit in admirabile lumen suum.*

II. S. Paulus verò non uno, sed duplici honore Presbyteros dignos esse pronunciavit, dum 1. ad Tim. c. 5. dicitur: *Qui bene præsunt Presbyteri, duplici honore digni habentur, maxime qui laborant in verbo & doctrina.* Hinc Act. 23. accusatus, quòd Sacerdotem debito honore non affectum, protinus crimen hoc à se propulsavit, dicens: *Nesciam, Fratres, quoniam Princeps est Sacerdotum.*

III. S. Marcus Anachoreta adeò Sacerdotale munus amabat, ut non sine divino instinctu pollicem sibi abscideret, ne ad Presbyteratus ordinem, quo indignum se credebat, suscipiendum cogeretur, uti Marchantius in Virga Aaron. tr. 1. lect. 5. refert.

IV. S. Benedictus amplissimi licet & sanctissimi Ordinis Patriarcha, eò quòd Sacerdotium proximum DEO gradum crederet, nunquam se persuaderi passus est, ut eundem susciperet, eodem Marchantio teste l. c.

V. S. Antonius Abbas Sacerdotes in summa veneratione habebat, solitus eisdem caput submittere, benedictionem

idem captare, & pro magno beneficio ducere, si accepisset, liquet. S. Athanasius in vita testatur.

VI. S. Franciscus Seraphicus tantam de hoc Ordine æstimationem conceperat, ut dicere ausus sit, se, si Sanctus quispiam de cælo descendens simul cum Sacerdote occurreret, prius istius manum ad osculum experiturum, deinde primum Sancto debitam reverentiam exhibiturum, uti in vita à S. Bonaventura scripta videre est.

VII. S. Martinus ab Imperatore Maximo ad convivium vocatus, arreptam pateram primum Sacellano suo, & deinde Imperatori propinavit; causamque rogatus, pluris se Sacerdotis, quam Imperatoris dignitatem facere respondit, uti Severus Sulpitius l. 1. vit. testatur.

VIII. S. Franciscus Borgias, ne Ordine Presbyteratus indignus videretur, orare in dies DEUM, & corpus castigare solitus erat; nec enim ignorabat ad illa adyta illotis manibus irrumperè, sacrilegio affine crimen esse. Vita l. 2. c. 1.

IX. B. Maria Oegniacensis vestigia Sacerdotum summa cum reverentia & demissione deosculari solebat, uti D'Oucreman p. 1. c. 6. §. 4. Pœd. Christ. refert.

S E X T U M

TESTIMONIUM DOCTORUM
ECCLESIAE.

I. S. Gregorius Naz. in epist. ad Episc. sic loquitur: O sacerdotes DEI inruenta Sacrificia mittentes! O illustres animarum Custodes! O magnum DEI figmentum in manibus vestris gestantes! O DEVM hominibus conciliantes! O Mundi fundamenta, Vita lumina, Christiana fidei columna, immortalis vita Doctores, Christiferi &c.

II. S. Chrysostomus l. 3. de Sacerd. Sacerdotium, inquit, regno tantò est excellentius, quantum Spiritus & carnis intervallum esse potest. Et iterum: Sacerdotes meritò non tantum plus vereri debemus, quam vel Principes, vel Reges, verum etiam majore honore, quam Parentes proprios honorare.

III. S. Ambrosius c. 2. de dign. dist. 36. ait: Aurum non tam pretiosus est plumbo, quam regia potestate altior est dignitati. Instr. IX.

F

gni.

gnitas Sacerdotalis. Et iterum c. 2. §. 7. dist. 96. *Quid dicitur, Sacerdotes Christi Regum & Principum, omniumque Fidelium Patres & Magistros censer?*

IV. S. Hieronymus apud Bessæum l. 1. de Sacerdotio. Sacerdotes vocat Ecclesiæ Apostolos, Patrisfamilias viros, Speculatores Jerusalem, apes per agros volitantes, oves pendentis à turri David, vineæ sepimentum, sponsæ, lectuli Salomonis custodes, Paræciarum Rectores Christianismi nobilitatem, Ecclesiæ Senatum, Præfules, bonorum operum exempla.

V. S. Augustinus conc. 2. super Psal. 37. *Verè, inquit, meranda Sacerdotum dignitas, in quorum manibus Deus, velut in utero Virginis incarnatur. Hinc super prima Epist. ad Timoth. Presbyteri, ait, qui bene prævitiæ & doctrina, digni habentur à Subditis duplici ministerio, videlicet ut spiritualiter illis obediant, & exteriora ministrant.*

VI. S. Gregorius Magnus in Epist. ad Mauritiu scribens inter cætera sic loquitur: Sacerdotibus non terrena potestate Dominus noster citius indignetur, sed cunctis lentis consideratione propter eum, cuius servi sunt, statuatur, ut etiam debitam reverentiam impendat.

VII. S. Thomas Aquin. super Epist. 1. D. Petri c. 2. de novo Testamento, inquit, Sacerdotium præminet regni, Spiritus corpori; in veteri verò regnum præminet Sacerdotio. Ideo ibi regnum, hic Sacerdotium in substantia nit, eò quòd ibi ex regno, hic ex Sacerdotio quasi substantia religio.

SEPTIMUM TESTIMONIUM ALIORUM SS. PATRUM.

I. S. Ignatius Martyr l. 2. Epist. 52. *Honorate, inquit, Sacerdotium secundum Christum, & post etiam oportet rare Regem. Sacerdotium enim summa est omnium, quæ in hominibus existunt.*

II. S. Dionysius c. 1. de Eccl. Hier. *Vt enim, ait, Sacerdotium dixit, sacrorum simul omnium uno vocatur.*

penitentiæ ordinem, ita & qui Sacerdotem dixit, augustior-
rem, prorsusque divinum insinuat virum, totius sanctæ
conscientiæ peritissimum, in quo liquide ac perspicue sacra-
tus omnis ordo suus & perspectus sit, & possit agnosci.

III. S. Ephrem l. de Sacerd. exclamat: O potestas ineffabi-
lis, quæ in nobis dignata est habitare per impositionem ma-
nuum sacrorum Sacerdotum! O quam magnam in se conti-
net profunditatem formidabile, admirabile Sacerdo-
tum.

IV. S. Prosper l. 2. de vit. activ. ait: Ipsi sunt Ecclesiæ do-
ctores, in quibus amplius fulget Ecclesiæ; ipsi janua civitatibus
æternæ, per quos omnes, qui credunt in Christum, ingre-
diuntur ad Christum; ipsi Ianitores, quibus data sunt
claves regni calorum; ipsi etiam dispensatores regni
domus.

V. S. Ildorus Pelusiora l. 2. ep. 205. Tantum, inquit, in-
teresse debet inter Sacerdotem & quemlibet virum probum,
quantum inter calum & terram discriminis est. Et iterum
l. 3. epist. 2. Inter divinam & humanam dignitatem Sacer-
dotum velut medium interjectum est, ut illam colat, as-
que observet; hanc autem in melius commutet.

OCTAVUM

TESTIMONIUM CONCILIORUM.

I. Concilium Matisconense 2. c. 15. sic loquitur: Sta-
tuimus, ut, si quis quemlibet Clericorum honoratorum in-
terire obviam habuerit, usque ad inferiorem gradum ho-
noris veneranter illi corda subdat, prout is officia & obse-
quia fidelissima Christianitatis jure promeruit. Et si qui-
dem ille secularis equo vehitur, Clericusque similiter, sa-
culæ galerum de capite auferat, & Clerico sincera salu-
tationis manus adhibeat: si vero Clericus pedestri gradi-
tur, & secularis vehitur equo, illico ad terram desuat, &
debitum honorem illi sincera caritatis exhibeat. Qui verò
transgesserit, ab Ecclesiâ, quamdiu Episcopus illius Ecclesiæ vo-
verit, suspendatur.

II. Concilium Carthaginense IV. c. 34. sic definit: *Episcopus in quolibet loco sedens stare Presbyterum non patitur. Et c. 35. Episcopus in Ecclesia & in Concilio Presbyterorum sublimior sedeat; intra domum verò Collegam Presbyterorum esse agnoscat.*

III. Concilium Laodicense c. 20. Nicænum c. 28. Trianum 10. c. 39. concorditer præcipiebant, non oportere Diaconum coram Presbytero sedere, nisi iussione Presbyteri.

NONUM
TESTIMONIUM SUMMORUM
PONTIFICVM.

I. S. Clemens Constit. Apost. l. 3. c. 15. scripsit: *Episcopus elige adutores tuos vita & iustitia operarios, DEO gratos, quos ex cuncto Populo maxime dignos probaris, & facies ad molestias & vexationes in usus Ministeris sustinere.* Item l. 7. c. 32. *Constituere Presbyteros homines pios, immunes, non cupidos, veritatis studiosos, probatos, sanctos, acceptores Personarum, qui valeant docere sermonem veritatis, recte procedentes in placitis Domini. Vos vero honorate, ut Patres, ut Dominos, ut beneficos, ut benivolos, ut veritatis Authores.* Unde l. 2. c. 33. recte concludit: *Hic debetur reverentiam adhibentes, omni eos genere honorificite.*

II. Nicolaus Papa dist. 96. c. eod. ait: *In scriptis legimus, Imperator Constantinus dixisse verè: Si propriis oculis vidissem Sacerdotem DEI peccantem, chlamydem ei expoliarem, & coeperirem eum, ne videretur. Hanc sententiam diximus vobis, cunctos vos reddere cupientes, ut Domini Sacerdotibus, qui verè Patres sunt, aliquid congerit vos audire, quod confusionem piis mentibus ingerat, non infrunitum Noë filium imitantes paternam de rebus verecundiam contegatis.*

III. Anterus l. 1. q. 3. c. eod. in Epistola ad Hisp. scripsit: *Absit, ut quidquam sinistrum de iis arbitremur, qui apostolico gradu succedentes, Christi Corpus sacro ore conficiunt, quorum industriâ facti sumus Christiani, quique claverunt.*

calorum habentes ante diem iudicii quodammodo ju-
dicant.

IV. Fabianus 2. q. 7. c. eod. Sacerdotes, inquit, quos Do-
minus suos esse voluit, non sunt leviter tractandi, nec la-
cerandi, vel temere accusandi, quoniam eorum sibi causas
Dominus reservare voluit, & suo iudicio vindicare.

V. Anacletus epist. 2. ad Episc. Ital. Dominus, ait, sacræ
sui Corporis tractatores à vilibus & reprobatis Personis in-
famari noluit, nec calumniari permisit, sed ipse proprio
flagello Sacerdotes à templo ejecit.

VI. Telesphorus 6. q. 1. c. eod. decernit: Omnes, qui ad-
versus Patres, id est, Sacerdotes armantur, infames esse
censemus.

VII. S. Gregorius Magnus ad Joannem Episcopum Con-
stantin. scribens: Ego, inquiebat, cunctorum Sacerdotum
servus sum, in quantum ipsi sacerdotaliter vivunt.

DECIMUM

TESTIMONIUM IMPERATORUM
AC REGVM.

I. Arcadius & Honorius Imperatores C. de Episc. & Cleri-
ca. c. ad. decreverunt: Si quis in hoc genus sacrilegii proru-
perit, ut in Ecclesias Catholicas irruens, Sacerdotibus &
Ministris, vel ipsi cultui, locoque aliquid importet injuria,
quod geritur, à Provincia Rectoribus animadvertatur, at-
que ita Provincia Moderator Sacerdotum & Ecclesia Ca-
tholica Ministrorum, loci quoque ipsius, & divini cultus in-
juriam capitali convictos sive confessos sententia noverit
condiscendum.

II. Constantinus Imperator, cum integer ei libellus ca-
lamitatis contra Episcopos & Sacerdotes refertus oblatus es-
set, accepit illum quidem, sed mox non lectum comburi
iussit, indecorum asserens, ut, qui judicari ab ipsis debeat,
eisdem iudicet. Pœd. Christ. p. 1. c. 6. §. 4.

III. Theodosius Imperator, cum ab initio more aliorum
Imperatorum in templis intra cancellos sedem habuisset,
deoque S. Ambrosius indignum hoc ratus, sedem illi aliam

F 2.

extra

extra cancellos, & infra Ecclesiasticos præparari iussisset, modò ægrè non tulit, sed talem ordinem velut convenientissimum summopere laudavit, & deinceps perpetuò obvari præcepit.

Ex quibus omnibus hætenus allatis testimoniis hæc nunc colligere possunt Sacerdotes, quàm magnam de Sacerdotii Ordine & honore æstimationem concipere, quantumque diligentiam & conatum adhibere debeant, ut, quem modum sapienter monuit S. Ambrosius cap. 3. de Sacerdotiis, dignas tali statu virtutes & dotes compareant, suam professionem suam actione potius, quàm nomine demonstrarent, ut & actio respondeat nomini, & nomen cum operibus incidat.

PARS II.

DE EXEMPLIS ET INDUSTRIIS BONORUM SACERDOTUM,

Quibus suam, & Proximi salutem procurare conati sunt.

Multa quidem ab Ascetis media suggeruntur ad virtutis & perfectionis studium persuadendum, sed inter omnia meritò efficacissimum semper æstimatum fuit *Exemplorum alienorum propositio, & inspectio*, id quod jam pridem S. Gregorius l. 7. Dial. agnovit, dum dixit: *Sunt nonnulli, quos ad amorem cœlestis Patriæ plùs exempla, quàm prædicamenta succendunt*; cuius rationem in præmio ejusdem libri duplicem assignat, dum ait: *Fit plerumque in audientis animo duplex adjutorium in exemplis Patrum*; quia amore venturæ vitæ ex præcedentium comparatione accenditur; & si se aliquid esse existimat, dum meliora de aliis cognoverit, humiliatur. Aliam adhuc rationem assignat idem Sanctus p. 2. Past. c. 3. dicens: *Illā vox libentiùs Auditorum corda penetrat, quàm dicentis vita commendat*; quia, quod loquendo imperat, ostendendo adjuvat, ut fiat; non enim difficile æstimatur, quod jam factum conspicitur, teste S. Ambrosio. Et ideo, ut S. Chrysostomus s. II. super Gen. sapienter advertit, *Sanctorum vitas & conversationem in divinis Scripturis præscriptam Spiritûs sancti gratia reliquit, ut discentes, quòd, licet ejusdem fuerint naturæ,*

*naturæ, virtutibus tamen studuerint, ne finis nos igne
& desides in iisdem exercitiis.*

Ob hanc itaque causam & ego non modicum
peræ pretium me relaturum existimavi, si ad accen-
dendos in virtutis & perfectionis amorem Sacerdo-
tes illustriora ipsis aliorum Sacerdotum exemp-
& industrias, quas tam in propria, quàm aliena
lute procuranda adhibuerunt, & reliquerunt, co-
gerem, & in hac secunda parte ob oculos ponerem
ut, per lectionem eorundem, & accuratioris con-
siderationem, quasi è salis tactu æternæ vitæ sap-
re, ut S. Gregorius loquitur, condiantur, & imi-
tationis salutaris desiderio imbuantur.

Quâ tamen ipsâ in propositione, ne nimia
cervatione Exemplorum fastidium Lectori crea-
eam cautionem adhibebo, ut neque omnium vir-
tutum, sed earum duntaxat, quæ Sacerdotibus magis
conveniunt, exempla afferam, neque in illis re-
rendis obvia quæque aut exotica, ac admittam
magis, quàm imitatione digna arripiam, sed
etiora duntaxat, & ad imitandum magis idonea
proponam; atque aded in duo capita secundum
hanc partem dividam, in quorum primo exem-
plarum virtutum, quæ ad propriam perfectionem
pertinent, referentur; in secundo ea, quæ in pro-
pria salute procuranda ab iis relicta sunt,
proponentur.

CAPVT I.

DE EXEMPLIS BONORUM
SACERDOTUM AD PROPRIAM
SALUTEM PERTINENTIBUS.

UT in Exemplis hisce referendis ordinatè procedatur, placet eundem Ordinem servare, quem S. Thomas & alii in iis explicandis usurpârunt, ut scilicet initium à Theologicis virtutibus, videlicet Fide, Spe, & Caritate faciam, postea ad Cardinales, Prudentiam scilicet, Justitiam, Fortitudinem, Temperantiam, earumque species procedam.

§. I.

Exempla Fidei à Sacerdotibus
relieta.

I. Fides hæc est virtus, per quam firmiter assentimur omnibus, quæ DEUS revelavit, aut revelabit; *sine qua*, ut Apostolus ad Hebr. 11. ait, *impossibile est placere DEO*; Unde juxta S. Ambrósium l. de Cain & Abel, *fides est radix omnium virtutum*, & quod super hoc fundamentum adificaveris, hoc solum ad operis tui fructus & virtutis proficit mercedem. S. Bernardus verò idipsum confirmans l. 25. sup. Cant. *Dicamus, inquit, fidem vitam, virtutes palmitem, nostrum opus, devotionem vnum*. Ex quo facile patet, Fidem hanc omnibus quidem Christianis, sed Sacerdotibus præcipuè necessariam esse, ut qui hoc ipso, quòd sint Custodes, lectulum Christi, velut Salomonis mystici, id est, Ecclesiam ambientes, præ reliquis obligati sunt, ad Fidem, quæ est primarium Ecclesiæ decus, & columen, totis viribus propugnandam. Porro tres præcipuè actus hujus virtutis à Sacerdotibus exerceri possunt.

II. Primus est, ut & veritates Catholicas non modò ritè cognoscant, sed etiam firmissimo assensu omne dubium excludente profiteantur.

Sicut imprimis S. Paulus Apostolus fecit, qui, ut Vincentius Lirinensis in libell. adversus profanas Novitates re-

F 5

statur,

statum, cum Novantes aliqui varios errores per Provincias & Civitates promulgarent, jamque ipsos etiam Galatas per modum induxissent, S. Paulus in fide eosdem confirmatum suo exemplo volens dixit: *Licet nos Angelus de celo evangelizet, praterquam evangelizavimus, anathema sit.* Gal. c. i.

S. Basilii Episcopus, cum Praefectus Valentis Imperatoris à Fidei Catholicae defensione abducere conaretur eumque in finem amicitiam & multa beneficia ab Imperatore promitteret, intrepidè respondit, Adolescentulis tantum sermones congruere, hos enim talibus rebus inhieret; at vero eos, qui in divinis nutriti essent literis, nullam illarum syllabam in discrimen venire pati posse, solerèque, si poscat, nullum genus mortis pro illis recusare.

S. Petrus Veronensis, ut in Breviario 29. Aprilis legitur Parentibus haeresi Manichaeorum infectis natus, cum adhuc puer annorum septem scholas frequentaret, & quid in schola didicisset, à Patruo interrogaretur, Christianae Fidei symbolum se didicisse respondit, neque ullis unquam Patruive minis aut blanditiis à fidei constantia dimoveri potuit, ideòque postea adultior factus & Praedicatorum religioni adscriptus, hanc unicam à DEO gratiam petivit, pro fide mori posset, quam cum obtinisset, ab impio Perretico in capite vulneratus, jamque pene mortuus, Symbolum adhuc pronuntiavit.

II. Alter actus est, ut Sacerdotes Fidem fortiter propugnent contra oppugnantes, ipsamque, si necesse sit, vitam pro ejus defensione ponere non dubitent. Quà in re praeterro exemplo praeverunt non pauci Sacerdotes.

Praecipue verò S. Athanasius Episcopus, cujus fides ferebatur velut rupes firma in mediis fluctibus. Totus mundus, inquit Marchantius in hort. Past. tr. i. prop. i. conjuravit in ejus exterminium, Principes, Episcopi, Populi, Exterritus, imò totus infernus, nequidquam firmitati fidei episcopati nocuerunt. Quatuor contra ipsum Concilia congregata sunt Episcoporum Atrio faventium; incredibiles tandem calamitates perpressus, ita ut magnam orbis partem fugiendo & exulando peragere cogeretur, omnia cum magna constantia pro fide defensione sustinuit.

S. Pol

S. Polycarpus Episcopus, cum in medio ignis ligatus esset, ipse se velut vivum & odoriferum Sacrificium DEO offerens sic precabatur; Accipe, Pater æterne, in Sacrificium acceptabile, quam mihi donasti vitam. Tu Dominus es universi, & Pater Salvatoris nostri Domini JESU Christi, per quem te cognovimus, & qui se pro nobis obtulit in cruce. Per eundem meipsum offero nunc in Confessione Fidei sanctæ, ad gloriam tuam, ejusque æternam. Gratias tibi infinitas ago, quod me dignatus es adscribere numero beatorum Martyrum tuorum, & me participem facere calicis & passionis Domini nostri JESU Christi Ribad. in vita 26. Jan.

S. Liberatus Abbas cum aliis sex sociis ex Monasterio Carthaginem protracti, cum ad Arrianam perfidiam amplectendam sollicitaretur, Una fides, exclamavit, unum baptisma, unus DEUS, nec poterit in nobis iterari, quod in doctrina Evangelii semel dari præceptum est; quia si semel lotus est, non habet necesse, ut denuo lavetur: sed mundus est totus. Satiis est momentanea perferre supplicia, quàm æterna subire tormenta. Cùmque Rex talibus dictis irritatus iram tormentis impleri & accendi, ipsumque S. Liberatum cum sociis imponi jussisset, ille cum magna fiducia clamabat: Gloria in excelsis DEO. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis, quando pro fide DEI nostri supplicia perferemus, ne acquisitæ fidei indumentum amittamus. Victor Uticensis l. 4. Wandal. persecut.

III. Tertius actus est, Hæreses odisse, totisque viribus profigare; quo in genere præ reliquis excellens fuit, teste Evagrii l. 5. vit. PP. §. 10. Agathon Abbas, qui, cum multi ad illum venirent, & quod plenus esset superbiæ, odii, iræ, impuditiæ &c. spargi de ipso dicerent, falsus est omnia, addens se mortalium esse pessimum. Cùm verò subderent, intelleximus etiam, quod hæreticus sis, statim silentio rupto, abiit, inquebat, à me, ut hæreticus unquam sim. Quærentibus autem, cur hæresin potiùs, quàm alia crimina, quæ sciebat se non patrâsse, negaret? respondit: Crimina alia infirmitatis sunt, & hominem adhuc DEO per fidem unitum relinquunt; hæresis verò est pertinaciæ & perfidiæ malitia, quæ

quæ omni modo nos à DEO divellit, tollens fidem, DEO
primo quasi vinculo unientem, & ligantem.

Abbas Cosmas cùm sepultus fuisset juxta sepulchrum
jusdam Episcopi, qui hæreticus fuerat, pluribus noctibus cla-
mare audicus est: Noli me tangere, Hæretice, noli mihi
propinquare, inimice Ecclesiæ sanctæ DEI. Et hic clamor
per longum tempus duravit, ut significaret audientibus
quantopere abhorruerit ipse ab Hæreticorum conversatio-
ne. Prat. spirit. c. 40.

S. Antonius de Padua tanta cum contentione adver-
sus Hæreses pugnabat, ut perpetuus Hæreticorum Malleus
rit appellatus, quemadmodum de ipso Breviarium Ro-
mum 13. Jun. testatur.

P. Petrus Faber Societatis JESU primus Sociorum
Ignatii, quamquam in pertractandis Hæreticorum mentibus
lenissimus erat, tamen eos, & eorum omnia sic abhorrebat,
piis, Catholicisquæ censebat, ut ne tum quidem audientibus
esse diceret, cùm recta præciperent; negaretque divinitus
Majestati gratum esse, ut eorum ad nutum, voluntatem
vel institueretur aliquid in Ecclesia DEI, vel meliorem
formam reformaretur; ut enim multa vera interdum Do-
mones, non tamen ex veritatis spiritu consentiant, sic illos
et si multa interdum salutaria & bona præcipiant, ea tamen
quoniam non bono præcipiuntur spiritu, minime gratum
accepta esse DEO. Hist. Soc. p. 1. l. 4. n. 102.

P. Edmundus Augerius Soc. JESU Sacerdos quadraginta
Hæreticorum millia ad fidem Catholicam perduxit, & e-
liamque ab Hæresi jamjam invalescente sic purgavit, ut
ter Patriæ, Conservator Fidei, restitutor salutis publicæ
ceretur, uti de eodem Biblioth. Soc. refert.

§. II.

Exempla Spei à Sacerdotibus relicta.

I. Quod olim Philistæi fecisse dicuntur, dum vident
Samsonem tam admiranda opera patrare, omnibus modis
laborarunt, ut cognoscerent, in quo ejus robur consistere-
t, cùmque intellexissent, eam in capillis consistere, non quæ-
runt

verunt, donec hos illi eripuerint; id ipsum Dæmon circa Sa-
cerdotes facere conatur; advertit namque etiam ipse, quàm
mala ac præclara opera pro amore & gloria DEI, ac Proxi-
morum salute patrentur; ex altera verò parte pariter non
ignorat, quòd ab Isaia c. 30. dictum sit: *In silentio & spe erit
firmitudo vestra*; hinc omnibus viribus laborat, ut hanc
spem ipsis eripiat. Id quod benè S. Ignatius advertit, cujus
solemnis vox erat, operariis in vinea Domini ante omnia
evitandum esse, ut seipsum vincant, omnesque timores abji-
ciant, qui DEI fiduciam minuunt, impediuntque, quò mi-
nus spem suam in uno DEO constituent; noverat videlicet
S. Pater, quid S. Bernhardus l. 9. in Psalm. Qui habitat, di-
xerit: *Tantum per nos operabitur DEVS, quantum se no-
stra in eum fiducia extenderit.* Unde meritò S. Cyprianus
illa Deut. 11. verba: *Omnis locus, quem calcaverit pes ve-
ster, vester erit.* huc applicat, dum ait: *Pes vester utique
spes vestra est, & quantumcunque illa processerit, obtine-
bit.* Porro spes hæc, quæ à S. Alberto Magno in parad.
anim. c. 21. definitur, *certa expectatio futura beatitudinis,
proveniens ex gratia DEI, & meritis præcedentibus,* in tri-
bus præcipue occasionibus ostendi debet, & verò etiam à
non paucis egregiè demonstrata est.

II. Prima occasio est, in alimentis, aliisque rebus ad
corporalem vitam conservandam necessariis, ubi à Sacerdo-
tibus omnis inordinata sollicitudo tantò audacius deponen-
da est, quantò justiore habet titulum ea à DEO petendi
& expectandi; si enim quærentibus regnum DEI & justitiam
ejus omnia hæc adjectum iri Christus Matth. 6. prædixit,
quis justius hæc speret, quàm Sacerdotes, quorum primarius
scopus est, efficere, ut DEUS per gratiam in ipsis, & anima-
bus curæ ipsorum commissis regnet? Tales certè non im-
meritò cum Apostolis Luc. 22. Christo quærenti: *Quando
misit vos sine sacculo & pera, & calceamentis, numquid
aliquid defuit vobis?* respondere poterunt: *Nihil.* Porro
similem occasionem non à paucis Sacerdotibus vel aliis Cle-
ricis peregregiè fuisse arreptam, ex sequentibus exemplis
patet.

S. Franciscus Seraphicus suis Filiis seu Religiosis non
aliud dare viaticum solebat, quàm illum Psalmi 54. versi-
culum:

culum: *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te nutriet.* Romano autem Pontifici de alimentis acquirenti sciscitanti respondit: *Matrem quidem habemus pauperem, sed divitem Patrem.* In vita.

S. Ignatius Lojola solebat frequenter dicere: *Iacta cogitatum nostrum in Dominum, & ipse nos enutriet. Vivemus in Domino, & faciamus bonitatem, & pascemur vitis ejus.* Mirantibus, quomodo tam difficili tempore nullis certis redditibus tot è nostris aleret, respondit: *nescitis, quantas vires spes in DEUM habeat? vel ignoratis, parùm illi esse loci, ubi omnia abundè suppetunt? explorata si essent, & manu tenerentur, ubi esset nostra spes enim, quæ videtur, non est spes.* Ribad. l. 5. vit. c. 3.

P. Balthasar Alvarez è Societate JESU cum esset eorum cujusdam Collegii Rector, habebat Ministrum valde scitum, qui anxius ad ipsum currebat, significans, quæ essent, & necesse esset statim prospicere. Cui vir sanctus respondit: *Quam anxius venit P. Minister? communi? ane id cum Domino DEO nostro? respondebat ille: huc non habui tempus orandi. Et tunc cum magna tranquillitate dimisit illum, dicens: hoc debuit esse primum. Eas ad cubiculum, & ores, & offeras tuam orationem, postea revertaris huc. Cogitas gregem hunc non habere Dominum? Dominum autem talem habet, cui non parvi constitit, ut perire permittat. Eas in pace, & cogit hoc non à tua industria pendere. Discedebat P. Minister, ut faceret, quod Pater præscribebat, & sæpe, quando revertebatur, inveniebat prospectum jam esse necessitati perinde judicio suo prodigiola, id promerente fiducia & fidei tate sui Rectoris in DEUM. Vita c. 23.*

III. Altera occasio Spei & Fidei exercendæ se ostendit in vocationis adimplendæ obligatione, seu in quotidianis functionibus ad Sacerdotem pertinentibus ritè obeundis, ubi salubris S. Pauli ad Philip. c. 2. adhortatio ob oculos haberi debet Sacerdotibus: *Itaque carissimi mei (sicut semper obedistis) non ut in præsentia mei tantum, sed multis modis nunc in absentia mea, cum metu & tremore vestro (& aliorum) salutem operamini; DEVS est enim, qui operatur in vobis velle & perficere pro bona voluntate; Un-*

merito quis Sacerdos cum S. Bernardo l. 3. de 7. pan. diceret poterit: *Tria considero, in quibus tota spes mea consistit, caritatem adoptionis (& vocationis) veritatem promissionis, (quâ Apostolis & omnibus eorum Posteris promissit Matth. 24. Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi:) potestatem redditionis, id quod egregiè iterum oblatantur sequentes Sacerdotes.*

S. Paulus Apostolus, quantam de divino auxilio fiduciam conceperit, clarè Corinthiis indicavit, dicens 2. Cor. c. 1. *Non enim volumus ignorare vos, Fratres, de tribulatione nostra, qua facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus, supra virtutem, ita ut taderet nos etiam vivere. Sed ipsi in nobis responsum mortis habuimus, ut non sumus fidentes in nobis, sed in DEO, qui suscitavit mortuos, qui de tanti periculi eripuit nos, in quem speramus, quoniam & adhuc eripiet. Sed & ad Philip. 4. intrepidè dixit: Omnia possum in eo, qui me confortat.*

S. Nicolaus, cum onus Episcopatus vehementer refugeret, postquam tamen humeris suis impositum vidit, certò credidit, DEUM sibi ad id portandum copiosas vires datum, adeoque cum magna alacritate & satisfactione sustinuit. Leontius Justin. in vit.

S. Franciscus Xaverius, ubicunque divinus honor agebatur, nulli cedebat difficultati, periculove; ita nihil molebatur, quod non efficeret: nihil inchoabat, quod non absolveret, uti Turcellinus l. 4. vit. c. 9. testatur. Sed & ipse suam fiduciam satis indicavit, dum l. 2. epist. ep. 2. de periculo naufragii, quod aliqui metuendum dicebant, sic scribit: *Noluit DEVS nos perdere, ut usu docti intelligeremus, quam infirma sint opes nostre, quoties aut nostris viribus, aut praesidiis nitimur humanis; nam ubi senseris, quàm fallaces sint spes tua, & humanis opibus omnino diffusus in solo DEO, qui unus pericula ipsius causâ suscepta facile propulsare potest, spem omnem posueris, tum verò placidè exspecteris, DEI imperio ac nutu omnia gubernari, & quantumvis vixta discrimen pra caelestibus gaudiis, qua in talis ac tempore divinitus impertiri solent, esse contemnendum.*

De

De Jacobo Merlohorstio Sacerdote seculari, & Palam
B. MARIAE Virginis in Pasculo Coloniae sic scribit Aulus
vita c. 22. Amor divinus, Deique perspecta semper praesentia
fiduciam generabat, quae dum ardua DEI causa suscipi
da viderentur, divino freris auxilio fortiter aggredere
urgeret constanter, nec desisteret antè, quam ad exitum
duxisset, nec hic hominum offensam, judicia, contemptum
ve verebatur, aut quidquam hujusmodi, vel ullius po
riam pertimescendam esse judicabat; nam qui jam ipsi
monibus fortior eos in certamen lacebatur, nihil humanum
vel creatum formidabat, experiètiâ doctus, à providen
divina res suas paternè gubernari, ad virtutis augmentum
& DEI gloriam auctiorem expertus, etiam quoties virtutes
ficerent humanæ, praesens & divinum auxilium subvenire
nihilque spe & summa in DEUM conceptâ fiduciâ poterat
ad quidvis in DEI causa feliciter perficiendum.

IV. Tertia occasio est, ut firmam de praemio aeternae
beatitudinis olim conferendo spem concipiat; hinc etiam
non modicum robur accipiet, ad omnes labores & tribulationes
in munere suo occurrentes fortiter superandos, et tunc
semper ob oculos habiturus sit, quod S. Paulus ad Romanos
scripsit, non esse scilicet condignas passiones hujus temporis
ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis: Omnis terrenum
opus, teste S. Hieronymo in epist. leve fieri solet, quia
ejus pretium cogitatur, & spes praemii solarium sit laborum.
Id quod in Sacerdotibus tanto magis locum habet, quod
nobiliores, dignioresque sunt labores, quos suscipiunt; obita
enim juxta S. Dionysium Areopagitam, omnium divinarum operum
divinissimum sit cooperari DEO in salutem animarum, et cum
ritò majus quoque, perfectiusque tali cooperationi praemium
respondet, atque adeò multò magis Sacerdotibus. Christus
quàm olim Jacobo Patriarchae omnes anni in suo ministerio
consumpti videbuntur dies pauci praeteritis, quo non
mortalem Rachelem, sed immortalem Deitatem deo verè
fruendam feruntur, magnitudine. Unde rectè dixit illi Sacerdos
c. 40. *Qui sperant in Domino, mutabunt fortitudinem suam, et
current, & non laborabunt: ambulabunt, & non deficiet
Sed dicent potiùs cum S. Davide Ps. 4. In pace in dormiam,
& requiescam, quoniam tu, Domine, singularis laborum*

& Paulus in spe constituit me. Id quod variis iterum exemplis
Sacerdotes diversi comprobant.

S. Paulus seipsum assidue spe præmii & felicitatis æter-
næ solabatur; hinc ad Timotheum 2. c. 1. scripsit: Scio, cur
credidi, & certus sum, quia potens est depositum meum ser-
vare in illum diem. Sed & ad Hebræos c. 6. Fortissimum,
habemus solatium, qui confugimus ad tenendam pro-
positam spem, quam sicut anchoram habemus anima tutam
firmam, & succedentem usque ad interiora velaminis,
Præcursor pro nobis introivit, IESVS secundum ordi-
nem Melchisedech Pontifex factus in æternum. Hinc Co-
loſſios 1. c. 15. hortatur: Itaque Fratres mei dilecti, stabi-
les estote, & immobiles, abundantes in opere Domini sem-
per, scientes, quod labor vester non est inanis coram De-
potentissimo.

S. Bernardus, cum gravi morbo afflictus jam pene ex-
tremum spiritum traheret, visus est sibi ante tribunal DEI
in stare, ubi cum gravibus & improbis accusationibus à Dæ-
mone accusatus fuisset, respondit: Fateor, nec mihi, nec
meis actionibus deberi cælum: tanto præmio indignissi-
mus sum. At verò duplici jure Dominus meus id obtinuit,
& Patris hæreditate, & crucis perpeſſione, altero ipse con-
cedens, alterum mihi donat. Ab hoc dono me quoque illius
hæredem fore confido.

P. Vincentius Caraffa Generalis Societatis JESU tanti
spem faciebat, ut dicere auditus sit, vel minimum du-
bitationis de salute, cladæve sempiterna pluris homini esse
debere certissimo, ingentique rerum temporalium lucro; &
cum DEUS alicui ad opes, dignitatésque currenti vitam,
semperque simul omnem interciderit, tacite illi innuit, quod
Christus Petro: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem
postea.

V. Merito ergo Sacerdotes omnes illis Psalmistæ Ps. 61.
verbis alloquor: Sperate in eo omnis congregatio Populi (&
Sacerdotum) & effundite coram illo corda vestra. DEVS
adjutor noster in æternum. Et si omnia alia amiseritis, no-
nne amittere confidentiam, qua magnam habet remunera-
tionem, S. Paulo teste ad Hebr. 10. & in qua omne vestrum
robur & fortitudo consistit. Dicite proin cum Propheta,
Instru. IX.
G
mil-

millièsque repetite: *Mihi autem adherere DEO meo bonum est, & ponere in Domino DEO spem meam*; quia per hanc & gratiam necessariam in præsenti vita obtinebo, & copiosam gloriam in futuro.

§. III.

Exempla Caritatis Divinæ à Sacerdotibus relicta.

I. Tertia virtus theologica Caritas vocatur, quæ aliud est, quàm talis virtus, per quam DEUS diligitur propter se, & omnia alia propter DEUM, quæ proinde Regina virtutum appellatur, eò quòd sicut Ancillæ servituri Reginæ, ita virtutes reliquæ Caritati ancillantur, id est eandem tanquam finem ordinantur. Unde his tribus virtutibus theologicis meritiò illa Canticorum c. 6. verba accantur: *Qua est, qua progreditur quasi aurora confurgens pulchra ut Luna, electa ut Sol*; anima enim, quatenus fidem à tenebris ignorantiae, cæcitatibus, & infidelitatis aciem veritatis & notitiam JESU Christi perducitur, potest ei progredi quasi aurora confurgens: quatenus per spem vivatur, & clarior redditur, pulchra ut Luna efficitur: verò luci increatae per caritatem jungitur, electa ut Sol incipit.

II. Porro Sacerdotes ob tres potissimum causas huic virtuti specialiter studere debent. 1. Quia, cum à DEO ad sacerdotium velut statum altissimum elevati sint, atque plures etiam ad eum ritè sustinendum gratias & dotes acciperint, rectè arguunt, se plus etiam à DEO dilectos esse, ideoque omnem conatum adhibere debent, ut tanto magis respondeant; *Nulla enim major est ad amorem invocandi, teste S. Augustino, quàm amore praevenire; & nimis deest animus, qui, si dilectionem nolit impendere, nolit impendere.* 2. Quia hæc virtus est summè necessaria ad fructificationes sacerdotales fructuosè obeundas; nam, ut sapienter S. Gregorius hom. in Evang. notat, *non habet aliquis fructum boni operis, si non manet in radice caritatis*, & ut S. Leo confirmat, *nihil est fructuosum, quod non caritatis partem ediderit.* Unde, teste Richardo, non

virtus potens, quàm potentia virtutum dicenda est, eò quòd ipsa omnes accipiant, ut veræ virtutes sint. Hæc vita fidei, robur spei, & omnium intima vis, ac medulla virtutum. Accedit, quòd Sacerdotum proprium sit officium prædicando & conversando alios in virtutis amorem accendere, non possit autem juxta S. Bernardum capere ignitum eloquium frigidum pectus. Quomodo enim Græcè loquentem intelliget, qui Græcam linguam non novit? sic lingua amoris ei, qui non amat, barbara erit; erit, inquam, sicut æs sonans, & cymbalum tinniens. 3. Quia cum multos labores suscipere, & multas molestias sustinere debeant Sacerdotes, meritò de medio tali prospicere debent, quo roborentur, ut non succumbant, quale præ cæteris caritas aestimatur, nam qui amat, non laborat, teste S. Augustino l. 13. conf. *Et omnis labor non amantibus gravis est, solus amor est, qui nomen difficultatis erubescit.* Unde Sponsa de Sponso Cant. 1. dicit: *Fasciculus myrrha dilectus meus mihi,* non falcem, ut notat S. Bernardus, sed fasciculum vocans. eò quòd leve pro illius amore ducat, quidquid laboris immineat, & doloris.

III. Tribus autem præcipue actibus hæc caritas demonstranda est, quorum primus est perfecta voluntatis suæ cum divina conformatio; cum enim amantium proprium sit, unum velle & nolle (cum eorum sit quasi cor unum & anima una) meritò ad caritatem quoque requiritur, ut unam cum amato voluntatem habeat, id est, omne, quod displicere illi novit, studiosè fugiat; & omne, quod illi placere arbitrat, sollicitè perficiat, atque adeò magnam vitæ sanctitatem & innocentiam procuret. Quâ in re præclara nobis à diversis Sacerdotibus exempla sunt relicta.

S. Joannes Chrysostomus adeò omne peccatum fugiebat, ut, dum Eudoxia Imperatrix variis minis ac terroribus ipsam a recto proposito avertere conaretur, à Ministris suis ei diceretur: Frustra hunc hominem terres, nihil enim nisi peccatum timet. Simeon Metaphr. in vita.

S. Ignatius Lojola tantopere detestabatur peccatum, ut dicere audiret, si DEUS eum in gehenna colloçaret, nihil acerbius fore, quàm audire blasphemias in DEUM. Hist. Soc. p. 1. l. 10. n. 62.

S. Franciscus Xaverius l. r. Epist. 7. de seipso scribit:
Tædet me interdum vivere, ac satius esse arbitror pro
ligione mortem expetere, quàm in tot, tantisque divini
minis contumeliis vivere.

Alanus de Solminihac Episcopus Cadurcensis ne qu
nomen peccati sustinere poterat, nec ulla re magis, qu
peccato dis cruciabatur, uti ipse quondam fassus est, dum
tantibus, ne nimium se per vitæ austeritatem affligeret
spondit: Nequaquam nimis sunt afflictiones istæ.
verò scire vultis, quo maximè affligar? non aliâ re
quàm DEI offensâ, siquæ flagitiosos Sacerdotes offendit
nimis hæ sunt afflictiones & cruces Pastoribus gra
mæ, molestissimæque. Unde si publicos in Paræciis
tores inveniret, qui integris annis in peccatorum com
spectantibus curionibus, & dissimulantibus se volut
summore obstupescere, ejusmodi Presbyteros ad glori
DEI procurandam obstrictos obmutescere, atque adeo
solebat: Istud nec capio, nec unquam capere potero.
certè tantâ sollicitudine naves etiam minimos fugieb
Confessarii etiam in annuis Confessionibus difficulter
riam absolutionis invenirent; licet verò quotidie con
sit solitus, ea tamen confitebatur, quæ apud alios in
tum venissent censum. Vit. lib. 3. c. 19.

Petrus Forerius Canonicus Regularis S. Augustini
rochus Marincurienfis nihil magis optabat, quàm ut se
faciendo, quæ DEO placent, eidem acceptus foret
etiam Congregationem Monialium instituit, cujus
erat, id omne facere, quod Cælesti Sponso suo grati
judicaret.

P. Jacobus Alvarez Societatis JESU quadraginta ann
unicum quidem peccatum deliberatè admisserat, atque
hoc suo studio firmus persisteret, etiam voto se ad tal
gam obstrinxerat, uti Joannes Rho in suis hist. testatur.

IV. Secundus actus est, ut in omnibus suis actio
Sacerdos nihil aliud, nisi DEUM, ejusque gloriam &
placitum quærat; nam, ut rectè S. Augustinus in P.
xit, *Purus amor mercenarius non est, nec de spe vivit*
mit. Verus amor Sponsæ est. Verus amor seipso contentu
habet primum, sed id, quod amatur. Nec u (Sponsu

aliquid querit, quam amorem, nec illa (Sponsa)
 habet. Is per se placet, & propter se: ipse meritum,
 pro se primum sibi est amor. Præter se non requirit causam,
 non fructum; fructus ejus usus ejus: amor, quia amo: amo,
 ut amem. Quod quidem præmium tanti æstimavit S. Joan-
 nes Chrysostomus, ut l. 2. de compunct dixerit: Si omnino
 dignus fueris agere aliquid, quod DEO placeat, aliam ne
 require mercedem præter hoc ipsum, quod placere meruisti.
 Si enim aliam requiris mercedem, verè ignoras, quantum
 tibi sit placere DEO. Unde rectè concludit S. Bernardus
 de obed Patrum: Nostrum condimentum velut tribus
 quibusdam herbis conficiatur. Opus est, ut justitia sit in in-
 tentione, hilaritas in operatione, humilitas in reputatione;
 insipida namque, & quodammodo insulsa est nostra obe-
 dientia, vel patientia, nisi omnium, qua vel agimus, vel
 qua patimur, ipse (scilicet DEUS) sit causa. Quo in ge-
 nere non desunt quàmplurima Sacerdotum exempla.

S. Thomas Aquinas post mortem apparuit pulcherrimâ
 stellâ in pectore conspicuus propter puram intentionem,
 quam omnibus suis operibus præfixit; unde interrogatus à
 Christo dicente: Bene de me scripsisti, Thoma, quam merce-
 dem à me petis? respondit: Non aliam, nisi te, Domine,
 Sursum in vita.

S. Ignatius Lojola in singulis actionibus cum reflexione
 quâdam animi operam dedit, ut in quam maximam DEI
 gloriam redundarent, unde assiduò in calamo & ore habe-
 bat tritum illud: *Ad majorem DEI gloriam*: certè in solis
 suis constitutionibus ducenties, & quadragies, & bis puram
 intentionem obsequii divini inculcavit, ut P. Lancizius
 opusc. 13. l. 3. c. 1. n. 337. testatur.

Jacobus Merlohorstius Parochus tres fines operibus suis,
 præfixit, ut prototo die, & iterum, cum opus inchoandum esset,
 præfixit, majorem scilicet DEI gloriam, propriam, & Pro-
 ximorum salutem, quamvis hæc duæ postremæ non nisi me-
 diatæ fuerint, & ad gloriam DEI velut ultimum finem ordi-
 natæ, unde ad hanc quærendam se illis Apostoli 1. Cor. 10.
 verbis exstimulabat: *sive manducatis, sive bibitis, sive*
aliud quid facitis, omnia in gloriam DEI facite. Sic au-
 tem ante opus quodvis intentionem renovabat: O Christe

IESU, in unione Caritatis illius, quâ opus Redemptionis medio terra operatus es, offero tibi hoc opus & omnia sua mea ad maiorem nominis tui gloriam, meam & proximum salutem. Interdum verò ut magis cresceret in me etiam alios fines miscebat hoc modo: O clementissime pater, ecce hoc quantulumcunque laboris (meditationis, orationis, vel lectionis) Sacrificium tibi offero in acceptissimi & summi sacerdotis nostri, sine quo operata nostra sunt ut pannus menstruata, obsecrans, ut suscipias in hostiam pro meis & totius Populi peccatis victimam pro cordis impuritatibus, & affectuum meorum expiandis. In decimas pro recognitione tui in me Domini quo tibi ad omnia me obnoxium agnosco. In primitias omnibus beneficiis unquam acceptis. In pacificum pro me mentis mea, imò totius imaginis tua cum te DEO vivo. In vero. In Sacrificium, quod cultu summa Religione & tria tibi tanquam DEO, principio & fini debeo. In holocaustum pro ardenti amoris dilectione debita. In incensum consummato & perfecto resignationis amore. O dirigat oratio & operatio mea, sicut incensum summi illius sacerdotis in conspectu tuo. Amen. Vita c. 15.

S. Bernardus, cum aliquando ad Populum conferret, cœns, ob frequentiam Auditorum eloquentiam ipsius arrantium inani læticia subllire, & vana cogitatione reciperet, quasi quis ei diceret: En quàm nobilis confusio quàm attenti omnes & attoniti ad verborum tuorum eloquentiam; mox advertens suggestionem Diaboli respondit: Neque propter te, maligne Spiritus, prædicationem meam desinam, nec propter te desinam. Vita.

P. Vincentius Caraffa è Societate JESU amoris suo nihil aliud præmium experebat, quàm accessionem amoris, quæ alter quidam, hoc & ipse ex animo dicebat: Amorem amo: amo, ut amem. Quocirca jucundum erat eum aliquando frequenter repetentem verba illa orationis à S. Ignatio postulatæ: Amorem tuum solum mihi dones. & dives sumus. Quippe probè intelligens, nimis avarum esse, cui DEUS sufficit; nimisque fatuum, qui eo, quatenus hic licet amorem possessio non exultat. Vita l. 2. c. 9. Porro tunc dicebat, sincerum, purumque ab omni labe laborem

quando in eo, qui juvatur, nihil arridet, vel nobilitatis, vel opulentia, vel dignitatis, vel alterius decoris, quo possit al-
 lici. Si ergo quandoque ab inopum, miserorumque con-
 stantia te revocat squalor & turpitudine: si ad nobilium,
 locupletumque congressum te pellicit elegantia vestium,
 speciesque exterior, eja, inquebat, penetra, & pervade hæc,
 specta intus in anima purpuream ejus, regiamque vestem;
 interna ista ad illam fordescunt, specta gratia divina pul-
 chritudinem, tam exigua esse nequit, quin immensum ex-
 superet, quidquid in rerum natura, hominum voto & amore
 dignum est. Ibid l. 2. c. 15.

Alanus de Solminihac Episcopus nihil agebat, in quo be-
 neplacitum DEI præ oculis non haberet; ratione proprii
 commodi nihil aggrediebatur, quin ne infernum vel para-
 disum solvebat animo. Cuidam fortè quærenti, qui hoc
 fecer, respondit, credere se, id fieri ex singulari DEI provi-
 dentia, in hoc casu ministerio Angelorum utentis ad hæc
 objecta mentis oculis subducenda. Nihil frequentius in ore
 habebat, quàm isthæc Apostoli verba 2. Cor. 5. *Caritas Chri-
 sti urget nos, ut, qui vivunt, jam non sibi vivant.* Pro suæ
 autem intentionis directione nullum emittebat actum, sed
 simplicissimo oculorum conjectu eam peragebat, nam DEUS,
 inquebat, optimè intelligit, quid quisque tali modo signi-
 ficare velit, unde animæ ipsi unitæ non alio opus habent,
 quàm simplici intuitu.

V. Tertius actus est, ut omnem erga res creatas inordi-
 natum amorem exuens, eundem in solum Creatorem trans-
 ferat, ipsum in omnibus creaturis amando, & omnes in eo
 juxta sanctissimam & divinam ejus voluntatem; nam, ut re-
 ctè S. Augustinus l. 10. conf. c. 29. ait: *Minus te, Domine,
 amat, qui aliquid amat, quod propter te non amat.* Quod
 aptè alibi similitudine explicans, putate, inquit, amorem ho-
 minis quasi manum animæ; si quod tenet, tenere aliud non
 potest, ideo, qui amat aliud, DEVM amare non potest, occu-
 patam habet animam. Unde rectè Thomas Kemp. l. 2. c. 7.
 ait: *Dilectus tuus talis est natura, ut alienum non velit ad-
 mittere, sed solus vult cor tuum habere, & tanquam Rex in
 proprio throno possidere.* Cujus quidem actus aliquot exem-
 pla ex pluribus subjicio.

S. Franciscus Seraphicus adeò diligebat DEUM, in quo
que omnem suum amorem transtulerat, ut illa verba: *Deus meus, & omnia*, assiduò in mente & lingua haberet, & saepe noctes in iis meditandis infunderet.

S. Augustinus Episcopus, quantopere omnem amorem exuerit erga res creatas, testatur ipse in suis Confessionibus, dum ait: *O quam suave mihi subito factum est carnis suavitatibus nugarum! & quas amittere metus sum, iam dimittere gaudium erat. Ejiciebas enim tu eas, & summa suavitatis, ejiciebas eas, & intrabas pro eis voluptate dulcior, sed non carni & sanguini?*

S. Ignatius Lojola adeò omnia terrena fastidiebat, ut pius cælum suspiciens cum gemitu dixerit: *O quam mihi terra, cum cælum considero!* Hinc suis Filiis omnia commendabat, ut purum pectus, & in amore flagrans perpetuò custodirent, nihil ut aliud amarent, peterentve, nisi DEUM, aut esse, aut sermocinari cum DEO. Hist. Soc. p. 1. l. 7. n. 11.

Alanus de Solminihae pro fundamento dilectionis habebat effatum hoc: ita amandum esse bonum creaturam, tamen illi non adhæreamus, quod ille tam accuratè observabat, ut omnes creaturæ illi instar stipulæ fuerint, & respectu rerum creaturarum in statu quodam insensibilis esse crederetur. Vita l. 3. c. 19.

P. Ludovicus de Ponte è Societate JESU pudori dicebat dicere DEO, quòd eum plùs diligeret, quàm cælum, terram, Angelos & alia omnia; id enim esse, ac si diceret hominem se cum plùs diligere, quàm plumam aut stipulam. Lucas Carillius de ejus caritate erga DEUM asserere videtur, se, quidquid S. Gregorius, S. Bernardus, S. Bonaventura, & alii Doctores de excellentissima caritate scripserint, hoc se totum, in Ludovico invenisse, quod etiam non testimoniis aliorum confirmatum habetur. Vita l. 2. c. 3.

P. Vincentius Caraffa cum S. Ignatii vitam suæ normæ statuisset, summique faceret singulas ejus partes, hanc tantò heroicam illius animi constitutionem, quam P. Petrus Maffei hisce verbis describit: *Nihil habebat humani, animam posset relaxare; maximè quidem in mente, frequenter tamen etiam in ore habebat; in quo ita Petrus*

in eum imitabatur, ut verè diceret, se statux instar manus
 da: De quidem & oculos habentis, sed tamen facultate sentiendi de-
 et, & 10. stitux, rebus hujus sæculi minimè tangi, minimè delecta-
 ti, unde implebat ipse, quod aliis suaserat, ut scilicet usque
 amon adeò omnia, quæ sub sensus cadunt, & tempore definiuntur,
 infello abdicare studeant, ut sint instar puri spiritus. Imò etiam ea,
 est car quæ corpori & vitæ necessaria sunt, non in solatium, volu-
 s fuer patemque vertant, sed ut perpetuæ servitutis onera, debi-
 eae tiamque criminibus pœnam subeant, adeoque sic se gerant,
 oia ut gereret potentissimus Monarcha, eò miseriarum reductus,
 ut equum strigili defricare, purgaréque sua ipse manu coge-
 bat, ut retur, qui sanè ejusmodi servitutem non nisi cum horrore &
 iam su regii pectoris indignatione serviret, ab eaque, quàm celer-
 illis time posset, se expediret.

§. IV.

Exempla Prudentiæ à Sacerdotibus
relieta.

I. Quantopere hæc Prudentia, quæ est virtus aptissima
 ad propositum sibi finem media eligens, iis que sedulò utens,
 Sacerdotibus sit necessaria, vel ex eo patet, quòd ipsi electi
 sior ad animarum regimen; si ergo Salomon ad Populum
 sibi subjectum in temporalibus rebus regendum à DEO ele-
 ctus, 3. Reg. 3. quod veller, à DEO postulare jussus, ante
 omnia cor docile (seu, ut 2. Paralip. c. 1. clariùs dicitur,
 sapientiam & intelligentiam) petiit, ut Populum suum ju-
 dicare posset, & discernere inter bonum & malum; quantò
 magis Sacerdos pro regendis animabus constitutus hanc
 Prudentiam ac Sapientiam desiderare, & à DEO petere de-
 bet, ideoque consilium S. Jacobi sequi c. 1. dicentis; *Si quis*
vestrum indiget Sapientia, postulet à DEO, qui dat omni-
bus affluenter, & non improperat, & dabitur ei; Sic enim
 dicere poterit cum Salomone Sap. 7. *Optavi, & datus est*
mihi sensus: invocavi, & venit in me Spiritus Sapientia.
 Certe Christus ipse, ut, quantopere hæc Prudentia Sacerdo-
 tibus necessaria sit, ostenderet, Apostolis regimen animarum
 suscepturis ante omnia hoc præceptum dedit Matth. 10. *Esto-*
te prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba.

¶

Porro

Porro sequentibus præcipuè actibus Prudentia hæc à Sanctis doctoribus est demonstranda.

II. Primus est, ut sui curam ac salutem omnibus proponat; cum enim homo qui vis ad æternam felicitatem re ultimum finem creatus sit, graviter sanè contra Prudentiam leges peccaret, qui alios ad illum finem assequendum per talia media, per quæ ipse ab ejusdem finis assecutione arceretur; unde meritò Servator Matth. 16. dixit: *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animam vero suam detrimentum patiatur?* Et sapienter etiam Salomon pronuntiavit Prov. 29. *Totum spiritum suum profert stultus sapiens differt, & reservat in posterum.* Quod quã ratione fieri debeat, aptâ similitudine explicavit S. Bernardus super Cant. dicens: *Quamobrem si sapias, concham te exornabis, & non canalem; hic siquidem penè simul recipit, & effundit; illa verò, donec impleatur, expectat, & sic superabundat, sine suo damno communicat.* Nempe bene prudensque caritas affluere consuevit, non effluere. Id quod non pauci Sacerdotes suo exemplo confirmarunt.

S. Dominicus, cum per diem tempus non haberet, meditationi vacandi, sed perpetuò in salute Proximi procurandis occupatus esset, majorem noctis partem in oratione, ac meditatione, sui que inspectione infumebat, ne, dum alios saltem re studeret, quicquam de proprio fervore amitteret.

S. Paulus de seipso fatetur 1. Cor. 9. Ego igitur sic coram Deo non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem ventans, sed castigo corpus meum, ne, dum aliis prædicando, ipse reprobis efficiar.

S. Franciscus Xaverius & ipse curabat strenuè, & Operariis ante omnia suadebat, ut attenderent sibi, nullamque rem ducerent, casto, pioque DEI cultu, & animarum suorum salute, ac perfectione potiorem. His præditos operariis non solum tutò ac facilè aliorum saluti consulturos, sed etiam ad res quamvis humiles & abjectas, sine quibus rei Christianæ administratio utique jaceat, alacriter, libenterque descensuros. Vit. 1. 2. c. 20.

P. Balthasar Alvarez è Societate JESU, dicere solebat non esse Operarii Evangelici munus, seipsum omnino tradere Proximis à dextris & sinistris; sic enim facilè cor illorum

secularizare, & amittere spiritum suum, sed in pondere & mensura, cum ea scilicet moderatione, quæ se ita cum Operario tali compariatur, ut media non negligat orationis & profectus proprii, quemadmodum in instrumentis Artificis usus eorum censetur bonus, qui aciei eorum sit conformis; nam si securis acies obtundatur, etiam si tota die percutiat, nihil boni faciet, quæ tamen acuta vel unâ horâ plus præstitisset. Vita c. 8.

III. Secundus actus est, ut nihil præcipitanter, & inconsideratè, sed omnia cum circumspectione & prævia deliberatione fiant; nam ideo, teste S. Gregorio l. 29. mor. Animalia Prophetica & in circuitu, & intus plena oculis esse memorantur. Quisquis enim exteriora sua honestè disponebat, sed interiora negligit, in circuitu oculos habet, sed intus non habet. Sancti verò homines & exteriora sua circumspectant, ut bona de se exempla præbeant Fratribus; & interiora sua vigilantia attendunt, quia se irreprobabiles interius Iudicis obtutibus parant, ideo in circuitu oculis, intus habere dicuntur. Inter quos Sanctos meritò non pauci Sacerdotes nominari possunt.

S. Ignatius Lojola certè præ reliquis in hoc genere excelluit, utpote de quo Historia Soc. p. 1. l. 16. n. 102. testatur, cum ratione & consilio plurimùm fuisse usum, crebròque usurpare solitum, à beluis hominem sola ratione differre. Unde ipse in omni actione & finem actionis & media, modòsque perfectissimos ea perficiendi excogitabat. Et licet in agendo cum aliis suspiciosus ac timidus non fuerit, erat tamen valdè circumspectus ac providus, ut illi non facile quisquam posset imponere. A cœna insequentis diei negotia disponebat. Cum omnia pietatis opera ad salutem Proximi spectantia complecti non posset, magno delectu præferebat publica privatis: perpetua iis, quæ ad tempus fiunt: certa incertis: secuta periculosis: neque tam videbant, quantæ res ipsæ essent, quàm quantum spei ad eas conficiendas ostenderetur. Hinc agebat, non res nobis, sed nos rebus accommodari debere. Ribad. l. 5. vit. c. 11.

Alanus de Solmini hac Episcopus summè circumspectus erat dicere solitus, in præsentī vita decipi nos posse, sedulam proin rerum agendarum curam habendam. Negotiorum successum

cessum eminens providebat; nihil leviter & ex præcipito
ne faciebat dicens, quòd agere tali modo non sit aliud, quò
seminare curas; & metere; ejus dein nos pœniteat. Vita
l. 3. c. 8.

Petrus Forerius Canonicus Regularis & Parochus
ignarus Prudentiam olim cum triplici facie pingi solit
tanquam respicientem tempus præteritum, præsens, & fu
rum, diligenter triplicis hujus temporis rationem habebat
Et 1. quidem fideliter ad res præteritas, & successum a
num advertebat animum, & si quidem desiderio & concupiscentia
responderet eventus, iisdem mediis etiam in alia occasio
utebatur; si verò secus accideret. perquam diligenter
tabat, ubi commisisset errorem, eum emendaturus, malis
prospecturus in tempore, quod quidem ipsi plurimum
lit emolumenti, ut sublimem prudentiæ gradum attingeret
Ut futura penetraret, præter naturalem ingenii bonitatem
tantum luminis ex familiari cum DEO consuetudine la
riebar, ut occultiora quoque detegeret. Pro re præ
tot captabat consilia, monitaque, tamque prudenter &
cum spectè utebatur iis, ut errare quasi fuerit impossi
eaque propter omnis generis Personæ in negotiis intrin
simis ad eum confugerent. Vita l. 2. c. 11.

P. Petrus Faber è Societate JESU mirā prudentiā in
actionibus quatuor capita arctè observabat. 1. Ut ut
quamque rem gerendam prudenter inspiceret, an ea
hujusmodi, ut sua sponte referretur ad DEUM, & cum
animo esset salutaris, tum utilis alienis. Deinde quā
quove animo fieret, ut ab utraque gena commendaretur
animæ facies, eique jure dici posset à Sponso: *Quam
ehra sunt gena tua*. Tum quo ductus Spiritu unamquam
rem gereret, ne, quod Filiorum more amanter gerere
esset, serviliter ageretur. Denique perpenderet ipse se
quanta sit facilitas DEI, quanta clementia in eo accipere
quod damus, admittendisque laboribus ac conatibus nobis
cæm solus ille dolorem, laborémque consideret. Vita
l. 2. c. 8.

IV. Tertiū actus est, ut omnibus, quibuscumque
quantum salvā conscientia fieri potest, se accommodet
ut sapienter S. Franciscus Borgias vit. l. 4. c. 8. advertit

omnes, quorum curam suscepimus, unâ regulâ metiendi, sed
potius boni milites imitandi sunt, qui pro fistulæ captu ma-
cat. V. chinam bellicam sulphureo pulvere implent, ne dissiliat.
Quod præceptum sanè non pauci Sacerdotes studiosè obser-
varunt.

S. Paulus de seipso fatetur 1. ad Cor. 9. Cùm liber essem ex
omnibus, omnium me servum feci, ut plures lucrifacerem,
factus sum Judæis tanquam Judæus, ut Judæos lucraret,
illis, qui sub lege sunt, quasi sub lege essem (cùm ipse non ef-
sem sub lege) ut eos, qui sub lege erant, lucrifacerem: ijs,
qui sine lege erant, tanquam sine lege essem (cùm sine lege
DEI non essem, sed in lege essem Christi) ut lucrifacerem eos,
qui sine lege erant. Factus sum infirmus, ut infirmos lucrif-
acerem. Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem sal-
vos. Unde meritò 2. ad Cor. 12. ait: *Ego vos non gravavi,*
sed cùm essem astutus (& prudens) dolo (pio & licitò) vos
cepi.

S. Ignatius Lojola ut omnes lucrifaceret, ambitiosis splen-
dida, avaris utilia, voluptuosis jucunda proponebat. Tri-
stem & horridam sapientiam semper vitabat, quantum po-
tuit, se ad communem consuetudinem accommodans, ita ut
ejus mores primâ fronte intuentibus unus è Populo videretur
esse. Ut Maffei 1. 3. vit. c. 11. testatur. In vocandis homi-
nibus ad virtutem suis armis petendum Sathanam dicebat;
sicut enim ille animam justi non continuo apertis armis &
insidiis, sed tectè oppugnat, nihil primò bonis actionibus
observando, imò multa, quæ honesti speciem præbent, sug-
gerendo, donec tandem incautum decipiat; ita in allicien-
dis ad salutem animis laudanda prudenter ab initio in homi-
nibus, quæ sunt recta, vitiis parumper intactis, ac leniter in
eorum gratiam irrependum; quâ conciliatâ tum demum ad-
movendam medicinam. Hist. Soc. p. 1. l. 3. n. 49.

S. Franciscus Xaverius mirâ erat prudentia in converten-
di peccatoribus; nam primò dissimulavit eorum vitia
omni affabilitate eos devinciens, tum recensitos varios ma-
lorum casus, eorumque vitam divinis mandatis contrariam
ostendens eos convertebat. Si quando aliquis improba di-
ceret, nullam indignationem ostendebat, nec errantem tum
reprehendebat, sed in ejus familiaritatem se insinuans, & se-
ducens

ducens hominem sine arbitris monebat dicens, mirati sunt illi illi verba excidisse. Vit. l. 3. c. 15. & 10.

Petrus Forerius in intimos cordium recessus à natura, perientia, gratiâque collustratus penetrans, naturalem cuiusvis affectum cognoscebat, & quidquid vitiosum inveniret rescindens, unumquemque secundum naturam suam perire nitebatur, eximiûmque præstare, pro fundamento ædificans, quod indole tali bonum esset, rectumque, cui possumus virtutum omnium margaritas inædificabat conveniunt primis principiis ac radicibus bonitatis ibidem repertis hilari nequaquam suam hilaritatem disturbabat, solam intendens, ne in immoderantiam transiret: Melancholicus in sua animi collectione & solitudine relinquebat, tantum incumbens, ne hic humor in morosiores tristitias degeneraret: verbo omnibus omnia fiebat, dempra tam imperfectione, ita ut merito Prudentia illius, Matrisfamilias instar esse crederetur, quæ demensum in frustra contemnit, cuilibet domesticorum secundum ætatem & corporis constitutionem partitur. Vita. l. 2. c. 11.

P. Bernardus Coluagus è Societate JESU noverat per omnes omnia fieri, demittere se ad animas humi repentes & ad eas, quarum conversatio in cœlis est. Ad cujusque propriam formabat seipsum ac verba componebat: Nec plus, nûsve loquebatur, quàm sciret Auditorem ferre posse. Non fuit tam grandis ullus, qui eo familiariter uti non agnoscatur: nemo tam abjectus, quocum ipse suavissimè agere non nòset, & vellet. Vita l. 2. c. 10.

§. V.

Exempla Justitiæ à Sacerdotibus relicta.

Justitia in genere definitur à Theologis virtus jus suum cuique tribuens; unde quia variæ sunt Personæ, quibus tale tribui potest, variæ etiam justitiæ species exurgunt, nempe Religio erga DEUM, Christum & Sanctos, Obedientia erga Superiores, Misericordia erga Pauperes, Charitas fraternalis erga æquales &c. de quibus proin omnibus specialiter agendum nunc est.

Ex

Exempla Religionis erga DEUM.

I. Quantopere hæc virtus, cuius Officium est, debitum DEO cultum tribuere, Sacerdotibus conveniat, vel ex ipso illius officio satis colligitur, quod aliud non est, quam ea, quæ ad Cultum DEI pertineat, devotè ac reverenter peragere, atque ut ab aliis etiam simili modo peragantur, studiosè effecere, unde ab Apostolo *Homo DEI* vocatur, id est, homo, qui suus esse desijt, & totus DEI est, totusque in hoc positus, ut DEI honorem, gloriam, & regnum in omnibus propugnet, & promoveat, ut sacrum illud ministerium, quod *DEI munere sumpsit, DEI devotione consumatur, atque id, quod ab eodem indignus accepit, eidem subjectus impendat*; id quod in sequentibus præcipuè occasionibus exequi debet.

II. Prima & præcipua occasio est in SS. Missæ Sacrificio ritè offerendo, cum enim Sacrificia sint protestatio quædam præmiæ excellentiæ & potestatis, quam DEUS in vitam & mortem nostram habet, meritò hunc cultum præ aliis semper requirit ab hominibus DEUS, nunc verò in novo Testamento tantò æquius, ardentiusque requirit, quantò præstantius, sibi que acceptius Sacrificium per Filium suum instituit, locoque multiplicium Sacrificiorum in veteri Testamento non sine magno labore & molestia offerri solitorum substituit, id quod pulchrè B. Algerus l. 2. de Sacram. c. 3. insinuat licens: *Multiplicitatem Sacrificiorum veterum singularitate suis Sacrificiis abbrevians, occupationem nobis exterius minuit, beneficiorum nobis gratiam multiplicavit, uno unico suo Sacrificio remissionem, redemptionemque nobis faciens peccatorum, profectusque fidei, caterarumque virtutum, & ad vitam æternam perducens. Cæterarum omnium hostiarum vim & dignitatem magnitudine sua & præstabili dignitate obruit. Hic holocaustum, hic hostia pacifica, hic propitiatorium Sacrificium continetur. Unde singularis semper Sacerdotum in hoc Sacrificio offerendo fervor extitit.*

S. Laurentius Justinianus, ex quo die factus est Sacerdos, quotidie Missam celebravit, nisi valetudine impediretur, dicebatque, qui, cum posset Domino suo frui, non frueretur, facile

facile declarare, se Domini sui curam non habere. 8. Jan.

S. Thomas Aquinas solebat non tantum quotidie Missam offerre, sed etiam aliam audiebat, cui ut plurimum ipsa ministrabat. Sub ipso autem Sacrificio, tanti Sacramenti amore ebrius non raro in DEUM rapiebatur totus lacrimis infusus. Sur. 7. Mart.

S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus etiam quotiescunque tum ipsemet sacrificabat, tum alteri Sacrificio devotus stabat. Vit. 2. Maij.

S. Benno Episcopus Misnensis nunquam fidei oculis Missæ Sacrificium offerre visus est. Vit. 16. Jun.

Leo Pontifex III. huius nominis interdum uno die septem aliquando novies celebrabat, teste Strabone de div. offic. par.

S. Cajetanus plerumque horas octonas in præparatione Sacrificii Missæ impendebat, & tum primum præparato confessione ad Altare accedebat. Rho. l. 3. virt. c. 1. n. 16. vit.

S. Ignatius Lojola dicendo Missam adeo inflammabatur, ut tota facies ejus instar cancri cocti ruberet, tantoque calore aestuabat, ut quandoque ab altari alienis manibus depositus, in cubiculum debuerit, unde nisi validis esset viribus portendere non poterat. Lancizius opusc. 13. n. 51.

S. Franciscus Borgias iter faciens, ad duo nonnunquam milliaria à via decedere, non dubitabat, & diversorum incommoda libenter supportabat, dum sacris operari possunderet. Quotidie confessus rem divinam faciebat, non habu copiosis lacrymis id præstare solitus. Vit. l. 4. n. 12. & scrip.

Stanislaus Hosius Cardinalis usque ad decrepitam ætatem quotidie Missam dicebat, aut audiebat. Ante Missam nunquam negotiis operam dare volebat, sed soli meditari vacabat. Quamobrem in ipso sæpe diluculo, qualescunque tandem cælum esset, ad Ecclesiam accedere solebat, cum semper aliquando Medicus malum esse aërem diceret, respondit, ut DEUS bonus est, qui utrique juvabit. Vita c. 16. & 19. S.

P. Franciscus Suarez è Societate JESU sacris quotidie vacabat, nec se aut per viarum molestiam, aut Hereticorum locorum periculum absterri patiiebatur. Dicenti vero, quod pia, laboriosum esse, quotidie sacrum facere, minime respondit, quæ enim alia hora in vita nostra plenior est solatio,

ere. *De voluptatis? eâ quoties carere cogor, exarescit animus di-*
vinâ dulcedine destitutus. Vita to. de Angel. præfixa.

III. Secunda occasio est in horis Canonicis piè & devotè
 implecandis; ad quod officium quia Sacerdotes specialiter sunt
 ordinati, meritò quoque illi præ aliis salubrem S. Bernardi
 in Cant. adhortationem applicare debent. *Vnde vos*
mones, dilectissimi, purè semper, & strenuè divinis interesse
laudibus: strenuè quidem, ut, sicut reverenter, ita & ala-
enter Domino assistatis, non pigri, non somnolenti, non osci-
antes, non parcentes vocibus, non præcidentes verba dimi-
ntia, non integra transilientes, non fractis & remissis vocibus
multebris quiddam balda de nare sonantes, sed virili, ut di-
ce sepium est, sonitu & affectu voces S. Spiritus depromentes.
officiū purè vero, ut nihil aliud, dum psallitis, quàm quod psalli-
rationem, cogitetis. Spiritus sanctus illâ horâ gratiarum non re-
præstet, quidquid aliud, quàm debes, neglecto eo, quod debes,
n. & soleris; quo in genere multi iterum Sacerdotes præclara
Exempla reliquerunt.

S. Augustinus horas Canonicas, sepositis omnibus nego-
 s depolis, ingenti pietate exolvere satagebat; ad has tempus op-
 ribusportunum, otiumque deligebat, in eo reddendo velut sub
 melioris vitæ initium, officium divinum audiendo, frequen-
 tibus lacrymis perfundebatur. Ac semel duntaxat negotiorum
 ij in mole obrutus, Completorii recitandi oblitus fuisse fertur,
 postmodò paulò post Diabolum cum oblongiore scheda obvium
 , non habuit, quem cum pro imperio rogasset, quidnam in illa
 a. & scriptum ferret? & oblivionem suam observasset, mox dolore
 in ætate concepto persolvit preces, sicque effecit, ut erratum illud ex
 iam scheda evanesceret. Vita l. 3. c. 33.

S. Carolus Borromæus, licet in aliis etiam orationibus
 lectum, noctuque frequentissimus fuerit, horas tamen Canonicas
 , cum semper flexis genibus recitavit. Vita per Franciscum Pluian
 ondit scripta, c. 20.

S. Vincentius Ordinis Prædicatorum, cum non posset of-
 i die officium divinum ultima ægritudinis die persolvere, curabat id
 eticod lectum per socium recitari, cumque socius Laudes persol-
 veroens ad illa ultimi Psalmi verba: *Omnis spiritus laudet De-*
um: pervenisset, sæpius ea Vincentius cum jubilo repe-
st loque, spiritum emisit. Marchant. in hort. Past. tr. 3. lect. 14.
Instr. IX.

H

S. Fran-

S. Franciscus Xaverius pro attentione comparanda, ad singulas horas officij divini hymnum *Veni Sancte Spiritus* recitabat, & quidem tanto fervore, ut ei cor in pectore palpante, animusque deficere videretur. Libentiùs autem in locis ædibus, quàm aliis in locis orabat, eò quòd crederet, in DEUM benigniùs audire orantes. Vita l. 6. c. 5.

P. Petrus Faber è Societate JESU ad continendam in modis mentem consequentes industrias adhibebat. 1. In ipso tempore orationis sæpe in memoriam revocabat, & paulò post omnia negotia disponebat. 2. In ipsa oratione post singulos Psalmos dicebat: Pater cælestis, da mihi spiritum bonum. 3. Imaginabatur sibi utrumque Angelum, bonum & malum; illum quidem omnia verba pronunciantem, hunc vero evagationes observantem. 4. Imperabat animi, vel in uno psalmo sine evagatione persisteret; id si acquiescere ad alium dein simili cum pacto progressus est. Perfectio illius modicæ munere, nisi ex sententia, votòque succederet, evagationem piendum esse dolorem ajebat, sed quietum, qui perpetuus & ad novum usque tempus Psalmicæ daret. Ex quibus industriis illæ suavitates ac dulcedines, quibus tanquam in paradiso pabulo se recreabat, ortum habebant; negabat enim terra miraculum fieri posse, ut qui nullo precandi desiderio fame, nisi tum, cum constitutum precationi tempus adimpleretur, incitatur, is solidiorem ex ea gustum, voluptatem percipiat. Histor. Soc. l. 3. n. 35.

Jacobus Merlohorstius Parochus ægerimè ferebat precationem, & nimia celeritate concitatum cantum Horarum reliquarum, quem, cum emendare non posset, ne præteriret, probare videretur, abesse malebat; summam adhibebat, ut animam diu antè præpararet, & contra repetitionem evagationem præmuniret. Inscriserat Breviario sub his sententiis: *Si cor non orat, in vanum lingua laborat. DEUS orationem præpara animam tuam, & noli esse quævis tentans DEVM. Illius est oratio perfecta, cujus & præparatio clamat & lingua, & actus, & sermo, & vita, & cogitatio.* Cassiod. sup. psalm. Et illud Isidori l. 2. c. 8. *Oratio vera est, non labiorum; neque enim verba deprecantis DEUS respicit, sed orantis cor aspicit; melius est cum silentio de corde sine sono vocis, quàm solis verbis sine intuitu mentis.*

anda, hanc hasce considerationes sæpe considerabat, ut tantò
 & Spem maiori cum devotione horas diceret. 1. Considera DEI
 & cetera maiestatem, ejusque præstantiam tibi propone, & quomodo
 in laudibus spiritus laudet Dominum, & omnia opera benedicant
 ret, ut & amulare. 2. Te constitutum, ut pro Magistratu Ec-
 clesiastico & Politico, pro Amicis & Inimicis pro Sæculari-
 am in distractis, Captivis, Infantibus de Baptismo, & aliis de
 1. Tu periclitantibus, pro vivis & defunctis DEUM ores,
 paulò tam sit proinde æquum, ut devotè id facias. 3. Ad finem
 post singulorum Psalmorum sub *Gloria Patri* singulariter recol-
 iruntur, & animum, SS. Trinitatem intimo corde lauda, reveren-
 1, bonè adora, desiderans in te sentire affectus, quos Psalmi varios
 nem, & Psalmi suggerunt, velut amoris in DEUM, Doloris de pec-
 animis, Laudis divinæ potentiæ, Sapientiæ, Bonitatis &c. Ad-
 i acquiritionis Gratiarum actionis. 4. Quanto pietatis affectu
 effectus, & gaudio spiritus horas legere posses, si curares
 eres, & illere sapienter, id est, si intellectui Psalmorum, quos Spi-
 rperpetuus S. dictavit, devotè intenderes, ut eos non tanquam à
 quibus propheta compositos, sed velut à te editos, quasi orationem
 uam propriam, profunda cordis compunctione depromeres, vel
 at emere ad tuam Personam æstimares esse directos, quos viri
 desiderant magno affectu & fructu recitare soliti sunt. O quàm
 us adimpleret DEO, ea, quæ ipse inspiravit, ut ijs postulare nos sa-
 peat, gemitibus inenarrabilibus, recitari quandoque cum
 bulis & risu, aut saltem vanis cogitationibus, id est, sordi-
 bat præ sacratissima verba, quibus longè major, quàm Sanctorum
 orarum reliquis veneratio debetur, misceri! Quàm Sanctis displi-
 e præter, verba, quibus ipsi DEUM tam seriò & sedulò honorâ-
 ibebant, ea per te inhonorari, & quasi prophanari, ijsque vanas
 eponas carnales cogitationes misceri, ut fiat detestabile illud: *Pos-
 to hunc hic labijs me honorat, cor autem eorum longè est à me.*
 rat. 5. DEUM ad hoc tibi de suo Patrimonio largiri alimenta, ut
 quæ sit id officium sibi præstes, & quàm turpe in eo negligenter
 & versari! Sanè si audias servus nequam & fraudulentus, quo-
 modo effugies iram Supremi Patrisfamilias? 6. Oratio-
 nem canalem esse, quo ad nos DEI gratia derivatur, & quàm
 DEUS turpe, illam tibi fieri per negligentiam in peccatum, & gra-
 tuum, & detrimentum! Vita c. 19

P. Ludovicus de Ponte horas Canonicas, si poterat, sem-

per coram Vener. Sacramento genibus flexis recitabat. certè, si egredi non poterat, versùs illud recitare solebat. Consueverat etiam raptim interspirare, cum Psalmi suggererent affectum. Vita l. 2. c. 8.

P. Balthasar Alvarez è Societate JESU suas horas cum magna quiete & reverentia, & in recollecto loco, ut cordinationes fugeret, recitavit: nunquam est visus in itinere transitu orare, nec deambulans, sed per multos annos in cubiculo genuflexus id recitabat. Ordinariè orabatur, ut diutius orare, atque in sensis, quæ DEUS commovet, hæerere, ac frui posset. Vita c. 6.

P. Leonardus Lessius è Societate JESU ad horas vacas non secus, quàm ad laborum solamen, placidamque rem se conferebat. Singulorum Psalmorum literales, allegoricos, & morales sensus intelligebat, & ut quisque Psalmus sine affectu & modo fuit conceptus, cum omnibus assequabatur, ut singulari cum facilitate & oblatione compositam mentem in divino isto officio contineret. Vita c. 10. n. 48.

IV. Tertia occasio est, ut Templum, Altaria, Suppellectilia cum magna munditie & reverentia tractentur, & adiantur; ex altarium namque, sacræque suppellectilis indititia, non parùm splendor nostræ Religionis obscuratur, & dórque fidei, quam de divinis mysteriis concipere debemus. Quodammodo enim vilipendi videtur divina illa, & dæque actio, dum vilia sunt, & sordida ista, in quibus mysteria tractari debent. Profectò si mensa pauperum sum Hospitem excipientis candido solet linteo regi, & fendatur Hospes, quantò major cura nitoris habenda mensa, quæ Christum excipit, & cui ab initio Consecratus est Angelus cooperans Sacerdotibus ibidem ministrantibus, ut rectè discurret Marchantius in Virga Aaron. Iest. 19. Quo in genere non desunt iterum insignia sancti tum ferventium exempla.

S. Carolus Borromæus adeò decorem domus DEI curabatur, ut Author compendij vitæ c. 10. dicat, nullam in diolanensi civitate ac Diœcesi amplissima Ecclesiam, in qua cui ille manum non apposuerit, aut à fundamentis inextrigendo, aut antiquam restituendo, & ornando prodig-

excitabat æstimentis Ecclesiasticis, adeo ut deterfo squallore novam
are solacium ac splendorem novum summa cum admiratione om-
ni suum induerat.

Petrus Aloysius Caraffa Nuntius Apostolicus, quantopere
as cum hoc decorem æstimavit, & conservare studuerit, claro argu-
mento in Visitatione Diœcesis Leodiensis demonstravit,
is in æquando autoritate Apostolica sancivit, ut Tabernaculum
mnos in venerabilis Eucharistiæ, in quo Christus Sponsus adest Eccle-
e orationis Sponsæ suæ, interius velo byssino purpureo convescire-
commissis ne intra ligneos asseres contineri videatur Rex gloriæ in
entis, qui lucem in cælis habitat inaccessibilem, & est ami-
ras Cæli lumine sicut vestimento. March. l. c.

Alanus de Solmini hac Episcopus quantopere ædes sacras
rales generaretur, verbis satis explicari non potest, inquit Author
bat, & c. l. 3. c. 20. Si in ijs existeret, suâ modestiâ, orisq; ha-
pus, ad devotionem adstantes excitabat, rarissimè loqueba-
& ob id, de rebus valde necessariis: nihil minùs quàm immo-
contemti & deambulationem in his locis perferre poterat, hu-
umodi abusu statutâ quoque sub excommunicationis sibi
Supervacua pœnâ sublato. Si penes ipsum stetisset, hæc templa
ur, & materialia ex lapide Porphyrite & Jaspide extrui, & unde-
illis in æque instar templi Salomonici incurari debuissent. Desi-
curantur, ut Altaria cum magnificentia exornarentur, pro eo-
re deum decoratione nullis sumptibus Beneficarij parcerent, exi-
mans, eorundem proventus meliùs impendi non posse.
Religionis demum Spiritu ductus, quidquid potuit, fecit, ut
æc sacra in eum reducerentur Statum, in quo etiamnum spe-
regi-
antur.

De Jacobo Merlohorstio Author vitæ c. 19. testatur, quòd
Pastore existente Altaria pretiosis palliis vestita, sacra su-
plex Ciborio, calicibusque aucta, vestes Sacerdotales è tela
stantissima elaboratæ fuerint. Nec minùs ornatus, quàm
manditæ fuerit Studiosus, lineam Altaris supellectilem lau-
am & elegantem requisiverit indicem puritatis animi, quam
in hominibus sacra synaxi reficiendis DEUS exigit. Ob quam
strumenti sacri & Altarium nitorem & elegantiam libenter
ipsi Metropolitanæ Collegæ in ea Parœcia faciebant.

V. Quarta occasio est, ut Exercitia Religionis, puta Missæ
celebratio & auditio, Horarum Canonicarum, ubi mos est,

publica cantatio, Sacramentorum susceptio, Peregrinatio, do-
sacra & similia decenter & ordinatè suo tempore perage-
cùm enim hæc sint publica Religionis nostræ Catho-
Exercitia, meritò omni studio procurandum est, ut cal-
devotione & reverentia obeantur, quæ majestatem & fa-
tatem dictæ Religionis docet, & ædificationem magis in-
cientibus, maximè Hæreticis, quàm scandalum parere
id quod Zelosi Sacerdotes studiosè semper observant
etiamnum observant.

Alanus de Solmini hæc Episcopus non modò ipse sing-
cura dies Dominicos & Fèstos observabat, nemini per-
aures, nisi ob gravissima negotia, quæ dilationem non
bantur, sed etiam suis Diocesanis insinavit, rem su-
gratam facturos, si pro Visitationibus officiosis dies
quàm divino cultui destinatos seligerent. Hinc etiam
pere laboravit, ut Nundinas hisce diebus eliminaret,
quos Mercatores ante portam Ecclesiæ merces suas ex-
se advertit, sanctè indignatus exemplo Christi, mor-
loco cedere jussit. Ipsum verò officium divinum
omni, quàm fieri poterat, perfectione perageretur, effu-
natus est, eùmque in finem diversa statuta fecit. Vi-
c. 20.

Petrus Forerius Canonicus Regularis ita rei divinæ
promovit, ut diebus operariis etiam templum homi-
esset frequentissimum, Fèstis verò & Dominicis die-
tanta copiâ afflueret Populus, ut plures, quàm quarta
tra templum manere cogerentur. Universa proptè
quor mensibus confessione piaculari peractâ, Sacra me-
cumbebat, quin haud pauci singulis octiduis id mag-
pietatis sensu & fructu faciebant. Si per modum suppli-
nis Sancti ejuspiam locus visitaretur, è reliquis omni-
rocciani ipsius ex oculorum modestia & devotione
etiam prorumpente, & ordine, quem servabant, ob-
dignoscebantur, & infamis reputabatur, qui cauponam
set ingressus. Vita. l. i. c. 11.

Jacobus Merlohorstius in ipso mor Pastoralis Mun-
tio totus in eo fuit, ut eorum Sacramentorum inducet
quentiam, quibus animæ puritas & gratia vel acquiri
conservatur. Hinc ad sacrum tribunal quotidie fere

dotibus in æde summa facientibus, pridie verò Festorum aut
Dominicæ confitentibus operam dabat. Sic inducta in Paro-
chiam paulatim octavo quoque die Sacre Communionis fre-
quentatio, pietas fidelium aucta, concursus ad templum ma-
gnus & reverentia cultus divini major introducta. Vit. c. 17.

Exempla Religionis erga Christum.

I. Hujus virtutis ardentissimum studium, si ulli alteri, Sa-
cerdotibus certè præcipuè convenit, tum quia Christus est
primus & Supremus Sacerdos secundum Ordinem Melchise-
dech, atque adeò meritò tanquam perfectissimum Exemplar
assiduo illis ob oculos versari debet; tum quia idem Christus
est Fundator Sacerdotij, si ergo Religiosi v. g. meritò ad Fun-
datorum suorum, plùs quàm alij, honorandum & amandum
obligati creduntur, eò quòd ipse occasio & causa fuerit illo-
rum bonorum, quæ in Religione participant; facile patet,
Sacerdotes quoque tantò magis, quàm alios homines obstri-
ctos fore ad Christum colendum & diligendù, quantò major
illis dignitas & utilitas ex Sacerdotij collati beneficio obti-
git. Unde meritò P. Vincentius Caraffa Societatis nostræ
Generalis cuidam familiari Sacerdoti in hæc verba scripsit:
*Legi hoc vespere, S. Antonium suis singulariter commen-
dare solitum, ardentem in Christum amorem. Idipsum Re-
verentia Vestra roveo, ut ipsa primùm, tum verò ab ipsa
ceteri exardescant amore. Et sanè, Pater mi, si amorem
præcedere debet consultatio & electio eius, quod ad amem,
confiat, non alium nobis, quàm Dominum IESVM in amo-
rem esse debere, quippe cui adsint omnes necessitudinis no-
stra causa, summæque jura omnia. Quare deceret eum non
amare duntaxat, sed immensum amare. Verùm huic nomi-
ni satisfaciendo, quantum humanitus licet, atque, ut lo-
quitur Bernardus, ex toto. Etenim, qui dat, quidquid ha-
bet, nihil sibi facit reliqui, quod ultra donet, atque adeò sine
fine amat, qui nullum limitem figit amore. Hoc igitur pacto
acquiescit animus, neque est, quod cupiat aliud. Itaque sæpe
reteremus hæc sanctas S. P. N. Ignatij voces: Amorem tui
solum cum gratia mihi dones: amorem, ut amemus: gra-
tiam, ut amemur: amare & amari utique sat est, & am-
plius*

H 4

plius nihil. Vita. l. 2. c. 12. Porro in tribus præcipue
sionibus hanc Religionem ostendere debet Sacerdos.

II. Prima est, ut totam vitam illius aliè memori
pectori inscribat, & ad virtutes illius velut perfectissimam
imitationis exemplar oculos in singulis actionibus suis so
flectat, ut, si aliud imitari non potest, illam saltem Cla
laudem mereatur: *Bene omnia fecit.* Marc. 7. Nam, ut
pienter S. Gregorius epist. 1. de perf. Christ. advertit, Quo
que suæ vitæ pictor est; & Artifex hujus voluntas, col
autem sunt virtutes, exemplar Christus esse debet. Hinc
ritò Sacerdos saluberrimam illam S. Bonaventuræ in
ferm. adhortationem audire debet: *Hæc sit sapientia & Ch*
diuinituum, semper aliquid de ipso (Christo) cogitare,
de vel provoceris ad imitandum eum, vel ad amandum
inciteris; quanto enim quisque in virtutis imitatione
hinc conformare studuerit, tanto ei in prima gloria
vitæ appropinquabit, & similior erit. Quam doctri
sanè non pauci Sacerdotes egregiè observârunt.

S. Paulus ita Christum amare, & imitari studuit,
cere ausus sit ad Galat. 2. *Vivo autem jam non ego, vi*
ro in me Christus. Et iterum 1. ad Cor. 2. *Non judico*
scire aliquid inter vos, nisi IESUM Christum, & hunc
eifixum. Unde meritò alios quoque ad hanc imitatio
invitat 1. Cor. 4. dicens: *Rogo ergo vos, imitatores mei*
te, sicut & ego Christi.

S. Gregorius Nazianz quantopere Christum imita
duerit, ex pulcherrima illa, quâ se & alios ad imitatio
hanc incitare studuit, ratione satis colligere licet, de
orat. 40. in Pasch. dixit: *Simus ut Christus, quoniam*
stus quoque sicut nos: efficiamur Dis propter ipsum, quia
ipse quoque propter nos homo factus est.

S. Bernardus tanti fecit hanc imitationem, ut Lau
Cant. dicere ausus sit: *In cassum laborat in acquisitione*
tutum, qui eas alibi, quàm in Christo querit.

S. Ignatius Lojola, cum vitam Christi legisset, et
eam imitandi desiderio exarsit, ut eam, quam novimus
miramur, vivendi rationem susceperit, & Ordinem Socie
tis JESU instituerit. Vita.

S. Franciscus Xaverius ad imitationem Christi se & suos
 indefinenter hoc dicto incitavit: *Demus operam, Fratres,*
ut, qui de Societate IESU dicimur, nunquam tali capite, ta-
le corpore videamur indigni. Sacchin, in præf. hist.
 Soc. p. 1.

P. Oviedo Patriarcha Æthiopiz vehementer lætatus est,
 am, ut quinque vulneribus à Latronibus affectum fuisse, ut hoc
 rit, Quod Christo similior esset. Hist. Soc. p. 1. l. 4. n. 76.

III. Altera occasio est in cultu & amore SS. Eucharistiz
 Hinc exhibendo, in quo meritò iterum Sacerdotes exemplo præ-
 æ incedere, aliosque longè antecellere debent; si enim nemo
 Christum amandi majores & plures causas habuisse creditur,
 quam B. Virgo, eò quòd illa sola sine Patris concursu eundem
 generavit, quantò majori amore, si fas esset, Sacerdotes ipsum
 amare deberent, ut qui non solum Carnem, sed etiam Ani-
 mam Christi suo modo in Eucharistia producant, atque adeò
 Incarnationis Mysterium renovant, uti S. Augustinus hom. 2.
 in Psal. indicavit, dicens: *Verè veneranda Sacerdotum di-*
gnitas, in quorum manibus DEI Filius velut in utero Ma-
tris incarnatur. Accedit, quòd hoc Sacramentum, teste
 Alano de Solminihac l. 3. vit. c. 20. sit thesaurus Christiano-
 rum, Fons gratiarum cum abundantia in omnes effusarum;
 cum ergo hujus thesauri cura Sacerdotibus unice sit com-
 missa, rectè sanè concluditur, etiam his præcipuè incumbe-
 re, ut debitus Christo in hoc Sacramento cultus ac amor ex-
 hibetur, qui quidem in tribus præcipuè actionibus consistit.
 1. Ut frequenter in templis visitetur, & ad eum in omnibus
 necessitatibus fiducialis recursus habeatur, cum verè hîc
 impletum videatur, quod Levit. c. 26. dixit: *Ponam taber-*
naculum meum in medio vestri, & non abiciet vos anima
mea: ambulabo inter vos, & ero DEVS vester, vósque eritis
Populus meus. Quidni ergo meritò quilibet Sacerdos à
 Christo Eucharistico quasi sibi dicta illa pii Ascetæ l. 3. c. 30.
 de imit. verba applicet: *Fili, ego Dominus confortans in die*
tribulationis, venias ad me, cum tibi non fuerit bene.
 2. Ut Sacrificium Missæ frequenter devotè offeratur, vel au-
 diatur, sicque, ut idem pius Author l. 4. c. 5. ait, DEUS ho-
 noretur, Angeli lætificentur, Ecclesia ædificetur, vivi adju-
 ventur, defunctis requies præstetur, & ipse Sacerdos omnium

bonorum particeps efficiatur. 3. Ut cum magno zelo promptitudine Christianis communicare volentibus adhibeatur, cum debita reverentia & pompa ad aegros deferatur, vel etiam in Processionibus circumferatur; & ad hanc quentem communionem Fideles ferventer & efficaciter citentur. Sacerdotes namque sunt Apostoli Christi, ideo sibi dictum à Christo credere debent Luc. 22. *Euntes parate nobis Pascha.* Sacerdotes sunt Ministri in magna Christi instituta servientes, illis ergo convenit iterum Christi mandatum Luc. 14. *Exi cito in plateas, & voca civitatis, & pauperes, & debiles, & cæcos, & claudes, & duc huc.* Sacerdotes sunt Medici animarum; an non illis præcipue convenit ad Medicum, de quo *virtutes & sanabat omnes*, alios adducere? Sacerdotes sunt Pastores ovium; decet proin, ut de bonis pascuis videant illis, sicque illud Ezech. c. 34. usurpare possint: *pascuis uberrimis pascam eas.* Quæ omnia quàm ferè à variis Sacerdotibus præstita sint, sequentia exempli ce bunt.

S. Franciscus Xaverius tanto ferebatur in SS. Eucharistiam affectu, ut, ubicunque poterat, quæreretur cubile in templo propinquum. Observatum est Malacæ, cum semper in sacratio quasi alterum Samuelem pernoctare, humiliter habere solitum, indeque in templum digressum, ante Eucharistiam majorem noctis partem flexis genibus intercessiones transigisse. Proprium illi erat, Eucharistiam flexis genibus ministrare Populo, quando commodè id fieri poterat. Vita l. 6. c. 5.

De S. Francisco Borgia sic scribit Sacchini in p. 3. Soc. l. 8. n. 49. Ultra omnem vim eloquentiæ est, quæ pietate ferretur, quàmque sanctis & dulcibus afficeretur verbis. Ubicunque degeret, secretam sibi curabat cellam aræ maximæ latus; in eam velut portum, quàm licet creberrimè ab negotiorum æstu recipiebat sese, ibi DEUM effundebat cor suum, ibi divinitatis commercium dulcedine fruebatur, beatæ vitæ per gustans suavitatem. Quoties minimum quotidie visitare id solebat. Quoties in templum inferebat, sagacissimè statim sentiebat, quæ in eo SS. Sacramentum asservaretur, nec unquam fallere

etiam lampades & cætera argumenta deessent. Eboræ gra-
viter ægorans & lethargo capius evigilare per vim, Medi-
corum jussu cogebatur, & allatâ Eucharistiâ mox exporre-
ctus, alacer & agilis apparebat.

Alanus de Solminihac Episcopus ad Sacellum domesti-
cum, ubi SS. Eucharistiam consilio alterius Episcopi asser-
vabat, perpetuò confugiebat: hîc omnes suas difficultates
applicabat, suumque cor effundebat: hîc pro DEI gloria,
honorumque Diocæsanorum spirituali emolumento maxima
consilia agitabat: hîc vires, animumque sumebat ad susti-
nendas calumnias adversum se cogitatas. Vilis est ab Alta-
ri aliquoties recedere facie prorsus inflammata, quæve ta-
dios quosdam à se projiceret. In omnibus suis Archipresby-
teratibus suæ Dioceseos conferentias cum suis Sacerdotibus
habebat, quâ ratione effici posset, ut honor debitus Eucharis-
tiæ à Fidelibus exhiberetur. Hinc decrevit, ut in omnibus
templis ruralibus asservaretur, & quidem in deauratis Taber-
naculis holoserico vel serico vestitis, & umbellâ seu papilio-
ne coopertis. Statuebat item, ut coràm tali Altari lampas
semper arderet, & optimo oleo nutriretur, dicere aliquando
auditus, æquissimum esse, ut lampades eorum hoc sacra-
mento arderent impendio sanguinis Christianorum, sanguis
tamen Episcoporum primus adhibendus esset. Manda vit suis
Missionariis, ut ubique Confraternitatem SS. Sacramenti
erigerent, vel stabilirent, effecitque deinceps, ut in omnibus
Parœciis institueretur, & ipse, quandocunque poterat, Pro-
cessionibus mensuris interfuit, & Vener. Sacramentum cir-
cumtulit. Verbis & exemplis Fideles ubique cohortabatur,
ut Sanctissimum Sacramentum ad ægros deportatum cum
debita reverentia comitarentur, quæ devotio Cadurci adeo
deinceps crevit, ut aliquoties ultra duo millia Personarum ejus-
modi comitantium fuerint numerata. Vita l. 3. c. 22.

Petrus Forerius suis Canonicis & Monialibus conceptis
verbis commendabat, ut, quidquid ad amorem & cultum hu-
jus SS. Sacramenti pertinet, singulariter commendatum ha-
berent, non auro, non argento parentes, nec aliis lionis aut
laboribus. Si sacram pyxidem tangebant, tam reverenter id
regit, ut exterior homo manifestè mutari, & facies collectio-
ni prorsus extraordinariâ viâ videretur alligata.

Jaco-

Jacobus Merlohorstius, ut die Jovis solemne sacramentum cantaretur, oblato de suis bonis stipendio, procurabat. *De* autem non potest, inquit Author vitæ c. 21. quo arserit de derio cultum hujus augustissimi Sacramenti in se & aliis promovendi; in eum finem sæpe ad Sodales hujus Congregationis verba faciebat, eisque aphorismos, quibus omnia corrigi, quæ ad divinissimum Sacramentum piè sumendum aliis ministrandum desiderari possunt, dedicavit; unde ruit tandem die Jovis sanctissimè vitam finire.

P. Thomas Sanchez è Societate JESU SS. Eucharistia quinquies de die visitavit, die Jovis verò (quem singulis ob hunc finem observabat) octies, quo die etiam flagellatum corpus, & cilicio castigavit, & ferè semper de illo cogitavit. Annuæ Soc. 1620.

P. Antonius Cordubensis, sive domi, sive in templo faciebat, ante SS. Sacramentum in genua abjectus precabatur, & ob illa oracula accipiebat, ac veluti ad fornacem incendebar, quæ ad Populum diceret. Hist. Soc. p. 3. n. 178.

P. Ludovicus de Ponte noctes sæpe integras coram Eucharistia insomnes traduxit, tamque frequenter quicunque foret anni tempestas, etiam per tenebras visitavit, sine illa esse non posse videretur, ipsique Domestici mirarentur, hominem, qui ob languorem virium vix spiritum trahebat, ad SS. Eucharistiam adorandam tam agilem & crebrem esse. Si ex cubiculo prodire non poterat, coram imagine saltem SS. Sacramenti procumbebat. Vita l. 2. c. 9.

IV. Tertia occasio est in speciali devotione erga Christi Passionem & vulnera ostendenda, quæ quidem tres præcipuè causas Sacerdotibus specialiter conveniunt. Prima est, quod hæc Passio & vulnera Christi plurimum conducant ad zelum animarum excitandum; si enim Elephas conspecto sanguine ad pugnam accenduntur, quanto magis Sanguis Christi, menti observans zelum & indignationem adversus peccata & Sathanam excitabit. Secunda est, quod eadem passio est mediū efficacissimum ad animas lucrandum, tel te Blosio c. 2. Monil. spir. S. Gertrudis divinitus dixerit, quoties quis in Christi Crucifixi imaginē animo commoto oculos intendit, toties divinæ pietatis oracula

et advertit. S. Edmundus verò adjurans Diabolum, & indi-
care cogens, quibus potissimum armis ejus vires infringe-
reatur, publice confessus fuerit, id per memoriam & cultum
Ss. Passionis & stigmatum fieri, uti Surius in vita testatur.
Tertia est, quòd ea ipsa Passio perquam salutare sit reme-
dium ad omnes labores & difficultates, quæ in cura anima-
rum passim occurrunt, leviores reddendos, fortitèrque ex-
antlandos, nihil enim adeò grave est, quod non aquanimiter
soleretur, si Christi Passio ad memoriam revocetur, ut S.
Gregorius in Epist. ait. Porto hæc devotio & cultus in tri-
bus præcipuè actibus consistit, nempe in assidua meditatio-
ne seu memoria, in cordiali & firma fiducia, & amorosa
compassione; nam, uti Thomas de Kemp. l. 2. c. 17. rectè ad-
vertit, nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is,
cui contigerit similia pati. Unde is in opusc. de Ven. Sacram.
quatuor in Christi passione cogitanda esse monet, scilicet
dilectionem ejus redamando, amaritudinem illius compa-
tiendo, fortitudinem ejus adversa patienter sustinendo, &
utilitatem ejus gratias agendo, quæ quidem, quomodo à Sa-
cerdotibus observata sint, sequentia exempla docebunt.

S. Paulus tam assiduus erat in meditanda & prædicanda
Christi Passione, ut dicere ausus sit, se nihil scire, nisi JESUM
Christum, & hunc Crucifixum. 1. Cor. 2.

S. Augustinus de seipso in l. de contempl. c. 21. fatetur:
Quidquid mihi deest, usurpo mihi ex visceribus Domini mei,
quoniam misericordia affluunt. Cùm me pulsaret aliqua tur-
pis cogitatio, recurro ad vulnera Christi. In omnibus adver-
sitatibus non invenio tam efficax remedium, quàm vulnera
Christi, in illis dormio, & requiesco intrepidus.

S. Bernardus in l. sup. Cant. de seipso dicebat: Ego ab
invicem mea conversatione pro acervo meritorum, quæ mi-
hi deesse sciebam, fasciculum hunc colligare curavi colle-
ctum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini
mei. Primum scilicet infantilium necessitatum: deinde
laborum, quos pertulit in prædicando: fatigationum in dis-
currendo: vigiliarum in orando: temptationum in jejunan-
do: lacrymarum in compatiendo: insidiarum in colloquen-
do: postremo periculorum in falsis Fratribus, convitiis, &
spu-

sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clavorum, horumque similium.

S. Franciscus Xaverius in Christi vitæ, mortisque meditatione maximè acquiescebat. satis gnarus, ibi enim omnis exempli documenta in illustri posita monumenta tueri, atque imitari licere; hoc meditationis genus præputè salubre ac frugiferum, præcipuum utique exemplum Christianæ vitæ, & ingens incitamentum divinæ caritatis impensè & complectebatur ipse, & aliis commendabat. *ta l. 4. c. 7.*

P. Balthasar Alvarez assiduò hortabatur suos ad mirandam Christi passionem, tanquam spiritualis ejus profectus fontem; & in ordinariis suis exhortationibus frequenter hoc repetebat: Ne existimemus, nos aliquid fecisse, deo perveniamus, ut semper Christum crucifixum in petri habeamus. Semper Christi crucifixi imaginem in cubili habebat, in quem frequenter aspiciebat. Præcipuum studio in Christo crucifixo tres ejus Comites, scilicet Patrum, Contemptum, & dolores considerabat, & in se transferre studebat. *Vita c. 3 §. 2.*

P. Vincentius Caraffa pro primaria voluptate habebat contemplationem cruciatuum, & mortis Christi, nempe quibus omnes amoris mutui illecebræ convenirent, Perpetua Theandrica, caritas incomparabilis, tum Patris & Filii Natum suum nobis donantis, tum Filii sanguinem & vitam nostræ salutis causâ prodigenter inter ingentia tormenta denique norma, quam discere aiebat, amare nimirum contemendo, cujus memoria ne mente unquam exideret, diutius super pectore gestavit paupertinum signum Redemptoris à Cruce pendens habitu, at sine cruce, sive quòd ipse crucis suo tanquam cruci clavis amoris illum affigi desideraret, sive quòd molestiam & crucem majorem ferre. Atque vivebat singulare illius in doloribus, plagisque gaudebat hinc perpetua desideria vulnerum, adeò ut à capite usque pedes non nisi vulnus esse perciperet; sic enim generosus amator diserebat, non esse germanum Christi patris amoris, qui imitationis illius avidus non esset, nec propro vitam nobis placidè fluere, & ne levi quidem crucis liberatam, quando Christus ob oculos nostros versaretur.

cruce, plagis olim confectus & cruciatibus, ut nos à morte æterna assereret. Vita l. 2. c. 17.

Jacobus Merlohorstius, in supremo morbo, cum abessent, qui solarentur, icones Passionis Dominicæ libenter contemplabatur, quibus interiorem spondæ partem vestiebat. Quod si quis adstantium augere dolores magnitudinem incipiebat, ei placidè respondebat, longè mitiùs, quàm mereatur ipse, DEUM secum agere, hocque se beneficii loco numerare, quod guttulam sibi delibandam amari Calicis propinaret, quem ipse felle & absynthio plenum esset bibiturus. Vit. c. 36.

P. Petrus Colnagus è Societate JESU sextâ quâque Feriâ in lignea cruce procumbens brevem capiebat somnum, contra Crucifixi imaginem in lectulo floribus ornato collocabat. Eadem die & quoties concionanti de Passione sermo fuit, acerbissimum in latere cruciatum, & letiferos in corde dolores sentiebat, haud secus ac si lanceâ vulneratus immanè vulnus accepisset, crescebatque dolor pro magnitudine fervoris. Quod tormentum ipse velut insigne DEI munus impetravit, dum ad quendam Religiosum ex D. Benedicti Familia in silva habitantem, qui Christi patientis in corde dolores imensos experiebatur, accessit, & ut eam sibi à Christo lanienam pariter obtineret, rogavit. Vita l. 2. c. 4.

Exempla Religionis erga B. Virginem.

I. Ut in hac etiam Religione præcellere alios studeat Sacerdos, non pauca sanè, nec leves ei rationes offeruntur. In primis quidem quia, cum B. Virgo post Christum sit potissima causa & cooperatrix nostræ Redemptionis, meritò creditur, eam nihil magis desiderare, quàm ut opus hoc pretiosissimum suo effectu & fine non frustretur, atque adeò præ aliis diligere eos, qui suo conatu & labore efficere conantur, ut animæ talis fructus fiant participes, id quod Sacerdotes animarum curam gerentes potissimum faciunt. Deinde verò cum præ reliquis arduum sit opus cooperari DEO in salute animarum, atque adeò magna ad id fructuosè, ritèque obeundum gratia requiratur, meritò hujus Sanctissimæ Virginis favor & intercessio ambitur, utpote quæ est my-

fici

stici corporis collum, per quod omnes gratiæ à Capite
sto in reliqua Ecclesiæ membra derivari debent, ut adeo
ritò S. Bernardus in s. de aquæductu ex hoc ipso capite
cultum illius ferventem hortetur, dicens: *Totius medullarum,
totius præcordiorum affectibus MARIAM hanc veneremur,
quia sic est voluntas ejus, qui omnia nos habet
lavit per MARIAM.* Quia verò hoc ipso, quod Sacerdotes
præ aliis Dæmonis animas perdere volentis conatibus
opponant, & in cultu Mariano ferventes se ostendant,
Dæmon fortius eos oppugnaturus est (uti S. Joannes in
calypsi c. 12. prævidit, dicens: *Et postquam vidit Deus
quod dejectus esset in terram, iratus est in mulierem, &
sit facere prælium cum reliquis de semine ejus*) facile
paret, quòd novum iterum titulum, causamque habeat
huius potentissimæ Patronæ præsidium confugiendi, ut
quam præ omnibus Sanctis timet memoratus Dæmon.
S. Bernardus iterum in quod. serm. aperte indicavit, dicens:
*Non sic timent hostes visibiles quasi castrorum multitudine
copiosam, sicut aërea potestates MARIÆ vocabuntur
patrocinium, exemplum. Fluunt, & pereunt sicut coram
facie ignis, ubicunque inveniunt huius nominis reveren-
tiam, devotam invocationem, sollicitam imitationem.*
Unde iustè sibi Sacerdotes applicare deberent prælium
Claudii Aquavivæ Societatis JESU Generalis adhorta-
tionem, quâ suos ad Cultum Marianum sequentibus verbis
adhortatus: *Altera res, quâ si minima nostra Societas
& Congregatio Sacerdotum nitatur, fore confido, ut
DEI est beneficentia) etiam atque etiam in dies efflorescat
est præcipua quadam Religio ac pietas erga Sanctissimam
Virginem MARIAM.* Ea namque cum Parens fuerit
qui omne calum, omnemque naturam molitus est, totius
propriè, ut ait Damascenus, in res universas Hera ac
na nomen & jus adepta est. Itaque velim in omnibus
ac temporibus, siue publicis Societatis, siue propriis Sacerdotum
rum, præstanti quadam veneratione, ac singulari fide
qua nullam vereatur repulsam, ad hoc laborum omnium
sollicitudinum refugium supplices accurramus. Equum
dum mecum reputo, quanto devotionis affectu hanc calum
ginam complexi sint, quantumque ex ejus pio & assidue

ad omnem profecerint sanctimoniam multi Sancti Viri,
ac privatim S. Ignatius, quantam rerumstrarum spem
ac tutelam in hac velut arce collocarint, magno teneor stu-
diis, ut & nos eam propensissimis animis atque obsequiis pro-
sequamur, deprecantes, ut ipsammet deprecante hac pietas
velut suavissima nardus nostris mentibus innascatur. Cer-
te si spectemus Desipara Virginis dignitatem, authore DEO,
tam illustri, excelsoque loco sitam, ut per seipsam & Re-
verentiam, & admirationem moveat: siue beneficiorum illius
magnitudinem, quibus gratiam, quam possumus, re-
tribuere fas est; siue inopiam ac mendicitatem nostram, quam
prius tam salutaris patrocínio sustentemus, potiora semper
merentes in posterum, hac, inquam, omnia si spectemus, ea
quæ, quam maximas à nobis & honoris, & amoris significa-
tiones erga caelestem hanc Præsidentem & Custodem nostra salu-
tis expescunt. Quatuor proin vel quinque actibus hæc Re-
ligio erga SS. Virginem demonstranda est.

II. Primus actus est, ut magnam de illius dignitate &
potestate æstimationem concipiat Sacerdos, quod major enim
hæc æstimatio fuerit, eò major quoque exurget amor ac fi-
ducia ad illam. Hæc porro æstimatio in duobus præcipue
objectis concipienda est, nempe ut eam in gratia & meritis
omnes Sanctos longissimè superare credamus, sic enim clarè
Hieronymus in l. de Assumpt. indicavit, dicens: *Ceteris*
Virginibus per partes præstatur gratia, MARIÆ vero se to-
tam infudit gratia plenitudo, qua fuit in Christo, quanquam
aliter & aliter, quia in Christo fuit plenitudo gratia tan-
quam in homine personaliter definito, in MARIA vero ut
in templo singulariter consecrato; in Christo sicut in capite
effluente, in MARIA vero sicut in collo transfundente.
Hæc si diligenter attendas, nihil est virtutis, nihil splen-
doris, nihil gratia & candoris, quod non resplendeat in Vir-
gine gloriosa. Dein verò eadem æstimatio exigit, ut firmis-
sime credat Sacerdos, hanc potentissimam Patronam & pos-
se & velle juvare, uti præclare advertit S. Bernardus, dicens:
incomprehensibilem sic potest potestatis ejus, vel pietatis commendare
magnitudinem, nisi fortè aut non creditur DEI Filius ho-
norare Matrem, aut dubitare quis possit in affectum cari-
tatis transisse MARIÆ viscera, in quibus novem mensibus
instructi. IX.
ipsa,

ipsa, quæ ex DEO est, caritas corporaliter requievit. Cuius geminæ æstimationis præclara exempla varii Sacerdotes bis reliquerunt.

S. Hieronymus tantam de dignitate hujus Virginis estimationem concepit, ut in s. de Assumpt. in hæc verba erexit: *Quid nos tantilli, quid actione pusilli, quid in ejus diebus referamus, cui, etiamsi omnium nostrum membra sererentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus; animæ calce est, de qua loquimur: abisso profundior, cuius des dicere conamur. Si calum te vocem, altior et: si trem Gentium, præcedis: si formam DEI appellem, existis: si Dominam Angelorum, prima esse probatur. Ergo de te dignè dicam?*

S. Bonaventura in Speculo B.V. ut suam de hac SS. gine opinionem aperiret, *Ipsa est, inquit, quæ majorem re DEVS non potest; majorem facere mundum posset DEVS majorem Matrem, quàm Matrem DEI facere non DEVS.*

S. Anselmus in serm. de Concept. V. *Nihil, inquit, Domina, æquale est, nihil comparabile; omne enim est, aut supra te est, aut infra te; quod supra te est, DEVS est; quod infra te est, omne, quod DEVS non*

Laudandus hoc in genere præ aliis est P. Franciscus rex insignis Societatis JESU Theologus, qui in publicademia fuisse probavit, B. Virginem in dignitate ac superare omnes Sanctos Homines & Angelos, qui sunt vel fuerunt. Et verò etiam quàm grata fuerit sanctæ Matri hæc oratio, ipsamet ostendit, dum P. Martino rex itidem Societatis JESU Religioso gratias egit, quod morato Patri Suarez author fuerit suo consilio & hominut hanc quæstionem eatenus non auditam eventilaret.

III. Alter actus est, filialis fiducia nullam timens famam; ad quam S. Bernardus l. de aquæductu his verbis loquitur: *Modicum illud, quod offerre desideras, gratissimum mihi, & omni acceptione dignissimis MARIÆ manibus tradendum tradere cura, si non vis sustinere repulsam.* Ut S. Anselmus c. 6. de excell. Virg. loquitur, *Velocior est dum est salua memorato nomine Virginis, quàm invocatumne Filii; non quòd ipsa major & potentior sit (nec*

asse magnus & potens est per eam, sed illa per ipsum.) Verum quia etsi merita invocantis non merentur, ut exaudiantur, merita tamen Matris intercedunt, ut exaudiat. Unde merito quamplurimi Sacerdotes ingentem erga hanc Auxiliatricem fiduciam conceperunt.

S. Augustinus fiduciam hanc suam in c. 35. de Sanctis per haec verba declaravit: *Toto mentis affectu beatissima Virgini nos intercessionibus committamus omnes, ejus patrociniis omni nisu imploremus, ut, dum eam obsequio frequentamus in terris, ipsa nos sedula prece commendare dignetur in caelis; neque enim dubium, qua meruit pro liberandis proferre pretium, posse plus omnibus, liberatis impendere suffragium.* Quam proinde cum Filio in cruce fixo ardentibus precibus compellans, tantam mentis implebatur dulcedine, vix ut avelli ab alterutro posset, ideoque in haec inaequum verba erumperet: *Posui in medio, quo me vertam; nescio; hinc pascor à vulnere, hinc lactor ab ubere.* Virg. c. 32.

S. Bernardus in serm. quod. pariter suam fiduciam exprimens, *Filiioli*, inquit, *haec peccatorum scala, haec mea maxima fiducia, haec tota ratio spei mea.* Unde & alios ad fidei fiduciam exhortans, *Si criminum immanitate turbatus, conscientia fuditate confusus, si judicii horrore perterritus, si barathro desperationis absorptus es, MARIAM comita, MARIAM invoca, non recedat à corde, non recedas à ore.* Et ne dubitaret quis de exauditione precum, alibi loquitur: *Ille solus, o Virgo beata, sileat laudes tuas, quae fideliter invocata sentierit unquam in suis necessitatibus sibi defuisse.* Et quid mirum, si invocata adest, quam non vocata praesto est?

S. Franciscus Xaverius quam magnam haberet fiduciam in hac Patronam, triplici in occasione ostendit. 1. Quando in Meliaporae inter verbera Dæmonum assiduò clamavit: *Domina, opitulare, Domina non opitulaberis?* 2. Quando in ora mortis illud assiduò ingeminavit: *O Mater DEI, meo meo mei.* 3. Quando in Catechesi tradenda B. V. opem possum implorare consuevit. Bourghesius c. 6.

Alanus de Solmini hac Episcopus B. Virginis hujus rutilantem se torum commisit, omnesque ad id faciendum instigavit.

vit, asserens, hanc devotionem esse plenam consolationem
viâque cuius salutem suam consequendi securissimam
quâ necessitate premebatur, ad eam tanquam ad Africam
quoddam securissimum confugiebat, quia, aiebat, potentia
ejus est incredibilis, nec minor est ejus nobis succurrere
voluntas. Vit. l. 3. c. 20. Ubi etiam additur, quod, cum
ligiosum quendam ad pœnitentiam ob delicta agendam
elusum, in rabiem propè versum comperisset, miserum
commotus, ad eum properè se contulerit, & in genua
mittens, brachiâque expandens dixerit: Mi Frater, con-
giamus ad piissimam Matrem nostram, dicamus unum
Regina brachiis expansis, quod cum alter licet difficul-
tasset, adeo immutatus est, ut in terram corruens, & ut
mè lacrymans dixerit: Sufficit, Pater, sufficit, tota vita
in pœnitentia perseverabo.

P. Franciscus Suarez in suis necessitatibus & dubiis
per ad B. Virginem recurrerebat, eique nodos difficultatis
velut consultandos & explicandos, facta prece, proponebat.
Bourgh. c. 20.

P. Thomas Sanchez inter cætera sua norata pia scribere
Omnis mea cura & sollicitudo erit SS. Sacramentum,
Crucifixus, & Virgo MARIA, ad quam ut Matrem in omni-
bus necessitatibus, difficultatibus, studiisque recurrere
eam DEO gratias agam pro quovis opere facto in obsequium
DEI; per eam veniam precabor pro quovis defectu admi-
nistrato, per eam illos DEO commendabo, qui mihi molestiam
quam exhibuerint. Bourgh. c. 20.

P. Alphonsus Vera è Societate JESU, si quid cum
quorum confessiones audiebat, efficere volebat, tantum
Virginem rogabat, & mox, quod voluit, confitentibus
pettravit. Annua Castell. 1597.

P. Bernardus Colnagus tenebat Romæ in cubiculo
ginem Deiparæ, antiqui operis, lapideam, & subfusa
hanc suam aiebat nigellam, neque ad illam velut unum
cordis sui asylum perfugit unquam, quin, quod impetrare
volebat, auferret. Sed & frequenter literas ad B. Virginem
scribebat, easque aræ alicui ejusdem Matris imponebat
plerumque ab ea responsum obtinebat. Vita l. 2. c. 5.

IV. Tertius actus est imitatio SS. Deiparæ, nam, quod
 illi de Sanctis in communi S. Augustinus dixit: *Tunc vera-*
riter pro nobis Sancti intercedunt, quando aliquid in nobis
defuit virtutibus recognoscunt, hoc etiam B. Virgini jure
 applicari potest; unde S. Bernardus, cum ad fiduciam erga
 ipsam concipiendam fuisset hortatus, mox addidit: *Vt im-*
petres orationis ejus suffragium, non deferas conversationis
exemplum, id quod non pauci iterum Sacerdotes suo exem-
 plo docuerunt.

S. Hieronymus, quanti faceret hanc imitationem, se-
 quentibus verbis in s. de Assumpt. ostendit: *Igitur dilectissi-*
mi, amate MARIAM, quam colitis: colite, quam amatis:
quia tunc vere colitis, & amatis, si imitari velitis ex cor-
de, quam amatis.

S. Ambrosius simili ratione suam de hac imitatione æsti-
 mationem aperiens, *Sit nobis*, inquit l. 2. de Virgin. *tan-*
quam in imagine descripta Virginitas, vitæque B. MARIÆ,
in qua velut in speculo refulget species Castitatis, & formæ
Virtutis. Hinc sumatis exempla vivendi, ubi tanquam in
Exemplari Magisteria expressa probitatis, quid corrigere,
quid fugere, quid tenere debeat, ostendunt.

Petrus Forerius non ignorans, ut Author vitæ l. 2. c. 20.
 fol. 516. scribit, similitudinem esse potentissimum illicium
 ad amorem sui procurandum, omni studio efficere conaba-
 tur, ut, quam ipse in imitanda Deipara rationem tenuisset,
 etiam commissis curæ suæ Monialibus persuaderet, hinc sic
 eas aliquando alloquebatur: Historiæ nobis referunt, glo-
 riosam Virginem ad miraculum usque pulchram fuisse, con-
 tingit oportet, ut tales, qualis illa fuit, vos quoque sitis, non
 quidem ut transitoriam venustatem, quæ mundo ingens de-
 trimentum affert, possideatis, sed in animæ pulchritudine si-
 milis illi evadatis. Quærenti verò, in quo consistat hæc
 pulchritudo? respondebit S. Augustinus, eam in amore JESU
 consistere, hanc grandium animarum esse pulchritudinem,
 amare JESUM, DEUM Hominem, de eo libenter verba fa-
 cere, nunquam defatigari in auscultandis iis, qui de eo lo-
 quuntur: amare, quod ipse amat: & odisse, quod odit. Nun-
 quam vos magis Mater diliget, quam si multum ejus Filium
 diligatis.

V. Quartus actus est purus & constans cultus persequia varia in honorem hujus sanctissimæ Virginis persequitur. *amor enim otiosus non est, teste S. Gregorio, sed operatur magna* (in honorem scilicet, & beneplacitum amati) *si est, si operari renuit, amor non est.* Hinc tam præclara non Sacerdotibus Deiparam sincerè amantibus exempla sunt lieta.

S. Gerardus Episcopus, si quis reus ab ipso veniebat per nomen Matris Christi, mox lacrymis perfundebat & eundem in gratiam humanissimè recipiebat. Surius Sept.

Alexander Alensis Doctor insignis Ordinis Seraphicum cum vovisset, se nihil, quod amore Virginis peteretur, rogatus à quodam Fratre, ut Ordinem PP. illum ingrederetur, mox ingressus est, & ibidem sanctè vixit. S. Antoninus p. 3. hist. tit. 24. c. 8. §. 1.

Alanus de Solmini hac quotidie Coronam hujus sanctissimæ Virginis devotè recitabat : Sabbatis omnibus in honorem Missam dicebat : parvum illius Officium nunquam intermittebat : singulis diebus vesperi Famulum ad dicendas Litanias convocabat : eam nunquam quam piam Matrem appellabat : Hospitale Pauperum firmorum sub ejusdem nomine & patrocinio fundabat. l. 3. c. 20.

P. Petrus de Anasco è Societate JESU singulis Sabbatis ad honorem sanctissimæ Virginis jejunavit, fastusque quoties id fecit, præcipuum aliquod beneficium impetravit. Bourgh. c. 20.

P. Sebastianus Barradius è Societate JESU, non periret ullam ejus imaginem esse neglectam, aut loco honesto asservari ; unde si fragmenta in ambulacro inveni- set, reverenter sublata in Breviario suo ponebat. Vita præfixa.

P. Balthasar Alvarez, cum aliquando in oratione periret, Dæmon ei apertè dixit : Remitte tu, & ego te (à tentationibus scilicet, quibus ipsum vexaverat) præcipuum ut istam devotionem dimittas, quam habes in Matre quæ MARIA appellatur. Vita c. 26.

P. Desiderius Colinus, cum in phrenesi constituto aliquid valde molestum imperatum fuisset, postquam, ut amore Virginis id faceret, rogabatur, mox paruit dicens: Absit, absit, ut ego Matris meae causa nolim obtemperare. Annuz Soc. 1609. fol. 615.

VI. Quintus actus est Mariani honoris & devotionis procuratio, tum in Concionibus & Carechismis, tum in privatis congressibus & colloquiis alios ad hanc devotionem incitando; cum enim Sacerdotes, teste Christo, sint lux mundi, meritò lux eorum & adhortatio sic lucere debet, ut Auditores glorificent non Patrem duntaxat, sed Matrem etiam, quæ in cælis est, sic enim sperare poterunt, in se verificatumi, quod Eccl. 24. dicitur: *Qui me elucidant, vitam æternam habebunt.* Quo in genere non desunt iterum variorum Sacerdotum insignia exempla.

S. Vincentius Ordinis Prædicatorum tanto amore & devotione ferebatur in hanc Virginem, ut nunquam concionaretur, quin aliquid in ejus laudem diceret. Ferd. Castigl. in vita.

S. Franciscus Borgias, ut ejusdem Virginis honorem dilataret, imaginis à S. Luca depictæ quàmplurima exempla à præstanti Pictore depingi curavit, & per varias Provincias distribui jussit. Bourgh. c. 23.

P. Jacobus Laynez secundus Societatis JESU Generalis, etiam quartanâ febris laboraret, tribus tamen horis in Concilio Tridentino pro asserenda Virginis immaculata Conceptione peroravit. Bourgh. c. 8.

P. Alphonsus Salmeron unus ex primis decem Sociis S. Ignatio adjunctis, singulis Quadragesimæ Sabbatis de laudibus & cultu sanctissimæ Virginis concionabatur, magnâ cum admiratione Populi, & honoris Mariani incremento. Ribad. in vita.

P. Franciscus Costerus è Societate JESU ad honorem Deiparæ promovendum primus in Provinciis, quibus præfuit, Sodalitates instituit, iisque Leges condidit. Bibl. Soc. in c. 19. Ind. §. 9.

P. Benedictus Fernandius itidem è Societate JESU omnia sua Scripta B. Virginis honori dedicavit, nec ullam præter, ivit lectionem, quam ejus encomiis non ornârit. Ibid.

P. Franciscus Turrianus Festum Præsentationis à Pluribus expunctum, eruditissimis suis Scriptis restitui curavit, ut gratum sibi fuisse hoc obsequium ostenderet, eidem travit, ut eodem die vitam suam feliciter finiret. Ibid.

Exempla Religionis erga Sanctos.

I. Ad hanc Religionem erga Sanctos Sacerdotibus nerandam non parum conducet discursus à P. Petro super hac materia factus, qui, ut l. 2. vit. c. 6. legitur, bat pietatis esse Christianæ, quosdam sibi è Sanctorum deligere, quos præ cæteris venereris, & colas, & quibus votis, optatisque confugas; nec enim Majestatis esse næ, quamquam possit, omnia, quæ petimus, æquè per per Beatum quemlibet largiri. Quocirca in rogandis, pellandisque Cælestibus, & eorum Natalibus celebrandam esse cujusque rationem, & ad cujusque dona divina, quibus & hîc à DEO auctus, nobilitatus, & illic DEO potitur ac fruitur, petitionem nostram commodandam; nec enim hunc à Sanctis DEUM tollere suum quisque Creatorem cum universis Hominibus nîcatum velit; quippe alios alium, dum hanc vitam rent, tenuisse cursum: alios aliis decoratos fuisse bus, & velle ea maximè vigere, per quæ ipsi DEUM lutem invenerit. Nec sine DEI cecidisse consilio, ut no dem omnes benefactis ac rebus gestis, nec eadem virtutis gloriâ florerent, quamvis nec ipsi exigant, hîc ipsi DEUM honoris cultu, laudisque coluerint, is à nobis sine varietate colatur. Quinam autem Sanctorum numero à Sacerdotibus colendi sint, relin dum proprio potius cujusque arbitrio videtur, quam assignatione definiendum, cum varias in diversis ad inclinationes advertamus, & alios quidem ad S. Caroli Borromæum, vel S. Franciscum Salesium, aut S. Philip Nerium, ut qui in id toti incubuerunt, ut spiritum Pa lem penè emortuum, verbis, exemplis, constitutionibus precibus resuscitarent, alios ad Apostolorum Principes rum & Paulum, alios ad alios Sanctos Sacerdotes magis elinari experiamur. Satis ergo erit varia exempla attrahere.

quibus demonstratur, quanto studio Sacerdotes quidam Patres à se electos venerati sint.

S. Augustinus præcipuo in honore semper S. Stephanum habuit, in cuius honorem templum extruxit, ejusque Corporis reliquiis illud exornavit, eò quòd plurima tribuerentur beneficia illum invocantibus, ut in vita illius l. 3. c. 31. refertur.

S. Silvanus Archiepiscopus in Nazareth S. Hieronymo tam devotus erat, ut, quidquid faceret, DEI nomen, & S. Hieronymi præmissum invocaret. Spec. Exempl. V. diffamare. c. 7. ubi etiam, quàm potenter ab hoc Sancto defensus sit, narratur.

S. Ignatius Lojola peculiari semper affectu & honore S. Petrum Apostolum prosequabatur; hinc ab eodem apparente morbi depulsi, simulque conversionis Religiosæ beneficium accepit. Sed & alios Sanctos studiosè venerari, & invocare consueverat, hinc non semel illi eidem apparuerunt, maximè quando Constitutiones scribebat, quo tempore sic eos aspexit, ut ipse modum, quo eos viderat, explicare se posse negaret. Gloria S. Ign. c. 4.

S. Franciscus Borgias, ut Divorum cultum existeret, augetetque, Romæ in æs incisas, & affabrè sculptas imagines in omnes Provincias misit. Ipse verò Sanctorum reliquias & imagines religiosè venerabatur, splendideque ornari curaverat, afferens, nusquam gemmas, aurum, argentumque dignius impendi, quàm in Authoris DEI, Divorumque cultum. Vita l. 4. c. 4.

S. Carolus Borromæus maximè æstimabat venerationem Sacrarum Reliquiarum, quarum varias translationes solemnissimè celebravit, elevando eas ex locis indecentibus ad monumenta magis conspicua & novis modis, ritibusque similes celebritates exornando, quo in fidelibus Populis magnus reverentiæ affectus erga tam pretiosa pignora accenderetur. Atque hæc ratione revixit in animis Populi memoria diversorum Sanctorum, qui antè in profundæ oblivionis tenebris sepulti jacuerant. Compend. vit. c. 19.

Alanus de Solmini hæc Episcopus Sacra Divorum Lipsana velut thesaurum præstantissimum singulari studio venerabatur, nec ad ea accedebat propius, quàm summa cum reverentia.

rentia. Primum suam Diocesim lustrans, omnes in ea
quias visitavit, & si de earum veritate certus esset, ju-
ut cum decencia & veneratione super mensas belle or-
cultui Fidelium proponerentur, nec ab alio, quam Sacra-
te superpelliceum induto in locis commodis cultoribus
reponerentur. Episcopis inter Sanctos relatis mirum
erat, imitationi virtutum eorundem Episcopatum
qui cultus, ut nonnemo è Patribus ait, est præstantior
super omnes autem maximam gerebat devotionem
Carolus Borromæus, verissimum Pastorum speculum
jus vitam fidelissimè in se exprimere, suasque ad alios
illius normam exigere studuit. Vita l. 3. c. 20.

P. Petrus Faber in adeundis Oppidis vel Urbibus
los, Sanctosque Tutelares eorundem familiari quadam
servantia, & fiducia alloquebatur, suasque cum iis
& civium agebat, eò quòd interiore quodam, eoque
stri admonitu senserit, cælestium omnium tantum
gia, ut vel unius præsidium plus efficacitatis habeat
rigendos hominum mores, quam cunctorum edicta
industriique conatus. Vita l. 2. c. 5. & 6.

Petrus Forerius Canonicus Regularis & Parochus
tanquam summi Monarchæ Aulicos aspiciebat, & veneratur
ad hos tanquam asylum securissimum confugebat; con-
sui Domini servos diligebat; reverebatur tanquam Ju-
colebat ut totidè Dominos, tamq; frequenter amoris
stimulis ad eosdem invisebat, ut absque hyperbole dici
ejus conversationem crebrius cum Beatis, quam cum mor-
libus in terra fuisse: quam familiaritatem ut aliis etiam
suaderet, dicere solebat, mortalium utendo familiarita-
mendum esse, ne eorum vitia per oculos ad animam
trent, & induantur, at in conversatione cum Beatis
hunc timorem exulare, cum omnia in eis imitanda
pote sancta & perfecta. Peculiari tamen studio ac devo-
venerabatur Divos Basilium, Joannem Chrysostomum
colaum, Bernardum, Epurium Patrociæ suæ Patronum
bertum, & Ignatium Lojolam, quibus tam fidenter se
negotia communicabat, ut ea fidentia verè in famili-
rem transiverit. Divus tamen Augustinus ei erat electis-
millibus, ejus magni consilii Angelus, ejus Oraculum

in omni casu tam ingenuè consulebat, quàm infans ad Patrem se conferat, sique verum est dicere: Devotio est imitatio, quem colimus, videbatur nihil ampliùs addi posse devotioni, quàm in incomparabilem Doctorem gerebat, postea quàm vix possibile est majorem inter utrumque similitudinem reperiri, uti fusiùs author vitæ l. 2. c. 20. ostendit.

P. Bernardus Colnagus è Societate JESU Custodem suum Angelum frequenter ad spectabili forma præsentem habuit, æque ad illius Angelicam oris, corporisquæ fiderei compositionem suos ipse gressus, motum, vultusque habitum ex modestiæ legibus conformare didicit: hunc in rebus arduis consulere, negotiorum, consiliorumque participem facere: ab hoc divini amoris flammam mutuare, constitutis horis ad surgendum è lecto excitari, ad orandum, dandamque literis operam, legesque ex amussi servandas incitari solebat: quidquid denique ageret, diceretve, ad majorem DEI gloriam referre doctus, raro admodum beneficio, quoties vel in levissimo levis etiam culpæ periculo versabatur, non perfunctoriè moneri consueverat. Inter Cælites verò reliquos præcipuè D. Petrum, D. Thomam Aquin., D. Bernardum, D. Vincentium Ferrerium, D. Ignatium Lojolan, D. Antonium de Padua, D. Franciscum de Paula, & D. Agatham colebat, & amabat, eorumque non magis amator Religiosus, quàm imitator strenuus, virtutes sibi vitæ, moribusque exprimendas à primis etiam annis sumpserat, nihilque in eorum rogatus gratiam non faciebat, suavissima cum illis colloquia miscere solitus, & vel in ipsa mensa iisdem panis frustula cruce signata dicare. Amicis quoque aut quibuscunque demum aliis, ubi ubi se ferebat opportunitas, verbis disertissimis sanctorum Cælitum amorem, religionemque copiose ac graviter suadebat. Vita l. 2. c. 7. §. 7.

P. Petrus Canisius, quemadmodum qui vulgo ad cuiuspiam gratiam tendunt, per ejus propinquos ac necessarios facile aditum sibi aperiunt, ita sibi agendum statuebat cum DEO, sanctæque Deipara, ut cum illarum Parentibus: deinde cum Sanctis, apud quos præcipua singularum earum tutela esset, tanquam cum Fratribus & Sororibus: denique cum Angelis cuiusque Custodibus, velut cum Pædagogis ac Magistris. Multum autem in Custodibus Hominum exorandis Ange-

Angelis reponebat, quod multifariam ii præparare, quæ cum agendum est, animos, vimque inimicorum & opprobriorum arcere possint ac vincere; unde ubi primum angelicum aliquid aut Regnum perveniebat, mox Prædictum, & locorum Archangelos & clariores apud eas Genes. 1. 1. n. nerabatur Sanctos, & invocabat, ut & Incolis, & ubi ubi boni, propitiusque vellent, dum inibi legatione profunderetur. Ex quo instituto facile consequeretur, ut inter Superos magis, quàm inter mortales habitaret, & agendas res non modò suavitas, & quidam quasi floridæ tataris succus non elanguesceret, sed etiam vireret pulchre, & effloresceret pabulo ex ipsa actione petito, quæ sanctissima beatarum mentium, quæ simul in ministeria humanæ salutis missæ semper vident faciem Patris, humana tarditas patitur, imitatio. Vita l. 3. fol. 346.

P. Cosmas Alamannius supputato Sanctorum quotquot invenire poterat, semel saltem ad cujusque rem Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitabat. Bibliotheca script. Soc.

Exempla Obedientie.

I. Quantopere hæc virtus, quæ nihil aliud est, habitus inclinans ad omnia Superiorum jussa celeriter ac obsequenter exequenda, necessaria sit Sacerdotibus, clare ipsius Christi testimonio Jo. 15. dicentis: *Manete in me, ego in vobis: sicut palmes non potest fructum ferre nisi in ipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potest ferre.* Quid verò sit manere in illo, paulò post indicat, dicens: *Manete in dilectione mea. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea.* Cùm autem idem Christus Luc. 10. de Superioribus dicat: *Qui vos audit, me audit: & qui vos spernit, me spernit:* facile colligitur, per obedientiam præcipuè Sacerdotem manere in Christo, adeò fructum ex suis functionibus sperare non posse, nisi perfectam suis Superioribus Obedientiam præstare didicerit, quod suo damno expertus est P. Melchior Nannius.

provincialis, qui in Indiam primùm, postea ad Sinas Evangelii causa profectus, nullum ferè aut exiguum fructum fecerat, cujus causam Historia Societatis JESU l. 15. n. 134. & Genesius n. 87. non aliam fuisse indicat, quàm quòd iter illud sine Superiorum nutu, sed suæ pietatis, Sociorum & Proregis proprio impulsu suscepit. Ut adeò meritò quivis Sacerdos applicet sibi possit verissimam illam pii Authoris sententiam in Censuræ Persona prolatam l. 3. c. 13. *Fili, qui se subtrahere solent ab obedientia, ipse se subtrahit à gratia; & qui quaquam (per proprium judicium) habere privata, amittit communia, communem scilicet benedictionem, & fructum, qui DEO obedientibus dari consuevit juxta promissionem in primo Psalmo factam, dum dixit: Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, sed in lege Domini voluntas ejus. Et erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo, & folia ejus non defluet, & omnia, quaecunque faciet, prospera erunt.* Porro tres præcipuè actus sunt, qui à Sacerdote quoad hanc virtutem requiruntur.

II. Primus est, ut Superiores suos non ut Homines, sed DEI vicarios ejus Personam sustinentes aspiat, ideòque omnem illis honorem & reverentiam exhibeat; quemadmodum S. Paulus ad Eph. c. 6. monuit, dicens: *Servi, obedite Domino carnalibus cum timore & tremore in simplicitate cordis vestri sicut Christo, non ad oculum servientes quasi hominibus placentes, sed ut servi Christi, facientes voluntatem DEI ex animo, cum bona voluntate servientes, sicut Domino, & non hominibus, scientes, quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet à Domino; id quod non pauci Sacerdotes egregiè observârunt.*

S. Franciscus Xaverius S. Ignatium velut Superiorem suum adeò venerabatur, ut nomen illius à literis præcisum in reliquaria theca inclusum collo circumferret, literasque ad ipsum datas flexis interdum genibus exararet. Sed & Episcopos, eorumque Vicarios adeò venerabatur, & tam perfectè obediens, ut nihil sine eorum auctoritate tentare præsumeret. Vita l. 6. c. 8.

S. Franciscus Borgias non tantùm S. Ignatii jussa ad unguem expediebat, sed etiam Fratri Coadjutori Michaëli Mar-

co, qui ei Comes à S. Ignatio additus fuerat in iis, quæ letudinem concernebant, exactissimè obediebat. In Q. rensi secessu lapides, calcem, & ligna ad ædes construere portare iussus tam libenter & expeditè paruit, ac si Dei vocem audivisset. Vita l. 4. c. 3.

Alanus de Solminihac quamdiu Abbas fuit, regimini Directoris perfectè se subiecit, cuius etiam vocem audiuit velut à DEO missam, nihil nisi priùs ab ipso præceptum agens, quin & ipsam inedia, aliàsque mortificationes scribi sibi curans, nec, quod præscriptum erat, ullo modo transgrediens. Quamdiu morbis conflictabatur, Medicorum sequentissimum se præbebat, sumens, quidquid præscriberent. Præterea illi Principis Apostolorum monito Vita l. 2. c. 2. *Subiecti igitur estote omni humana creature DEVM, sive Regi quasi præcellenti &c.* fideliter obsequium obedientiam erga Reges etiam, & Provinciarum Gubernatores exercuit, eorum mandata non minùs promptè obtemperans, quàm fideliter exequens. Vita l. 3. c. 17.

P. Petrus Faber ad nutum obediebat cuicunque Superiori, volens Subditos non considerare mala in Superioribus, sed sola bona, ut sic eos ex animo possent honorare. Imò fuerunt Superiores longè à virtute abesse, eò acriùs enitens, ut ipsi se divini amoris, timorisque respectu in statu perficerent, diligentiam, fidelitatem, alacritatem obsequii, ita demum, ubi gratos se ipsi DEO effecerint, dignam obedientiam fore, quibus etiam boni Præsides concelebatur. Vita l. 2. c. 27.

Petrus Forerius, ut perfectiùs obedientiam exerceret, etiam Pueros, quos instruebat, suos Dominos, etiam venerabiles appellabat, dicere ante lectionis initium iubete Domini, ut me regam: jubete, obsecro, ut me regam.

III. Alter actus est, ut Sacerdos cum magna celeritate integritate exequatur omnia, quæ à Superioribus fuerint imperata: nam, ut rectè S. Bonaventura c. 4. Spec. notat, *Bonus Obediens Verbum non expectat, ubi de voluntate Superioris constiterit; illum, inquit, ego optimum Obedientem gradum dixerim, cum eo animo opus recipitur, quo respondetur, adeoque ex voluntate jubentis intentio pendetur.*

penit: quem gradum Sacerdotes sat multos assecutos fuif.
Sequentia exempla demonſtrant.

Chriſtus, ut exemplo ſuo ad obedientiam nos excitaret,
humiliavit ſemetipſum, obediens factus uſque ad mortem
crucis; unde meritò S. Bernardus hom. i. ſuper Miſſus. hoc
exemplum conſiderans exclamat: Erubeſce ſuperbe cinis:
DEUS ſe humiliat, & tu te exaltas? DEUS ſe hominibus ſub-
iicit, & tu dominari geſtiens hominibus, tuo te præponis Au-
gustini.

Mirabilis quoque jam à principio ortæ Eccleſiæ Apoſto-
licum fuit obedientia. Nondum enim Chriſtum miracula
ſcientem conſpexerant, nondum cæleſtis regni retributio-
nem per illum futuram audierant, & tamen ſtatim, ut eos
ſecuti ſunt, relictis omnibus eum ſecuti ſunt.

S. Thomas Aquinas, cùm ſemel Bononiæ in cœnobio
ambularet contemplationi intentus, Frater quidam alterius
cœnobii, qui ſanctum virum non noverat, à Priore petiit,
liceret ipſi cùm Fratre, qui primus ei veniſſet obviam,
quædam expedienda negotia egredi in urbem. Priore an-
te, ante omnes incidit in S. Thomam, dixitque ei: Fra-
ter, Prior juſſit te mecum ire. Mox præeuntem Fratrem Vir
ſanctus ſequitur. Sed cùm ille iret feſtinantius, non potuit
ille allequi. Itaque non rarò ab illo arguebatur, ſed Vir
ſanctus humiliter ſe excuſabat. Ut autem Cives viderunt
virum parvi momenti Fratrem ſequi, exiſtimabant
errore fieri. Accedunt igitur ad illum Fratrem, indicant-
es, quem virum poſt ſe ducat. Tum ille ad S. Thomam
reverſus obnixè rogavit, ut veniam daret ſuæ ignorantie.
Cives autem cum multa reverentia virum DEI compellantes
exiſcitabantur, cur adeò ſe abjicere voluiſſet? at ille, Mo-
ſtica, inquit, Religio ſanctæ obedientie ſtudio perficitur,
ſed nã homo homini ſe ſubjicit propter DEUM, quem admo-
dum DEUS ipſe ſe hominibus cauſa ſalutis humanæ ſubmi-
ſit. Harzſus 7. Mart.

S. Bernardus, ut ſuam in obedientia præſtanda prompti-
tadinem oſtenderet, etiam poſt mortem, cùm Abbas ei præ-
cepit, ut à miraculis patrandis ceſſaret, ne per concurſum
hominum divina officia impedirentur, paruit, nullumque
amplius

amplius miraculum patravit. *Lyraus l. 1. apoph. 12.*

S. Franciscus Xaverius tam erat Obedientiæ studiosus, ut vix indicata S. Ignatii voluntate, quâ volebat, ut loqueretur, pateret, mox omnes difficultates & discrimina contemnit, ad iter se parât, nec minori alacritate suscepit. Ipse S. Ignatius adeo ejus obedientiæ confidebat, ut quibuscum ex India Romam revocabat, solam litterarum calce adscripserit, non dubitans, quin ea sufficeret illud pari velocitate & alacritate, quâ Indiam ingrederetur, suscipiendum. *Vita l. 1. c. 8.*

P. Petrus Faber ad nuntium parebat S. Ignatio, licet ex suo ad locum imperatum discessu spem fructus salutis & valetudinem primùm recuperatam læsum iri, enim, agebat, voto nos obstringi, ut ad salutem multorum nostrum vocemus, sed ut Filii simus obedientissimi. *l. 2. c. 27.*

Alanus de Solminihac de seipso fatebatur, se neminem quidem in obediendo difficultatem sensisse, neque ginari sibi posse, quâ subdito difficilis esse queat; prius moriturum, quàm id animo affecturus esset, non nesciret, quod plerumque opponitur; nunc vero ejus amore se captum, ut etiam Episcopalem dignitatem defereret, si ea impedimento foret, quò minus obtinere posset. *Vita l. 3. c. 17.*

Petrus Canisius jam grandis natu senex, cujus (ut nius ait) laus in Evangelio erat; cujus vel conspectus nebant in beneficio plerique Catholicorum, & tanquam oraculo edita responsa accipiebant, intra septa domus velut unus è numero suas obibat vilissimorum officiorum vices, dormire, surgere, vesci, omnia demum ad aliorum nutum, hoc est, legum ac Præsidum facere; intellexit nempe per eam, quâ plenus erat, Sanctorum sapientiam hanc virtutem humilitate junctam, esse maximè capax celestium donorum materiam, familiaritatis Dei consertricem, beata pacis, tranquillitatisque parentem ac custodem, rerum denique bene & feliciter agendarum firmum fundamentum. *Vita l. 3. fol. 341.*

De P. Julio Mancinello è Socierate JESU scribit vita Au-
thor l. 2. c. 4. talem in eo obediendi promptitudinem & pro-
plicitatem fuisse visam, qualem non meminerit se in aliis
legisse, vel audivisse. Dicebat, ad obediendum Superio-
ri parvo vel magno, quisquis esset, non solum se relicturnm
fuisse hunc vel illum locum meliorem, hoc vel illud offi-
cium, quod arrideret genio suo, sed etiam si in lustralibus
luminis jam salutis secutus, imò si in caelo jam beatus, exi-
tum fuisse cum beatitudinis incertitudine, iterumque il-
lus, quò obedientia illum destinasset. Hinc se promptissi-
mam exhibebat in relinquendis pietatis officiis, & in operi-
bus caritatis, quæ alioqui interpolare, aut interrompere vi-
deri peccatum posset. Ita Neapoli ex obedientia deseruit
munus excipiendi confessiones, & litandi in privato sacello,
quod propter privatam consolationem magis ei arridebat,
quàm publicum templum; sed & Constantinopoli in Italiam
profectus est longissimo, difficili, & periculorum pleno iti-
nere, tamen illic res magnas pro gloria DEI efficeret, ac
credideret operam suam summè necessariam esse. Vita l. 2.
c. 4.

P. Balthasar Alvarez etiam difficillima, & vires suos propè
superantia opera, in quibus obedientia cum collocabat,
promptissimè acceperat, dicere solitus, ex quo DEUS posuit
Religiosum in aliquo statu vel munere, etiam cum profectu
eundem deducturum; quòd si illum plus oneret, quàm ferre
posset, seipsum onerare, quia in se suscepit, quòd velit supple-
re. Vita c. 5.

P. Bernardus Colnagus pari promptitudine excurrere
quaeversum, sive Romam, Venetias, Mediolanum, mitte-
retur, sive ad quemvis ignobilem pagum vocatus esset. Ne-
que plus temporis morabatur post imperia Majorum, quàm
quo schediasmata colligeret. Panormo Sortinum missus, in-
tra medix horæ spatium itinere se accinxit. Unum verbum,
nec unus addebat currenti alas, quod semper DEUM in
Moderatoribus agnosceret. In medio rerum cursu, fortu-
natisque successibus ad unicum Superioris signum vela aliò
destabat, è scholis ad conciones; ab his ad scholas; modò
ad abjecta ministeria; modò ad sublimiores functiones
promptus & alacer, maximo Superiorum solatio, quia in
Instrud. LX.

K

qua-

quacunq̃ue necessitate ad omnia munia pro dignitate sua
da ex æquo idoneus & paratus. Vita l. 2. c. 6. §. 2.

IV. Tertius actus est, ut cœcam obedientiam exerceat
studeat, & non solum idem velit, sed etiam idem sentiat
quod Superior, ejusque judicio subiciat suum, quoad
voluntas intelligentiam inflectere; etenim cum obedientia
tia, ut rectè discurret S. Ignatius in aurea sua Epistola
obed. n. 9. sit quoddam holocaustum, quo totus homo
ulla prorsus imminutione Conditori suo ac Domino per
nus Ministrorum in caritatis igne immolatur, cumque
eadem renuntiatio quædam integra, per quam omnis
sponte decedit Religiosus, ut divinæ Providentiæ Superi
ris ductu gubernandum ac possidendum ultro se addi
mancipet, negari non potest, quin obedientia compo
dat non solum executionem, ut imperata quis faciat, sed
luntatem, ut libenter faciat; sed etiam judicium, ut
cunq̃ue Superior mandat, ac sentit, eadem inferiori
& vera esse videantur, quatenus vi sua potest voluntas
ligentiam flectere, uti fieri posse ex sequentibus
Sacerdotum exemplis patet.

SS. Petrus & Andreas vocati à Christo, non hæsitantes
solliciti, unde viverent, non considerantes, quomodo
homines Prædicatores fieri possent, sine mora secuti sunt
Christum. Marci c. 1.

S. Ignatius Lojola quanti faceret cœcam hanc obedi
tiam, ex eo facilè intelligi potest, quod dicere solent
eum, qui in obediendo voluntatem tantum, & non judicium
pariter cum Superioris judicio conformaret, altero die
pede in Religione existere, & plerumque in magna
moda incidere, & gravissimis perturbatæ conscientiæ
lis ac molestiis implicari, cum, ut Cassianus in collo
c. 11. rectè advertit, Nullo alio vitio tam præcipitem
lus Subditum pertrahat, ac perducatur ad mortem, quam
neglectis consiliis Seniorum, suo judicio persuaserit, obedi
tionique confidere. Unde ipse S. Ignatius non raro ostendit
solebat, si Pontifex imperaret, ut in Ostiensis portu non
cul Romæ sito in proximam, quam inveniret, navem
remis, & gubernaculo, veloque, imò & omnibus rebus
vitam conservandam necessariis se conferret, manens

committeret, se id non solum prompto, sed etiam hilari animo facturum; cumque primarius Dominus, qui id asserentem audierat, admirans diceret, quæ hæc prudentia foret? respondit ipse, prudentiam non in Subdito, qui imperium requirit, quam in Superiore, qui imperium dare debet, requirit. Vita l. 5. c. 4.

S. Lambertus Trajectensis Episcopus cum invidorum iniquitate Episcopatu motus ad Monasterium Scabolanense transfugisset, Monachalem servans vitæ modum, & nocte quamdam ad orandum è lecto defiliens, strepitum percusso pedibus pavimento fecisset, & Abbas indignè id ferens iussisset, quisquis hujus culpæ reus esset, continuo ad Crucem ex Monasterij septa sub dño stantem exiret, nec ante diei crepusculum reverteretur, mox nudis, ut erat, pedibus, & ciliis tantum indutus abiit, &, licet ob brumæ tempus ferè ignis extinctus, ibidem mansit, donec à Monachis semivivus repertus, & in Monasterium reductus est. Beyrlinck Obedientia, fol. 5.

Atanus de Solmini hac Episcopus quidquid à summo Pontifice proveniret, cæcâ quâdam obedientiâ excipiebat: Si Papa, agebat, aliquid loquitur, haud opus est alio, quam submissione & obedientia, excluso omni penitus examine, & rationum investigatione. Vita l. 3. c. 17.

P. Petrus Canisius hortabatur, ut omnes quantumcunque docti, & in rebus agendis exercitati pro exemplo sibi proponant Puerum JESUM, & obedientiam promptissimam, & simplicissimam simplicitatem, quam in tenera illa ætate ille præstitit, imitari omni ope studeant. In quo cum jam inde primo Matris conceptu thesauri fuissent omnes scientiæ & sapientiæ DEI, tamen ad decorum se ætatis accommodans, nec emanare sinens immensam illam lucem, subditus, & obsequentissimus Josepho & MARIE erat; & quamvis haud minus meliores ipse rerum efficiendarum vias, quam quo in ætate modo imperabantur, nôset, nihilo tamen minùs astricta placita obedienter, ac simpliciter sequebatur. Quam obedientiæ formam, inquit Author vitæ l. 3. fol. 341. Canisius haud magnificentius verbo proponebat, quam ipse agebat.

K 2

P. Igna-

P. Ignatius Martinus à Societate JESU dicebat, id est latij ac spei ad immortalitatem consequendam præfuisse, quòd nunquam meminisset, egisse se, ut ad suam vocationem flecteret iudicium Superioris. Unde obtemperans illi summa semper fide, & nunquam de statione decedens, qua eum obedientia collocavit. Annua lit. Societatis f. 158.

V. Meritò ergo omnes Sacerdotes præclaram sibi ad Hebræos c. 13. sententiam applicant: *Obedite Prælatibus vestris, & subjacete eis; ipsi enim pervigilant quasi neminem pro animabus vestris reddituri, ut cum gaudio faciant, & non gementes.* Nam cum Providentia omnia suaviter disponat, infima per media, media per prima, suos ad fines cuncta perducens, uti tum ex Angelicæ Hierarchiarum subordinata serie; tum ex cælestium graduum, quorum morus ab uno movente supremo gradatim, que ad infimos ritè proveniunt, connexionem ordinatum in Ecclesiastica Hierarchia, cujus omnia membrorum actiones ab uno generali Christi Domini nostri Vicariis videntur, pater, rectè colligitur, eò rectiorem & meliorem Ecclesiæ gubernationem, quò accuratius hæc gubernatio per obedientiam custoditur.

§. V.

De Exemplis Fortitudinis à Sacerdotibus relictis.

Fortitudo juxta Theologos est virtus, quâ labores & cuncta, etiam mortis constanter perferuntur, & cum opus est, etiam ultro suscipiuntur. Unde sicut varij labores & cuncta existunt, ita variæ quoque species Fortitudinis existunt, inter quas tamen duæ sunt potiores, quæ à Sacerdotibus exerceri præcipuè debent, Patientia scilicet & Constantia, quibus proin per diversos titulos agitur.

De Exemplis Patientia.

I. Patientia, quæ est virtus, quâ mala hujus sæculi animo sustinemus, ita ut propter illa nec interius inderatè turbemur aut tristemur: nec exterius aliquando

bonum aut indecorum admittamus, tribus modis exerceri
 potest, teste S. Gregorio hom. 5. super Evang. *Alia* namque
 est, qua à DEO: *alia*, qua ab antiquo Adversario: *alia*,
 qua Proximo sustinemus. A Proximo namque damna, per-
 secutiones, & contumelias sustinemus, ab antiquo Adver-
 sario tentamenta; à DEO flagella toleramus. Sed in his
 omnibus vigilantis oculo semetipsam debet mens circumspi-
 cere, ne contra mala Proximi pertrahatur ad retributio-
 nem mali; ne contra tentamenta Adversarii seducatur ad
 rebellionem: ne contra flagella Opificis proruat ad excus-
 sionem murmurantis. Porro circa hanc Patientiam triplicem
 assignat gradum S. Bernardus l. 1. de S. Andrea, incipientium
 scilicet, proficientium, & perfectorum. Qui initiatur à ti-
 more, Crucem Christi sustinet patienter: qui proficit in spe,
 vivit libenter: qui verò consummatur in caritate, am-
 bitur jam ardentius; solus enim iste est, qui dicere possit:
dominus meus semper fui, & desideravi amplecti te; felix,
qui ad hunc pervenerit gradum. Quantopere autem hæc
 virtus necessaria sit Sacerdotibus, vel ex eo satis patet, quòd,
 cum vocati sint cum S. Paulo, ut tanquam vasa electionis
 portent nomen DEI coram Gentibus, & Regibus, & Filiis
 Israël, hoc ipso etiam de illis verificandum sit, quod DEUS
 Act. c. 9. dixit de illo: *Ego ostendam illi, quanta oporteat*
eam pro nomine meo pati. Si enim juxta eundem Aposto-
 lum. ad Tim. 3. omnes, qui pie volunt vivere in Christo,
 persecutionem patientur, quantò magis illi, qui etiam alios
 ad pie vivendum inducere volunt, similes persecutiones su-
 minere debebunt. Unde meritò Christus Apostolis suis Joan.
 15. dixit: *Si de Mundo fuissetis, Mundus, quod suum erat,*
persecuteretur: quia verò de Mundo non estis, sed ego elegi vos de
Mundo, propterea odit vos Mundus. Mementote sermonis
 mei, quem ego dixi vobis: *Non est Servus major Domino*
suo. Si me persecuti sunt, & vos persequentur. Ut autem
 clarius appareat, quam perfectè Sacerdotes hanc Patientiam
 exercuerint, è re erit varias, in quibus ea exerceri debet, oc-
 casiones distinguere.

II. Prima ergo occasio est in damno & jactura rerum tem-
 poralium ad vitæ sustentationem pertinentium, seu bonis
 fortunæ, ut aliqui vocant, quale damnum, cum jam olim
 primi

primi Christiani, teste S. Paulo ad Hebr. 10. cum gaudio
 stinuerint, cognoscentes se habere meliorem & maiorem
 substantiam; facile pater, multo magis similem patrem
 à Sacerdotibus requiri posse, atque adeo illos merito
 claram S. Chrysostomi s. 10. adhortationem ob oculos
 habere debere sic loquentis: *Faciamus de necessitate
 rem seu voluntatem: exempli gratia proprium quod
 Filium, substantiam alius omnem & Fortuna bona
 veris, quod pactum est, nec deleri amplius, nec solui
 licebit insanabili calamitate utilitatis aliquid capi
 re, si magno ac virili animo adversos tolerari fortis
 sus, proque maledictis Domino laudem referas; hoc
 qua prater spem evenerint mala, in voluntate
 commutabis, id quod sequentes Sacerdotes studiosè
 vârun.*

S. Joannes Eleemosynarius, cum tredecim paves
 trecentas auri libras continentes naufragio perissem
 aliud dixit, nisi illud Jobi: *Domine dedit, Domine
 tulit: sit nomen Domini benedictum.* causamque
 nij suis peccatis adscripsit. Surius in vita 28. Jan.

S. Stephanus Abbas, cum quidam ex odio omnem
 in area pro sese & Fratribus collectam igne subiec
 zisset, nuntianti sibi tam tristem casum placide resp
 sibi nihil mali accidisse, sed ei, qui id fecisset, se co
 re, veniamque & gratiam à DEO ex animo precari.
 gorius l. 4. Dial. c. 19.

S. Remigius, cum secururam annonæ caritatem
 dens, ingentem frumenti copiam in pauperum sub
 collegisset, eamque malevoli aliquot igne absump
 audito nuntio equum conscendit, & ut Inimicorum
 niam compesceret, accurrit. Sed cum omnia jam arde
 deret, de equo descendit, & quia tum ob ætatem, &
 frigus vespertinum frigebat nonnihil, ad ignem
 faciens tranquillo corde & ore dixit: *Semper bonus
 eius.* Sur. 10. 1.

S. Bernardus Claravallensis Abbas cum ducenta
 pondo sibi ad Monasterium construendum missa à Gra
 ribus intercepta fuissent, gratias DEO egit, quod
 onere liberârit. Marulus l. 5.

S. Ignatius Lojola, cum impensas in domo ædificanda factas solvere non posset, ideoque Magistratus Satellites, qui domum invaderent, omnemque supellectilem in pignus arripuerent, misisset, cum aliquot fortè nobilibus extra domum colloquens, ubi à Nuntio à Domesticis missio, quid ageretur, intellexit, nihil commorus colloquium continuavit, & cum demum discursu, quem inceperat, finito ad colloquendum dixit: Scire vultis, quem Nuntium prius acceperim? cumque illi annuerent, totam facti seriem non aliter, ac si ad se non pertineret, enarravit, non sine eorum, qui audiverant, admiratione. l. 5. c. 9.

III. Secunda occasio est in infirmitatibus corporalibus, plagisque ac vulneribus sustinendis; in qua patientia tantò magis exercitatum esse Sacerdotem oportet, quantò crebrior ei se offert necessitas, etiam alios suos Parochianos ad similem Patientiam excitandi, unde semper in memoria habere debet præclaram S. Augustini l. 3. de visit. infirm. c. 3. sententiam: *Tussi laboras, pulmone deficiis, cibum stomachus respuit, phitisi decoqueris, vinum fastidis, dysenteria saturaris, multimodo morborum genere afficeris? sed ES hæc, si oculum habes, si cordatus es, DEI dona sunt, disciplinam ne abjicias, Fili.* Quod consilium non pauci Sacerdotes egregie sunt secuti.

S. Paulus de seipso 2. ad Cor. 12. scribit: *Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.* Et iterum: *Propter quod placeo mihi in infirmitatibus meis: cum enim infirmior, tunc potens sum.*

S. Dominicus, cum graviter ægrotans à Socio moneretur, ut solatium à DEO posceret, primò ipsum increpuit, dicens: Nihil de tua simplicitate mihi constaret, te protinus hinc expellerem, quòd hæc dicere non sis veritus: dein in humum se abjiciens, gratias, inquit, tibi ago, mi amantissime DEUS, pro his, quæ mihi dedisti perferenda. Auge dolores, multiplica cruciatus, da centum morbos, dabis etiam, sat scio, simul patientiam. Chron. S. Dominici c. 2. §. 45.

S. Franciscus Borgias dolores morborum non tantum constantè ferebat, sed etiam augere studeret, quò menti uberiores seges colligeretur. Hinc ægrotans pharmaca, quamvis amara, sorbendo hauriebat, ut amaritie diutius cruciaretur. Cap-

raporia quoque eadem de causâ mandere solitus, ut, qui inde
nistri voluptatis olim fuerant, iidem pœnâ torquerentur.

Abbas Benjamin, etsi solo tactu alios curabat, se tamen
nunquam à gravissimo morbo hydropis curare voluit, & tamen
num accedentibus dicere solitus: Orate DEUM pro
mea, de corpore nihil solliciti, quando illud & sano
in re nulla commodavit. Rodriq. p. 1. tr. 8. c. 18.

Alanus de Solminiha, Episcopus, licet præter ali
vissimas infirmitates, tam gravem febrim patere
cessiones triginta horis durârent, nec spatium illi salu
nis Angelicæ recitandæ concesserint, plus nihilominus
dij præferebat, quàm si mediis in deliciis thoro strom
strato incumberet, quod videntes duo Medici dixerunt
lem se huic patientiam nunquam vidisse; quin imò
auditus est, se suam infirmitatem ne quidem cum
regno commutaturum. Vita l. 3. c. 6. & 7.

Jacobus Merlohorstius, Parochus, morbos dentium
ez, calculi gravissimos quasi donum & amoris pignu
tre amantissimo missum cum grati animi significatio
cipiebat, & velut particulam Crucis Dominicæ oblatu
osculabatur, id unum dicere solitus: *Auge, Domine,*
auge patientiam. Vita c. 27.

P. Ludovicus de Ponte, cum die Veneris sancto vebu
rius exarsisset in cupiditate experiendi dolores Christi
culari morbo, qui per totam vitam eum non amplius
seruit, correptus est, quo ita obsessus est, ut ipsemet
præter caput, nullum membrum expers esse mali prop
quæ tamen omnia tanta cum patientia toleravit, ut
etiam fecerit, nemini dolores suos manifestandi, nisi
celare fas non esset; neque unquam aliquid amitt
dolores & molestias levaret, ne Domesticorum quidem
quia, aut ab Amicis submissa subsidia; imò nec oblatu
lampade S. Ignatii oblatum aliter accepit, nisi cum
protestatione, quod nolit sanari, nisi majoris id gloria
rit Domino nostro. Vita l. 2. c. 4.

P. Leonardus Lessius totos quadraginta quinque
nunquam sine dolore fuit, & ita quidem, ut semper post
priori fuerit deterior. Ex luc, quam ex diversorio co
xerat, maculosa scabies usque adeò affecit certas partes

inde molestissima impetigo utramque tibiam assiduo pruritu
 ceudaci morfu corroserit. Unde etiam natus stomachi lan-
 guis, frigus, pituita, intestinorum tormina, ventorum ex ore
 satus, prædura alvus, colicæ aculeus, hepatis, vicinarumque
 partium affectio; adhæc hernia utrinque, hinc pugni, inde
 pili magnitudine extuberans. Proximo ante mortem qua-
 triennio duo calculi ovo gallinaceo pates, nullo indicio
 ante cogniti, quasi cælo lapsi, vesicam cruentarunt, & exul-
 cerarunt usque ad eam, ut mala omnia præterita huic com-
 posita lusus viderentur. Et tamen eadem mala simul cum
 hoc plerumque sæviebant, ita ut bonus Pater subinde qui-
 tans exclamaret: Omnia excelsa tua, & fluctus tui super
 me transierunt, Domine. Solemne illi erat sexagies quoti-
 die à binis illis lapidibus, interdum etiam centies cruciari.
 Quibus tamen in cruciatibus omnibus laudabat DEUM, gra-
 tias agebat, amplius petebat. Vita c. 18.

IV. Tertia occasio est in contemptibus & persecutionibus
 ferendis; contra quos jam pridem Christus suos Apostolos,
 & cum his etiam Sacerdotes secuturos armavit, dicens
 Math. 5. Beati estis, cum maledixerint vobis homines, &
 persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum
 vos mentientes propter me: gaudete, & exultate, quoniam
 merces vestra copiosa est in calis. Sic enim persecuti sunt
 Prophetæ, qui fuerunt ante vos. Unde merito S. Chryso-
 stomus hom. 8. in epist. Ephes. sic loquitur: Nihil est æquè
 præclarum, atque vincula (ac contemptus) propter DEUM
 pati. Vinculum esse propter Christum præclarus est, quàm
 esse Apostolum, quàm esse Doctorem, quàm esse Evangeli-
 sam. Si quis amat Christum, novit, quod dicitur. Si quis
 enardescit in DEUM, & ejus amore uritur, novit vim vin-
 culorum. Malueris esse vincitum propter Christum, quàm
 calos habitare. Unde merito Joannes Crucius, primus Car-
 thausios labores à DEO interrogari se persentisceret, quod
 premium pro his peteret? respondit: Domine, pati & con-
 temni propter te. Lyræus in apophth. 3. l. 1. id, quod bene
 plurimi etiam alij Sacerdotes agnoverunt.

S. Cyrillus Alexandrinus à Synodo quadraginta trium
 Episcoporum, publico decreto tanquam insignis iniquitatis
 K 5 Author,

Author, & Ecclesiasticarum Sanctionum contemptor, heticumque se plenissime professus, & ideo Episcopatus eius, æquissimo animo sententiam accepit. Lanciz. op. n. 97.

S. Athanasius usque adeò contumeliis & persecutio-
fuit obnoxius, ut de eo scribat Ruffinus, in ejus perlec-
nes universum propè orbem conspirasse, & commoto-
cipes terræ, Gentes, Regna, Exercitus adversus ip-
ivisse. Sed & Metaphrastes ait, omnem ei locum fugi-
ctum esse, quia usque adeò quærebatur, ut præmia
nerentur iis, qui ubicunque terrarum inventum pro-
sent; accusabatur autem de hæresi, Magia, seditio-
citata, adulterio, ob quæ tandem omnino damnatus,
exilium pulsus est. Ibid.

S. Basilus, ubi Episcopus factus est, à multis tan-
Hæreticus, & Hæreticorum consortio pollutus vitæ
ideoque coactus fuit, nemini propemodum se credere
néque pariter vereri. Imò & apud Damasum Papam
ejusmodi accusationes parum graciosus effectus est, ut
respondere quidem ad ejusmodi Epistolam dignaretur.

S. Hieronymus de seipso testatur, & scribit: Me
stum putant, & omnibus flagitijs obrutum. Ego po-
sus & versipellis, & lubricus. Alius incestum meum
lumniabatur & risum. Imò, teste Baronio ad annum
adeò frequens fuit turba in Hieronymum calumnians,
& obtreptantium, ut vix ediderit scriptum aliquod,
non opus fuerit prætexere Apologiam. Ibid.

S. Ignatius Loiola tanti æstimabat persecutiones &
eula, quibus pro Christo fuit vexatus, atque contritiones
que numero ponebat, ut apertè diceret, si quæ à DEO
ta sunt, omnia in altera parte statær collocarentur,
tera carcer, catenæ, probra, vix illa omnia præ illius
mentum ullum habitura apud se; neque verò creaturæ
lam naturam posse talem in animo lætitiæ creare,
æquate possit gaudium illud Spiritûs & purissimam læ-
tatem, quam eorum mentibus infundit Dominus, qui
ta pro illius amore, magnâque pertulerunt.

Alanus de Solmini hac Episcopus dicere solebat: Cui
sunt hominis inæstimabiles thesauri, divitiæque, quæ

primum mundo prorsus est incognitum. Longo jam tem-
 pore praestantiam earundem per DEI gratiam agnovi, sed &
 tam stupenda inesse experior, ut verba desint, quibus
 eadem explicem. Miror summopere, quod calumniae per-
 fecti nequeant: me quod attinet, etiam gravissima mihi
 summe amabiles & desiderabiles videntur, & existimo ma-
 ximos Calumpiatores, qui famam nostram proscindunt,
 amicos esse omnium, quos habemus, maximos. Et alia
 vidam scripsit: Audeo ceu verissimum affirmare, quod,
 quicquid isti de me dicunt, deque mea agendi ratione, &
 nemum de omni eo, quod meam Personam, meumque ho-
 norem spectat, id ceu gratiam prorsus singularem a DEO
 recipiam, & idcirco grates illi ex toto corde referam, nec
 aliud magis rogabo, quam ut illis condonet. Alio quo-
 que tempore rationem afferens suae huius aestimationis sic
 loquebatur: Licet SS. Sacrificium sit tantae efficacitatis, ut
 ex opere operato imperet, at plurius aestimo criminationes
 a N. N. contra me vulgatas, quam si augustissimum hoc sa-
 crificium pro me offerret. O quam excellentes sunt ca-
 lumniae! si rationem huius desideratis, ea alia non est,
 quam quod admodum tergeamur vanitate, superbiâ, & a-
 more proprio, nec unquam hisce plenè nos evacuabimus
 sine calumnijs & persecutionibus, quibus summopere pu-
 rificamur; ea sunt ignis quidam expiatorius, hac autem
 expiatio quoddam est praebulum ad unionem cum DEO
 sive in hac, sive in altera vita consequendam. vita l. 3. c. 7.
 P. Balthasar Alvarez cum in Hispania & Romae graviter
 fuisset accusatus, & quidam hoc ei retulisset, subrisit edi-
 tis singularis laetitiae signis, cuius rei causam rogatus re-
 spondit: Quia nunc video DEUM mihi bene velle, quo-
 niam per Amicorum suorum viam me deducit, nam diu sol-
 licitus fui, quod videretur mei Dominus oblitus. Vit. c.
 40. §. 1.
 V. Quarta occasio est in desolationibus & ariditatibus
 animae perferendis; in quibus vel maximè elucet perfectio
 Virtutis Patientiae; nam, ut rectè advertit pius Author l.
 2. de imit. c. 9. *Non est grave, humanum contemnere so-*
laturum, quando adest divinum. Magnum est, & Galde
magnum, tam humano, quam divino posse carere solatio,
& pro

Et pro honore DEI libenter exilium cordis velle sustinere, Et in nullo seipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere. Unde meritò S. Laurentius Justin. de connub. c. 15. ait: *Hac vicissitudo amantibus est dem laboriosa, sed exercitatus perutilis; parit enim militatem, custodit innocentiam, offensam mundat, accendit Spiritum, dolorem inducit, prudentiam perficit, commendat perseverantiam, custodia adhibet diligentiam, torporem excutit, concupiscentiarum flammam extinguit, ad inquisitionem provocat, qualiterque reperiri non sufficiens edocet.* Ob quam causam multi Sacerdotes in exilium cum magna alacritate tolerarunt.

Christus, ut omnibus Sacerdotibus exemplum præberet, quâ ratione etiam internas animi derelictiones sustinere deberent, etiam ipse eas prius in cruce sustinere voluit, quæ ideo ad eas indicandas clamavit: DEUS DEUS meus, ut quid dereliquisti me? Marc. 15.

Quidam non minùs egregius DEI amator dicebat de ipso: Quadraginta jam annis servio DEO in multitudine, sine ullo gustu & consolatione, eo tamen die, eam facio, suave mihi experior, & expeditum virtutis exercitium; at quando mihi in hoc desum, sentio me sum totum flaccidum ac penè exarescentem. Rom. 1. tr. 8, c. 29.

Exempla Constantia.

I. Constantia est Virtus, quâ quæcunque impeditur bonarum actionum, vel ex ipsa humani cordis instabilitate, vel ex alijs causis extrinsecis provenientia superatur, & in ijsdem actionibus stabiliter perseveramus. Quædam virtus Sacerdotibus tantò magis necessaria est, quòd nobiles sunt labores, quos pro DEI Gloria, suorum proximi salute suscipere solent; incassum enim vincitur, si ante terminum deferatur; quia frustra currit, qui prius, quàm ad metam venerit, desinit, ut sapienter S. Gregorius l. 1. moral. advertit; alioquin illam S. Pauli ad Galat. 5. reprehensionem audiet Sacerdos: *Currebatis bene, quis vos impedivit non obedistis?*

uitati? persuasio hac non est ex eo, qui vocat vos. Mem-
 ore ergo quivis salubrem S. Joannis 2. ep. adhortationem
 audire debet: *Videte vosmetipsos, ne perdatis, qua operati
 estis, sed ut mercedem plenam accipiatis, quemadmodum*
 multi Sacerdotes per suam constantiam obtinuerunt, in dua-
 bus præcipue occasionibus.

II. Prima est in propositis & bene cœptis fortiter & con-
 stanter exequendis; non enim est magnum, teste S. Augusti-
 no, inchoare, quod bonum est; sed consummare hoc solum
 perfectum est. Vigor namque virium virtutum, ut S. Ber-
 nardus in epist. 129. sapienter advertit, consummatio est.
 Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec
 beneficium gratiam, nec fortitudo laudem. Denique non
 qui inceperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic
 salvus erit. Unde non quaruntur juxta S. Hieronymum l.
 1. contra Jovin. in Christianis (quantò magis Sacerdotibus)
 initia, sed finis. Paulus male cœpit, sed bene finivit. In-
 dia laudantur exordia, sed finis prodicione damnatur.
 Quam generosè verò hanc constantiam tenuerint multi Sa-
 cerdotes, ex sequentibus exemplis constabit.

Christus de seipso dixit ad Patrem: *Opus consummavi,*
quod dedisti mihi, ut faciam. Jo. 17. Et in cruce: *Con-*
summatus est. Jo. 19. Unde S. Bernardus in die Parasce-
 ves, super verba illà: *Descendat, si Rex Israël est.* Imò ve-
 re, ait, quia Rex Israël est, titulum Regni deferere non de-
 bet, cum enim salvus esse non possit, nisi qui persevera-
 verit usque in finem, quantò minùs poterit esse Salvator?
 S. Paulus de sua constantia ipse etiam testimonium sat-
 clarum protulit, dum ad Timotheum 2. E. 4. dixit: *Bonum*
certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi:
in reliquo reposita est mihi corona justitiæ, quam reddet
mihi Dominus iustus Iudex.

S. Thomas Cantuariensis Archiepiscopus, cum Henricus
 Rex Angliæ, coacta Synodo Provincialium Episcoporum, le-
 ges tulisset utilitati ac dignitati Ecclesiasticæ repugnantes,
 adeò constanter obsticit regiæ cupiditati, ut neque pollici-
 tationibus, neque terroribus à sententia decedens in exilium
 pulsus sit, ejectis cum illo omnibus propinquis & amicis, ac
 juramento adstrictis, quòd Thomam adire velint, ut saltem
 misera.

miserabili suorum casu moveretur, qui à sancto proprio
privatis incommodis deterreri non potuit. Sed non re-
xit ille carnem vel sanguinem, neque ullus in eo hu-
manitatis sensus Pastoralis officij constantiam labefactavit.
ta 29. Dec. apud Surium & alios.

S. Ignatius Loiola in rebus arduis urgendis constan-
mus erat. Causæ hujus constantiæ erant, quòd ante
quidquam aggredere, omnia benè circumspiciebat
examinabat. Deinde quia multum orabat, cum la-
gratiam à DEO petens, unde sæpe voluntatem divini
vinitus intelligebat, non sinens se ab ea avelli. Deinde
quia viros peritissimos, quorum curæ res commissa fuit
consulebat. Hinc Julius III. festivè Principes mor-
ne cum Ignatio contenderent, nō victi vellent discedere
delicet ob ejus in rebus agendis constantiam & fortitu-
nem. Maff. l. 3. c. 9. & Ribad. l. 5. c. 9.

S. Franciscus Xaverius, licet Meliaporæ in templo
Dæmniis cæsus sit, ut triduo illi decumbendum
perstitebat tamen in oratione invocans B. Virginem
tim, ubi convaluit, in templum rediit, quā constantiam
Ati Dæmones nihil ausi fuerunt, nisi quòd Monachos
more in choro quasi matutinum recitarent. Vit. l. 2. c. 1.
Ejusdem miram in itinere ad Mauricenses & in Japonia
susciendo constantiam, quisquis apud Tursellinum
ta l. 3. c. 2. & 17. legerit, admirabitur profectò, potius
periri hominem, qui contra tot difficultates, ex omni
occurrentes, totque virorum sapientissimorum dehorta-
nes in eo consilio immotus persistere, & tam feliciter
exitum perducere potuerit.

Alanus de Solminihac Episcopus euidam Episcopo
bens, duos se pedes habere indicavit, bonitatem, & con-
firmitatem, & cum his se semper anibulare. Difficultates
occurrentes tam parum horruit, ut potius animosior
sit factus; hinc aliquando loquens de contradictionibus
quas ab Ecclesiasticis suis patiebatur, ipsemet, agebat
ne nescio, quid hoc sibi velit, quanto plus exagitor, &
animosior, fortiorque evado. Leges à se semel in Dis-
si latas inviolabiliter observari fecerat, nec unquam
remisit, utcunque Regni Magnates apud eum suis pre-
sentibus.

instituerint, & se ob repulsam eorum odium incursum
 praeviderit; quam constantiam in oratione præcipue DEUS
 contulit, è qua sæpe tam heroico digressus est animo,
 ut impetritus Regibus etiam in faciem restitisset, quin
 ipsam necem pro JESU Christi gloria lubens sustinuisset.
 Vita 1. 3. c. 6.

III. Altera occasio est in morte pro DEI gloria & ovium
 salute subeunda; quæ quàm propria sit sacerdotibus curam
 animarum gerentibus, ex ipso Christi summi Pastoris testi-
 monio liquet. Jo. 10. *Bonus Pastor animam suam dat
 pro ovibus suis. Mercenarius autem, & qui non est Pa-
 stor, cujus non sunt oves propria, videt lupum venientem,
 & fugit; cujus Constantiæ exempla præclara sequentes Sa-
 cerdotes reliquerunt.*

S. Thomas Cantuariensis Episcopus, cum nefarii Satellites
 Regis clam Cantuariam convenientes, Episcopum in tem-
 ple Vespertinis horis operam dantem aggressi fuissent Cle-
 ricis templi aditus præcludere conantibus accurrens, o-
 stium aperuit, illis usus verbis ad suos: Non est DEI
 Ecclesia custodienda more castrorum, & ego pro Ecclesia
 DEI libenter mortem subibo. Tum ad Milites conversus,
 vos, ait, DEI jussu cavete, ne cuiusdam meorum noceatis.
 Dein flexis genibus, DEO, B. MARIÆ, & S. Dionysio, re-
 liquisque Sanctis ejus Ecclesiæ Patronis, Ecclesiam & seip-
 sum commendans, sacrum caput eadem constantiâ, quâ ini-
 quissimi Regis legibus restiterat, impio ferro præcidendum
 contulit. Vita. 29. Dec.

S. Emmeramus Episcopus Ratishonensis, ut Theodonis
 Ducis Filiam à crimine cum Sigibaldo commissio liberaret,
 in se culpam suscepit; unde in itinere à Lamberto Theodo-
 nis Genero deprehensus, inprimis spoliatus chlamyde & sto-
 ra, dein funibus ad scalam alligatus, digitos articulatim
 præcisos, oculos, nares & aures amputatas, cum utroque
 pede & palmis linguâ, ipsisque verendis impudenter abs-
 tractis amisit, & tamen in his omnibus cruciatibus ne gemi-
 nas egit; unde meritò in animæ exitu lux immensa ex ore
 illius procedere, & cælos instar fulminis penetrare visa est.
 Vita 22. Sept. apud Surium & alios

P. Antonius Pintus Japon è Societate JESU, rare virtutis humilitatis, ac caritatis, quadraginta tribus annis, quatuordecim in Societate vixit, multa millia Gentium convertit. Tum captus Nangasachij, post triennem carcerem archiepiscopo per triginta dies bullientes aquas sulphureas sustinuit, vixque assatus est. 3. Sept. 1632. Vita Mastrill. c. 18.

P. Marcellus Mastrillus à S. Francisco Xaverio mirabiliter curatus, & in Japoniam missus, ibidem primò diducit, deinde per contortum funem suspensus, capite in aqua immerso, retexente se fune violenter rotatus est. Deinde supina facie alligatus, infusa in faciem magna vi aqua suffocatus est. Tum candente ferro virilia ustulatus est. Verecundam barbariem detestatus esset, aquæ cruciatibus rursus admotus est. Demum prælatâ mortis censi, metum fidem exteram venisset prædicatum, jumento eductus, tenatus, os dentato constrictus lupato, capitis pariter rasus, in læva verò minio probros infectus, capite humum genuum tenus immerso pedibus suspensus in quatuor usque diem, post illam depositus, tertio acinacis truncatus est, rursusque terra validè contremuit.

§. VI.

De Exemplis Temperantiæ relictis à Sacerdotibus.

Temperantia est virtus, quâ coercemus appetitum rebus, quæ inordinate vel turpiter appetuntur. Quæ ergo variaz sunt ejusmodi res, erga quas inordinatus appetitus vel usus cohiberi debet, videlicet divitiæ, venerea, cibus & potus, honor, membrarum libertas, occupationes, hinc variaz quoque Temperantiæ species prægnantur à Theologis, de quibus proin seorsum nunciatum erit.

Exempla Paupertatis Spiritualis.

I. Latius hîc sumitur Paupertas Spiritualis, proinde videlicet contemptu opum, quo non excludimus

dominidum & possessionem divitiarum, sed ita iisdem ui-
vis, ut Davidicum illud consilium ps. 61. observetur:
ne Thauris & affluant, nolite cor apponere, ut adeo Paupertas
Christi Spiritualis hoc loco idem sit ac legitimus titulus & usus di-
uitiarum. Quæ quidem Paupertas quantopere conveniat
Sacerdotibus, ex ipso Clerici nomine patet, cum enim Cle-
ricus idem significet ac Sors, atque adeo Clericus ideo appel-
latur, quia vel est Sors Domini, id est, ministerio divino
consecratus, vel quia ipse Dominus est Sors & hereditas il-
lius. Eius patet, ipsum non in incerto divitiarum, sed in
vivo sperare, atque adeo veras virtutum ac meritum
divitiarum sectari debere, cum ipso Christo teste
nemo possit DEO & Mammonæ servire. Unde
S. Paulus Timotheum ep. 1. c. 6. & in eo alios quo-
dammodo Sacerdotes tam sollicitè ad avaritiam vitandam horta-
tur, dicens: *Est autem quasi magnus peras cum suffi-*
cientia; nihil enim intulimus in hunc mundum, haud
quidem, quod nec auferre quid possumus. Habentes au-
tem alimenta, & quibus regamur, his contenti sumus;
nam qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem &
in laqueum Diaboli, & desideria multa inutilia & noci-
ua, qua mergunt homines in interitum, & perditionem;
radix enim omnium malorum est cupiditas. Porro in
Sacerdotibus potissimum occasionibus coercere debet Sacerdos in-
ordinatum amorem & appetitum divitiarum.

II. Prima occasio est in acquisitione divitiarum: ubi se-
culo cavendum est, ne vel Beneficiorum pluralitate, vel
negotiatione illicita, vel simoniaco contractu divitias ac-
quisitas cumulare studeat Sacerdos, sed ordinario Beneficij sui pro-
prietate contentus, spem suam in divina providentia consti-
tuit, memor semper promissi Matt. 6. à Christo facti: *Qua-*
eritis primum regnum DEI, & iustitiam ejus, & hac om-
nia adiunguntur vobis. Quis autem magis regnum DEI
puzit, quam Sacerdos, cujus omnis cura eò potissimum
tendit, ut DEUS in ipso, & alijs hominibus per gratiæ infu-
sionem regnet; unde merito sperare potest, se idem ex-
pectatum, quod Apostoli olim sunt experti, qui Christo Luc.
11. c. 10. querenti: *Quando misit vos sine sacculo, & pera, &*
sacculamentis, numquid aliquid defuit vobis? responde-
runt:

runt : *nihil*. Rectè ergo pronuntiavit S. Leo l. 4. de conc.
drag. *Semper dives est Christiana paupertas* ; nec paupertas
in isto mundo indigentia laborare , cui donatum est .
omnium rerum Domino omnia possidere. Quam doctrinam
& veritatem quàm plurimi Sacerdotes egregie oblerunt .

S. Arsenius cum mortui Fratris testamentum , quod
declaturatur , ei oblatum fuisset , lacerato illo dixit :
prius , quàm Frater meus mortuus fui : nihil ergo de
his ab ipso bonis ad me pertinet. Petrus Sanch. in
DEI p. 5. c. 9. fol. 540.

S. Basilii in exilium pulsus nihil aliud habebat
libellos pauculos , & pannosam vestem , quàm indutus
hæcerat tota ejus suppellex , quam cum Præfeto
toris Valentis exilij sententiam pronuntianti obtulisset
xit : Exilium nihil ad me spectat , cum domus , quam
habito , aliena sit. Nihil possidens ab exilij metu
sum : unam cognosco omnium patriam Paradisum ,
commune exilium est , incola ego sum in terra , sicut
Patres mei. Surius in vit.

S. Gregorius Thaumaturgus moriens obtestatus
ne peculiarem & proprium sibi locum sepulture com-
rent , rationem hanc addens : Si vivus non sustinui
xi alicujus loci Dominus , sed inquilinus vixi in alicujus
que post mortem pudebit esse inquilinum , sed hoc me
posteris , quòd Gregorius neque vivus loci alicujus
est nominatus , & post mortem fuit inquilinus alicujus
pulchrorum , seipsum sejungens ab omni in terra
ne , adeò ut ne in proprio quidem loco voluerit
Solam enim possessionem illam judicavit pretiosam
in se avaritiæ vestigium non admittit. Nissenus in vit.

Cum S. Amato Abbati Episcopus quidam liberali-
mosynam dedisset , respondit ille : cur das , quo
geo ? da potiùs pauperibus , nam ego quidem nudus
sus sum de utero Matris meæ , & nudus in terram re-
Cum verò Episcopus coëgisset illam accipere , abiecit
& dixit : DEUS pars mea est , vobis autem non
Surius in vita.

S. Carolus Borromæus cum Ecclesiasticis proveni-
Avunculo copiosè fuisset ditatus , omnes dimisit par-

4. de eos, quibus ad proprios usus & egenorum necessitates uteretur. Breviarium. 4. Nov.

Robertus Bellarminus Cardinalis à pluribus Beneficiorum malis severissimè abstinuit. Quare duas Abbantias, S. Benedicti nimirum in ipsa civitate Capuæ, & S. MARIE ad Procidam resignavit, nec primæ propinquitate ac præsentia, cum ejusdem civitatis esset Archiepiscopus, se tueri voluit. Imò non solum beneficia à se abdicare contentus, sed ipsarum pensionum redditibus se spoliavit, & ex decem ac quatuor millibus annui proventus, quæ Pontificis liberalitate ei collata fuerant, quatuor circiter millibus tantum si reservatis, demum penè ad indigentiam se redegerat.

Jacobus Merlohorstius Parochus, ut viam sibi ad plura beneficia non comparibilia præcluderet, sequens votum fecit: Ego Jacobus Merlohorstius B. V. MARIE in Pascuæ Pastor, bene deliberata mente promitto, & voveo DEO Omnipotenti, coram beatissima DEI Matre, Patrona mea, & Angelo Custode, cæterisque Patronis meis & Cælitibus omnibus velut testibus, quòd non velim, aut cupiam unquam ad statum, gradum, dignitatem ullam altiore, pinguiorem aspirare, neque verbo ullo, scripto aut obsequio, per me vel per alios, cujusquam gratiam, favorem, aut opem capere, quòd aliùs promoveri queam, sed velim & optem multò magis sorte mea, (cui utinam dignè respondeam,) contentus vivere, donec DEUS & Superiores, quibus obedientiam debeo, aliud de me statuant. Ita factum Coloniae 1631. ipso die S. Francisci, cujus exemplum inam mihi deus terrena despicere, & amare ac quærere cælestia. Amen. Dominus regit me, & nihil mihi deerit, in loco Pascuæ ibi me collocabit. Sed ut opum contemptâ affluentia spem in DEI Providentia fixam teneret, nihil DEO strenuè militanterum necessarium defuturum, ob oculos quotidie ponebat hanc Breviario insertas sententias: *Iacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutriet, & non dabit in ænium fluctuationem justo, Pl. 94. Expecta Dominum, custodi Siam ejus, & exaltabit te, ut hereditate capias eam, Pl. 26. Melius est modicum justo super divitiarum peccatorum multas. Spera in Domino & fac bonitatem,*
L. 2. & in.

Et inhabita terram, Et pascere in divitiis ejus.
His se precibus & expensis animo sententijs ad contemptum divitiarum excitabat in dies ferè, dum Breviarij librum veret. Vita c. 10.

III. Secunda occasio est in usu quotidiano divitiarum, nam ut bene noravit S. Bernardus l. 4. *Aurum & cetera hujusmodi, quantum ad animi bonum stat, nec bona sunt, nec mala, usus tamen horum abusus mala, sollicitudo peior, quasi turpior.* Ita et S. Basilio apud March. in Virg. Aaron. tr. 2. lect. *Subsidium Vita, non ad malorum incitamentum sunt, pecunia anima redemptio est, non exitus occasio de meritò Sacerdotes salutis & perfectionis suae magis dioli singularem semper in divitijs ritè usurpandis tiam & moderationem adhibuerunt.*

S. Augustinus, cum probè nosset, sordes apud vulgum temptum parere, splendorem verò non carere virtutis status est in victu & vestitu, uti & alijs omnibus, mediocritatem, non nimis nitida vel abjecta confici. Vestem sericam aut byssinam, aut vulgò pretiosam re prorsus erubuit, & si quæ similis offerchatur, debeat. Eandem virtutem observavit in adibus suppellectilibus, & Episcopalibus ornamentis, ut docuit Pedum Pile, quod non fuit ex auro vel argento, sed his longe pretiosiore materia. Vita l. 3. c. 46.

S. Franciscus Xaverius Româ in Indiam proficiscens, nihil secum præter communes vestes & Breviarium ex Lusitania nihil nisi vulgare lacernâ & paucos libellos trudente D. Castancio servum, mihi, inquit Xaverius, rum manuum usus dum erit, alio ministro opus non erit. Vita l. 1. c. 9.

S. Thomas de Villanova unicum birretum proprio domi asservabat, sola veste & pallio laceris contentus, suis manibus ex veteri Scapulari in frusta discisso rebarbat; ac ita non semel, sed perpetuò, dum vixit, laboribus spretis, post hæc labore manuum, unde eleemosynas facilius dare posset, & pauperibus, quorum se Parentem Tutorem agebat, largiùs subveniret, operabatur. primum cubiculum storeis tantum obductum, & perco-

hens, ibi super vili lectulo, aut sarmentis stratis quiesce-
bat, & frequenter pauperes Sodales adhibens ex eadem ol-
ia cibum sumere consueverat, adeò tamen parcè, ut senio
confectus, nunquam annuisset integrum pullum, sed quar-
tam pulli partem, vel medietatem perdici tantum pro sua
cola parari. Triumphus honoris. fol. 40. & 41.

S. Franciscus Borgias simul ac se Societati JESU addixit,
nullam unquam pecuniam contrectavit. Itinera ingres-
sus adduci non potuit, ut vel syndonem mundam valetudi-
nis causà, circumferre Comitum pateretur; sago aut chla-
mide non alià usus, quam pallio quotidiano, quod inver-
tere, duplicareque solebat, ne luto inquinatum deterius
videretur. Petasum unum agebat satis esse arcendis cæli inju-
ris ocreas pedibus ut induceret, impetrari ab eo non pote-
bat. Vita l. 4. c. 2.

Alanus de Solminihac Episcopus, quamdiu Cancellaræ
Abbas fuit, de bonis Abbatiz non plùs, quam Religioso-
rum omnium minimus frui voluit. Ad mensam acce-
dens, quidquid apponebatur, ceu eleemosynam accipiebat,
neque idcirco conquestus nunquam fuit, appositum nimis
calidum vel frigidum esse, aut malè conditum, eò quòd
eleemosyna Pauperi non sit debita, isque contentus esse de-
beat omnino, quod ipsi porrigitur. Idem quoad vesti-
menta reducebat in praxim, sique ei lacerata vel usu detri-
ta ministraretur, summopere gaudebat. Pecuniam non
dignoscebat, nec unquam illam attrectabat, nisi pro secre-
ta aliqua eleemosyna faciendâ. In suis infirmitatibus per-
iculis Medicos advocabat, dicens, Pauperibus ejusmodi com-
moditates non convenire, & plerumque necesse fuit, ut Of-
ficiales sub aliquo prætextu illos vocarent. Frequenter
in ore habebat, pauperem se moriturum, & nonneminem
rogaturum, ut pro sepeliendo corpore suo sibi linteum ex
eleemosyna, largiretur, quod etiam re ipsa contigit, siqui-
dem nihil in Mundo possidens superiorem puellarum Or-
phanarum linteamen pro sepultura ex caritate sibi largien-
da supplex rogavit. Vita l. 3. c. 4.

Petrus Forerius ex tribus Beneficijs sibi oblati pauperri-
mum arripiebat. Pileo utebatur, quamdiu aliquid primæ
tunicæ supererat, neque habitum, nisi ultimo etiam filo

disrupto deponebat. Quidquid ejus usui destinebatur, per vilius seligebat, eum, cui nihil deficit, revera pauperem non esse judicans. Ipsius conclave non alieno, sed Varis Eliæ vel Bethlemitico, splendebat ornatu, non parietes, mensa nullo instrata tapete, non aderat coenacula, imò ne quidem imago pretiosior, quam populi Vita l. 2. c. 8.

P. Petrus Faber cum ei aliquando repentina quædam animo cogitatio futuræ suis in ædibus egestatis occurrere statim decrevit, quot annis se omnibus rebus, quæ ad vitam sentem ad victum & cultum pertinerent, penitus carere, nihil ut se spoliatus esset, nihilque egentius. Hist. p. 1. l. 3. n. 34.

Jacobus Merlohorstius in vestibis & supellectilibus pauperiem quidem diligenter observabat, nihil tamen carum, nihil exquisitum eidem immisceri patiebatur: pietatem in domum distributam nullo oleagino colore pictam, sed in ta rudi opere elaboratam, quæ pietatem proiecere oculos pascere, passim in domo occurrerent, & meditationes ingerebant. Beneficium habuit pertemperatum contentissimus vixit. Cibus ejus parcissimus, & parabilis. Vita c. 25.

IV. Tertia occasio est in dispensatione suorum bonorum vel divitiarum, circa quam bene observandum est. Concilium Tridentinum sess. 25. c. 1. de reform. legibus verbis notat: *Interdicit S. Synodus Episcopis, ut redditibus Ecclesie Consanguineos, Familiareque genere studeant, cum & Apostolorum Canones prohibeant res Ecclesiasticas, quæ DEI sunt, Consanguineis, sed si pauperes sint, eis ut pauperibus distribuant, vero de Episcopis dicta sunt, eadem non solum in cunctis Ecclesiasticis beneficiis tam secularia, quam laria, obtinentibus pro gradu suæ conditionis observari, sed etiam ad S. Romanæ Ecclesie Cardinales pertinere cernit. Nec immerito, quia, sicut Urbanus Papa decrevit. loquitur, ipsa res Fidelium oblationes appellatur, quia Domino offeruntur, non ergo debeat in alium quam Ecclesiasticis, & Christianorum Fratrum intuitum converti, quia vota sunt Fidelium, & pretia*

Patrimonia Pauperum, atque ad pradiatum o-
plendum à Domino tradita: si quis autem, quod
secus egerit, videat, ne damnationem Anania &
Saphira percipiat, & rem Sacrilegij efficiatur, sicut qui
pradiorum fraudaverunt. Hinc tam solliciti fue-
runt varij Episcopi & Sacerdotes, ne quidquam huic de-
recto contrarium agerent.

S. Basilius in Epist. ad Julianum Apostatam deposcentem
se aliquot auri talenta sic scripsit: Redditus mei Epi-
scopus sunt unus ager, decem oleæ, decem aluci, una mo-
la, domus una, oves quadraginta, octo palmæ, tres fici,
parvus hortus, quorum ego me Dominum non censeo, sed
dispensatorem, cum mihi eorum incumbat cura, ut inde
pauperes alantur.

S. Joannes Eleemosynarius, quamprimum factus erat
Episcopus, mox advocans Dispensatores & Secretarios suos,
sic eos alloquebatur: Non est justum, ô Fratres, & in mi-
nisterio socij, ullius alterius curam gerere prius, quam
Christi. Euntes itaque per totam civitatem singulatim de-
scribite meos Dominos; cumque illi quærerent, qui es-
sent Domini isti, respondit: Quos vos pauperes & men-
dicos appellatis, ego Dominos meos & adjuutores nomino,
illi soli mihi opem ferre possunt, ut à Christi regno non
excidam. Unde denique tale testamentum fecit: Joannes
humilis quidem servus servorum DEI, propter autem im-
positam mihi Pontificatus dignitatem gratiâ Christi liber:
Ago tibi gratias, Domine DEUS meus, quod me dignum
censueris, qui tua tibi offerrem, & quod ex Mundi bonis
nihil mihi sit reliquum, nisi tertia pars nummi, quam ip-
sam etiam jubeo dari pauperibus, qui sunt Fratres mei in
Christo. Quando enim DEI permissione creatus fui Epi-
scopus Alexandria, inveni in meo Episcopatu circiter octo
millia librarum auri, ex oblatione autem piorum collegi
decis millibus plures his pecuniis; quas cum cognoscerem
esse Christi, Christo etiam dare volui, cui nunc quoque tra-
do animam. Quod testamentum cum fecisset, Spiritum
quoque suum in manu viventis deposuit. Metaphrastes in
vita.

Joannes Fischerus Episcopus Roffensis ita redditus fu-
piscopatus dispensavit, ut impij Satellites arculas illum quibilibi
qurentes, nullum nummum, sed cilicium duntaxat autum fu-
gelum invenerint. Marchant, in virga Aaronis ut a. color

10.

Gregorius XIII. Viginti Collegia excitavit, & deo simile
& totidem millia pauperum intra & extra urbem alia
ut Baronius testetur ei à Romanis statum in Capito impu-
rectam esse, in qua testentur, & prædicent, vices circa in
na, aut eorum millia ab eo in pauperes distributa fuisse. Ioseph

Alexander V. Pontifex adeò liberalis & profusus fuit in
pauperes, ut ipsemet fassus sit, se divitem Episcopum, libera-
perem Cardinalem, mendicum Pontificem fuisse. Ibid. Loren

Clemens IV. Cum prius conjugatus duas Filias genuisset,
set, nunquam adduci potuit, ut post Pontificatum successores
majorem ipsis, quam prius privatus constituerat, daret, &
offerret, dicere solitus: Ego DEO, non autem carni me
sanguini acquiescam. DEUS ita vult, ut sua in pio officio
sas erogentur. Dignus Petri successor non est, qui fami-
cognitioni, quam pietati & Christo defert. Ibid. fol. 10. anis

S. Adalbertus redditus suos in quatuor partes divise conce-
quarum primam Clero, alteram pauperibus, tertiam laici-
fia pro captivorum redemptione obtulit, quarram laici-
fuisque ad usus necessarios servavit. Vit. 23. April. V.

S. Udalricus extremum diem imminere sibi advertens
totam suam supellectilem, præter paratam unius diei
& mensarum, quæ ad servitium Successoris reliquit, cum
se importari præcepit, quibus visis cum gemitu dixit:
quid mihi hæc omnia? fuerunt autem pauca camilla
septem vel octo mensalia, duo sarcilia, & de argen-
cem solidi, quos statim per manus Præpositi voluit
Pauperes dividi, reliqua verò Clericis erogari. Vita
Jul.

S. Ambrosius à tempore, quo Episcopus ordinatus est
omne aurum & argentum Ecclesiæ vel Pauperibus dis-
buit; prædia etiam, quæ habebat, reservato usufructu
manæ suæ, Ecclesiæ donavit, nihil sibi, quod hic sum-
ceret, derelinquens. Vita 7. Dec.

Jacobus Merlohorstius quā ratione bona sua & divitias
tribuere solitus sit, ipse in computo à se facto testatur,
at huc sic scripsit; Anno 1631. exeunte ego Jacobus Mer-
lohorstius pro more meo jam ab annis aliquot observato,
computavi, persolvi, & liquidavi omnia debita mea cum
debitoribus & singulis, ita ut jam nulli debitor sim, nisi Deo
Benefactoribus. Et quamvis annis præterlapsis multa
impenderim in ornatum & reparationem Ecclesiæ, non pau-
ca in pauperes, peregrinos, studiosos, aliosque afflictos &
opes pro modulo facultatum mearum erogaverim, inve-
ni tamen superesse mihi in parato (quæ benignissima DEI
liberalitas & beneficentia est,) quingentos triginta quatuor
denarios. Hoc igitur quantumcunque est, ad DEI hono-
rem & Proximi subsidium, & salutem animæ impendere
cupiens, decrevi tres ex residua ista pecunia facere portio-
nes; & unam quidem Ecclesiæ pro necessarijs usibus, & or-
namentis; alteram pauperibus Studiosis, Religiosis, Men-
dicantibus, Peregrinis; tertiam verò meis seu domus, seu
Familie necessitatibus attribuere, idque singulis deinceps
annis, quos mihi DEUS pro sua elementissima providentia
concedurus est, certa & stabili lege observabo. Ita statuo
& decerno ego Jacobus Merlohorstius anno 1632. initio
Januar. Vita c. 25.

V. Merito ergo Sacerdotes ejusdem Merlohorstij salu-
brem adhortationem audiant, & observent, dum post repre-
hensam divitum avaritiam sic loquitur: Verum magis
prodigiosum est, si opes avidè congerant, qui electi in for-
tem Domini statum profitentur, cujus decor & integritas
opum contemptu & cælestium præcipuè bonorum desiderio
constat. Ut quid ergo pauperes Christi patrimonium tam
violenter invaditis? tam infideliter tractatis, tam indignè
consumitis? ignominia Ordinis vestri est, propriis studere
divitijs, nec bene conveniunt militare DEO, & dignis sæcu-
lo curis implicari? quando peius habuit Ecclesia, quàm
cum illius Ministri cœperunt contemptis aut malè contor-
tis tot Canonum & conciliorum decretis, Beneficia Benefi-
cijs, curas curis superaddere, & multorum alimenta ad
luxus & vanitatis suæ fomenta convertere, DEO ingrati,
Ecclesiæ injurij, Proximis inutiles, pauperibus & miseris

immites, sibi metipsis perniciosi. Si ullos Hominum, certe hæc verba spectant: *Habentes victum, & quæ nichilagamur, his contenti sumus.* Superest aliquid? eni per vos velut Patres & Oeconomus inclamant. Quid ergo ne met aut noxias, aut alienas condere divitias? quorundam de ta possidere Beneficia, quæ viam sternunt ad multa cia? Vereor, hoc multos tunc primum sapere, cum est pœnitere. Ita ille ut vitæ c. 10. refertur.

Exempla Abſtinentiæ.

I. Abſtinentia virtus eſt, quâ voluptatem in uſu cōſtitutam refrænamus, & debitam rationem in eorum ſumptibus tum quoad quantitatem, tum quoad qualitatem, moderari tempus ſervamus; & hæc virtus Sacerdotibus ob tres ſpecialiter cauſas ſummopere neceſſaria eſt. 1. Quia cum pe unicus integram Parochiam aut Urbem curæ ſuz præſtari li commiſſam habeat, valde expedit, ut ſano ſit corpore viribus robuſtis, ut ſemper ad obſequia caritatis paratus promptus ſit; ad hunc autem finem vel maxime abſtinentia eſt neceſſaria, utpote quæ, teſte S. Hieronymo in ep. ad Mater ſanitatiſ, ſicut voluptas Mater eſt ægrotudiniſ, Hiero meritò jam olim Siracides c. 37. hortatuſ eſt: *Noli eſſe in omni epulatione, & non te effundas ſuper eſcam: in multis enim eſcis erit infirmitas, & appropinquabit uſque ad cholera; qui autem abſtinet adjiciet vitam.* 2. Quia ſine ea difficulter ſuſtinet ſuis ſpiritualibus fructuoſè invigilare poterit; cum ipſe præ aliis contra vitia pugnare, aliòſque ad pugnam modi excitare, cumque in finem ſolidis virtutibus cogitationibus, & ſalubribus conſiliis abundare debeat. ritò abſtinentiæ ſpecialiter ſtudere oportet, utpote de teſte S. Leone in ſ. de jejun. dec. meſſ. *prodeunt caſtitationes, rationabiles virtutes, & ſalubria conſilia;* ſicut juxta commune proverbium plenus venter non & laborat libenter, ita nihil ſalutem, nihil ſic ſenſum men operatur, ut moderata reſectio, uti rectè S. Chryſoſtomus ſ. 29. ſuper Ep. ad Hebr. advertit. 3. Quia magis ſcandalizat ſubjectos Populoſ, quàm intemperantia Paſtorum; cum fixum ſciunt S. Hieronymi eſſatum: *ſe*

Saturitati iuncta eſt laſcivia. Unde idem Sanctus c. 2. in
Mich. rectè ſic loquitur : *Eccleſia Principes, qui deliciis*
perſuſum, & inter epulas atque laſcivias pudicitiam ſerva-
re ſe credunt, propheticus ſermo deſcribit, quòd ejiciendi
ſunt de domibus ſpatioſis, lautisq; convivis & multo la-
ure epulis conquiſitis, & ejiciendi propter malas cogita-
ones & opera ſua. Et ſi vis ſcire, quòd ejiciendi ſint, Evan-
gelium lege : In tenebras ſcilicet exteriores, ubi erit fletus
& ſtridor dentium. An non confuſio & ignominia eſt, I E-
VM Crucifixum, Magiſtrum Pauperum atque eſurientem
caritis prædicare corporibus, jejuniorumq; doctrinam ru-
mentis buccas, tumentiaq; ora proferre ? Porro in tribus
capitulis præcipue capitibus hæc abſtinentia demonſtranda eſt à Sa-
cerdotibus.

II. Primum eſt in qualitate ciborum, ut ſcilicet non nimis
 pretioſos aut exquiſitos modo paratos cibos habere deſideret ;
 nam Concilium Carthagenſe quartum monuit, dicens :
Vilem ſupelleſtilem, & victum pauperem habeat Sacerdos,
dignitatisq; largitore meritum vita fideliter quærat ; ne
delicias ſectamur, à regno cælorum retrahamur, ut S.
Hieronymus epist. 2. loquitur. Hinc & S. Bernardus ad FF.
de monte DEI ait : De condimentis ſufficiat obſecro, ut
conſuetudines ſiant cibi noſtri, non etiam concupiſcibiles, vel
delectabiles. Quam doctrinam multi Sacerdotes egregiè ob-
ſervarunt.

S. Auguſtinus etiam ut Episcopus menſa uſus eſt tenui ac
 frugali ; ea non opiparis ferculis vel argentea ſupelleſtile
 renidebat ; ſed vaſis ligneis præter cochlearia erat inſtructa.
 Veſcebat autem, ut ſemper, oleribus aut leguminibus, in-
 terdum autem hoſpitibus adventantibus, pauxillum carnis
 adhibebat. Nihil in cibo & potu præter neceſſitatem exqui-
 rens, voluptati nihil indulgendum ratus. Vita l. 3. c. 47.

S. Laurentius Juſtinianus inenſam habuit non ſordidam,
 ſed communem, cibo ſemper uſus vulgari ; nihil appetere,
 aut damnare ſolitus ex iis, quæ apponebantur. Vita 8. Jan.

S. Carolus Borromæus viliffimis plerumque cibis uteba-
 tur, ita ut extremis temporibus carnes omnino negligeret.
 Vita Compend. c. 25.

S. Ignatius

S. Ignatius Lojola nullum edulij vel condimenti cuiquam indixit; nihil inter edendum questus, licet male paratus foret. Placuit tamen illi ad alliciendos pauperes homines non incommoda frugalitas. Maff. l. 3. c. 10. Gloria S. Ign. c. 10.

S. Franciscus Xaverius, dum in Commorino versabatur, licet summè laboraret, & perpetuo sudore disfluere, tamen exigua duntaxat, & à se coctâ vivebat; raro pane lacte licet acido adhibito. Vita l. 2. c. 6.

Jacobus Merlohorstius uno ferè cibo ordinariè contentus erat, ciborum varietatem ut valetudini noxiam deesse, neque enim ciborum indulgebat suavitati, sed naturæ vivebat necessitati. Vita c. 23.

Petrus Forerius dulces cibos, quorum gustum non propter acerbiore liquore corrumpere, penitus vitabat; hinc quam butyrum recens, ova rarissimè, pisces semper in pomâ coctâ solùm valetudine sinistra coactus comedit. Quadraginta propemodum annis semel tantùm de leguminihus & radicibus, adjunctis frequenter piscis in modico sale asperso coctis vescabatur. Vita c. 14.

III. Secundum caput, in quo abstinentiam exercet Sacerdos, est quantitas cibi; pro qua servanda hanc legem præscribit Cassianus collat. 23. ut secundùm capacitatem virium, vel corporis, vel ætatis, tantùm sibi met cibum quisque concedat, quantum sustentatio carnis, non tantum desiderium saturitatis exposcit; nam ut rectè ait S. Hieronymus l. 2. in Jov. nihil ita obruit animum, ut ter plenus & exastuans. Hinc studiosè illam semper Sacerdotes vitârunt.

S. Vincentius Ferrerius etsi concionibus, aliisque occupationibus ad salutem Proximi tendentibus gravissimè occuparetur, per quadraginta tamen annos quotidie, exceptis Dominicis, jejunabat. Vita 5. April.

S. Ursinarius Episcopus tam tenui ac modico utebatur, ut per eum nemo, nisi per miraculum sustentari posset, & talis erat, quem absque officio dentium sumere potest, unde ab ipso etiam pane novendecim annis abstinebat.

S. Nicolaus Episcopus semel duntaxat edebat quorundam vespèri quidem, ut publicis negotiis, quæ magna erant, 47

que, diem licentiùs commodaret. Nec plùs uno ferculo
creavit unquam, nisi Hospitum gratia, quorum dignitas
affluentiore escam expeteret. Vita 7. Dec.

P. Franciscus Suarez, diebus illis, quibus non jejunabat,
sempro ad meridiem cibo aut nullo, aut modico prandium
in noctem differebat, quod ipsum tamen libræ pondus non
excessit. Vita.

P. Confalvus Silveria, cùm esset Gonimbricæ, domum se
palpito recipiens, cibarij panis frustum à Promorondo pe-
tens, còque se ad locum solitarium culinæ proximum con-
ferens, majori voluptate illum comedebat, quàm alij ex-
quisitissimos cibos, reliquo tamen die prandij loco nihil at-
tingebat. Vita c. 6.

IV. Tertium caput abstinentiæ Sacerdotalis est modus su-
mendi cibum; ut scilicet hîc sibi maximè dictum existimet
Sacerdos illud Gen. 4. *Sub te erit appetitus tuus, & tu do-*
minaberis illi; nam, ut sapienter S. Gregorius l. 10. moral.
adverit, non tam cibus, quàm appetitus in vitio est, & ple-
nimque culpa committitur, etiam cùm abjecta & vilia su-
muntur. Certè quàm difficilis sit hæc appetitûs frenatio, te-
statur est S. Augustinus, qui in lib. Conf. de seipso sic loquu-
tus est: *In his tentationibus (gulæ) positus certo quotidie*
adversus concupiscentiam manducandi & bibendi; non
enim est, quod semel pracidere, & ulterius non attingere
decernam, sicut de concubitu potui. Itaque freni gutturis
temperata relaxatione & constrictione temperandi sunt.
Et qui est, Domine, qui non rapiatur aliquando extra me-
ta necessitatis? quisquis est, magnus est, magnificet nomen
tuum; ego autem non sum, quia homo peccator sum. Unde
merito multi Sacerdotes in hoc appetitu expugnando omnem
diligentiam adhibuerunt.

S. Augustinus de seipso fatetur, quòd non aliter ad cibos
sumptos, quàm ad pharmaca haurienda accesserit, quæ ple-
rumque cum magno horrore appetitus sumuntur. Hinc l. 10.
Conf. c. 31. dicit: *Docuisti me, ut, quemadmodum medica-*
menta, sic alimenta accedam sumpturus. Hinc ut faciliùs
appetitum à cibis averteret, mensam pio colloquio, sacrâ le-
ctione, vel disputatione de rebus sacris condiebat. Vita l. 3.
c. 47.

P. Ber-

P. Bernardus Colnagus è Societate JESU, ad mensam S. A. rus altè suspirabat, non secus ac si in malam crucem inueneretur; ut verò appetitum magis domaret, amarorem suum ante absynthio, aceto, sale nimio, pulvere, vel acerbissimis herbis conciliabat: vel præcalidis cibis palatum admodum S. H. Vita l. 2. c. 13.

P. Thomas Sanchez, quando advertit, in mensa aliquid ferculum sibi arridere, statim id deposuit; nullum verò autem ferculum, sale, aut aliud condimentum adhibebat. Vita l. 2. c. 13. Gran. 1610.

P. Julius Mancinellus è Societate JESU, perpetuo ab omni ferculis, quæ ipsi magis arridebant, abstinuit; è consuetudine verò, ut magis appetitum domaret, ad illos se cibos sollicitus fecit, à quibus à puero abhorrebat, & nauseabat in tantum neni, &, quorum odorem, ubi percepit, in deliquium S. G. solitus est. Vita l. 2. c. 5.

P. Sebastianus Barradius itidem è Societate JESU, ma tantum & palato ingratiissima edebat. Sæpe mortificationem sui gratiâ calidissimos sumebat cibos, sæpe frigidissimos, ut G. sapor periret. Vita l. 2. c. 5.

Exempla Sobrietatis.

I. Sobrietas est virtus, quâ inordinatum potus tum frenamus; quæ, quantopere necessaria sit Sacerdotibus vel ex ipso eorum, officio satis patet; cum enim ipsi, vere quasi Navarchi & Speculatores, ac Vigiles, rectè intellendant, tantò magis ab iis, quàm Navarchis & Vigilibus corporibus sobrietatem requiri, quantò majora animæ damna ebrietate ruin ebrietate timeri non immerito queunt. Hinc reprobè Paulus 2. Tim. 4. sic alloquitur: *Tu verò vigila, in sobrietate labora, opus fac Evangelista, ministerium tuum sobrius esto.* Adde, quòd ipse, quem toties bibunt, calicem ritualis sacratissimi Sanguinis Christi meritò eos incitaret ad calicem Dæmoniorum seu ebrietatem singularem vitandam; non enim potestis calicem Dæmoniorum bibere, inquit S. Paulus 1. ad Cor. 10. tam studiosè semper sobrietatem coluerunt plurimi Sacerdotes, eumque in finem Convivia, in quibus maxima ebrietatis casus sobrietatis violandæ, tanta contentione devitant. S. Aug.

S. Augustinus tria semper sollicitè cavebat. 1. Ut nunquam cuiquam uxorem suaderet. 2. Ne militare volentem cuiquam ad hunc finem commendaret. 3. Ut ad convivium invitatus, persuaderi se non sineret. Vita I 3. c. 47.

S. Hieronymus non modò ipse convivia studiosè devitabat, sed etiam alios Sacerdotes ad idem faciendum stimulat; hinc ad Nepotianum sic scripsit: *Convivia vitanda sunt secularium, maxime eorum, qui honoribus tument.* Consolatore nos potius in muroribus suis, quam Convivas in prosperis noverint. Facile contemnitur Clericus, qui saepe invitatus ad prandium ire non recusat. Nescio enim, quomodo etiam ipse, qui deprecatur, ut tribuat, cum acceperit, liberaliorem te iudicat, Et mirum in modum, si eum rogantem contempseris, plùs te postea veneratur.

S. Gregorius Nazianzenus, cum semel, iterumque à Theodosio Imperatore ad convivium invitatus recusare non potuisset, quanto cum dolore interfuerit, ipse de vit. differt. testatur, dicens: *Non jam Imperatori ut prius contubernalis eris Gregorium, atque inter medios epulones non erit, tristis Et tacitus accumbens, agrè anhelitum ducens, Et servilem in modum edens.*

Jacobus Merlohorstius convivia, cum honestè poterat, declinabat, imitatus S. Chrysostomum, qui, cum abstinentiæ et sobrietatis leges difficulter se in conviviis servare posse adveniret, omnino ab iis abstinebat. At si subterfugere non videret, tantùm ad vespertinum tempus (quod clepsydrâ secum portatâ explorabat) accumbebat, facetus, jucundus, simulque pius inter epulas, utilitatis semper spiritualis capeandæ memor; tum missionem postulabat, nam intempestiva convivia in multas horas vel noctem prorsus abhorrebat; temporis enim illius inestimabilem jacturam rebatur.

11. Ne tamen omnino convivia, quæ ipse etiam Christus, et sancti interdum Viri frequentarunt, interdicta sibi existiment Sacerdotes, salubrem S. Gregorij regulam Natali Episcopo l. 2. epist. ep. 37. datam ob oculos habere debent: *Convivia, quæ ex intentione impendenda caritatis fiunt, rectè nostra Fraternitas in suis Epistolis laudat. Sed tamen sciendum est, quia tunc ex caritate veraciter procedunt, cum in nulla absentiam vixta mordetur, nullus ex irrisione reprehenditur.*

prehenditur, nec in eis inanes *secularium negotiorum* *libi fa*
bula, sed verba sacra lectionis audiuntur: cum non altera
 quam necesse est, servitur corpori, sed sola ejus informatur, quæ
 reficitur, ut ad usum exercenda virtutis habeatur, *propria*
 itaque si vos in convivis vestris agatis, abstinentiam *Com*
 teor, Magistri estis. *Volta*

Exempla Castitatis.

I. Quantopere hæc Castitas, quæ est virtus ab illicitis
 venereæ voluptatis coercens, Sacerdotibus necessaria sit, patet
 ex hoc patet, quod jam olim DEUS in veteri Testamento, ver
 Sacerdotes in tabernaculo ministraturos à mulieribus abstinere
 tinere debuerint, unde ut rectè argumentatur Innocentius
 dist. 31. c. 4. multo magis Sacerdotes vel Levitæ post ordina
 ex die ordinationis suæ servare debent, quibus vel Sacerdotis
 tium, vel Ministerium sine successione est, nec præteritum
 quâ vel à Sacrificiis divinis, vel à Baptismatis officio vacare
 Et si Apostolus 1. Cor. 7. suavit abstinenciam ad tempus
 eis, ut vacent orationi; multo magis Sacerdotes, qui
 orandi & sacrificandi jure Sacrificium est, debent
 ab hujusmodi consortio abstinere, uti idem Innocentius
 dist. c. c. 5. discurret. Unde & ipse Christus, ut ostendat
 quantopere cupiat hæc virtute instructos esse Sacerdotes,
 misit quidem Apostolos suos in varia peccata cadere, ut
 tamen illos unquam luxuriæ norâ vel suspitione maculare
 voluit. Duobus autem præcipue actibus castitatem
 monstrare debet Sacerdos.

II. Primus est, ut nihil unquam castitati contrarium
 gitatione, verbo, aut opere committat, sed illud præcipue
 Apostoli monitum ad Eph. 5. *Fornicatio autem, & omnis*
immunditia, aut avaritia, ne nominetur in vobis,
deceat Sanctos: altè pectori insculptum habeat, studio
 meque observet, sicut plurimi Sacerdotes exemplo
 cuerunt.

S. Gregorius Nazianzenus, cum quondam lectioni vacans
 duas mulieres decoras juxta se sedentes vidisset, & torrens
 eas vultu aspiciens, quænam essent, & quid sibi vellent
 interrogasset, illæ familiariter eum complectentes, nec
 lestè feras, inquit, præsentiam nostram, ambæ nuptias

ubi familiares sumus : altera quippe ex nobis Sapientia, altera Castitas vocatur, & iussæ sumus à DEO tecum habitare, quia mundum & jucundum in corde tuo habitaculum præparasti. Rufinus in prolog. libr. S. Gregor.

Cum Nobilis quædam Matrona, eaque pulcherrima S. Wolstanum Wigorniensem in Anglia Episcopum ad turpitudinem provocaret, ipse auditâ funestâ foeminæ voce, facta crucis in fronte signaculo dixit : Fuge fomes lasciviæ, & tuas filia, vas Satanæ : & simul alapam mulierculæ tanto impetu impegit, ut crepitus illius palmarum in tota domo audiretur, verbisque severissimis, & Episcopo dignis eam abegit. S. Hieronimus 19. Jan.

S. Ignatius Lojola, ex quo die in B. Virginis Patrocinium se dedit, tantam consecutus est castitatem, ut nullam deinceps carnis tyrannidem, quamvis præfervidus naturâ, sentiret. Maffæus l. 3. vit. c. 8.

S. Franciscus Xaverius tantopere castitatem coluit, ut etiam ipsum libidinis nomen summo opere horreret ; unde cum turpe ipsi dormienti somnium quondam evenisset, adeo illi resistit, ut copiosus per nares sanguis efflueret. Vita.

De S. Epiphanijs Episcopi Ticinensis castitate sic scripsit Erodus ejus Successor : Constituebat in eo domum suam castitatis, & continentia radices fixerat in profundis. Virum esse, nisi per patientiam laboris ignorabat ; carnem se habere, nisi cum moriturum se meminerat, nesciebat.

P. Angelus Moritola tam insigni castitate à DEO donatus fuit, ut in missionibus solus inter homines Ethnicos & natos non aliter ac beata mens à cælo delapsa viveret, aspectusque eorum non aliter, quàm ligneum quoddam aut saxum simulacrum moveretur. Syllabus Prov. Pervan. 7. Oct. 1626.

Petrus Forerius etiam minimam inquinacionem castitati contrariam sic avertebatur, ut famem potius ad mortem toleraturus fuisset, quàm panem à suspecta manu subactum comederet : ad hæc neque digitum hominis pro re quacunque totius Mundi attrectasset ; unde si Epistola, liber, clavus, vel res alia ipsi tradi debebat, jubere consueverat, ut mensa vel fenestræ imponeretur, ne dantis manum attrectaret. L. 2. vit. c. 9.

Infruct. IX.

M

III. Alter

III. Alter actus est, ut omnes occasiones lædendæ eatis, præcipuè Mulierum aspectus & consortium, studio devitentur, ne, qui amat periculum, pereat. hinc meritò S. Hieronymus Nepotianum hortatur: *Et tuius tuius aut raro, aut nunquam Mulierum parant; quòd si verò propter officium Clericatus aut visitetur, aut Virgo, nunquam domum solus intratus cum sola secretò, & absque arbitro vel teste, non sicut enim non potest homo, teste Salomone prov. 4. dare ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non aut ambulare super prunas, ut non comburantur ejus; sic qui ingreditur ad Mulierem proximi sui (si debita causa & cautela) non erit Mundus, cum tamquam quam doctrinam accuratissimè tanè quamplurimè sacerdotes observârunt.*

S. Augustinus Episcopus nullam Mulierem intra domum suam conversari est passus, ne quidem germanam sororem quæ Vidua DEO serviens multo tempore usque ad diem mortis sui Præposita Ancillarum DEI vixit. Nunquam ad scæminas rogatus sine testibus Clericis intrabat. Solum cum solis est collocutus, asserens, nunquam fornicatus cum Servis DEI etiam castissimis, quamquam prætextu carnis spiritualis, conversari debere; nam amor spiritualis generat affectuosum, affectuosus obsequiosum, obsequiosus familiarem, familiaris sæpe generat carnalem, & in carnalem quod S. Paulus ad Gal. 3. prædixit, ut, qui spiritu conceptus non consummet.

S. Ursinus Presbyter adeò Mulierum consuetudinem testatus est, ut etiam in agone appropinquanti sceminarum exierit: Recede à me Mulier, adhuc igniculus vivit, tolle. Daurolt. in flor. ex. c. 3. tit. 49. ex. 2. ex S. Gregorius Dial. l. 4. c. 11.

S. Carolus Borromæus nunquam induci potuit, ut scæminis, consanguineis licet, nisi coram Personis valèntibus loqueretur; in loquendo autem nemo illo circumveniret, nullum verbum edere auditus est, quod virtutem macularet. Vit. compend. c. 26.

S. Petrus de Alcantara non solum conversationem Mulieribus, sed etiam aspectum earundem studiosissimè

habat; unde per 40. annos nullam Mulierem, quantumcumque propinqua fuerit, aspexit. Comp. vit. c. 3.

Alanus de Solmini hac Lutetiæ propter Episcopatus sui negotia versatus, noluit in ulla domo divertere, nisi cum hac conditione, ne ulla fœmina sub suum & suorum aspectum veniret, alioqui se recessurum è diversorio, quod & quindecim postea diebus fecit, cum Puella necessitate compulsâ culinam intrasset. Iter agens nunquam permittit, ut fœmina ulla sub quocunque prætextu cubiculum intraret, sibi ipsi potius servire malens, quàm ab illa accipere obsequium. Studiosissimus semper fuit, ne lumina in illarum vultum defigeret, nequa remaneret in se imago, quæ puritatis suæ candorem posset offuscare. Si porro cum iis loqueretur, faciebat id vera fronte, nec aliter se habebat, quàm si in confessionalis esset, ne videlicet ullo modo earum faciem intueretur. Vita l. 3. c. 3.

Petrus Forerius Canonicus Curionem agens noluit in ædem suam recipere ullam Consanguineam, ac ne ipsam quidem Matrem, non nescius, si nonnulla Concilia Parochis id concedant, hoc nonnisi per conniventiam fieri. Moniales, quarum curam susceperat, nunquam nisi duobus passibus distantes, & aliâ præsentem, alloquebatur. Nec tantum ipse eas non aspicebat, sed etiam illis præceperat, ut ab ejus aspectu studiosè abstinerent. Vita l. 2. c. 9.

P. Balthasar Alvarez ne in publico Inquisitionis actu Mulieres aspicere cogeretur, septem integris horis oculos in B. Virginis iconem defixos habebat. Vit. c. 5. §. 1.

Jacobus Merlohorstius Parochus multis annis coctos cibos è vicina domo accepit, ne Mulierem admittere cogeretur. Ac licet postremis annis sororem in domum receperat, nunquam tamen ipsam, vel aliam Mulierem intra limen cubiculi pedem inferre passus est. Et licet importunæ quarundam Matronarum id ipsum flagitarent, constanter id negavit, & publico ostio hanc Epigraphen appendi jussit: Mulierum pedes foras sunt. Vit. c. 13.

IV. Merito ergo quivis Sacerdos salubrem S. Leandri Episcopi ad Virgines adhortationem c. 2. sibi applicat: *Quisquis vir, si sanctus est, nullam tecum quarat familiaritatem, ne videndi jugitate aut infametur utriusque sancti-*

tas, aut pereat. Decidet enim à caritate DEI, quæ pelli-
trandi operis mali occasionem prabuerit. Decidet à caritate
proximi, quæ, etsi malè non agit, opinione tantum
simam famam nutrit; dispar enim sexus in unum
coitillatur instinctu, quo nascitur; & naturalis
flamma, si incompressa attigerit. Quis colligabit ignem
sinu, & non comburetur? ignis & stipula utraque
traria in unum redacta flammæ nutriunt: Viri seu
femina diversus si conjungitur, quo lex natura pro-
commovetur. Quæ sanè doctrina à Sacerdotibus tan-
gentius observari debet, quanto vehementius ipsi
aliis insidiatur malignus hostis, ut enim rectè S. Hiero-
mus ep. 22. advertit, Non quarit Diabolus homines sed
& eos, qui foris sunt, & quorum carnes Rex Assyrius
succendit; de Ecclesia Christi rapere festinat, esca-
cundum Abacuc selecta sunt, Iob subvertere cupit, &
rato Iuda ad cribrandos Apostolos expetit potestatem,
verò, ut rectè monet Cassianus l. 6. Instit. impossibile
minem suis, ut ita dicam, pennis ad præcellæ huius
tis præmium evolare, nisi eum gratia Domini de terra
evexerit, ideo cum Salomone & S. Paulo adeundus est Do-
nus, & ex totis præcordiis deprecandus, ut stimulum
auferat, ita tamen ut propria cooperatio non neg-
sine qua DEUS hanc gratiam non dabit. Certè ex hoc
operationis defectu plurimos castitatem non obtine-
pienter advertit S. Augustinus l. 2. de merit. c. 77. dum
Casti non sumus; non, quia non possumus, sed quia non
lumus; nam qui te hortatur, ut voveas, ipse adjuvat
ut reddas; alioqui culpa illius esset, si, quod impossibile
efficere requires. Neque igitur culpandus est DEUS
præcepit, vel qui non adjuvat, quia non præcepisset, vel
juvare vellet. Culpa igitur tota in te est, qui dicis
le, neque tamen te promoves; dicis te non posse; neque
men, ut possis, conaris.

Exempla Humilitatis.

I. Humilitas est virtus, quæ inordinatus excellentis
petitus reprimatur; quæ, quantopere necessaria sit Sac-
tibus, sat clarè Christus ostendit, dum Apostolis suis

illis virtutibus hanc commendavit, dicens Matth. 11. *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*; & meritò, duæ namque sunt causæ, ob quas Sacerdotibus præcipuè est necessaria. Prima est, quòd ad maiorem perfectionem & sanctitatem ipsi sint obligati; unde profundius etiam Humilitatis fundamentum jacere debent, ut sapienter S. Augustinus 1. de Verb. Dom. advertit, dicens: *Qui cogitat magnam fabricam construere celsitudinis, prius de fundamento coequet humilitatis*; & quantumvisque vult imponere moem adificij, quanto erit majus adificium, tanto altius fodit fundamentum. Altera est, quòd hoc ipso, quòd copiosior habeat occasionem, præclara opera patrandi, & multiplices meritorum thesauros congregandi, humilitati etiam, quæ, teste S. Hieronymo in epist. ad Celantiam, & præcipua conservatrix, custòsque virtutum aliarum, studere debeat; nam, ut rectè S. Gregorius 1. 8. moral. pronuntiavit, *perit omne, quòd agitur, si non in humilitate custoditur*. In tribus autem præcipuè actibus hujus virtutis exercere se debet Sacerdos.

1. Primus est, ut seipsum ex corde despiciat, vilissimùmque reputet, nihilque sibi gloriæ aut honoris de ullo opere ascribat; sic enim Servator ipse monuit Luc. 17. dicqas: *Ecce ego, cum feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus, quòd debuimus facere, fecimus*. Et verò quis præclarum, laudèque dignum opus se fecisse arbitretur, si centum milliones talentorum debeat alteri, & semel unicum de tam grandi debito obolum solverit? ac qui tam grandi ære ob accepta beneficia DEO obligati sumus, ut, licet omnes virtutum actus possibiles soli exercuissemus, & infinitos homines ad meliorem frugem convertissemus, necdum obolum solvisse censeremur; quantò minùs ergo, si unum duntaxat aut alterum virtuosum opus patravimus, aut homines paucos converterimus, causam superbiendi habebimus? Unde meritò Sanctissimi quique Sacerdotes vilissimam de seipsum opinionem conceperunt.

S. Paulus, quàm vilem se æstimavit, ipsemet 1. ad Cor. 4. significavit, dicens: *Ego sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus*.

S. Ignatius Lojola adeò omnem excellentiæ appendicem suppresserat, ut ipsemet fassus sit, se per viginti annos tantam vel minimam superbiæ tentationem fuisse pulsatum, imò miraretur, quomodo homo seipsum cognoscere possit. Vita l. 4. c. 1.

S. Franciscus Seraphicus non modò vilem & abjectam reputavit, sed etiam peccatorum maximum aestimavit, aperte confessus est; ob quam causam Frater quidam præstantissimam illi in cælo sedem paratam esse. Vita l. 1. c. 1.

S. Franciscus Xaverius se nequissimum omnium præfatum pronuntiabat; laudem & honorem non minus, alij vituperationem & dedecus horrebat. Dicebat, se sibi esse, DEUM Sociorum precibus, & meritis dare tantam gratiam. Ne ob miracula à se patrata magni fieret, partim ex iis locis aufugit; partim, ut miraculum retineret, rogavit; partim ipsorum ægrorum, puerorumque mittebat, fidei adscribebat. Vita.

Alanus de Solmini hac mox in principio suæ conversationis hoc propositum concepit: *Humilitas & mansuetudo mihi virtutes erunt; quare ut eas mihi comparem, habeo curam omnis generis medicis hunc in finem accipere datis utendi*; hinc dicere solebat, pro hac virtute quenda incomparabiliter majore animo opus esse, quam aliarum virtutum consecutione; eò quòd aliarum pulchritudo ex seipsa quoddam quasi illicium esset, ræque pergrata, humilitatis verò pulchritudo omnino cognita & occulta sit, & ut deformis valdè oculis repletur. Ipse certè in oculis suis semper minimus sibi nec aliud se, quàm vilem terræ vermiculum esse dicebat, que dignitas Episcopalis oculis illius caliginem obducere potius majus studium hujus virtutis ingeneravit, utpote qua putabat Episcopum cum veritate nominari non cum Eccl. 3. dictum sit: *Quanto major es, humilior omnibus*. Sed & si quid in laudem ipsius diceretur, ter, quàm si tormentum subiret, acceperit.

P. Petrus Faber ob humilitatem suam, summis, infimis amabilis, admirabilisque extitit. Rogabat assiduò, ne ob suas imperfectiones DEI gloria vel

appellatus impediretur. Cum Pueris & hominibus tenuibus li-
nens humillimè agebat, quia intellexit, DEO gratissimos esse la-
pides pro his susceptos. Vita l. 2. c. 12.

P. Franciscus Suarez cum ad summum literarum, famæque
velligium pervenisset, candidè fatebatur, nulla se animi cla-
mone moveri, quòd sciret, quàm plurimos alios etiam Rusti-
cos, si iisdem, quibus ipse, à DEO juvarentur auxiliis, do-
ctiores, sanctioresque evadere potuisse. Indignum se alo-
qui, qui infimi coqui munus obiret. Vita 10. de Ang.
m. p. 178.

P. Paschasius Broætus unus è primis S. Ignatii sociis di-
cere solebat, se quindecim annis humilitatem à DEO pe-
tisse, & tamen parùm adhuc habere, sæpèque Dæmonem
sibi ante faciem stercorea projicere. Unde Dæmon ipsum
propter humilitatem adeò fugit, ut, cum Laureti à nemine
offici posset, Paschasio templum egresso clamaret; hunc ti-
meo: & mox egressus sit. Vita MS.

III. Secundus actus est, ut etiam ab aliis quis despici de-
deret, idèque vilissima munera & opera ambiat, ac quæ-
rat; Verus namque humilis vilis vult reputari, non humi-
lis predicari, & gaudet de contemptu sui, ut rectè S. Ber-
nardus l. 26. in Cant. notavit. Unde sapienter etiam S. Hie-
ronymus dixit: *Multi humilitatis umbram, veritatem
pauci sectantur; auferantur omnia fimenta verborum,
essent simulati gestus, verum humilem patientia ostendet;*
quo indicio multi Sacerdotes suam humilitatem probârunt.

S. Paulus adeò contemptum sui amabat, ut cum veritate
1. Cor. 12. dicere potuerit: *Placeo mihi in infirmitatibus
meis, in contumeliis, in persecutionibus, in angustiis pro
Christo.*

S. Franciscus Borgia cum in culinam descendisset, & par-
vorum à se coctum Aarozio misisset, interrogatus postea,
quantum DEI munus esset, ejusmodi vilia officia obire, tan-
tum, respondit, ut equidem me illo indignum putem. Hist.
Soc. p. 1. l. 9. n. 78.

S. Petrus Martyr Ordinis Prædicatorum adeò se humilem
in Fratrum Congregatione exhibuit, ut ad illorum obse-
quia, quibus Juvénis solebat occupari, plerumque etiam
sæpè se ultro offerret. Itaque crebrò pia sollicitudine
M 4 servie-

serviebat Infirmis, sæpe hospites hilari excipiebat. S. C.
quo, interdum etiam Janitoris officio fungebatur. S. C.
29. April.

P. Martinus Delrio post adeptam in jure Doctoratū re-
ream, post scriptos legum Commentarios, post tot doct. S. C.
mos in Societate libros editos, post supremum Brachiarum
Senatum Philippo II. Hispaniæ Rege jubente gestum, S. C.
jus Palatinis, Militibusque diu dictum, post Cancellarium
Regisque Fiscus Præfecturam, Societatem ingressus, S. C.
Novitiatu, 32. annum agens, cum Juvenibus Dial. S. C.
cepit insudare, nec prius desistere, quam triennalem S. C.
sum absolvisset. Sed & lacerâ non rarò veste indutus S. C.
nomum per urbem comitabatur, & quæ ille emerit S. C.
mediam urbem stupente Civitate ad Collegium defert. Feb.
Vita.

Joannes Nunnus Patriarcha Æthiopiæ in nulla provinci-
mius esse volebat, sed ministrabat mensæ, lavabat S. C.
cubiculum suum purgabat, vestes laceras reficiebat, S. C.
trem quandam ad ægrum vocandum, per modum Societatis S. C.
mitabatur.

Constantinus Presbyter in contemptoris sui amplecti
volavit, cumque amanter exosculatus dixit, neminem
renus, veriora de se locutum fuisse. Pennequin. in M. 14.
dissert. 1. §. 1.

IV. Tertius actus est, ut honores & dignitates oblatæ
caciter repellantur, vel certè non nisi à concto recipiantur.
non enim magnum est esse humilem in abiectione. Bernardus
Bernardo s. sup. missus est, *magna prorsus, & rara est
est humilitas honorata*; cujus quamplurima exempla
riis Sacerdotibus habemus.

S. Thomas Aquinas ab Urbano quarto Romam vocatus
nunquam adduci potuit, ut honores acciperet, & Archiepiscopus
scopatum Neapolitanum, etiam deferente Clemente quodam
recusavit. Vita 7. Mart.

S. Gregorius Magnus ad Pontificatum electus in cavea
silvestrem se abdidit; nec prius paruit, quam indicio
luminæ fulgidæ super se à cælo dependentis proditus,
tractus est. Vita 12. Mart.

S. Cudbertus Lindesfarniensis Episcopus, licet multi ad
ipsum à Rege & Synodo congregata Legati & Literæ de Epi-
scopatu recipiendo mitterentur, constanter tamen dignita-
tem se rejecit, donec à potentibus Viris & Religiosis sui Mona-
sterij genua flectentibus, lacrymantibus, & per DEUM ob-
secrantibus persuasus, eo præcipuè titulo suscepit, quòd ei à
sancto quodam Viro prædictum sit, ipsum Antistitem futu-
rum. Vita 20. Mart.

S. Guarinus Prænestinus Episcopus communi omnium vo-
to in Episcopum electus, custodibus, qui constituti erant, ne
eugeret, elusus, tamdiu latuit, donec alius Episcopus electus
esset. Quamvis postea à Lucio secundo Romam venire iussus,
& Episcopatum Prænestinum acceptare coactus sit. Vita
6. Febr.

Andreas Oviedo, cum ei Episcopatus Hierosolymitanus
proponeretur, ita consternatus est, ut statim S. Ignatio
scripserit, se in omnibus quidem obediturum, hæc una in re
non posse, se proin Pontifici scripturum, cujus tamen jussu
suscepit munus. Vita MS.

Joannes Nunnus dicebat, se malle totam vitam in catena
transigere, quàm Patriarcham Æthiopiæ fieri; quamvis hoc
munus ex obedientia suscipere coactus sit. Hist. Soc. p. 1.
14. n. 15.

Jacobus Laynes secundus Societatis JESU Generalis non
modò Episcopatum, & duplicem Archiepiscopatum, sed
etiam Cardinalatum, & Pontificatum, pro quo duodecim
vota habebat, generosa constantia & humilitate à se re-
pulsit. Hist. Soc. p. 2. l. 8. n. 216.

V. Quare omnes Sacerdotes meritò saluberrimam S. Au-
gustini to. 2. epist. 56. adhortationem sibi applicare debent:
*Obsecro, & plurimum rogo, non patiamini sine causa tam
pretiosum exemplar (Christi scilicet humilitatem) vobis
exhibere, sed conformamini illi, & renovamini spi-
ritu mentis vestrae. Imò non parùm etiam proderit, imagi-
nari ipsum Christum ad Sacerdotes illa olim Luc. 22. ad Apo-
stolos dicta verba repetere: Reges gentium dominantur eo-
rum, & qui potestatem habent super eos, benefici vocan-
tur: vos autem non sic, sed quicumque voluerit Major esse
inter vos, sit vester Minister: & qui praeceptor est, velut
Mini-*

M 5

Ministrator, & ecce ego in medio vestri sum, sicut quicquid ministrat.

Exempla Mansuetudinis.

I. Mansuetudo est virtus, quâ iram adversus eos, qui se injuriâ comprimimus, sed & aliâs omnem ex animo iram patientiam excludimus; cuius necessitatem respectu Sacerdotum ipse iterum Christus Matt. 11. sat clarè insinuavit, de quo Apostolos dixit: *Discite à me, quia mitis sum*; & in illis corde, & invenietis requiem animabus vestris; ut Sacerdos ut rectè S. Chrysostomus ho. 58. in gen. dixit, nihil per conciliandos, promerendosque inimicos insensissimam mansuetudine efficacius; Hinc Moyses pro ductore Populi Israëliti electus, totius plebis (hac virtute) sibi consiliarius devinærat, ut plûs eum pro mansuetudine diligenter pro factis admirarentur, uti S. Ambrosius l. 2. officii notavit. Quæ causa fuit, ut semper illi Sacerdotes discreti Zelo salutem Proximi procurare conabantur, mansuetudine velut præcipuo instrumento uterentur, non uti videlicet sententiæ à Siracide c. 3. prolata: *Mansuetudine opera tua perfice, & super hominum iram diligèris.* Quod si verò ut diligatur Sacerdos, ciat mansuetudo, hoc ipso etiam, ut fructuosâ existat lius labores, procurabit, nam ut præclarè dixit S. Augustinus tr. 7. in epist. 1. Jo. c. 3. *semel tibi breve præcipitur: Dilige, & fac, quod vis.* Sive taceas, dilectione taceas: sive clames, dilectione clames: sive emendes, dilectione emendes: sive parcas, dilectione parcas. Radix sit intus dilectionis, non potest de ista radice bonum procedere. Dux autem præcipuè sunt occasiones in quibus hanc mansuetudinem ostendere debet Sacerdos.

II. Prima est, cum instruere & corrigere oportet; in tali casu enim ob oculos haberi debet Apostolicum illud ad Galatas c. 6. monitum: *Fratres, etsi præceptum fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis; nihil enim* S. Chrysostomo ho. de mansuet. sic conciliat Dominum miliares, ut quod illum videant tranquillum se offerre & mansuetudine iucundum; nam & talem majorem

ut paucius, habentque pro Patre, & non Domino. Gratus &
amabilis est videntibus, gratus item & his, quibus nomi-
nantum notus est. Neque facile ullum invenies, qui
audens laudari hominem mansuetum, illum videre, &
quod in familiari non desideret, & non habeat in aliquanta lu-
mine parte, ejus amicitia diu posse frui. Unde & ipse Deus
Moyfi Israëlitas ex Aegypto educturo præcepit: Porta eos
in finem tuo, sicut portare solet nutrix infantulum, & de-
scende in terram. Quam autem studiosè hoc præceptum mul-
ti Sacerdotes observant, patet ex sequentibus exemplis.

Christus adeò mitis ac mansuetus erat, ut ipsi Judæi il-
lum suavitatem vocarent, atque adeò si tristitia preme-
retur, ad se mutò dicebant: Eamus ad suavitatem, ut
iucundiores fiamus, uti Barrus in solit. fol. 306. testatur. Hinc
& S. Bernardus de eo dixit: *Dulcis est IESVS in voce,*
dulcis in facie, dulcis in nomine dulcis in opere.

S. Paulus de seipso 1. Theff. 2. dixit: *Fatti sumus in*
medio vestrum, tanquam si nutrix foveat Filios suos.

S. Anselmus Episc. cunctis se iucundum & amabilem ex-
hibere, morèque singulorum, in quantum sine peccato
poterat, suscipere studebat; unde corda omnium miro mo-
do in ejus amorem vertebantur, & ad eum audiendum fa-
melica aviditate rapiebantur. Eolmerus in vita l. 1.

De S. Athanasio testatur S. Gregorius Nazianz. quòd eà
facili comitate præditus, ut ad eum aditus omnibus pate-
ret, clemens, ab ira alienus, miseratione præditus, sermo-
ne iucundus, moribus iucundior, in objurgatione placi-
dus.

S. Martinum Episcopum, teste Sulpitio in vita, nemo vi-
dit iratum, nemo moerentem, sed unus, idemque semper,
caelestem quodammodo lætitiā præferens vultu, extra
naturam hominis ferebatur.

S. Florentius Carducensis Episcopus adeò mansuetus erat,
ut ob hanc potissimum virtutem eum ad Episcopatum af-
sumptum fuisse S. Paulinus ep. 23. fateatur his verbis: *Pro-*
cul dubio per mansuetudinem ovium, & agni innocentiam
Pastor esse meruisti.

S. Odilo Abbas in promulgandis judicijs, & modis pe-
nitentiæ præfigendis tam pius erat, & tanta moerentibus
huma-

humanitate compariens, ut non tam districtum patiens peritium, quàm maternum exhiberet affectum, unde apprehendentibus huiusmodi verbis solebat eleganter respondere: Etiam si damnandus sum, malo tamen de misericordia quam duritia vel crudelitate damnari.

De S. Ignatii Loiolæ mansuetudine testimonium ipsemet DEUS, quando S. Mariæ Magdalenz de Patre significavit, se valde in Spiritu S. Joannis Evangelizantis S. Ignatii sibi complacere, eò quòd uterque conatus est viam amoris homines ad ultimum finem perducere: et dicitque, hanc complacentiam toties sibi renovari, quòd S. Ignatii Filij eundem modum in convertendis peccatoribus tenent. Lanciz. opusc. 1. fol. 81.

III. Altera occasio est, quando aliquis se opprobriis, aut injuriam, damnumve infert alteri. De hoc enim vel maximè pulcherrimum campum habet Maria, quando iram in talibus casibus facilè exoriri solitam reprimendi, uti S. Chrysostomus in Pl. 119. notavit dicens: *Interferim hac virtus mansuetudinis exercenda, & in peccatis reducenda erit, quando res nobis fuerit cum hominibus commotis, aut natura rudibus, & aggressibus: quandoque, qui sunt ab ipsa virtute mansuetudinis alieni, tunc enim lenitatis perfectio maximè ostenditur, uberrimus fructus, quos quidem non pauci Sacerdotes diligenter collegerunt.*

De Christi exemplo sic scribit S. Cyprianus in l. de Dom. *Quanta illius divini Servatoris fuit in talibus Iudæis aquanimitas, quanta patientia: inter eos suadendo ad finem flectere, obsequio ingratos fovendo, tradicentibus respondere leniter, superbos sustinenter, humiliter persequentibus cedere.*

S. Paulus, quomodo & ipse, & alij Apostoli in similibus se gesserint, 1. ad Cor. c. 4. testatur dicens: *dicimur, & benedicimus persecutionem patimur, & finemur: blasphemamur, & obsecramus.*

S. Augustinus, licet alij furoris cestro percellerentur, hil de sua ingenita mansuetudine, & Angelica lenitate Author vitæ l. 3. c. 52. vocat, remisit, quâ quidem

agendiratione feroces multorum animos salubriter mi-
gavit, atque ad veritatis semitam incundam persuasit.

S. Thomas à Villanova, cùm Sacerdotem quempiam cre-
bra admonitione, & etiam diuturno carcere nequicquam à
prava consuetudine abducere potuisset tandem hisce eum
blandis verbis allocutus est : Amice & Frater, unde hoc
mihi, ut ipse audeam judicare te Fratrem meum, Confacor-
dorem, emprum eodem pretio, quo empta est anima mea,
non quidem ex corruptibilibus argento & auro, sed pretio-
so sanguine sacri agni immaculati JESU Christi. Fortasse
tu melior me es, & ego judicabo, qui meipsum ignoro?
Tu me judica, & cognosce dignitatem tuam, quibus verbis
permotus Sacerdos Religiosissimus evasit. In triumpho ho-
noris Monach. excuto. f. 37.

De S. Carolo Borromæo testatur Author compendij vitæ.
L. 27, quòd inter mille iracundiæ incentiva nunquam ani-
mo turbari, aut vultum solito tristiore præferre, aut
minimo exandescere sit visus.

Alanus de Solminihac, cùm Sacerdos quispiam ipsi sub-
reptus scelus non leve commississet, tantopere se excandui-
se monstrabat, ut leoni non absumilis ignem, flammâsque
copiarer; licet ipsemet postea fassus sit, se in animo tam pa-
rum emotum fuisse, quàm rupem aliquam, suumque cor
tunc frui quiete, cùm ex facie signa quædam irati animi
notarentur. Vita. l. 3. c. 16.

P. Joannes Ogilbeus è Societate JESU in Anglia pro fide
occisus, cùm Mulier quæpiam maledictis illum incesceret,
& in specie oculorum obliquitatem exprobraret, blando &
amæno vultu ad eam conversus : DEUS, inquiebat, tibi
elegantem tuam formam diu servet in columem; quæ vox
adeo emollivit ferocientem mulieris animum, ut publicè
falsa sit, se pœnitentiâ duci, quòd injuriam ei fecerit.
Vita.

IV Itaque meritò omnes Sacerdotes audire, sibi que ap-
plicare illa S. Pauli ad Eph. 4. verba debent : *Obsecro vos
ego vinctus in Domino, ut dignè ambuletis in Vocazione, quâ
vocati estis, cum omni humilitate & mansuetudine.* Ut
autem nôrit, quantum in hac virtute profecerit, ob-
oculos semper habere debet gradus à S. Climaco grad. 8. as-
signatos

signatos his verbis : *Mansuetudo est animi immobilitas inter vituperationem & laudes eodem modo pertrans. Initium quidem ira vacuitatis est labierum cum perturbatione cordis. Medium est silentium quoque cogitationum cum animi tenuissimo moris. Vero est inter immundorum Spirituum status fixa tranquillitas.* Ad quem gradum ut perveniret præclaram S. Gregorij Nazianz. orat. 17. sententiam frequenter volvat : *Nihil homo tam divinum habet, beneficentiam & benignitatem, licet tibi nullo labore fieri, noli divinitatis consequenda occasionem alij opes suas effundunt, alij exhaustam carnem emancipant, & propter Christum emoriuntur; alij campignora DEO consecrant, ne tibi Sacrificium ablatum est. Horum nihil a te postulamus, pro omnibus unum offer, nempe benignitatem, quâ DEVS magnis cunctis rebus in unum collatis delectatur.*

Exempla Modestiae.

I. Modestia est virtus, quæ omnem indecentiam in verbis & gestibus vitare docet; quam proinde merito Christus in prima sua doctrina Apostolis data Matt. 5. commendat dicens : *Vos estis lux mundi; sic ergo luceat lux vestra hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.* Cum enim exempla ad ædificationem Proximi conducant, quàm verba, hoc instrumento potius, quàm prolixis sermonibus utitur Sacerdos ad animos DEO lucrandos; certè de S. Frac Seraphico legitur, solâ cum vultus sui modestiâ magis cientes ad pœnitentiam commovisse, quàm alij longioribus orationibus fecerint. Sed & de S. Luciano insigni ejus modestiâ & vultus hilaritate Ethnicos converti & ad veram fidem perductos esse.

II. Qualis porro esse debeat hæc modestia, pulcherrime sanctus in Canticis Canticorum indicavit, dum ejus qualitates describit, & 1. quidem in genere cum dicit dicens : *Dilectus meus candidus & rubicundus;* intelligit, eum candidum esse per innocentiam, rubicundum

autem per morum verecundiam, quâ omnem indecentiam in moribus arcebat. Postea verò in specie ad singulas partes descendens de capite ait: *Caput ejus aurum optimum*: ut ostendat caput ejus grave & difficulter mobile fuisse, nec, ubi opus non erat, ad alterutram partem, aut deorsum, sursumve fuisse morum. 3. Verò de oculis ait: *Oculi ejus sicut columba super rivulos aquarum, quæ lacte sunt lota, & resident juxta fluentia purissima*: ut indicent, eum oculis ab omni curioso aut sensuali aspectu severè cohibuisse, nec nisi ad objecta purissima, id est, ad gloriam DEI tendentia convertisse. 4. Genas illius sicut areolas aromatum ob hilaritatem & lætitiā etiam exterius manifestatam omnes aspectu suo recreasse, & ad amorem excitasse affirmat. 5. Labia illius lilis distillantibus myrrham probatissimam similia esse ait, ob modestiam & adificationem, quam in verbis suis præferebat. 6. *Manus illius*, inquit, *tornatis aureæ, plene hyacinthis*, id est, semper in actionibus ac officiis ad cælestem gloriam acquirendam occupatæ. 7. *Crura illius columna marmorea, quæ fundata sunt super bases aureas*; eò quòd singularem in incessu gravitatem ac mediocritatem semper ostenderit. 8. *Species ejus*, inquit, *sicut Libani, electus ut Cedri* propter altitudinem & rectitudinem, quàm tota ejus modestia præferebat; ut adeò nihil superfit, nisi ut hæc Modestia ob oculos ponatur Sacerdotibus, dicaturque: *aspice, & fac secundum exemplar*, uti sequentes & alij multi Sacerdotes fecerunt.

S. Augustinus adeò huic virtuti studuit, ut, quemadmodum Auctor vitæ l. 3. c. 54. ait, non hominem, sed Angelum, veræque perfectionis absolutum exemplar te videre putares; unde mirè Civium suorum animos sibi demeruit.

S. Bernardus cum suis Monachis Innocentio II. Pontifici & Cardinalibus Monasterium Clarevallense visitantibus tantā cum modestiā obviavit, ut Pontifex & Cardinales à lacrymis præ gaudio temperare sibi non possent. Vita l. 2. c. 1.

S. Ignatius adeò compositis erat moribus, ut nec manum, nec oculum sine ratione moveret; ideòque per hanc suam modestiam non paucos ad Societatem pellexerit. Matt. l. 3. c. 5. & Hist. Soc. p. 1. l. 16. Hinc cum vidisset quosdam à nostris Juvenibus solutiori gestu in publico deambulantes, palàm

palam castigari eos curavit, graviq[ue] oratione admonuit, ut in istam animis verecundiam etiam exterius præferebant, & quoniam, Apostolo teste, spectaculum facti essent omnibus, summopere caverent, ne supervacanea locutione, rioso oculorum obtutu, alióve in condito gestu; immodestie corporis quemquam offenderent.

P. Balthasar Alvarez tantam in vultu & membris omnia modestiam præferebat, ut quidam, qui Missam cum tanta modestia legentem viderat, ad Societatis Institutum pertinet, ut sit pernotus. Vita c. 7. §. 1.

Ferdinandus Austrius Oenipontanus Archidux, cum Processione Eucharistica P. Alexandrum Heller in meliora vidisset, adeò motus est viri modestia, & vultu quam sanctitatem spirante, ut statim eum acciverit, & ta se incedere jussit, stupente urbe insolitum Principem. Annua Germ. sup. 1611. Coll. Constant.

Inter Perusinos Vir quidam nobilis, cum Religiosis nostrorum inter sacrificandum pietatem; nec non filium in templo, ac religiosam gravitatem conspexisset, deinde redit testamentum jam confectum rescidit, & sua Collegia assignavit. Annua 1650. prov. Rom. fol. 12.

Gerondæ cum femina impudica duos Religiosos in ecclesia cum modestia & gravitate per urbem incedentes conspexisset, ita permota fuit, ut mores suos levissimos detestata confessionem multis cum lacrymis fecerit. Annua Arag. 1650.

Petrus Forerius S. Augustini imitator tantam in modestiam præferebat, ut, cum Matrona quædam conspexisset, dicere ausa sit, se, si Patrem Forerium tantum Sanctum fama non descripsisset, vel solâ oculorum modestiâ, splendoreque faciei persuadendam fuisse, velle judicaret. Adeò autem ipse eam Sacerdotibus Religiosis necessariam existimabat, ut itinerarium duobus Religiosis Romam iturus compositurus, in quavis præter verbum *Modestia* una serie scripserit, ut vel hæc videret, eam præceptorum omnium Breviarium esset. Ita l. 2. c. 16.

III. Quare omnes Sacerdotes non modò pectori adhaerere, sed studiosius insuper adimplere debent salutariam S. Augustini regulam, dum ait: *In incessu, statu,*

in omnibus moribus vestris nihil fiat, quod cuiusque
 selem assequatur aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem;
 ut omnia ut impleatur Apostolicum ad Philipp. 9. monitum: Gau-
 de in Domino semper, iterum dico gaudete: modestia ve-
 stra nota sit omnibus hominibus; Dominus enim propa est.
 Iergo S. Bernardini adhuc Juvenis presentia tantum po-
 terat, ut ad unius illius presentiam aequales suae immode-
 stie puderet, & his verbis: Bernardinus adest: ad gravi-
 tatem se componerent; quanto magis presentia DEI
 similem in Sacerdotibus modestiam & gravitatem evincere
 debet.

Exempla Sedulitatis.

I. Sedulitas est virtus, quâ ad immoderatum studiorum
 appetitum vitandum, & ad labores utiles suscipiendos inci-
 tamur; unde facile patet, quantopere ea Sacerdotibus con-
 veniat, utpote Evangelicis operarijs in vineam Domini mis-
 sis, quibus æquæ ac Apostolis à Christo dicitur: *Ego posui*
vos, ut eratis, & fructum afferatis, & fructus vestri ma-
nent. Jo. 15. Unde tantò major est negligentia in virtu-
 tis hujus exercitio admissa, quantò præstantiores sunt labo-
 res, ad quos Sacerdotes sunt vocati. Porro duplex est otio-
 sitatis genus, ad quod vitandum hæc virtus inclinatur.

II. Primum est, cum quis nihil agit, atque adeò similis
 est operarijs, quos Paterfamilias Evangelicus stantes in foro
 otiosos invenit; quibus proin meritò dicitur: quid hîc sta-
 tis otiosi? Ite & vos in vineam meam, & cum alijs operarijs
 strenuè laborate, ut parem cum illis mercedem accipiat.
 Quo in genere multi Sacerdotes præclara Exempla relique-
 runt.

S. Augustinus, ut nulla, quemadmodum ipse loqui sole-
 bat, stilla temporis, quæ carò illi valebat, perderetur, de
 die laborabat in juvandis hominibus, noctis verò non mo-
 diicam partem in libris scribendis infumebat. Vita l. 3. c. 22.
 S. Bernardus, quantopere otium fugerit, vel ex ea, quam
 de jactura temporis protulit, sententia colligere licet, sic e-
 um loquitur: in serm. ad schol. *Nihil pretiosius tempore,*
et bene nihil hodie vilius reputatur. Transennt dies salu-
tionis.

*eu, & nemo recogitat. Nemo sibi perire diem, & nemo
rediturum causatur, sed sicut capillus de capite, sic perire
momentum peribit de tempore. Unde ut præteritum
tempus aliquo modo repararet, DEUM s. 20. in Cant.
loquitur: De mea misera vita sume obsecro residuum
morum meorum; pro his verò, quos vivendo perdidisti,
perditè vixi, cor contritum & humiliatum non desinas*

S. Ignatius Loiola non modò ipsemet studiofissime
vitabat, sed suos etiam, ne otandi occasionem habere
pluribus præponebat officijs. Hinc cum aliquos ex
suis aliquando oriantes videret, mox præcepit, ut aut
lapidum in proximo situm in summam ædium configu-
nem ferrent, iterumque ad pristinum locum referretur.
Soc. p. 1. l. 7. n. 5. & Maff. l. 3. c. 6.

Jacobus Merlohorstius horas etiam & momenta
æstimabat: nihil male, nihil aliud agenti elabebatur
nihil subducebatur ne per cibi quidem sumptionem: nihil
ferebatur per intempestiva colloquia: paucas solum
dulgebat horas: in multam noctem ad undecimam & ultra,
lucubrare solitus. Primo diluculo vacabat precibus,
Matutinis cantandis, legendo sacro, divinisque celestibus
muneribus Parochialibus occupabatur, quod reliquum
erat, studijs impendebat. Maximè ejus delicia erant
Spirituales & SS. Patrum volumina, quibus identidem
innotabatur, & imbecillo semper corpore, & agra
dine, quod de S. Gregorio traditum est, immortalis
Vit. c. 23.

III. Secundum otiositatis genus est, cum aliud
quàm ratio status & Personæ exigat, ut cum Sacerdos
secularibus, negotiationibus, litigijs, ludis, venationibus
tempus impendit; de quo genere locutus est Seneca
ad Lucil. dum dixit: *Magna pars Vita elabitur
gentibus, major nihil agentibus, tota vita aliud
agentibus. Unde Sacerdotes vel hoc titulo à talibus negotiis
stinere debent, quòd milites sint DEO sub Christo Ducati
litantes, nemo autem, ut S. Paulus 2. Tim. 2. ait,
DEO implicet se negotiis secularibus, ut ei placeat, non
probavit. Quod quidem sequentes Sacerdotes singulari
dio observârunt.*

S. Ignatius noluit se in causa matrimoniali Neptis Fratr^{is} interponere dicens, Religiosos ista Urbanitatis officia gerere debere, ut ea, quæ DEI sunt, impensius curare possent. Hinc ijs, qui per ipsum in aulas Principum admitti volebant, dicere solebāt, se quidem præstantiorem Doctorum nescire, quàm quem ipse sibi delegisset; in hujus familiaritatem, si vellent, se omni ope adniscurum, ut recitatur. Hist. Soc. p. 1. l. 7. n. 16. vit. l. 5. c. 5.

Joannes Polancus è Societate JESU, Domino cuidam multo de bello nuntianti per literas respondit: De dissidijs inter Christianos Principes Societati nostræ nec dare literas, nec accipere gratum est. Sapienti pauca. Vale. Hist. Soc. p. 1. l. 1. n. 39.

Limz cum Pater quidam Societatis JESU alicui ex primoribus operam suam in sæculari negotio negasset, ille alienato à Societate animo statuit alijs confiteri, ad quos dum properat, clarè & distinctè vocem audiit dicentis: *Ne illos distiras; nec enim illos volo, quibus tu quarebas, & volens, negotiis occupari.* Annuz Soc. 1603. in Coll. Limensi. IV. Audiant ergo Sacerdotes S. Paulum 1. Thess. 4. hortantem: *Rogamus vos Fratres, ut abundetis magis, & operam detis, ut quieti sitis, & ut vestrum negotium agatis, & operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis.* Et iterum 1. ad Cor. c. 15. *Fratres mei dilecti, stabiles esto- & immobiles, abundantes in opere Domini semper, scientes, quod labor vester non est inanis in Domino.* Sic sanè de illis aliquando cum veritate illud Sap. 10. dicitur: *In- & sum deduxit Dominus per vias rectas, honestavit illum in laboribus, & complevit labores illius.*

Exempla Taciturnitatis.

I. Taciturnitas est virtus, quâ inordinatus loquendi appetitus cohibetur; quæ proin tres ob causas Sacerdotibus summe necessaria est. 1. Quia cum DEO specialiter consecrati sint, atque ad ipsum laudandum, & si non quotidie, frequentius tamen, quàm Laici soleant, sumendum sint vocati, meritò linguam tanquam primarium harum actionum instrumentum, purum, & ab omni peccato liberum custodire debent, cum, ut rectè advertit S. Jacobus c. 1. *Si quis*

putat se Religiosum esse, non refrenans linguam suam, tum p
vana sit religio. 2. Quia, cum ipse ratione Muncia divu
rum publicè per conciones, tum privatim per colloquia & G
adhortationes loqui debeat, hoc ipso prius artem filii boi, co
quàm loquendi addiscere debet, uti rectè S. Hieronymus
advertit in c. 3. Eccl. dicens: *Discamus & nos prius, ac
loqui, ut postea ad loquendum omnia referemus.* Abb
mus certo tempore, ad praeceptorum eloquia pendeam
hil nobis videatur rectum esse, nisi quod discimus, De l
multum silentium de Discipulis efficiamur Magister. De l
Quia, cum ipse magis necesse habeat, virtute ex illa
Spiritus Sancti inhabitationem instrui, per Taciturnitatem
illi dignam habitationem & templum præparare debeat. Qu
enim S. Petrus Damian. ep. 130. monet, dum ait: *Dan
pitus humani cessant alloqui, construitur in te per
tium templum Spiritus Sancti.* Hinc est, quòd de
tici templi constructione sacra testatur historia, quia
leus, & securis, & omne ferramentum non sunt ante
domo Domini, cum adificaretur; templum quippe
silentium crescit, quia cum mens humana per exte
verba se non diffundit, in sublime fastigium Spiritus
dificij structura consurgit, tantòque succrescens an
sustollitur, quantò exterius per custodiam silentij
sefe fundere prohibetur, custos enim Iustitia filium
Duo autem sunt officia hujus Taciturnitatis.

II. Primum est, ut, cum omnino tacendum est, filio
accuratè custodiatur, puta quando secretum custodiendum
defectus proximi suppressendi, sermones sacri audire
aut alia officia Ecclesiastica obeunda, lex silentij servanda
nam ut smaragdus in reg. S. Benedicti advertit, qui
turnitatis virtutem veraciter amas, necesse est, ut
tempus etiam à bonis locutionibus taceat, ut virtutem
teras ad tempus tacendo nutriat, quas nutritus
tempore congruo sapienter proferat. Id quod multi
dotes diligenter observârunt.

S. Thomas Aquinas tam tenaciter silentium custodire
à Condiscipulis bos mutus fuerit vocatus, quem tamen
Albertus Magnus illius Magister suo tempore sic mag

um prædixit, ut totus Orbis cum admiratione illum au-
divus sit. Vita. 7. Mart.

B. Godefridus Ambiani Præsul, quotiescunque iter facie-
bat, comites præcedere jussit, causamque hujus moris in-
rogatus respondit, se id facere, ut silentium magis serva-
ret, et ab otiosis sermonibus cavere possit. Drex. in Phaë-
d. cont. c. 41. §. 4.

Abbas Agatho toto triennio lapidem in ore gestavit, ut
silentium observare cogeretur. Vit. Patrum.

De Hor Abbate nonagenario tria speciali laude & admi-
ratione digna commemorat Heraclides. 1. Quod nun-
quam mentitus sit. 2. Quod nulli unquam maledixerit.
Quod nunquam citra necessitatem locutus sit.

S. Arsenio querenti, quâ ratione proficeret ad salutem &
ex celo delapsa respondit: Fuge, tace, quiesce, hæc sunt
principia salutis. S. Ephrem to. 12. in apophtegma.

S. Bernardus in Monasterio Clarevallensi tantum cum suis
monachis silentium observabat, ut hujus silentij fama apud
seculares homines supervenientes non modò singularem er-
ror illos reverentiam excitaret, sed etiam à verbis superfluis,
et dicam pravis & noxiis cavendis incitaret. Vita l. 1. c. 7.

III. Alterum officium Taciturnitatis est, ut, cum loquen-
dam est, omnes circumstantiæ, puta materia, sonus, locus,
gestus, ita observentur, ut dici suo modo de loquente Sa-
cerdote possit, quod de Job olim dictum esse, S. Scriptura
testatur: *In his omnibus non peccavit Job labijs facis.*

Quod quidem quàm difficile sit, ex eo facildè colligitur,
quod S. Jacobus c. 3. dixerit: *Si quis in verbo non ostendit,
perfectus est vir.* Unde tantò magis honorandi sunt
aliqui Sacerdotes, quantò perfectius hoc officium observâ-
verunt.

S. Ignatius Loiola sic loquebatur, ut sermo ejus semper ef-
fectus silentij gravis, simplex, parvus, consideratus, & nar-
ratio potius, quàm amplificatio, aut confirmatio, aut con-
sentio.

In rebus alicujus ponderis diu hærebat, levibus
pretermissis. Viros graves nunquam Authores proferebat,
nisi in rebus gravibus & certis. In laudando parvus, par-
vus erat in vituperando, unde superlativis vix utebatur.
Audiciens aliquid, quod ad iram vel turbidiorem motum in-

citare potuisset statim se colligebat, jungebatque cum illis
& quid responderet, accuratè meditabatur. Vial. 1. 1. 3. n. 48.

Idem P. Salmironi & P. Paschasio Broëtho in Hybernica
ituris hæc loquendi documenta dedit. 1. Ut in loquen-
essent moderati & parci, in audiendo faciles, & patientes
ramdiu audirent, donec alter sua omnia explicasset, unde
demum breve, facileque responsum subijcerent, unde
nis instandi præcideretur occasio. 2. Ad omnium
se accommodarent, quantum fas siberet, omnibus
facti; unde cum acri & incitato & ipsi lenitudinem
gendo morosam exuerent: contra cum circumspiciendo
do in loquendo, & ipsi tarditatem, gravitatemque
rent: cautè autem cum iracundis agendum, nec irasci
sed patienter; & qui seipsum iracundum nôrit, præmo-
niendum antè animum. 3. Cogitandum, fore, ut
sua dicta publica, privata in vulgus emanarent. Hæc
p. 1. l. 3. n. 48.

Abbas Pambo, cum illum psalmi 38. Versum
custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea
divisset, satis est, inquit, inquit, reliqua audiam, cum
pere implevero. Multò deinde post tempore reverte-
interrogaretur, cur ad Magistrum suum redire tam
stulisset: nondum se illud, quod didicerat, perfec-
xit, scriptum autem esse ab Apostolo: *Estote facti*
bi, & non auditores tantum. Vit. Patrum.

Alanus de Solmini hac has sibi leges ad loquendum
scripserat: Curabo, ut erga quosvis sim affabilis,
durioribus abstinerebo, non loquar de aliorum imperfec-
bus, modestiæ & religiosæ gravitati ubivis studebo,
gressu, si non muneris mei ratio vel lex caritatis ali-
deat, auscultare magis, quàm verba fecere satagam,
quia mea, quantum fieri potest, de rebus Spiritualibus
lios amore DEI inflammandos instituentur. Quas
leges summa cum accuratione ipsum observasse, au-
tæ l. 3. c. 18. testatur.

IV. Merito ergo quivis Sacerdos præclaram S. Am-
l. 1. de offic. sententiam altè menti inculpare, & ob-
debet: *Alliga sermonem tuum, ne luxuries, ne loquaris*
& multis loquio peccata sibi colligat. Sit restrictus,

*ut coarceatur; atq; lorum colligit amaris & undas. In-
tam sit verbis suis & statera, atque mensura, ut sit gra-
tus in sensu, in sermone pondus, atque in verbo modus.*

CAPVT II.

**DE EXEMPLIS SACERDO-
TUM AD PROXIMI SALU-
TEM PERTINENTIBUS.**

UT & in his Exemplis referendis ordinatè procedam, in
duos Titulos totum hoc caput dividam, in quorum
primo Exempla in agendo cum varijs Personis, puta Infide-
libus, Hereticis, Peccatoribus, Christianis bonis, Infirmis,
Captivis, Pestiferis, Pauperibus, Consanguineis, Benefacto-
ribus, Domesticis, Adolescentibus, & Defunctis, relictis;
in secundo verò Exempla in functionibus Sacerdotalibus,
nempe Concionibus, Confessionibus, Carechizationibus, &
privatis conversationibus exhibita referentur.

TITULUS I.

**DE EXEMPLIS IN AGENDO CUM
VARIIS PERSONIS.**

§. I.

De Exemplis Caritatis erga Infideles.

I. Per Infideles hoc loco intelliguntur omnes extra Eccle-
siam constituti, nimirum Ethnici, Turcæ, Judæi & similes;
quorum conversionem meritò Sacerdos quivis, quæ
DEVM se diligere profiretur, sedulo cooperari debet; quo-
modo enim, ait S. Bonaventura p. 2. Pharett. diu. amor. c. 1.
potest dicere; se diligere DEVM, & ejus amorem ap-
petere, qui ejus imaginem videt in sterquilinio jacentem,
non curat? aut si cogitat, quòd Filius DEI pro anima-
bus redimendis mortuus est, & ipse pro animabus mori non
cupit?

cupit? Quomodo credis, te amicitiam Sponsi habere, cum re
ejus Sponsam ab adulterio non custodis? aut com
nanter ad Sponsum non reducis? Hinc merito zelus
cerdotes omnem operam ac conatum adhibuerunt in
libus ad ovile Ecclesiæ Catholicæ reducendis.

S. Paulus de seipso ad Philipenses c. 1. scribit: *Totum
mihi DEVS, quomodo vos omnes cupiant in visceribus
su Christi. & ad Rom. 9. Tristitia mihi magna est
tinuus dolor cordi meo; optabam enim ego ipse an
esse a Christo pro Fratribus meis, qui sunt cognati
cundum carnem.*

S. Basilus jam in agone constitutus petijt vitam
prorogari uno die, ut Judæum, qui promiserat, se fidei
tholicam suscepturum, si Episcopus in sequentem die
veret, ovili Christi aggregaret, quem proin ipse
tota domo in Ecclesiam descendens baptizavit, & pro
rediens in lectum mortuus est. Spec. Ex. dist. 8. c. 11.

S. Franciscus Xaverius adeo ferventem habebat
alienæ salutis promovendæ, ut ei innatus videretur.
ille toto impetu ferri, in hoc totus esse, hoc omnib
tere votis, in hoc maxime acquiescere, ut Christo
ret quam plurimos. Hinc non contentus ad Indos
nesnam caritatem extendisse, ipsa etiam Sinarum
severissimis licet legibus & custodijs firmata penetra
aperto capitis periculo tentabat Missiones suas sem
dibus, quoad licuit, & sæpe nudis, per calentes arena
ca spinosa instituit. Multos Reges Idololatrias
junxit, & multa centena hominum millia suâ manu
vit. Vita l. 6. c. 10.

S. Franciscus Borgia, cum Jacobus Laynes Gener
mina eorum, qui ad Indos mitti cuperent, ad se persua
fisset, etsi legibus istis ipse solutus tunc esset, suâ tamen
nu scripsit, optare se pro Christi nomine apud Indos
guinem fundere, caputque periculis amore Proxim
re. Orare itaque, bonâ illius veniâ liceret in eam
tionem proficisci, precibusque ad DEUM fuis hanc
luntatem promoveret. Vita l. 4. c. 7.

S. Vincentius Ferrerius ex Judæis supra viginti
millia, ex Saracenis octo millia convertit, per singulos

regiones suâ valentina ac maternâ linguâ loquens, quam
omnes perinde percipiebant, ac si propriâ fuisset lo-
quens. Vita 5. April.

Vincentius Rodericius è Societate JESU cùm in Brasilia
catechumenum brevi à Barbaris devorandum baptizare
non posset, eique aqua negaretur, à femina casu transeunte,
in cucurbita aquam ferente haustum aquæ petijt, & inte-
rostrum tropholum aquâ intinxit, eoque supermaetandum ex-
traxit, prolataque formâ hominem baptizavit. Hist. Soc. p.
13. n. 20.

Joannes de Montoia ex eadem Societate Septuaginta an-
norum Senex tam indefessi erat zeli, ut duo indica idiomata
addidiceret, & longissima itinera arumnis plenissima suscipe-
ret, quo factum est, ut plantæ ei putrescerent, & crura scedè
macerarentur; per rupes enim & montes nunquam antea vi-
sas, nec humano pede calcatas peregrinabatur, & flumina
transiebat rapacissima, magnâ cibi & potus inopiâ vexa-
tus, & ob itinerum asperitatem vehementer afflictus. Om-
nis ejus consuetudo cum plebeis hominibus fuit, & tales Pro-
ceres suos, Comites ac Marchiones appellabat Syllab. Prov.
Pervanæ 30. Nov. 1590.

Alphonus Barzena Societatis JESU Sacerdos missus in
Pervanam, inde in Tucumaniam, & Paraquariam undecim
milliarum Gentium linguas perdidicit, & per summa corporis
incommoda annis triginta duobus Evangelium illis prædi-
cavit, crebrò quinos, senosve dies sine cibo extraxit, solâ
pastus Eucharistiâ, unde vulgò Peruvij Apostolus est appel-
latus. Bibl. script. Soc. fol. 951.

Josephus Anchieta ex eadem Societate in Brasilia per qua-
draginta annos assidue Christum prædicavit, longa itinera
conficiendo, sæpè nudis pedibus per saxa, per cœnum, cum
fame & siti, & multis incommodis, sed fructu maximo, ita
ut vulgò Apostolus & Thaumaturgus Brasiliæ sit appellatus.
Bibl. Script. Soc. f. 955.

Antonius Criminalis Soc. JESU totam Comorinensium o-
ram, ducenta amplius passuum millia, pede nudo, singulis
mentibus visitabat, omnibus omnia factus. Hist. Soc. p. 1. l.
9. n. 123.

II. Audiant ergo Sacerdotes & illa sibi S. Gregorij in V. in Matth. verba approprient : *In quantum vos presbiteri ovem pensatis, etiam vobiscum alios trahite : in via Domini eos habere desiderate : si ad DEVM tenditis, curate, ne eum soli veniatis.* Considerent praterea, ut S. Carolus rom. in act. Mediol. l. 3. c. 2. f. 838. loquitur, terribilem maram stragem, quam generis humani sempiterna Sathana facit, quantam in illis perdendis sollicitudinem adhibeat, quibus utatur Ministri, quâ alacritate, laboribus ac vigiliis scelesti Ministri opus urgeant, & assidui, iidemque perpetui & obfirmati. Quare tam mam rem facturos se existimare debent IESV Christi Ministri, si ita Magistri sui voluntatem, dignitatem, atque sempiterna premia perdant, ut à Sathana Min superari se sinant, patianturque, ut illi majori studio aliosque perdendos, quam ipsi ad suam, & aliorum salutem incumbant.

§. II.

De Exemplis Caritatis erga Hæreticos.

I. Etiam hæc Caritas non negligenda est Pastoribus marum, cum enim Pastoris boni præcipuum officium oves errantes quærere, & ad ovile reducere, inter ejus oviculas autem vel maximè Hæretici numerari possunt qui per baptismum quidem in Ecclesiæ ovile sunt recepti, per varios autem Hæresum suarum errores seducti ab ovile recesserunt, merito Sacerdotes velut Pastores à Christo constituti, omnem conatum & industriam adhibere debent eosdem ad dictum ovile per errorum suorum abjuratorem reducant, id quod multi zelosi Sacerdotes egregie præterunt.

S. Augustinus non solum scriptis quàmplurimis adversus Pelagianos, Donatistas, & alios libris eosdem reducere natus est, ita ut perpetuus Hæreticorum malleus appellatus sit, sed etiam cominus, & in publicis congressibus, Orthodoxam Ecclesiâ spectante, veritatis delectores impugnavit.

Volusianus Romanus Nobilis per ejus Epistolam ad Christum vile pertractus dicere ausus sit, DEI legi deesse, quid Augustinum contigerit ignorare. Vita l. 3. c. 13. & 19.
S. Franciscus Salesius à Granerio Episcopo vindicandis ab Hæresi Calviniana Chaballicensis, aliisque Genevæ finitimi Populis divini Verbi Præco constitutus, eam expeditionem non solum alacri animo suscepit, sed etiam asperissima quæque perpeßus, sæpe ab Hæreticis ad necem conquisitus, variisque calumniis & insidiis vexatus, inter tot discrimina & agones insuperabilis exitit, DEIq; ope protectus septuaginta duo millia Hæreticorum ad Catholicam fidem reduxit, inter quos multi nobilitate & doctrinâ insignes numerantur. Brev. Roman.

S. Carolus Borromæus circa postremos vitæ annos vigore Commissionis Pontificiæ in varia loca hæretica ablegatus, incredibili caritate & fortitudine hoc officium sustinuit, plurimosque ad Religionem Catholicam revocavit; Apostatas verò Religiosos ad habitationem commodiorem transiit; nec remorari ejus fervorem valuerunt improvisæ adversitates, atroces injuriæ, incursus armatorum hostium, insidie, & id genus alia sexcenta mala, quæ multariam se offerebant. Vit. compend. c. 20.

S. Amphilochius Iconij Episcopus, cum Imperator Theodosius Arrianos divinitatem Filij negantes, ut ipse petierat, ex urbe ejicere nolleret, accedens ad aulam cum aliis Episcopis, his Arcadio Filio recenter Imperatori designato honorem gratulantibus, solus gratulari noluit; cumque id Pater Theodosius ægrè ferret, & expelli eum juberet, dixit: Sicine tu Imperator graviter fers contemptum Filij tui? Revoca ergo in mentem, odisse & DEUM eos, qui per blasphemiam honoris aliquid adimunt unigenito Filio suo. Quo audito, Imperator Senis prudentiam miratus, mox omnes Arrianos urbe expelli jussit. Theod. l. 5. c. 16.

Eduardus Augerius è Societate JESU Concionator per Galliam sui temporis celeberrimus, per multos annos & multis in urbibus eo munere functus est tanto zelo atque fructu, ut unus ipse ad 40. millia hominum ab Hæresi ad Catholicam fidem feratur revocasse. Bibl. Script. f. 953.

Rober-

Robertus Bellarminus Cardinalis è Societate JESU Catholicus, ut Hæreticis suos errores ostenderet, sicque ad Catholicam fidem reduceret, *Controversiarum Christianarum* tres tomos scripsit, qui in solo Septentrione vigesimo ne sunt publicari; de quibus Card. Baronius dixit, Turrim & propugnaculum David, ex quo mille clypeis dent, & omnis armatura fortium, ut Jerusalem nostras suas oppugnationes hostium secunda sit. *Bibl. Script. f. 690.*

Alanus de Solminihac, postquam advertit in sole auguratione sui ad Episcopatum se jurasse, omni Hæreticos persecuturos, huic obligationi satisfaciens ipsum toto Episcopatus sui tempore indefinenter non ut eos perderet, sed Christo JESU lucrificeret, suis erroribus Nuntium remitterent; finem vero delictum assecuturus, tribus diversis modis usus est, suavis hortationibus, doctrina efficaci hæresim opposita, & ac mortificationibus. Si in primis Visitationibus aliquem o quempiam venisset, cujus inquilini Hæretici erant, ejus oppugnatione suavitate & caritate redundabat, comitantes illos mirâ dexteritate ad suas conciones attrahere, in cor suum ipsis manifestabat, amorem versus ipsos intergravissimum testatus, vester, inquit, sum Episcopus, verus & timus omnium Pastor, sum paratus meam pro vobis ipsi etiam morti exponere, id quod vestri Ministri facturi sunt. Hæc, hisque similia verba cum vehementi dam fervore pronuntiata ceu fascinum quoddam errorum animos oblectabant, hinc undique non pauci, quod vim sustinere nequirent, inter ejus se brachia coniecimus suosque errores abjurârunt. *Vita l. 2. c. 17.*

Petrus Pazmanus Cardinalis itidem è Societate JESU sumptus, Hæreses & perfidiam in Hungaria, tum publico in templis, tum privatis congressibus, tum prius lucubrationibus tam potenter profligavit, ut Pannoniæ Nobilitatem tempestitiva comitate & suavia ac morum suavitate ad Orthodoxam fidem reducit. *Bibl. Script. f. 690.*

Ertmannus Toglstorff in Livonia per missiones decem obitas inter Hæreticos, plurimos ab Hæresi

Catholicam reduxit, ut vulgò Livonia Pater fuerit nomina-
Bibl. Script. f. 196.

II. Itaque Sacerdotes S. Chrysostomum orat. 5. adversus
peccatores sic adhortantem audiant: *Cogita, quamobrem Pro-
pheta, quamobrem Apostolus, quamobrem Iusti, quamobrem
Angeli frequenter missi sunt, quamobrem ipse Primogeni-
tus Filius ac Verbum DEI advenit, an non ut homines ser-
varet? an non ut eos errantes reduceret? hoc idem fac,
ut tu quoque pro viribus tuis, omnique studio ac sollici-
tudinem impendas ad reducendum eos, qui aberrarunt.*

§. III.

De Exemplis Caritatis erga Pec-
catores.

I. Cum ad Pastorem bonum pertineat, non errantes so-
lum oves quærere, & reducere, sed etiam infirmas, & variis
morbis, seu vulnibus subjectas curare, facillè apparet,
quantopere Sacerdotes velut Pastores spirituales Animarum
solicentur ad singularem Caritatem erga Peccatores utpote
gravissimis & periculosissimis morbis, vulneribusque oppres-
sos demonstrandam; ut cum veritate usurpare illa S. Pro-
phetæ verba possint Ps. 68. *Zelus domus tua comedit me,
& opprobria exprobandium tibi ceciderunt supra me.* Ma-
ximè cum hæc ipsa Caritas non parùm conducatur ad pecca-
torum propriorum deletionem, & salutem suam assecuran-
dam, uti S. Jacobus c. 5. testatur, dicens: *Qui converti fo-
verit Peccatorem ab errore viae suae, salvabit animam ejus
a morte, & operiet multitudinem peccatorum.* Porro tri-
bus potissimum officiis hanc ipsam suam Caritatem erga Pec-
catores ostendere debet.

II. Primum est *Oratio fervens* frequenter pro ipsis obla-
ta: nam, ut S. Augustinus l. 4. de doctr. Christ. c. 15. rectè
advocavit, *Munus suum ut praestet (Sacerdos) magis pietate
quam Oratoris facultate, ut orando pro
se & aliis, quos est allocuturus, sit Orator antè, quam
Orator.* Quod confirmans S. Bernardus Epist. 101. *Nunc
ait, manent tria hæc, Verbum, Exemplum, Oratio;
Cuius major autem horum Oratio, ea namque operi & voci gra-
tiam*

tiam & efficaciam promeretur. Unde hoc medio-
teris usi sunt non pauci Sacerdotes.

S. Paulus de seipso c. I. ad Rom. fatetur: *Testis
DEVS, cui servo in spiritu meo in Evangelio Filij
sine intermissione memoria vestri facio semper in
nibus meis.* Et iterum ad Philipenses c. I. *Gratias
DEO meo in omni memoria vestri, semper in cunctis
tionibus meis pro omnibus vobis cum gaudio deprecans
faciens.*

S. Chrysostomus, quanti hoc medium æstimavit,
ad eò haud dubiè etiam usurpavit, ipsemet sequentibus
bis l. 27. de profectu manifestavit: *Poterimus aliter
gerere, si ad preces semper confugiamus, & oremus
ut det sermonem sapientia & intellectum auditibus,
que & inde probabilem huius depositi custodiam, capere
contingit, ut, qua studio nostro corrigere non possumus
per preces efficere valeamus, per preces, inquam,
petuas.*

S. Ignatius Lojola, cum Lutetiæ quendam vesano
amore implicitum, nulla ratione è cœno extrahere
die quodam extra urbem in lacum frigidissimum
Amasius transiturus erat ad turpes delicias, adjacens
lo tenus se immergit, & adventantem his verbis allo-
quitur: *Perge miser ad tuas foetidissimas voluptates:
dentem capiti tuo ruinam non vides? instantem pellem
perhorrescis? hinc ego pro te me tamdiu macerabo, donec
orabo, donec justissimam illius iram, & vindictam
ratam avertam.*

S. Cudbertus Episcopus commissam sibi plebem
tionibus protegebat assiduus, & admonitionibus salu-
mis ad cælestia vocabat. Et, quod maximè Doctores
re solet, ea, quæ agenda docebat, ipse prius agendo
strabat. Erat quippe ante omnia divinæ caritatis igne
dus, patientiæ virtute ornatus, orationum devotioni
tillimè intentus, affabilis omnibus, qui ad se consola-
gratiâ veniebant, hoc ipsum orationis loco ducens,
firmis Fratribus operam suæ exhortationis tribueret.
10. Mart.

III. Secundum officium est *sedula cura* per instructiones & adhortationes tam publicas, quàm privatas, Sacramentumque administrationem impensa; de qua S. Paulus 1. Cor. 4. locutus est, dicens: *Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi, & dispensatores Mysteriorum DEI. Hic* quaritur inter *Dispensatores*, ut *fidelis quis inveniamur*, id est, Sedulus in tali Mysteriorum & Verbi divini administratione, nemini dans offensionem, ut non vituperetur ministerium suum, sed in omnibus exhibens se ut DEI Ministrum, ut idem Apostolus 2. ad Cor. 6. hortatur. Quales eundem Ministros non paucos hæcenus numeravit Ecclesia.

S. Paulus de seipso 1. ad Cor. 15. scribit: *Gratiâ DEI sum id, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundans illis omnibus laboravi.*

S. Joannes Evangelista, ut Adolescentem quempiam Prædonum Ducem factum reduceret, inter arma Sicariorum, per montes & silvas eundem, velut ovem perditam requirit.

S. Carolus Borromæus circuibat omnia castella ac villas amplissimæ suæ Dioceseos, per asperos montes, horridasque vales, prædicando sine intermissione Verbum DEI, extirpando abusus, alliciendo ad penitentiam Peccatores, restaurando Ecclesias, & vultus agnoscendo singulorum orationum, quas incomparabili caritate pascibat, & inveteratarum vulneribus medebatur. Nullum hyeme frigus, nullus æstare calor usque adeò urens extitit, nullus tam difficilis & austerus labor, quin à Carolo perlubenter latus fuerit, qui fatigas & subinde inaccessibiles vias penetravit pedes, utique sustentatus potenti zelo salutis animarum, qui spoliatus omni voluntaria & propemodum etiam necessaria quiete, gravissimis occupationibus circumveniebatur. Vita compend. c. 20.

S. Franciscus Xaverius confessionibus audiendis, reconciliandis dissidentibus, ægris sublevandis, aliisque pietatis officiis tam sedulo se impendebat, ut sæpe cibi & potus oblitus, biduum, triduumve traduceret jejunos. Sensisses eum talibus ministeriis, divinòque obsequio pasci. Vita l. 6. c. 19.

Petrus

Petrus Faber à Societate JESU nullas prætermittens occasiones ferendæ pietatis, indagabat vias omnes consulendi, & quocunque ingrediebatur, omnem occasionem intenta mente captabat. Bellissimum autem esse, & nostri Ordinis proprium, relinquere in omnibus mibus & hospitibus vestigium aliquod sanctitatis, ubique diligendum, cum debitorum sumus omnibus, & ubique ceter DEUS, cujus Famulos & Administros nos esse Histor. Soc. l. 3. n. 29.

Petrus Forerius non ipse duntaxat indefesso studio bore salutis alienæ procurandæ invigilabat, sed alios ad eandem curam stimulabat, inter alias rationes solitus, quod DEO sanguinem ac vitam debeant, quod re proles in monte Calvarie posuit; ille verò hoc Peccatoribus transcribat, atque addo quisque ex illis ligeretur, ut nec sanguini, nec sudori, nec vigilijs, nec conversionem Peccatorum serio procurandam parcat, jungebat porro, non esse, ut infernum quis mereatur, tus, se vel unam animam suâ industriâ servasse; enim ejusmodi potentem advocatam commissuram, liberator captivus detineatur, quin potius omnem poterit, fidem apud DEUM, Deiparam, Angelos, & Cælites interposituram, ut eum, à quo servata fuerat, lutem asserat, & cujus ope subtracta erat tormentum ferat in gloriam. Vita l. 2. c. 6.

P. Ludovicus de Ponte tam ardenti erga Peccatores flagrabat, ut paratum fore se dixerit, ad ipsas etiam flammæ, si necessarium foret, absque peccato tolerare. Aliàs verò Filiæ cuidam spiritali dixit, se tantam habere promovendi omnes, qui secum agunt, ut nihil Mundo, quod etiam pro quolibet eorum profectu facere sit paratus.

IV. Tertium officium est, ut *panis voluntarii* amore susceptis divina illis misericordia concilietur, namque *dominus DEI comeditur*, inquit S. Augustinus Joan. qui omnia perversa, qua videt, cupit emendare, si emendare non potest, tolerat, ac gemit, & pro his sua forent, satisfacere studet; quod medium ad hunc adhibere S. Christina Mirabilis à DEO edocta adhibuit.

ut quæ, licet acerbissimas pro Peccatoribus pœnas
 es suscepit, & sæpe se in arduos clibanos conjecerit, per
 acutissimas volutavit, in nivem & glaciem abdiderit,
 molinarias contorquendam se projecit, semper
 nullâ parte corporis læsa, in majores pœnas est re-
 rata, uti Surius 23. Jun. testatur. Sed & non pauci etiam
 id ipsum medium sedulò usurpabant.

S. Dominicus ter singulis noctibus catenâ ferreâ se flagel-
 lavit, primò pro seipso, tum propter Peccatores in Mundo
 regentes, tertio pro animabus in Purgatorio luentibus.
 4. Aug.

S. Franciscus Xaverius, cum hominem quempiam flagi-
 tum ad frugem reducere non posset, è navi ad silvam se-
 nit, & nudato tergo ad sanguinem usque flagello in se de-
 rens, postquam ab illo ipso Peccatore in hoc actu depre-
 catus est, ad genua procidentem, & peccata sua graviter de-
 tantem absolvit, & ad meliorem vitam reduxit. Vita.

Vincencius Caraffa Societatis JESU Generalis pro curandis
 peccatoribus asperas pœnas subibat, de iis solitus pronun-
 tare, quod Servator super alio argumento: *Hoc genus da-*
monum non ejicitur, nisi oratione & jejuniis. Addebat
 apostoli Gentium exemplo parturiendas esse Christo ani-
 mas, id est, iis parturiendis puerperij cruciatus esse perpe-
 endos, at non inferendos iis, quæ pariuntur. Vita
 c. 7.

Ludovicus de Ponte peccatis aliorum sic urebatur, sic ea
 plorabat, sic castigabat in suo corpore, ac si ipse patrâs-
 set. l. 2. c. 5.

Itaque Sacerdotes proponant sibi ob oculos Christi
 pro Peccatoribus agentis & patientis exemplum, si-
 quæ sequentia S. Chrysostomi hom. 3. in Genes. verba
 lo applicant: *Ipse DEVS cum sit, propter nihil aliud no-*
stram carnem induit, & crucem quoque suscepit, nisi ut
peccato obnoxios à maledicto liberaret. Si igitur ipse,
DEVS est ineffabilis essentia ob misericordiam ineffabi-
lem hac omnia propter nos & nostram salutem sustinuit,
non & nos erga Fratres nostros justi simus, agnoscen-
tesque eos ut membra nostra, & eripientes ex Diaboli sau-
tem in viam virtutis inducamus. Imò & ipsum Chri-
 Instr. IX. O stum

stum his ejusdem Authoris verbis alloquentem ait:
*Feci ego calum & terram: eadem facultate te donavi,
 ut etiam tuam facias calum. Accendi ego luminaria, accende
 alia clariora; nam potes his, qui in errore sunt, lumen
 tatis accendere. Hominem facere non vales, at iustum
 tuncque DEO potes. Vide, quàm te diligam, qui in malis
 faciendo tribuo potestatem. Dicant ergo assidue
 Propheta Ps. 118. *Vidi pravaricantes, & tabesce-
 rent eloquia tua non custodierunt.**

§. IV.

De Exemplis Caritatis erga Ini-
micos.

I. Quàm propria sit etiam hæc Sacerdotibus Caritas
 ex eo patet, quòd cum ipsis præcipuè incumbat, Ecce
 protegere & conservare, hoc ipso etiam ad eos pertinet
 efficere, ut membra illius per concordiam & caritatem
 miter sint unita, atque adeò omnis animorum discordia
 discordia studiosè vitetur, id quod duplici actu pro-
 debent.

II. Primus ergo actus est, ut ipsimet suos Inimicos
 cetera dilectione prosequantur, & omnem offensam
 illatam ex corde ignoscant, juxta monitum Christi Ma-
 dicentis: *Audistis, quia dictum est antiquis: Dilige
 proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego
 dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite
 his qui oderunt vos, & orate pro persequentibus & calum-
 niantibus vos, ut sitis Filij Patris vestri, qui in calis est, ut
 lem suum oriri facit super bonos & malos, & persequi
 justos & injustos. Et sanè cum ad hanc dilectionem
 adios ex munere suo alios efficaciter hortari & persuade-
 re, facile colligitur, rationi vel maximè consonum
 ut prior ipse hanc dilectionem ferventer exerceat, &
 quod verbis docet, opere confirmet, uti non pauci Sa-
 cerdotes, aut Diaconi, aliive Clerici fecerunt.*

Christus tot injuriis à Judæis & aliis gravissimè læsi-
 oniam tamen iisdem à Patre petiit, & dixit: *Pater
 illis, quia nesciunt, quod faciunt. Luc. 23.* Unde

hoc exemplum considerans S. Anselmus in hæc erupit ver-
ba: O verbum magna patientia, magna dulcedinis, magni
amoris, indicibilis caritatis. Ecce enim non suam sentit
injuriam, non penam attendit, sed ipsis potius, à quibus
vultur, compatitur: à quibus vulneratur, medetur: vi-
am procurat, à quibus occiditur. Pro eo ut me diligere-
nt, orabant mihi, ego autem orabam. S. Bernardus verò
in 18. de pass. c. 8. ulterius hortatur ad imitationem, di-
cens: Reconde in thesauro cordis tui hoc verbum, ut, quo-
cumque faciunt inimici, memoriam abundantia suavi-
tatis IESU valeas eructare, hunc clypeum contra inimico-
rum insulsum opponens.

S. Stephanus quantopere suos inimicos dilexerit, quàm-
efficaciter pro iisdem oraverit, testatur S. Augustinus
in 18. de SS. dum ejus orationi conversionem Sauli adscribit,
dicens: Saule, Saule, quid me persequeris? alim quidem
viam te perdere, sed Stephanus meus oravit pro te. Tu in-
venisti contra nomen meum, ego te faciam servum meum. O
Saul, lupo rapax, comedisti, expecta paululum, & digeres.
Iustus est filius perditionis, & erectus est vas electionis.
Iustus est Saulus, erectus est Paulus. Nam si Martyr Ste-
phanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet. Sed ideo
terra erectus est Paulus, quia in terra inclinatus ex-
stiterat Stephanus.

S. Sabinus Amissi Episcopus cum à Venustiano Tusciæ Præ-
sule Christianam fidem ab initio comprehensus, postea
ut manibus utraque illi abscissa fuisset, non modò ex corde
illi injuriam remisit, sed etiam, cum Venustianus mox
oculorum dolore vexatus remedium posceret, libenter
cessit, ferventer pro eo oravit, & efficaciter sanavit, tan-
tò beneficio effecit, ut & ipse ex inimico amicus, ex in-
imico Christianus fieret. Surius 3. Mart.

S. Alexander Patriarcha Hierosolymitanus, cum unus ex
suis suis aurum furatus esset, & propterea in Thebaidem
Egypti fugiens in Latrones incidisset, hoc comperto, octo-
na Numismatis eum redemit, eoque reverso tam benigne
amicè est usus, ut quidam ex incolis urbis dixerit, nihil
humilius, quàm in Alexandrum peccare. Sophron. in
Spiritu, c. 34.

S. Ignatius cum Contubernalis quidam invidia
te graviter in ipsum exarsisset, ideoque ei renunti-
set, se omnes Societatis JESU homines à Perpiniano
usque igni traditurum, non modò tali Nuntio offe-
non ostendit, sed potiùs in hæc verba respondit:
*dem, quotquot nostri in Hispania sunt, cremandi
raturum dicis, ego verò id dico, & opto, ut & tu
flagres, & amici tui ac necessarij non solum, qui in
nia sunt, sed in universo orbe terrarum existunt,
sancti igne inflammentur, & ardeant, ut perfecti
men adepti divinam gloriam augeant magis &*
Vita l. 5. c. 1.

Alanus de Solmini hac Episcopus Cadurcensis de
micis dicebat: Hi sunt illi, qui potiorem precum
partem sibi adfiscunt; nunquam in conspectu DEI
quàm illorum reminiscar, quia propter miserum in-
santur, statum eorum misereor. Orationi conjon-
cusationem, dicens, tales nequiquam imaginari
iniquè facerent. Ne verbum quide quod ipsis de-
esse posset, quòve testaretur offensu. se, protulit
sed illud potiùs effatum plerumque protulit, Cui
Christi Servatoris injurias potiùs, quàm proprias
das esse. Hinc cum Sacerdos quidam ob atroces
in ipsum effusas ab officiali in carcerem conjectus
eum reprehendit Alanus: Quid? aususne fuisti in
dare Presbyterum, quòd me convitiis laceraverit
quando audivisti, DEI Filium propter atroces in-
illatas aliquem in vincula coniecisse? abi, & quam-
illum libera, utque DEI conserves honorem, studi-
rèmq; nominis mei deponere, & cura, ne in terris
à quoquam offendatur; nec enim cogitandum est,
vindicare, at bene, quòd DEUS noster vindicetur,
quam non à nobis mortalibus offenditur. Vita l. 3. c. 1.

P. Edmundus Campianus è Societate JESU, iussu
Elisabethæ in Patibulo suspensus, & in partes se-
ante mortem coram innumera Populi multitudine
ba protulit: Spectaculum facti sumus & Angelis, &
nibus. Ego hîc spectator suspendendus, & in quatuor
secandus quasi Proditor & Hostis Patriæ, sed tu, Doe-

innocentiam meam, scis me non aliud respirasse, quam
 gliz salutem. Si aliud spectassem, amplos honores &
 oblatas ab iis, qui me morti addicunt, acceptassem.
 Si veniet Elisabethe dies, qui revelabit occulta cordium,
 ostendet, an ego & Socij te sincere amaverimus, qui pro
 te tua tot periculis, labori, & morti nos exposuimus?
 tui Ministri, qui à te nihil aliud quærunt, quam opes,
 dignitates, & tibi adulantes in hæresin & cædem Sancto-
 rum inducunt. DEUM oravi, & oro, ut hæc mors mea, quam
 patior, sit piaculum peccatorum tuorum: tibi ve-
 ram, fidem, & felicitatem æternam impetret; & utinam
 hæc morte mea à te illata felicitatem tibi emam. Vita.

III. Alter actus est, ut Inimicos sive proprios, sive alie-
 nos ad concordiam reducere studeat; si enim Filij hujus sæ-
 culi etiam, dum canes in domo sua rixantes vident, mox
 compescere eos, & à rixa abducere student, quanto magis
 sacerdotes in Ecclesia Christi rixantes inter se Filios mitiga-
 re, & ad concordiam reducere debet; id quod sat multi Sa-
 cerdotes egregie præstiterunt.

S. Franciscus Xaverius non modò ipse, ubicunque poterat,
 inter se diffidentes conciliabat, sed etiam Sociis suis id sum-
 mè commendavit, monens, ut impensè inculcarent, in
 controversiis, litibusque plerumque plus impensæ fieri,
 quam quanti id sit, de quo litigatur. Vita l. 6. c. 12.

Franciscus Strada è Societate JESU Salmanticæ, cum duo
 Christiani inter se odium foverent, ad quod tollendum
 eorum absuit, ut quis suffecerit, ut alter etiam crescente
 odio scdum in ore vulnus acceperit, vocatus ad eos cum
 multa necquicquam dixisset, tandem in genua provolutus ad
 pedes illorum dixit: En ego sum ille, qui te læsi: ego, qui
 injuriam feci, sed delicti veniam peto, sed pacem postulo
 per Christi crucem. Non tulit has voces alter, sed confestim
 ambo inter se conjuncti omne odium deposuerunt. Hist. Soc.
 1. 1. c. 6.

Silvester Landinus itidem è Societate JESU, cum Cives
 Urbis cujusdam gravissimis inter se odiis dissiderent, in Ca-
 thedra quondam existens Christum in cruce pendentem &
 velo obductum alloquens, postea sermonem ad Auditores
 convertens, non prius se eis Christum, velo remoto, osten-
 diturum

furum dixit, quàm odia mutua deponerent. Quà
persuasi Auditores, in mutuos amplexus ruerunt, omnia
in amorem verterunt. Hist. Soc. p. 1.

Mindelhemij in Suevia, cùm anno 1599. duo ob
inimicitias totis quinque annis à communione ab
sent, & ante ipsum etiam Societatis JESU Sacerdotum
ad eos conciliandos vocatus fuerat, gravissimis inter
giis certassent, memoratus Sacerdos, cùm dehortatio
nil proficere sentiret, in genua tandem procidens, ante
Christi mortem & vulnera oravit, ut iras ponerent
eum inirent; quo spectaculo obstupefacti illi mor
runt. Annua Gerin. Sup. anno 1599.

I V. Audiant ergo Sacerdotes Salomonis saluberrimum
monitum c. 25. Prov. *Si exsurrexerit Inimicus tuus, ca
lum, & si sitierit, potum da illi; prunas enim com
super caput illius, & Dominus reddet tibi.* Dicitur
si alios ad lites & inimicitias pronos videt, dicat
cum S. Paulo 1. Cor. 11. *Si quis videtur contentus
nos talem consuetudinem non habemus, neque
sia DEI.*

§. V.

De Exemplis Caritatis erga In
firmos.

I. Si ulla alia, hæc quoque Caritas vel maxime
nit Sacerdotibus; cùm enim ex una parte grave an
ac molestum accadat infirmis quodcunque genus morbi
altera verò parte hoc ipso, quòd difficile sit, patienter
modi miseras sufferre, valde etiam meritorium sit
bita cum resignatione & dispositione supportentur.
egregiam Sacerdos occasionem habet, magnum illi
tium afferendi, & eosdem ad ingentia merita augenda
vandi, uti multi insignes operarii fecerunt.

S. Paulus suam erga infirmos caritatem ipse manifestavit
quando 2. ad Cor. 11. dixit: *Quis infirmatur, & ego
infirmor? quis scandalizatur, & ego non uror?*

S. Bonaventura supra, quàm credi potest, infirmos
rà delectabatur, quòque gravioribus morbis aut co

gravabantur, eò magis se eorum obsequio applicabat, & majorem diem partem in his officiis consumebat. Vita Julij.

S. Nicolaus Tolentinas, licet propter verbera Dæmonum despicione ingredi non poterat, magnâ tamen caritate ac propitius ægros invisebat, nec solum ex animo consolebat, sed etiam, quidquid habere poterat earum rerum, quæ delectant, eis offerebat. Vita 10. Sept.

S. Ignatius Lojola, cum Coadjutor quidam febris laborans meliori cibo indigeret, tres nummos in eam rem insumit, dicentique Obsonatori nihil dein pro aliis superesse, respondit; atqui nos sani arido pane contenti esse possumus. Alias cum duo Tirones vix pedem in domum intulissent, & mox in morbum incidissent, aliis suadentibus, ut propter angustiam domi ad Noloconium portarentur, nequaquam, dixit, id fiat; an domi nostræ locus non erit iis, qui mundum totum pro DEO reliquerunt? Quærat locus, & DEUS nobis propter illos benefaciet.

Jacobus Merlohorstius Parochus nihil antiquius habebat, quam ut ægros, Parœciæ cognosceret, & studiis aliisque quibuscunque rebus sepositis inviseret, admoneret officij Christiani, consolaretur mœstos, & Sacramentis ultimis ad supremam luctam præmuniret; egentibus autem pecuniario subsidio subveniret. Hic iterum, qui temporis parcissimus erat, non horas supputabat, dies & noctes integras, cum necessitas urgeret, vel æger flagitaret, traducebat; sæpe cum ipse debilis magnis doloribus affligeretur, sui, somnique oblitus noctes integras perdurabat: quæ causa morbum & mortem ei intulisse videtur. Vita c. 34.

Gabriel de Logrono è Societate JESU, quoties de nocte Campana in Collegio audiebatur, statim de lecto exiliebat, & Janitoris diligentiam antevertebat, sciscitabaturque, num aliquis infirmus se vocaret. Annus 1612. Colleg. Mexic.

Alaas de Solminihac cum infirmis infirmabatur, & illorum dolorum per compassionem particeps fiebat, negotiosior tunc spectabatur, quam Mater aliqua fuisset erga Unigenitum suum; cavebat, ne quidquam deesset, omni hora, si poterat, eos invisebat, illisque in vilioribus rebus defere-

deferere obsequium, nec unquam eos deferere, tamquam S. morbus periculosus esset. Vita l. 3. c. 11.

Vincentius Caraffa Societatis IESU Generalis caritate amore prosequabatur, ut neque Generalis officium, neque squallor Personarum, neque locorum fœtor, neque laborum dehortatio, neque vitæ periculum ab eorum decessu eum absterere potuerit, unde tandem lethalem et mortalem sequio morbum contraxit, & mortem, quam in hoc vitæ oppetere semper desiderarat, obiit. Vita l. 1. c. 11. Nicolaus Bobadilla ex eadem Societate in Castiliæ Inquisitoris, etsi ipse laboraret pestifero morbo, tamque debilis esset, ut vix vestigio hæreret, nihil tamen de labore sed ægris diu nocturne in Nosocomio addidit. Vita l. 1. c. 11. p. 1. l. 6. n. 56.

II. Itaque Siracidis verbis adhortentur se Sacerdotes. *Non te pigeat visitare infirmum; ex his enim in domino firmaberis.* Dicant proinde, quotiescunque ad infirmos vocati fuerint, cum Christo: *Ego veniam, & curam, & consolabor illum.* Dicant cum Apostolo r. ad Cor. *Etus sum infirmis infirmus*, non mentiendo, ut ait S. Hieronymus ep. 18. sed compatiendo, non simulantis affectu commiserantis affectu; magnum quippe, teste S. Gregorio Nazianz. calamitoso remedium est miseria ex animarum lara, præsertim cum nihil eorum, quæ Medicus adhibuerit, negligi viderit, aut negari.

§. VI.

De Exemplis Caritatis erga Pestiferos.

I. Cum juxta Christi testimonium, majorem nobis beat caritatem, quam qui animam ponit pro Amico, citè pater, Sacerdoti ad Caritatem Proximo exhibendam specialiter vocato, etiam hoc obsequium negligendum esse, sed potius tantò ferventiùs suscipiendum, quatenus clarior tem habet occasionem Pastoris boni officium imitari, animamque suam pro ovibus ponendi. Quo in genere plures Sacerdotes præclaro exemplo præiverunt.

S. Carolus Borromaeus, cum Mediolani pestis acerrimè grassaretur, peractâ supplicatione publica, nudis pedibus, collo valido fune, manibus ponderosâ Cruce insertâ, cum quibusdam Familiaribus suis servitium aegrotorum peste laborantium auspicatus est, & ipsemet infirmis ac moribundis pestem halantibus Sacramenta ministrabat, nihil veritus addere lectis expirantium, suggerens illis misericordiam DEI, & plenariam in postremo vitæ Articulo indulgentiam largiens. Comp. vit. c. 23.

In Romano Martyrologio 28. Februarij fit mentio illorum Presbyterorum, qui Alexandriae, cum sub Valeriano Imperatore Pestis gravissima grassaretur, morbo illo laborantibus ministrantes, libentissimè mortem oppetierunt, quos velut Martyres religiosa piorum fides venerari condecuit; de quibus etiam S. Dionysius Episcopus Alexandriae apud Eusebium l. 7. c. 16. sequens testimonium dedit: *Ex Patribus, qui virtute erant praestantissimi, in hunc mortem oppetiverunt, adeo ut istud mortis genus, quod propter incredibilem pietatem, & robustam fidem suscipiebatur, nihil a splendore Martyrij abesse videretur.*

S. Bernardinus Senensis, cum anno millesimo quadringentesimo Jubilæo innumera multitudo Peregrinorum Romam tantum peste correpta in Hospitali Senensi jaceret, & ob intolerabilem foetorem nemo fermè reperiri posset, qui inservire illis vellet, ipse in primis multis septimanis accuratissimè, & officiosissimè illis ministravit; postea verò advertens se tali labori solum non sufficere, duodecim pios & religiosos Juvenes ad se vocans, eisdem multis argumentis ostendit, quàm præclarum DEOq; & Proximo gratum obsequium præstare possent, si infirmis his servire, vitæque, si necesse foret, in hoc servicio ponere vellent; cùmque non difficulter id iis persuasisset, mox omnes peccata confessi, & sacro epulo refectioni curam ægrotorum magna cum alacritate susceperunt. Itaque S. Bernardinus officia inter illos ordinatissimè distribuit, ita tamen, ut, quoad fieri poterat, ipsemet omnibus adesset, pharmaca pararet, cibos porrigeret, sordes amoveret, condoleret, solaretur, Sacramenta porrigeret, vitâ functos sepeliret, omniâque alia caritatis officia summa cum alacritate & patientiâ præstaret. Non

est autem passus benignissimus DEUS, ut inter tot vigilias, & incommoda unquam adversa valetudine raret Divus, sed potius semper promptus, alacer, vigilans defessus tum ægros, tum Ministros dictis & factis cor-
bat. Surius 20. Maji. c. 10. 11. & 12.

Alanus de Solmini hac, cum Civitatis, in qua suburbium pestis corripuisset, ad eam avertendam generis remedia Subditis suis suggessit, spiritualia & corporalia. Prioris generis erant 1. Lex condita, pœna excommunicationis saltationes, aliæque rectitudines quæ vix sine offensa DEI peraguntur, prohibebantur, hortatio civium, ut pœnitentiam agerent, & iniunguntur; quem in finem DEI timorem & ejus judicium prædicabat, dicens, istas excubias omnium, urbem portas locare possent, optimas esse. 3. Voti, quod in hunc finem conceperant, exolutio. 4. Inedia, comprecatio, & supplicatio. 5. Expositio Venerabilium templis, & in fine Missarum solemniū cautatio. 6. *Recordare Domine testamenti*; cum oratione per sum Majoris Campanæ facta. Posterioris generis erant Prohibitum infectorum cum sanis non necessarium commercium. 2. Nundinarum ommissio. 3. Excubie ad peccatum verius institutæ. 4. Separatorum habitaculorum constructio. 5. Medicorum & Chirurgorum assistentia. 6. Consilium sanitatis institutum à primoribus civitatis. 7. Accurata visitatio locorum cuiusvis assignati. 8. Sollicita provisio tum necessariorum alimentorum Medicamentorum. Præter hæc media assignata ipsi primum locum aliquem suæ Dioceseos peste correptæ audivit, mox accutrit, & manè absoluta oratione egrediens non amplius redibat, quàm sero vespere: ad januas domorum peste affatarum accedens pulsabat, & per eos advocans ad confessionem hortabatur, & ad mortem conducebat. Nec tamen ullam unquam ipse præservatricem medicinam adhibere voluit, dicere solitus, non alio modo, quàm divinâ providentiâ opus esse. Vita l. 3. c. 11.

Franciscus Februires è Societate JESU Fuldæ caritate peste affatis ministrabat, ut ægrè, se solum ipse

ferret, cessante pestilentia, occasionem sibi tantæ caritatis diutius exercendæ eripi. Annus Rhen. 1597.

Alius quidam ex eadem Societate, cum Cœlitij intellectus, animum quoddam pœdore terribissimo repletum esse, in quo homines aliquot peste afflati sine auxilio jacerent, eod nemo illuc ingredi auderet, mox solus illuc intravit, & magnum sexus utriusque animam agentis numerum inveniens, omnes confessione expiavit, & ad mortem disposit. Annus Belg. 1597.

II. Perpendant itaque Sacerdotes, quàm pretiosa in conspectu Domini sit caritas in tali periculo monstrata, & S. Laurentij Justin. I. de S. Martino sententiam altè animo immutanti: *Magnum prorsus Martyrij genus est, uliro se pro amore Christi dare periculis. Audi sine ferro Martyrem ex illa caritate morientem.* Resolvant se proin ad hoc obsequium intrepidè & hilariter exhibendum, certò credentes, quod vita, quæ propter caritatem despicitur, per caritatem melius obtinetur.

§. VII.

De Exemplis Caritatis erga Captivos.

I. Nec hujus quidem caritatis exercendæ rationes & occasionēs multiplices defunt Sacerdotibus; cum enim captivitas ipsa tum ob creptæ libertatis dolorem, tum ob carceris molestiam, tum ob conjunctum sæpe cruciatuum metum, ipsiusque vitæ amittendæ periculum, meritò inter gravissimas hujus Mundi misérias numeretur, facilè colligitur, ad hanc quoque vel maximè Zelum & Caritatem Sacerdotum extendere se debere, uti quam plurimi eorum non minus egregiè præstiterunt, quàm sagaciter agnoverunt.

S. Paulinus Nolanus Episcopus, cum omnia sua bona in captivorum redemptionem, & egenorum opem expendisset, & vidua quædam, ut Filium à Wandalis captum redimere posset, subsidium ab eo exposceret, seipsum pro illo in captivitatem tradi jussit, sicque diu hortulani officio functus est, donec, DEO sic mirabiliter disponente, à Domino liberatus.

HOR

non ipse duntaxat, sed omnes etiam civitatis suae captivi
beri dimissi sunt. S. Gregorius l. 3. Dial. c. 1.

S. Sanctulus, cum Diaconum quendam à Longobardis
captum audivisset, eundem ut sibi custodiendum
persuasit, eam tamen conditione, ut, si Diaconus
ipse Sanctus illius loco necaretur. Quam mortem
Diacono ad ipsius adhortationem aufugiente, alacri
ire paratus fuisset, Carnifex illum capite truncatum
num in altum sublatam demittere ad ictum non per
nec ipso Sanctulo precante & hortante eam demissi.
tantis miraculis obstupescit Longobardi liberum
runt. S. Gregorius l. 3. Dial. c. 37.

S. Petrus Nolascus, cum Christi Fidelibus ab hosti
vitate redimendis omnem pecuniam consumpsisset,
sum etiam pro illis vendere posse optaret, noctu
nem aspectabilem habuit, ut ad sui honorem ordi
ligiosorum, qui unice in captivorum Redemptionem
beret, adhortantem; cui proin monito confestim
Socijs adscitis, non modò tribus ordinarijs Religi
votis quantum de redemptione captivorum procura
jecit, sed etiam religiosissime exolvit. Brev. Rom. l. 4. c. 1.

S. Raymundus Nonnatus, cum à B. Virgine, ut
tis & scientiam Sanctorum edocere dignaretur, in
riisset, ab eadem intellexit, gratissimum ipsi fore,
nem sub titulo de misericordia redemptionis captiv
suggerente nuper fundatam ingrederetur. Unde
ordinem ingressus, & in Africam postea missus, cum
à servitute liberasset, pecuniâ consumptâ, seipsum
dedit; donec multis cruciatibus perpassis iterum
pam rediit, vitamque sanctissime finivit. Brev. Ro
Aug.

S. Achatius Episcopus Amidenus, cum Romani
ptem millia. Persarum cepissent, nec Persæ ipsi
mere vellent, aureis & argenteis Ecclesiæ vasis in
constatis, eosdem redemit, & alimentis ac viatico
ad Regem suum dimisit. Nicephorus l. 14. hist. c. 14.

S. Deogratias Carthagenensis Episcopus, cum Ge
urbem cepisset, & ingentem multitudinem captivorum

duxisset, universa quoque vasa ministerij aurea & argentea
eorum redemptionem impendit, & quoniam per captivi-
tatem valde emaciati & morbis oppressi fuerant, duo tem-
pla pro eorum habitatione assignavit, ibique illis cum ma-
gis caritate serviebat, & omnia necessaria, donec curaren-
tur, subministrabat. Sur. 17. Oct.

S. Anianus Episcopus Aurelianensis, cum pro inaugura-
tione tolemni urbem ingressurus, ab Agrippino urbis Praefe-
cto. Captivorum liberationem petisset, & hic recusasset,
lapisque lapidis ex alto in caput cadentis ruinâ graviter vul-
neratus esset, eundem precibus suis curavit iterum, & sic
eorum redemptionem captivorum obtinuit. Surius. 17.

Joannes Nunnus è Societate JESU Patriarcha Æthiopiarum
Medicinæ artem ideo tantum addidit, ut ægrotis captivis
mederi posset, quod & fecit, & si quos magis ægros adver-
teret, in suam domum tulit. Quod si verò aliqui laborem suis
dominis perolvere non possent, ipse vices subibat. Hist.
Dec. l. 10. n. 118.

Itaque audiant Sacerdotes Salomonem monentem Prov.
1. Erue eos, qui ducuntur ad mortem; & eos, qui tra-
hantur ad interitum, liberare ne cesses; sic enim sperare po-
teris, eadem mensurâ caritatem hanc illi remensum iri, atque
etiam à captivitate æterna inferni, aut temporali Pur-
gatorij citius liberatum iri.

§. VIII.

De Caritate erga Pauperes.

1. Si funiculus triplex difficulter rumpitur, ut Salomon
Ecclef. 4. ait, meritò Sacerdos ad hujus caritatis exercitium
summo opere obligatum se credere debet, utpote ad quam tri-
plici ratione velut triplici, eoque fortissimo funiculo ad-
hæritum se agnoscit, quorum primus desumitur ex ipsa na-
tura honorum, utpote quæ, sicut ex Ecclesiasticis redditibus
accipiuntur, ita in pios iterum usus expendenda sunt; nam,
ut rectè S. Bernardus in declam. sup. ecce nos pronuntiavit,
patrimonia pauperum facultates sunt Ecclesiarum; & sa-
cilega en crudelitate surripitur, quidquid sibi Ministri &
Dispen-

Dispensatores, non utique Domini & Possessores vultum accipiunt, & vestitum. Secundus desumitur

statuis Clericalis dignitate, ratione cuius, sicut ad maiorem perfectionem obstringuntur, ita etiam virtutem caritatis misericordiae maiori cum perfectione exercere tenentur. Iudque Christi Luc. 6. pronuntiatum sibi pater alijs aperire: *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.* Tercius ex officio Pastoris desumitur; ratione cuius obstat, non verbis duntaxat, sed exemplis etiam docetur, quae Fidelibus vel necessaria sunt, vel utilia, inter quae non minimum est Misericordiae exercitium, utpote de quo Leo in f. de apparit. dixit: *Misericordia virtus tantum ut sine illa cetera virtutes, etsi sint, prodesse non possunt.* Quamvis enim aliquis fidelis, & castus & sobrius, & ceteris majoribus ornatus insignibus, si misericordiam non habet, est misericordiam non meretur; unde perfectissimi Sacerdotes hanc virtutem singulari semper studio & cura re exercuerunt.

S. Joannes Eleemosynarius eidem Pauperi ter eleemosynam petenti ter dedit dicens: Ne forte Dominus meus stultus sit, periculumque misericordiae meae facere velit, neque petes Dominos suos appellabat, eo quod hi soli operari possint, ut à Christi regno non excideret. Si quopiam nullus eleemosynam petebat, graviter tristabatur. Sed exultatione quidam eum dicentem audiverunt; sic ait: *DEUS, mittendo, & ego dispergendo, videbimus, quod faciat.* Cum in Civitatem Amathuntem venisset, testatur eum in hac verba dictavisse: Joannes humilis servus Iherosolymorum DEI, propter impostam autem Pontificatus dignitatem Christi gratia liber. Ago tibi gratias, Domine Deus meus, quod me dignum censueris, qui tua tibi offerretur, quod ex mundi bonis nihil mihi aliud sit relictum, nisi tantum pars nummi, quam ipsam quoque jubeo dari pauperibus, qui sunt mihi Fratres in Christo. Quando enim in permissione creatus sui Episcopus Alexandriae, invenit in Episcopatu octo circiter millia librarum, ex oblatione pauperum piorum collegi denis millibus plures pecunias. Cum cognoscerem esse Christi, Christo etiam dare volui, nunc quoque trado animam. Sursum in vitam.

S. Nicolaus Episcopus viduis, & Orphanis, aliisque egenis pecuniâ, consilio, operâ nunquam defuit, quippe qui præter necessaria corporis, & suppellectilem tenui vitæ opum nihil sibi relinqueret. Ut pudori trium Virginum quas Pater ob pauperatē prostituere decreverat, conduceret, tribus diversis noctibus tantum auri per fenestras domum projecit, quantum sufficiebat ad singulos honeste elocandas. Vita. 7. Sept.

SS. Ambrosius, Augustinus, Casarius, Gallus, Hugo Episcopus Gratiopolitanus, Odilo Abbas, & alij plures usque adeo profusi erant in pauperes, ut etiam calices, & vasa in eosdem distribui curarent. Surius in vit.

S. Richardus Episcopus Cicestrensis in Anglia, cum Frater ejus, cui temporalium rerum curam commiserat, diceret, tanta Pauperum multitudine proventus non sufficere, respondit illi: Itane rectæ rationi consentaneum tibi videtur, mi Frater, ut nos ex vasis aureis & argenteis edamus & bibamus, & Christus in pauperibus suis fame crucietur? sed nequius, quo vehor, magni pretij est, vendatur obsecro & ille, & illo pretio alantur pauperes Christi. Vita. 3. April.

S. Laurentius Justinianus adeo omnia Pauperibus distribuerebat, ut aliquoties cogeretur æs alienum contrahere. Et cum Procurator quæreret, quâ spe hoc faceret? respondit: spe Domini mei, is enim pro me dissolvere poterit. Nec illud illum fallebat, nam continuo insperatis ex locis Domini pecuniam illi submittebat. Vita 8 Jan.

S. Reinbertus Episcopus Bremensis ubicunque esset, semper habebat, qui erogandos pauperibus nummos in sacculis circumferrent; & ipse etiam ad hunc finem marsupium in zona appensum habebat, ut, si absente Eleemosinario pauper occurreret, ad manum haberet pecuniam, quam largiretur. Ad quod studium suos perpetuo invitabat dicens, non habere eos cunctanter opitulari egenis omnibus, quando, quis eorum sit Christus, vel quando ille veniat ad nos, ignoscitur. Vita 4. Febr. apud Haræum.

S. Antoninus Archiepiscopus Florentinus, si aliquid Christiani nomine ab eo petebatur, nunquam denegabat; si domum haberet, a Proximis mutuò capiebat; qui si recusassent,

vestes, caligas, calceos, domesticam suppellectilem habebat. Vita 2. Maji. apud Haræum.

S. Thomas de Villanova Episcopus amplos Ecclesie magnitudo usque adeo in egenos dispersit, ut ne lectulum sibi relinqueret, nam eum, in quo jacebat, cum in ecclesiam evocaretur, ab eo commodatum habuit, cui ipsam ante eleemosynæ loco donaverat. Breviar. Rom. 11. Sept.

S. Carolus Borromæus arcam eleemosynis penitus exhaustam, in duos quatuordecim annis etiam ad multa millia oblatum habebat; neque tamen timebat novas subire impensas gratiam Pauperum. Quin etiam cum Orientem peragraret, quadringentis millibus aureorum vendidisset, viginti quinque dies omnes has pecunias in eleemosynis pia opera absumpsit. Brev. Rom. 4. Nov.

Alexander V. Pontifex tam munificus & liberalis fuit Pauperes, ut per jocum dicere soleret, & jure possideret vitem Episcopum, pauperem Cardinalem, Mendicantem tificem esse. Surius. to. 4. de Ludov. Ep. Tolos.

Clemens VIII. præter tredecim Pauperes, quos in domo alere solebat, aliam mensam pro pauperibus peregrinis se parari voluit, quibus optima quæque fercula ex mensa submittebat, vilioribus sibi retentis. Baron. to. 367.

Andreas Fesulanus Episcopus adeo benignus & liberalis fuit in pauperes, ut omnium nomina descripta tenens eos sine lacrymis aspicere posset. Spec. Episc. Typogr. n. 4.

P. Bernardum Realinum è Societate JESU pauperum suarum diligentem Procuratorem, Tororem carissimum Patrem agnoscebant, rem illorum negligenter dilatabat, & ditabat. Vit. c. 19

Jacobus Merlohorstius Pauperes in quatuor Classes dividebat, videlicet vulgarium pauperum, Studiosorum, Religiosorum, Exulorum. Pro his separatam domum servabat, quam Gazophylacium Pauperum appellabat, & in ea quidquid egenis applicabat, unâ cum tertia proinde parte recondebat. Cum tempore Suecici belli ingens multitudo exulum Colonia confluxisset, ipse omnes

veniant venerant, in atrium inducebat, & canistro panibus,
cella caſeo onerata, ſingulis ipſe manu propria cum
magna caritatis & benevolentiae ſignificatione distribuere,
ut hac ratione ſæpe ſexaginta vel centum una die pa-
uperum multitudine & accuſu recreatus, quàm
Nec unquam aliàs viſus eſt ulli egeno ſtipem
dicere ſolitus: ſemper adhuc reperio aliquid, quod
pauperibus largiar. Cùmque demum pecunia in ſumma
caritate deſiceret, ſupelleſtilem ipſam diſtrahere co-
ſuevit, & lectumque, in quo jacebat vendidit. Dicere quoque
ſolebat: Alij, dum moriuntur, legatis pijs
ut pauperibus, ego vivus malo ijs ſuccurrere, cer-
te de auxilio præſtito miſeris, ſecurus meriti præmiſque.

Alanus de Solmini hac adhuc Abbas, cùm egenorum magna
ſcopia, in certas turmas eos diſtribui juſſit, earumque
liber uni Religioſo assignavit, & quia pane verbi DEI
ac materiali indigebant eleemoſyna ſpiritali prius
refecti curabat. Inſtruebantur itaque in DEI Deca-
logi prima Fidei rudimenta docebantur, & quâ ratione
religioſè ſuſcipere, vitamque Chriſtiano more
vivere deberent, docebantur, & tum demum ſtipe dona-
bantur. Sed & ſæpe modicum illud panis, quo veſcebatur,
ſibi ſubſtractum illis reſervavit, caſtaneis quoque
contentus, & videns, ſe plus facere non poſſe, apud a-
lium eorundem Procuratorem egit, divites cohortatus, ut pro
ſolatio viſcera miſericordiae induerent. Episco-
pus poſtea factus primas inter curas habuit, ut egentium ne-
ceſſitatibus ſubveniret; luſtravit proin Xenodochium urbis,
in loco perquam incommodo collocatum inveniret,
ut meliori ut ædificaretur; omne ſtudium adhibuit, ma-
gnamque cum in ſinem ſummam pecuniæ contulit. Ubi-
que locorum in ſua Diœceſi fuiſſet, & quocunque tem-
pore, generalem ſemper ſtipem erogavit, nec à ſe paupe-
rum diſmiſſe, qui non aliquid ab eo acciperet. Non miuo-
rum curam gerebat eorum, qui ex pudore ſuam egeſtatem
prodere volebant, quorum neceſſitates præveniens eiſdem
adminiſtrari volebat, quod publicè flagitare erubeſcebant,
que in Judicem relatos in oratorio conſervabat, ne è me-
Inſtrua. IX.

moria laberentur. Ut autem talibus eleemosynis faceret
copiosius vacare posset, inprimis de quotidianis expensis,
detraxit, dein Domesticorum nonnullos dimisit, & sumptuum
propè equos cum carpento divendit, & sumptuum
suorum victualijs imminuit. Cùmque ferventibus
quitania turbis Abbas quidam ipsi significaret, Regem
stes contra Mercuesiam arcem agitare consilia, eo quod
rent, se magnam ibi pecuniæ copiam reperturos, & quod
Alanus, nihil arci suæ se timere, sique occuparetur, & quod
tos thesauros neutiquam in ventum iri, eo quod manu tali
perum eos jam in securum locum deportaverint. *Itaque*
c. 13.

II. Itaque Sacerdotes saluberrimum S. Tobie
consilium c. 4. datum sibi ab Ecclesia, quin & ipsol
stum existiment, & observent: Quo modo potius
misericors; si multum tibi fuerit, abundanter
exiguum tibi fuerit, etiam exiguum libenter imp
da. Nam, ut S. Gregorius in reg. rectè advertit,
tribuitur pauperi, si subtili consideratione pensetur
donum, sed mutuum; quia, quod datur multiplici
dubio fructu recipitur, cùm ipsa S. Scriptura test
feneratur Domino, qui miseretur pauperi; si ergo
cerdos, vis esse mercator bonus, inquit S. Augustin
pist. 1. fenerator egregius; da, quod non potes recipi
ut recipias, quod non poteris amittere. Da modic
recipias centuplum: da temporalem possessionem,
quas aternam hereditatem. Et iterum c. 15.
Dom. Dicit tibi Christus: da mihi ex eo, quod tu
de meo quero, da, & redde. Habuisti me largit
me debitorem, habeam te feneratorem. Tempora
das, aterna tibi restituam, te ipsum tibi reddam,
te mihi reddidero.

§. IX.

De Caritate erga Peregrinos vel Hospites

I. Quantopere hæc caritas, quam alij Hospitalit
cant, Sacerdotibus conveniat, jam olim Concilium

faciente iudicavit, dum ait: *Ut omni rapina tollatur occu-
so, volumus ut Presbyteri, qui bonum exemplum carita-
tis, cum omnibus ostendere debent, hospitales existant iuxta Do-
ctrinam & Apostolicum praeceptum, ut humanitati entri-
bus aut iter facientibus, quia per hospitalitatem quidam pla-
cerant DEO, Angelis receptis. Et Dominus in iudicio di-
cturus est electis: Hospes eram, & collegistis me. Et Job
ait: Ostium meum semper viatori patuit; cui decreto
tanto promptius parere debent Sacerdotes, quanto maiorem
tali Hospitalitate fructum sperare possunt, duplicem præ-
cipue quorum primum S. Clemens Papa. epist. 1. indicat di-
cas: Caritatis recipienda & habenda maximum est fo-
mentum, si frequenter inter vos communem cibum vestrum,
omnesque faciatis: & quantum quisque pravalet, cre-
mentis panem, salēque suum cum Fratribus sumat. Per
hoc dilectio comparatur, & causa boni totius in huius mo-
dum communione consistit, ideo communes facite cibos vestros
cum Fratribus. Secundum DEVM per hac temporalia offi-
cia & caritatis fructus aeterna gaudia comparatur,
quæ ultima verba etiam alter fructus, scilicet beatitudi-
nis copiosior obtentio, indicatur; de quo apertius S. Chry-
sostomus c. 2. sup. Matt. sic loquitur: Qualem mercedem
accipit peregrinantem; & sunt ambo aequales, & qui
propter DEVM refrigerat; & qui propter DEVM laborat.
Quas causas non pauci Sacerdotes Hospitalitatem singu-
liter observant.*

S. Silvester Pontifex omnes Peregrinos Romam venientes
cum caritate excipiebat, pedes abluebat, & in lecto
 collocabat, ita ut cum Job. c. 31 dicere posset: Foris non
 fui peregrinus, ostium meum viatori patuit. Surius.
c. Dec.

S. Hieronymus de se, Sociisque scribit in proem. lib. 7.
Ezech. Nobis in Monasterio Hospitalitas cordi est, om-
 neque ad nos venientes larā humanitatis fronte suscipimus.
 Alii autem, nullam horam, nullūque momentum esse,
 quo non Fratrum turbis occurrerint, & Monasterij solli-
 citudinem Hospitum frequentia commutarent.

S. Gregorius Pontifex tantæ fuit Hospitalitatis, ut prius his, quos tam per diversas regiones, quam Romæque, Longobardorum præfidia gladios fugientes, stipe misericorditer nutrebat, quotidie quoque ad suam peregrinos quoslibet invitaret, inter quos em quâdam unus accessit, in cuius manibus, dum ip militatis ministerio aquam fundere vellet, conversus accepit, sed repente eum non ampliùs vidit. Ut autem sciret, quis ille fuerit, sequenti nocte Christus per visionem illi dixit: Cæteris diebus me in membris meis, hacten tem die me in memetipso recepisti.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis tam circa Hospitum susceptionem, ut nonnunquam eorum Fratrurn suo jussu fuerit de refectorio sublati, spiritibus appositus, cum tunc in promptu aliud non haberet, Unde frequenter à Cellarijs & Camerarijs aditus consilij contra penuriam daret, requisitus, hoc tantum spondebat: Sperate in Domino, & spero, quia ipse vobis ministrabit; & mirabili modo non fallere so bat in re. Vita. 21. April. apud Haræum.

Leo IX. Hospitalitate adeo erat insignis, ut dum Peregrinis & Hospitibus semper pateret, unde. Cum ante fores suas Leprosos invenisset, cumque præ manibus collocari in lectulo suo mandasset, apertis man nitore foribus, nusquam pauper inventus est, haud quia Christum sub specie illius Pauperis receperat, na in vit.

Cerbonius Episcopus quoque Hospitalitatis studio lariter se addixit; unde, cum quondam transeuntes ut à Gothis persequentibus securi essent, recepit. Et post, ob hanc causam jussu Regis Totilæ comprehensus. Ut sis ad devorandum projectus, intactus ab illis man que à Rege ob manifestum miraculum obstupefacti mis dimissus est. S. Greg. I. 3. Dial. c. 17.

S. Carolus Borromæus tantopere Hospitalis erat, ut tium illius perpetuò pateret extraneis & peregrinis Principibus & Prælati, quàm Personis vulgaribus eun que. Singularem verò caritatem exhibere eo-

transalpinis Advenis, confirmando illos in fide Catholica, mortalis de regionibus Hæreticis essent, ac de medijs ad salutem necessarijs erudiendo. Alios Hospites, maximè doctores & in dignitate constitutos honorabat libris Spirituales, Rofarijs, alijsque hujusmodi devotionis incitamentis. Pauperibus præter victum largiebatur viaticum; Ecclesijs, si opus haberent, etiam novas vestes dignitati illarum congruas, ne quisquam indonatus à viro tot benedictionibus affluente recederet. Vita compend. c. 22.

Jacobus Merlohorstius, cum, Milite hostili patriam Comitatensem devastante, Rusticus cum Uxore, Liberis, Pecoribus Coloniam venisset, & quò diverteret, ignarus, casus domus Jacobi pulsaret, misertus exulis eum cum tota familia in domum recepit, jumentis stabulum aptavit, per hyemem in habitatione prospexit, & majorem anni partem sustentavit, ad pietatem verò sic instruxit, ut eadem cives vel æquitate, vel superare possent. Sacerdotes quoque exules ex cathedra sedibus stans in hebdomada diebus ad mensam vocabat, imò faciebat liberam potestatem, quoties egerent, vel ipsi vellent, pro arbitrio redeundi. Vita. c. 26.

II. Meminerint ergo Sacerdotes saluberrimi moniti à S. Paulo ad Hebr. c. 13. dati: *Caritas Fraternitatis maneat in vobis, & hospitalitatem nolite oblivisci. Est namque hæc species humanitatis*, ut S. Ambrosius l. 2. de offic. c. 1. Sapienter advertit, *ut peregrinus hospitio non egeat, suscipiatur officiosè, pateat advenienti janua. Valde id decorum totius est orbis existimatione, peregrinos cum honore suscipere, non deesse mensa hospitalitatis gratiam, præstare officijs liberalitatis, explorare adventus Hospitum.* Discite ergo, inquit S. Augustinus contra 5. hæres. Christiani (& vos præcipuè, o Sacerdotes) *sine discretionè præstare hospitalitatem, ne, si fortè cui domum clauseris, qui humanitatem negaveris, ipse sit Christus.*

§. X.

De Caritate erga Domesticos.

I. Quod S. Hieronymus in epist. ad Oceanum de Episcopali obligationibus dixit, videlicet, *ut, quod Populo præceptum*

rus est, prius à Domesticis exigat; hoc idem etiam de dote quovis domesticam Familiam alente dici potest. nim S. Paulus 1. ad Tim 5. dicere ausus est: *Si quis suorum, & maxime domesticorum curam non habet, negavit, & est infideli deterior*; quanto magis de te, qui maiorem in Spiritualibus curam de suis habet, id serviendum erit; unde merito Sacerdotes singularem semper Domesticorum curam gesserunt.

S. Carolus Borromæus, quoniam inextinguibili erat desiderio corruptos Cleri ac Populi mores emendare ad imitationem Servatoris nostri JESU, qui prius docere, quam docere, sapienter inchoavit hanc rem, quasi à persona, domo, & familia sua. Quapropter à numero Domesticorum omnes Personas, quæ commodè videbantur, & Ecclesiasticos duntaxat, sana exempla, & levamen in gubernatione expectabat, retinuit. His deinde præscripsit saluberrimas regulas vitæ Spiritualis & Ecclesiasticæ, præcipue ne viciis, ricas, aut luxum qualemunque professioni contrariosurparent. Cubilia eorum crebrius obibat, inclinatusque piscabatur, mores & actiones cujusque observabat, & tiffimè, nempe quò certior fieret, neminem deesse obedi bi incumbenti, aut aliquid ad sanctam conversationem Exa pediens domi desiderari. Cum aliquis suorum exhor jubebat eum diligentissimè curari, eique munera, & mome mines peritos, & caritate flagrantem præficebat, & omni alijs domesticis visitari volebat, & ipse etiam visitat que ra comitate & suavitate, ut nemo esset, cui non illa lome sui humanitas morbum levare videretur. Vitæ comone 7. & Hier. Platus. l. de Card. dig. c. 23.

Julianus Cæsarius Cardinalis familiam suam, quæ penta tringenta Personas complectebatur, præcipuo amore alter plectebatur ac fovebat, in morbis ipse necessaria p otia omnia, tum etiam ultro invisebat, & consolabatur, singu que contigit, ut in ejus manibus cum magno suu ausili Spiritum DEO redderent. Idem Platus loc. cit.

Pius V. Pontifex Familiam suam magno studio m bat, cò quòd sciret, inde exempla ad omnes Eccles quide manare; hinc nihil in suorum moribus, habito, pote

...viviendi ratione vitiosum tolerabat. Familiam ve-
...usmodi se velle habere dicebat, quæ & vita, & habitu
...quis exemplo esset, nec tam ministrorum numerum, aut
...corporis, quàm virtutem & integritatem sibi spectan-
...statuebat. Surius in Chron. anni 1566.

Robertus Bellarminus Cardinalis Domesticis suis tria præ-
...verabat, blasphemias, carnis illecebras, & pugnas,
...omnia tanto infectabatur horrore, ut firmo decreto di-
...illos declararet, qui in hæc inciderent. Pluries per an-
...ipsem cælesti pane eos reficiebat, & prius piis mo-
...is reficiebat. Quotidianas preces instituit, quibus ipso
...præunte omnem Familiam adesse volebat. Vita

Alanus de Solmini hac illis Famulis, quos de novo assu-
...bat, prius insinuabat obligationes particulares, nimi-
...domesticos Episcoporum sanctè vivendo, bonum aliis
...plum præbere debere, utpote omnium oculis expositos,
...que leges Familiæ suæ præscriptas exhibebat, quas si
...observare parati essent, Exercitiis spiritualibus S. Ignatii
...vacare per aliquot dies jubebat. Leges autem potio-
...erant, ut singuli quotidie Missam audirent, & horâ
...pomeridiana Litanias de B. Virgine simul recitarent,
...Examen Conscientiæ subjungerent. Singulis Feriis sextis
...hortationi domi habendæ interessent. Singulis minimum
...mensibus confiterentur, & communicarent. Ad Concionem
...omnibus diebus Festis accederent. Omnes in pace viverent,
...que mutuò ut Fratres diligerent. Nunquam extra domum
...licentia cibum, vel potum sumerent. Ab omni jura-
...mento, lusu chartarum, & thesserarum abstinere. Quas
...omnes accuratissimè servari faciebat; hinc Coquum & Car-
...pentarium, quorum alter noctu extra domum dormiverat,
...alter verba minùs honesta protulerat, statim dimisit. Ut
...otium fugerent, omnes sedulò occupabat. Erga infirmos
...singularem gerebat curam, ne quidquam illis sive in spiri-
...tibus, sive corporalibus deesset, & cuius ingentem amo-
...is affectum demonstrabat, sæpe dicens: Domesticos nostros
...nos amanter habere oportet. Pro Medicinis ne obolum
...quidem expendere eos sinebat, nec salarium pro illo tem-
...pore subtrahere. De statu eorum assiduò inquirebat, &
...ipse-

ipse non raro invisebat. Nulli verò dimissio-
peteret, negabat. Vita l. 2. c. 5.

Jacobus Merlohorstius omnes Domesticos sibi con-
ia morum similitudine, & vitæ innocentia similitudo
quod licet in teneris impetratum sit difficile, obtinuit
continuâ vigilantia, assiduâque monitis. Vespertinè
certum locum colligebat, ut Litanias cum variis
recitarent, & Examen Conscientiæ facerent. Domini
Festis diebus Evangelium dici congruum vernaculo
legebatur. Denique domus instar religiosissime
composita erat, nullus ut strepitus, fabulæ, risus,
tas audiretur; etiam cum Exulum Familiam cum
admisisset, præter laborantium strepitum, altum
gebat silentium. Vita c. 24.

II. Ad hæc ergo Exemplaria sæpe oculos suos re-
Sacerdotes, & sic Domesticis suis tam spiritualia, quam
poralia bona provideant, ut de illis perinde, ac de
forti & sapiente dici queat: *Non timebit domus sua*
tribus nivis (id est, grandibus malis & adversitatibus)
enim Domestici ejus vestiti sunt duplicibus, id est,
diis contra spirituales & corporales morbos & ca-
structi.

§. XI.

De Caritate erga Defunctos.

I. Ut appareat, quantopere hanc caritatem cor-
Sacerdotes debeant, melius id demonstrare non
quàm si referam, quid P. Jacobus Laynes Societatis
cundus Generalis ad Socios suos de hac materia
dum inter alia commendans iisdem, ut quotidie
frequentissimè annuarum, quæ in purgatorio igne
tur studiosè meminissent, hæc ratione illis hanc
persuadere conabatur: Namque quandoquidem
tantum exaurit laborum, occupationibusque tam
sive literariis, sive spiritualibus implicatur, eo
secundum gloriam DEI, consilio, ut homines ad
felicitatem consequendam juvet, quem ad finem
quoque tam grandi redempti sunt, consentaneum

ut eundem prosequens caritatis spiritum, etiam ex hac
 digressis ad cursum conficiendum opituletur, ne iusta
 causa Societatis caritatem quasi imperfectam & man-
 ifestam accusandi, & merito liceat conqueri, se medio in tri-
 buto loco destitutos, ubi nullam sibiipfis opem ferre
 possent. Ita Laynius, uti in Hist. Soc. p. 2. l. 2. à n. 88. vide-
 ris. Quæ omnia facile etiam Sacerdoti cuivis applicari
 possunt; & verò etiam non pauci insigniter applicarunt.

S. Odilo Abbas, postquam assiduò defunctis per psalmos,
 & Sacrificia succurrere studuisset, demum ut
 caritatem suam erga illos magis ostenderet, instituit, ut
 maxima post Festum Omnium Sanctorum die sollemnis me-
 moria omnium in Christo quiescentium celebraretur, quæ
 consuetudo postmodum à tota Ecclesia Catholica cele-
 brata est. Vita 3. Dec. apud Haræum.

Nicolaus Tolentinus animam quandam sic ipsum al-
 liquem audivit: Veni, Pater venerande, veni, & respi-
 ce, utrum te deceat acquiescere tantæ multitudini miserrimæ,
 quæ me misit tuam misericordiam flagitare: Et his
 verbis illum ad locum duxit, ubi innumerabilis erat multi-
 tudo ejus auxilium implorans, & dicens: Miserere Pater,
 miserere turbæ tam miseræ utile tuum auxilium expectan-
 tis: nam si pro nobis dignatus fueris celebrare, maxima
 pars ab his atrocissimis pœnis eruetur. Quare cum is tota
 hebdomade cum facultate Superioris pro mortuis celebrâ-
 ret, adfuit iterum anima, & gratias agens dixit, se cum ma-
 gna illius multitudinis parte à pœnis esse liberatam. Joan-
 nes Nodati in anno morientium hebdom. 2. n. 10.

S. Ignacius animarum purgantium juvandarum desiderio
 sollicitus effectus, ut in Patria sua quotidie sub meridiem si-
 cut daretur ad orationem pro Defunctis faciendam. Glo-
 ria S. Ign. c. 11.

S. Franciscus Xaverius parvâ campanulâ civitatem circui-
 bat, & incolas ad orationem pro animabus purgantibus offe-
 rendam commonebat. Eundem in finem consilio illius Ma-
 gister homo constitutus est, qui quotidie sub noctem altera
 campanâ internam, altera tintinnabulum portans urbem cir-
 cumiret, & clamaret: Orate pro animabus fidelium defun-
 ctorum, qui in purgatorio torquentur. Diligenter etiam

omnes, quos poterat, indulgentias illis applicabat. Ulac
mor quoque diligenter fuit Fratrum suorum defunctis
& illis se in necessitatibus commendabat. Epist. l. 1. c. 1.
& Barry solit. die 3.

P. Petrus Faber è Societate JESU tanto subinde se
mortuis sacrificabat, ut toto sacri tempore lacrymæ
ex oculis fluere. Optabat aliquando sentire vim
quos in passione sua Christus ex tot cruciatibus antea
jam tum propositis sensisset. Magnificabat Ecclesiam
ces pro Defunctis, illisque maximè utebatur dicens
ceteris DEO probari, valere etiam ad Corporum
cujus mentio fit in ipsis precibus. Incitabatur ad
sericordiam, tum ex utilitate, quæ ex unius anima
patrocínio in Ecclesiam redundaret; tum ex majori
ria, cum in purgatorio non ita possint DEI gloriam
sicut in celo. S. Gregorium ideo præcipuè coluit
tam luculenter de animabus illis scripsisset, illum
pro illis invocans. Volebat, ut nostri, si ob occu
orare pro illis non possent, saltem labores pro illis
Hæreticos vel eo etiam nomine detestabatur, quod
animabus illis damnum superba eorum impietas
Vita l. 2. c. 17.

Ferdinandus de Monnarij (alij Hernandum Monnarij
eant, nisi fortè diversus sit) ex eadem Societate,
moreretur, omnes Missas & pia opera, quæ post suum
sum à Societate offerenda erant, animabus purgantis
scripsit, & hanc ipsam voluntatem suam literis con
Syllab. Prov. Pervan. 21. Sept. 1626.

Sacerdos quidam Pauper, cum assiduò Missas diceret
Defunctis, & accusatus postea de variis defectibus
seopum, & fidejussorem dare jussus, invenire non
animas à se redemptas confugit, opemque petiit.
sunt quàmprimùm plures in aëre extensæ manus
spondere. Spec. Exempl. dist. 3. ex. 118.

Julius Mancinellus è Societate JESU, quoties
peculiari affectu & studio Sacrificium pro defunctis
& longo tempore perseveravit in orationibus ad
quibus indulgentiæ pro piis manibus sunt annexæ.
manè se vestiret, aut noctu exueret, incedens item

vel ascendens scalas semper pro iis orabat. Con-
tinuè etiam brevem tractatum pro iis, qui dediti sunt ju-
diciis illis animabus. Iter agens identidem pro iis fun-
dabat preces, labores & ærumnas, quos exantlabat, pro iis
interibat. Incedens pedes, si viæ saxosæ & difficiles oc-
currebant, calceos exuebat, ut plus pateretur, & satisfacere
pro iisdem. Consuetæ suæ sat longæ flagellationi aliam
adhibebat pro piis manibus; quæ caritas illius, piis mani-
bus tam erat opportuna & fructuosa, ut sæpius ad illum
concurrerent proprias suas necessitates & debita proposituræ.
l. 3. c. 2.

Jacobus Rhem ex eadem Societate mirus erat animarum
purgantium Patronus; unde hæ illi sæpius apparebant,
obsecrant ad januam pulsabant, & eò vehementius, quò
magis ope illius indigebant. Sæpe è Cæmiterio, è cujus
regione habitabat, auditæ sunt clamare: Pater Jacobe, ora
pro nobis. Annuz lit. Colleg. Ingolstad. 1618.

II. Exclamet ergo Sacerdos quivis cum S. Bernardo s. de
quinque negot. *Surgam in adjutorium illis; interpellabo
pro eis, implorabo suspiriis, orationibus intercedam,
satisfaciam Sacrificio singulari. Si fortè videat Dominus,
& judicet, & laborem convertat in requiem, miseriam in
gloriam, verbera in coronam, his enim & hujusmodi officiis
est earum miseria relevari, finire labor, destrui pœna.*
Quod ut alacrius faciat, sæpe memor sit sententiæ à S. Am-
brasio prolata de offic. dum ait; *Omne, quod defunctis cau-
sa pretio impenditur, in nostrum tandem meritum trans-
mutatur, & illud post mortem centuplum recipimus du-
plicatum;* nam, ut Richardus de S. Viç. l. 27. de mortuis
ait, *anima erepta de purgatorio, dum adsunt celesti gaudio,
modo interpellant exorando pro his, qui eis subvenerint
in hoc saculo, DEVS enim illis nihil negat.* Cupis ergo, o
Sacerdos, ut tui misereatur DEVS? inquit S. Augustinus
ad FF. in Eremo, *fac, ut proximo miserearis in purgatorio;
nam tantum tibi miserebitur DEVS, quantum tu misere-
beris proximo.*

TITU.

TITULUS II.

DE CARITATE ERGA PROXIMUM
IN VARIIS FUNCTIONIBUS
EXERCITA.

Quatuor sunt præcipuè functiones, per quas
Caritatem erga Proximum exercere, munus
satisfacere potest, nempe Prædicatio Verbi Divini,
Instructio per Catechismum, Sacramentorum administratio
& Conversatio privata, de quibus proin singulis,
cum sedulitate, constantia & fructu à variis Sacerdotibus
susceptæ & continuatæ sint, nunc ostendendum est.

§. I.

De Caritate à Sacerdotibus per Con-
versationes exercita.

I. Quàm proprium sit hoc officium Sacerdotibus
olim Apostoli act. 6. ostenderunt, dum ad primos
nos dixerunt: *Non est æquum nos derelinquere Verbum
& ministrare mensis; videte ergo viros boni testimonii
quos constituatis super hoc opus, nos autem orationibus
ministratio Verbi instantes erimus.* Quàm verò sublimis
arduum, quàm fructuosum sit hoc munus, sapienter
gustavius in ferm. quodam declaravit, dum dixit: *Quod
vobis plus esse videtur, Verbum DEI, an Corpus Christi, quod
vobis verum respondere, hoc utique dicere debetis, quod
sit minus Verbum DEI, quàm Corpus Christi, & minus
minus reus sit, qui Verbum DEI negligenter audire
prædicaverit) quàm ille, qui Corpus Christi in terra
negligentiâ suâ cadere permisit.* Quod ipsum etiam
de sal. docum. c. 4. magis confirmat, dum Verbi DEI
legationem Legationi Divinæ comparat, dicens: *Scimus,
& recogitemus, quali honore nobis DEI legatio
accipienda. Quid si Legatio à Rege aut à Iudæis
veniret? nunquid non mox aliis curis posthabita, pro
voluntate, & cum omni devotione literas acciperemus?*

regentes implere satageremus? Ecce de calo Rex Regum, & Dominus Dominantium, imò & Redemptor noster per Prophetas & Apostolos dignatus est nobis dirigere literas suas, non ut aliquod servitium sibi necessarium demandet, sed ut ad salutem & gloriam nobis sunt necessaria, innovet. Unde meritò S. Paulus 2. Cor. 5. dixit: Pro Christi legatione fungimur. Quæ consideratio sanè non levi munere tanto æstimationem Sacerdotibus ingenerare, sed ut Verbum DEI cum debita gravitate & utilitate prædicare studeant, incitare debet; nam, ut rectè S. Hilarius Pl. 135. dixit, si in viris prudentibus expectari id mirum solet, ut ea, quæ loquuntur, gravitate eorum, doctrinæque digna sint, omnisque sermo non sit fortuitus & vagus, sed ex rationabilibus causis profectus, & expectationi audientium utilis, & Authoritati cognitus differentium; quanto magis id in celestibus alocutis opinandum est, ut, quicquid in his excelsum est, divinum, rationabile, & perfectum esse existimetur. Quam proin saluberrimam doctrinam non pauci Sacerdotes studiosissimè observârunt.

Christus prædicabat Verbum DEI, ut potestatem habens, præterque sermo illius potestate plenus.

S. Petrus, cum ipsi & S. Joanni prædicatio à Principibus Sacerdotum esset interdicta, dixit ad eos: Si iustum est in conspectu DEI, vos potius audire, quàm DEVM, judicate; non enim possumus, quæ vidimus, & audivimus, non loqui.

S. Paulus, quàm graviter & fructuosè Verbum DEI prædicaverit, ipsemet in 1. ep. ad Corinth. c. 2. insinuat, dicens: Ego, cum venissem ad vos, Fratres, veni non in sublimitate sermonis aut sapientia, annuntians vobis testimonium Christi; non enim iudicavi me scire aliquid inter vos, nisi IESUM CRISTUM, & hunc Crucifixum. Et iterum: Non enim sumus, sicut plerique, adulterantes Verbum DEI, sed ex sinceritate, sicut ex DEO, coram DEO, in Christo IESU loquimur. 2. Cor. 2.

S. Dominicus multas plerumque sub concione lacrymas emittebat, unde mirè Auditores commovit, multisque seorsum lacrymas ex oculis eliciebat. Vita l. 4. c. 4.

S. Tho.

S. Thomas Aquinas multam habebat gratiam in concionibus, in quibus tamen vitabat ea, quæ ad curiositatem, & ad utilitatem Auditorum pertinere videbantur hominum illorum, quibus concionabatur, captum commodans, & acutas, subtilisque disputationes ad stiones ad scholas amandans. Vita 7. Mart.

S. Petrus Martyr tanta cum utilitate, tantoque confluxu concionabatur, ut in carruca pictis asseribus sa ad cathedram fuerit deportandus, ne à Populo, ut fieri consueverat, tantopere comprimeretur. Valer. præf. ad loc. comm. c. 2.

S. Gregorius Nazianz. per plures sæpe horas tanto cum fructu, solatio, & aviditate Auditorum, ut nullum murmur, nulla tussis, nullus screatus audiretur, frequenter gemitus erumperent. S. Greg. orat. 1. c. 1.

S. Vincentius Ferrerius prædicationis officium quædam mo vitæ anno inchoatum usque ad vitæ finem continuavit ita ut nulla ferè Provincia prædicationis ejus experta esset, & ipso prædicante nonnunquam ad octoginta milia hominum confluxerint, & quod præ ceteris admirandum, maternâ linguâ omnes alij Populi intellexerint. 5. Aprilis.

S. Prosper Aquitanicus nihil studiosius quærebat, procurabat attentius, quàm quomodo Populum suum magis placentem efficeret; quocirca & crebris illuminationibus, quibus nihil facundiùs aut efficacius dicebat, ad rectam vivendi rationem incitabat, & in via Domini continebat, quæ, tametsi gratia & lepore admirabiliter natam illi facundiam condiebantur, & S. Scripturæ testimoniis refertæ erant, & sic mirificè proderant, majorem vim & auctoritatem illis etiam probatissimi ejusmodi vitæ sanctitas afferebat; nihil enim dicebat, quod ipso non impleteret, sciens, parùm utilem esse doctrinam, quæ docentis vitam argueret. Erat illius pectus temperatissimum, mitis præsentia, omnibus affabilis, temperatissima delinquentes severitas, ut magis illos corripientis moveret, quàm verborum asperitas. Hieronymus 1. 1. c. 1.

S. Antonius de Padua in cælestibus mysteriis luculentè copiosèque explicandis usque adeò præstitit, ut, cum

quando eum concionantem Pontifex audivisset, arcam testam-
enti, alij malleum Hæreticorum vocârint, innumera ve-
l multitudo, etiam intempesta nocte ad ejus conciones
fluxerit, vestesque cultiores deposuerit. Surius. 13. Jun.
S. Chrysostomus ho. 1. de Lazaro sic de seipso scribit: *E-*
go meo ipso animo persuasi, quoad spiravero, hoc implere
conspicuum, siue quis attendat, siue non attendat. A-
quam vena, etiamsi nemo veniat aquatum, manant ta-
men; & fontes quamvis nemo hauriat, scatebras emit-
tunt.

S. Cyprianus nihil carius habebat, quàm assiduò verbuna
EI Populo annunciare, unde in lib. de bono pudic. sic ait:
semper exitor vel maximè, quotidianis Evangeliorum tra-
ctatibus aliquando vobis fides & scientia incrementa prasta-
re, ut possint credentes ad repromissum regnum pervenire.
mei & operis, & muneris quotidianum votivum nego-
tium est. Et ideo, cum absens erat, per literas hoc pensum
soluebat, & DEI Verbo sic semper intentus erat, ut sum-
mo desiderio optaret inter concionandum posse extremum
diem claudere. Sur. Ejus vita.

S. Dunstanus Cantuariensis Episcopus, cum in festo Ascen-
sionis multi Angeli ipsi apparuissent, & dixissent, se venisse,
ad ipsum in celos deducendum, respondit, se quidem para-
tum esse ad eos sequendos, verùm Populum verbi divini pa-
pulo necdum refectum esse, unde illi excusatione accepta,
mortem in sequentem diem transtulerunt. Jacobus Mar-
chan. tit. 4. horri Pastorum. lect. 1.

S. Gabelinus Archiepiscopus Mediolanensis vir & sancti-
tatis præclarus, & Zelo usque adeò Populo instruendo, &
Hæresibus refutandis invigilabat, ut quâdam die concione
vita animam exhalârit. Ibid.

S. Ignatius Loiola pro suis concionibus non aliam mate-
riam eligebat, quàm vitiorum extirpationem, & virtutum
plantationem, & ut Peccatores ad cor redirent, & infinitum
DEI erga se amorem agnoscerent. Ribad. l. 5. c. 11.

S. Franciscus Xaverius Bononiæ cum ingenti fructu con-
cionabatur. Modus ejus erat maximus ardor, sententiæ gra-
vissimæ, nullus fucus orationis, totius corporis ad modestiam
humilitatem conformatio, emicans ex oculis & ore pietas,
quæ

quæ ostendebat, quidquid diceret, ex intimo pectore
eisci. Materia ejus erat, amor, timorque Domini.
de una die in Insula Travancoride decem millia homines
Christianæ fidei amore accendit, & per baptismum
genuit. Vita l. 1. c. 7.

Sebastianus Barradius tanto Zelo concionabatur, ut
eadem alter Paulus diceretur. Materia illius erant
novissima, incertitudo salutis, peccatorum delectatio
mundi vanitas. In omni ferè concione has sententias ad
vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Et: *monentem, ite-
de pendet aternitas:* inculcabat. Anno 1592, totum
simos Juvenes movebat ad S. Francisci Regulam
dam, ut Quardianus diceret, optare se, ut superiorem
Sebastianum aliò mittant, aut Adolescentes in Socie-
admitterent. Tanti verò erat vel aspectus illius, ut
dicerent, se plus illius aspectu, quàm aliorum compo-
tionibus moveri. Vita itinerario præfixa.

Michaël à Fontibus è Societate JESU sape Julius
unius & alterius horæ spatium concionari; mox ut
ad Christi Crucem se prosternens, ex illo libro concionæ
faciebat, & dein cum omnium admiratione dicebat.
nuæ Soc. 1606. Prov. Arag. dom. prof. valent.

Conradus Onnekinck ex eadem Societate solebat
nes suas flexis genibus scribere, quasi à DEO illas excipere.
Anno 1607. Mogunt. Coll.

Ostavius Gondius Concionator admirandus, aut
vis concionem, quamvis debili esset corpore, flagrantem
& per duas horas ante Crucifixi imaginem multis
mis suam concionem DEO proponebat. Annua
1608.

II. Itaque quivis Sacerdos audiat Isaïam monentem
Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem, & annuntia
Populo meo scelera eorum. Studeat itaque sic omnes
Concionatoris partes implere, ut Auditores de ipso
Atrinis illa Jeremiæ 15. c. verba usurpare possint:
*ti sunt sermones tui, & comedi eos, & factum est
verbum tuum in gaudium, & in letitiam cordis mei.*
autem prædicandi veritas servetur, & vivendi altitudo
tur, ut rectè monet S. Gregorius ho. 11. in Ezech.

§. II.

De Caritate per Catechizationem rudium à Sacerdotibus exhibita.

Quemadmodum Agricola agrum excolere, & optatum fructum referre volentis non minima cura est; ut, dum ad semen recipiendum maximè idonea est; illud seminare, ita & Sacerdotis agrum Dominicum juxta vocationis obligationem excolere desiderantis præcipua sollicitudo in eo consistere debet, ut, dum tenera adhuc juvenus est, & semen doctrinæ Christianæ recipiendum aptissima, illud fructuosè seminet, ut fructum suo tempore non trigessimum præstet, sed centesimum ferat. Et hæc nempe causa est, quæ Christus Jo. 20 S. Petrum ter interrogans, an ipsum amaret, ipsoque semper affirmativè respondente, subjecerit: *pascis duobus vicibus: pascis agnos meos: & ultima primùm dixit: pascis oves meas.* Ut indicaret scilicet duplondem puritatem per agnos significatæ instructioni curam pendendam esse; quàm adultis hominibus per oves indicatis. Unde meritò varij Pontifices, præcipuè Pius V. & Gregorius XV. in varijs bullis hunc in finem ejusmodi Catechizationem opus pium, saluberrimum, & publicæ Christianæ summè necessarium vocant, & ut ejusdem fructuosum exercitium quàm plurimos invitaret, varias indulgentias liberaliter tam ijs, qui illud ipsi obeunt, quàm qui ad illud cooperantur, concesserunt. Quàm sedulò autem & fructuosè id obierint multi Zelosissimi Sacerdotes, ex sequentibus exemplis patebit.

De Christo scribit Theophylactus in cap. 8. Luc. *Ille, qui de celo descendit, ut exemplum & formam vite nobis daret, operibus nos docuit in caritatis officijs non negligentes, nec remissos, sed valde diligentes esse: neque tantum in civitatibus catechizabat, & verbum divinum prædicabat, sed multo magis in castellis, ne magnas civitates queramus, sed viles atque contemptas villas adeamus ad docendas animas & trahendas ad DEVM.* Unde dicebat Apostolis: *Infrat. IX.* Q. *Sini-*

*Sinite parvulos venire ad me, & non prohibueritis illi-
um est enim regnum calorum. Marc. 10.*

S. Paulus, quantopere se in hoc officio caritatis ex-
rit, ipsemet 1. ad Thessal. 7. testatur dicens: *Faci-
parvuli in medio vestrum, tanquam si Nutrix fovet
suos.*

S. Hieronymus in Epistola ad Lætam de Filiz in-
ne sic scribit: *Si ad Paulam miseris, Magistram
Nutritium spondeo, gestabo humeris, balbutientem
Verba formabo, multo gloriosior Mundi Philosopho,
Regem Macedonum babylonio periturum Seneca,
eillam & sponsam Christi erudiam regnis calestrum
vendam.*

S. Gregorius Magnus licet podagrâ impeditus, & cor-
semper infirmo, gestatoria sede se ad scholam pro-
choralium portari curabat, quos ipse manu virgam p-
dens docebat, errantesque corripiebat, uti in epist. p-
de necess. util. & præstant. catech. fol. 21. dicitur.

S. Vincentius Ferrerius non tantum ætate profectus, sed
tiam Pueros certis horis ad se vocatos instruebat, p-
quomodo Cruce se signarent, orationem Dominicam, p-
tationem Angelicam, Symbolum fidei recitarent, p-
colerent, Parentibus honorem deferrent, & debita p-
persolverent. Petrus Ranzanus in vit.

S. Norbertus Ordinis candidi institutor, licet esset p-
lebris Concionator, ut S. Bernardus eum fistulam ex-
verbi divini vocaverit, maluit tamen in vicis & p-
ram suam rudibus & pueris instruendis impendere, p-
in vita testatur.

S. Cudbertus solebat ea maximè loca peragere, p-
asperis, arduis que montibus procul posita, alijs horro-
ad visendum, & paupertate pariter ac rusticitate p-
arcebant accessum. Quos tamen ille libenter pio
patus labori, tantâ doctrinæ solertis excolebat p-
ut de Monasterio egressus sæpe hebdomadâ integrâ
quando duabus vel tribus, nonnunquam etiam mensi-
domum non rediret, sed demoratus in montanis plebo-
sticam verbo prædicationis simul & opere virtutis ad
stia vocaret. Haræus in vita. 20. Mart.

S. Carolus Borromeus per loca prærupta & invia reptans
quàm incedens, & Sarcinas proprijs humeris por-
ans, Sacerdotes & plebem in montosis locis demorantem
proprio ore catechizabat, & proprijs monitis stimulabat.
l. 6. c. 4.

S. Ignatius Loiola tanti faciebat hoc opus, ut non modò
cum magna alacritate & fructu peregerit, sed etiam à
confessis suis exegerit, ut promitterent se specialem parvu-
lorum curam habituros, & tam ipsi, quàm Rectores post fa-
ctam professionem, aut Rectoratum prima vice susceptum
quadraginta diebus eosdem parvulos catechizarent.

S. Franciscus Xaverius de seipso l. 1. Epist. ep. 5. sic scribit:
Quidam dies plures ego & alij linguæ Hispanicæ & Malabaricæ
in unum convenissemus, communi opera, summo la-
ore convertimus Catechismum in Malavaricam linguam,
ego ut didici, omnes ejus oræ vicos obire cœpi, tin-
guam quàm plurimos tum viros, tum pueros cogens.
In unum locum coactis Christianam doctrinam trade-
bam bis in die. Quocirca eam Pueri unius mensis spatio,
memoriæ bellissimè commendârunt. Interea eisdem præ-
cebebam, ut, quæ ipsi didicissent, Parentes, Domesticos,
quosque deinceps docerent suos. Dominicis porro die-
bus viros ac mulieres, pueros ac puellas facram in ædem
vocabam. Conveniebant sanè alacriter, magnòque
studio audiendi. Tum ego omnibus audientibus ex-

posui à confessione Sanctissimæ Trinitatis, Dominicam or-
ationem, Salutationem Angelicam, Symbolum Apostolo-
rum patri ipsorum sermone, clarâque voce pronuntiabam,
æque omnes pariter sequebantur, eaque ex re volun-
tatem capiebant non vulgarem. Inde Symbolum ego ite-
ram solus, & in singulis ejus capitibus insistebam. Sub
duobus symboli articulos sic iteramus, ut ad singulos pariter
periret & Ave cum certo carmine recitemus; nam primo fidei
capite decantato, mox patri eorum sermone hoc præco-
nim: JESU Fili DEI, da nobis, ut hoc primum fidei
caput planè credamus; quod abs te ut impetremus,
tibi precationem offerimus à te institutam. Inde al-
terum hujusmodi carmen subiicimus: Sancta MARIA Ma-
teri Domini nostri JESU Christi, impetra nobis à tuo dulcis-

Q²

fimo

sumo Filio, ut sine ulla dubitatione hunc fidei Chrestianus credamus articulum. Eandem planè rationem in undecim Symboli capitibus tenemus.

Petrus Forerius, ut doctrina Christiana magis percrederetur, & novitate quâdam Populus alliceretur, theatro xit in templo à nonnullis selectioribus puerulis cultu vestitis occupandum, qui in eodem vel de dei puncto disceptarent, vel peccatum cum omni veritate depingerent; præterea pœnas, quibus iram in illud defœvit, adducerent; tum ejusdem fugientes, nec non aliquam in eadem materiâ terribiliæ riam subjungerent, palàm etiam contestarentur, mortem subituros, quàm ejusmodi scelus admittentes hæc ipse loquens sermonem ad Parentes convertens dem sciscitatus, utrum non afficerentur pudore, quorum Infantes majorem rerum Christianarum quam ipsi essent nacti; an etiam deinceps tam essent futuri, ut ipsorum, quod eorum Liberi mortem execrarentur, admittere velint? & hæc omnia cum emphasi proferebat, ut nemo non contritus & lacrimis discederet: desiderium etiam aliquid addiderat grande, ut vespertino tempore Parentes suos seorsum abducereat, illisque munusculum offerrentur, ut eadem repeterent, ut hac ratione memoria ipsimet in memoria retinerent. Vita. l. 1. c. 8.

Jodocus Van Dormael Theologiæ olim Professor, quolibet diebus Dominicis & Festis à summo mane in vicis per vicos & pagos, per sepes & vias, ardentissimo zelo, quasi sauciatus discurrebat, catechizando, & præta doctrinæ Christianæ, rudi plebeculæ exponendo, frusto panis pro viatico contentus, quod, ne cuique colis molestus esset, secum portabat. Ut verò huiusmodi liberiori & sine impedimento vacare posset, nunquam Beneficium Ecclesiasticum & pinquissimum ultro oblatum acceperat. In epist. cit. fol. 30.

Cæsar Buzæus Sacerdos Religiosissimus, integerrimus Avenione in Gallia commoratus, usque adeo coram hanc instructionem, ut peculiarem etiam Congregationem ex pijs Sacerdotibus instituerit, qui Patres doctrinæ

per Galliam nuncuparentur. Quam caritatem DEUS
felicissima morte compensavit, dum noctu sub ipla ora-
tione subitò luce visibili circumfusus in cælum raptus est.
fol. 69.

II. Habeat ergo & quivis Sacerdos cordi tam fructuosam
functionem, nec sibi persuadeat, in concionibus, aliisque
functionibus honorificentioribus copiosorem fructum re-
periturum, quia, ut rectè ad similem objectionem Joannes
Gerson Parisiensis Cancellarius respondit, pomposius qui-
dem, non autem efficacius aut fructuosius operam suam in
his functionibus ponet, cum à tali Puerorum instru-
ctione potissima salus & felicitas reipublicæ dependeat. Di-
xit ergo cum eodem Gerson: *Venite ad me parvuli &
ego vobis doctrinam, vos mihi orationem impende-
re. Sic Angelos nostros vicissim latificabimus.*

§. III.

De Caritate per Sacramentorum administratio-
nem à Sacerdotibus demonstrata.

I. Cum inter alia munera boni Pastoris non postremum
sit, ut oves suas certis temporibus ad aquarum, quibus sitim
extinguere possint, fontes aut fluvios perducatur; ejus-
modi fontes autem respectu Spiritualium ovium meritiò Sa-
crosancta Sacramenta censeantur, utpote per quæ, ut lo-
quitur Tridentina Synodus omnis vera justitia vel incipit,
vel corrupta augetur, vel amissa reparatur, atque adeò aqua
viva hauritur, quam qui biberit, in æternum non sitiat,
sed in eo fiat fons aquæ salientis in vitam æternam, ut Chri-
stus Jo. 4. dixit, facile apparet, Sacerdotis zelum & indu-
ciam etiam in hac Sacramentorum crebra & fructuosa fre-
quentatione procuranda elucere præcipuè debere; & verò
etiam in non paucis Sacerdotibus præclare enituisse sequen-
tia exempla demonstrant.

S. Ambrosius Episcopus Mediolanensis omnia quidem Sa-
cramenta præcipuo in honore habebat, sed præ reliquis Sa-
cramentum poenitentiae magna cum charitate ac zelo admi-
nistabat; siquidem si quis illi peccata sua confitebatur, a-
deò

deò copiosas lacrymas profudit, ut ipsum etiam M.
tem ad fletum permoveret. Causas autem criminum illi
illi confitebantur, nulli, nisi Domino soli, apud quem mi-
cedebat, loquebatur, bonum relinquens exemplum. Sacerdotibus,
ut Intercessores apud DEUM magis, quam Ag-
cusatores sint apud homines. Surius. 4. April.

S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus accedentes sacramenta,
præcipue Pœnitentiæ, magna cum elemosinâ humilitate recipiebat,
& patientissimè audiebat; quæque verò etiam super caput pœnitentis incumbebat, ut pro
tam vertici lacrymarum copiam infundebat, ut in oculis
capillis deorsum rivuli per confitentis ora defluerent. Mulierum
confessiones non minùs cautè, quam beatus Petrus dicebat;
non enim in Angulis, aut obscuris, secretis excipiebat;
sed in publicis, ubi ab omnibus videri ei posset; & autem quidem satis familiariter apud eos
oculorum autem in alteram partem vertebat. Surius. 1. April.

S. Ignatius Loiola, cum anno 1538. cerneret Christianitatem
rem ob exortas hæreses propè ab interitu abesse, restaurandam,
communi cum Socijs consilio, utriusque Antistitis permisso, varia Romæ
sortiti, ibique concionibus suis civitatem tum ad Christianitatis
fœdus Christiani vehementer accenderunt; tum ut sacræ confessionis
& Eucharistiæ frequens usus fraude jam pridem extinctus, magno
utique reipublice Christianæ commodo, in principe, magistræque
orbis revivisceret, effecerunt; unde postea eorundem & sociorum
operâ ac studio usus etiam in cæteram Hispaniam, Galliam,
Germaniam, ipsamque Indiam latus est. Maffei. l. 2. c. 7. vit. Ign.

S. Carolus Borromæus uti alias frequenter, maximè grassantis tempore
quàm plurimis singulâ caritate Sacramenta Eucharistiæ, extremæ
Unctionis, Matrimonii & Baptismi administrabat, nihilque verius
stare expirantium, suggerere DEI misericordiam, & in postremo articulo
indulgentiam largiebatur. compend. c. 24.

M. Joannes de Nivella eo ipso vespere, in quo agonizabat, cuius adhuc confessionem audire voluit dicens: Nollem quod mille marchis auri hominem non audivisse. Spec. Exempl. dist. 8. ex. 85.

Egidius Gonzalez è Societate JESU post triginta & duos annos in summis officijs transactos, tam impigrè licet sexagesimam quatuor annorum senex confessiones excepit, ut bene illorum Sacerdotum operam æquaret. Imò in ultimo huiusmodi morbo in lecto confessiones excipiebat, jamque moribundus, cum à mente aberrasset, confessiones audire non videbatur, atque inter mortuis vocibus absolutionis formam identidem pronunciabat. Lancizius opusc. 13. n. 429. Petrus Faber ex eadem Societate, quando confessiones audiebat, cogitabat, se scoparum instar esse, quæ, cum catechizantem verrendo purgârint, ipsæ sordidæ relinquuntur; ad hanc scoparum operam Famuli instar suam operam & studium Christo applicavit, simulque precabatur Societatis Religiosis, ejus ut scopos effici, & haberi vellent; habere enim Dominum in Ecclesia sua tanquam maxima domo multa nobilia instrumenta, sibi autem & socijs abunde fore, si scoparum loco concederetur; cujus rei gratia aliquando sacrificium obtulit, ut ipse & socij dici possent splendide Christi, & gloriose scopos. Vita l. 2. c. 12.

Jacobus Merlohorstius Parochus Colonienſis sub initium accepti muneris totus in eo fuit, ut eorum Sacramentorum induceret frequentiam, quibus animæ puritas & gratia vel acquiritur, vel conservatur. Ad sacrum tribunal quotidie accedebat in æde summa facientibus, pridie Festorum aut Dominicarum Parochianis suis & alijs Fidelibus consentientibus operationem dabat; præcipuè verò pauperum & afflictorum docebat rationem, in quibus Christum agnoscebat, & venerabatur, non ignarus, divites & nobiles multorum faciles & obsequantes nancisci aures, cum egeni & miseri vix aut ægrè audiantur, nonnunquam autem etiam vultu aut verbis asperioribus excepti, à reditu absterreantur. Sic inducta paulatim in Parochiam octavo quoque die sacræ communionis frequentatio, pietas Fidelium aucta, & major divini cultus reverentia introducta. Vita. c. 17.

Vincentius Castagnola è Societate JESU, cum in oratione
 ionali quotidie per multas horas sederet, sepe auctoritate oper
 in templo esset, rogatus causam, cur nihilominus in
 egregium hoc responsum dedit, mercatores & opifices in
 riam lapissimè, cum nihil vendunt, spe tamen lucra
 b: rnis suis otiosos confidere. Annuz Sicil. Coll. 1604.

Pater quidam in Collegio Taurinensi dum in coenaculo, qu
 bus excipiendis tenuissimo cuique dabat operam, vin
 vinæ uberrate dulcedinis repletus erat, ut nunquam
 nerit, se majorem expertum fuisse. Annuz 1584. Coll.
 prov. Mediol.

Jordanus de Saxonia in vitis FF. Eremit. D. Ag. De C
 13. scribit, quòd quidam ejus Ordinis religiosus in
 virtutes etiam hanc habuerit, ut pauperum confessions
 rum confessiones libenter audiret, unde factum, ut
 lioqui dampnandus ob varia peccata fuisset, non mo
 rus, sed etiam ex purgatorij gravissimis pœnis per
 & orationes eorum, quorum confessiones audierat
 liberatus.

II. Dicat ergo Sacerdos quilibet cum S. Paulo
 4. Sic nos existimet homo, ut Ministros Christi
 satores mysteriorum DEI, hic jam quaritur, ut
 satores, ut fidelis quis inventatur. Ut ergo
 talem ipse exhibeat, præclaram sibi S. Chrysostomus
 in Matt. sententiam sibi applicet: Ad vos, & vos
 tes, sermonem convertere necessarium est, ut
 studio hac dona distribuatis; non parva etenim
 minet ultio, si quemquam ullius culpa conspiciat
 sa (& reliquorum Sacramentorum) participem
 sanguis ejus de manibus vestris exquiretur.
 Dux militia sit, sive Praefectus, sive Princeps
 coronatus, indigne autem accedat, prohibe
 lo potestatem habes. Propterea vos DEVS hoc
 honore, ut talia discernatis: hac vestra dignitas
 securitas, hac omnis corona, non ut albam &
 tunicam circumcatis induti. Videant ergo, sicut
 postolo ad Coloss. 4. ministerium, quod acceperunt

leant, & sollicitè curent seiplos probabiles exhibere Deo,
operarios inconfusibiles ut idem Apostolus Timotheum.
hortatur, ne in ipsos cadat exprobratio D. Gregorij ho.
in Evang. dicentis: *Ingrediuntur electi Sacerdotum*
sanctus expiati, caelestem patriam; & Sacerdotes Christi
vitam reprobam ad supplicia inferni descendunt. Cui
similes dixerim Sacerdotes malos, nisi aqua baptisma-
ti, qua peccata baptizatorum diluens, illos ad regna ca-
elestia mittit, & ipsa in classes descendit.

§. IV.

De Caritate per conversationem privatam à
Sacerdotibus demonstrata.

1. Hanc Conversationem Manuale Parochorum p. 3. c. 5.
merito ait esse caput totius ferè vitæ Pastoralis; eò quòd
illa Spiritus quasi vitales in omnes officij hujus partes
animant, siquidem vita exemplaris & utilis Sacramento-
rum administratio, & Concionum, Catecheseos, reliqua-
rumque functionum Parochialium recta institutio in con-
versando ferè consistunt, & præterea salus proximi ob fa-
miliarem agendi modum *suavius*, & ob occasionem eli-
gendi materiam loqui accommodatam, gratamque illis,
cum quibus agitur, eamque per frequentiore repetitione
inculcandi *efficacius*; & tandem ob faciliorem accessum,
ac occasionem liberiùs ac sine rubore loquendi *faci-*
lius procuratur. Unde meritò Zelosi Sacerdotes eadem ve-
teris præcipuo ad munus suum ritè obeundum instrumento
sunt usi.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis passim vadens
ad diversa Monasteria Monachorum, Canonicorum, San-
ctimonialium, nec non ad curias quorumcunque Nobilium,
propterea ratio ducebat, perveniens ubique latissimè su-
scipiebatur. Similiter & ille solito more se cunctis jucun-
dum & affabilem exhibebat, morèque singulorum, in
quantum sine peccato poterat, in se suscipiebat, sicque fa-
miliaris illi dehinc Anglia facta est. Vita 21. April. apud
Hararum.

S. Vedaſtus Epiſcopus Atrebatenſis omnes ad ſervandam vitam æternæ paſcebat alimento, nec ullum in ſua domo precebat anguſtia, ſed piæ conſolationis verbo reſcribat petentes. Unde & à quamplurimis illuſtribus frequenter, & viris, ut illius ſacraſſimo alloquio, vel in criſtiana ſimilitudine ſollicitudinis ſuſciperent conſolationem, vel in ſermonum Eccleſiaſtica exercitationis puram ab eo audirent ſollicitudinem. Vita 6. Febr. apud Hararum.

S. Dominicus plurimum ſemper converſationi erant hinc quando aliquem prædicatione movere, & conſolationem non poterat, ad illius domum ſe conferebat, ibique quorundam dies morabatur, ut cum vitam ſanctioris exemplum opportunitis & ſua vobis colloquiis eundem emoluit promittit.

S. Ignatius Lojola nihil ferè magis cordi habebat, quam etiam commendabat, quàm ut ad hominum benevolentiam divini obſequij gratiâ conciliandam imitarentur. Caſus qui omnibus fiebat omnia, ut omnes lucrificaret. Caſus enim re æquè ac morum, ſtudioſumque ſimilitudinem converſatione benevolentiam conciliari, amicum quod devinci. Hiſt. Soc. l. 3. n. 48.

S. Franciſcus Xaverius multum quidem concilio publicis, non minùs tamen privata converſatione in æque ſentendis maximè gravibus Peccatoribus efficiebat: hinc non ſolò ſemper ſocios monebat, ut in congreſſibus & conſpectu caverent, ne nimia quædam gravitas ſuſpicionem peccatorum reverentiam exigentis arrogantiæ, ſed potiùs faciendam & vultus, lætitiâque, & affabilitatem ſermonis præſentem hoc enim eſſe efficaciffimum medium, quo animæ in Baſileæ ſoleant juxta illud Oleæ 11. *In funiculis Ada trahuntur in vinculis caritatis.*

Alanus de Solminihac cum Proximo congregatis in loquendo comitatem præſerebat, verbis ejus ſuavis & benignitatis, quâ omnium ſibi devinciebat animos conditis, unde non pauci faſſi ſunt, nunquam ſe cum eo ſe, quin ad pietatem & devotionem exſtimulati fuerant ſignemque conſolationem perceperint; omnia quæ verba ſanctitatem ſpirabant, ſermonesque inutiles & lares tantam ipſi torturam afferebant, ut ipſemet ſe

severius per eos confici & fatigari, quàm per quemvis alium
una corporis vel animi laborem. Vita l. 3. c. 18.

Petrus Faber à Societate JESU dicebat, teste Orlandino
sequens l. 9. hist. Soc. interdum ad Populum, sed in congressu,
familiarique colloquio vis major inerat; in hoc ille po-
tebat omnia, in hoc hærebat, in hoc morabatur. Hinc, ut
Auctor l. 3. n. 29. ait, indagabat omnes occasiones &
omnibus consulendi, &, quocunque ingrediebatur,
ni minimum sermonis occasionem intenta mente captabat, ut,
& cuiusvis ei jungeretur, quasi è salis tactu æternæ vitæ sapore
quodiretur. Bellissimum quippe dicebat esse, & omnibus
remotam alienæ salutis gerentibus proprium, relinquere in
illis omnibus domibus, quò divertunt, vestigium aliquod sancti-
tatis. Ubique colligendum, cum debitores sint omnibus,
neque ubique eos spectet DEUS, cujus ipsi Famuli & Admini-
stratores existunt.

Card. Robertus Bellarminus miram habebat gratiam in
conversando, maximè cum turbatis hominibus; hinc si ta-
lium quempiam deprehendisset, incipiebat cum eo humani-
ter, perinde ac decet cum ægro animo, agere, tum verò his
rationibus devincebat. Primò aures dabat patientes, naturam-
que in voce festivè odorabatur; post ejus sensibus perspectis, ora-
tionem dulci deliniebat; postremò ubi in animum ejus bene-
& colentis se dederat, salubribus consiliis pro re curabat, & re-
flectebat ab ægritudine, donec jam ad tranquilla redeun-
tis fœdem & freni patientem in partes virtutis flecteret, incita-
re. Vita l. 2. c. 8.

Balthasar Alvarez ex eadem Societate judicabat, virtu-
tem manere exiguam, donec in agendo cum proximo pro-
peretur; tunc enim caritatem, humilitatem, patientiam, &
generatim magnos sustinere ictus; prodesse autem nobis
sollicitum illorum studia, & propensiones valdè à nostris
diversas, cum propter DEUM toleramus. Vita c. 7. Sic
autem volebat conversationem institui cum Proximo, ut ij,
cum quibus loquimur, ita mutentur, ut discentes perce-
rant pectora, dicantque; Verè Filij DEI sunt isti, habentq;
spiritum cælestem. Ibid. c. 8.

Jacobus Merlohorstius etsi difficulter ab oratione & le-
ctione spiritualium librorum abstrahi poteratur, quando
tamen

tamen caritas conversationem cum Proximo promptissimus accedebat, & modò pacem inter conciliabat, modò tristes & afflictos melliflua labatur. Cum doctis docta, non tamen vana, curiosa affectata, sed utilia miscebat colloquia, discendi cupienti cupidior; hinc cum nullis libentius, quam cum gressis de rebus Asceticis loquebatur; quos si repens enim verò ridere vultus, & cor gaudiis dilatar, incipiebat. Vita c. 22.

II. Audiant itaque Sacerdotes S. Jacobum hortantem c. 3. *Quis sapiens & disciplinatus ostendat ex bona conversatione operationem suam in consuetudine sapientiae*, ut dicere & ipse possit cum ad Philip. 3. se conversatum esse sine querela; & illud Sap. 8. *Intrans in domum meam, conqueſcunt illi; non enim habet amaritudinem conversatio illorum convitiis illius, sed latissimam & gaudium*

S. Ultimus.

De felici morte zelosorum Sacerdotum.

I. Si sententia illa S. Davidis Pharisaei *Prophetae Domini mors Sanctorum ejus*, in ullo alio, sacerdotibus locum habet; de his enim verificabitur, quod Apoc. 14. dicitur: *Beati mortui, qui in domino moriuntur; amodo jam dicit spiritus, ut requiescant in operibus suis; opera enim illorum sequuntur illos.* Unde S. Gregorius l. 10. mor. c. 21. dixit: *Ad vesperum fulgor Sacerdoti iusto, quia in occasu suam cognovit veritatem, atque ideo dictum: Timentis Dominum in extremis, id quod non pauci Sacerdotes sunt experti.*

S. Augustinus in gravescente morbo, quo supremam vitam quam sanctissime perageret, communibus Ecclesiae Sacramentis ad mortem fortiter, sancteque vitam se comparavit. Decem itaque diebus, quam vitam migraret, ne assidua ejus de rebus caelestibus cogitatio quoquam praepediretur, omne à se amovit amicum.

equum, ita ut nullus eum adire posset, nisi cum Medici
invenirent, vel ciborum aliquid inferretur, reliquum
tempus orationi ac rerum caelestium meditationi dabat: di-
solitus, neminem sine congruo noxarum dolore decede-
debere; quam ob causam ipse in adversa lectuli parte
contra peccatorum horrorem, qui moribundos frequenter
perire solet, majoribus characteribus exaratos septem Psal-
mos penitenciales appendi jusserat, quos saepius magna vi-
suarum perlegebat. Denique verò à febris penitus op-
pressus, interruptis ac morientibus vocibus Collegas suos
vita sanctimoniam cohortans, & Christum Servatorem,
interemeratam Virginem, S. Stephanum, aliosque Patro-
ni invocans, astantibus ac pariter orantibus Fratribus in
pace obdormivit. Vita 1.3. c. 64. & 62.

S. Ambrosius cum à Sacerdotibus quibusdam rogaretur,
sibi vivendi à Domino peteret comitatum, respondit:
non ita inter vos vixi, ut pudeat me vivere: nec timeo
mori, quia bonum Dominum habemus. Sed & eodem tem-
pore usque ad horam exitus expansis in crucem manibus
stavit, ac tandem, ubi ab Honorato Ecclesiae Vercellensis
episcopo tertiam vice caelitus admonito sacrum Domini
Corpus accepit, animam in manus Creatoris tradidit. Vita
Dec.

S. Nicolaus Episcopus instante morte suspiciens in ca-
elum, cum Angelos sibi occurrentes intueretur, illo Psalmo:
Domine speravi: pronuntiato, ubi ad illa verba venit:
in manus tuas commendo spiritum meum: in caelestem Pa-
triam migravit. Vita 6. Dec.

S. Clarus Abbas appropinquante hora exitus sui Psalte-
rium cum Fratribus decantare cepit, qui, cum ad illa ver-
ba: *Omnes spiritus laudet Dominum: venissent*, cum luce-
re ineffabilis totam cellam replevit, sicque beata anima
carne soluta recessit. Vita 2. Jan.

S. Bonitus Episcopus ingravescente morbo ad extrema de-
cussus, caeleste viaticum sumpsit, signo Dominico se muni-
vit, & fenestram cubiculi aperire jubens, oculos lacrymis
ad caelum erexit, & Psalmum morienti congruum
precians spiritum DEO reddidit. Vita 12. Jan. apud Ha-

S. Seva-

S. Severus Episcopus Ravennatensis, cum diem obitus ex divina revelatione cognovisset, die quodam SS. Sacrificium offerens, transitum suum ex hoc Mundo firmam Sacramentorum celestium perceptione communi convocatoque ad se totius Urbis Clero, & utriusque populo, de integritate Catholice fidei, de fraternitatis & dulcissima animorum consensione servanda communi impertita illis benedictione, stolâ Sacerdotali indutusque sepulchrum ingrediens, non multo post sanctam Creatori reddidit. Vita 1. Febr. apud eundem.

S. Nicolaus Tolentinus ex Ordine S. Augustini, ante obitum Mensibus quâlibet nocte, ante precationes, voces Angelicas audivisset, & gravi infirmitate vari advertisset, convocatos Fratres sic est allocutus: nihil mihi conscius sum, non tamen in hoc justificatus. Itaque si cuiquam ex vobis injuriam irrogavi, peccata erratis meis. Te verò, Pater Prior, obnixè rogo, ut primum legas mihi absolutionem omnium peccatorum, & Matris Ecclesie Sacramenta mihi. Quæ cum profundissimis lacrymis sumpseret, iterum. En Dominus meus JESUS Christus suæ Matris & nostri Augustino innitens dicit mihi: *Euge serve bone, intra in gaudium Domini tui*: ac mox subdens, *in manus, Domine, commendo spiritum meum*: junctis manibus, & oculos ad Crucem elevans, jucundum vultu animam efflavit. Vita 10. Sept.

S. Martinus Episcopus mortem sibi imminere prædictum suum cinere & cilicio operuit, cumque rogatus, vilia saltem stramenta supponi suerit, respondit, non Filij, Christianum aliter, quàm in cinere mori, & pro vobis exemplum reliquit, ipse peccavi. Subinde oculis manibus in cælum semper intentus, cum moneretur, ut pus lateris mutatione relevaret, sinite me, inquit, Fratres, cælum potius respicere, quàm terram, ut iterum iturus ad Dominum spiritus dirigatur. Quæ cum Diabolum propè assistentem vidisset, stertens dixit: quid hic adstas, cruenta bestia? nihil in me nescire reperies, Abraham me sinus recipiet. Quâ in vocem animam exhalavit. Vita 11. Nov.

S. Laurentius Justinianus in agone circumstantibus dixit;
 hinc cum lacrymis vestris, tempus lætitiæ est, non
 marum. Pudeat vos mortem timere, cum Dominus
 JESUS Christus, in cujus conspectu decumbo, propter
 in Cruce mori voluerit. Hunc diem semper ob oculos
 habetis, tu scis, mi Domine JESU. Surius 8. Jun.

S. Thomas de Villanova, cum omnia bona, etiam Je-
 suum, in quo jacebat, pauperibus erogata audivisset, DEO
 gratias agens, nunc, aiebat, lætus ad agonem propero, nu-
 cum nudo, nihil habens, unde teneat, contra malignos
 spiritus fortiter luctaturus, statimque petiit, ut Sacramen-
 tum extremæ unctionis muniretur, missæque legeretur, sub
 Passionem secundum Joannem sibi prælegi jubebat, &
 illud attentissima mente audivit, donec augustissimum
 sacramentum elevabatur, tum enim mira humilitate illud
 contemplant, & præ gaudio in lacrymas effusus Canticum.
 Domine, secundum verbum
 in pace: inchoavit, eoque finito subdens: In ma-
 tuam, Domine, commendo spiritum meum: requievit
 in pace. In triumpho honor 1660 Monachij edito fol. 53.

Joannes Gerardinus de Societate JESU in agone dixit:
 timeo mori, habens à Christo syngrapham ad cælum
 ejus sigillo munitam; per sigillum autem hoc in-
 legebat: Amen, Amen. Per syngrapham autem ver-
 ba: qui reliquerit Patrem & Matrem &c. Dein ad
 se conversus, ô MARIA, inquit, tribularer certè ni-
 si, si nescirem tuum Patrocinium, quæso pia Mater,
 tu quasi terebinthus extende ramos, & me lassum
 refici. Denique animam propriam alloquens, ô anima mea,
 quæ jam hic malè tractaris, jam pelleris, jam non no-
 tas, ex domicilio tuo jam quassatum, bases nutant,
 fundamenta diruuntur, parietes fiunt, & per rimas &
 tuas jam spiculis dolorum infirmitas te pellit: quid i-
 tur moraris exi ocyus, exi lata instar columbæ ex cavea
 Lithuan. 1606. Colleg. Pulrov.

Jacobus Merlohorstius triennio ante mortem tumbam si-
 bi

bi præparaverat, quam lecto impostam quotidie
plabatur, cui hoc dyticon inscripserat:

*Cum capulum cernis, cur non mortalia spernis?
Tali namque domo clauditur omnis homo.*

Testamentum pridem scripserat, quod annu-
vebat, & vel confirmabat, vel mutabat, hæredibus
pauperibus nominatis, funeris etiam omnem rationem
signarat, & privatam semper decreverat, absque
sumptibus, qui mortuo non prodesse, & pauperibus
cessaria subsidia decernerent, eique solos cum Sacra-
mentis esse quadraginta pauperes iusserat, qui nocte
delato in templum funere vacarent precibus, dicerent
liis, animam DEO commendarent. Cum fatum
imminere persentisceret, cum tenero pietatis sensu
heroicos virtutum actus Sacramenta pœnitentiæ, Eucha-
stie, & unctionis suscepit, à præsentibus, & absentibus
nam offensarum demissè petiit, caput 12. l. 2. ex
imitatione Christi prælegi sibi petiit, desiderium
Patriæ per varios Psalmos excitavit, & crucifixi
vulnera dulcissimè disuaviatus, millies & millies,
dulcissime JESU, laudabo te, JESU miserere mei.
MARIA, inter quæ verba sæpius repetita, placide
vit. Vita. l. c. 38. & 37.

Georgius Hippus è Societate JESU, cum videtur
morbo ipsius commotum, & quærentem, num aliquid
opus esset? quid, respondit, quid opus esse poterit
paulò post DEUM habituro? quid mœsticiam præter
gratularis potiùs præstolanti tantum bonum? Annus
f. 114.

II. Quidni ergo exclamet Sacerdos quilibet,
cum Balaam num. 23. *Moriatur anima mea mor-
tum, & fiant novissima mea horum similia: verum
mors iustorum, ut rectè S. Gregorius super c. 18. Mar-
bonis est in adiutorium, malis in testimonium, ut
versis sine excusatione pereant, unde electi exor-
piunt, ut vivant. Sic enim & de ipsis cum ven-
poterit: Pretiosa in conspectu Domini mors
Sacerdotum; pretiosa planè, ut S. Bernardus in q.*

tangam suū laborum, tanquam victoria consummatio,
tangam vitā janua, & perfecta securitatis ingressus.

PARS III.

DE MALORUM SACER-
DOTUM INFELICI EXITU
ET POENIS.

Ubi opposita juxta se posita magis illucescant,
non parū proderit, ad dignitatem & præ-
mium bonorū Sacerdotum clariùs demonstnan-
tia, & damna, quæ ex malorum Sacerdotum scele-
ribus oriuntur; & infelices exitus, quos propter
eandem suam vitam sunt passi, paulò clariùs ob ocu-
ponantur, simulque causæ & radices tantorum sce-
lorum, eorūque remedia explicentur, quæ omnia
hac parte breviter præstabitur.

CAPVT I.

VI SACERDOTES HOC
LOCO POTISSIMUM IN-
TELLIGANTUR.

Ex malos Sacerdotes hoc loco non intelligo eos, qui
leuibus & quotidianis peccatis, in quæ etiam iusti se-
des cadere solent, committunt, sed qui grauioribus scele-
ribus sunt obnoxii, atque in iisdem consuetudine contractas;
obtinatam non respiscendi voluntatem callum quo-
modo obdixerunt; quos quidem genuinis coloribus
Apostolus in sua epistola descripsisse videtur, dum di-
cit: *Pe, illi, qui in via Cain abierunt, (per DEI scilicet
instru. l. x.)*
R.
con-

Clarius verò id ipsum periculum s. 15. in ap-
 pend. de diversis sic explicat : Si diligenter attenditis, Fra-
 tres carissimi, omnes Sacerdotes Domini & Ministros Ec-
 clesiarum in grandi periculo esse cognoscetis. Ipsi enim
 inspirantur Spiritus Sanctus dicens : Clama, ne cesses,
 et tuba exalta vocem tuam, & annuncia Populo meo
 scelera eorum, & domui Iacob peccata eorum. Et ite-
 rum : si non annuntiaveris iniquo iniquitatem suam, san-
 ctam enim ejus de manu tua requiram. De ipsis etiam Apo-
 stolus dicit : Obedite Præpositis vestris, ipsi enim pervigi-
 lant tanquam rationem reddituri pro animabus vestris.
 pro se, Fratres, unusquisque vix poterit in die judicii
 rationem reddere, quid de Sacerdotibus futurum est, &
 quibus sunt omnium anima requirenda ? Unde non im-
 merito exclamat Trithemius Abbas in sua epist. de Sacerdo-
 tum vita c. 1. Miseranda generis humani conditio, quæ
 eorum scelera debuerant emendare, graviora commit-
 tunt. Sedent pro pudor in villis & urbibus publice Sa-
 cerdotes concubinarum suarum commixtione diffamati,
 eorum tantus hodie invenitur numerus, ut si Præsul ali-
 que in sua Diocesi tales voluerit corrigere, solæ multitu-
 tudine videtur, à proposito terreatur. Ut adeò ferè verifi-
 cum videatur S. Chrysostomi pronuntiandum : Multi Sa-
 cerdotes, pauci Sacerdotes : multi nomine, pauci opere.

CAPVT II.

DE DAMNIS EX MALORVM
 SACERDOTVM VITA
 ORIUNDIS.

Multa quidem recenseri possent damna, quæ ex im-
 proborum Sacerdotum vita oriri solent, sed quæ
 quatuor præcipuè revocari queunt, videlicet ad damna,
 DEO, Ecclesiæ, ovibus, & ipsis Sacerdotibus oriuntur.
 I. Et primò quidem DEUM quod attinet, quanta is
 damna & injurias à Sacerdotibus malis patiatur, S. Grego-
 rius in Luc. sequentibus verbis declaravit : Nullum
 R 2 majus

maius praedictum, quam à Sacerdotibus tolerari. Inde quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, se exempla pravitatis cernit; quando ipsi peccata peccata compescere debuimus. Nulla animarum curamus, ad nostra studia vacamus, terrena curamus, humanam gloriam intentam mente captamus ipso, quo ceteris praelati sumus, ad qualibet agendam licentiam sumimus, & suscepta benedictionum verum vertimus ad ambitionis argumentum. Deas relinquimus, ad terrena negotia vacamus, divitias accipimus, & terrenis actibus implicamur. ipse DEUS jam olim in veteri Testamento per figuram claravit, quando Ezechieli Prophetæ in Babylonia Spiritu in Jerusalem raptus, ad primum templi multitudinem idololatrantium, & picturis reptantium, in malum thus offerentium ostendit. Deinde prophetas Mulierum Adonidem deplorantium, quod carnis tuditinis & luxuriæ idolum, monstravit, & postea Fili hominis vidisti abominationes maximas, atque videbis majores. Et mox in atrium interius introit viginti quinque viros, qui dorsum altari obversum ad ortum solis adorabant, conspexit; per quos & somus & alij Interpretes peccata Sacerdotum, qui interiori serviebant, intelligit, atque adeo merita, ra, non ratione operis, sed tamen ratione statum, tis censebantur. Unde Malach. 2. sic eos alloquitur nunc ad vos mandatum hoc, o Sacerdotes, & si nolueritis ponere super cor, ut dei verbum audire, & si nolueritis ponere super cor, ut dei verbum nomini meo, ait Dominus Exercituum, multum facietis egestatem, & maledicam benedictionibus vestris. Ego dicam illis, quoniam non posuistis super cor, ut dei verbum projiciam vobis brachium, & dispergam super vestrum stercus solemnitarum vestrarum, & aliam cum. Et iterum ibidem: Vos recessistis de via, & dealizastis plurimos in lege, irritum fecistis precepta, propter quod & ego dedi vos contemptibiles, & omnes omnibus populus. Quæ omnia Sacerdotibus merito tantò potiori jure applicari possunt, & stantius est illorum Sacerdotium, atque adeo &

prædicando, si vitam tanto muneri congruam non instituerint. Unde merito S. Augustinus epist. 148. pronuntiavit: *Nihil est in hac vita, & maxime hoc tempore facilius, & la- tius, & hominibus acceptabilius Episcopi, aut Presbyteri, aut Diaconi officio, si perfuntoriè atque adulatoriè res a- gatur: sed nihil apud DEVM tristius, miserius, & dam- nabilius.*

III. Quod verò secundò gravia etiam Ecclesiæ damna ex malorum Sacerdotum improba vita, moribusque oriantur, olim S. Gregorius p. 1. Pastor. c. 2. dist. 23. indicavit di- cendo: *Nemo in Ecclesia plus nocet, quàm qui perversè agens nomen vel ordinem Sanctitatis habet. Delinquentem nam- que hunc nemo redarguere præsumit, & in exemplum cul- pæ vehementer extenditur, quando pro reverentia ordinis peccator honoratur.* Et consentiens S. Hieronymus, vete- ri, inquit, scrutans historias, invenire non possum stridisse Ecclesiæ, & de domo Domini populos seduxisse, præter eos, qui Sacerdotes à DEO positi fuerant & Propheta, id est, seculariores. Ipsi ergo vertuntur in laqueum tortuosum, in omnibus locis ponentes scandalum. Neque sanè neces- sariè est, veteres duntaxat historias evolvere, nam si vel nostri tantat ævi gesta percurramus, clarissimè deprehendemus, omnes propemodum hæreses ab impijs Sacerdotibus fuisse excogitatas; quod verò majus damnum Ecclesiæ oriri po- terat, quàm quòd per tot hæreses tam fœdè contaminata & infecta ejus Religio fuerit? Unde merito de talibus Sacer- dotibus Ecclesiæ conqueri, illaque Jeremiæ. c. 10. verba u- surpare videtur posse: *Va mihi super contritione mea, pes- tima plaga mea, tabernaculum meum vastatum est, omnes fidei mei (caritatis videlicet & unionis, quâ Fideles in- ter se uniebantur,) disrupti sunt, Filij mei (Sacerdotes nempe, qui quasi primogeniti erant,) à me exierunt, & non reversi sunt. Non est, qui extendat ultra tentorium meum, & erigat pelles meas, quia stultè egerunt Pastores, & Do- minum non quaesierunt, propterea non intellexerunt, & om- nis grex eorum dispersus est.* Sed & ipsi Pastores & Sacer- dotes tales jure illud S. Hieronymi usurpare possunt: *No- strum peccatum Barbari & Hæretici fortes fiunt, nostrum vitium Catholicus superatur Exercitus; infelices nos, qui tantum*

difficilem DEO, ut per rabiem Barbarorum & Hæreticorum illius in nos ira deficiat.

IV. Non minus verò damnum etiam ipsis ovibus modi Sacerdotum reproba vita oritur; cum, ut S. Augustinus ait, misera Sacerdotum conversatio, plebs ducit sit miserabilis subversio; id quod S. Ambrosius apud Chelantium tr. 2. virg. Aaron. lect. 7. eleganti similitudine declarat dicens: Sicut in corporalibus membris caput vitio tanto necesse est, reliquum corpus inundatione peccatorum morti lethaliter irrigari; ita & hi, qui caput viciant Episcopi Ecclesia, morbo suo fraternum vitiant corpus, ut vitium totius corporis compage insanciatam possit evadere. Negligentium Sacerdotum vitiositas non infecit, Latemur populum videmus nugacem & indoctum, eo quod Latemur beat Sacerdotes. S. Chrysostomus verò ho. 38. super Ezech. aliâ, eâque duplici similitudine idipsum sic constituit: sicut in corpore, si aliquod vitiatum fuerit membrum, totum omnino languet & stomachus; si autem stomachus vitiosus fuerit, omnia membra inveniuntur infirma; sic si Sacerdos Christianorum peccaverit, non omnino peccavit & Latemur dos; si autem & Sacerdotes peccaverint, totus populus vertitur ad peccandum. Ideo unusquisque Christianus pro suo peccato reddet rationem, Sacerdotes autem rationem pro suis, sed & pro omnium peccatis reddent rationem. Et quemadmodum cum videris arborem palam folijs marcidam, intelligis, quia aliquam culpam circa radicem, ita cum videris populum indisciplinatum & irreligiosum, sine dubio cognosce, quia Sacerdotum non est sanum. Quibus omnibus ad stipulans S. Gregorius ho. 17. in Evang. quarto, inquit, mundus gladio ferri afficitur; quibus quotidie percussionebus intereat populus. Videris, cujus hoc nisi nostro Sacerdotum peccato agitur percuncti populo auctores mortis existimus, qui esse debent Duces ad vitam: ex nostro peccato populi turba perit, est, quia nostrâ negligentia ad vitam erudita non est.

V. Quarto denique quantum sibi metipsis damnum faciunt impij Sacerdotes, clarè S. Hieronymus c. c. sup. Ezech. indicavit, dum dixit: Grandis dignitas Sacerdotum, grandis ruina, si peccant. Latemur ad ascensum, si

namus ad lapsum. Non est tanti gaudij excelsa tenuisse,
 tanti maroris de sublimibus corruisse; nec enim solum
 nostris delictis reddemus rationem, sed pro omnium, quo-
 rum abutimur, donis, & nequaquam sumus de eorum sa-
 liciti. Talibus sanè sacerdotibus velut Judicibus
 spiritualibus multò magis congruit, quàm Judicibus sæcu-
 laribus severa illa conminatio sap. 6. à DEO facta: Quo-
 nam data est à Domino potestas vobis (in Fideles) & vir-
 tutum (id est, talenta necessaria) ab Altissimo, qui interroga-
 bit opera vestra, & cogitationes scrutabitur, quoniam cum
 illis Ministri regni ipsius (spiritualis) non rectè judicā-
 tis, nec custoditis legem justitiæ, neque secundum volun-
 tatem DEI ambulastis. Horrendè & cito apparebit vobis,
 quoniam iudicium durissimum his, qui præsunt, fiet; exi-
 pient enim conceditur misericordia, potentes autem potenter
 tormenta patientur. Unde merito S. Anselmus in med. ex-
 clamat: O durus, & durior casus! heu perdidit Sacer-
 dotis beatitudinem, ad quam factus est, & invenit mortem,
 ad quam non est factus. Nec mortem duntaxat, sed gran-
 dem etiam infamiam & confusionem; nam, ut S. Chryso-
 stomus h. 5. in Matt. rectè advertit, verè magna confusio
 sacerdotum, & omnium Clericorum, quando Laici inve-
 niuntur fideiores eis, & justiores. Quomodo non sit con-
 fusio, esse inferiores Laicis illos, quos & equales esse con-
 fusio est? quæ omnia magis ex sequenti capite patebunt.

CAPVT III.

DE INFELICI EXITV MA-
LORUM SACERDOTUM.

Quod olim S. Augustinus de doctr. Christ. pronuntiavit,
 dum dixit: Non potest malè mori, qui bene vixe-
 rit; & sic bene moritur, qui malè vixit; nam, ut sa-
 pienter advertit Cæsarius in 6. admon. percutitur hæc ani-
 madversione peccator, ut moriens obliviscatur sui, qui vi-
 vens oblitus est DEI; hoc plerumque etiam in Sacerdo-
 tibus impiè viventibus adimpletum esse, crebra experien-

tia & exempla demonstrant. Quia verò varia fuerunt poenitentia ob quæ infelicem exitum ejusmodi Sacerdotes sunt consecuti, ideo, ut magis appareat, quàm graviter ea DEUS puniverit, placet singula seorsim enarrare.

§. I.

De Luxuria in Sacerdotibus castigata.

I. Agmen inter hos merito infelix Udo Episcopus de burgenſis ducit, qui, cum ope B. Virginis & S. Mauritiæ Ecclesiæ Patroni scientiam inprimis, postea verò eius piscopatuum nactus fuisset, ibique vitam luxuriosam duxisset, de nocte quondam monialem secum in lecto hæc verba audivit: *Cessa de ludo, quia lufisti*. Verum cum tertia vice audiens eandem vocem nec spauisset, tandem nocte quâdam à latere monialis cæcus, & ad templum, ubi Christus cum sua Matre, Apostolis & Sanctis, S. Mauritio præsertim, & illis, quorum reliquie in illo templo asservabantur, deportatus, ibidem a te S. Mauritio capite plexus, & inferno adjudicatus fuisset, referitur in Spec. Exempl. tit. iudicium DEL. et.

II. In Gallia cum Presbyter quidam pellicem diu habuisset, eaque mortuâ, omnino cum alia nuptialebrare voluisset, nequicquam à superiore deterretur, nuptiali die, dum lectum uxori cohabitaturus ingreſſus, pentina morte percussus est, uti in eodem spec. v. luxuria, §. videre est.

III. Joannes Dominicus Ottonellus in libro monita circa periculofam conversationem continet bit, anno 1628. Parochum quendam fuisse, qui, cum stanter concubinam aluisset, tandem gravi & periculoso morbo oppressus est; ad quem cum Notarius vocatus stamentum faciendum hortatus fuisset, nihil aliud, hæc voces: *abijſta meretrices*; expreſſit. Unde cum feſtâ abijſſet iterum, ſequenti mane ejus concubina ad ſum venit, eique cum inſolito tremore narravit, ſe à proho iſto paulò ante mortem vocatam, & tres ſellas præ ad lecti ſpondam collocare juſſam eſſe; quo facto cum

nonnihil ad latus secessisset, ipsum cum alijs, quos tamen non viderat, collocutum, postea ad ipsam accedentem misisse: ibimus; eaque respondente, in villam ibimus, ut salutem recuperaverimus, iterum subiecisse: Ibimus in villam, sed ad infernum. Et scias mecum tres ex or-
do Demones hic consedis, qui decretoriam damnationis sententiam denuntiârunt; quibus verbis cum turbata ex-
isset, paulò post auditâ horrendâ vociferatione, rediisse in
cubiculum, & Parochum mortuum invenisse, sulphureum-
vaporem tam gravem exhalasse, ut penè exanimis fuerit pro-
stratus.

IV. Idem Author monito 14. notâ 9. narrat, anno Domi-
ni 1639. Sacerdotem quendam nonagenarium sexaginta an-
nos Ecclesiam sibi commissam administrasse, tamque illite-
ratum fuisse, ut nec latinæ principia calleret. Hunc
ego, cum adhuc primis annis curæ suscepit concubinam
maritaram sub nomine Famulæ suscepisset, & frustra à supe-
rioribus admonitus dimittere noller, tandem in lethalem
morbum incidisse, Sacrilegâque in voces contra Christum,
ejus Matrem erupisse, &, quotiescunque ad poenitentiam
adstantibus excitabatur, ad aliam partem, ne audiret, se-
cessisse, quousque tandem deficiente articulata voce, latri-
ce horrendè incepit, & in isto latratu tres dies perseverans,
indefectâ linguâ, miseram animam ad orbem transmisit.

V. Cracoviensis quidam Prælatus nobilissimo ex genere
potendus, cum ad arcem quandam profectus, post cœnam
appetite sumptam, remotis mensis, omnes præter concubi-
nam, cum qua multis annis libidinem suam expleverat, ex-
conlavi exesse jussisset, inchoato noctis primo silentio,
concubinâ ad satisfaciendum naturæ egressâ, à nonnullis
tetrâ, nigris, proceris, & flammâs vomentibus cubi-
culum ingressis tam crudeliter interemptus est, ut Famuli,
qui januam nullâ vi referare poterant, tandem per fenestram
ascendentes, eundem diu frustra quæsitum, tandem sub le-
cto insit globi convolutum, ex toto sanguinolentum, ni-
grum, informem, & abominandum, omnia ossa confecta,
humumque, lectum, & parietes recenti cruore madidos &
stagnatos repererint. Ex relatione Polonica anno 1642. facta

VI. Anno 1643. D. Alphonſus Mendes, Patriarchæ thio-
piæ Congregationi de propaganda fide ſequenti-
uſdam Sacerdotis luxuriæ penitus immerſi caratam
perſcripſit. In Ceila, unâ ex orientalibus Inſulis, cer-
dos hic multo tempore Concubinam ſuam domi ad
& aliquot ex ea Filios ſuſtulſſet, in graviſſimum mor-
conjeſtus eſt; quem cûm fatalem ſenſiſſet, ad vocatâ
ria cûm ea negotia tranſegit, tandêmque hæc verba
xit: Ego nunc quidem morior, ſed cave tu, ne cûm
quopiam Matrimonium ineas, nam poſt mortem
cyus me expediam, & ad te revertar, ſicque delictola
hætenus duximus, vitam porro continuabimus, quâ
ſtis paulò poſt infelicem animam exhalavit.

VII. Conradus Schwaigerus, cûm à Religione,
ſuperioribus, diſcedens, Canonicus Paſſavij eſſet factus,
aliquot annos in fœda libidine exactos, tandem in
Gallicum incidit, qui corpus adeò fœdavit, ut ab
torem non ferentibus in gravi ac diuturna ægri-
nitus deſertus fuerit. Aſſiſtebat ſola muliercula,
bebat concubinam, & ipſa Gallica lue correpta.
animam ageret, paulò ante mortem ea ipſum
rant, quæ nec Chriſtianum, ne dicam Sacerdotem
Oliverius Manaræus Soc. JESU in catalogo Apoſtata-
rum.

VIII. Nicolaus Libebat Lotharingus Sacerdos,
gionem deſertam, uſque adeò libidini vacabat, ut
nitis abduci poterit; hinc quondam orto ſole per
à domo adulteræ in carceres per médias plateas oppreſ-
Paſtorem egerat, abreptus eſt; ſed neque ſic niſi in poſ-
fecit; hinc morbo Gallico correptus, dein turpi can-
nundinatione, mercaturâque infamis, demum ob
dium iterum in carcerem conjeſtus eſt, è quo cûm
vitandi cauſa effugere, linteis è turri colligatis vel
tis nodis miſer corruens, & ſicut vas figuli, con-
ſtus, infelicem animam efflavit. Ibid.

§. II.

De Avaritia Sacerdotum castigata.

I. De Jordani Cardinalis avaritia à DEO punita sic scribitur Celsarius l. 2. c. 22. Ante annos paucos Cardinalis quidam, nomine Jordanus defunctus est; qui, ut ab Abbate quendam audiui, erat avarus valde. Habebat autem Notarium quendam, Pandolfum nomine; hunc cum pro negotio quodam nescio quò misisset, interim expiravit. Eadem horam, cum ille expleto negotio rediret, manè ante lucem ceterum miserabilem in agro contemplatus est. Sedebant homines in jumentis in ore caudas habentes, versis dorsis ad illorum, quos Jordanus cucullâ indutus, nudis pedibus sequebatur, duobus Dæmonibus ducentibus, in quorum aspectu dum Notarius nimis horreret, clamavit Cardinalis: Pandolphe, Pandolphe. Subsistente Clerico, & dicente: quis es tu, aut quid clamas? respondit ille: Ego Jordanus Cardinalis Dominus tuus, & mortuus sum. Dicente illo, quò ducimini? ante tribunal Christi, respondit. Cùmque Notarius subijceret: Nostis, quid de vobis futurum sit? non novi, ait ille, DEUS scit; sed cùm venero, Petrus de Cardinalatu meam pro me redditurus est rationem, Sanctus verò Benedictus de cucullâ (erat enim ex Ordine illo assumptus) quod si illam mihi obtinere poterit, salabor: sin secus, damnabor. Sicque oculis ejus subtractus

II. De Reginhero Misnensi Episcopo Baronius to. 11. ad annum 1066. refert, quòd post refectiorem, in cubiculum, quo thesaurum suum habebat, quasi parùm quiescere volens se incluserit. Cùmque jam die vigente in Vesperam properaret modum, consuetudinemque suam somno indulgere videretur, rem in solitam mirantes cubicularij, pulsare ostium cœperunt, sed nec vociferantibus, nec pulsantibus daretur responsum. Tandem effractis foribus irrumpentes, invenerunt eum fractis cervicibus, colore terro exanimem, apud thesauris miserabilem in modum incubantem.

III. Aliud

III. Aliud non minus terribile exemplum Collectori
gni speculi Exemplorum V. avaritia. ex. 9. narrat, quod
licet Sacerdos quispiam nimium avarus infirmum quendam
de salute sua desperantem invisens, pactus cum illo
si equum suum infirmus ipsi donare, ipse peccata illius
recipere vellent; quam conditionem cum accepisset
ac paulò post defunctus esset, Sacerdos, dum sacris
indutus exequias pro ipso celebrare parat, visibiliter
populo per testudinem Ecclesiæ, magno facto foramine
stus nusquam amplius comparuit.

§. III.

De Pluralitate Beneficiorum in Sacerdotibus
castigata.

I. Cantipratanus l. 1. apud c. 9. part. 5. & 6. narra-
ta annuam 1238. fuisse Parisijs solemnem disputationem
stitutam ubi omnes ferè Theologi à Guiljelmo Episcopo
Parisiensi convocati, unanimiter decreverunt, duobus
quorum quodvis quindecim libras Parisienses pro rebus
beret, simul retineri non posse; duo solum Theologi
licet Philippus Cancellarius Parisiensis, & quidam Alanus
postea Episcopus Ambianensis, contrariam sententiam
fenderunt. Paulò post autem Philippus in morbum
lem incidit, in quo, dum Episcopus eundem visitans
tur, ut sententiam mutet, omniaque beneficia
bat, uno retento, resignet, respondit æger, experiri
an damnable sit, plura beneficia retinere, siquidem
Cum verò memoratus Episcopus post paucos dies
tutino oraret, inter se & lumen umbram quandam retrahere
modum conspexit, quam cum allocutus quævisset,
parte DEI esset? respondit ille: Alienus à DEO sum
pe miserrimus ille Cancellarius, cumque Episcopus quæ-
quo in statu esset? damnatus sum, subiecit ille: Quod
fuere causæ damnationis meæ. Una est, quòd cre-
fructus annuos contra pauperes timidè reservavi. Scilicet
est, quòd contra sententiam plurimorum de pluralitate
beneficiorum opinionem propriam defensavi, & in hoc

iculo mortalis culpæ commisi. Tertia est, quòd carnis vi-
cio cum scandalo multo tempore laboravi.

Item Author loc. cit. aliam narrat historiam de magno
propheta Doctore, qui suprà dictæ disputationi interfuerat,
& duas præbendas injustè possidebat, quòd scilicet, cum ei-
dem in gravi infirmitate constituto suafum fuisset, ut alteru-
ram dimitteret, hoc unicum reposuerit: Orate Dominum,
ut inspiret. Post cujus obitum, cum miraretur quispiam,
quòd tantus Doctor, si peccatum mortale esset, plura bene-
ficia retinere, in tali statu obijisset, mox quasi semi vigilanti
mortuus apparens dixit: Hæc sola præbendarum causa est,
pro qua infelix ego æternaliter sum damnatus.

Addit postea idein Author hæc verba: Ego in quadam ci-
uitate Episcopali annis undecim commoratus sum, ubi sexa-
ginta duo Canonici sub præbendis pinguisissimis ducentarum
librarum Parisiensium in Matrice Ecclesia seruebant,
eorum plures erant Beneficiorum plurium detentores. E-
go, qualem vindictam in ipsos viderim, testis est mihi & Ju-
dex SS. Trinitas. Paucos enim vidi, communi morte defun-
gi, sed omnes subito & repente mori, ita ut quidam eorum
adito, quòd unus Sociorum nocte sanus, manè mortuus in-
uentus esset, complois manibus dixerit: quid vultis? se-
cundum usum & morem Ecclesiæ mortuus est, ut videris. Vi-
di ego in ea Ecclesia quatuor Archidiaconos sic defungi. Pri-
mus eorum de phalerato equo cecidit, & fracta cervice expi-
ravit. Secundus manè in cathedra sedens mortuus est reper-
tus. Tertius in choro stans, cum ad missam elevatio corpo-
ris Christi fieret, cecidit resupinus, & subtractâ loquelâ cum
sensu, quasi brutum animal tertio die sine Sacramentis est de-
functus. Quartus confessionem, Sacramentâque recusans
mortuus est, & extra eximterium sepultus.

§. IV.

De Gulæ intemperantia in Sacerdotibus castigata.

1. In villa Bruxellensi Brabantia Sacerdos quidam, cum
aliquot annis nihil aliud, quàm Gulam & Luxuriam medira-
ri vi-

ri videretur, iusto DEI iudicio impræmediatè defunctus
nec multò post, cum alius Presbyter socius illius & con-
sulis in crepusculo noctis viam ageret extra villam,
vit miserabilem vocem quasi sub terra clamantis, &
gentis. Consternatus autem, qui snam esset, cruce
inquit; cui respondit alter: Ego sum infelix socius
Cumque rursus alter quæreret, quo in statu esset, vix
ille, vix mihi, vix, vix, quoniam clausit super me manus
suum. Et cum pennigero quasi volatu vox in longum
delata & audita est. Cantipr. l. 2. c. 30. part. 16.

II. S. Cyrillus in Epistola ad S. Augustinum narrat
cum Sacerdos quidam ebriosus & luxuriosus de hoc
migrasset, tantus duabus noctibus strepitus campanarum
& aliarum rerum auditus fuerit, ut vicini undique ad
siam confluerent, inusitatum spectaculum visuri: cum
omnia in templo eversa, & à flammis ambusta reperi-
Candiz Pontifex communes preces indicens, quid
tumultus significaret, indicari petijt. Quo facto S. Cy-
nismus cum magno splendore apparens, indicavit, ut
corpus Sacerdotis ebriosi in locum sacrum indignè
contigisse, iussitque, ut, sicut olim infernalibus igni-
ternum arsurum esset, ita nunc quoque flammis tem-
bus concremandum offeratur, quod & factum.

III. Joannes Kokfort Bassoviensis Parochus potu
æquo addictus, cum die quâdam cum Nobilibus de
propinquis à potu remulentus rediret, arripens lagenam
non plenam, nobilem provocat, ut uno haultu illam
evacuarent; recusante verò altero, ego, inquit, sum Sacerdos
& Pastor, tu verò Nobilis & sæcularis, non audebis me
tantillo potu respondere? Nobilis ergo irritatus, ap-
quit, & ebibe prius, ego sequar. Dum ergo lagenam
mè evacuavit Sacerdos, retrorsum cecidit quasi mortuus
statim in lectum delatus crepuit medius, ac die sequenti
inctus est. Oliverius in relat.

IV. Jacobus Feurier Sacerdos Trevirensis à Re-
primùm, postea verò etiam à fide deficiens, cum quondam
funere Nobilis Matronæ concionatus ad vespertinam
beralius bibisset, surgensque de mensa domum rediret
in medijs campis obdormiscens, ab alio ut ipse ajebat

est, vocemque audivit juxta se dicentem : damnatus es, quia territus in fugam se dedit, & domum veniens mox gravissimo morbo correptus est; cumque visitaretur ab Amicis, hoc illum in ore habuit : damnatus sum : & in hac voce non multo post expiravit. Idem.

V. Jacobus Marchantius in Virga Aaron lect. 11. narrat de duobus Parochis, quorum alter tabulato, in qua nuptiale stragebatur convivium, corruente oppressus miserè occubuit, scyphumque adhuc in manu gerens inventus est. Alter autem, dum simili convivio nuptiali intererat, temulentus de altiori loco per gradus corruit, & fracta cervice, subitò expiravit.

§. V.

De Superbia in Sacerdotibus castigata.

I. Simon de Tornaco celeberrimus Doctor Parisiensis, cum ob raram scientiam ab omnibus suspiceretur, & Auditorum præ alijs Doctoribus accursum maximum haberet, ob hanc elatior factus eò usque per Superbiam deductus est, ut etiamque publica in disputatione dicere ausus sit, tres fuisse in mundo homines, qui enim sectis & dogmatibus suis subjugaverant, Moysen videlicet, qui Judaicum populum subverterit, Machometem, qui Turcas seduxerit: & Christum, qui Christianos fefellerit. Quà blasphemiâ prolatâ mox à DEO puniendus, cæcis primùm oculis, pro humana voce mugire coepit, & epilepsiâ correptus, omnem scientiam & loquendum usque adeò amisit, ut nihil præter Aleidem concubinam suam nominare posset. Cantiprat. l. 2. apum. c. 48. p. 5.

II. De alio quopiam Sacerdote, superbo admodum, & insolentius, quam decebat, bellicoso, S. Damianus epist. 14. ad Dilect. Abbat. c. 6. scribit, eum, cum ob varias lites cum alio quopiam potente Domino acie contendere decrevisset, & forte cum socijs Missam audiens verba ista : *Omnis, qui se exaltat, humiliabitur: Et qui se humiliat, exaltabitur:* in Evangelio audivisset, turpissima cum elatione & blasphemiâ dicere ausum esse, veram non esse hanc sententiam vel ex eo demonstrari, quòd si ipse se coram hostibus suis humiliasset.

fer, tot prædia & Clientes ipse non possideret. Verum divinam vindictam adfuisse, dum in acie certans atque in eo ipso guttore, per quod superbas & blasphemias protulerat, confossus est.

III. Josephus Acosta l. 2. de temp. noviss. c. 11. in regno Pervano magni nominis Theologum fuisse muliere, quæ divina pati videbatur, seductus, tantum exoraculisejus opinionem concepit, ut, licet integro liquo sensus & cerebri, serio tamen crederet, se hunc Pontificem creatum iri; sanctitatem sibi super omnes concessam; unionem hypostaticam sibi oblatam; cusatam à se: Christum quoad sufficientiam rationis quoad efficaciam Redemptorem Mundi fore, quæ & plura alia cum tanta pertinacia, adductis etiam prophetis, Psalmis, & Prophetis, testimonijs defendit, potius à Judicibus inquisitionis adjudicari, quam suas deferere maluerit.

IV. Lusitanus quispiam Sacerdos, cum ab initio philosophiam & Theologiam in Societate docuisset, sed mores leves & superbiam ad Professionem serius accenditur, ad Ordinem Augustinianorum transeundi impetrasset, ibidem quoque alios contemnere, & doctos ludibrio habere cœpit; unde permisso Dei vitium quoque prolapsus est, quod ubi Prior ipse quâdam nocte, cum audisset, eum in domo metueri, armata manu illum ad Monasterium duci, ibique omnibusque privilegijs exutum flagris cædi, & in carcerem detrudi iussit. Sed ille carcere elapsus in Siciliam, cum vicarij ruralis officio aliquamdiu fuisset functus, post iter faciens in Grassatores incidit, ab ijsque occisus est; qui, cum & ipsi comprehensi hoc ceptum derexissent, & locum, in quo sepeliverant, indicasset,

facti quidem illuc sunt aliqui, ut honestius illum relirent, sed à canibus jam devoratum repererunt.

Ribadencira in Catal. Apost.

CAPVT IV.

DE RADICIBUS SEU CAU-
SIS MALORUM SACER-
DOTUM.

Prima, eaque non levissima causa, cur tot mali Sacer-
dotes passim reperiantur, est defectus legitima vocatio-
nis. Nam, ut rectè olim S. Bernardus in serm. ad Clericos
conquestus est, currunt ipsi, & reverenda etiam Spi-
ritualia Ministeria apprehendunt sine consideratio-
ne reverentia. Nec signum occupare regni caelestis, aut
imperij timent gestare coronam, in quibus avaritia
regnat, ambitio imperat, dominatur superbia, luxuria e-
tiam principatur; in quibus & pessima fortè appareat abo-
minatio, si juxta Ezechielis Prophetiam fodiamus parie-
m. Sed & Tricheinius in cit. Epist. hanc causam assignans,
c. 11. sic loquitur: Ecce nulla in ordinandis Sacer-
dotum scientia quaritur: non vocati accedere permittun-
tur, nunquam vita ordinandorum, ut in primis oportue-
re discitur. Propterea populus Christianus sanctorum pec-
catorum captivus abducitur, concordia fraterna dilectio
violatur. Sacerdotes nostri mundanis cupiditatibus
occupant, corrigere vitiosos non praesumunt, quia se deliquisse
maioribus agnoscunt. Pauci etenim sunt, qui mori-
bus sanctis in Ecclesia nunc fulgeant: pauci scientiam scri-
pturarum amant, pauci commissum sibi gregem verbo & ex-
emplis debite informant. Unde meritò exclamatur cum
c. 9. Multiplicasti, Domine, gentem, sed non magni-
ficasti latitudinem.

II. Altera radix seu causa est nimis in rebus spiritualibus
languor: cum enim oratio & exercitia spiritualia sint neces-
sarium & præcipuum instrumentum, quo gratia DEI impe-
tratur, tum ad tentationes Dæmonum superandas; tum ad
officia Ministerij sui ritè & fructuosè obeunda, necesse est, ut
hæc exercitia languent, ipse quoque fervor in sectandis
virtutibus, & animabus querendis langueat; id quod proh
infructu, IX, dolor;

dolor! experientia quotidiana nimium confirmat, dum scilicet
 sim experimur, Sacerdotes sine omni interno sensu & vita
 spirituali passim Sacrificium Missæ celebrare, Hostias immo-
 nicas recitare, Sacramenta ministrare, Verbum Dei prædicare
 care; ita ut verè in illis vaticinatio Christi Jo. 15. impleatur
 deatur: *Sicut palmes non potest ferre fructum & seminare
 sic nec vos, nisi in me manseritis* per gratiam & frequentem
 conversationem ac orationem; cum enim homo sine tali
 statione in hac vita vivere non possit, hoc ipso, si multum
 rebus spiritualibus, & conversatione cum DEO privatur
 consolationem percipiat, ad humanas, sensibilesque solacio-
 nes delabatur, necesse est.

III. Tertia radix non immerito *Ocium* esse creditur
 cantatum illud malum, & pluvinar Diaboli, in quo
 profectò recumbit, ut dormiat, sed ut in perniciem
 rum solerter invigilet. Debet enim homo aliquando
 & habere, erga quod afficiatur; nisi igitur honesto & laudabili
 li labore se occupet, hoc ipso ad inutilia, & non raro
 ad inhonesta & noxia delabitur. Unde fit, ut tempus
 riosissimum, quo propria & aliorum salus queri debet, præ-
 pissimè elabatur: ut ludicra confabulationes & ludæ
 tuantur; ut divinarum rerum fastidium concipiatur
 animus flaccescens ad sordida & sensibilia objecta con-
 tur: ut studium literarum ad conciones & alias
 necessarium intermittatur, & hujus defectu multi
 sæpe errores committantur.

IV. Quarta denique radix & causa est *nimia
 cum mulieribus conversatio*: nam, ut rectè Trithemius
 2. suæ Epist. n. 4. dixit, prima & fortissima Clericorum
 tamenta ex frequenti mulierum accessu proveniunt.
 ros prostravit stulta præsumptio, qui manibus, ut
 rim, instrumenta victoriæ hostibus tradiderunt. *Quod
 mē vitatur periculum, si occasio non vitetur.* Enim
 femina moratur cum Clerico, solaque resider cum
 bos comedenti præparat, lectulumque dormienti com-
 alloquitur, arripit, fomenta libidinis administrat.
 tumlibet sancta sit femina, semper Clerico est timenda
 figut scintilla de carbonibus profluit, ita virus

ant, docentia ex mulierum assidua familiaritate diffunditur. *Ja-*
nia & pua Diaboli, porta inferni, via iniquitatis, scorpionis que di-
loca percussio, & nocivum genus fallendi viro casto est fami-
Deleat femina: cum proximat, stimulat: cum loquitur, in-
impedit: cum tangit, vehementer exurit. Non damnamus
sed castitatis denunciamus periculum. Nam sicut
frequentem, posteaquam Clericus semel corpus suum amplexi-
o sine meretricum exhibuerit, raro vel nunquam ad perfectam
in commendationem redit; omnes enim, qui perverso amore ve-
lunt, quanto diutius in cœno luxuriæ jacuerint, tanto dif-
lequebatur ad sanitatem mentis revertuntur. Figit in corde hu-
mano radices vitiū fortiter inveteratum. Quare danda,
redat S. Basilii c. 4. in constit. est opera, ut quantum fieri
uo acceperit, mulierum colloquia, congressusque fugiamus; sin id
iem non possit, in eo nitendum est certè, ut quam rarissime &
quid non illa fiant. Etenim, ut monet S. Cyprianus l. de
o & laicali Cleric. sunt aliqua necessitates, qua nos quoque pri-
o tationem feminas videre compellant, ac etiam ipsa de vini o-
tem puri vel praecepti imperant efficaciam, ut visamus, ut sola-
ebat, ut hortamenta & talia salubriter intima-
mai, nec tamen & in his officiis minor cura agenda est pro
poribus nostris, ut clarescant in nostra operatione indicia
ritatis, severitas non desit, qua cum Clerico Feminam
di adstringere, ut ipsa consolationem nostram suscipiat
am tremore, & ita sentiat visitationis affectum ut Cle-
ricam generetur.

CAPUT V.

DE REMEDIIS PRO MALIS
SACERDOTIBUS EMEN-
DANDIS.

Primum inter hæc Media locum meritò obtinet *Voca-*
tionis sua seria, dignaque ponderatio & estimatio;
videlicet, quemadmodum S. Bernardus Religiosis suis, ut
magorem & fervorem in studio perfectionis semper vividum
conservarent, ante omnia suavit, ut semper vocationis suæ,
S 2 memores

memores, seipfos alloquerentur, & quærent: *nisi?* ita idipsum quoque Sacerdotes pro fervore in
 catione retinendo faciant. Quod medium jam olim
 Trithemius Abbas Sacerdoti, ad quem Epistolam
 xiam scripserat, sequentibus verbis suavit: *Inprimis*
que te moneo, ex definitione nominis statum pensare
conversacionis. Etenim dicimur Clerici, quatuor
tem Domini sumus specialiter electi. Interpretemur
que vocabulum nominis, & intelligemus qualitate
cepta honestatis. A clerico ergo Clerici in Domino
dicuntur electi. Si nos igitur in sortem DEI vocati
scimus, cur adhuc mundo militamus? ad quid in
rientium hereditatem quarimus, qui DEVM se
centem hereditatem expectamus? Omnis ergo
ut paulò infra concludit, serva cor tuum, ne te in
dum avaritia demergat cupiditas, ne libidinis
num tuum cum peccatoribus in canum luxuria
ne superbia fastus te ad inferos sine fine cruciant
trahat. Cave, ne per hujus mundi curas à sorte DEI
dis, cave, ne in via contemptorum DEI pergas.

II. Alterum medium *seria & continua divina*
vitio cum humili de proprijs viribus diffidentia
 cum enim, ut ex toto hoc tractatu patet, arduum
 Sacerdotis Evangelici munus, & generosam omni
 dinatarum cupiditatum victoriam requirat, meriti
 dos sapientissimi Salomonis consilium & exemplum
 tur, atque adeò cum eodem dicit: *Et ut sciri,*
aliter non possem esse continens, nisi DEVS det:
sum erat sapientia, scire, cujus esset hoc donum,
minum, & deprecatus sum, & dixi ex totis precibus
Ecce. Sap. 8. Quod medium pariter iterum Trithemius
3. n. 12. suavit his verbis: Noli in tua fortitudine
re, noli tibi victoriam arrogare, sed spem tuam in
adjutorio scito consistere; nemo enim castus
gratia enim DEI adjuta carnem vincit bona
Oportet autem contra tentationes carnis sine intermissione
orare ad Dominum, & dicere: Confige timore
nes meas, à judicij enim tui timui. Mox ergo
infra, ut carnis libido spiritum oppugnare cœperit

manus suas ad calum cultor castitatis & dicat: Domine
 Christe, amator casti consilij, tu scilicet vires meas ad ve-
 hendum exiguas, adjuva infirmitatem meam, per ama-
 tionem passionem tuam. Credo in Domino, quoniam si orans
 devotione perstiterit, victoriam adversus carnem facili-
 ter impetrabit. Ita sane S. Paulus expertus est, qui, cum
 Dominum suppliciter rogasset, ut tolleretur à se stimulum
 illius, mox audivit: Sufficit tibi gratia mea. 2. Cor. 12.
 III. Tertium medium est frequens cum bonis & zelosis
 sacerdotibus conversatio; quod jam olim S. Ambrosius l. 1.
 c. 45, sequentibus verbis suavitè sequatur conversationis
 officio, ut adjungamur probatissimis quibusque seniori-
 bus; namque, ut aequalium usus dulcior, ita seniorum tutior est,
 Magisterio quodam & ductu vita colorat mores adole-
 rentium & velut murice probitatis inficit. Id quod ma-
 gis in Confessoriorum electione observandum, in qua, ut
 ait Author Epist. adventoriae scribit, ingens momentum
 est possum; DEUS enim homines ad æternam salutem per-
 ducit; si itaque talem Ducem nanciscaris, aut de-
 legis, qui se depravatæ voluntati & libidini accommodet,
 neque morem gerat, nec delinquentem sæpius monere au-
 deat, nec idonea remedia præscribere nōrit, versatur profe-
 ctus salutis tuæ arduum negotium in summo periculo; hinc
 sequitur magna peccandi libertas, excussio timoris di-
 vine, & sub spe facilis veniæ, reditus ad projectum vomitum,
 augetur cæcitas mentis, & scandalum aliorum non le-
 viter nutritur, dum mulum à mulo scabi, & cæcum à cæco
 in perniciem vident.

IV. Quartum tandem remedium est, generosa & conti-
 nua suspensio, & inordinatarum suarum passionum victo-
 ria; nam, ut rectè pius Asceta pronuntiavit, tantum profi-
 cietur (in virtutis studio) quantum tibi vim intuleris. Ad
 hanc autem victoriam obtinendam non parum conducet, &
 sereno & frequenter ex una quidem parte terrenarum rerum
 vanitas, falsitas, brevis, turpitudine, nocumentum perpen-
 ditur; ex altera verò parte quàm omnia alia in spirituali-
 bus objectis & delectationibus reperiuntur, accuratè perpen-
 ditur; hinc enim fiet ut digna de rebus cælestibus æstimatio
 concipiatur; ex æstimatione desiderium fruendi oriatur; ex

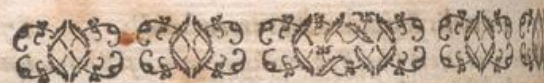
fruitione fastidium terrenarum rerum sequatur; postea
namque Spiritu desipit omnis caro, juxta commune
rum effatum. Unde plura postea alia impedimenta
victoriam tolluntur; nam & nimia atque abjecta fami-
tas tollitur, occasiones noxiæ devitantur, otium pericu-
tur, & cum hoc velut omnium vitiorum seminario
gravius peccandi pericula declinantur. Quem in
valde utiliter à nonnullis suaderur, ut tum in
dotij, rum frequentius deinceps Sacerdos quilibet
Ignatij exercitijs extollat animum; in his quippe
meditationis & gustus rerum cælestium occasio copio-
tur, atque adeo admiranda non rarò vitæ perversa
liorem & sanctiorem mutatio est subsecuta. Nam
ter S. Gregorius l. 30. moral. dixit, si carni, quod
scindimus, mox in Spiritu, quod delectat, invenimus
tentioni quippe anima si exterior evagatio claudat
rior accessus aperitur; nam quò extra se spargitur
nam mens non potest, eò super se intendere per
potest: quia & in altum crescere arbor cogitur, quo-
mos diffundi prohibetur; & cum rivos fontes
fluente surgere ad superiora provocamus. Hinc
ri, eodem Doctore teste l. 29. mor. c. 11. qui exte-
ministeriis deservire officiis necessitate coguntur, su-
semper ad cordis secreta refugiunt, ibique cogitatio-
tima cacumen ascendant, & legem quasi in mente
psunt, dum postpositis tumultibus actionum temporalium
contemplationis suæ vertice superna voluntatù sententiam
perscrutantur.

I. Ut ergo finem loquendi & adhortandi tandem
amus omnes Sacerdotes saluberrimis Trichemij verbis
quor, & adhortor: *Militia est vita hominù super ter-
Miles enim summi Regis es: non licet tibi agnoscere
serere. Bonus miles Regem suum, quocumque
quitur. Vbi ergo est Rex tuus? in calo; cur illum
queris? quid facis in terra, si miles es Regis superni
ipse enim dicit: qui mihi ministrat, me sequatur, &
ego sum, illic & minister meus erit. Sequatur, in-
non gressibus pedum, sed passionibus affectionum.
go, qui coronam immarcescibilem victoria expectas,*

pro bonis miles IESU Christi: nulla terrena sollicitudinis
 te, aggravet: nulla carnea voluptatis mentem illece-
 ra tangat. Nihil enim Christi milite felicius: cui promit-
 untur regna caelorum: nihil laboriosius, qui quotidie de vi-
 periclitatur: nihil fortius, qui vincit diabolum: nihil
 necilius, qui a carne superatur. Non te domus avocet:
 non parentela impediatur: non caro constringat. Volo te sine
 sollicitudine esse: ut liberè cogites, quæ DEI sunt. Nudus
 expeditus ad calum vola: quia nudum te mater genuit:
 nudum terra suscipiet. Ama, quod non perdas: contemne,
 quod tenere non pravales: quare, quò in aeternum feliciter
 viveas. Ita vive: ut mori non timeas. Bona conscientia
 non metuit: quia per illam se ad aeterna caelestis pa-
 tris gaudia venturam esse cognoscit. Habes nunc, aman-
 tissime frater, quod à me postulasti: habes aliqualem bona
 conversationis formulam, cui imprimaris: habes sanctæ
 conversationis normam, ad quam sedulo possis habere recur-
 sum. Feci, quod potui: non quantum volui. De reliquo vi-
 serendum Evangelium & constitutiones sanctorum Pa-
 trum: in quibus omnis perfectionis Christiana
 forma conspicitur.

S 4 INDEX

INDEX

Potiorum Materiarum.

A.

Abſtinentiæ definitio.

Ejusdem neceſſitas.

Occaſio prima.

Occaſio ſecunda.

Occaſio tertia.

Avaritia Sacerdotum caſtigata.

B.

Beneficiorum pluralitas caſtigata.

C.

Captivi quomodo juvandi.

Caritatis neceſſitas.

Ejusdem actus primus.

Actus ſecundus.

Actus tertius.

Caritas erga Deſunctos quomodo exercenda.

Caritas erga Domesticos quomodo exercenda.

Caritas erga Hæreticos quomodo exercenda.

Caritas erga Hoſpites quomodo exercenda.

Caritas erga Infideles quomodo exercenda.

Caritas erga Infirmos quomodo exercenda.

Caritas erga Inimicos quomodo exercenda.

Caritas erga Pauperes quomodo exercenda.

Caritas erga Peccatores quomodo exercenda.

Caritas erga Peregrinos quomodo exercenda.

Caritas erga Peſtiferos quomodo exercenda.

Caſtitatis definitio.

Ejusdem neceſſitas.

Actus primus.

Actus ſecundus.

Index postorum Materialium.

Media.	180
Calala cur sic dicta.	54
Quid significet.	ibid.
Sanctificationis necessitas.	241
Exempla.	ibid.
Ubi unde dicti.	11
Eorum privilegia.	15
Consecrationis officium quàm necessarium & sublimè.	236
Quomodo exercitum.	237
Confirmationis Sacramentum quomodo necessarium pro Or-	
dinibus.	10
Constantiæ necessitas.	156
Eiusdem occasiones.	157. 159
Conversatio privata quanti faciendæ.	249
Eiusdem Exempla.	ibid.
D.	
Defuncti quomodo iuvandi.	232
Domestici quomodo diligendi.	229
Diaconi materia.	6
Diaconi potestas.	ibid.
E.	
Eremitatus quid sit.	5
Eiusdem officium.	ibid.
Ordinatio.	22
F.	
Fidei necessitas.	89
Eiusdem actus.	90
Fortitudinis necessitas.	148
Occasiones.	149. 51. 53. 55
G.	
Gula Sacerdotum castigata.	269
H.	
Hæretici quomodo iuvandi.	201
Hospites	55

Index potiorum Materialium.

Hospites quomodo tractandi.

Humilitatis definitio.

Ejusdem necessitas.

Actus.

I.

Infideles quomodo juvandi.

Infirmi quomodo tractandi.

Inimici quomodo diligendi.

Justitiæ definitio.

Ejusdem species.

L.

Lectoratus quid sit.

Ejusdem officium.

Ordinatio.

Luxuria Sacerdotum castigata.

M.

Manfuetudinis definitio.

Ejusdem necessitas.

Occasiones.

Modestix definitio.

Ejusdem necessitas.

Exempla.

O.

Obedientiæ necessitas.

Ejusdem actus.

Orarium quid sit.

Ordinationes quando faciendæ.

Ordines minores quinam sint.

Cur sic dicti.

Quando conferendi.

Ordines sacri qui dicantur, & cur.

Ostiaratus quid sit.

Ejusdem officium.

Ordinatio.

Index potiorum Materialium.

Prophetia à Sacerdote cur fugienda.	193
Quod duplex genus.	194

P.

Prophetes quomodo juvandi.	221
Prophetis definitio.	160
Prophetas.	161
Prophetas.	161
Prophetas quomodo juvandi.	164. 66
Propheti quomodo tractandi.	205
Propheti quomodo juvandi.	227
Propheti quomodo juvandi.	216

R.

Rationis necessitas.	111
Rationes.	112. 113. 116. 17
Ratio erga Christum, quantopere Sacerdotibus conveniat.	119
Rationem occasiones.	120. 121. 122.
Ratio erga B. V. cur Sacerdotibus necessaria.	127.
Rationem actus.	130. 133. 34. 35
Ratio erga Sanctos cur Sacerdotibus necessaria.	136.
Rationem exempla.	137.

S.

Sacerdotis vocatio.	47.
Ordinatio.	46.
Officium.	49.
Sacerdotum Zelorum mors beata.	252.
Sacerdotes mali qui censendi.	257.
Sacerdotum quantus numerus.	258.
Infelix exitus.	263.
Radices.	273.
Remedia.	275.
Sacerdotii Origo.	1.
Definitio.	3.
Gradus.	ibid.
Praesentia intrinseca.	72.
Praesentia extrinseca ex testimonio.	

Index potiorum Materiarum.

DEI.

Christi.

B. Virginis.

Angelorum.

Sanctorum.

Doctorem Ecclesie.

Aliorum SS. Patrum.

Conciliorum.

Summorum Pontificum.

Imperatorum ac Regum.

Sacramentorum administratio quanti facienda.

Exempla.

Sedulitatis definitio.

Exempla.

Sobrietatis definitio.

Necessitas.

Exempla.

Spei necessitas.

Actus.

Subdiaconatus quid sit.

Ejusdem potestas.

Ordinatio.

Superbia Sacerdotum castigata.

T.

Tacturnitatis definitio.

Necessitas.

Officium.

Temperantiae definitio.

Admonitio ad Lectorem.

Cum Instructio hac in se non adeo magna sit, illi Compendium Ritualis pro administratione sacramentorum adjungere; sic tamen, ut ita impetretur, si quis illud pro majori suo commodo separatim habere velit, possit id etiam seorsum compingi.

COMPENDIUM RITUALIS

Pro Administratione

SACRAMEN- TORUM,

Aliorūque

UVNERVM PASTORALIVM,

quæ frequentius à Pastoribus ani-
marum obiri consueverunt, ritè
suscipienda.

USUM ET COMMODUM PARO-
chorum, aliorūque Sacerdotum curam
animarum habentium collectum.

à

R. P. TOBIA LOHNER,
SOC. JESU SACERDOTE.

*Gratia, & Privilegio Sacrae Cas. Majestatis
Et facultate Superiorum.*

D I L I N G Æ,

typis & Sumptibus JOANN. CASPARI BENCARD,
Bibliopolæ Academici.

Per JOANNEM FEDERLE.

Anno M.DC. LXXXI.

PRÆFATIO
AD LECTOREM.

Impressum est anno LXX. Augusta Vindobonensi
rum Compendium Libri Ritualis, ut
chis & Curatis illius Diœcesis in diffi-
doque loca pro administratione Sacramen-
excurretibus servire queat. Id cum ali-
que Sacerdotes, Diœcesis præcipue Fri-
sis, in qua nunc versor, inspexissent, præ-
rium conceperunt, simile Compendium
quoque usu habendi, quare, cum ad-
sent, me plures libellos in suum commu-
typo commisisse, ut hunc quoque laborum
me susciperem, impensè rogârunt; cui de-
rio & petitioni tantò libentiùs satisfacere
tò aq̃uora illa esse cognovi. Quia tamē
brâ etiam experiētiâ cognovi, sententi-
cras & preces, quibus ægri aut moribundi
terdum excitandi sunt, non semper mem-
illorum occurrere. Ideo ut hoc quoque
dium non negarem, etiam has placuit
sermone, Latino scilicet, & vernaculo
gere, ut tam pro indoctis, quàm doctis
dis servire queant.

CAPVT I.
DE PROFESSIONE
FIDEI.

 Um hæc Professio sæpius sit vel ab ipsis Sacerdotibus Latino, vel ab aliis, quos ad Catholicam fidem traduxerunt, vernaculo sermone facienda, ideo operæ pretium est, ut hæc quoque libello huic inseratur, semper ad manus haberi queat.

PROFESSIO FIDEI CATHOLICÆ.

Coram Sacerdote, atque, ubi res & locus fert, coram Crucifixo medio inter duos ardentes cereos, flexis genibus, ab eo, qui professionem facit, vel si is nescit legere, ejus nomine, ab alio, clarè, distinctè, & devotè recitanda.

Go N. firmâ fide credo, & profiteor omnia, & singula, quæ continentur in symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet:

Credo in unum DEUM, Patrem omnipotentem, factorem cœli & terræ, visibilibus omnium & invisibilium.

Et in unum Dominum JESUM Christum, Filium DEI Unigenitum. Et ex Patre natum ante omnia sæcula: DEUM de DEO: lumen de lumine: DEUM verum de DEO vero: Genitum, non factum: consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt.

Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit de cœlis. Et incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine: & Homo factus est. Crucifixus

cifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & crucifig-
pultus est. Et resurrexit tertiâ die, secundum scrip-
ras. Et ascendit in cœlum, sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos,
cujus regni non erit finis.

Et in Spiritum Sanctum Dominum, & vivificantem, qui ex Patre,
Filioque procedit. Qui cum Patre & Filio simul adoratur, &
conglorificatur: Qui locutus est per Prophetas.

Et Unam, Sanctam, Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam.

Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum.

Et expecto resurrectionem mortuorum.

Et vitam venturi sæculi, Amen.

Item sacram scripturam juxta eum sensum, quem voluit
& tenet sancta mater Ecclesia, cujus est potestas iudicare
vero sensu, & interpretatione sacrarum scripturarum. Quod
admitto: nec eam unquam, nisi juxta unanimem consensum
Patrum, accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque, septem esse verè & propriè sacramenta
novæ legis, à JESU Christo Domino nostro instituta, atque
ad salutem humani generis, & salutem, & salutem, & salutem
omnia singulis necessaria, scilicet Baptisma, Confirmationem,
Eucharistiam, Pœnitentiam, Ordinem, & Matrimonium;
quæ per sanctam Ecclesiam, & illiusque ministerium conferre:
& ex his Baptisma, Confirmatio, & Ordinem, sine sacrilegio
reiterari non posse.

Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus,
in supradictorum omnium Sacramentorum legitime
administratione recipio, & admitto.

Omnia & singula, quæ de peccato Originali

Professio Fidei Catholica.

3

Justificatione, in sacrosanctâ Tridentinâ Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio.

Profiteor pariter, in Missâ offerri DEO verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium, pro vivis & defunctis: atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè, realiter, & substantialiter corpus, & sanguinem, unâ cum animâ & divinitate Domini nostri JESU Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis, in corpus, & totius substantiæ vini, in Sanguinem: quam conversionem Catholica Ecclesia Transubstantiationem appellat.

Pateor etiam sub alterâ tantùm specie, totum atque integrum Christum, verumque Sacramentum sumi.

Constanter teneo, Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari.

Similiter & Sanctos unâ cum Christo regnantes venerandos atque invocandos esse: eosque orationes DEO pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas.

Firmissimè assero, Imagines Christi, ac Deiparæ semper Virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam.

Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse assero.

Sanctam Catholicam, & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum matrem, & magistram agnosco: Romanoque Pontifici, beati Petri, Apostolorum Principis successori, ac JESU Christi Vicario veram obedientiam spondeo, ac juro.

Cætera item omnia, à sacris Canonibus, & Oecumenicis

A 3

menicis Concilijs, ac præcipuè à sacrosancta Trid-
Synodo tradita, definita, & declarata, indur-
recipio, atque profiteor, simulque contraria omni-
que hæreses quascunque, ab Ecclesiâ damnatas,
ctas, & anathematizatas, ego pariter damno, &
anathematizo.

Hanc veram Catholicam fidem, extra quam
salvus esse potest, quam in præsentī sponte prom-
veraciter teneo, eandem integram & inviolatam
ad extremum vitæ Spiritum constantissimè (Dei
juvante) retinere & confiteri, atque à meis succe-
illis, quorum cura ad me in munere meo specta-
neri, doceri, & prædicari, quantum in me erit
turum.

*Tum is, qui professionem facit, imponit duas
gitos dextra manūs super aperto libro Evangelij
super sequenti Initio Evangelij S. Joannis: & dicit:*

Ego idem N. spondeo, voveo, & juro. Sic
adjuvet, & hæc sancta Dei Evangelia.

Sanctum JESU Christi Evangelium secundum Joannem.

IN principio erat Verbum, & Verbum
DEUM, & DEUS erat Verbum, &c. Et
BUM CARO FACTUM EST: & habitavit in
& vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Un-
niti à Patre, plenum gratia
& veritatis.

Bekanntnuß des wahren Ca- tholischen Glaubens.

lateinischer Sprach auff Weiß und Ordnung/
wie oben pag. 1. das Lateinische zu sprechen.

ICH N. glaub und bekenne / mit beständigem
Hertzen alle und jede Stuck / so im Christ-
lichen Glauben / den die H. Römische Kirch
auff diese Weiß gebrauchet / verfaßet seynd / Nemblich
Ich glaube in einen GOTT Vatter allmächtigen
Schöpffer Himmels und der Erden / aller sichtba-
ren und unsichtbarer Dingen.

Und in einen HERRN IESUM Christum / den ein-
gebornen Sohn Gottes / auß dem Vatter gebo-
ren von Ewigkeit / GOTT von GOTT / Liecht von
Liecht / wahren GOTT vom wahren GOTT / gebo-
ren / und nicht erschaffen / gleicher Substanz und
Wesens mit dem Vatter / durch den alle Ding er-
schaffen seynd.

Welcher umb uns Menschen / und unsers Hays
willen / vom Himmel herunder gestigen / und durch
den H. Geist / auß Maria der Jungfrauen / Fleisch
an sich genommen hat / und ist Mensch worden.

Er ist auch für uns unter Pontio Pilato gecreuzi-
get / hat gelidten / und ist begaben worden / am drit-
ten Tag / laut der H. Schrift / widerumb auff-
standen von den Todten / ist auffgefahen in den
Himmel / sitzet zur rechten Gottes des Vatters /
und wird widerumb kommen mit Herrlichkeit zu
richten die Lebendigen und die Todten / dessen
Reichs kein End wird seyn.

A 4

Ich

Ich glaub auch in den H. Geist / den lebendigen
thenden HErrn / der vom Vatter und Sohn
het / welcher sambt dem Vatter und Sohn
angebettet und geehret wird / der da geredet hat
die Propheten.

Ich glaube auch ein ainige heilige allgemeyne
Apostolische Kirchen.

Ich bekenne einen Tauff zu Vergebung der
den / und erwarte die Auferstehung der
nen / und ein ewiges zukunfftiges Leben / Amen.

Alle Apostolische und Geistliche Satzungen
allen anderen Ordnungen und Gebräuchen der
tholischen Kirchen / nimb ich an / und verhalte
festiglich. Die H. Schrift verstehe / und lasse
in und nach dem Verstand / welchen unser
ter die Christliche Kirch bisher gehabt / und nach
deren dann zugehört / den wahren Verstand
Auslegung der heiligen Schrift von dem
zu unterscheiden.

Ich will auch gemelte H. Schrift allezeit
einheitlichen Auslegung der H. Väter verstehen
annehmen / und nicht anders.

Ich glaub und bekenne / daß wahrlich und
lich sieben Sacrament des neuen Testaments
Christo unserm HErrn selbst eingeset / und
menschlichen Geschlecht sehr nützlich / wird
alle einem jeden Menschen zur Seeligkeit
dig seynd: Als nemlich / der Tauff / Firmung
Sacrament des Altars / die Buß / Letzte Oel
Priesterwenhe / und die Ehe / und daß durch
Sacrament dem Menschen Gnad mitgeteilt
werde.

Auf welchen allen der Tauff / Firmung / und Prie-
sterweyhe / ohne Gottslästerung und Sünde nicht
widerholet werden.

Ich nimme auch an / und lasse zu / alle gewöhnli-
che und bewehrte Gebräuch / so in der Christlichen
Catholischen Kirchen bey herrlicher Verwaltung und
Gebrauch aller diser Sacramenten gebraucht wer-
den.

Deßgleichen glaub ich auch alles sambtlich und
sonderlich / was von der Erbsünd und Rechtfert-
igung des Sünders in der H. allgemeinen Ver-
sammlung zu Trient ist erklärt / und beschlossen wor-
den.

Ich bekenne auch und glaub / daß in dem hochheis-
ligen Ampt der Mess / Gott dem H. Ern ein wahres /
eigentliches und versöhnliches Opfer für die Leben-
den und die Todten aufgeopfert werde / daß auch
in dem allerheiligsten Sacrament des Altars war-
haftig und wesentlich zugegen seye der Leib und das
Blut mit der Seel und Gottheit unsers H. Ern J. E-
su Christi / und das die ganze Substanz des Brodts
in den Leib / und die Substanz des Weins in das
Blut verwandelt werde / welche Wandlung die
Christliche Catholische Kirch (Transsubstantiation.)
das ist / eine Verwandlung einer Substanz in die
andere / nennet.

Ich glaube auch und bekenne / daß under einerley
Gestalt der ganze unzerrheilte Christus vollkommen-
lich / und das wahre Sacrament seines Fronleich-
nambs / genossen und empfangen werde.

Ich glaube auch festiglich / daß ein Segferor sey /
und daß die Christglaubige Seelen daselbst / durch

das Fürbitten der glaubigen lebendigen Menschen
Erost und Hülff empfangen.

Item / daß man auch die lieben Heiligen / für
Christo regieren / ehren und anrufen solle / und daß
sie auch Gott für uns bitten; darzu auch / daß
Heilighumben in Ehren sollen gehalten werden.

Ich halte beständiglich dafür / daß man die
nüssen Christi / der Mutter Gottes / und anderer
ben Heiligen / haben und auffhalten / und daz
gebührende Ehr und Reuerenz erzeigen soll.

Ich glaub auch für gewiß / daß Christus der
den Gewalt des Ablass der Kirchen gegeben habe
daß des Ablass Gebrauch der Christenheit ge
samb seye.

Ich bekenne auch die heilige allgemeine und
stolische Römische Kirch für ein Mutter und
rin aller Kirchen.

Ich versprich auch und gelobe / wahren
samb dem Römischen Bischoff / als des H. Petri
Apostel Fürstens Nachkommern / und des
Jesu Christi Statthaltern.

Dergleichen all andere Lehrstück / so von den
gen Sazungen und allgemeinen Versamm
fürnehmlich aber der heiligen Tridentinischen
sammlung auffgesetzt / verordnet und beschlo
den / dieselbe bekenne und nimme ich ungetr
lich an.

Hergegen aber alles / so obigen Stücken
auch alle widrige Lehr und Meinungen / Glaub
Spaltungen / und Ketzereyen / so von gemeiner
tholischer Kirchen bisshero verdammet / verurtheilt
und verflucht seynd / oder nachmahls verdammet

versucht / und verworffen werden / die verdamme /
verwüß / und verfluche ich ebenmässig.

Diesen wahren Catholischen Glauben / ausserhalb
dessen niemand kan selig werden / den ich da in Ge-
genwart freywillig bekenne / und warhafftig halte /
will ich auch / mit Hülff Gottes / bis an mein letztes
End gang unwidersprechlich / unbemäliget und un-
erlezt halten und bekennen.

Schwill auch / so vil mir möglich / allen Fleiß an-
wenden / daß diser recht und warhafftige Glaub / von
meinen Unterthanen und allen denen / so mir unter
meiner Sorg befohlen / gehalten / gelehrt / und ver-
kündiget werde.

Anierzt legt derjenige / so dise Bekannennuß
thut / seine zwey vordere Finger der gerechten
Hand auff hinnachfolgenden Anfang des
Evangelij S. Joannis, und spricht deutlich:

Dies verhaiffe / gelobe / und schwöre Ich N.

Also helff mir Gott und dises heilige
Gottes Evangelium.

Sanctum IESU Christi Evangelium
secundum Joannem.

IN principio erat Verbum, & Verbum erat apud
DEUM, & DEUS erat Verbum, &c. ET VER-
BUM CARO FACTUM EST: & habitavit in nobis; &
vidimus gloriam ejus, gloriam quasi Unigeniti a Patre,
plenum gratie & veritatis.

CAPVT

CAPVT II.
DE SACRAMENTO
BAPTISMI.

ET si in Rituali tres assignentur Formulæ hoc Sacramentum administrandi, nempe quomodo Baptismus Parvulorum, & Adultorum administrari, & quomodo ea, quæ in Baptismo ob necessitatem urgenti collato suppleri debeant; quia tamen Baptismus Adultorum rarius administratur, ideo ne excresceret labor bellus, omisâ Formulâ Adultos baptizandi, sola quæ dux utpote frequentius occurrentes hoc locum nentur.

§. I.

Actus Baptismi Parvulorum.

1. **Sacerdos.** Quo nomine iste infans est vocatus?
Wie soll dieses Kind heißen?

Patrinus respondet N.

Der Gevatter antwortet sprechend N. v.g. Johann Maria.

2. **Sacerdos N.** quid petis ab Ecclesia DEI?
N. Was begehrtst du von der Kirchen Gottes?

Respondet patrinus, Fidem.

Antwort. Den Glauben.

3. **Sacerdos.** Fides quid tibi præstat?
Was gibt dir der Glaub?

Respondet patrinus, Vitam æternam.

Antwort. Das ewig Leben.

4. **Sacerdos.** Si igitur vis ad vitam ingredi, mandata: diliges Dominum DEUM tuum, ex toto corde tuo, ex tota anima tua, & ex tota mente tua, & ex tota virtute tua, sicut te ipsum.

De Sacramento Baptismi.

11

Wann du wiltt eingehen in das ewige Leben / so
halte die Gebott: Du solst GOTT deinen HERRN lie-
ben auß gankem deinem Herzen / auß ganker deiner
Seel / und auß gankem deinem Gemüth / und deinen
Nächsten / als wie dich selbst.

5. *Notet Sacerdos, quod infra in actn baptismi de ma-
sculino genere dicitur, de femellis esse dicen-
do in feminino.*

6. *Deinde exprimens formam unius Crucis, hoc mo-
do iter exsufflet leniter in faciem infantis, & dicat se-
quitur: Exi ab eo (ab eâ) immunde Spiritus, & da lo-
cum Spiritui sancto Paraclito.*

7. *Postea dextero pollice faciat signum Crucis in fron-
te & pectore infantis, dicens: Accipe signum Crucis tam
in fronte + quam in corde + sime fidem cœlestium
preceptorum; & talis esto moribus, ut templum DEI
esse possis.*

Oremus.

*P*reces nostras, quæsumus Domine, clementer ex-
audi: & hunc electum tuum *N.* (*hanc electam tu-
am N.*) Crucis Dominicæ impressione signatum (*signa-
tum*) perpetuâ virtute custodi, ut magnitudinis gloriæ
rudimenta servans, per custodiâ mandatorum tuo-
rum, ad regenerationis gloriam pervenire mereatur.
Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

8. *Deinde imponat manum super caput infantis, ac
dicat:*

Oremus.

*O*mnipotens sempiterne DEUS, Pater Domini
nostri JESU Christi, respicere dignare super hunc
servulum tuum *N.* (*hanc famulam tuam N.*) quem
(*quam*)

(quam) ad rudimenta fidei vocare dignatus es: omnia
cœcitatē cordis ab eo (eā) expelle: disrumpe omnes
laqueos Satanæ, quibus fuerat colligatus (colligatus)
peri ei, Domine, januam pietatis tuæ, ut signo ianue
tuæ imbutus (imbuta) omnium cupiditatum
bus careat, & ad suavem odorem præceptorum tuorum
lætus (lata) tibi in Ecclesia tua deserviat, & proficiat
die in diem. Per eundem Christum Dominum
strum. R. Amen.

9. Deinde Sacerdos benedicat salem: qui, semel
dictus, aliàs ad eundem usum deservire potest.

Benedictio Salis.

EXorcizo te, Creatura Salis, in nomine DEI
omnipotentis ✠, & in Charitate Domini
JESU Christi ✠, & in virtute Spiritus sancti ✠,
cizo te, per DEUM vivum ✠, per DEUM
per DEUM sanctum ✠, per DEUM ✠, qui te
telam humani generis procreavit, & populo venient
credulitatem, per servos suos consecrari præcepit,
nomine sanctæ Trinitatis efficiaris salutare Sacra-
tum ad effugandum inimicum. Proinde rogamus
Domine DEUS noster, ut hanc creaturam Salis
ficando sanctifices ✠, & benedicendo benedicas ✠,
fiat omnibus accipientibus perfecta medicina, per
nens in visceribus eorum, in nomine ejusdem Domini
nostri JESU Christi, qui venturus est judicare vivos
mortuos, & sæculum per ignem. R. Amen.

10. Deinde accipiens pollice & indice dextero,
tum salis benedicti, immittat in os infantis dicens:
Accipe salem sapientiæ: propitiatio sit tibi in vitam
ternam. R. Amen.

Sacerdos. Pax tecum. R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS Patrum nostrorum, DEUS universæ conditor veritatis, te supplices exoramus, ut hunc famulum tuum *N.* (*hanc famulam tuam N.*) respicere digneris propitius, & hoc primum pabulum Salis gustantem, non diutius esurire permittas, quò minùs cibo cælesti, quatenus sit semper spiritu fervens, se gaudens, tuo semper nomini serviens. Perduc *(eam)* Domine, quæsumus, ad novæ regenerationis lavacrum, ut cum fidelibus tuis promissionum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *℟.* Amen.

Exorcizo te, immunde Spiritus, in nomine Patris *✕*, & Filij *✕*, & Spiritûs sancti *✕*, ut exeas, & recedas ab hoc famulo DEI *N.* (*hanc famulam DEI N.*) ipse enim præcipit, maledicte, damnate, qui pedibus super eum ambulavit, & Petro ne mergeretur, dexteram præterit.

Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam tuam, & da honorem DEO vivo & vero, da honorem IESU Christo Filio ejus, & Spiritui sancto, & recede ab hoc famulo DEI *N.* (*hanc famulam DEI N.*) quia istum (*istam*) sibi DEUS & Dominus noster JESUS Christus ad suam sanctam gratiam, & benedictionem, & nomenque Baptismatis vocare dignatus est.

℞. Hic dextero pollice in fronte signat infantem, dicens:

Et hoc signum sanctæ Crucis *✕*, quod nos fronti tuæ damus, tu maledicte diabole numquam audeas violare. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

12. Mox imponit manum super caput infantis
dicit :

Oremus.

Æternam ac justissimam pietatem tuam deprecamur Domine sancte Pater omnipotens, æternus auctor luminis & veritatis super hunc famulum *N.* (hanc famulam tuam *N.*) ut digneris eum illuminare lumine intelligentiæ tuæ : munda eum & sanctifica : da ei scientiam veram, ut dignus gratiâ Baptismi tui effectus (effecta) teneat ipem, consilium rectum, doctrinam sanctam. Christum Dominum nostrum. *℟.* Amen.

13. Postea Sacerdos imponit extremam unctionem super infantem, vel eam porrigens deferenti incedens ipse ex parte dexterâ, introducitur eum in Ecclesiam dicens :

N. Ingredere in templum DEI, ut habeam eum cum Christo in vitam æternam. *℟.* Amen.

14. Cum fuerint Ecclesiam ingressi, Sacerdos procedens ad Fontem cum Susceptoribus coniungitur voce dicit : Credo & Pater noster, quæ nunquam finiuntur.

Credo in DEUM Patrem omnipotentem, Creatorem cœli & terræ. Et in JESUM Christum Filium ejus unicum, Dominum nostrum. Qui conceptus est de Spiritu sancto, natus ex Mariâ Virgine. Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & sepultus. Descendit ad inferos, tertiâ die resurrexit a mortuis. Ascendit ad cœlos, sedet ad dexteram DEI Omnipotentis. Inde venturus est judicare vivos & mortuos. Credo in Spiritum sanctum : sanctam Ecclesiam Catholicam : Sanctorum communionem, remissionem

peccatorum; carnis resurrectionem: vitam aeternam. Amen.

Pater noster, qui es in caelis: sanctificetur nomen tuum: adveniat regnum tuum: fiat voluntas tua, in caelo, & in terra. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: & dimitte nobis debita nostra, & nos dimittimus debitoribus nostris: & ne nos intres in tentationem: sed libera nos a malo. Amen.

Vel germanice dicat: Sprech mit mir den Christen Catholischen Glauben / sambt dem heiligen Vater unser / *rc.*

Ich glaub in Gott Vater / Allmächtigen Schöpffer Himmels und der Erden. Und in Jesum Christum / seinen ainigen Sohn / unsern Herrn. Der empfangen ist von dem heiligen Geist / geboren auß Maria der Jungfrauen. Gelitten unter Pontio Pilato / gecreuziget / gestorben / und begraben. Abgestigen zu der Hölle / am dritten Tag widerumb auffgestanden / von den Todten. Aufgefahren zu den Himmeln / sitzt zu der Rechten Gottes des Allmächtigen Vatters. Von da er kommen wird / zu richten die Lebendigen und die Todten.

Ich glaub in den heiligen Geist. Ein heilige allgemeine Christliche Kirchen. Gemeinschaft der Heiligen. Ablass der Sunden. Auferstehung des Leibes. Und ein ewiges Leben / Amen.

Vater unser / der du bist in den Himmeln. Geheiligt werde dein Nam. Zukomme dein Reich. Dein Will geschehe / wie im Himmel / also auch auf Erden. Gib uns heut unser täglichs Brodt. Und gib uns unsere Schulden / als auch wir vergeben unsern

B

unsern

unsern Schuldigern. Und führe uns nicht in Versuchung. Sondern erlöse uns vom Ubel / Amen.

15. *Deinde stando extra cancellos, vel septa baptis-
patrinum atque circumstantes, qui infantem deferre
comitantur, observatâ, personarum conditione & qua-
re, modeste sic alloquitur.*

Geliebte in dem HErrn. Daß der H. Geist
eines jeden Menschen Seeligkeit höchstens
nöthen / und zu Abwaschung der von unserm
Vatter Adam uns angeborenen Erbsünd von
mildreichst sene eingesezt / bezeugen dessen Wort.
Es sene dann / daß einer widerumb geböhren
auß dem Wasser und H. Geist / So kan er
gehen in das Reich Gottes. (a) Joann. 3.

Weil aber gegenwärtiges Kind solche Befreiung
Taufß von Gott anerbottne Gnad demselben
selbst nicht begreifen / noch verlangen / oder
ennen kan / also solle an dessen statt der (*addatur
conueniens Patrimo, Matrino*) Gevatter (Sie Gevatterin)
mit ungezweifletem Glauben / und
Gott erhebt inbrünstigem Herzen / ermahnen
Taufß verlangen / und was hierzwischen dem
mächtigen Gott zu versprechen / getreulich
ten / versprechen : solle sich auch der Gevatter
vatterin) beynebens erinnern deren einem
ter (**Gevatterin**) gegen diesem Kind obliegen
Verbündtnuß : und zwar Erstlich und vornemlich
daß Er Gevatter (**Sie Gevatterin**) solle
seyn / damit dieses Kind in allem deme / so zu
Seeligkeit vonnöthen / und eben in dem jenigen
an dessen statt Er Gevatter (**Sie Gevatterin**)
dem HErrn anjehet verspricht / seiner Zeit fleißig
deme

in Verhoffen / und daß es halte / so vil möglich / vngehal-
 t werde. Fürs ander erinnere sich Er Gevatter (Sie
 Gvatterin) daß Er (Sie) nicht allein mit disem
 Kind / sonder auch mit dessen leiblichen Eltern in
 eine geistliche Freundschaft eintrette / daher mit
 ihnen in einige eheliche Verbündung keiner
 mit Recht sich einlassen künde.

Damit aber dem Allmächtigen GOTT umb die
 und diser Berufung / und würcklicher Belangung
 vorstehendem heiligen Tauff schuldiger Danck
 und solcher Tauff durch mich nicht allein wür-
 cklich / sonder auch disem Kind in mehrer Weeg zu
 Erhaltung der heiligmachenden / und anderer bey-
 göttlicher Götlicher Gnaden erspriesslich ertheilt
 werde / wollen wir gesambt mit demütigem Herzen
 gebognen Knyen in der stille betten ein heiliges
 unser und Englischen Gruß.

16. Finita allocutione flectunt omnes genua, & orant
 Sacerdote secreto. Pater noster, & Ave Maria &c.

17. Quibus peractis surgunt, & baptizans, stans eor-
 um loco extra baptisterij cancellos dicat:

EXORCISMUS.

Exorcizo te, omnis Spiritus immunde, in nomine
 DEI Patris omnipotentis ✕, & in nomine JESU
 Christi Filij ejus, Domini & Judicis nostri ✕, & in vir-
 tute Spiritus sancti ✕, ut discedas ab hoc Plasmate DEI
 quod Dominus noster ad templum sanctum suum
 carere dignatus est, ut fiat templum DEI vivi, & Spi-
 ritus sanctus habitet in eo. Per eundem Christum
 dominum nostrum, qui venturus est iudicare vivos &
 mortuos, & seculum per ignem. R. Amen.

18. Postea Sacerdos stans eodem loco dextera pollicem
cipiat de saliva oris sui, & eandem miscens curren-
gat aures & nares infantis:

Tangendo verò aurem dexteram, & sinistram,
Ephpheta, quod est adaperire:

Deinde tangat nares, dicens: in odorem suavitatis
autem effugare diabole: appropinquabit enim puer
DEI.

19. Tunc stans eodem loco extra baptisterium,
gat baptizandum nominatim, patrino respondente.

N. Abrenuncias Satanæ?

Widersagst du dem bösen Feind?

Respondet Patrinus: Abrenuncio.

Ich widersage:

Et omnibus operibus ejus?

Und allen seinen Wercken?

Resp. Abrenuncio.

Ich widersag.

Et omnibus pompis ejus?

Und aller seiner Hoffart?

Resp. Abrenuncio.

Ich widersag.

20. Tum infans aliquantum demidatus in
& scapulas per assistentes.

Interim Sacerdos intingit pollicem in Oleo sacra-
mentorum, & infantem ungit in pectore, & in
scapulas in modum Crucis, dicens:

Ego te linio ✠ Oleo salutis, (ungit pectus)
✠ JESU Domino nostro (ungit inter scapulas)
habeas vitam æternam. R. Amen.

21. Posthac pollicem, & inuncta loca alba
laccam, vel resini, atque deponit, vel mutat
laccam, & sumit albam.

12. Interim preparatur infans ad baptismum, & circumcitur ita denudatur, ut deini affusioni sacri fontis nihil inter-

13. Sacerdos autem, stans prope baptisterium, iterum interrogat, expresso nomine baptizandum, patrino (matrino) eodem respondente:

N. Credis in DEUM Patrem omnipotentem, Creatorem celi & terræ?

17. Glaubst du in Gott Vatter Allmächtigen Schöpffer Himmels und der Erden?

Resp. Credo. Ich glaub.

Credis in JESUM Christum, Filium ejus unicum, Dominum nostrum, natum, & passum?

Glaubst du in JESUM Christum / seinen einigen Sohn / unsern Herrn / der gebohren ist / und gelitten hat?

Resp. Credo. Ich glaub.

Credis in Spiritum sanctum, sanctam Ecclesiam Catholicam, Sanctorum communionem, remissionem peccatorum, carnis resurrectionem, vitam eternam?

Glaubst du in den heiligen Geist / ein heilige allgemeine Christliche Catholische Kirchen / Gemeinschaft der Heiligen / Ablass der Sünden / Auferstehung des Leibes / und ein ewiges Leben?

Resp. Credo. Ich glaub.

14. Deinde expresso nomine baptizandi Sacerdos ter interrogat: patrino (matrina) terties respondente.

N. Vis baptizari?

17. Wilt du getaufft werden?

Respondet Patrino (matrina) volo: Ich will.

18. Tunc patrino, vel matrino, vel utroque (si ambo assistantur) infantem tenente infra utrumque brachi-

nam, facie ejusdem supra baptisterium aliquantulum
natâ, Sacerdos stans ad ipsum baptisterium vasu-
urceolo accipit aquam baptismalem, & ministro
nente pelvim, ne aqua in fontem baptismi recidat
fundat super caput infantis in modum triplicis cru-
ciformul verba proferens semel tantum, distincte &
dicitur:

N. Ego te baptizo in nomine Patris ✠ (fundat
mo) & Filij ✠ (fundat secundò) & Spiritus ✠
(fundat tertio.) Amen.

26. Si verò dubitatur, an infans fuerit bapti-
(quod plerumque, ut dictum in Rituali supra foli-
denter sit, cum obstetrix, femina alia, vel plebeia
baptizat) indistinctè utatur hac formâ: N. si non
baptizatus (baptizata) ego te baptizo in nomine Pa-
trij ✠, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

27. Deinde stans eodem loco intingit pollicem
Chrismate, & ungit infantem, quem patrum
trina) adhuc super baptisterium tenet, in summo
pitis in modum crucis dicens:

DEUS omnipotens, Pater Domini nostri
Christi, qui te regeneravit ex aqua & Spiritu
quoque dedit tibi remissionem omnium peccatorum
(hic inungit) ipse te liniat Chrismate salutis ✠ in
Christo JESU Domino nostro in vitam eternam
✠. Amen.

Sacerdos. Pax tibi. ✠. Et cum Spiritu tuo.

28. Tum alio bombacio, aut re simili absterge
eum suum, & locum inunctum, & imponit capiti
linteolum candidum loco vestis albæ, dicens:

Accipe vestem candidam, quam immaculatam
feras ante tribunal Domini nostri JESU Christi
beas vitam æternam. ✠. Amen.

19. Postea dat ei, vel Patrino matrina candelam accensam, dicens:

Accipe lampadem ardentem, & irreprehensibilis cu-
di Baptismum tuum: serva DEI mandata, ut cum
Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei una
cum omnibus Sanctis in aula cœlesti, habeasque vitam
eternam, & vivas in sæcula sæculorum. R. Amen.

20. Postremò dicit N. vade in pace, & Dominus sit
cum. R. Amen.

21. Si infans, vel adultus egrotus adeò graviter labo-
ret, & periculum immincat, ne pereat, antequam Baptis-
mus perficiatur, Sacerdos omittis, quæ Baptismum præce-
dunt, eum baptizat, ter, vel etiam semel infundens aquam
super caput ejus in modum crucis, dicens: Ego te baptizo
in nomine Patris ✠, &c. ut supra fol. 20.

22. Si non habeatur aqua baptismalis, & periculum
pendeat, Sacerdos utatur aqua simplici.

23. Deinde si habeat Chrisma, linat eum in vertice,
dicens: DEUS omnipotens Pater Domini nostri JESU
Christi. &c. ut supra fol. 20.

24. Postea dat ei linteolum candidum, dicens: acci-
pe vestem, &c.

25. Ac demùm det ei ceream candelam accensam, di-
cens: accipe lampadem, ut supra.

26. Si supervixerit; suppleantur alij ritus omitti, in
cœlestia, vel domi, prout infantis valetudo permittet.

§. II.

Actus suppletionis omissorum in Baptismo.

Sacerdos. Quo nomine vocaris?
Wie heist dises Kinds Namen?
Patrinus. N. v. g. Joannes, Maria.

B 4

N. Quid

N. Quid petis ab Ecclesia DEI?

A. Was begehrst du von der Kirchen Gottes?

Patrinus. Fidem. Den Glauben.

Sacerdos. Fides quid tibi præstat?

Was gibt dir der Glauben?

Patrinus. Vitam æternam.

Das ewige Leben.

2. *Sacerdos.* Si igitur vis ad vitam ingredi, mandata. Diliges Dominum DEUM tuum corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente tuam proximum tuum, sicut te ipsum.

Wann du wiltst eingehen in das ewige Leben, halte die Gebott: Du solst Gott deinen Herten / auß gankem deinem Herzen / auß gankem Geel / und auß gankem deinem Gemüt / und deinen Nächsten / als wie dich selbst.

3. Deinde ter in modum unius Crucis exsuffletur in facie baptizati infantis, & dicat semel: Exi ab eo immunde Spiritus, & da locum Spiritui sancto patris.

4. Postea pollice faciat signum Crucis in fronte pectore baptizati infantis, dicens:

Accipe signum Crucis tam in fronte ✕, quam in de ✕, sume fidem cælestium præceptorum, & talis moribus, ut templum Dei jam esse possis.

Oremus.

PReces nostras, quæsumus Domine, clementer audi: & hunc Electum tuum *N.* (*hanc Electam* *N.*) Crucis Dominicæ impressione signatam) perpetuâ virtute custodi, ut magnitudinis gloriæ tuæ rudimenta servans, per custodiam mandatorum tuorum ad regenerationis gloriam pervenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

5. Deinde imponens manum super caput baptizati,

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEUS, Pater Domini nostri JESU Christi, respicere digneris super hunc famulum tuum N. (*hanc famulam tuam N.*) quem (*quam*) dudum ad rudimenta fidei vocare dignatus es, omnem cecitatem cordis ab eo (*eâ*) expelle: disrumpe omnes laqueos Satanæ, quibus fuerat colligatus (*colligatus*) apertis ei Domine, janua pietatis tuæ, ut signo sapientiae tuæ imbutus (*imbuta*) omnium cupiditarum erroribus careat, & ad suavem odorem præceptorum tuorum, latus (*lata*) tibi in Ecclesia tua deserviat, & proficiat de die in diem, ut idoneus (*idonea*) sit frui præmia Baptismi tui, quem suscepit, salis perceptâ medicina. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

6. Deinde postquam modicum salis immisit in os baptizati, dicit: Accipe salem sapientiae: propitiatio sit tibi in vitam æternam. R. Amen.

Oremus.

DEUS Patrum nostrorum, DEUS universæ conditor veritatis, te supplices exoramus, ut hunc famulum tuum N. (*hanc famulam tuam N.*) recipere digneris propitius, & hoc primum pabulum salis gustantem, non diutius esurire permittas, quò minus cibo expleatur cælesti: quatenus sit semper Spiritu fervens, spe gaudens, tuo semper nomini serviens: & quem (*quam*) ad novæ regenerationis lavacrum perduxisti, quæsumus Domine, ut cum fidelibus tuis, promissionum tuarum æterna præmia consequi mereatur. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

B §

EXOR.

EXORCISMUS.

EXorcizo te immunde Spiritus, in nomine Patris & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti, ut exear, & recedas ab hoc famulo DEI N. (*hanc famulā DEI N.*) enim tibi imperat, maledicte, dammate, qui peccator super mare ambulavit, & Petro, ne mergetetur, dextram porrexit.

Ergo maledicte diabole, recognosce sententiam, & da honorem DEO vivo & vero: da honorem JESU Christo, Filio ejus, & Spiritui sancto: & recedas ab hoc famulo DEI N. (*ab hac famulā DEI N.*) istum (*istam*) sibi DEUS & Dominus noster IESUS Christus, ad suam sanctam gratiam & benedictionem fontemque Baptismatis, vocare dignatus est.

7. *Hic pollice in fronte signat baptizatum iuxta morem dicens:*

Et hoc signum sanctæ Crucis ✠, quod nos frontemur, tu, maledicte diabole, nunquam audeas violare. Per eundem Christum Dominum nostrum.

8. *Mox imponit manum super caput baptizati iuxta morem, ac dicit:*

Oremus.

ÆTernam ac justissimam pietatem tuam deprecamur Domine sancte, Pater omnipotens, æternæ Domini auctor luminis & veritatis, super hunc famulum tuum N. (*super hanc famulam tuam N.*) ut digneris illum (*eam*) illuminare lumine intelligentiæ tuæ: mundum eum (*eam*) & sanctifica: da ei scientiam veram, ut agnoscens (*digna*) sit frui gratiâ Baptismi tui quem suscepit, teneat firmam spem, consilium rectum, doctrinam sanctam, ut aptus (*apta*) sit ad retinendam gratiam.

Baptismi tui. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

9. Postea Sacerdos imponit extremam partem stola
super baptizatum, vel eam porrigens gestanti infantem, &
procedens ipse à parte dextera, & introducit eum in Eccle-
siam, dicens:

N. Ingredere in templum DEI, ut habeas partem
cum Christo, in vitam æternam. R. Amen.

10. Cum fuerint Ecclesiam ingressi, Sacerdos proce-
dentes ad locum, ubi parata sunt Olea, cum susceptoribus
coniunctim clara voce dicit: Credo in Deum, &c. Pa-
tri noster, &c. ut supra fol. 14.

11. Quibus finitis, dicat sequentem Exorcismum.

Exorcizo te omnis Spiritus immunde, in nomine
Dei Patris omnipotentis ✠, & in nomine JESU Christi
Filij eius, Domini & Judicis nostri ✠, & in virtute Spi-
ritus sancti ✠, ut discedas ab hoc plasmate Dei N. quod
Dominus Deus noster ad templum sanctum suum vo-
care dignatus est, ut fiat templum Dei vivi, & Spiritus
sanctus habitet in eo. Per eundem Christum Domi-
num nostrum, qui venturus est judicare vivos & mor-
tuos, & sæculum per ignem. R. Amen.

12. Postea Sacerdos pollice dextero accipiat de saliva
oris sui, & commiscens eam cineri, tangat aures & na-
res baptizati:

Tangendo verò aurem dexteram & sinistram, dicat:
Euphpheta, quod est, Adaperire.

Deinde tangat nares dicens: in odorem suavitatis.
Tu autem effugare, diabole: appropinquabit enim ju-
diciū Dei.

13. Postea interrogat Baptizatum nominatim di-
cens:

N. Ab-

N. Abrenuntias Satanae?

U. Widersagst du dem bösen Feind?

Respondet Patrinus. Abrenuntio.

Ich widersag.

Et omnibus operibus ejus?

Und allen seinen Werken?

Resp. Abrenuntio. Ich widersag.

Et omnibus pompis ejus?

Und aller seiner Hoffart?

Resp. Abrenuntio. Ich widersag.

14. Hic intingens Sacerdos pollicem in Oleum
chumenorum, facies Crucem in pectore baptizati,
Ego te lino ✠ Oleo salutis.

Et statim facies etiam Crucem inter scapulas, dicens
in Christo ✠ Jesu Domino nostro, ut habeas vitam
eternam. R. Amen.

15. Posthuc pollicem, & inuncta loca absterge
bacio, vel re simili: eumque in sacro Chrismate
gens, ungit baptizatum infantem in summitate capitis
in modum Crucis, dicens:

Deus omnipotens, Pater Domini nostri Jesu Christi,
qui te regeneravit ex aqua & Spiritu sancto, quique
dedit tibi remissionem omnium peccatorum (hic nomen)
ipse te linit ✠ Chrismate salutis, in eodem Christo
Jesu, Domino nostro, in vitam eternam. R. Amen.

16. Tum iterum bombacio, aut re simili, absterge
pollicem suum, & locum inunctum: & imponit capiti
lintheolum candidum, loco vestis alba, dicens:

Accipe vestem candidam, quam immaculatam
feras ante tribunal Domini nostri Jesu Christi, ut
habeas vitam eternam. R. Amen.

17. Postea dat ei, vel Patrino candelam accensam,
dicens:

Accipe lampadem ardentem, & irreprehensibilis custodi Baptismum tuum: serva Dei mandata, ut, cum Dominus venerit ad nuptias, possis occurrere ei, una cum omnibus Sanctis, in aula caelesti, habeasque vitam eternam, & vivas in saecula saeculorum. R. Amen.

18. *Postremo dicit N.* Vade in pace, & Dominus sit tecum. R. Amen.

19. In Baptismo autem adultorum praeter illa, quae supra pag. notata sunt, quando supplentur omissa, haec mutari debent. Primum in Exorcismo, Audi maledicte Satana, ubi dicitur, (habitaculum perficiat) dicatur, habitaculum perfecit. Deinde in Exorcismo, Nec te latet, additur (ut fiat) dicatur, ut fieret.

§. III.

Actus introducendi Mulieres in Ecclesiam post partum.

1. Si qua Puerpera post partum, juxta piam ac laudabilem consuetudinem, ad Ecclesiam venire voluerit, pro incolumitate sua Deo gratias actura, petieritque à Sacerdote benedictionem, ipse superpelliceo & stola albâ indutus cum Ministro aspergillum deferente, & Sacerdos respondente, ad fores Ecclesiae accedat.

2. Deinde illam foris ad limina genuflectentem, vel (ubi commodè fieri nequit) stantem, & candelam accensam in manu tenentem, stans ipse intra fores Ecclesiae aperta capite, ter, in modum unius crucis, aquâ benedictâ aspergat, nihil dicens:

3. Tum dicit: respondente ministro:

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit caelum & terram.

Antiph. Haec accipiet benedictionem à Domino.

Psalmus

Psalmus 23.

Domini est terra, & plenitudo ejus : orbis terrarum
& universi, qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum : & super fluctus
præparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini : aut quis stabit
loco sancto ejus ?

Innocens manibus, & mundo corde : qui non capi-
pit in vano animam suam, nec juravit in dolo propter
suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino : & misericor-
diam à Deo salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum : quærens
faciem Dei Jacob.

Attollite portas principes vestras, & elevamini por-
tæ æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ ? Dominus fortis & potens
Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & elevamini por-
tæ æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est ille Rex gloriæ ? Dominus virtutum ipsius
Rex gloriæ.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Hæc accipiet benedictionem à Domino : & mi-
sericordiam à Deo salutari suo : quia hæc est genera-
tio quærentium Dominum.

4. *Deinde porrigens ad manum mulieris extrinsecam*
partem stole, eam à sinistra sua introducit aliquan-
tulum in Ecclesiam, dicens : Ingredere in templum Domini
adorare Filium beatæ Mariæ Virginis, qui tibi facundiam
tem tribuit prolis.

5. *Caveat Sacerdos, ut si quid mulier pro benedictione*

ferre vult, illud non, dum stolam ei porrigit, sed finita
primum benedictione, accipiat.

6. Puerpera ingressa, genuflectit coram altari Eccle-
siae in aliqua illius capellâ, & orat gratias agens pro bene-
dictis sibi collatis.

7. Sacerdos autem, stans ante altare, conversus ad il-
los dicit:

Kyrie eleison.

℟. Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster. *secretò.*

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℟. Sed libera nos à malo.

℣. Salvam fac ancillam tuam Domine.

℟. Deus meus sperantem in te.

℣. Mitte ei Domine auxilium de sancto.

℟. Et de Sion tuere eam.

℣. Nihil proficiat inimicus in ea.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne Deus, qui per beatæ Ma-
riæ Virginis partum fidelium parientium dolores
in gaudium vertisti: respice propitius super hanc famu-
lam tuam, ad templum sanctum tuum pro gratiarum
actione latam accedentem: & præsta, ut post hanc vi-
am ejusdem beatæ Mariæ meritis & intercessione,
eternæ beatitudinis gaudia cum prole sua perve-
nire

De Sacramento Confirmationis.
nire mereatur. Per Christum Dominum nostrum
Amen.

8. Deinde illam aspergit iterum aqua benedicta
in modum unius crucis, ut supra.

9. Postea extentâ manu faciens crucem super
dicit:

Pax & benedictio Dei omnipotentis, Patris,
Filij, & Spiritus sancti, descendat super te, &
semper. R. Amen.

CAPVT III. DE SACRAMENTO CONFIRMATIONIS.

ET si ob reverentiam majorem Sacri Chrisma-
tis Diœcesi Frisingensi indutum sit, ut per
res adstantes, & Episcopo ministrantes statim
etiam Confirmationem, Sacrum Chrisma exten-
sâ ad eoque fasciâ alibi consuetâ non sit opus; quia
men ita componere conatus sum hoc componendum
etiam pro aliis Diœcesibus servare queat, in hoc
fasciâ dictâ adhiberi, & post elapsos aliquos dies
crum Chrisma abstergi à Sacerdotibus solet; sed
ad manum habeat preces pro tali actu adhibenda
hoc loco ponere placuit, prout in Rituali Augusti-
ano habentur.

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

V. Sit nomen Domini benedictum.

R. Ex hoc nunc & usque in sæculum.

Acceptâ fasciâ madefactâ cum modio salis
in modum Crucis, dicatque:

Ab omni immunditia mentis & corporis mundet te
Dominus noster Iesus Christus in nomine Patris ✠, &
✠, & Spiritus ✠ sancti. Amen.

Deinde addat.

Hæc Sacri Chrismatis ablutio sit tibi omnium peccato-
rum tuorum remissio, ut habeas vitam æternam in
Christo Jesu Domino nostro. Amen.

Pax ✠ tecum. Vade in pace. Amen.

CAPVT IV.

DE SACRAMENTO
PŒNITENTIÆ.

De hoc Sacramento duo potissimum pro praxi ex Ri-
tualibus observanda sunt, scilicet modus absolvendi à
peccatis, & modus absolvendi à censuris, quibus addi po-
tèst modus disponendi infirmos ad confessionem legitimè
& fructuose instruendam.

§. I.

Forma à peccatis absolvendi.

¶ Cum igitur pœnitentem absolvere voluerit, in iun-
cta ei prius. & ab eo acceptatâ salutarî pœnitentiâ,
prius dicit:

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis pecca-
tis misperducat te ad vitam æternam, Amen.

1. Deinde dextera versus pœnitentem elevatâ, dicit:
Indulgentiam, absolutionem, & remissionem pecca-
torum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors
Dominus, Amen.

Dominus noster Iesus Christus te absolvat: & ego
aucto-

auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo communicationis (suspensionis) & interdicti, in quantum possum, & tu indiges. Deinde ego te absolvo a peccatis tuis, in nomine Patris ✠ , & Filij, & Spiritus sancti. Amen.

Si pœnitens sit laicus, omittitur verbum suspensionis. Passio Domini nostri Jesu Christi, merita B. Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum, quidquid boni tibi feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, augmentum gratiæ, & præmium vite æternæ. Amen.

3. In confessionibus autem frequentioribus & brevioribus omitti potest Misereatur, &c. satis erit dicere minus noster Jesus Christus, &c. ut supra aliquando vidimus, Passio Domini &c.

4. Urgente verò aliquâ gravi necessitate in periculo mortis, breviter dicere poterit:

Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis in nomine Patris, &c.

5. Ne tamen Sacerdos absolvat aliquem, quem vere non potest, diligenter in memoria habere debet, seu peccata Pontifici aut Episcopis reservata, quæ sunt triplicis generis.

Casus summo Pontifici in Bulla Censuræ Domini reservati.

1. Hæretici & Schismatici, eorumque receptatores, fautores ac defensores, aut qui eorum libros de hæresibus tractantes legunt.

2. Appellantes ad futurum Consilium.

3. Piratæ ac Latrunculi maritimi.

4. Rapientes bona Naufragorum.

5. Falsarii literarum Apostolicarum.

6. Subministrantes arma, auxilium, consilium, vel favorem Turcis, aut aliis Christiani nominis inimicis.
7. Impedientes, ne victualia, aut alia ad usum Curie Romanæ necessaria Romam deferantur.
8. Interficiētes, mutilantes, spoliātes, vulnerantes, detinētes, capientes, eos, qui ad Sedem Apostolicam veniunt: aut qui Jurisdictionem Judicibus Romanæ daram temerè sibi vendicant.
9. Qui eadem faciunt Cardinalibus, Legatis Apostolicæ Sedis, Archiepiscopis, & Episcopis, vel consilium aut auxilium ad hoc præbent.
10. Qui impediunt, vel lædunt, recurrentes ad Romanam Curiam, vel eorum Procuratores.
11. Qui à Sede Apostolica appellant, & recurrunt ad Curias sæculares.
12. Qui contra libertatem Ecclesiasticam trahunt ad suum judicium Personas Ecclesiasticas.
13. Qui Jurisdictionem Episcoporum impediunt, vel ad hoc juvant auxilio vel consilio.
14. Qui onera inusitata Ecclesiasticis imponunt, aut eis recipiunt.
15. Qui hostiliter invadunt, aut occupant, detineātque terras Romanæ sedi subjectas.

*Casus Summo Pontifici extra Bullam
Cenæ reservati.*

1. Interficiens aut verberans Clericum, si læsio sit atrocior & enormis: persequens Episcopum, vel Majorem, & Prælatum.
2. Qui aliquo externo signo suam hæresin prodit, hæreticis, ab Ecclesia damnatis, circa suas perversas opiniones favet, eosque defendit.

C 2

3. Qui

3. Qui libros hæreticorum scienter legit, aut servat, citra specialem dispositionem.

4. Qui à Romani Pontificis obedientia, & Ecclesiæ Catholicæ unitate, pertinaciter se ipsum segregat.

5. Falsificans litteras Apostolicas, & impediens vel libertatem Curia Romanæ.

6. Offendens Ecclesiasticam libertatem, ut frangit & spoliat loca sacra, vel qui contra Ecclesiæ & privilegia judicat, aut Ecclesiarum bona detrahit, vel alienata recipit, qui etiam non reddit decimas.

7. Religiosus habitum suum temerè dimittens.

8. Simoniacè dans vel recipiens sacros Ordines Beneficium Ecclesiasticum: & quicumque suam opinionem vel consilium interponit, ubi voluntas est dandi vel recipiendi pro re spirituali rem temporalem, cum conditione alicujus pacti expressi vel taciti, in quo pars utraque consensit. Quæ simonia realis in Ecclesiasticis Beneficiisve commissa, conjuncta cum obligationem ad Beneficia non retinenda, & ad eorum restituendos: in Ordinibus verò suspendit illum, qui ordinatus est, ut non possit ea, quæ sunt Ordinis, citra specialem facultatem executionis.

9. Incendiarius, qui publicè fuit pro excommunicatione denunciatus.

10. Missam celebrans in excommunicatione.

11. Commutans alicui vota facta, de servanditate perpetua, de ingressu Religionis, de visitatione pulchro Domini, aut de suscipienda peregrinatione Apostolorum Petri & Pauli limina, vel ad sancti Jacobum in Compostellam.

12. Sepeliens hæreticos, & illis adherentes in sacro.

Casus Episcopales in Diœcesi Frisingensi reservati.

1. Divinatio, sortilegium, & incantatio, atque omne magicum exercitium, si fuerint peccata mortalia, quod iudicio prudentis Confessarij relinquimus.
2. In parentes proprios violenta manuum injectio.
3. Homicidium voluntarium, aut notabilis membri abscissio.
4. Incestus in primo & secundo consanguinitatis gradu: item stuprum violentum: Raptus: & Sodomia.
5. Procuratio abortûs, aut sterilitatis.
6. Absolutio ab hæresi, sine speciali Nostrâ Communionem.

In Augustana Diœcesi sequentes reservantur.

1. Homicidium voluntarium.
2. Casus habens majorem excommunicationem annexam.
3. Incestus cum Moniali professâ, cum cognata vel affine in primo & secundo gradu.
4. Veneficium, Incantationes Magicæ, Maleficium, abusus SS. Eucharistiæ & Sacrarum Reliquiarum ad artes magicas.
5. Violatio sigilli Confessionis Sacramentalis.

§. II.

Forma absolvendi à Censuris, & irregularitate.

Et si non omnis Casus reservatus excommunicationem aut aliam censuram annexam habeat, idcircoque hoc casu etiam speciali formâ ad absolutionem non

indigeat; quando tamen annexam habet ejusmodi
suarum, sequentes formæ observandæ sunt.

*Absolutio à Censuris in foro con-
scientiæ.*

Dominus noster JESUS Christus te absolvat, &
authoritate ipsius (vel si ab homine acceperis
facultatem ab his censuris absolvendi) à N. (scilicet
solvo te à vinculo Excommunicationis (vel Suspendi-
onis) vel Interdicti, quam (vel quod) propter
delictum (vel causam) incurristi (seu incurrisse delictum
es) in nomine Patris & Filij, & Spiritûs sancti.

Notandum, hanc formam, si aliquis extra forum
scientiæ à Suspensione aut Interdicto absolvendus
pari posse, dummodo prima illa verba Dominus
JESUS Christus te absolvat: omittantur.

*Absolutio ab Excommunicatione in foro
exteriori.*

1. Si potestas absolvendi ab excommunicatione
scientiâ Sacerdoti commissa fuerit à superiore, & in
dato certa forma sit præscripta, illa omnino servanda
verò in mandato seu commissione dicitur: in forma
Ecclesiæ consueta absolvat: hæc servanda sunt.

2. Excommunicatus ei, ob cuius offensam in ex-
communicationem incurrit prius, si potest, satisfaciatur. Si
tunc non possit, sufficientem cautionem præbeat, aut
si eam præstare non potest, juret se, cum primum
satisfacturum: & si crimen, ob quod in excommuni-
cationem incidit, sit grave, juramentum ab eo exigatur
vendo mandatis Ecclesiæ, quæ illi fient pro tali causa.

3. Denique hunc absolvendi ritum observabit
Pœnitentem coram se utroque genuflexo, in hunc

in fuerit (secus si famina) usque ad camisiam exclusivè
 deudato, virga aut funiculis sedens leviter percutit, di-
 cendo totum Psalmum, Misere mei Deus, &c. cum
 Gloria Patri, &c. Deinde surgit & aperto capite dicit:
 Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater no-
 ster. Erue nos inducas in tentationem. R. Sed libera
 nos a malo. V. Salvum fac servum tuum (vel ancillam
 tuam) Domine. R. Deus meus sperantem in te. V.
 Nihil proficiat inimicus in eo (inea) R. Et filius ini-
 quitatis non apponat nocere ei. V. Esto ei Domine
 tuus fortitudinis. R. A facie inimici. V. Domine
 exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te ve-
 niat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper & parcere:
 suscipe deprecationem nostram, ut hunc famulum
 tuum (hanc famulam tuam) quem (quam) excommu-
 nicationis sententia constringit, miseratione tuæ pietatis
 clementer absolvat. Per Christum Dominum nostrum.
 R. Amen.

4. Mox sedet, & cooperto capite dicit:

Dominus noster Jesus Christe absolvat: & ego
 auctoritate ipsius, & sanctissimi Domini nostri Papæ
 (vel Reverendissimi Episcopi N. vel talis Superioris)
 tibi commissâ, absolvo te, &c. ut supra.

5. Quod si plures sint causæ, ob quas quispiam est ex-
 communicatus, omnes in absolutione sunt exprimendæ: ne
 alioquin à solis expressis censeatur absolutus.

*Absolutio generalis à Censuris & peccatis
tempore Jubilai.*

Dominus noster JESUS Christus te absolvat & auctoritate ejusdem, ac Domini nostri Papæ N. hac parte fungor, absolvo te ab omni vinculo excommunicationis (*suspensionis*) & interdicti, si quodcumquod contraxisti, & restituo te sacramento Ecclesiæ, communioni & unitati. Deinde ego te absolvo ab omnibus peccatis tuis, in nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Si pœnitens sit Laicus, omittitur verbum
nis.

Dispensatio circa Irregularitatem

I. Si verò Confessario, siue in foro conscientie,
ita, data est potestas dispensandi super irregularitatibus,
postquam absoluerit à peccatis, addat consequenter
eandem auctoritate dispenso tecum super Irregularitatibus
(vel irregularitatibus, si sunt plures) in quibus
quas) ob talem causam (vel tales causas eas dispensa-
do) incurristi, & habilem reddo, & restituo te ad
sacramentum Ordinis & officiorum tuorum, in nomi-
ne Patris, & Filij, & Spiritus sancti, Amen. Si
habet Ordinem, dicatur: Habilem te reddo ad
Ordines suscipiendos, vel etiam ad alia, juxta
Mandati.

2. Quod si necesse sit titulum Beneficii restituere fructus male perceptos condonare, subiungat:

Et restituo tibi titulum (scilicet titulos) Beneficiorum) & condono tibi fructus male percipit.
In nomine Patris ✱, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

§. III.

Modus disponendi Pœnitentem, infirmum maxime, ad legitimam Confessionem faciendam.

Umsape Confessiones excipienda sint illorum infirmorum, qui vel ob dolores & vim morbi disponere sufficienter non possunt ad dolorem, aliisque actus convenientes eliciendos, ideo ut ad manum habeat Sacerdos ejusmodi actus & preces, placuit eos huc apponere.

ORATIO

Ante Confessionem.

O Mein Herr Jesu Christe/wahrer Gott und Mensch / mein Schöpffer und Erlöser. Dieß willich dich billich über alle ding soll lieben/und liebe/so reuet mich von gankem Herzen/das ich dich jemals belandiget hab. Nimm mir aber ernstlich für / hinfort nicht mehr zu sündigen / und alle begangene Sünden mit wahrem Schmerzen vollkommenlich zu beichten / und zu büßen. Bitte dich derohalben demüthig umb Verzeihung / und opffere dir zur Gnugthuung auff dein H. Leyden / sampt den Verdiensten deiner gebenedeyten Mutter / und aller Heyligen / wie auch mein gankes Leben / und Schmerzen; und hoffe festiglich auff dein unendliche Güte und Barmherzigkeit / du werdest mir durch die Verdienst deines kostbarlichen Bluts und bitteren Todes alle meine Sünd und Missethaten gnädiglich verzeihen / auch kräftige Hülff mittheilen/damit ich mein Leben bessern / und darinn biß in den Tod verharren möge / Amen.

E s

Ein

**Ein anders durch anmüthige
Seuffzer.**

3. O mein allerliebster HErr Iesu Christe / glaub festiglich / daß du dein heiliges Blut zu Vergebung meiner Sünden vergossen / und auch die Zähl das H. Sacrament der Beicht hast gegeben / darumb dann sey gelobt und gebenedeyet in ewigkeit.

4. O HErr Iesu Christe / mein einziger Trost und Zuflucht / ich hoffe festiglich / du werdest durch Krafft dises H. Sacraments meine Sünden vollkommenlich verzeihen / und kräftige Gnade verleihen / dieselbe hinfüran ernstlich zuvermenden. laße mich nicht zuschanden werden.

5. O HErr Iesu Christe / weil du mich so geliebt hast / also liebe auch ich dich von innerem grund meines Herzens / und ist mir derentwegen nichtig leyd / daß ich dich mein höchstes und bestes Gut so schwärzlich beleidiget hab. Nimm mir ernstlich für / dich hinfüran nicht mehr zu beleidigen / und alles / was ich dir oder anderen zur Ehre und zu leisten schuldig bin / völlig zuerstaten.

6. O allerliebster IESU / du wahres Lamm Gottes / daß du hinnimmest die Sünd der Welt / laß dich durch die unendliche Lieb / mit der du für uns gestorben bist / du woldest mir alle begangene Sünden gnädig verzeihen / und kräftige Gnade verleihen / daß ich dieselbe anjeko mit wahrer Reu beichten / hinfüran auß eyfferiger Lieb gegen dir gänzlich zuvermenden möge / Amen.

7. O Sanfftmütigster IESU / gleichmüthig / mir und anderen Feinden so barmherzig, alles /

mir wider dich gethan / verzehest / also verzeß auch ich
um deinet willen allen / die mich jemahls beleidiget
haben / und bitte dich von Herzen / daß auch du ihnen
und allen anderen Sünderen gnädig verzeihen / und
Gnad / ihre Sünden warhafftig zu beichten und zu
erlösen / verleyhen wollest.

8. O liebeiche Mutter der Barmherzigkeit / und
andere meine heilige Patronen ; ach erbarmet
auch / und bittet für mich / und alle andere Sünder /
auf daß wir alle unsere Sünden warhafftig bereuen /
beichten und besseren mögen / Amen.

Nach der Beicht.

9. O allerliebster HErr JESU Christ / ich sag
dir demüthigsten Dank / daß du nicht allein das H.
Sacrament der Beicht eingesetzt / sonder auch dessel-
ben Frucht mich so oft bißhero / und jetzt abermal hast
wollen genießen lassen. O wolte Gott / ich künde
dich wegen solcher Gutthat unendlich loben / und lie-
ben. Ach gütigster JESU / ich bitte dich inniglich
durch dein unermessene Barmherzigkeit / du wollest
mir dein Gnad verleyhen / daß ich dein Göttliche
Majestät hinfort nicht mehr freywillig beleidige.
Verzehe mir auch alles / was ich in diser Beicht oder
sonst gesündigt hab / gleichwie auch ich von Herzen
verzehe allen / die mich beleidiget haben ; und wün-
sche ihnen alles dasjenige Gut / das ich mir selbst be-
gehre. Ach allerliebster JESU / in deinem heiligen
Leben und Wunden stehet alle meine Hoffnung und
Vertrauen / verleyhe derohalben / daß ich durch de-
ren Kraft alle Sünd vermeyden / und je mehr Schul-
den mir von dir seyn nachgelassen worden / je inbrün-
niger ich dich meinen Gott und HErrn lieben möge.

10. O unbesleckte Jungfrau MARIA / alle meine heilige Patronen / bittet für mich und Sündler / daß wir unser Leben ernstlich bessern / Gott unseren HERN von Herzen lieben und danken mögen / Amen.

Seufftzer.

11. O HERZ / du hast mein Seel erlediget / nicht zu grund gangen ist. Mein Seel ist nicht Spaz errettet worden: Der Strick ist zerbrochen und wir erlediget worden.

12. Du hast / O HERZ / meine Strick zerbrochen / dir will ich derothalben das Opfer deß Lobes darbringen. Geschworen hab ich / und ernstlich genommen / die Gebott deiner Gerechtigkeit zu halten.

13. HERZ / sey nicht ingedenck meiner begangenen Sünden / sonder thue sie mit deiner Barmhertzigkeit bedecken.

Pro Sacerdotibus & aliis.

14. O benignissime JESU, Redemptor & solator meus, quid retribuam tibi pro tanta caritate? non solum hoc Sacramentum instituisti, sed etiam illius toties mihi applicuisti. O utinam pro hoc beneficium infinites Te laudare, benedicere, et gratias agere possim!

15. Ah, piissime JESU! da mihi, obsecro per tuam misericordiam tuam, gratiam istam, ut de tua Majestatem tuam deinceps nunquam amplius debeat te offendam. Ignosce quoque, quidquid in hac confessione, aut unquam aliàs deliqui, sicut & ego me tui ignosco omnibus, qui me unquam offenderunt, et orque illis eandem gratiam, quam mihi ipsi exopto.

16. Ah JESU mi dilectissime! in sanctissima passione & vulneribus tuis omnis spes mea reposita est. Fac ego, obsecro, ut virtute illorum de omnibus vitiis triumphem, & quantò plura per te mihi remissa sunt debita, tantò ardentiori te DEUM meum amore complectar, qui vivis & regnas in sæcula sæculorum, Amen.

17. O Sanctissima & immaculatè concepta Virgo MARIA, & vos omnes SS. Patroni mei, intercedite, oratio, pro me, & optatam peccatorum veniam, veramque vite emendationem mihi, aliisque Peccatoribus impetrate. Amen.

Suspiria.

18. Eruiisti, Domine, animam meam, ne periret. Projecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

19. Dirupisti, Domine, vincula mea, tibi sacrificando hostiam laudis. Juravi, & statui custodire judicia justitiæ tuæ.

20. Ne reminiscaris, Domine, delicta mea, neque iniquitatem sumas de peccatis meis, sed citò anticipet me misericordia tua.

CAPVT V.

DE SACRAMENTO
EUCHARISTIÆ.

DE hac potissimum, quando Infirmis præbenda est, hoc in loco agitur; & quia interdum antè, quam collata sit Eucharistia, disponendus est ager, ut illam dignè recipiat, ad hunc finem servire illi poterunt sequentes orationes & suspiria.

§. I. De

§. I.

De Præparatione ad sumendam Eucharistiam.

1. O Allerliebster HErr JESU Christ / ich gläubiglich / daß du in diesem H. Sacrament de
Leib und Seel / mit der Gottheit und Menschheit gegenwärtig sehest. Bette dich derohalben an / und verehere dich mit tieffester Demut / und wünsch dir
Herzen / daß du von allen Geschöpfen auff die beste Weis verehret / und geliebt werdest.

2. O HErr JESU / ich erkenne mit höchster Danckbarkeit / und erfreue mich / daß du begehrest mir einzukehren. Bin auch bereit / dich meinem und HErrn auff's würdigst / als mir möglich / zu empfangen.

3. O gütigster JESU / es ist mir herzlich lieb / daß ich dich mein höchstes Gut so oft / und so häufig belehde / und nimm mir ernstlich für / dich füran nicht mehr freywillig zu verlezen / damit du derzeit in mir ein würdige Wohnung finden magst.

4. O mildester JESU / ich opffere dir mit größter Demut auff mein Herz / und alles / was ich habe / und bitte / du wollest dir dasselbe nach deinem Willen gefallen zu beraiten.

5. O barmherzigster JESU / gleichwie ein Hirschen dürstet nach dem Wasser / also dürstet meine Seel zu dir. Komme / O HErr / dann nach deiner meiner Seelen Begierd.

6. O liebeichster JESU / dich lieb ich von ganzem meinem Herzen / weil du mich so sehr geliebt hast / und zu einem Pfand solcher Lieb dein H. Blut gegeben hast.

7. O HER JE SU / ich bin nicht würdig / daß
du eingehst under mein Tach / sonder sprich nur ein
Wort / so wird mein Seel gesund.

Ein anders.

8. O Himmelscher Vatter / sihe / hie kommet zu
der verlorne Sohn / welcher auß deinem Haus ge-
wichen / und die Güter deiner Göttlichen Gnad so
angevondt hat. Ach Vatter ich hab gesündigt
dir / und in dem hohen Himmel / und bin nicht
werth / daß ich dein Kind genennt werde. Doch aber
arm dich meiner / lauff mir entgegen / umbfang
mich in dem Kuß deß Frides / gib mir widerumb das
Gewand der Unschuld / lade mich zu der Mahlzeit / wel-
che du von dem Leib und Blut deines allerliebsten
Sohns hast zubereitet / damit ich durch dieselbe er-
nützt / und ersättiget / dir hinfüran beständiger an-
hänge / und in deinem Haus und Gnad hie zeitlich /
und dort ewig verbleibe / Amen.

Seufftzer.

9. O gütigster JE SU / mit solchem Glauben /
hoffnung / Lieb / und Reinigkeit begehrt ich dich zu
empfangen / wie dich empfangen und verlangt hat
die allerheiligste Mutter / da sie dem Botschafft-
Engel demütig geantwortet hat: Sihe / ich bin ein
Dienerin deß HEREN / mir geschehe nach deinen
Worten.

10. Woher kommet mir dise Gnad / daß mein
HER sich würdiget zu mir zu kommen? Ach HER /
ich bin nicht würdig / daß du eingehst under mein
Tach / sonder sprich nur ein Wort / so wird mein ar-
mer Seel gesund.

11. O HERZ / weiche von mir / dann ich bin
Sünder. Aber ich nimm mir für / nicht mehr zu
digen. So komme dann / O HERZ JESU
thue dein Ankunfft nicht verweilen.

12. O HERZ / was ist der Mensch / daß du
gedenckest? oder was ist des Menschen Sünd /
es heimsuchest?

Pro Sacerdotibus.

13. *Pro his aptissima videri possunt preces, quae
Mater Ecclesia in SS. Missae Sacrificio praescribit.
itaque infirmus, aut alius illius loco.*

14. Domine JESU Christe, Fili DEI vivi,
voluntate Patris, cooperante Spiritu sancto,
tem tuam Mundum vivificasti: libera me per
crosanctum Corpus & Sanguinem tuum ab omni
iniquitatibus meis, & universis malis, & fac me
semper inherere mandatis, & à te nunquam
permittas, qui cum eodem DEO Patre, & Spiritu
cto vivis & regnas DEUS in saecula saeculorum.

15. Perceptio corporis tui, Domine JESU
quod ego indignus sumere praesumo, non mihi
niat in iudicium & condemnationem; sed pro
tate profit mihi ad tutamen mentis & corporis
medelam percipiendam. Qui vivis &c.

16. Credo in te, o suprema veritas: Specto
aeterna felicitas: revereor te, o tremenda Majestas:
te, o incomprehensibilis bonitas: glorifico te, o
fima Deitas: Doleo medullitus, quod unquam
fenderim.

In Gegenwart des H. Sacraments

17. Geye gegrüßt du wahrer Leib Christi
MARIA geboren / und an dem Creutz auf
gehangt.

17. Auch von Blut und Wasser gestossen. Gese
h mein Speiß in meinem letzten Sterbstündlein;
18. O gürtiger / O süßer JESU / ein Sohn Mariæ er
arm dich meiner.

19. O gürtiger JESU / du bist kommen / die Sün
de selig zu machen / deren ich der erste und größte bin.
So komme dann / und hanle mich.

20. Ave verum corpus, natum de MARIA
Virgine

Vere passum, immolatum in Cruce pro
homine,

Cujus latus perforatum, undâ fluxit &
sanguine,

Esto mihi prægustatum mortis in examine

O clemens, ô pie, ô dulcis JESU

Fili MARIE, miserere mei. Amen.

21. Venisti, ô bone JESU, in Mundum, peccatores
salvos facere, quorum primus ego sum. Veni ergo, &
erue me.

22. Bone Pastor, panis vere,

JESU mei miserere,

Tu me pascere, me tuere,

Tu me bona fac videre

In terra viventium.

23. O Ferculum Angelicum,

Esto mihi viaticum,

Ad mortis iter ultimum.

In würclicher Genüßung.

24. Der Leib meines HERN JESU Christi be
zähre mein Seel zu dem ewigen Leben.

25. Nun / O HERN / lasse deinen Diener ruhen
in Frieden / dann meine Augen haben gesehen /
D und

und mein Mund empfangen den wahren
land.

25. O HErr / ich hab dich gehalten / und
nicht lassen / biß daß du mir deinen Götlichen
gen gegeben hast.

26. Ich hab gefunden denjenigen / den mein
liebet. Ich hab ihn gehalten / und will ihn nicht
von mir lassen.

27. O HErr bleib bey mir / dann die Nacht
mit herzu.

28. O du edle Seel Christi heilige mich:
Christi heyle mich: O Blut Christi träncke mich:
Wasser der Seiten Christi wasche mich:
Christi stärke mich: O gütiger JEſu erhöhe mich:
In deine Wunden verbirge mich: Laß mich
nicht gescheyden werden: Vor dem bösen Feind
birge mich: In der Stund meines Todes ruffe mich:
und laß mich zu dir kommen / damit ich dich
deinen Heiligen in Ewigkeit lieben und loben
Amen.

29. Nunc dimittis servum tuum, Domine,
dum verbum tuum in pace, quia viderunt oculi
mei gustavit salutare tuum.

30. Domine, non dimittam te, donec benedi-
cas mihi.

31. Inveni, quem diligit anima mea: tenui
eum, non dimittam.

32. Mane mecum, Domine, quoniam vita
nostra vespescit.

33. Anima Christi sanctifica me: Corpus Chri-
sti nutre me: Sanguis Christi inebria me: Aqua lateris
Christi lava me: Passio Christi conforta me: O bone
Iesu exaudi me.

audeli me : intra vulnera tua absconde me : ne permit-
tus me separari à te : ab hoste maligno defende me : in
morta mortis meæ vocame, & jube me venire ad te, ut
cum Sanctis tuis laudem, & glorificem te in sæcula sæ-
culorum. Amen.

Nach der Genüßung.

24. O HErr JESU Christe / ich glaub abermahl
möglich / daß du warhafftig bey mir hast eingeklehrt/
und mich mit deiner Gegenwart geheiligt hast/grüß-
dich derohalben / lobe / und verehere dich mit höchster
Ehrut / und lade zu mir alle deine Heiligen / damit
ich mit mir nach allen ihren Kräfften loben / und
danken.

25. O JESU / ich sag dir höchsten Dank / daß
du nicht allein dieses heilige Sacrament eingestellt /
sonder auch so oft / und heut sonderlich mich desselben
heilighafft gemacht hast. Opffere dir auch zu schul-
den Dancbarkeit auff eben diesen deinen heiligen
Abend / sambt allen Communionen und Messopfferen /
welche einmal in der ganzen Welt seyn verricht wor-
den / wie nicht weniger auch mich selbst / und alles/
was ich hab / und bitte demütig / du wollest dir dieses
Opffer wolgefällig / und angenehm seyn lassen.

26. O JESU / jetzt erkenne ich abermal dein un-
erschöpfliche Lieb / und nimme mir ernstlich für / dich
zu sorgen von Herzen zu lieben / wie ich dann hiemit
und deiner Lieb willen aller Sünd und bösen Begir-
den gänzlich absage.

27. O JESU / in dir steht all mein Hoffnung
und Vertrauen / bitte dich derohalben durch die Lieb/
daß du dieses H. Sacrament eingesezt / und mir
und wider mitgetheilt hast / du wollest mir geben /
D 2 was

was du mir zum nützlichsten zuseyn erachtest / so-
lich aber ein wahren Haß der Sünden / Lieb zu
gung / Gedult im Leyden / und letztlich ein glück-
End meines Lebens.

38. O JESU / ich befihl dir auch alle lebendigen
Todten / sonderlich aber meine Oberen / Väter
ten / Gutthäter / und alle / die sich meinem Ge-
solen / oder sonst meiner Hülff vormöchten / be-
und bitte dich abermahl durch dein H. Leib und Blut
du wollest den Abgestorbenen die ewige Ruhe ver-
hen / den Lebendigen aber ein wahre Lieb und E-
zu diesem H. Sacrament / und alles / was zum
Leib und Seel nützlich ist / gnädiglich mittheilen.

39. O JESU / ich laß dich nicht von mir /
du mir / und allen / welche ich dir jetzt befohlen
den begehrten Seegen mittheilest.

Ein anders.

40. O gütigster HERR JESU Christ / ich
höchstes Lob und Danck / daß du mich armen
lenden Sünder auß keinem meinem Verdien-
der allein auß deiner eignen grundlosen Barm-
keit mit deinem köstlichen Leib und Blut
gespeiset hast.

41. Bitte dich zugleich mit höchster Demu-
Vertrauen / du wollest mir verleyhen / daß ich
treffliche Mahlzeit mir nicht gerauche zum
und Verdammnuß / sonder zu Verzeihung der
den / und zu Trost und Hehl meiner armen
Seel.

42. Verschaffe auch / O JESU / daß dieses Sa-
crament sey ein Weegzehrung wider alle Ver-
und Anlauff meiner Feind / damit ich sicher
das himmlische Vatterland gelangen möge.

43. O JESU / du hast gesagt: Wer isset mein
Fleisch / und trincket mein Blut / der bleibt in mir /
und ich in ihm: Bleibe derohalben auch jetzt bey und
in mir / damit auch ich in dir / und in deiner Gnad / in
der Catholischen Kirch / und in dem Weeg deiner
Gebote verbleiben / und wandlen möge.

44. Letztlich / O JESU / hilff mir mein kurzes
Leben Christlich und glücklich vollenden / damit ich
zum Mahl zu dem jenigen Oster-Mahl komme / in wel-
chem du deinen Auserwählten selbst ein sichtbärlliche
Ernähung / reichliche Ersättigung / ewige und immer-
währende Freud / und vollkommene Seligkeit seyn
wirst. Amen.

Alia Ecclesia.

45. Purificent nos, quæsumus, omnipotens & mi-
sericors Deus, Sacramenta, quæ sumpsimus, & interce-
ssionibus omnibus Sanctis tuis præsta, ut hoc tuum Sa-
cramentum non sit nobis reatus ad pœnam, sed inter-
cessio salutaris ad veniam: sit ablutio scelerum, sit for-
tissimum fragilium, sit contra omnia Mundi pericula fir-
mamentum, sit vivorum atque mortuorum Fidelium
consilium omnium delictorum. Amen.

46. Gratias tibi ago, Domine sancte, Pater Omni-
potens, æterne Deus, qui me Peccatorem indignum Fa-
vorem tuum, nullis meis meritis, sed sola dignatione mi-
sericordiæ tuæ, saturare dignatus es pretioso corpore &
sanguine Filij tui, Domini nostri JESU Christi, & pre-
stas, ut hæc sancta Communio non sit mihi reatus ad
pœnam, sed intercessio salutaris ad veniam: sit mihi ar-
matura fidei, & scutum bonæ voluntatis: sit vitiorum
evacuatio, concupiscentiæ & libidinis extermi-
natio: caritatis & patientiæ, humilitatis & obedientiæ,
D 3 omni-

omniūque virtutum augmentatio: contra infirmorum omnium tam visibilium, quam invisibilium firma defensio: motuum meorum tam carnalium, quam spiritualium perfecta quietatio: in te uno ac vero Deo atque firma adhesio, atque finis mei felix consummatio. Precor te, ut ad illud ineffabile convivium meum rem perducere digneris, ubi Tu cum Filio tuo & Spiritu sancto, Sanctis tuis es lux vera, satietas plena, gaudium sempiternum, jucunditas consummata, & felicitas perfecta. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

§. II.

Actus Communionis Infirmorum.

1. **I**ngrediens verò locum, ubi est infirmus, dicit huic domui. *R.* Et omnibus habitantibus in domo.
2. Tum depositum Sacramentum super mensam, sicut in sacramento corporali, genuflexus adorat, omnibus in cubentibus, & mox accepta aqua benedicta, dicit infirmum, & cubiculum, dicens Antiphonam: *Asperges me Domine hyssopo, & mundabor: lavabis me, & nivem dealbabor: & primum versum psalmi: Miserere mei Deus, cum Gloria Patri. Sicut erat. Postea de repetitur Antiphona: Asperges me, &c. Postea Adjutorium nostrum in nomine Domini. *R.* Dominus excelsus cælum & terram. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *R.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Domine ad adjuvandum me festina. *R.* Et cum spiritu tuo.*

Oremus.

Exaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, eterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foveat, protegat, atque defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Per Christum Dominum nostrum. *R.* Amen.

3. His dictis, accedat ad infirmum, ut cognoscat, num bene dispositus ad suscipiendum sacrum Viaticum, & si non, vel aliqua peccata confiteri: & illum audiat, atque absoluat: quamvis prius deberet esse rite confessus, nisi infirmus se confessum aliter urgeat. Si tamen quispiam ex certa causa debitis occultis, votis, restitutionibus rei aliena, reconciliandis inimicis, interrogandus judicaretur, id prudenter suaviter fiat.

4. Si infirmus confiteri velit, alios loco aliquantum interim exesse jubeat, & confessione absolutà, revocet.

5. His expeditis, hortetur infirmum dispositum, ut deus & firmà fide Corpus Domini recipiat, & circumstantes moneat, ut pro infirmo orent, sequenti, vel alio tempore suavi modo: conversus ad egrum dicit:

Beliebter (Geliebte) in Christo dem Herrn. Dennach ihr von dem Allmächtigen Gott mit dieser Schwachheit väterlich und miltiglich heimbsucht/ auch solche Heimbsuchung von euch gehorcht/ und williglich angenommen/ und darüber die weitere nothwendige Mittel/ durch die heilige Beicht und Buß biß dato ergriffen worden; ingleichem ihr nehmet das heiligste Sacrament des wahren Fleisch und Bluts Jesu Christi / als die wahrhafftige Lebens- und seligmachende Weegspeiß / zu empfangen / wanns euer Verlangen traget/ Also wollet ihr vorher vor diesem allerheiligsten Sacrament in eurer Seel festen Glauben und herzliche Andacht zu erwirken/ euch befeihen.

Deinde ad circumstantes se vertens, dicit:

Solche Gnad von Gott zuerlangen / wollen wir gesambt in der stille mit gebognen Knyen betten und andächtiges Vatter unser/ und Englischen Gruß.

6. Postea sit de more confessio generalis sive ab ipso, sive ejus nomine ab alio, latine.

7. Sacerdos facie ad agrum conversa, ita tamquam tergum nunquam vertat venerabili Sacramento, Misereatur tui, &c. Indulgentiam, &c.

8. Deinde factâ genuflexione, accipit Sacramentum de vasculo, atque illud elevans ostendit infirmo, dicens: Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. *Das Lamb Gottes / sehet welches hinnimmt die Sünden der Welt; dein more solito ter dicat:*

Domine non sum dignus, ut intres sub te ducam meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea.

Si ager non intelligat, dicatur germanice: Dñe ich bin nicht würdig / daß du eingehst unter dein Dach / sonder sprich nur ein Wort / so wird geliehet mein Seel.

9. Et infirmus simul cum Sacerdote dicat eadem mentem semel submissâ voce, si potest.

10. Tum Sacerdos datus infirmo Eucharistiam dicens: Accipe frater (vel soror) viaticum Domini nostri Jesu Christi, qui te custodiat ab hoste maligno, & perducatur in vitam æternam, Amen.

11. Si verò Communio non datur per modum Viatici, dicat more ordinario: Corpus Domini nostri Jesu Christi custodiat animam tuam in vitam æternam, Amen.

12. Communio autem per modum Viatici ministratur infirmo, probabile est, quod infirmus eam amplius sumere non possit.

13. Quod si mors immineat, & periculum sit in hoc tunc dicto, Misereatur, &c. prædictis precibus contentus, vel ex parte omisus, ei statim Viaticum prebeat.

14. Postea Sacerdos abluat digitos, nihil dicens, & infirmo detur ablutio, & subjungat coram venerabili Sacramento.

facrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur
memoria passionis ejus, mens repletur gratia, & futura
gloria nobis pignus datur.

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster.

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos a malo

V. Salvum fac servum tuum.

R. DEUS meus sperantem in te.

V. Mitte ei Domine auxilium de Sancto.

R. Et de Sion tuere eum.

V. Nihil proficiat inimicus in eo.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

V. Esto ei Domine turris fortitudinis.

R. A facie inimici.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte, Pater omnipotens, sempiternus
Deus, te suppliciter deprecamur, ut huic famu-
lo, sacrosanctum corpus Domini nostri Jesu Christi
filij tui accipienti, ad animæ, & corporis sui pro-
fit remedium sempiternum.

Protege Domine hunc famulum tuum subsidiis pa-
tris, & B. Mariæ Virginis patrocinis confidentem, a
cunctis hostibus redde securum.

Omnipotens sempiternus Deus, salus æterna creden-
tium, exaudi nos, pro hoc famulo tuo infirmo (vel
famulo

tamulâ) misericordiae tuæ implorantes auxilium ,
 redditâ sibi sanitate in Ecclesiâ tuâ gratiarum tibi re-
 rat actionem. Per Dominum nostrum Iesum Chri-
 stum Filium tuum , qui tecum vivit , & regnat in unita-
 te Spiritûs sancti DEUS , per omnia sæcula sæculorum
 Amen.

15. *Nota in Dicefis Frisingana Rituali Sacerdotis*
ablutionem tantum jubetur dicere : Dominus vobiscum
Ec. ac primam orationem.

16. *His expletis, redit ad egrotum, ipsūque exple-*
mur, & instruit pro diversitate, & exigentiâ personarum
verbis accommodatis, paucis, & suaviter propositis: ut
quod serviet adhortatio posita infra post acceptam Extre-
mae Unctionem.

17. *Monebit quoque infirmum leni & suavi modo de*
Extrema Unctione, vel tum statim, si periculose decem-
bat, vel si locus egroti ab Ecclesia longè distat, ac propterea
accrescente repente morbo, sacerdos tam expedite ad-
non potest, aut saltem ingravescente periculo, dum animæ
sensus sani sunt, suscipiendâ.

18. *Deinde si particula Sacramenti in vasculo ser-*
uerit (superesse autem semper debet, praterquam si in
longioris itineris genuflectit, surgit & accipiens vasculum
eum sanctissimo Sacramento, facit cum eo signum crucis
super infirmum, nihil dicens, & reverenter illud deferens
ordine, quo venerat, revertitur ad Ecclesiam, dicens pro-
vatum per viam Psalmum Laudate Dominum de caeli
& alios Psalmos, & Hymnos, prout tempus feret.

19. *Quod si ob difficultatem, aut longitudinem itine-*
ris, vel quia eâ, quâ decet, veneratione, Sacramentum ad
Ecclesiam commodè reportari non potest, sumpta fuerit
una tantum particula consecrata, ut dictum est, tunc eâ

firmo administratâ, Sacerdos, prædictis precibus recitatis, agrotum aquâ benedictâ aspergit, & manu benedicit, dicens: Benedictio Dei omnipotentis, Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, descendat super te, & maneat semper. R. Amen. Atque unâ cum aliis privato habitu, extinctis luminibus, umbellâ demissâ, latente pyxide, ad Ecclesiam, vel domum quisque suam revertatur.

CAPUT VI.

DE SACRAMENTO
EXTREMÆ UNCTIONIS.

Articulus I.

De disponendo agro ad hoc Sacramentum.

1. *U*m perventum fuerit ad locum ubi jacet infirmus, Sacerdos intrans cubiculum dicit: Pax huic domui.
2. Et omnibus habitantibus in eâ.

2. Deinde deposito Oleo super mensam, agroto crucem per osculandam porrigit, mox in modum crucis (id est, ter, in medio, à dexteris, & sinistris rei aspergendâ) eum aquâ benedictâ, & cubiculum, & circumstantes aspergit, dicens Antiphonam Asperges &c. ut supra. pag. 52.

3. Quod si agrotus voluerit confiteri, audiat illum, & absolvat.

4. Deinde piis verbis illum consolatur, & de hujus Sacramenti vi, atque efficacîâ, si tempus ferat, breviter admonet, & quantum opus sit, ejus animum confirmet, & in spem erigat vitæ æternæ; quam in rem suaviter, & opportunè, prout vel status morbi, vel agri conditio feret, instillabit.

collabitur infirmo sequens brevis monitio: simulque alii
tes monebuntur, ut pro aegroto orent, simulibus verbis.

5. *Conversus ad agram dicit:*

Geliebter (Geliebte) in Christo dem HERRN
Dieweil der Allmächtige gütige GOTT gegenwärtig
Krankheit euch zu einer Erinnerung der menschen-
lichen Schwachheit und Sterblichkeit / dann zu un-
erer Übung der Gedult / und zu abtödtung aller
verdienten Straffen / in bester Meinung verordnet
und zugeschiekt / benebens auch zu einem Trost / Gei-
len und Leibs Stärck / dann zu Nachlassung der gei-
stlichen Straffen / das .H. Sacrament der heiligen
Ölung eingesezt ; also wollet ihr solches heiliges
Mittel gebührend zu empfangen / nach bestem Ver-
mögen euch beraitet machen. Sprecht mir des-
halben mit Andacht nachfolgendes Gebett.

6. O HERR JESU Christ / der du durch deinen
Apstel gesagt hast: Ist jemand krank und leidet
der ruffe zu ihm die Priester / und lasse sie über ihn ölen
ten / und mit Öl salben in dem Namen des HERRN
und das Gebett des Glaubens wird dem Kranken
helffen / und der HERR wird ihn erleichtern / und
wann er in Sünden ist / werden sie ihm vergeben
den. Ich bitte dich demütig / du wollest durch
das .H. Sacrament mich wider alle feindliche An-
schläge des bösen Feinds stärken / und bewahren / die
übrige / und nicht zu genügen abgeübte Sünden
gnädiglich nachlassen / und die Gesundheit des Leibes
wann es zu deiner Ehr / und meinem Heyl gerathet
widerumb zustellen / Amen.

7. O amantissime Domine JESU, credo firmam
me, Te hoc Sacramentum ad corporis, animaeque salutem

nam ac solatium instituisse, desidero proinde illud cum
omni possibili reverentia ac devotione suscipere, demis-
se rogans, ut eisdem effectus mihi juxta SS. beneplaci-
um tuum concedere digneris. Veni ergo, ô vere Sa-
maritane, & oleo tuæ misericordiæ, ac vino caritatis
unge, & sana me.

3. Deinde ad circumstantes se convertens dicat:

Damit aber gegenwärtige francke Persohn dises
Sacrament mit erwünschtem Frucht empfangen
kann / wollen wir gesambt mit gebogenen Knyen in
der still ein andächtiges Vatter unser / und Englischen
Gruß betten.

Articulus II.

Actus Extremae Unctionis.

Postea stans versus agrum ad latus mensæ, in qua
depositum est sacrum Oleum, dicit:

1. V. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R.
Qui fecit cælum & terram. V. Dominus vobiscum.
Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Introeat, Domine Jesu Christe, domum hanc sub
nostræ humilitatis ingressu, æterna felicitas, divina
prosperitas, serena læticia, charitas fructuosa, sanitas
perpetua: effugiat ex hoc loco accessus demonum:
adstant Angeli pacis, domumque hanc deserat omnis ma-
gna discordia. Magnifica, Domine, super nos no-
men sanctum tuum: & benedic ✕ nostræ conversatio-
nis sanctifica nostræ humilitatis ingressum, qui sanctus
& pius es, & permanes cum Patre & Spiritu sancto, in
secula sæculorum. Amen.

Oremus, & deprecemur Dominum nostrum Jesum
Chri-

Christum, ut benedicendo benedicat ✠ hoc tabernaculum, & omnes habitantes in eo, & det eis Angelum bonum custodem, & faciat eos sibi servire ad conficiendum mirabilia de lege suâ: avertat ab eis omnes contrarias potestates: eripiat eos ab omni formidine, & omni perturbatione, ac sanos in hoc tabernaculo vivere dire dignetur. Qui cum Patre & Spiritu sancto regnat Deus in sæcula sæculorum. Amen.

Oremus.

EXaudi nos, Domine sancte, Pater omnipotens, eterne Deus, & mittere digneris sanctum Angelum tuum de cælis, qui custodiat, foveat, protegat, & que defendat omnes habitantes in hoc habitaculo. Christum Dominum nostrum. R. Amen.

3. *Que orationes, si tempus non patiatur, ex parte vel in totum poterunt omitti.*

4. *Tum de more factâ confessione generali, latine, & vulgari sermone, Sacerdos dicat: Misereatur tui, & indulgentiam, &c.*

5. *Antequam Parochus incipiat ungere infirmum, moneat adstantes, ut, ubi commodum fuerit, pro hoc tempore, & adstantium numero, vel qualitate, recitent septem Psalmos Poenitentiales, cum Litanis, & preces capite sequenti positas, dum ipse Unctionis Sacramentum administrat.*

6. *Cum nemo alius adest, qui ista recitet, ipse Sacerdos, cum tempus patitur, dicet: aut saltem Psalmum Misere, & Litanias latine, vel si eger petat, aut et ipse respondere vult, germanicè, devotè, & distinctè recitabit.*

7. *His peractis, Sacerdos accedit ad lectum infirmæ, extensâ manu dexterâ, facit ter signum crucis super eam, &c.*

In nomine Patris ✠, & Filij ✠, & Spiritus ✠ sancti,
extinguatur in te omnis virtus diaboli per impositionem
manuum nostrarum, & per invocationem omnium
sanctorum Angelorum, Archangelorum, Patriarcha-
rum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Con-
fessorum, Virginum, atque omnium simul Sanctorum.
Amen.

8. Deinde intincto pollice in Oleo Infirmorum, in mo-
do Crucis ungit infirmum, in partibus hic subscriptis,
quando propriis locis verba forma, in hunc modum.

Ad oculos.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijs-
simam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid
per vim deliquisti, Amen.

Minister vero, si est in sacris Ordinibus, vel ipse sacer-
dos inungens, post quamlibet Unctionem tergat loca
uncta novo semper globulo bombacij, vel rei similis, ex-
tra in vase munda reponat, ad Ecclesiam postea deferenda.

Ad aures.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijs-
simam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
aurum deliquisti, Amen.

Ad nares.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijs-
simam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
narium deliquisti, Amen.

Ad os, compressis labiis.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam pijs-
simam misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quidquid per
os & locutionem deliquisti. Amen.

Ad

Ad manus, interius.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam piissimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quicquid
tactum deliquisti, Amen.

*Sacerdotibus manus non inunguntur interius, sed
terius.*

Ad pedes.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam piissimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quicquid
gressum deliquisti, Amen.

Ad lumbos, sive renes.

Per istam sanctam Unctionem ✠, & suam piissimam
misericordiam, indulgeat tibi Dominus, quicquid
lumborum delectationem deliquisti, Amen.

*Hac autem Unctio ad lumbos omittitur semper
minis, atque etiam in veris, qui ob infirmitatem
sine periculo moveri non possunt.*

9. *Quibus omnibus peractis, Sacerdos medullam
vel sale non benedicto abstergit digitos, cumprimis
pollicem, quo usus est in Unctione, ac tum manus
luit, & extergit linteo, dein stans versus agrum dicit.*

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
ter noster, &c. *ψ.* Et ne nos inducas in tentationem.
℞. Sed libera nos a malo. *ψ.* Salvum fac servum tuum
(*famulam tuam*) *℞.* Deus meus speranter in te.
Mitte ei Domine auxilium de sancto. *℞.* Et de
tuere eum (*eam.*) *ψ.* Esto ei Domine turris fortitudinis.
℞. A facie inimici. *ψ.* Nihil proficiat inimico
eo (*in eam.*) *℞.* Et Filius iniquitatis non apponet
re ei. *ψ.* Domine exaudi orationem meam. *℞.* Et
mor meus ad te veniat. *ψ.* Dominus vobiscum.
cum spiritu tuo.

Oremus.

Domine Deus, qui per Apostolum tuum Jacobum locutus es: infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiae, & orent super eum, ungentes eum Oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei: cura quaesumus, Redemptor noster, sancti Spiritus languores istius infirmi, ejusque sancta vulnera, & dimitte peccata, atque dolores cunctos mentis, & corporis ab eo (*ab ea*) expelle, plenamque internam & externam sanitatem misericorditer redde, ut opere misericordiae tuae restitutus (*restituta*) ad pristina reparet officia. Qui cum Patre, & Spiritu sancto vivis, & regnas Deus, in saecula saeculorum. *℟. Amen.*

Oremus.

Espece, quaesumus Domine, famulum tuum *N.* (*famulam tuam N.*) in infirmitate sui corporis facientem, & animam refove, quam creasti: ut castigatibus emendatus (*emendata*) se tua sentiat medicinam curam. (*salvaram.*) Per Christum Dominum nostrum. *℟. Amen.*

Oremus.

Domine sancte, Pater Omnipotens, aeternae Deus, qui benedictionis tuae gratiam aegris infundendo corporibus, facturam tuam multiplici pietate custodis: invocationem tui nominis benignus assiste, ut famulum tuum (*famulam tuam*) ab aegritudine liberatum (*liberatum,*) & sanitate donatum (*donatum,*) dexteram tuam erigas, virtute confirmes, potestate tuearis, atque Ecclesiae tuae sanctae, cum omni desiderata prosperitate servas. Per Christum Dominum nostrum. *℟. Amen.*

E

10. Ad

10. *Ad extremum, pro infirmi qualitate. & capite
re, salutaria monita breviter praeberet poterit, quibus
mus ad moriendum in Domino confirmetur. & ad
das demonum tentationes roboretur, hoc, vel simile*

Geliebter (Geliebte) in Christo dem HERRN
Under wehrender diser Kranckheit / wollet
gen empfangenen disen heiligen Sacrament
zeit danckbar / und in GOTT wol getrost seyn.
neben alles widriges und beschwärliches in bedau
cher Gedult / nach belieben GOTTES / übertragen
unerschrocken das jenige erwarten / und
nehmen / was und wie es GOTT mit eurem
Leben und Gesundheit verordnen wirdet: Ne
me wollet ihr die anjetzt durch diß heilige Sac
erthailte Gnad nicht allein beständig / durch
dung aller schwären Sünden / in euch behalten
der stets durch mögliche und fügliche Werd
lerley guten Wercken / forderist aber durch
wachsende Verainigung mit dem GÖTTlichen
vermehrten / und die hiemit zwischen GOTT und
Seel vernewerte Verbündnuß solcher gestalt
verändert und unbemäliget beschützen / daß
Zeit diser eurer beschwärlichen Leibs-Hamb
euer Herz und Gemüth von allen unnöthigen
chen Sorgen und Verlangen abwendet / und
mit eurem GOTT und HERRN je mehr und
ainbare / damit euer Seel als ein Geistliche
Christi jederzeit fähig und bereit seye / nicht all
Christo ihrem Bräutigamb in der ihm ge
Zeit zu dem ewigen Hochzeitmahl berueffen
auch mit dem weissen Kleyd deren GOTT
Zugenden in Freuden eingelassen zuwerden.

Deinde conversus ad circumstantes, & curam agri habentes, dicit:

Im Christo dem HERN geliebte Umbstehende / sonderbahr diejenige / so diser Francken Persohn / warten / werden hienit erinnert und gebetten / sie den Kranken mit guter gelegenheit dessen / was ihm vorgehalten / ihrer seits / auch sittsamblich zu unterstützen / nach nothdurfft erinnern / und nicht gedulden / daß diese Francke Persohn mit unzeitigen / unbedachten / und weltlichen Gedancken / Sorgen / und Beschwäg auff wäckerley Weeg von der Betrachtung Gottes / und Befürderung seines Hails abgezogen werde.

11. Post hac in modum Crucis aspergit infirmum aqua benedicta, dicens: Asperges me hyssopo, &c. & extendit manus benedicens: Benedictio Dei omnipotentis Patris &c. ut supra pag. 52.

12. Crucem autem, & aquam benedictam, nisi hac intra egrotus domi habeat, coram eo relinquit, ut illam convenienter aspicere, & pro sua devotione osculari, & amplexari, aqua vero benedicta saepe aspergi possit.

13. Admonet etiam domesticos, & ministros infirmis, si morbus ingruat, vel infirmus incipiat agonizare, ipsum Parochum accersant, ut morientem adjuvet, animam Deo commendat: sed si mors imminet, quam discedat, Sacerdos animam Deo rite commendat.

14. Denique assumpto vase cum sacro Oleo, cum birtel supra caput, ad Ecclesiam, eo modo, quo exivit, receptum, in qua sacrum Oleum diligenter suo loco clausum reponit, clavem penes se retinens.

15. Minister verò, vel ipse Sacerdos, globulos bombacij

ad extergenda inuncta loca adhibitos, & in mundo repositos, ad Ecclesiam deferre, ibidem in sacro reposito aut statim comburere, cineresque in idem Sacramentum mittit.

16. Aqua verò lotionis per domesticos influentiam quam, aut cœmeterium, vel alias mundum ac huiusmodi locum effundatur.

Articulus III.

Preces dicenda apud Infirmum tempore Extremae Vnctionis.

SEPTEM PSALMI POENITENTIALES

Pro Infirmis, dum sacro liniuntur Oleo, seu pro illis necessitate, dicuntur flexis genibus.

Antiph. Ne reminiscaris.

Psalmus 6.

Domine, ne in furore tuo arguas me: neque iram tuam corripias me.

Miserere mei Domine, quoniam infirmus sum: me Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea.

Et anima mea turbata est valde: sed tu Domine usquequo?

Convertere Domine, & eripe animam meam: non vultum me fac propter misericordiam tuam.

Quoniam non est in morte qui memor sit tui: inferno autem quis confitebitur tibi?

Laboravi in gemitu meo, lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo.

Turbatus est à furore oculus meus: in veterem iram omnes inimicos meos.

Discedite à me omnes, qui operamini iniquitatem :
quoniam exaudivit Dominus vocem fletus mei.

Exaudivit Dominus deprecationem meam : Domi-
nus orationem meam suscepit.

Erubescant & conturbentur vehementer omnes
inimici mei : convertantur & erubescant valde ve-
lociter.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper : & in
secula seculorum, Amen.

Psalmus 31.

Beati, quorum remissæ sunt iniquitates : & quorum
directa sunt peccata.

Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum :
neque est in spiritu ejus dolus.

Quoniam tacui, inveteraverunt ossa mea : dum cla-
marem tota die.

Quoniam die ac nocte gravata est super me manus
tua : conversus sum in ærumna mea, dum configitur
anima.

Delictum meum cognitum tibi feci : & injustitiam
meam non abscondi.

Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam
Domino : & tu remisisti impietatem peccati mei.

Pro hac orabit ad te omnis sanctus : in tempore
opportuno.

Verumtamen in diluvio aquarum multarum : ad eum
non approximabunt.

Tu es refugium meum à tribulatione, quæ circum-
dedit me : exultatio mea erue me à circumdanti-
bus meis.

Intellectum tibi dabo, & instruam te in via hie, gradieris : firmabo super te oculos meos.

Nolite fieri sicut equus & mulus : quibus non est intellectus.

In campo & freno maxillas eorum constringe : non approxinant ad te.

Multa flagella peccatoris : sperantem autem in Domino, misericordia circumdabit.

Lætamini in Domino, & exultate iusti : & gloriemini omnes recti corde.

Gloria Patri, &c.

Psalmus 37.

Domine, ne in furore tuo arguas me : neque in ira tua corripas me.

Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi : & corripuisti super me manum tuam.

Non est sanitas in carne mea à facie iræ tuæ : non est pax ossibus meis, à facie peccatorum meorum.

Quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt cor meum : & sicut onus grave gravatæ sunt super me.

Putraverunt & corruptæ sunt cicatrices meæ : à facie insipientiæ meæ.

Miser factus sum, & curvatus sum usque in finem : tota die contristatus ingrediebar.

Quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus : non est sanitas in carne mea.

Afflictus sum, & humiliatus sum nimis : rugiebat à gemitu cordis mei.

Domine, ante te omne desiderium meum : & secretum meum à te non est absconditus.

Cor meum conturbatum est, dereliquit me.

mea : & lumen oculorum meorum , & ipsum non est
mecum.

Amici mei , & proximi mei : adversum me appro-
pinquaverunt , & steterunt.

Et qui juxta me erant , de longè steterunt : & vim
faciebant , qui quærebant animam meam.

Et qui inquirebant mala mihi , locuti sunt vanita-
tes : & dolos tota die meditabantur.

Ego autem tanquam surdus non audiebam : & sicut
mutus non aperiens os suum.

Et factus sum sicut homo non audiens : & non ha-
bens in ore suo redargutiones.

Quoniam in te Domine speravi : tu exaudies me
Domine DEUS meus.

Quia dixi , ne quando supergaudeant mihi inimici
mei : & dum commoventur pedes mei , super me ma-
gna locuti sunt.

Quoniam ego in flagella paratus sum : & dolor meus
in conspectu meo semper.

Quoniam iniquitatem meam annuntiabo : & cogi-
tabo pro peccato meo.

Inimici autem mei vivunt , & confirmati sunt super
me : & multiplicati sunt , qui oderunt me iniquè.

Qui retribuunt mala pro bonis , detrahebant mihi :
quoniam sequebar bonitatem.

Ne derelinquas me Domine DEUS meus : ne dis-
cesseris à me.

Intende in adjutorium meum : Domine DEUS sa-
lutaris meus.

Gloria Patri , &c.

E 4

Psalm.

Miserere mei DEUS : secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate meâ : & a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco : & peccatum meum contra me est semper.

Tibi solvi peccavi, & malum coram te feci : ut confiteris in sermonibus tuis, & vincas, cum iudicaveris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum : & in peccatis concepit me Mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti : incerta, & callida sapientiæ tuæ manifestaſti mihi.

Asperges me hyssopo, & mundabor : lavabis me, & super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium, & lætitiā : & cor meum tabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis : & omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me DEUS : & spiritum rectum innova in visceribus meis.

Ne projicias me a facie tuâ : & spiritum sanctum tuum ne auferas a me.

Redde mihi lætitiā salutaris tui : & spiritum rectum pali confirma me.

Docebo iniquos vias tuas : & impii ad te convertentur.

Libera me de sanguinibus DEUS, DEUS meus : & exultabit lingua mea iusticiam tuam.

Domine labia mea aperies : & os meum annuntiabit
laudem tuam.

Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem utique :
holocaustis non delectaberis.

Sacrificium DEO spiritus contribulatus : cor con-
turbatum, & humiliatum DEUS non despicias.

Benigne fac Domine in bonâ voluntate tuâ Sion : ut
reificentur muri Jerusalem.

Tunc acceptabis sacrificium iustitiæ, oblationes, &
holocausta : tunc imponent super altare tuum vi-
mos.

Gloria Patri, &c.

Psalmus 101.

Domine exaudi orationem meam : & clamor meus
ad te veniat.

Non avertas faciem tuam à me : in quacunque die
tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacunque die invocavero te : velociter ex-
audi me.

Quia defecerunt sicut fumus dies mei : & ossa mea
sicut cinerem aruerunt.

Percussus sum ut scœnum, & aruit cor meum : quia
oblitus sum comedere panem meum.

A voce gemitûs mei : adhæsit os meum carni meæ.

Similis factus sum pellicano solitudinis : factus sum
sicut nycticorax in domicilio.

Vigilavi : & factus sum sicut passer solitarius in
tecto.

Tota die exprobrabant mihi inimici mei : & qui
persecubantur me, adversum me jurabant.

Quia cinerem tanquam panem manducabam : &
porum meum cum fletu miscebam.

E s

A facie

A facie iræ & indignationis tuæ : quia elevasti me.

Dies mei sicut umbra declinaverunt : & ego sicut fœnum arui.

Tu autem Domine in æternum permanes : & memoriale tuum in generatione & generationem.

Tu exurgens misereberis Sion : quia tempus reddendi ejus, quia venit tempus.

Quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus : & ræ ejus miserebuntur.

Et timebunt gentes nomen tuum Domine : & omnes reges terræ gloriam tuam.

Quia ædificavit Dominus Sion : & videbitur gloria sua.

Respexit in orationem humilium : & non spernit precem eorum.

Scribantur hæc in generatione altera : & populus qui creabitur, laudabit Dominum.

Quia prospexit de excelsis sancto suo : Dominus de cælo in terram aspexit.

Ut audiret gemitus compeditorum : ut solueret filios interemptorum.

Ut annuntient in Sion nomen Domini : & laudent ejus in Jerusalem.

In conveniendo populos in unum : & reges, ut congre-
viant Domino.

Respondet ei in viâ virtutis suæ : paucitatem dierum
meorum nuntia mihi.

Ne revoces me in dimidio dierum meorum : generatione & generationem anni tui.

Initio tu Domine terram fundasti : & opera
manuum tuarum sunt cæli.

De Sacramento Extreme Vactionis.

73

Ipsi peribunt, tu autem permanes: & omnes sicut
vestimentum veterascent.

Et sicut opertorium mutabis eos, & mutabuntur:
tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient.

Filij servorum tuorum habitabunt: & semen eorum
in saculum dirigetur.

Gloria Patri, &c.

Psalmus 129.

DE profundis clamavi ad te Domine: Domine
exaudi vocem meam.

Fiant aures tuæ intendentes: in vocem deprecationis
meæ.

Si iniquitates observaveris Domine: Domine quis
sustinebit?

Quia apud te propitiatio est: & propter legem
tuam sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus: speravit anima
mea in Domino.

A custodia matutinâ usque ad noctem: speret Israël
in Domino.

Quia apud Dominum misericordia: & copiosa apud
eum redemptio.

Et ipse redimet Israël: ex omnibus iniquitatibus

Gloria Patri, &c.

Psalmus 142.

Domine exaudi orationem meam, auribus percipe
obsecrationem meam: in veritate tuâ exaudi me
in tuâ justitiâ.

Et non intres in iudicium cum servo tuo: quia non
iustificabitur in conspectu tuo omnis vivens.

Quia

Quia persecutus est inimicus animam meam ;
miliavit in terrâ vitam meam.

Collocavit me in obscuris sicut mortuos sepulchra ;
anxiatus est super me spiritus meus , in me turbatus
est cor meum.

Memor fui dierum antiquorum , meditatus sum
omnibus operibus tuis ; & in factis manuum tuarum
meditabar.

Expandi manus meas ad te ; anima mea sicut aqua
sine aqua tibi.

Velociter exaudi me Domine ; defecit spiritus
meus.

Non avertas faciem tuam à me ; & similis eris
ascendentibus in lacum.

Auditam fac mihi manè misericordiam tuam ;
in te speravi.

Notam fac mihi viam , in quâ ambulem ; quia
levavi animam meam.

Eripe me de inimicis meis Domine , ad te confu-
doce me facere voluntatem tuam , quia DEUS
es tu.

Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam
propter nomen tuum Domine vivificabis me in veritate
tua.

Educes de tribulatione animam meam ; & in
misericordia tua disperdes omnes inimicos meos.

Et perdes omnes , qui tribulant animam meam ;
quia ego servus tuus sum.

Gloria Patri , &c.

Antiph. Ne reminiscaris Domine delicta nostrorum
parentum nostrorum ; neque vindictam sumas delictis
nostris.

LITANIÆ MAJORES

*Pro Infirmis, dum sacro linuntur Oleo, seu pro aliâ
necessitate, dicuntur flexis genibus.*

Yrie eleison.

Christe eleison.

Yrie eleison.

Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Pater de cælis DEUS,

Redemptor Mundi DEUS,

Spiritus sancte DEUS,

sancta Trinitas unus DEUS,

sancta Maria,

sancta DEI Genitrix,

sancta Virgo Virginum,

sancte Michael,

sancte Gabriel,

sancte Raphael,

Omnes sancti Angeli, & Archangeli, Orate pro nobis.

Omnes sancti beatorum spirituum Ordines, Orate.

sancte Joannes Baptista, Ora pro nobis.

Omnes sancti Patriarchæ, & Prophetæ, Orate.

sancte Petre, Ora pro nobis.

sancte Paule, Ora.

sancte Andrea, Ora.

sancte Jacobe, Ora.

sancte Joannes, Ora.

sancte Thoma, Ora.

sancte Jacobe, Ora.

sancte Philippe, Ora.

sancte Bartholomæe, Ora.

Sancte

Sancte Matthæ,
Sancte Simon,
Sancte Thadæe,
Sancte Matthia,
Sancte Barnaba,
Sancte Lusa,
Sancte Marce,
Omnes sancti Apostoli & Evangelistæ,
Omnes sancti Discipuli Domini,
Omnes sancti Innocentes,
Sancte Stephane,
Sancte Laurenti,
Sancte Vincenti,
Sancti Fabiane, & Sebastiane,
Sancti Joannes, & Paule,
Sancti Cosma, & Damiane,
Sancti Gervasi, & Provasi,
Omnes sancti Martyres,
Sancte Silvester,
Sancte Gregori,
Sancte Ambrosi,
Sancte Augustine,
Sancte Hieronyme,
Sancte Martine,
Sancte Nicolae,
Sancte Corbiniane,
Omnes sancti Pontifices, & Confessores,
Omnes sancti Doctores,
Sancte Antoni,
Sancte Benedicte,
Sancte Bernarde,
Sancte Dominice,

Sanctæ Franciscæ,	Ora.
Omnes sancti Sacerdotes, & Levitæ,	Orate.
Omnes sancti Monachi, & Eremitæ,	Orate.
Sancta Maria Magdalena,	Ora.
Sancta Agatha,	Ora.
Sancta Lucia,	Ora.
Sancta Agnes,	Ora.
Sancta Cæcilia,	Ora.
Sancta Catharina,	Ora.
Sancta Anastasia,	Ora.
Omnes sanctæ Virgines, & Viduæ,	Orate.
Omnes Sancti, & Sanctæ DEI,	Intercedite pro nobis.
Propitius esto,	Parce nobis Domine.
Propitius esto,	Exaudi nos Domine.
Ab omni malo,	Libera nos Domine.
Ab omni peccato,	Libera.
Ab ira tuâ,	Libera.
Ab interitu, & improvisâ morte,	Libera.
Ab insidiis diaboli,	Libera.
Ab ira, & odio, & omni malâ voluntate,	Libera.
Ab initio fornicationis,	Libera.
Ab fulgure, & tempestate,	Libera.
Ab morte perpetuâ,	Libera.
Ab mysterio sanctæ Incarnationis tuæ,	Libera.
Ab Adventum tuum,	Libera.
Ab Nativitatem tuam,	Libera.
Ab Baptismum, & sanctum Jejunium tuum,	Libera.
Ab Crucem, & Passionem tuam,	Libera.
Ab Mortem, & Sepulturam tuam,	Libera.
Ab sanctam Resurrectionem tuam,	Libera.
Ab admirabilem Ascensionem tuam,	Libera.
Ab Adventum Spiritus sancti Paracliti,	Libera.
	In

In die Iudicij,

Peccatores,

Ut nobis parcas,

Ut nobis indulgeas,

Ut ad veram poenitentiam nos perducere digneris,

Ut Ecclesiam tuam sanctam regere & conservare digneris,

Ut domnum Apostolicum, & omnes Ecclesiasticos Ordines, in sancta Religione conservare digneris,

Ut inimicos sancte Ecclesie humiliare digneris,

Ut Regibus, & Principibus Christianis, pacem, & concordiam, donare digneris,

Ut cuncto populo Christiano pacem, & unitatem agere digneris,

Ut nosmetipsos in tuo sancto servitio conformare, & conservare digneris,

Ut mentes nostras ad caelestia desideria erigas,

Ut omnibus benefactoribus nostris sempiternam retribuas,

Ut animas nostras, fratrum, propinquorum, & benefactorum nostrorum ab aeterna damnatione liberare digneris,

Ut fructus terrae dare, & conservare digneris,

Ut omnibus fidelibus defunctis requiem aeternam concedere digneris,

Ut nos exaudire digneris,

Fili DEI,

Agnus DEI, qui tollis peccata Mundi, Parce nobis,

Agnus DEI, qui tollis peccata Mundi, Exaudi nos,

Agnus DEI, qui tollis peccata Mundi, Misereere nostri.

Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Kyrie eleison.

Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster, *secret.*

Et ne nos inducas in tentationem.

Sed libera nos à malo.

Psalmus 69.

DEUS in adiutorium meum intende : Domine ad
adjuvandum me festina.

Confundantur, & revereantur : qui quærunt ani-
mam meam.

Avertantur retrorsum, & erubescant : qui volunt
mihi mala.

Avertantur statim erubescences : qui dicunt mihi,
euge, euge.

Exultent, & lætentur in te omnes, qui quærunt te :
& dicant semper, Magnificetur Dominus, qui diligunt
nomen tuum.

Ego vero egenus, & pauper sum : DEUS ad-
juva me.

Adjutor meus, & Liberator meus es tu : Domine
non moreris.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper : & in
secula seculorum, Amen.

Salvos fac servos tuos.

DEUS meus, sperantes in te.

Esto nobis, Domine, turris fortitudinis.

A facie inimici.

F. Nihil

℣. Nihil proficiat inimicus in nobis.

℟. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

℣. Domine non secundum peccata nostra facias nobis.

℟. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

℣. Oremus pro Pontifice nostro *N.*

℟. Dominus conservet eum, & vivificet eum: & post mortem faciat eum in terrâ, & non tradat eum in manum inimicorum ejus.

℣. Oremus pro benefactoribus nostris.

℟. Retribuere dignare, Domine, omnibus nobis benefactoribus propter nomē tuū vitam æternam.

℣. Oremus pro fidelibus defunctis.

℟. Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

℣. Requiescant in pace.

℟. Amen.

℣. Pro fratribus nostris absentibus.

℟. Salvos fac servos tuos, Deus meus, sperantes in te.

℣. Mitte eis, Domine, auxilium de Sancto.

℟. Et de Sion tuere eos.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper, & miserebere: suscipe deprecationem nostram: ut in omnes famulos tuos, quos delictorum catena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer absolvat.

Exaudi, quæsumus Domine, supplicium precantum tibi parce peccatis: ut pariter nobis indulgentiam tribuas benignus & pacem.

Ineffabilem nobis, Domine, misericordiam tuam
clementer ostende: ut simul nos, & à peccatis omni-
bus extas; & à pœnis, quas pro his meremur, eripias.

DEUS, qui culpâ offenderis, pœnitentiâ placaris:
preces populi tui supplicantis propitius respice: & fla-
gella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris mere-
mur, averte.

Omnipotens sempiterne DEUS, miserere famulo
tuo Pontifici nostro N. & dirige eum secundum tuam
clementiam in viam salutis æternæ: ut te donante tibi
beata cupiat, & totâ virtute perficiat.

DEUS, à quo sancta desideria, recta consilia, & ju-
sta sunt opera: da servis tuis illam, quam Mundus dare
non potest, pacem: ut & corda nostra mandatis tuis
cedant, & hostium sublatâ formidine, tempora sint tuâ
protectione tranquilla.

Ure igne sancti Spiritûs renes nostros, & cor no-
strum, Domine: ut tibi casto corpore serviamus, &
sereno corde placeamus.

Fidelium DEUS omnium Conditor, & Redem-
ptor, animabus famulorum famularumque tuarum re-
missionem cunctorum tribue peccatorum: ut indul-
gentiam, quam semper optaverunt, piis supplicationi-
bus consequantur.

Actiones nostras, quæsumus Domine, aspirando
adjuvando prosequere: ut cuncta nostra
operatio & operatio à te semper incipiat, & per te cœpta
consumetur.

Omnipotens sempiterne DEUS, qui vivorum do-
minaris simul, & mortuorum, omniumque misereris,
nos tuos Fide & opere futuros esse prænosceis: te sup-
pliciter exoramus, ut pro quibus effundere preces de-

crevimus, quosque vel præsens sæculum adhuc in te
ne retinet, vel futurum jam exutos corpore suscepi
intercedentibus omnibus Sanctis tuis, pietatis tue co
mentia omnium delictorum suorum veniam capere
quantur. Per Dominum &c.

R. Amen.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

V. Exaudiat nos omnipotens & misericors Dominus.

R. Amen.

V. Et fidelium animæ per misericordiam DEI reco
scant in pace.

R. Amen.

*Parochus easdem Litanias (omissis latinis) seu
germanico idiomate, cum tempus & locus fieri, pro
mi qualitate & desiderio recitare potest: & nesciam
si velit, clarè, vel saltem tacite, & illius loco circumscri
tes, cum voluerint, in eadem lingua devotè respo
derunt.*

*Eadem Litania Majores pro capto, desiderio. U
portunitate aliquorum egrotantium, ante, vel post
etiam inter actum Extremae Vnctionis, devotè a Sa
dote, vel astantibus, vel ab ipso etiam ego
recitanda.*

Letaney

Zu den Heiligen Gottes bey den
Kranken vor oder nach der H. Letzt-
Oelung zusprechen.

Er erbarme dich unser.

Christe erbarme dich unser.

Her erbarme dich unser.

Christe höre uns.

Christe erhöre uns.

Ott Vatter von Himmel / erbarme dich unser.

Ott Sohn / Erlöser der Welt / erbarme dich unser.

Ott heiliger Geist / erbarme dich unser.

Heilige Dreysaltigkeit / einiger Gott / erbarme dich
unser.

Heilige MARIA /

Bitt für uns.

Heilige Gottes Gebärerin /

Bitt für uns.

Heilige Jungfrau aller Jungfrauen /

Bitt für uns.

Heiliger Michael /

Bitt für uns.

Heiliger Gabriel /

Bitt für uns.

Heiliger Raphael /

Bitt für uns.

Heilige Engel und Erz-Engel /

Bittet für uns.

Orden der seeligen Geister /

Bittet für uns.

Johannes der Tauffer /

Bitt für uns.

Heilige Patriarchen und Propheten /

Bittet.

Petre /

Bitt für uns.

Paule /

Bitt für uns.

Andrea /

Bitt für uns.

Jacobe /

Bitt für uns.

Johannes /

Bitt für uns.

Thoma /

Bitt für uns.

H. Ja-

H. Jacobe/
 H. Philippe/
 H. Bartholomæe/
 H. Matthæe/
 H. Simon/
 H. Thadæe/
 H. Matthia/
 H. Barnaba/
 H. Luca/
 H. Marce/
 Alle H. Apostel und Evangelisten/
 Alle Heilige Jünger Christi/
 Alle Heilige Unschuldige Kindlein/
 H. Stephane/
 H. Laurenti/
 H. Vincenti/
 Heiliger Fabian und Sebastian/
 Heiliger Cosma und Damiane/
 Heiliger Gervasi und Prothasi/
 Alle Heilige Martyrer/
 H. Silvester/
 H. Gregori/
 H. Ambrosi/
 H. Augustine/
 H. Hieronyme/
 H. Martine/
 H. Nicolae/
 H. Corbiniane/
 Alle heilige Bischöf und Bischöfgen/
 Alle heilige Lehrer/
 H. Benedicte/
 H. Antoni/

h. Bernharde/	Bitt für uns.
h. Dominice/	Bitt für uns.
h. Francisce/	Bitt für uns.
Alle heilige Priester und Leviten/	Bittet für uns.
Alle heilige Mönch und Einsidler/	Bittet für uns.
h. Maria Magdalena/	Bitt für uns.
h. Agnes/	Bitt für uns.
h. Lucia/	Bitt für uns.
h. Agatha/	Bitt für uns.
h. Cecilia/	Bitt für uns.
h. Catharina/	Bitt für uns.
h. Anastasia/	Bitt für uns.
Alle heilige Jungfrauen und Wittfrauen/	Bittet.
Alle Heiligen und Heiligin Gottes/	Bittet für uns.
Gott uns gnädig. <i>℞.</i> Verschone unser O H Erz.	
Gott uns gnädig. <i>℞.</i> Erhöre uns O H Erz.	
Von allem Ubel/	Erlöse uns O H Erz.
Von aller Sünd/	Erlöse.
Von deinem Zorn/	Erlöse.
Von dem gähnen und unversehenlichen Todt/	Erlöse.
Von heimlicher Nachstellung des bösen Feinds/	Erlöse.
Von Zorn/ Haß/ und allem bösen Willen/	Erlöse.
Von dem Geist der unreinigkeit/	Erlöse.
Von dem ewigen Todt/	Erlöse.
Durch das Geheimnuß deiner H. Mensch- werdung/	Erlöse.
Durch dein Zukunfft/	Erlöse.
Durch dein Geburt/	Erlöse.
Durch dein Tauff und H. Fasten/	Erlöse.
Durch dein Creutz und Leyden/	Erlöse.
Durch dein Todt und Begräbnuß/	Erlöse.
	Durch

Durch dein H. Auferstehung/

Durch dein wunderbarliche Auffahrt/

Durch die Zukunft deß H. Geists/

An dem Tag deß Gerichts/

Wir arme Sünder. R. Bitten dich/ erhöre uns.

Daß du unser verschonest. R. Wir bitten dich/

höre uns.

Daß du uns verzeihest. R. Wir bitten dich/

uns.

Daß du uns zu wahrer Buß bringen wöllest/

bitten dich/ erhöre uns.

Daß du dein heilige Kirch regieren und erhalten

lest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du den Apostolischen Obersten Hirten

Ständ der Kirchen in deiner heiligen Religion

halten wöllest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du die Feind deiner heiligen Kirchen demütigen

wöllest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du den Königen/und Christlichen Fürsten

und wahre Einigkeit geben wöllest/ Wir bitten dich/

erhöre uns.

Daß du allem Christlichen Volck/ Fried und Einigkeit

verleihen wöllest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du uns selbst in deinem heiligen Dienst

und erhalten wöllest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du unsere Gemüther zu den himmlischen

gierden aufrichdest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du allen unseren Gutthätern die ewige

gebest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Daß du unsere Seelen/auch unserer Brüder

und Gutthäter/von der ewigen Verdammnis

ledigest/ Wir bitten dich/ erhöre uns.

Du die Früchten des Erdreichs geben / und behüten wöllest / Wir bitten dich / erhöre uns.

Du allen verstorbenen Christglaubigen die ewige Ruhe wöllest geben / Wir bitten dich / erhöre uns.

Du uns wöllest erhören / Wir bitten dich / erhöre uns.

Du Sohn Gottes / Wir bitten dich / erhöre uns.

O du Lamb Gottes / der du hinnimbst die Sünd der Welt / verschone unser O Herr.

O du Lamb Gottes / der du hinnimbst die Sünd der Welt / erhöre uns O Herr.

O du Lamb Gottes / der du hinnimbst die Sünd der Welt / erbarme dich unser.

Christe höre uns.

Christe erhöre uns.

Herr erbarme dich unser.

Christe erbarme dich unser.

Herr erbarme dich unser.

Vater unser / *re.* Wird in der still gesprochen.

1. Und führe uns nicht in Versuchung.

2. Sonder erlöse uns von dem Ubel / Amen.

Psalmus 69.

O Gott merck auff mein Hülff: Herr ehle mir zu helfen. Schamroth und zu schanden sollen werden / die meiner Seel nachstellen.

Sie müssen zurück gewendt / und geschendt werden: die mir Übels wünschen.

Sie müssen eines gangs gewendt / und zu schanden werden: die von mir sagen / da / da / also wollen wirs haben / also wollen wirs haben.

Freuen / und frölich müssen seyn in dir alle / die dich suchen / und immerdar sagen / hochgelobt sey Gott / die dein Heyl lieben.

Ich

Ich aber bin elend und arm / O Gott hilf mir
dann du bist mein Helfer und Erretter: Herr
zeich / und saume dich nicht.

Ehr sey dem Vatter / und dem Sohn / und dem
heiligen Geist.

Als Er war im Anfang / jetzt / und allwegen / und
ewigen Zeiten / Amen.

V. Mach heylwürdig deine Diener /

R. Die in dich hoffen mein Gott.

V. Seye uns Herr ein starcker Thurn /

R. Wider unsere Feind.

V. Laß den Feind nichts vermögen wider uns.

R. Vnd das Kind der Bosheit schade uns nicht.

V. Herr handle nicht mit uns nach unsern
den.

R. Und vergilt uns nicht nach unsern Bosheiten.

V. Lasset uns bitten für unseren Obersten
ten V.

R. Der Herr erhalte ihn / mache ihn lebendig
und seelig auff Erden / und geb ihm nicht in die Hand
seiner Feind.

V. Lasset uns bitten für unsere Wolthaten /

R. O Herr du wollest allen unseren Wolthaten
ren umb deines Nahmens willen das ewig Leben
ben / Amen.

V. Lasset uns bitten für alle abgestorbene
glaubige.

R. Herr gib ihnen die ewige Ruhe / und das
ge Liecht leuchte ihnen.

V. Lasset sie im Frieden ruhen /

R. Amen.

V. Lasset uns auch bitten für unsere abwesenden
Brüder /

1. O mein G^ott / mache deine Diener seelig / die
auf dich hoffen.

2. O H^oEr sende ihnen Hülff von dem Heiligen.

3. Und von Syon beschütze sie.

4. H^oEr erhöre mein Gebett.

5. Und mein Geschrey komme zu dir.

Gebett.

O G^ott / dessen Eigenschaft ist allzeit zuerbar-
men / und zuverschonen / nimm an unser Gebett /
auff daß uns / und alle deine Diener / welche die
ketten der Sünden verknüpft hat / die Erbarmung
deiner Gütigkeit gnädiglich auflöse.

Wir bitten dich O H^oEr / nimm an unser demüti-
ges Gebett / und verschone denen / die ihre Sünd be-
kennen / auff daß wir zugleich Verzeihung / und den
Frieden nach deiner Güte erlangen.

O H^oEr erzeige uns gnädiglich dein unaussprech-
liche Barmherzigkeit / auff daß du uns zugleich von
allen Sünden auflösest / und von der Straff / die wir
für solche verdienen / errettest.

O G^ott / der du durch die Schuld belendiget / und
durch die Buß versöhnet wirst / siehe gnädiglich an das
Gebett deines demütigen Volcks / und wende ab die
Heißel deines Grimmens / welche wir für unsere
Sünd verdienen.

Allmächtiger / ewiger G^ott / erbarme dich deines
Diens N. unsers Obersten Hirten / deines Stätt-
halters auff Erden / und lante ihn nach deiner Milde
auff den Weeg deß ewigen Heyls / daß er durch dein
Hülff / was dir gefällig / begehre / und kräftig voll-
bringe.

O G^ott /

O Gott/ von welchem die heilige Begierden
te Anschlag/ und gerechte Werck entspringen /
deinen Dieneren einen solchen Frieden / welchen du
Welt nicht geben kan / / auff daß auch unsere Herzen
deinen Gebotten ergeben / und unsere Zeiten / durch
deinen Schutz/ von des Feinds Furcht gesichert / und
fridsamb seyen.

O Herz entzünde unsere Nieren und Herzen
dem Feuer deines Geists / auff daß wir mit reinem
Leib dir dienen / und mit reinem Herzen gedien
mögen.

O Gott/ ein Schöpffer und Erlöser aller
bigen / verleyhe den Seelen deiner Diener und
nerin Nachlassung aller Sünden / auff daß sie den
Ablass / welchen sie allzeit gewünscht/ durch die
seelige Vorbitt erlangen.

O Herz wir bitten dich / du wollest unser
und Lassen mit deiner Gnad fürkommen / und durch
dein Hülff vollstrecken / daß all vnser Gebett
Werck von dir allzeit den Anfang nehmen / und
sie durch dich angefangen/ also auch geendet werden.

Allmächtiger/ ewiger Gott/ der du herrschest
die Lebendigen / und die Todten / und dich allen
barmest/ welche du auß dem Glauben und Wercken
für die deinen erkennest; wir bitten dich demütiglich
daß die/ für welche wir uns fingenommen unser
bett aufzugießen/ die entweder noch in dieser Welt
dem Leben/ oder davon abgeschieden seynd / durch
Fürbitt aller deiner Heiligen / in deiner Güte
Verzeihung aller Sünden erlangen mögen.
unsere Herrn Jesum Christum deinen
welcher mit dir lebt/ und regiert in Einigkeit

Geists / wahrer Gott von Ewigkeit zu Ewigkeit /
Amen.

V. Herr erhöre mein Gebett /

R. Und mein Geschrey komme zu dir.

V. Es wolle uns erhöere der Allmächtige und barm-
herzige Herr.

R. Amen.

V. Und die Seelen der Glaubigen sollen ruhen in
Frieden / durch die Barmherzigkeit Gottes.

R. Amen.

CAPVT VII

DE VISITATIONE
INFIRMORUM.

Quanti hæc sit momenti, ex Rituali Frisingano c. 7.
membr. 1. & mea Instructione tertia c. 6. §. 1. colli-
gitur; hoc loco ea tantum ponuntur, quæ pro praxi
seruire possunt.

Articulus I.

De bene disponendo agro.

1. Sacerdos infirmi cubiculum ingressus, primum dicat:
Pax huic domui. R. Et omnibus habitantibus

2. Mox infirmum, & lectum ejus, & cubiculum asper-
gat aqua benedicta, dicens Antiphonam: Asperges me,
Domine, hyssopo, & mundabor: lavabis me, & super
cinerem dealbabor. Vel dicere potest germanice: Unser
Herr JESUS Christ wolle dich durch dieses Was-
ser und sein heiliges Blut von aller Sünd reinigen /
und von allen Nachstellungen deiner Feinden mache
bekehren.

3. Tunc

3. Tunc ubi per varias & amicas interrogationes colloquia eum instruxerit, ut morbum suum esse patrem Dei castigationem agnoscat, ideoque cum magna patientia & humilitate eundem toleret, poterit eum hortari, ut implendo hac in parte munere suo sequentem orationem mente saltem, si ore non potest, aut non libenter vellet recitet.

4. O Allmächtiger Gott / ich glaub schiedlich daß nichts ohne deinen Göttlichen Willen geschehe und das alles / was du geschehen laßest / mit deiner Weisheit und Güte zu deiner grösseren Ehr / und unserm Hehl von dir geordnet werde. Erkennet den halben auch diese Krankheit für ein sehr große That / und sag dir darumb schuldigsten Dank / und wünsche von Herzen / daß ich mich umb diese und andere Gutthaten in Ewigkeit dankbar erweisen möge.

5. O barmherziger Gott / ich bekenne mit demütigem und zerknirschtem Herzen / daß ich dich mit allerhöchstem Gut bißhero vilfältig und schwärzlich beleidiget / und also die Straff diser Krankheit verdient hab. Ist mir derohalben herzlich leid / daß ich deinen gerechten Zorn gegen mir erweckt hab. Sag dir beynebens abermal höchsten Dank / daß du mich allhie so Väterlich abstraffest / und bin bereit diese Straff mit höchster Gedult und Gehorsam zu stehen / damit ich deiner Gerechtigkeit gnugthu und alle meine Sünd würdig abbüße.

6. Weil du aber / O gütigster Gott / uns so sehr ermahnest / daß wir zur Zeit der Trübsal zu dir kommen / und dich umb Hülff anrufen sollen / also bin auch ich betrübter Sünder zu dir meinem Noth

6. und schreibe mit deinem vilgeliebten Sohn JE-
SU. O Vatter / ist es möglich / so nimm den bitteren
Schmerz dieser Kranckheit von mir / doch aber nicht mein
Will / sonder der deine geschehe.

7. Wann derohalben / O HErr / dein grössere
Weisheit und mein Heyl erfordert / daß ich diese Kranck-
heit und Schmerzen noch länger außstehe / so werde
dein heiliger Will in mir erfüllt.

8. Allein / O barmhertziger Gott / weil ich erkenn /
daß ich auß mir selbst nichts vermag / bitt ich demü-
thig / du wollest mir kräftige Gnad verleyhen / daß ich
alles / was du mit mir anordnen wirst / von deiner
Hand gutwillig annehmen / und mit Gedult und
beständig übertragen möge.

9. Ich zwar / O allerliebster Gott / verlasse mich
gänzlich auff dein Barmhertzigkeit / und glaube fe-
stlich / daß du mich nicht über meine Kräfte wer-
den lassen beschwärt werden / sonder in diser und an-
deren meinen Betrübnuß treulich bestehen wer-
dest.

10. Doch aber / wann auß Menschlicher Schwach-
heit vielleicht ein Ungedult / oder andere ungebührende
Annehmung einschleichen wurde / bekenn ich hiemit
gütlich / daß mir solches herzlich leyd seyn werde /
und ich darumb dich meinen allergnädigsten Gott
um Verzeihung bitte. Seitmal ich nichts
andere wünsche / und begehre / als daß durch diese mein
Kranckheit dein heiliger Namen auff das höch-
ste gepriesen / und also nichts / was zu vollkommener
Ehre erfordert wird / von mir underlassen werde.

11. Wie ich dann hiemit alle meine Schmerzen /
aller tugendreiche Würckungen / so ich in wehren-
der

der meiner Kranckheit fürnehmen wird / der mein
Gott und HErrn in Vereinigung aller Sünden
und Tugenden meines Heylands JESU Christi
und aller Heiligen Gottes mit tieffster Demuth
opffere / von Herzen wünschend / und bittend / daß
Ihr sie alle gutwillig auffnehmen / und zu dem
seren Ehr / zu Trost der Abgestorbenen / und zu
niem und anderer lebendigen Menschen Nutz
Heyl geraichen lassen. Durch Christum
HErrn / Amen.

Gebett zu JESU.

12. Vallerliebster Heyland JESU Christus
ge dir höchsten Danck / daß du nicht allein für
vil gelitten / sonder auch auß sonderbarer Gnad
und Lieb mich deines heiligen Leydens theilhaftig
macht hast. Bitte dich derothalben demütig
dein bitteres Leyden und Sterben / du wollest
auch einen Theil deiner Gedult und stardmüth
Lieb mittheilen / damit ich allhie zwar dir in
ken und Leyden / dort aber in Wollust und
gleichförmig werden möge / Amen.

Gebett zu den Hh. Patronen.

13. Vallerheiligste Jungfrau und Mutter
des MARII / O H. Schutz-Engel / O H.
Ihr alle andere meine heilige Patronen / die ihr
erwer Gedult zu so grosser Glory und Freud
seht / ich bitt euch demütig / ihr wollet mir
Allmächtigen Gott Gnad erlangen / daß ich
erwerem Exempel dise Kranckheit / und and
sal mit Gedult und Lieb / so lang es Gott
übertragen / und dardurch in den ewigen
euch zugesellet zu werden / verdienen möge / Amen.

Kürzerer Weiß die oberzehlte Anmuthung
gen zu erwecken.

14. O Gott / ich glaube festiglich / daß du mir die
Kranckheit zu meinem Heyl zugehicht hast. Da-
ß du fere dein H. Namen gebenedeyt von nun an bis
Ewigkeit.

15. O mein Gott / ich erkenn / daß ich durch me-
ine Sunden diese Kranckheit vilmahl verdient hab.
O Herz / verzehe mir / und hab Gedult / und ich
will alles erstatten.

16. Aber nicht auß meinen Kräfften / sonder durch
deine Gnad / umb die ich demütig bitte / und darauff
mein Hoffnung setze.

17. Derohalben opffere ich dir auff alle meine
Schmerzen und Seuffzer in Verainigung deß H.
Vaters und Sterben meines Herrn IESU
Christi. Ach lasse es zu deiner Ehr / und meinem Heyl
gelingen.

18. O allerliebster Heyland IESU / ziehe mich
an dir / und lerne mich / mein Creutz mit Lieb und
Gedult tragen.

19. O H. Mutter Gottes / und ihr meine andere
gütliche Patronen bittet für mich / und stehet mir bey
in der Stund meines Absterbens / Amen.

Articulus I I.

De precibus, morbo durante, agro
prelegendis.

Quandoquidem Rituale Frisingense rectè monet, non
postremas Parochi partes esse, egrotantium curam
habere, atque adeò non semel eosdem, sed sæpius visitandos
merito in promptu habere debet select., quasdam, S.
G sapi

sapidas preces, quas pro varietate agris praelegere quidam
cum ipsi plerumque ob vim & molestiam morbi non
idonei ad eiusmodi preces recitandas, ipse Pastor vicari-
um suppleat.

§. I.

Preces ad SS. Trinitatem.

2. **G**ebenedeyt sey die allerheiligste Dreyfaltigkeit
und unzerteilte Dreyfaltigkeit. Ich will
benedeyen und loben / dann sie hat sich gegen
barmherzig erzaigt.

3. Die Krafft Gottes des Allmächtigen
überschatte mich: Die Weißheit Gott des
regiere mich: Die Gnad und Stärck des
erhalte mich: Die H. Dreyfaltigkeit bewahre
und führe mein Seel zu dem ewigen Leben / Amen.

4. O himmelischer Vatter / verleyhe mir Gnad
durch Christum Iesum deinen Sohn. O
Iesu Christ / ein Heyland der Welt / mache
den du mit deinem Blut erlöset hast. O H.
O starcker Gott / sey mein Stärck und Trost in
ner Noth / jetzt und in alle Ewigkeit.

§. II.

Ad Christum Crucifixum.

1. O H. Iesu Christe / mein H. Er und Heyland
ich armer elender Sünder / komme jetzt
in meinen höchsten Nothen / und bitte dich
bitter Leyden und Sterben / du wollest mich
meiner Noth nicht verlassen. Ich bin wol mit
gütiger Iesu / daß ich solches von dir erhalte
sonst ainigen Trost bey dir habe / weil ich
Sunden / arm in Verdiensten bin. Aber O

Leiden ist mein Verdienst / dein Todt ist mein
Leben / dein Auferstehung ist mein Gerechtigkeit.
Darauff will ich mich verlassen / und also getröst vor
als einem gnädigen Richter erscheinen / Amen.

6. O mein allerliebster HErr JESU / du ewiges
Heil aller deren / so in dich hoffen / dein Creutz sey mir
sichere Beschützung wider alle meine Feind.

O verwundter JESU / deine heilige Wunden
seyen mir ein gewisse Zuversicht in allen meinen Ver-
wundungen / verbirg mich in ihnen zeitlich / und ewig-

O blutiger JESU / durch dein unschuldiges
Blut welches du vergossen hast / wasche ab den Un-
thaten aller meiner lasterhaften Thaten.

§. III.

Ad Vulnera Christi.

O Du allerliebster / und süßster HErr JESU Chri-
ste / dir sey Lob / Ehr und Preys für deine heilige
Wunden / die du in deinem Leib / als man dich
das Creutz gehefft / empfangen hast. Ach verleyhe
mir / daß ich dieselbe würdig ehren / und in ihnen all-
ein Vertrauen und Hoffnung setzen möge.

O HErr JESU Christe / dir sey Lob wegen der hei-
ligen Wunden deiner gerechten Hand. Ach verleyhe
mir durch dieselbe Gnad also zu leben / und zu sterben /
daß ich einmahl zu deiner Gerechten stehen / und un-
ter die Außerwählten gezehlet werden mög.

O HErr JESU Christe / dir sey Lob / Ehr / und
Preys wegen der heiligen Wunden deiner lincken
Hand. Ach verleyhe durch dieselbe / daß ich alles / was
mir misfällt / und zur lincken Hand führet / mit
deinem Fleisß vermen den möge.

O HER JESU Christe / dir sey Lob / Ehr
Danc / wegen der heiligen Wunden deines
ten Fuß. Ach verlenhe / daß ich in deine heilige
stapffen vollkōmentlich tretten / und dir meinem
maister hiedurch angenehm / und lieb werden möge.

O HER JESU Christe / dir sey Lob / Ehr
Danc / wegen der heiligen Wunden deines
Fuß. Ach verlenhe mir / daß ich mit tapfferen
alle irdische und zergāngliche Grewden also ver
und zertrette / daß ich in dir allein meinen Trost
Grewd suchen / und finden möge.

O HER JESU Christe / dir sey Lob / Ehr
Danc / wegen der heiligen Wunden deiner
Seiten. Ach verlenhe / daß ich dich mit solcher
umbfange / daß ich würdig werde / in deiner
Seiten ein beständige Wohnung zu haben.

8. O barmhertziger HER JESU Christe / ich
dich umb deiner heiligen fünff Wunden willen
du am Stamm des heiligen Kreuzes empfang
hast / du wollest meine fünff Sinn des Leibs von
Unordentlichkeit bewahren ; auch Gnad verleihe
daß ich nicht ohne rechte Reu / ohne wahre Reu
und ohne das heilige Sacrament des Altars aus
sem Leben schaide / Amen.

9. O Christe crucifixe per foramina corporis tui
teant mihi arcana cordis tui.

10. Nolo Domine, nolo vivere sine vulnere, quod
video pro me vulneratum.

11. Ich will nicht ohne Wunden leben / weil
dich also verwundet sihe.

12. O JESU Christe DEUS cordis mei obsecro
per quinque Vulnere illa, quæ tibi in cruce nostræ salutis

facit, famulis tuis subveni, quos pretioso sanguine re-

13. JESU/ durch dein fünfffache Wund/
Verlaß mich nicht in letzter Stund.

14. JESU bey deinen Wunden / hat mancher
sich gefunden.

Ach lasse auch dein Erben/ nit ewiglich verderben.

§. IV.

Ad SS. Nomen JESU.

O liebster HErr JESU Christe / O süßer JE-
SU/ O JESU du Sohn der Jungfrauen
voller Barmherzigkeit/ und Wahrheit/ ich bit-
te um deines theuren Bluts willen / du wollest
über mich erbarmen/ nach deiner grossen Barm-
herzigkeit.

Ach JESU/ heyle von allen Sünden mich armen
Sünder/ der ich dich demütig bitte/ und deinen heil-
igen Namen JESU anruffe / dann es ist je kein sü-
ßer Name / als JESUS / welcher ein Heyland
bedeutet. So seye dann / O JESU / mein Hey-
land / und lasse nicht verdambt werden / den du mit
deinem heiligen Blut erlöset hast.

O JESU / mein Gott/ und HErr/ sihe das an
an/ was dein ist/ und nim von mir/ was mein ist.

O Edler/ O gütiger HErr JESU/ erbarm dich
an/ weil es noch Zeit ist zu erbarmen/ damit du mich
Zeit des erschrocklichen Gerichts nicht verdamnest.

Dann was hilfft es dich / O JESU / wann ich ver-
damt werde? dann ja freylich die Verdambten dich nicht
sehen.

O erbarm dich dann / O barmherziger JESU/
an mich armen Sünder.

O du süßester HERZ JESU/erlöse mich/und laß
se mich kommen in die Zahl der Auserwählten.

O JESU/ du Heyland aller deren/ so zu dir
glauben/ hoffen/ und dich lieben/ erbarm dich mein.

O JESU/ der du bist die süße Vergebung der
Sünden: Ach güsse mir ein dein Gnad/ güte/ und
wahren/ und lebendigen Glauben/ ein beständiges
Hoffnung/ ein vollkommene Lieb/ damit ich dich
als meinen Heyland würdig verehren/ und lieben
und letztlich die von dir erkaufte Seeligkeit erlangen
möge/ Amen.

16. O bone JESU, ô pijsime JESU, ô dulcissime
JESU, ô JESU fili MARIE Virginis, plene misericordia & pietate, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei.

17. O JESU, propter nomen sanctum tuum mihi JESUS, & salva me, ne permittas me damnum quem de nihilo creasti.

18. O bone JESU, ne perdat me iniquitas mea quem fecit Omnipotens bonitas tua.

19. O benignissime JESU, miserere mei, dum tempus est miserendi, ne damnes me in tempore judicij.

20. O JESU, salus in te credentium, ô JESU, salus te confugientium. O JESU dulcis remissio omnium peccatorum, propitius esto mihi maximo peccatori.

21. O JESU mi dulcissime, spes suspirantis anime te querunt pia lachryma, & clamor mentis intus.

O JESU du mein Süßigkeit/
Ein Trost der Seel/ die zu dir schreyt.
Die haissen Zäher suchen dich/
Das Gmüt nach dir schreyt inniglich.

22. Desidero te millies,
Mi JESU, quando venies?

Me latum quando facies?

Vt memet de te facies.

Tausentmahl deiner ich begehrt/

Wann kombst/ O JESU / zu mir her.

Wann wirst du doch erfreuen mich.

Das ich ersättigt lobe dich.

Quocunque loco fuero,

Mecum JESUM desidero,

Quam lætus cum invenero,

Quam felix, cum tenuero.

Ich sey umb was immer Helfer/

Wunsch ich / das JESUS sey bey mir.

Ach wie froh war ich / wann ihn fund/

Wie selig / wann ihn halten kunt.

11. Cum meum tradam Spiritum,

JESVS sit Vale ultimum.

Wann kombt die letzte Stund herben /

JESUS mein letzter Athem sey.

Tribulationem, & dolorem inveni,

& nomen Domini invocavi.

§. VI.

Ad Beatissimam Virginem.

14. O MARIA / ein Mittlerin zwischen Gott/
und dem Menschen / mache doch das Mittel
zwischen dem Gericht Gottes / und mir armen
Sunder / Amen.

O MARIA / ein Helfferin in aller Angst und
Noth; Ach hilff mir wider die böse Geister streitten/
und alle ihre Anschlag glücklich überwinden.

O MARIA / ein Fürsprecherin aller elenden
Menschen / Ach seye mein Fürsprecherin an meinem
G 4 letzten

legten End vor dem strengen Urtheil Gottes/ und
wird mir Guad und Frid deines lieben Sohns
SU Christi/ Amen.

25. O du getreue und mildte Mutter
gleich wie dich dein geliebter Sohn an dem
dem heiligen Johanni befohlen hat/ also befiel ich
mit tieffester Demut und Vertrauen mein
Leib/ mein Leben/ und Sterben in den inneren
Grund deines Mütterlichen Herzens/ und bitte
durch den Todt deines lieben Kinds/ daß du mein
End gegenwärtig seyn/ und mich auß diesem
in das ewige Leben belaiten wollest/ damit ich
deine treue Diener gezeilt/ dich mit ihnen in ewi-
gkeit loben/ und besedenen möge/ Amen.

26. O Mutter in dich glaube ich.
Ach in dem Glauben stärke mich!
O Mutter in dich hoffe ich/
Ach lasse nicht verstehen mich!
O Mutter herglichs lieb ich dich/
Ach in der Lieb erhalte mich!
O Mutter dich verehere ich/
Ach mach mich würdig ehren dich!
O Mutter zu dir ruffe ich/
Ach von all Ubel beschütze mich!
O Mutter zu dir fliehe ich/
Ach in der Sterbstund streit für mich!
O Mutter zu dir seuffte ich/
Ach in den Himmel führe mich/
Daß ich nach Christo loben dich/
Und lieben möge ewiglich/ Amen.

27. O heilige Mutter Gottes MARIA
wie GOTT der Vatter durch sein Allmacht

müchtig gemacht hat / also stehe mir bey in der Stund
des Todes / und vertreib von mir allen bösen Gewalt
den Feind.

O heilige Mutter Gottes Maria / gleichwie dein
über Sohn mit einer solchen Wissenschaft / und
Klarheit dich begabet hat / daß du den ganzen Him-
mel erleuchtest / also erleuchte mich in der Stund des
Todes mit einem solchen Glauben / daß ich mit kei-
nem Irthumb / oder Unwissenheit verkehrt werde.

O heilige Mutter Gottes Maria / gleichwie der
h. Geist dir sein Lieb vollkommentlich hat eingos-
sen / also giesse mir ein in meinem Todt die Süßig-
keit der Göttlichen Lieb / damit mir die Bitterkeit
des Todes in Süßigkeit verkehrt werde.

18. Memorare, o piissima Virgo Maria, non esse
relictum à seculo, quemquam ad tua currentem præ-
sidia, & tua implorantem auxilia, aut tua petentem
suffragia à te derelictum. Ego tali animatus fiducia ad
te, Virgo Virginum, Maria Mater JESU Christi con-
fugio, ad te venio, ad te curro, coram te gemens pec-
cator, & tremens assisto, noli, o Domina Mundi, noli
eterni Verbi Mater, verba mea despicere, sed audi pro-
pitiā, & exaudi me miserum in hac lacrymarum valle
clamantem. Adsis mihi obsecro in omnibus necessita-
tibus meis, nunc & semper, maximè in horâ mortis
meæ. O clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria.

19. O Domina mea sancta Maria, me in tuam be-
nedictam fidem, ac singularem custodiam, & in sinum
misericordiæ tuæ, hodie, & quotidie, & in horâ exitus
mei, animam meam, & corpus meum commendo:
omnem spem, & consolationem meam, omnes angus-
tias, & miseras meas, vitam, & finem vitæ meæ tibi

committo : ut per tuam ſanctiſſimam interceſſionem
& per tua merita omnia mea dirigantur, & disponantur
opera ſecundum tuam, tuique Filij voluntatem.

30. O Mutter der Barmherzigkeit / Fehre deine
barmherzige Augen zu mir / und ſaige mir nach deiner
Ellend die gebenedeyte Frucht deines Leibs.

31. Unter deinen Schutz fliehe ich / O heilige
Bärerin Gottes. Ach verſchmähe nicht mein Elend
in meinen höchſten Nöthen.

32. O Maria / ein Mutter Chriſti / bitt für mich

O Maria / ein Mutter aller Chriſten / liebe mich.

O Maria / ein mächtige Fürſtin / beſchütze mich.

O Maria / ein Hail der Kranken / heile mich.

O Maria / ein Zuflucht der Sünder / reinige mich.

O Maria / ein Tröſterin der Betrübten / tröſte mich.

33. O mächtige Jungfraw / beſchütze mich.

O gütige Jungfraw / erhöhe mich.

O trewe Jungfraw / verlaſſe mich nicht.

34. O Mutter mein / von aller Gefahr

Mein Leib / und auch mein Seel bewah.

O Mutter der Barmherzigkeit /

Verlaß mich nicht im letzten Streit.

O MARIA /

So lang mein Seel im Leib ſich übt /

Sie in dich glaubet / hofft / und liebt.

35. O Mutter mein / ich bitte dich /

Mit deinem Sohn geſegne mich.

O Mutter / in dich hoffe ich /

Ach laß nicht verſtehen mich.

36. O ſanctiſſima Domina noſtra, o Advocata

ſanctiſſima, tuo me quaſo filio reconcilia, tuo ſervato

commenda, tuo filio animam meam post mortem re-
presenta.

37. Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu
nos ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O Mater Christi ter admirabilis, monstra te esse
Matrem, sumat per te preces, qui pro nobis Natus
vult esse tuus.

38. Ah dulcissima Mater, vitam, quæso, præsta pu-
tum, iter para tutum, ut videntes JESUM, semper col-
lataremur.

O sancta Maria Salus infirmorum, succurre, quæso,
infirmo filio tuo, & interveni pro me, & reliquo in-
firmorum cœtu.

O Domina opitulare, ô Domina, non opitula-
beris?

O piissima Mater, excusa quæso, quod timemus,
quia tu es spes unica peccatorum, per te speramus ve-
niam delictorum, & in te, beatissima, nostrorum est ex-
spectatio præmiorum.

O Maria pulchræ dilectionis, & sanctæ spei, adjuva
me, intercede pro me.

In te, ô Maria, omnis gratia vitæ, & veritatis, in te
omnis spes vitæ, & virtutis.

Pater in manus tuas, per manus Mariæ Matris Filij
tui commendo spiritum meum.

39. O Mater DEI, memento mei.

O Maria, ora pro me; non enim tibi deest potestas,
quia Mater es omnipotentia: nec impetrandi facultas,
quia Mater es sapientia: nec adjuvandi voluntas, quia
Mater es misericordia: nec ergo me desere, ô MA-
RIA. O Patrona, ora pro me.

O Virgo

O Virgo bona, Mea Patrona,
Ah pro me ora, In mortis hora. Amen.

40. O Mater benignissima,
Si tua claudis viscera,
Nulla parent refugia.

O Mater post exilium, Ostende, quæso, Filium.

§. VII.

Ad sanctum Angelum Custodem.

41. Ich bitte dich / O mein getreuer Beschützer
und Bewahrer / du wollest mich in deinem
Schutz beständig erhalten / auff dem wahren Wege
deß Hails fortführen / vor Anfechtungen bewahren
und in der Stund meines Absterbens beistehn / da
mit ich meinen Geist in deine Hand glücklich aus-
geben / und mit dir den Allmächtigen Gott in der
Ewigkeit loben / und benedeyen möge. Amen.

42. O heiliger Schutz-Engel / ich erkenne / und
bekenne vor dem ganzen Himmlischen Heer / daß ich
unzählbare Gutehaten von dir empfangen hab / für
die dir derohalben darumb schuldigist den Dank / und
wünsche von Herzen / daß ich wegen solcher dich in
Ewigkeit loben möge / Amen.

Seufftzer.

43. O heiliger Schutz-Engel / ich bitte dich /
In meiner Sterbstund streit für mich.

44. O Angele DEI, qui Custos es mei, me
commisum pietate superna, in horâ mortis ulima
stodi, rege, gubernâ.

45. Occurre Angele Domini, suscipiens an-
imam meam, offerens eam in conspectu Altissimi.

46. O sancte Angele, defende me in praelio, ut
non peream in tremendo iudicio.

47. O heiliger Schutz-Engel mein /
Ach laß mich dir befohlen seyn.
Von ganzem Herzen bitt ich dich /
Erleucht / beschütz / regiere mich.

6. VIII.

Ad SS. Patronos.

48. O Ihr auserwählte / und seelige Freund Göt-
tes / die ihr durch diese unruhige / ungestüm-
me Welt gefahren / und nun zu dem Gestatt des ewi-
gen Friedens im Himmel frey / sicher / und fröhlich
durch Gottes Barmherzigkeit kommen seyd / wir
bitten euch durch den / welcher euch erhalten / geheili-
get / und selig gemacht hat / auch durch die vollkommne
Liebe / mit welcher ihr in dem Himmel begabt wor-
den seyd / ihr wollet unser gedenden / die wir noch auff
dem gefährlichen Meer der Trübsal / und des Elends
umher fahren / und von allen Orthen angefochten /
und bestürmet werden. Ach bittet doch GOTT oh-
ne Unterlaß für uns arme Menschen / daß er sein
Göttliche Gnad mittheile / in ewigen Fußstapffen zu
wandeln. Stärcket uns wider die Feind / und füh-
ret uns auß dieser gefährlichen Welt zum seligen
Vaterland / damit wir in ewer Gesellschaft kom-
men / und mit euch GOTT ewig loben / und preisen
mögen / Amen.

49. O ihr alle meine allerliebste Patronen / ich
bitten euch durch die Liebe des Allmächtigen Gottes /
et euch zu so glückseligem Stand berueffen / und
angenommen hat / ihr wollet mich in meiner letzten
Noth

Noth nicht verlassen / sonder / wann meine Augen
brechen / die Zung verstummen / die Vernunft ver-
schwinden wird / mich in ewren Schutz aufnehmen / wo-
der alle Versuchungen beschützen / und in das von
euch allbereit besessene Himmelreich sicher beglücken
50. O ihr alle meine H. Patronen / ich glaube
festiglich / daß ihr des frölichen Angesichts Götze
genießet / und auch mich / und alle andere Menschen
durch ewere Fürbitt dahin zu bringen bereit seiet.
Erfreue mich derothalben höchlich / ab diser ewer
Glückseligkeit / und wünsche von Herzen / daß ich
von Tag zu Tag gemehret werde.

O ihr alle meine trewe Fürsprecher / in euch setze ich
nach GOTT all mein Hoffnung / und Vertrauen.
Ach laisset mich nicht zuschanden werden / sonder ewere
kräftige Fürbitt genießen.

O allerliebste Patronen / ich erkenne / daß ihr wegen
viler Ursachen würdig seyet von allen Menschen
innbrünstig geliebt zu werden. Ist mir derothalben
herzlich laid / daß ich euch bishero so wenig geliebt
und geehrt hab. Nimm mir aber ernstlich für / daß
ich es füran vollkommentlich zu laisten / und hab
darumb ein grosses Verlangen in ewere Gesellschaft
aufgenommen zu werden.

O meine allergröste Gutthäter / ich erkenne gleich-
fahls / wie grosse / und unzählbare Gutthaten ich von
euch empfangen habe / ist mir derothalben aber laid
daß ich bishero so undanckbar mich gegen euch be-
zeigt / und bitte demütig umb Verzeihung / sage
auch von diser Stund an schuldigsten Dank
alle bishero erwissene Gutthaten / und wünsche von
Herzen / daß ich euch in Ewigkeit höchsten Dank
sagen möge.

Ihr alle meine allerheiligste Patronen / ich lobe /
und verehere euch von Grund meines Herzens / we-
gen aller von euch hinterlassenen so vollkommenen Exem-
plen der Tugenden. Ach erlanget mir von GOTT
Gnad / daß ich euch in allen diesen Tugenden / sonder-
lich aber in starckmüthiger Gedult / und vollkommener
Vereinigung meines Willens mit dem Göttlichen
nachfolgen möge.

O ihr alle meine allerstärkste Beschützer / durch
den Triumphierlichen Sig / welchen ihr von dem
Höllischen Feind / sonderlich zur Zeit ewres Abster-
bens erlangt habt / bitt ich euch / ihr wollet auch mir
helfen wider alle meine Feind ritterlich streitten / daß
ich mit euch das erwünschte Sig-Kräncklein ge-
nossen / und in alle Ewigkeit genießen möge / Amen.

11. O gloriwürdige Königin aller Heiligen ; ach
erlange mir / daß ich dich mit allen Auserwählten /
als mein Königin in Ewigkeit ehren / und loben
konne.

O ihr alle H. H. Englische Geister / ach erlanget
mir / daß ich nach ewrem heiligen Exempel wider den
Teufel und seinen Anhang ritterlich streitten / und
glücklich obsigen möge.

O ihr alle H. H. Patriarchen / und Propheten /
ach erlanget mir / daß ich mit euch die versprochne
Eeligkeit vestiglich hoffen / und glücklich erlangen
möge.

O ihr alle H. H. Apostlen / und Evangelisten / ach
erlanget mir / daß ich in dem von euch gepredigten
Glauben bis an mein End verharren / und dardurch
mein Hail befürdern möge.

O ihr alle H. H. Martyrer / ach erlanget mir / daß
ich

ich mit euch alle Schmerzen / und Trübsal gedult
übertragen / und also mit Christo / und euch ein
in den ewigen Frieden seyn möge.

O ihr alle H. H. Beichtiger / ach erlangt mir / daß
ich mit euch GOTT meinen HERN allhie lieben
und dort von Angesicht zu Angesicht in Ewigkeit
niessen möge.

O ihr alle H. H. Jungfrauen / und Wittfrauen
ach erlangt mir / daß ich mit euch des Himmlischen
Bräutigams Ankunft mit der brinnenden Liebe
der Göttlichen Lieb / und Christlichen Wandels
warten / und also zu der erwünschten Hochzeit
lassen werden möge.

O ihr alle Auserwählten Gottes / ach erlangt
mir / daß ich mit euch / und GOTT meinem
ewigen HERN durch Glauben / Hoffnung und
würdig verehren / und dadurch den verdienten
Lohn der ewigen Seeligkeit verdienen möge.

Seufftzer.

52. O sancti Patroni mei, nunc, & in hora
mementote

O ih. patronen all zugleich /
Helft mir zu euch ins Himmelreich.

53. Misereamini mei, misereamini mei
amici mei, quia manus Domini tetigit me.

Erbarmet euch / erbarmet euch /

O ihr Patronen all zugleich.

Getroffen hat mich Gottes Hand /

Ach helft mir in das Vaterland.

54. Subvenite Sancti DEI, occurrere Angelis
mini, suscipientes animam meam, & offerentes
in conspectu Altissimi.

O ihr Freund Gottes allzumal/
Helft mir in diesem Jammerthal/
Daß ich hie leb gerecht/ und fromm/
Und dort zu euch in Himmel komm.

§. IX.

Exercitium Fidei.

O Allmächtiger ewiger GOTT / ich bekenne
vor dem ganken Himmlischen Kriegs-Heer/
du die ewige Wahrheit sehest / welche weder be-
zogen noch irren kan. Glaube derohalben vestiglich
und jedes / was du uns durch die H. Catho-
lischen Kirchen offenbaret / und zu glauben befohlen
Sage dir benebens möglichsten Danc / daß
ich nicht allein in dise dein heilige Kirchen / als in
die wahre Arch des Hails hast auffgenommen / und
dem klaren Liecht deines hailmachenden Glau-
bens erleucht / sonder auch bis auff dise Stund be-
stendig erhalten hast.

Wosern ich aber einmal in diesem Glauben ge-
irret / oder sonst etwas demselben zuwider gehan-
delt hab / bitte ich mit tieffester Demut / du wollest
mir solchen meinen Unglauben gnädiglich verzeihen.
Darzu zugleich disen meinen Mangel nach allen
Kräften zu ersetzen / und den von dir empfangnen
Glauben beständig bis in den Todt / auch mit Ver-
sehung meines Bluts / zu verfechten.

Weilen ich aber solches auß eignen Kräften nicht
vermag / also bitte ich dich / du wollest mir die zu die-
sem so nothwendige Gnad / und Stärck verleyhen/
damit ich disen so hail samen Glauben erhalten / und
einmal das jenige / was ich allhie durch den Glauben
H

tunetel

tunckel gesehen hab / alldort von Angesicht zu An-
sicht sehen möge / Amen.

Ein anders.

56. **I**ch glaub in **GOTT** den Vatter ma-
chen Schöpffer / und in **GOTT** den Sohn
den Erlöser / und in **GOTT** den heiligen Geist
den Tröster. In diesem Glauben will ich leben /
sterben. O heilige Dreifaltigkeit verleihe / daß
dich durch diesen Glauben allhie bekenne / und
dort aber durch klare Anschauung genieße und
Amen.

57. O mein **GOTT** / du ewige Weisheit
glaub auß purlautterer Lieb zu dir vestiglich
was du durch die Catholische Kirchen befohlen
zu glauben. O mein **GOTT** / ich erkenne
Glauben für die höchste Gutthat / lobe dero-
und benedeye dich darumb / von ganzem
Herzen / und wünsche / daß ich dich darumb in
keit preisen möge.

Seuffzer.

58. O mein **GOTT** / ich glaub vestiglich /
dise Kranckheit zu meinem Hail / und deiner
ren Ehr mir zugeschiedt / und verordner hast.

O mein **GOTT** / ich glaube auch / daß du
mand über seine Kräfte beladest / und dero-
bereit sehest / mir die nothwendige Gnad / und
dult mitzutheilen.

59. O mein **GOTT** / ich glaub / daß
Kranckheit mit meinen vielfältigen Sünden
offtern verdient habe. Will derohalben mit
sie übertragen / so lang es deiner unermess-
lichkeit / und Barmherzigkeit gefallen

O mein GOTT / ich glaub / daß von dir alle Gabe
und Gnaden ihren Ursprung haben. Bitte dich
erhalten / mit höchster Demut / daß du mir und
den Betrüben die wahre Tugend der Gedult mit-
theilen wollest / damit wir allhie mit dir Gesellen im
Himmel / dort aber in Freuden seyn mögen / Amen.

O GOTT / ich glaube festiglich /
Was durch die Kirch hast gelehret mich.
O mein GOTT / in dich glaube ich /
Nur in dem Glauben stärke mich!

60. Credo Domine, adjuva incredulitatem meam.

61. O Domine, omnis, qui vivit, & credit in te,
non morietur in æternum. Vivo ego, & credo in te,
et moriar ergo in æternum.

62. O Domine JESU, da mihi quæso veram fidem,
ut credere possim à te: Fides tua te salvum fecit.

63. Ah dilectissime JESU, ora pro me, ut non de-
iciam fides mea, ut sim plenus fide, & Spiritu sancto,
et cultus ex fide vivens.

Protestor coram tota Ecclesia Triumphante, & Mi-
serere, quod firmiter credam, viveréque, ac mori ve-
re in fide, quam Mater Ecclesia Catholica, & Apo-
stolica profitetur.

§. X.

Exercitium Spei.

O Mein allergütigster GOTT / und HERR /
weil du mit unendlicher Gütigkeit begabt
bist / also verhoffe ich gänzlich / du werdest auch über
den armen Sünder dich erbarmen / und / wie ich des-
wegen bitte / aller meiner Missethaten völlige Ver-
gebung gnädig mittheilen.

H 2

O mein barmhertzigster GOTT / weil du dich
 uns zu dir geladen / und gesprochen hast: Kommt
 mir alle / die ihr arbeitet / und beladen seyt / und
 will euch erquicken: Also komm / und erle ich
 dir / und hoffe vestiglich / du werdest mich mit deiner
 Trost / und Gnad erquicken / damit ich diese ge-
 wärtige Trübsal gedultig und starckmütig überwin-
 den möge.

O allergetrewister GOTT / weil du niemant
 über seine Kräfte lasset versucht werden / also
 hoffe auch ich / du werdest mir zu Übertragung der
 gegenwärtigen Kranckheit häufige Gnad ertheilen
 darumb ich dich dann durch die Verdienst
 Herrn JESU Christi demütig ersuche / und

O allerfrengebigster GOTT / weil du mit
 licher Warheit begabt bist / und also in Ver-
 gen betrogen weder kanst / noch willst / also
 ich vestiglich / du werdest mir das ewige Leben
 mir / und andern Liebhabern so vilfältig hast ver-
 schen / trewlich zu seiner Zeit mittheilen / dann
 dann höchstens Verlangen / und Begird trage.

O liebster GOTT / weil du die jenigen / die
 ehren / hingegen vilfältig ehrest / also verhö-
 r gänglich / du werdest die Allerheiligste Jung-
 Mariam / und andere deine liebe Heiligen / die
 so hoch geehrt haben / hingegen ehren / und also
 ihre heilige Fürbitt mich von allen Ublen erlösen
 und alles / was du mir nützlich zu seyn / erkennst
 gebig mittheilen.

Ein anders.

65. O Allmächtiger / ewiger GOTT / der du
 deiner Allmacht kanst / und wegen deiner

deinen Willen weißt / und wegen deiner unend-
lichen Güte willst helfen / ich bitte dich demütig / du
wollest mein Herz mit starkem Vertrauen erfüllen /
damit ich deine vilfältige Verheissungen / die ich all-
durch beständige Hoffnung erwartet hab / in dem
Leben mit Freud erfüllt sehen / und genießen
überlasse.

Ein anders.

O Mein GOTT / wie sehr erfreue ich mich /
daß du wegen deiner unendlichen Warhaff-
keit / und Güte würdig bist / daß alle Geschöpf
dich ihre Augen wenden / und die nothwendige
Hülff von dir erwarten.

O mein GOTT / wie sehr wünsche ich / daß alle
Menschen ihr ganzes Vertrauen auff dich setzen /
also deine unendliche Gütigkeit loben / und
dankbar sein.

O mein GOTT / wie grossen Dank bin ich dir
schuldig / daß du auch mir Unwürdigen diese so er-
habliche Tugend der Hoffnung hast mittheilen wol-
len. Ich wolte GOTT / ich kunte dich derenthalben
aller Geschöpfen Kräfte loben / und bene-
dizieren.

O mein GOTT / wie sehr schmirzet es mich / daß
du mirhero vilmehr auff die Menschliche Hülff / und
Hülff / als auff deinen Beystand gehofft hab. Ich
vertraue dir / und allen Kleinglaubigen diese unsere
Hülff / und gib Gnad / daß wir dieselbe hinfür
beständige Hoffnung ersetzen mögen.

O mein GOTT / zu schuldiger Dank-
sagung opffere ich dir auff alle Übungen
Hoffnung / welche von der Seeligisten Mutter
H 3 GOTT

Gottes / oder anderen Heiligen Gottes heiligt
seynd geübt worden. Ich lasse sie dir wolgefallen
und zu obgesagtem Zihl geraichen.

Seuffzer.

67. Domine DEUS meus, in te speravi, saluum me
fac ex omnibus persequentibus me, & libera me. Ps. 71.

68. Dominus firmamentum, & refugium meum
& liberator meus. DEUS meus, & adjutor meus,
sperabo in eum. Ps. 17.

69. Ad te Domine levavi animam meam, DEUS
meus in te confido, non erubescam. Ps. 24.

70. Dominus illuminatio, & salus mea, quoniam
mebo?

71. Fiat misericordia tua Domine super me, quoniam
admodum speravi in te. Ps. 37.

72. Quare tristis es anima mea, & quare com-
bas me? Spera in DEO, quoniam adhuc confitetur
illi, salutare vultus mei, & DEUS meus. Ps. 42.

73. Miserere mei DEUS, miserere mei, quoniam
in te confidit anima mea, & in umbra alarum tuarum
sperabo, donec transeat iniquitas. Ps. 56.

74. Mihi autem adhærere DEO meo bonum est
& ponere in Domino DEO spem meam. Ps. 52.

75. Levavi oculos meos ad montes, unde veniat
auxilium mihi. Auxilium meum à Domino, qui
caelum, & terram. Ps. 20.

76. Ad te levavi oculos meos, qui habitas in caelis.
Ecce sicut oculi servorum in manibus Dominorum
rum, ita oculi nostri ad Dominum DEUM nostrum
donec misereatur nostri.

77. Domine, non in justificationibus nostris
sternimus preces ante faciem tuam, sed in miserationibus
tuis multis. Dan. 9.

78. Quid faciam miser, ubi fugiam, nisi ad te **DEUS**
miserere mei, dum veneris in novissimo die.

79. Christe **JESU**, si peccata mea intueor, nihil
pro, quod sperem: si vulnera tua nihil est, quod non
deam sperare.

80. O mein **GOTT**/ in dich hoffe ich/
Ach lasse nicht verstehen mich!
GOTT/ mein Hoffnung steht zu dir/
Weil niemand mehr kan helfen mir.

81. O **GOTT**/ gleichwie ich hoff in dich/
Also erbarm dich über mich.

§. XI.

Exercitium Caritatis.

Gebett des **h. FRANCISCI XAVERII.**

Ich lieb dich/ **HERR**/ und nicht darumb/
Daß ich durch Lieb in Himmel kunb.
Nicht drum/ weil du gar mit der Hölle
Strafft all/ die dich nicht lieben wolln.
Du/ welchen ich am Creutz seh hangn/
Du bist/ der mich mit Lieb gefangn.
Die Nägel/ die dir Fuß/ und Hand/
Der Speer/ der dein liebs Herz getrennt.
Die Marter/ Angst/ mit Spott/ un Schand/
Die ich verdienet/ du außgstandn:
Der Todt von wegen meiner Sünd:
Dis ist/ das mich zur Lieb verbindt:
Daß ich zu lieben dich begehrt/
Wann schon kein Hölle/ kein Himmel wär.
Umsonst/ umb nichts/ gleichwie du mich/
Lieb ich/ O trewer **GOTT**/ auch dich.

H 4

Und

Und lieb dich jetzt/ biß in den Todt/
Nur drumb/ weil du mein Hertz/ und G.

Ein anders.

83. **O GOTT**/ was will ich außser dir?
Du bist in allem alles mir.
Du kanst allein erfüllen mein Hertz/
Allein du machst leb'n ohne Schmerz.
Du bist/ und bleibst allzeit bey mir/
Niemand mich schaiden kan von dir.
Nach deiner Güte dürstet mich/
Ach mach mich würdig lieben dich!
Nimm hin mein Hertz/ gib mir das dein/
Laß bande Herzen ein Hertz seyn.
Was dir gefällt/ gefällt auch mir;
Was dir mißfällt/ mißfällt auch mir.
Dich will ich lieb'n in Land/ und Freud/
Dich will ich lieb'n in Ewigkeit.
O GOTT/ nichts will ich außser dir/
Alleinig du bist alles mir.

84. **O Allmächtiger ewiger GOTT**/ der du die
Welt also geliebt hast/ daß du deinen eingebornen
Sohn für sie darzugeben dich nicht geschichen laß.
Ich bitte dich demütig durch dise dein unendliche
Lieb/ du wollest auch mein Hertz mit solcher Lieb
zünden/ daß ich nichts außser dir suche/ und begier
und also deiner Lieb in Ewigkeit zu genieß'n ver-
möge/ Amen.

O liebreicher GOTT/ **O** wie frewet mich/
du allein unendlich/ und also auch allein außs
geliebt zu werden würdig bist.

O lieber GOTT / ach hergliche Schmerzt mich/
daß du von mir und andern vernichtigen G.

sen bißhero so wenig bist geliebt worden / und laider
noch so wenig geliebt wirst.

Lieber GOTT / zur Gnugthuung für dise mei-
ne geübte Nachlässigkeit opffere ich dir auff alle die
innige Lieb / mit welcher dich jemals ein Heiliger
umfassen hat / oder noch hinfüran umfassen
wird ; ja mit welcher du dich selbst liebest. Ach las-
se doch durch dise so vollkommene Liebe mein kalte Lieb
erlebet / und erstattet werden.

Uebreicher GOTT / sihe / von diser Stund an
nimme ich mir für / dich auß ganzem Herzen / auß
ganzer Seel / und auß allen Kräften zu lieben. Dar-
um ich dir mein Herz gänzlich auffopffere / mit de-
mütiger Bitt / du wollest es mit deiner Lieb also er-
füllen / und entzünden / daß vil Wasser der Trübsal
nicht außlöschten können.

Seuffzer.

85. Quid mihi est in celo, & à te quid volui super
terram ? deficit caro mea, & cor meum ; DEUS cor-
dis mei, pars mea in aeternum.

86. Quis me separabit à caritate tua, ô amor meus
JESU ? nec vita, nec mors, nec infernus.

87. O beatum incendium, & ardens desiderium,
ô dulce refrigerium, amare DEI filium.

88. O mi DEUS, ego amo te, ut Boni omnes a-
mant. Et ultra amare cupio, ut Angeli te amant. Et
ultra amare desidero, ut te Maria amat.

89. Domine JESU Christe, qui perpetua caritate
dilexisti me ; quâ cum non essem, creâsti me : cum pe-
ccatus essem, reparâsti me : cum mortuus essem, ad vi-
tam gratiæ resuscitâsti me : quia te ipsum totum dedi-
sti mihi. Adde, quæso, hoc beneficiis tuis, & da, ut

H s

fine

sine modo, & purissimo amore diligam te nunc, & à
perpetuum.

90. Bonum mihi diligere JESUM, nil ultra qua-
rere, mihi prorsus deficere, ut illi queam vivere.

91. *GOETZ*/ weil du so sehr liebst mich/
Ich auch von Herzen liebe dich.

92. *GOETZ*/ von Herzen lieb ich dich/
Nch in der Lieb erhalte mich.

6. XII.

Exercitium Contritionis.

93. *O* Allmächtiger *GOETZ* / *O* Vatter mein
Herrn / ich bitte dich / erbarme dich meine
umb deines lieben Sohns willen / den gib ich dir für
meine Sünd / denn ich hab nichts edlers / noch be-
sers / nichts hailsamers / dann deinen lieben Sohn
den schick ich dir für meinen Fürsprecher / und Mit-
ler / durch den hoff ich zu erlangen Verzeihung aller
meiner Sünden / dann alles was Er gelitten / und
gethan hat / ist umb meinetwillen geschehen / zu mei-
ner Erlösung.

Deshalben / *O* gütiger Vatter / sihe an deinen
Sohn / und den armen Knecht / den Er erlöset hat
und erbarme dich seiner. Sihe an die Wunden de-
nes Sohns / und verbirg darein meine Sünd. Si-
he an sein Blut / und wasche damit mein be-
lete Seel. Sihe an sein Fleisch / und verzeihe mir
ich durch mein Fleisch gesündigt hab. Sihe an
gankes Leiden / und Sterben / und mach mich dar-
ben theilhaftig / damit ich dich in Ewigkeit dar-
loben / und benedeyen möge.

Ein anders / durch Fragen
gestellt.

Erste Frag. Wolan / mein geliebter Bruder / liebst du GOTT dein allerhöchstes Gut von gankem deinem Herzen? **Antwort.** Ich liebe.

Zweyte Frag. Ist dir darumb laid von Herzen / daß du disen den allerliebsten GOTT / so oft / und schwärlich belaidiget hast? **Antwort.** Es ist mir laid.

Dritte Frag. Nimbst du dir kräftiglich für / dise Sünd alle / wann es seyn kan / zu beichten / und hin-
füran mit allem Fleiß zu vermeiden? **Antwort.** Ich nimbs für.

Vierde Frag. Bist du bereit alles / was zu völliger Gnugthung für deine Sünd erfordert wird / mit allem Fleiß zu erfüllen? **Antwort.** Ich bin bereit.

Fünffte Frag. Hoffest du auff die Barmherzigkeit Gottes / daß Er durch die Verdienst seines lieben Sohns dir alle Sünden verzeihen / und alle Straff nachlassen werde? **Antwort.** Ich hoffe.

Sechste Frag. Bittest du Ihn durch das bittere Leiden / und Sterben JESU Christi / und durch die Fürbitt der Allerheiligsten Jungfrauen Mariæ / und aller lieben Heiligen Gottes umb gemeldte Verzeihung deiner Sünden? **Antwort.** Ich bitte.

Sibende Frag. Opfferest du Ihme zur Gnugthung für deine Sünd auff sein H. Blut / das Er für dich vergossen hat / und die Verdienst aller seiner Heiligen? **Antwort.** Ich opffere sie auff.

Achte Frag. Verzeihest du von Herzen allen denen / die dich belaidiget haben / gleichwie du begehrest?

rest / daß dir GOTT deine Sünd verzeihe? **Antwort.** Ich verzeihe.

Neundte Frag. Bist du entschlossen / dise dein gegenwärtige Krankheit zur Buß / und Besserung mit Gedult / und Liebe zu übertragen? **Antwort.** Ich bin entschlossen.

Zehende Frag. Schöpffest du ein steiffen Botsch / wann dir der Allmächtige GOTT die Gesundheit widerumb zustellen wird / dein Leben gottselig anzustellen? **Antwort.** Ich schöpffe.

Elffte Frag. Erkennest du / daß du solchen Botsch nicht auß deinen eignen Kräften / sonder allein mit der Gnad Gottes erfüllen könnest / und bitten derohalben GOTT den Herrn demütig / Er wolle dir dise so nothwendige Gnad verleyhen? **Antwort.** Ich erkenne / ich bitte.

Zwölffte Frag. Wünschest du / und begehrest von Herzen / daß alle dise deine Bekanntschaft Christus mit seinem H. Blut unterschreiben / und mit seinen H. Wunden versiglen / und bekräftigen solle? **Antwort.** Ach ich wünsche / ich begehre / ich bitte. Gebenedeyet seye GOTT / der mich mit solchen Begierden gewürdiget hat.

Seuffzer.

25. O liebster GOTT / wie reuet mich /

Daß ich so sehr belaidigt dich.

Ach dßmal noch verzeihe mir /

Ich will warhafftig dienen dir.

26. O mein GOTT / wie herglic schmerzt mich / daß ich dich meinen GOTT / und Herrn den ich über alles lieb hab / so schwärlich / und offtlaidiget hab.

O du allerhöchster Gutthäter / ach wie reuete mich /
daß ich gegen dir so undanckbar gewesen bin.

97. O Vatter / ich hab in den Himmel / und wi-
der dich gesündigt / und bin nicht würdig dein
Sohn genennet zu werden.

98. O GOTT / ich hab über die Zahl der Sand-
lein des Meers gesündigt / und bin nicht wür-
dig den Himmel anzuschawen / wegen der Anzahl
meiner Sünden.

O Gott sey gnädig mir allergrößten Sünder.

99. O HErr sey nicht ingedenck meiner alten
Missethaten / sonder lasse alsbald dein Barmherzige-
keit über mich ergehn / dann ich hab gar zuvil gesün-
diger.

O HErr straffe mich nicht in deinem Zorn / und
greiff mich nicht in deinem Grimm.

O HErr gedенcke an dein Barmherzigkeit / die
von Ewigkeit gewährt hat. Gedенcke aber nicht der
Sünden und Missethaten meiner Jugend.

O HErr / sihe an mein Jammer / und Elend / und
vergehe mir meine Missethaten.

100. O HErr / erbarm dich meiner / nach deiner
großen Barmherzigkeit / und nach der Menge deiner
Erbarmissen / lösche auß meine Missethaten. Dir
allein hab ich gesündigt / und vor dir Ubel gethan /
damit du gerechtfertiget werdest in deinen Urtheilen /
und überwindest / wann du richten wirst.

O Gott / ein sehr angenehmes Opfer ist dir ein
betrübter Geist / ein zerknirschetes und gedemüthigtes
Herz wirst du nicht verachten.

101. Fateor Domine, quia peccavi, & conscientia
mea meretur damnationem, & pœnitentia mea non
suffi-

sufficit ad satisfactionem, sed certum est, quod misericordia tua superat omnem offensionem.

102. Ingemisco tanquam reus,
Culpâ rubet vultus meus,
Supplici parce DEVS.

103. Domine DEVS, nihil dignum in conspectu tuo egi, ideo deprecor Majestatem tuam, ut tu deleas iniquitatem meam.

104. Domine DEVS, quia peccavi nimis in vita mea, doleo ex toto corde meo in morte mea.

105. Ah quotquot feci scelera,
Tot feci DEO vulnera
Doloris, non Amoris.
At nunc detestor scelera,
Et opto mille vulnera
Doloris & Amoris.

106. O mi DEVS, quam pœnitet me toties peccasse,
Et rursus, rursus pœnitet, tam parum te amasse.

§. XIII.

Exercitium Resignationis.

Gebett.

107. O Mein Gott / und Herr / ich glaub / und bekenne / daß du alles weißlich zu deiner glorreichen Ehr / und unserm Heyl anordnest / und also auch diese Kranckheit mir bißhero sehr heylsamb / und nützlich gewesen seye. Wofern du mir aber auch das Leben nemmen wilt / so bin ich gar wol zufrieden / wann du dieses nimbst / so nimbst du nicht das Mein sonder das Dein. So opffere ich dir dann / und schencke disen nicht meinen / sonder deinen Leib

Seel/und sag dir Danck/ daß du mir dieselbe so lang
erhalten/und geliehen hast. Sterben muß ich/ und
mit mir alle Menschen. Nun aber waiß ich kein bes-
sere Zeit/ als die/ welche du selbst bestimest. So im-
werff ich mich dann gänglich deiner Väterlichen
Anordnung und Fürsichtigkeit. Mein Herz sperr
ich auff/ und bin bereit ein anders Leben zu suchen/ zu
welchem du mich ruffest/ ich gib/ und opffere dir auff
von Herzen/ was du von mir begehrest/ ganz frey-
willig besuche ich meinen Geist in deine Hand/ be-
wahre denselben als dein Geschöpf/ welches du mit
deinem heiligen Blut gekauft hast/ damit ich dei-
nem Willen/ dem ich mich allhie zu laiten übergeben/
in Ewigkeit erfüllen möge/ Amen.

108. O gnädiger Vatter/ ich begehre weder das
Leben/ noch den Todt/ sonder dein Wolgefallen/ ich
erwarte dein gnädigen Entschluß/ mir geschähe nach
deinem Willen. Wilst du/ daß ich sterbe/ so nimb
auff mein Geist/ und wiewol ich erst zu Abent kom-
me/ verhoff ich doch du werdest mir nicht minder die
ewige Ruhe verleyhen. Wilst du aber/ daß ich le-
be/ so setz ich mir ernstlich für (darzu ich die Hilff dei-
ner Gnaden anruffe) die übrige Zeit meines Lebens
möglich/ und Christlicher zu zubringen/ und mich
gänglich zu deiner Ehr/ und Wolgefallen auffzuopf-
ern. Das verseyhe uns O Gott durch Christum
deinen Sohn unsern Herrn/ Amen.

109. O mein Gott/ und Herr dein H. Namen
sey gebenedeyt/ in Ewigkeit/ und daß du dise Kranck-
heit über mich hast wollen kommen lassen. Ich kan
nicht enthrinen/ daher ist vonnöthen/ daß ich zu
dir fliehe/ und von dir Hilff begehre. O Herr jetzt
bin

bin ich in Erubsall und meinem Herzen ist nicht wohl
dann ich wird von gegenwertiger Krankheit geplaget
get / was soll ich aber sagen / O geliebter Vatter ich
bin zwischen Aengsten ergriffen ; Ach erlebige mich
zu diser Stund / dann darumb bin ich in diese Stund
kommen / damit du geprysen werdest / wann ich
hero redlich gedemüthigt / und durch dich wider er-
diget wird worden seyn. Doch aber O H. Er. nicht
mein Will / sonder der dein gescheh. Ich hab mich
verschuldet / daß ich also geplaget und beschwert
de. Ich muß leyden / wann es nur mit Gedult ge-
schehe / biß daß das Wetter fürüber gienge. Ein
aber dein Hand so mächtig / daß sie auch diese Kran-
heit von mir nehmen kan / damit ich nicht ganz
derbe / und je schwerer mich solches gedunckt / je leich-
ter kanst du solches vollziehen. So werde dann
H. Er. dein H. Will in mir erfüllt / von nun an biß in
Ewigkeit / Amen.

110. O gerechter und allzeit lobwürdiger Vatter
die Stund ist hie / daß dein Knecht etwas um de-
netwillen leyde.

O heiliger Vatter / du hast es also verordnet / und
das ist geschehen / was du gebotten hast / dann
ne dein Fürsichtigkeit nichts auff Erden gescheh.

Das ist aber die Gnad / so du deinem Freund
weisest / daß er von deiner wegen leyde / und gep-
werde / wie oft / von wem / und wie du wilt.
dancke dir derothalben von Herzen / daß du meine
Sünd nicht übersehen hast / sonder so vätterlich
straffest. So sene dann dein Züchtigung über mich
Sihe / O geliebter Vatter / in deinen Händen bin ich
und unter die Ruthen deiner Straich naige ich mich

blage darein nach deinem Gefallen / damit ich mich
mal deinem Willen unterwerffe.

Du befehle ich mich / und alles / was ich hab / da-
mit es durch dich gebessert werde. Du waisst / was zu
dem Nutz tauglich ist / und wievil Trübsal mir
erwothen seye. Mache derohalben mit mir / was dir
er gefalle / und verschmähe nicht mein sündiges Le-
ben das niemand klarer / un besser / als dir bekandt ist.
Ich / O H Er / zu wissen / was zu wissen ist : das
zu lieben / was zu lieben ist : das zu loben / was dir
höchsten gefalle / damit dein H. Nam in mir /
und allen Menschen jederzeit gelobt / und geprysen
wird. Amen.

Ein anders durch Fragen.

Erste Frag. **W**olan / mein lieber Sohn / glaubst
du / daß diese Kranckheit von der
Gottes herkomme / und zu deinem grösseren
verordnet seye? Antwort. Ach ich glaubs.

Zweyte Frag. Erkennest du sie für ein sondere
that / und danckest darumb nach allen deinen
kräften? Antwort. Ach ich erkennns / und dancke.

Dritte Frag. Bist du bereit diese Kranckheit zu
langer Danckbarkeit / und auß Lieb mit Gedult /
Beständigkeit außzustehen? Antwort. Ach ich
verm.

Vierde Frag. Bittest du GOTT den H Er /
er wolle diesen Kelch von dir hinweg nehmen / doch
er nicht dein Will / sonder der sein solle geschehen?
Antwort. Ach ich bitte.

Fünffte Frag. Hoffest du / Er werde dir Stärck /
und Gnad zu allem dem / was Er mit dir anordnet
verleihen? Antwort. Ach ich hoffe.

Sechste Frag. Bist du bereit den Todt selbst gütlich
willig aufzustehn / wann es Ihme also gefällig sein
wird? **Antwort.** Ach ich bin bereit.

Siebende Frag. Schenckst du dich Ihme gantz
und gar / und willst nach seinem Willen leben / und
sterben? **Antwort.** Ach ich schencke mich. Ach ich
will Ihme leben / und sterben!

Seufftzer.

112. O mein Gott / und Herr / nimb mich mit
und gib mich ganz aigen dir.

113. O mein Gott / ich bin erstummet / und hab
meinen Mund nicht eröffnet / weil du mir solche
Krankheit geschickt hast.

114. Bereit ist mein Herz / O mein Gott / bereit
ist mein Herz / zu Freyd / und Leyd / zu Ehr und
Schmach / zum Leben und Todt.

115. O Herr die Trübsal / und Angst haben mich
ergriffen / aber dein Will ist mein Betrachtung
Trost / und Stärck.

116. Wie es Gott gefallen hat / also ist es geschehen
/ sein H. Namen sey gebenedeyt. Hab ich das
Gut von seiner Hand empfangen / warumb wolt ich
nicht eben so gern das Böß annehmen.

117. Wer bin ich / daß ich meinem Herrn wider
sprechen sollte? Alles / O mein Gott / was dich zum
besten zu seyn gedunckt / das thue ; und was dir
fallen wird / das wird mir das beste seyn / die ganze
Zeit meines Lebens.

118. O mein Vatter / ist es möglich / so gehe der
Kelch von mir hinweg / aber nicht mein Will / sondern
der dein geschehe.

119. O DEUS, omnes fluctus tuos induxisti
super me, sed iustus es Domine, & rectum iudicium
tuum.

120. O mi DEUS, da mihi cor, ut colam te, & fa-
ciam voluntatem tuam corde magno, & animo volenti.

121. Unam petij à Domino, hanc requiram, ut vi-
deam voluntatem Domini, quoniam vita in voluntate
est.

122. Domine, hæc mihi sit consolatio, libenter ca-
revelle omni solatio. Esi tua defuerit consolatio,
da mihi tua voluntas, & iusta probatio pro maximo so-

S. XIV.

Exercitium Patientia.

O Mein allerliebster Gott und Herr/ wann
ich mein schwere Krankheit/ und Schmer-
zen auff einer Seiten; auff der andern aber meine
wenige Kräfte ansehe/ so entfallt mir aller Muth/
wird mein Herz mit Traurigkeit angefüllt/ aber/
Herr/ du hast mich in keiner Noth verlassen/ so
laß mich dann auch jetzt bey/ und laß mich nicht in
Gedult fallen/ sonder stärke mich mit deiner
Gnade/ damit mir nicht die Schmerzen zu schwa-
chen. Herr es geschehe hierinn was/ und wie du
wilt/ laß mich nur in Ewigkeit von dir nicht geschai-
den werden/ Amen.

Ein anders.

O Herr JESU Christe/ du allernädigster
Erlöser/ ach verlenhe gnädiglich/ daß ich di-
nen Kelch/ welchen du mir jetzt einschenkst/ gedultig/
I 2
und

und gehorsamlich möge austrinken. Er ist wol me-
ner Natur über die massen schwärlich, aber herge-
hast du vilmehr von meiner wegen aufgestanden.
Gefallt es dir dann / O HErr / und willst mir mein
Creuz mehrn / ach so mehre auch in mir die Gedult
und Gedult / und bewaffne mein Herz mit der Gedult
deines bitteren Leidens / damit wider deinen Willen
und Väterliche Straff nicht murre / ungedultig
und verdrossen werde / sonder deinem H. Willen mit
ganz unterwerffe / Amen.

**Ein anders / durch Fragen
gestellt.**

125. Erste Frag. Glaubst du / mein lieber Sohn / daß
ich allhie muß gelidten seyn / und be-
reist also auch du durch disen Creuz-Weeg in das
Himmliche Vatterland zu kommen? Antwort.
Ich glaub / ich begehre.

Zweyte Frag. Glaubst / daß du GOTT dem
Himmlichen Vatter oft und vilmal erzürnet hast
und bist also bereit / diese Kranckheit / als ein Väter-
liche Zucht gern und willig anzunehmen? Antwort.
Ich glaub / ich bin bereit.

Dritte Frag. Glaubst du / daß der Allmächtige
GOTT dir diese Kranckheit an statt der in der Hölle
oder Fegfiewr verdienten Straff zuschicke / un-
gleich also mit dem H. Augustino : O HErr schneid
brenn alhie / wie du wilt / verschone nur in Ewigkeit
Antwort. Ich glaub / ich sprich.

Vierde Frag. Glaubst du / daß GOTT dir
diese Kranckheit über dich verhängt hab / damit
dein Tugend erforsche / und bist also bereit / mit
verbarer Gedult / und Starckmüthigkeit dein

gang in der Tugend zu erweisen? Antwort. Ich glaub/ und bin bereit.

Fünffte Frag. Glaubst du / daß GOTT diese Kranckheit über dich verhängt hab / damit du hierdurch ein grosse / und unaussprechliche Grewd erwerbst / und willst also gern diese augenblickliche Trübsal ertragen / damit du ewige Grewd dardurch erlangest? Antwort. Ich glaub/ ich will.

Sechste Frag. Glaubst du / daß GOTT seine allerliebste Freund mit Trübsal belade/ damit Er ihn Gelegenheit mache / ihr gegen Ihm geschöpffte Lieb zu erweisen / begehrest also auch diese Kranckheit mit sonderer Grewd / und Hurtigkeit aufzustehen / damit du hierdurch dein Lieb gegen Ihm erklärest?

Antwort. Ach ich glaub/ ich begehre.

Siebende Frag. Glaubst du / daß Christus dein Erlöser/ dein Haupt zu deinem Hail / und Exempel zeit gelidten hab/ und begehrest also Ihme in Creutz und Leyden allhie gleichförmig zu werden/ damit du in der andern Welt auch in der Grewd sein Gesell seyn mögest? Antwort. Ich glaub/ ich begehre.

Achte Frag. Glaubst / daß die Seelen des Jeglichen durch die gute Werck der Lebendigen Christen erlediget werden / und willst derothalben auch den halben/oder ganken Frucht deiner Schmerzen zu ihrem Trost / und Hülff auffopfern? Antwort. Ich glaub/ ich will.

Neundte Frag. Glaubst du / daß man durch gute Werck allerley Gnaden / und Gaben sowol ihme selbst / als andern erlangen könne / und opferst also diese dein Kranckheit / und alles / was du zur Zeit dieser Grewd thun wirst / GOTT dem HERN auff/ damit

Er dir/ und allen Befreundten / Gutthättern / Brüdern / Bresthafften / oder andern / für welche du zu betten pflegst/ Gedult/ und Stärke im Leyden/ und ein glückseliges End verleyhe? **Antwort.** Ich glaub/ ich opffere auff.

Zehende Frag. Glaubst du / daß **GOTT** dich/sonderlich durch die Gedult in Widerwertigkeit geprysen/ und gelobt werde/ und willst auch deshalb der Gedult in dieser Kranckheit sonderlich nachbestreben / damit du dein danckbares Gemüth gegen **GOTT** erklärst? **Antwort.** Ich glaub/ ich will.

Elffte Frag. Glaubst du / daß alle Heiligen **GOTTES** durch Creutz/ und Leyden zu ihrer Glorification langet sehen / und begehrest also im Leyden / soviel als in Freuden ihnen gleichförmig zu werden? **Antwort.** Ich glaub/ ich begehre.

Zwölffte Frag. Glaubst du / daß du auf die nicht gnugsame Kräfte hast / diese Kranckheit / mit sich gebührt / aufzustehn / bittest also **GOTT** den **HERN** demütig durch die Gedult Christi **JESU** Er wolle dir diese so nothwendige / und so sehr erwünschte Gnad/ und Gedult mittheilen? **Antwort.** Ich glaub/ ich bitte. Amen/ Amen/ Amen.

Petaney

Von der Gedult.

126. O GOTT himmlischer Vatter/ Ach verleyhe mir Gedult.

O GOTT Sohn / du Lehrmeister der Gedult.

O GOTT heiliger Geist / ein Tröster / und Stärcker der Betrübten/ Ach verleyhe mir Gedult.

O heilige Drenfaleigkeit/ einiger GOTT/ Ver-
leihe mir Gedult.

Durch die Gedult Christi meines Erlösers.

Durch sein heiliges Leyden/ und Sterben.

Durch das Schwerdt / welches Mariæ Herz
durchdrungen hat.

Durch alle Trübsal / und Marter / welche deine
Heiligen haben aufgestanden.

Damit dein H. Nam geprysen werde.

Damit ich Christo deinem Sohn / und allen lie-
ben Heiligen gleichförmig werde.

Damit ich mein gegen dir geschöpffte Lieb erklä-
ren möge.

Damit ich deiner Gerechtigkeit gnug thun könne/
ich verleihe mir Gedult.

Damit ich zur Besserung des Lebens auffgenom-
men werde.

Damit ich in Tugenden / und Verdiensten zu-
nähme.

Damit ich den armen Seelen ein Trost/ und Linder-
ung ihrer Peyn verursache.

Damit ich mir / und Lebendigen allerley Gaben/
und Gnaden erlangen möge.

Damit ich meinen Neben-Menschen mit mei-
nem Exempel aufferbarwen / und zur Gedult / und
Liebe antreiben möge.

O du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd
der Welt/

Ach lehre mich die } Gedult.
Ach mehre in mir die }
Ach erhalte in mir die }

V. O HErr erhöre mein Gebett.

R. Und mach mich theilhaftig deß Leydens deß
deines lieben Sohns.

Gebett.

O Allmächtiger ewiger GOTT / der du deinen
eigenen Sohn in diese Welt schicken / und nach so
vielen Peyn und Marter an dem Stammen deß H. Creutz
hast sterben lassen wollen / damit Er uns die so nöthig
wendig / und nützliche Tugend der Gedult lehre.
Ich bitte dich demütig / du wollest mir dein Gütliches
Gnad / und Hülf verleyhen / daß ich diesem Exempel
vollkommenlich nachfolgen / und also gleichwie
mit Christo ein Gesell im Leyden gewesen bin /
in den Heyden sein Gesell zu seyn verdienen mag.
Durch Christum unsern HErrn / Amen.

Seufftzer.

127. O HErr / gern alles leyde ich /

Weil du hast gelidten mehr für mich.

128. O HErr / du waisst / daß ich in dem Leib
große Schmerzen empfinde / aber doch der Gedult
nach wegen deiner Lieb sie gern / und willig gedulde.

129. O HErr allhie mich brenn / und schneid /

Verschone nur in Ewigkeit.

130. O mein gütiger Vatter / es ist zwar bitter
der Reich / den du mir hast eingeschenkt / aber
ich bin bereit umb deiner Liebe wegen ihne außzu
stehen. Mehre / O Vatter / den Schmerzen / und
reue die Gedult.

131. O mein gedultigster JESU / ach ziebe
nach dir / und lehre mich irren dein H. Gedult.

132. O mein JESU / ich will nicht leben ohne
Schmerzen / weil ich dich mit Schmerzen also an-
gefüllt sehe.

133. Ach liebster JESU / ach vereinige meine
Schmerzen mit den deinen / und opffere sie auff dei-
nem himmlischen Vatter.

134. Ach was soll ich GOTT geben umb alles /
das Er mir geben hat ? den Kelch / den Er mir hat
angehenckt / will ich austrincken / und also seinen
Namen benedeyen.

135. O mein JESU / der Diener ist nicht grösser /
als der Herr ; weil dann du sovil gelidten hast / war-
umb wolt ich nicht das wenig gedulden ; und ich
war leyde alles billich / du aber was hast verschuldt ?

136. O JESU / verleyh mir Gedult /
Daß ich abzähl mein Sünd / und Schuld :
Mit deinem Leyden / Creuz / und Peyn /
Laß mein Leyden vereinigt seyn.

137. O mi JESU, tu portasti, Insons Crucem ma-
ximam,

Mihi Reo fabricasti crucem istam parvulam.

138. DEO subjecta esto anima mea, quoniam ab
ipso patientia mea.

§. XV.

Exercitium Gratitude.

Gebett für die Dancksagung.

139. Ich dancke dir GOTT himmlischer Vatter /
daß du mich durch dein allmächtige Göttli-
che Kraft ein vernünftigen Menschen erschaffen
hast / zu Erkenntnuß / und Lob deines Namens.

I s

Ich

Ich dancke dir / mein H^{er} / und Hailand J^{esu}
 G^{ott} Christe / daß du mich mit der Marter deines
 bittern Leydens und Sterbens durch milde Vergeß-
 sung deines rosenfarben Bluts erlöset hast von
 Sunden / und ewiger Verdammuß.

Ich dancke dir G^{ott} H. Geist / daß du mich
 durch dein reiche Gnad zum H. Tauff geführt / und
 dardurch mich zu einem Christen / und Erben des
 Reichs G^{ottes} gemacht / und also von meiner Sün-
 de auff bis auff diese Stund gnädiglich erhalten
 und vor vilen Gefährlichkeiten behütet hast.

Verleyhe mir / O einiger G^{ott} in dreyen Per-
 sonen / von diser Stund an nach deinem Göttlichen
 Wolgefallen / und meiner Seelen Hail Christlich
 und Catholisch zu leben / und in solchem Wandel bis
 an das End zu verharren / und in deiner Gnad selig
 zu sterben / damit ich mit dir ewig mich erfreuen mo-
 ge / Amen.

140. O H^{er} J^{esu} Christe / ich lobe dich / daß
 du an mich gedencst hast / da ich nichts war.

O mein Erlöser / ich lobe dich / daß du mich ge-
 sucht hast / da ich verlohren war.

O mein G^{ott} / ich lobe dich / daß du mich be-
 halten wilt / so ich nicht weiß / wohin ich mich wen-
 den soll.

O H^{er} in deine Händ befihle ich meinen Geist

Petaney

Für die Dancksagung.

141. G^{ott} Vatter im Himmel / sey ged-
 nedent.

G^{ott} Sohn ein Erlöser der Welt.

GOTT H. Geist ein Ursprung der Liebe.
Allerheiligste Dreifaltigkeit / weil du mich zum
migen Leben vorgeordnet hast / sey gebenedeyt.
Weil du mich auß Nichts erschaffen hast.
Weil du mich von Catholischen Eltern hast lassen
wachsen werden.
Weil du mich zum Tauff hast kommen lassen.
Weil du mir zu meinem Schutz-Herrn einen
Engel gegeben hast.
Weil du mich mit deinem kostbarlichen Blut er-
löst hast.
Weil du mich mit deinem H. Leib / und Blut so
oft gespeiset hast.
Weil du mich durch das Sacrament der Beicht
so oft gerechtfertiget hast.
Weil du mich durch das H. Sacrament der Sir-
mung in dem Glauben gestärket hast.
Weil du mich von sovil Ublen des Leibs / und der
Seelen bewahret hast.
Weil du mir alle Nothdurfft zu Erhaltung des
leiblichen und geistlichen Lebens so reichlich verschafft
hast.
Weil du mich zu dem Stand N. N. beruefft / und
denn bisher erhalten hast.
Weil du mir allerley Widerwertigkeit hast zuge-
schickt.
Weil du mich mit diser Kranckheit hast heimge-
bracht.
Weil du mir Mariam zu einer Mutter gege-
ben hast.
Weil du mich in ihr Bruederschaft berueffen
hast.
Weil

Weil du mir ein sonderbare Andacht zu meinem
H. Patronen verleyhen hast.

Weil du Christum / und sein heilige Mutter / und
alle Heiligen also erhöhet / und belohnet hast.

Weil du auch mir das ewige Leben versprochen
hast.

Weil du meinen Feinden sovil Gutthaten erlei-
sen hast.

Weilen du den Seelen des Gegewers sovil Trost
und Linderung verleyhen hast / sey gebenedeyt.

O du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd-
en der Welt /

Erwecke in mir

Mehre in mir

Erhalte in mir

} die Danckbarkeit.

†. Lobet Gott den Herrn alle Geschöpf.

℞. Wegen aller seiner Liebe / und Gutthaten.

Gebett.

O Allmächtiger ewiger GOTT / dessen Güte
unendlich ist / ich bitte dich demütig / du wollest
mir dein Göttliche Gnad verleyhen / daß ich deine
unzählbare Gutthaten würdig schätzen / und erken-
nen / und dich als einen Urheber derselben in Ewig-
keit loben / und benedeyen möge. Durch JE-
sus Christum unsern Herrn / Amen.

Seuffzer.

142. Venite, audite, & narrabo omnes, qui timen-
tis DEUM, quanta fecit animæ meæ. Ps. 65.

143. Confitebor tibi, Domine DEUS meus, in
toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum,
quia misericordia tua magna est super me, & erui-
stis animam meam ex inferno inferiori. Ps. 85.

144. Laudate Dominum omnes gentes, laudate
omnes populi. Quoniam confirmata est super nos
misericordia ejus, & veritas Domini manet in æternum.
Lobet Gott den HERN alle Geschlechter / lobet
Ihn alle Völcker. Dann sein Barmherzigkeit ist
über mich bestättiget worden / und sein Warheit
bleibet in Ewigkeit.

145. Benedicta sit sancta Trinitas, atque indivisa
unitas, confitebimur ei, quia fecit nobiscum miseri-
cordiam suam.

Gebenedeyet sey die H. Dreyfaltigkeit / und un-
getheilte Einigkeit / ich will sie loben / weil sie Barm-
herzigkeit mir erzaigt hat.

§. XVI.

Exercitium Desiderij.

Seuffzer.

146. Unam petij à Domino, hanc requiram, ut in-
habitarem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ,
& videam voluptatem ejus.

Eins hab ich begehrt von dem HERN / das will ich
haben / daß ich im Hauß des HERN wohne mein
Lebenslang / daß ich sehe den Wollust meines HERN /
und seinen Namen groß mache.

147. Quàm dilecta tabernacula tua, Domine vir-
tutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Do-
mini.

O wie lieblich seynd deine Wohnungen / O HER
in Heerschaaren / mein Seel verlanger / und seuffzet
nach den Vorhöfen des HERN. Mein Herz / und
ich streben sich in dem lebendigen GOTT.

148. Beati,

148. Beati, qui habitant in Domo tua Domine:
in saecula saeculorum laudabunt te.

Seelig seynd / O HErr / die in deinem Haus wohnen / in Ewigkeit werden sie dich loben.

149. Latatus sum in his, quae dicta sunt mihi in domum Domini ibimus.

Ich hab mich erfreuet in dem / was mir gesagt worden: Ich wird gehn in das Haus des HErrn.

150. Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te DEUS.

Gleichwie ein Hirsch dürstet nach dem Wasser / also dürstet mein Seel nach dir / O mein Gott.

151. Haec est dies, quam fecit Dominus, exultemus & laetemur in ea.

Diß ist der Tag / den der HErr gemacht hat. Laßt uns an ihm erfreuen / und frolocken.

152. Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

Ich begehre aufgelöst zu werden / und bey Christo zu seyn.

153. Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est: multum incola fuit anima mea.

O JESU / heut laß in meinem Haus schallen dein süße Stimm / mit der du gesagt hast zum Schächer: Heut wirst du bey mir seyn im Paradies.

154. O quam sordet mihi terra, cum caelum considero!

O wie verlaidt wird mir die Erden / wann ich den Himmel betrachte!

155. O Himmelreich! O Vatterland!

O Seeligkeit! O Gnaden-Stand!

O JESU in der Ewigkeit!

Schließ mich nicht auß von deiner Freund-

§. XVII.

Oratio Dominica, & Salutatio Angelica
cum intermixtis affectibus.

Vater unser / der du bist im Himmel. Ach
ich hab gesündigt in den Himmel / und vor
und bin nicht würdig / die Höhe deß Himmels
zuschauen.

Gebenedeyet werde dein Nam. Wegen aller
thaten / die du mir die ganze Zeit meines Lebens /
sonderlich aber durch diese gegenwertige Kranckheit
erzeigt hast. Ach Vater verlehe Gnad / daß ich sie
gültig übertrag / und also deinen H. Namen war-
rhaftig benedeyen möge.

Zukomme uns dein Reich. Ach Vater / das wün-
sche ich / das begehre ich / daß ich in deinem Hauß
wohnen / und dich mit allen Heiligen loben / und lie-
ben könne.

Dein Will geschehe / wie im Himmel / also auch
auf Erden. Sonderlich aber mit mir deinem un-
würdigen Kind. Ich bitte zwar / O Vater / daß /
wann es möglich ist / dieser Kelch der gegenwertigen
Kranckheit von mir gehe / aber nicht mein Willen /
O Vater / sonder der dein geschehe.

Gib uns heut das täglich Brodt. Sonderlich
O Vater / das Brodt der Engeln / damit ich
durch gestärckt / und mit dir meinem Gott / und
Ihrn ganz vereinigt werde.

Vergib uns unsere Schulden / als wie wir verge-
ßen unsern Schuldigern. Ach Vater / verzeihe ih-
nen dann sie wissen nicht / was sie thun. Verzeihe
aber

aber auch mir / dann sihe / ich bin bereit dein Väterliche Straff diser Kranckheit gedultig aufzufehn.

Führe uns nicht in Versuchung. Sonderlich O Vatter / in die Versuchung des Mißtrauens / der Kleinmütigkeit / und des Murrens. Hilff uns O Vatter / starckmütig wider unsere Feind streiten / damit wir glücklich obsigen / und deinen heiligen Namen benedeyen können.

Sonder erlöse uns von dem Ubel. Fürnemlich O Vatter / von aller Sünd / von einem gahen / und bösen Todt / und von dem schweren Fegfeur. Verleyhe uns / O Vatter / daß wir durch Kindliche Lieb / und Vertrauen uns in dein H. Schoß verbergen / und also von obgemeldten Ubeln erledigt werden mögen / Amen / Amen / Amen.

Englischer Gruess.

157. **G**egrüßet seyeest du Maria. Ach abermal so zu tausendmal gegrüßet / du allerglängendster Meerstern / ach laute auch mich mit dem Glanz deiner krafftigen Fürbitt / durch das gefährliche Meer dieses Lebens / und führe mich zu dem ewigen Leben.

Voll der Gnaden. Ach hilff mir / O barmherziger Mutter / daß auch ich bey deinem lieben Sohn Gnade finde / und dieselbe beständig bis in den Todt halte.

Der H. Erz ist mit dir. Ach mache / daß Er auch mit mir seye in diser meiner Trübsal / damit ich gedultig übertragen / und den erwünschten Frieden darauf schöpfen könne.

Du bist gebenedeyt unter den Weibern. Sonderlich auch von mir / der ich dir alles / was

ihro guts genossen hab / nach GOTT mit dancke
 christem Gemüth zuschreibe.

Und gebenedeyet ist die Frucht deines Leibs Iesus
 christus. Ja freylich / O Mutter / ist Er gebenedeyet /
 weil Er uns durch sein Todt das Leben gebracht hat.
 Ich mache / O heilige Jungfraw / daß ich Ihn als
 meinen wahren Heyland erkennen / und also auch
 würdig werde / auß Krafft seines Leydens das Hail
 deiner Seelen zu empfangen.

O H. Maria / Mutter Gottes / bitt für mich ar-
 mer Sünder jetzt / daß ich die gegenwärtige Kranck-
 heit mit Gedult / und Lieb außstehe / und in der
 Hand meines Absterbens meinen Geist in die Hand
 meines Schöpfers auffgeben möge / Amen.

§. XVIII.

Orationes pro felici morte.

Gebett umb Erlangung eines glück-
 seligen Ends.

O H. Er. IESU Christe / du wahres Leben der
 Welt / ich ermahne dich / und dancke dir we-
 gen der grossen Angst / und Bitterkeit / die du zur Zeit
 meines H. Abscheidens hast außgestanden / bitte dich
 gleich demütig durch die Bitterkeit deines Todts /
 daß du dich zu meiner Seel in ihrem Abscheiden nai-
 he / und zu hülff kommen wollest / damit dein Mar-
 ten an mir nicht verlohren werde / sonder zu Ehren
 meines H. Namens / und meinem Hail geraiche / des-
 wegen ich dich mit allen Heiligen in Ewigkeit
 lobbe / und benedeye / Amen.

179. O lieber H. Er. IESU Christe / ich wünsche /
 und begehre / daß dein H. Nam sey mein letztes Wort /
 K das

das mein Mund sprechen wird. O HErr JESU
 Christe/ich wünsche/und begehre/ daß dein H. Fron-
 leichnamb sey mein letzte Speiß/ die ich niese/ und
 von der ich ewig leben soll. O HErr JESU Chri-
 ste/ich wünsche/ und begehre/ daß dein fröhliches An-
 gesicht seye mein erster Anblick/ den mein Seel sehen
 soll/ so sie scheidet von meinem Leib.

160. O HErr JESU Christe/ich wünsche/und
 begehre/ daß dein letzter Seuffzer sey mein allerlet-
 zes Wehe/ das ich immer leyden soll.

O HErr JESU Christe / ich wünsche / und be-
 gehre/ daß du selbst sehest mein Begleitmann auß
 diesem Elend in das ewige Leben/ Amen.

O HErr JESU Christe/ ich bitte dich wegen de-
 ner bitteren Marter / und deß grossen Schmerzens/
 welchen du gelidten hast am Stammen deß H. Kreuz-
 zes / aber am allermäisten in der Stund deines Ab-
 scheidens / du wollest dich über mein arme Seel er-
 barmen / wann sie von dem Leib wird abscheiden/
 Amen.

161. O ewiger Vatter/ich bitte dich durch deines
 lieben Sohns Leben / und Sterben / und durch
 dein Gütigkeit/ du wollest mir Gnad verleyhen/ daß
 ich in deiner Gnad / und Übung gottseeligen Wer-
 cken biß in den Todt verharre. O gütiger JESU
 durch deine letzte Wort/ mit welchen du deinen Gei-
 GE dem Vatter befohlen hast/ bitt ich dich/ du
 wollest meinen Geist zu End meines Lebens auffneh-
 men. O GOTT H. Geist / erbarm dich meiner/
 und mit deiner heiligen Einsprechung / und junc-
 chen Trost stehe mir bey in der Stund meines Ab-
 O Allerheiligste Dreyfaltigkeit ein ewiger

Wohrer Gott sey mir gnädig/ und barmherzig/ jetzt/
und in der Stund meines Absterbens/ Amen.

162. O Maria du Mutter der Barmherzigkeit/
und ein Trösterin der betrübten Herzen / ich ermäh-
ne dich des Schmerzens / den du empfunden hast in
meinem Herzen/ da du deinen lieben Sohn hast ver-
lassen müssen / und bitte dich demütig / du wollest
mich lassen dieses klägliche schenden genießen im Leben
und Sterben / sonderlich aber erwirb mir / daß ich
vor meinem End alle Sünd warhafftig bereuen und
wahren / und mit dem H. H. Sacrament des Fron-
leichnambs und letzten Oelung gestärkt werden mö-
ge. Durch Christum deinen lieben Sohn. Amen.

Seuffzer.

163. O HErr erleuchte meine Augen / daß ich nit
verirre in dem Todt / noch sterbe in den Todtsün-
den.

164. Maria Mater gratiae, Mater misericordiae, tu
ab hoste protege, & hora mortis suscipe.

O Mutter der Barmherzigkeit/verlaß mich nit im
leuten Streit.

165. Ich bitt / Herr JESU / durch dein Todt/
Weich nit von mir in letzter Noth.

Verleih mir HErr ein seelig End /

Nimb auff mein Geist in deine Hand.

166. O JESU / durch dein Creutz / und Todt /
Verlaß mich nit in letzter Noth.

167. O JESU / ich befehl dir die Stund mei-
nes Todts / gleich wie du am Stammen des H.
Creuzes dein H. Mutter Johanni / und deinen Geist
dem himmlischen Vatter befohlen hast.

Articulus III.

De sententiis Infirmis praelegendis.

1. **C**um hoc tempore infirmi variis tentationibus exponi soleant, non parum utile erit, si Sacerdos ad manum habeat sententias, aut similitudines quas breves consolatorias, quas praelegere infirmo, aut aliter suggerere possit, cujus modi sequentes esse queunt.

§. I.

Pro Pusillanimitate.

Aus der H. Schrift.

2. **D**er H. Erwer GOTT ist gnädig und barmherzig / und wird sein Angesicht mit von euch wenden / so ihr euch zu ihm kehret. 2. Par. 30.
3. Vergisset dann ein Mutter ihres Kinds? wann sie schon dessen vergisset / will ich doch deiner nicht vergessen. In meinen Händen hab ich dich gehalten. II. 49.
4. Ich hab dich ein Augenblick / ein kleine Zeit verlassen / aber ich will dich mit grosser Erbarmung wider zu mir versambeln / spricht der H. Er / ein Erlöser. II. 54.
5. So wahr ich leb / spricht der H. Er GOTT so wahr hab ich kein Wohlgefallen an des Gottlosen Todt / sonder wünsche / daß er sich von seinem Bösen bekehre / und lebe. Ezech. 33.
6. Wir haben nit einen hohen Priester / der uns Mitleyden tragt mit unserer Schwachheit / sondern er ist versucht allenthalben / ohne die Sünde; darum übe

lasset uns hingehen mit Vertrauen zu dem Thron
seiner Gnaden / auff daß wir Barmherzigkeit em-
fangen / und Gnad finden auff die Zeit / wann uns
Hulff vonnöthen seyn wird. Hebr. c. 4.

7. Wann jemand sündiget / so haben wir einen
Vorsprecher bey GOTT / JESUM Christum /
der gerecht ist. Diser ist die Versöhnung für un-
sere Sünden / nit allein aber für die unsere / sonder
auch für der gangen Welt. Io. 2.

Auß den H. Väteren.

8. Kein unsinniger Liebhaber liebet also sein Ge-
liebte / als GOTT liebt ein büßende Seel ; ja er
reißt sie zurück sprechent ; und über diß alles / daß
er mit villen Liebhabern gesündiget / sollest du dich
umherumb zu mir kehren / und ich will dich annem-
men. S. Chryf.

9. HErr ich darff / und kan jetzt nit verzweiflen /
weil wir Feind waren / seynd wir durch den
Tod deines Sohns versöhnt worden ; wie vil mehr
sunder versöhnt / werden wir selig werden durch ih-
n. S. Aug.

10. Der HErr ist nit so unfreundlich / daß Er sei-
ner Glider nit liebe / seine Barmherzigkeiten seynd
meine Verdienst / so lang er nit auffhört Barmher-
zig zu seyn / so lang bin ich nit arm an Verdiensten.
sein Erbarmnuß vill / (wie sie dann unendlich
so seynd auch vill meine Verdienst. Blofius.

11. Der HErr thut alles / daß Er uns selig ma-
che / und wir werffen alle Hoffnung des Heyls hin-
weg. Er sagt / daß bey den Englen selbst ein Grewd
über eines Sünders Bekehrung / und du arm-

seeliger verzweiftest? mißgönneest dir dein Heil und dem Herrn sein grosse Freud. Er rufft alle zum Abendmahl / und will / daß sein Haus erfüllt werde auch die Blinden / Lahmen / zwingt er hinein zugehen? was bleibst du übrig du Armseeliger? warum streitest wider die Barmherzigkeit Gottes? Bloßus.

12. Was kan barmherzigers verstanden werden als das GOTT der Vatter dem Sünder / so zu ewigen Peyn verordnet / und sich nit hat können erlösen / gesagt hat: Nimm meinen Eingebornen / und gib ihn für dich; der Sohn aber: Nimm mich / und erlöse dich. S. Anselmus.

13. Kein Mutter ist so bereit ihrem Kind / was es mitten in den Glammen ligt / bezuspringen als GOTT bereit ist dem Sünder zuhelffen / wann er schon tausendmahl alle Sünd der ganzen Welt begangen hätte. Henricus Suso.

14. So groß ist die Barmherzigkeit Gottes das ein Berch in das Feuer geworffen / so bald nit angezündt wird / als GOTT verschont den Sünder / wann er warhafftig seine Sünd bereut. Taulerus.

15. Christus hat der H. Gertraut offenbahret sie solle ihr in Ansehung des Crucifix einbilden / wann er sie also anredete: sihe / wie ich auß Lieb gegen dir am Creutz nackt gehangen / ganz veracht / an ganzen Leib verwundet / an allen Gliedern außgethönt: und dannoch ist mein Herz noch jetzt mit solcher Lieb gegen dir genaigt / daß / wann es dein Leben erfordert / ich für dich allein alles / was ich für die ganze Welt gelitten hab / aufstehen wolte. Bloßus.

16. Ein andersmahl hat Christus gemelter Jung-
 frauen gesagt: Es wäre gar nützlich / das alle Men-
 schen wüßten / daß ich ein Sohn der Jungfrauen
 GOTT dem Vatter stehe umb ihr Heyl Wils-
 und / wann sie auß Menschlicher Schwachheit
 undigen in ihrem Herzen / gib ich ihnen mein unbe-
 zügtes Herz zur besserung; wann sie aber sündigen
 mit den Wercken / so gib ich her meine durchbohrte
 Hand / damit sie reuwent / die Nachlassung ihrer
 Sünden leichtlich erlangen.

Ein andersmahl hat Er ihr gesagt: das gute Ver-
 trauen / welches der Mensch gegen mir hat / und
 glaubt / daß ich in der Warheit könne / wisse / und
 alle ihm in allen Sachen treulich beystehen / durch-
 bohrt mein Herz / und thut meiner Güte Gewalt
 / daß ich keineswegs von solchem Menschen kan
 weichen / dann ob ich schon ein Zeit lang mein
 Barmherzigkeit entziehe / darumb / weil mich be-
 züget / daß ich ihn sihe an mir hangen / und ihme
 Verdienst gemehrt werde / so kan ich dannoch ihn
 lang hilflos lassen / sonder muß meiner Natur
 nachgibung thum / und der unendlichen Liebe mit der ich
 umfasse. Bloßius.

17. Der H. Catharina von Senis hat Christus
 gesagt: die Sünder / welche in der Sterbstund ab
 meiner Barmherzigkeit verzweifeln / verlegen mich
 sehr / und mißfallen mir mehr durch diese ein-
 zige Sünd / als sie mich durch alle vorherbegangne
 Sünden beleidigt haben. Wer aber warhafftig
 seine Sünden beröhet / und auff mein Barmher-
 zigkeit hoffet / der wird sie gewiß finden / dann un-
 endlich grösser ist mein Barmherzigkeit / als alle
 Sün-

Sünden / die begangen worden seynd / oder können begangen werden.

18. S. Joannes Eleemosynarius sagte: Er wolt allen geben / wann schon die ganze Welt gen Antichiam lauffen solte / weil dise nit funden die Göttliche Schatz schmälern / und außschöpfen. Warum eylest du nicht zur Barmherzigkeit?

19. Impium te quaesivit DEUS, ut redimeret, an ergo redemptum deleteret, ut perdat. S. August. in Pl. 66.

Auß Gleichnussen.

20. Ein Kriegs-Fürst liebt mehr den Soldaten / welcher nach der Flucht widerumb in Feind setzt / und überwindt als den / welcher nit geflohen / doch aber auch nichts denckwürdiges gelaißt hat.

21. Ein Bauersmann liebt mehr das Erdreich / welches nach den Dörnern gute Frucht bringt / 22.

Gleich wie die Mutter / wann das Kind gefallen ist / dasselbe nit verfluecht / hasset / oder mit Fußsen tritt / sonder waschet / auffhebt / und trost; also Christus den Sünder.

23. Gleich wie ein Jäger ganze Tag wartet / das ihm das Wild nit entrinne / also Christus.

24. Welcher König schießt nit Hilff / wann er höret / das sein liebes Schloß belagert seye? also Christus.

25. Du wirffst das Klaid nit hinweg / wann schon ein Loch überkombt / und GOTT soll seinen Bildnus nit verschonen? sagte ein Altvatter zu nem Kriegsmann.

26. Diejenige / welche über ein Fluß gehen / wann den die Augen nit auff die Wellen / sonder anders

Wort: also auch du nit auff die Sünd / sonder auff
die Barmherzigkeit.

27. Wann ein Bettler sihet / daß man andern
gibt / laufft er auch hinzu / warumb du nit auch?

§ II.

Für Auffschreibung der Bueß.

Auß der 2. Schrifft.

28. Verzieh nit dich zum HERN zubefehren / und
pars nit von einem Tag zum andern / 2c. Eccl.

29. Seyt bereit / dann zur Stund / da ihr nit
ermeynt / wird des Menschen Sohn kommen.
Luc. 12.

30. So du nit wirst wachen / wird ich über dich
kommen wie ein Dieb / und wirst nit wissen / welche
Stund ich über dich kommen werde. Apoc. 3.

Auß den 33. Väteren.

31. Je länger GOTT wartet / daß du dich be-
stest / je schwerer wird Er dich richten / wann du es
verlaumest. S. Aug.

32. Wann du willst Bueß thun zur Zeit / da du
nicht kanst / so haben dich die Sünden verlassen / und
nicht du die Sünden. S. Aug.

33. Der dem Büßenden die Gnad versprochen
hat / der hat den morgigen Tag nit verhaissen. S.
Aug.

34. O wann die Zeit der Bueß also wird ange-
ordnet / da sie im Gewalt ist / wie sie gewünscht wird /
wann sie verlohren ist. Cæsar.

Auff Gleichnussen.

35. Ein verwundter Hund braucht alsobald sein Zung/ ein Hirsch sein Kraut. Warumb nit auch du dein Arzney?

36. Welcher ist mit einer schweren Burd beladen / der der noch mehrer aufladet? Warumb hefft du die Sünden?

37. Niemand legt die schwerere Burd dem schwächern Pferd auff / wann er ein stärker hat / warumb sparest du die Buesß auff das schwache Mäster?

38. Wann dir einer von dem Bier allein die Heyffen gebe / was sagtest du? Warumb gibst du Gott allein das schlechteste deines Lebens.

39. Schämtest du dich nit wann ein König an deinem Hauß anklopffete / und du ihne lang warten lieffest? warumb thust du dann Gott nicht auff / der bey dir anklopfft?

40. Wer ist der sich umb ein zeitlichen Gewinn / oder Ehr in augenscheinliche Gefahr des Lebens gibt / warumb gibst du dich so leicht / und freywillig in Gefahr des ewigen Verderbens?

§. III.

Für Ungedult in Schmerzen.

Auff der 3. Schrift.

41. Der HERR erweh Gott versucht euch / das offenbar werde / ob ihr ihn von gangen Herzen / und von gangen Seel liebet. Plat. 13.

42. Die

42. Dietweil du Gott angenemb warest / war
unmöthen / daß dich die Anfechtungen beweßreten.

43. Wann wir das Gut haben von der Hand
Gottes empfangen / warumb wolten wir nit auch
das böß annehmen? Job. 2.

44. Mein Kind verwirff die Zucht des Herrn
nicht / und sey nicht ungedultig über sein Straff /
wann welchen der Herr strafft / den hat Er lieb / und
ist Wolgefallen an ihm / wie ein Vatter am Sohn.
10. c. 3.

45. Durch vil Trübsal müssen wir eingehn in
das Reich der Himmel. Act. 14.

46. Alles Leyden diser Welt ist nicht zuverglei-
chen mit der zukünftigen Glorij / welche uns wird
mitgetheilt werden. Prom. 8.

Auß den 33. Väteren.

47. Leyde / was du nicht wilst / damit du bekom-
mest was du wilt. S. Aug.

48. Es ist ein grosse Hitze diser Welt (oder Trüb-
sal) aber auch ein grosser Schatten under den Flü-
gel Gottes S. Aug. inpl.

49. Die Menschen trawren über die Gaisel / aber
über das trawren sie nicht / deßhalb sie gegaislet
worden. S. Aug.

50. Quo pungaris, inde nascitur rosa, ut corone-
ris. Mit dem du gestochen wirst / eben auß dem
wächst ein Rosen / mit der du gecrönnet werdest. S.
Aug.

51. Wann du aufgenommen bist von der Zucht
der Gaisel / bist du auch aufgenommen auß der Zahl
der Kinder. S. Aug.

52. Siehe

52. Sihe den Weg nicht an / daß er rauch ist / sonder wo er dich hinführt. S. Chryl.

53. Ein Seel die mit einer Kranckheit behaft ist / die ist nahent bey G. Ott. S. Greg. Naz.

54. Mitigat vim doloris considerata æquitas ferientis. Der Gewalt des Schmerzens wird gelindert / wann man die Gerechtigkeit des schlagens betrachtet. S. Greg.

55. Bene pungeris, si compungeris. Du wirst muthlich gepeynigt / wann du wirst vereinigt.

56. Multi, qui consentiunt pœnam, corrigunt culpam. Mancher vermaint die Sünd / wann er die straff empfindt.

57. Leydest du etwas böses / so sage G. Ott. Dank darumb / so wird es ins gut verendert. S. Chryl.

58. Nichts ist G. Ott. angenehmer / nichts dir müßlicher in diser Welt / als vill umb Christi Willen leyden / wann etwas bessers gewesen wäre / so hätte uns solches zweiffels ohne Christus mit Worten / und Exempeln gelehrt. Thom. Kemp. l. 2. c. 12.

Auß Gleichnussen.

59. Gleich wie das Gold / und Silber im Feuer / also werden die Menschen / so G. Ott. gefallen / in der Trübsahl bewehrt. Eccl.

60. Wann man die Knaben laßt ohne Zuchtmaister / werden sie muthwillig. Pædagogus nolite tribulatio est. S. Chryl.

61. Gleich wie G. Ott. der H. Er. Eliam durch einen Sturmwind / und fewrigen Wagen in den Himmel erhebt hat / also auch dich durch die Trübsal / und Lieb.

62. Es beklagt sich oft einer / daß er niemand hab/
den ihn einem grossen Herrn befehle / die Gedult ist
welche uns Gott befehlt / und in seiner Gnad erhalt.
Cypr.

63. Wie diejenige welche Pillelin nehmen / diese
Hostien einwicklen / damit sie die Bitterkeit nicht
empfinden / also du die Krankheit mit der Betrachtung
deß bittern Leidens Christi.

64. Die Lebendigen pflegen zum Zeichen der Lieb
die Hand zu zutrocknen / also Gott.

65. Wer wolte nicht gern sein Acker zerschlagen
lassen / wann der Hagel ganz gulden wäre ? wa-
rumb wilst du die guldene Trübsahl nicht gedul-
den?

66. Dem Vogel / den man behalten will / stuzet
man die Flügel / also auch Gott dem sei-
nigen?

67. Wann dir ein partickel vom Creuz Christi
geschenkt wird / erfreuest du dich ; warumb nit auch /
wann Er dir einen Theil deines geistlichen Creuz
mittheilt.

6. IV.

Für die unmässige Begird das Leben
zu erhalten.

Auß der 3. Schrifte.

68. Ein Tag in deinen Vorhöfen ist besser / dann
tausend. Ps. 83.

69. Sihe / schaffe newe Himmel / und newe Er-
den / und der vorigen Dingen wird man nicht mehr
gedencken / und sie nicht mehr zu Herzen fassen / son-
der

der ihr werdet euch ewiglich freuen / und frolocken /
in denen Dingen / die Ich schaffe. Ps. 66.

70. Kein Aug hats gesehen / kein Ohr hats gehört /
und in keines Menschen Herz ist gestigen / was Gott
bereit hat denen / die Ihn lieben. 1. Cor. 2.

71. Gott wird abwischen alle Zähren von ihren
Augen / und der Todt wird nimmer seyn / noch Leid
noch Geschrey / noch Schmerzen wird mehr seyn.
Apoc. 21. cap.

Auß den 33. Vättern.

72. O mein Seel / wann gleich täglich vonnöthen
wäre die höllische Peyn ein lange Zeit zu leyden / daß
mit wir Christum in seiner Glori sehen / und fern
Heiligen zugesellet werden künnten / wäre es nicht
werth alles / was trawrig ist / zu gedulden / daß wir
eines solchen Guts / und Glori künnten theilhaftig
werden. S. Aug.

73. Mein Herz / wann du für disen zerstörlichen /
und schlechten Leib so grosse / und unzählbare Gutthä-
ten erweistest / wie groß / und unzählbar werden die
seyn / welche du in dem Vatterland / da wir dich von
Angesicht zu Angesicht zu sehen verhoffen / denen so
dich lieben / bereit hast? wann du uns so grosse Ding
schenckest im Kerker / was wirst du im Pallast thun?
wann du uns so grossen Trost in dem Thal der Zäh-
ren mittheilest / was wirst du uns am Hochzeit-Tag
geben? S. Aug. in Solil.

74. Ein so grosse Schöne der Gerechtigkeit
allda / ein solche Lieblichkeit des ewigen Liechts / daß
wann gleich nicht länger / als ein einzigen Tag
gunst wäre darinn zu wohnen / billich unser ganzes
Leben /

leben / ob es schon mit Wollüsten angefüllt wäre /
machten soll.

75. Kein gutes Leben ist nicht / als das seelige Le-
ben: seelig kan es nicht seyn / es seye dann ewig: allda
und gute Tag / nicht vil / sonder einer / der weder
Aufgang noch Niedergang hat. S. Aug.

76. Wie schön / und wolgestalt wird seyn das
himmlische Jerusalem / wann also glancket das irdi-
sche Rom? Und wann in diser Welt ein so grosse
Ehre haben / die Liebhaber der Eitelkeit / was für Ehr-
en zu erwarten die Liebhaber der Wahrheit?

77. Wer solt den zeitlichen Todt fürchten / deme
das ewige Leben verheissen wird? wer solte sich über
die leibliche Arbeit entsetzen / wann er erkennet / daß
man ihn in die ewige Ruhe werde setzen? Cassiod.

Auß Gleichnussen.

78. Wann einer sagt: Ich wolt ein Finger auß
der Hand / ein Aug auß dem Kopff umb dise Sach-
en / vermuthet man billich / es müßte etwas für-
nemliches seyn. Wie groß muß dann der Himmel
seyn / von welchem der H. Ignatius gesagt: Genr/
Cruc / Bestien / Zerbrechung der Gebain / Zer-
stetterung des gangen Leibs / und alle Peyn des
Lauffels kommen über mich / allein daß ich Christi
erleide?

79. Wann der heilige David noch hie gesagt hat:
Mir ist gut Gott anhangen / da doch sovil Creutz zu
erleiden seynd / wie gut wird seyn Gott anhangen all-
ort / wo weder Todt / noch Trübsal / sonder ein Über-
fluß aller Güter zu finden ist?

80. Wer wolte nicht gern das Haus / und Stand
des Daurens mit dem Pallast / und Stand eines
Königs

Königs vertauschen? wer wolte dann nicht gern dieses schlechte Leben mit dem zukünftigen vertauschen?

81. Wann der H. Petrus, der nur ein Tropfflein der himmlischen Freuden versucht hat/ dennoch gesagt: Wie ist gut seyn: was wird sagen/ der Gott selbst ansehen?

82. Wann wir Japoniam so hoch schätzen/ wolte sovil Königl darinn seynd/ wer wolte nicht auff höchst schätzen den Himmel/ wo alle König seynd?

83. Wer wolte sich nicht verwundern/wann einer nicht wolte auß dem stinckenden Kercker außgehen/ und in dem Königlichen Pallast wohnen? wievil mehr solte man sich verwundern/ wann einer nicht woll vom Leib in den Himmel scheiden?

84. Wie mancher raist oft mit höchster Begird einen rauhen Weeg/ damit er ein Kirchen/ ein Bild/ ein Statt etc. sehe. Wievil mehr sollte der Mensch gern von der Welt abscheiden/ damit er GOTT/ die Heiligen/ den Himmel sehe?

85. Wann ein Hund gebunden die Stimme seines Herrn hört/ wendet er sich hin und wider/ und erzaget sein Begird zum Herrn zu kommen/ von dem er doch nur ein schlechte Speiß zu hoffen hat. Warumb begehrest du nicht zu GOTT zu kommen/ von dem du so reichlich wirst ersättiget werden.

86. Das abgemüdete Pferd/ wann es merckt das es zu dem Stall/ und Fuetter komme/ hebt über Macht an zu eylen. Warumb nicht auch du zum Himmel?

87. Wann man in einem Hauß höret/ das man lustig seye/ sagt man alsbald: Wolte Gott/ ich wäre auch darbey. Warumb sagen wir nicht auch solches wann

Wann wir hören / daß die Heiligen im Himmel so
unglücklich seyen?

28. Wann ein Sohn / der im Elend ist / wisse /
daß er von Eltern / und Befreundten im Vatterland
höchste verlangt wurde / wurde er nicht mit
solchem Verlangen dem Vatterland zuhellen / wärz
er nicht dann du nicht dem Himmel zu / allwo
von GOTT / und den Heiligen so sehr verlangt
wird?

Articulus IV.

*De precibus à Sacerdote, quando discedit
ab ægro dicendis.*

Quatuor à Sacerdote, quando ab ægro discedit,
præstanda sunt, nempe 1. ut preces aliquas su-
pplum recitet. 2. Ut ei crucifixum deosculandum
præstat. 3. Aquam benedictam illi aspergat. 4. Ut
eam benedictionem ei impertiat. Pro quibus
omnibus præstandis sequentes preces servare po-
tunt.

§. I.

Preces pro Infirmo dicenda.

Quando Sacerdos discedere vult ab ægro, dicat,
se pro solatio, & salute illius, breves quaspiam
preces dicturum. Recitet itaque Psalmum, *Qui habi-*
tas in caelis, aut Miserere, vel Evangelium S. Joannis, & postea
jungat sequentes preces.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison. Pater
noster &c. &c. Et ne nos inducas in tentationem. R.

L

Sed

Sed libera nos à malo. *ψ.* Salvum fac servum tuum,
(famulam tuam.) *℞.* DEUS meus sperantem in te,
ψ. Mitte ei Domine auxilium de sancto. *℞.* Et de
 Sion tuere eum *(eam)* *ψ.* Nihil proficiat inimicus in
 eo. *(in eâ)* *℞.* Et filius iniquitatis non apponat noce-
 re ei. *ψ.* Esto ei Domine turris fortitudinis. *℞.* A
 facie inimici. *ψ.* Domine opem ferat illi. *℞.* Super
 lectum doloris ejus. *ψ.* Domine exaudi orationem
 meam. *℞.* Et clamor meus ad te veniat. *ψ.* Domi-
 nus vobiscum. *℞.* Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, cui proprium est misereri semper, & parcere
 suscipe deprecationem nostram: ut nos, & hunc
 famulum tuum, *(hanc famulam tuam)* quos delicto-
 rum catena constringit, miseratio tuæ pietatis clementer
 absolvat.

DEUS infirmitatis humanæ singulare præsidium,
 auxilij tui super infirmum famulum tuum *(infirmam fa-
 mulam tuam)* ostende virtutem, ut ope misericordie
 tuæ adjutus, *(adjuta)* Ecclesiæ tuæ sanctæ incolumis
 representari mereatur.

Concede hunc famulum tuum, *(hanc famulam tuam)*
 quæsumus Domine DEUS, perpetuâ mentis & corpo-
 ris sanitate gaudere: & gloriosâ beatæ Mariæ semper
 Virginis intercessione, à præsentis liberari tristitiâ, & æ-
 ternâ perfrui lætitiâ. Per Christum Dominum nostrum.
℞. Amen.

Benedictio DEI omnipotentis Patris ✠, & Filij, &
 Spiritûs sancti, descendat super te, & maneat semper.

Deinde aspergat eum, *(eam)* aquâ benedictâ in mo-
 dum crucis.

Quandôque poterit, Litanias aliquas breves in
unc, vel similem modum dicere.

Litanen

Von den H. Patronen.

Vrie eleison.
Christe eleison.
Marie eleison.
Christe höre mich.
Christe erhöre mich.
Ott Vatter vom Himmel / }
Ott Sohn Erlöser der Welt / } Erbarm dich mein.
Ott H. Geist / }
H. Dreifaltigkeit / Erbarm dich mein.
H. Jungfrau / und wunderbarliche Mutter Got-
tes Maria / Bitt für mich.
Glorwürdige Königin aller Heiligen.
H. Joseph.
H. Schutz-Engel / mein trewer Beschützer und
Bewahrer.
H. Michael / du mächtiger Beschützer der Catho-
lichen Kirchen.
H. Sebastian.
H. N. N. N. N.
Ihr alle meine H. Patronen / und Monats-
Heiligen.
alle Heiligen / die ihr mit vilen Kranckheiten / und
Trübsalen seht vor andern von GOTT heimbe-
gerichtet worden.
alle Heiligen / die ihr zur Zeit der Sterbstund
sonderlich von GOTT seht gestärckt / und getröst
worden.

L 2

O alle

O alle Heiligen / die ihr den sterbenden Menschen
sonderlich pflegt beizustehen.

O alle Heiligen / die ihr ohne Segewort zu dem ewi-
gen Leben seyt auffgenommen worden.

O alle Heiligen / die ihr sonderlich des Nächsten
Hülff zu befördern begehret.

O alle Heiligen / die ihr an dem Tag / an welchem
ich sterben wird / zu dem ewigen Leben seyt berufen
worden.

O alle Heilige Gottes / die ihr in dem Himmel
seyt.

Gey mir gnädig / Verschone / und erhöhe mich /
O H. Erz.

Durch die Fürbitt aller deiner Heiligen / Erleuchte
mich / O H. Erz.

Durch die Verdienst deiner allerheiligsten Mutter.

Durch dein H. Geburt / Leben / Leyden / und Todt.

Von allen leiblichen / und geistlichen Ubeln.

Von einem unglückseligen Todt.

Von aller Straff des zukünftigen Lebens.

Ich armer Sünder / bitte dich / O H. Erz. / erhö-
re mich.

Daß du die Ehr / und Zahl der Heiligen jederzeit
mehren wollest.

Daß du mich in die Zahl deiner Auserwählten auf-
nimmest.

Daß du mir die Gnad verleyhest / deinen Heiligen Christen
in Gedult / und andern Tugenden nachzu-
folgen.

Daß du mir deine Heiligen in der Sterbsstund / und im
letzten Gericht zu Hülff / und Trost sendest.

Daß du die Fürbitt der Heiligen für mich / und alle lebendige / und abgestorbne Freund / und Feind erhören wollest.

Du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd der Welt / Verschone mir.

Erhöre mich.

Erbarm dich mein.

Bittet für mich / O ihr alle angerueffne Heiligen.

Daß ich meiner Begird gewährt werde.

Gebett.

Allmächtiger ewiger Gott / der du deine Heiligen also erhöhst / und belohnet / und mir zu Tröster / und Beschützer gegeben hast / ich bitte dich demütig / du wollest mir Beständigkeit in ihrer Verehrung verlenhen / damit ich durch ihr Fürbitt wolle / mein Leben gottseeliglich zubringen / und abschließen / und dort mit ihnen dich in alle Ewigkeit sehen / und benedenen möge / Amen.

Letanen

Für die Kranken.

Vrie eleison.

Christe eleison.

Vrie eleison.

Christe höre mich.

Christe erhöre mich.

Gott Vater vom Himmel.

Gott Sohn / ein Erlöser der Welt.

Gott H. Geist / ein Tröster der Betrübten.

O H. Dreyfaltigkeit / einiger Gott.

L ;

Der

Der du verwundest / und haylest.
Der du tödtest / und lebendig machest.
Der du zu der Hölle führest / und zuruck bringest.
Der du alle Schwache / und Krancke durch dein An-
rühren gehaylet hast.
Der du Lazarum / und andere vom Todt erwe-
cket hast.
Der du für der Menschen Hant gestorben bist.
Der du die Altvätter auß der Vorhöll errettet hast.
Sey mir gnädig / und verschone mir / O HErr.
Von aller Kranckheit / und Schwachheit / Erlöse
mich / O HErr.
Von aller Ungedult / und Kleinmütigkeit.
Von heimlichen Nachstellungen des bösen Feindes.
Von Gefährlichkeit des bösen Todts.
Von der Hölle / und Fegfewr.
Durch dein Versuchung.
Durch deine Zäher / und Ellend.
Durch dein Arbeit / und Mühe.
Durch dein Angst / und Schröcken.
Durch dein Durst / und Hunger.
Durch dein blutigen Schweiß.
Durch deine heilige Wunden.
Durch dein Creutz / und Leyden.
Durch dein Todt / und Begräbnuß.
Durch dein gloriwürdige Auferstehung.
An dem Tag des Gerichts.
Ich armer Sünder / bitte dich / erhöre mich.
Daß du mir Zeit zu wahrer Buß verleyhest.
Daß du mir ein wahre Kero über meine begangne
Sünden geben wollest.

Daß du mich in meiner Kranckheit heimbsuchen / und
trösten wollest.

Daß du mir Stärcke / und Gedult verleyhen wol-
lest.

Daß du mich in der Stund des Todes wider allen
Betrug des bösen Feinds bewahrest.

Daß du mich in deiner Gnad biß an das End meines
Lebens erhaltest.

Daß du meinen Geist in deine heilige Hand auff-
nimmest.

Daß du mich nach dem Abschied mit Freuden in das
Paradeiß eingehen machest.

O du Lamb Gottes / das du hinnimbst die Sünd
der Welt / Verschone mir.

Erhöre mich.

Erbarm dich mein.

Hilff mir / O Gott / mein Heyland.

Und wegen der Ehr deines Namens erlöse mich.

HER / erhöre mein Gebett.

Und mein Geschrey komme zu dir.

Gebett.

O GOTT in dessen Willen alle Augenblick mei-
nes Lebens verfließen / nimm auf mein Ge-
bett / der ich demütiglich zu dir ruffe / damit ich
durch dein Gnad alles / was du über mich verhengest /
Gnädig übertragen / und durch vollkommne Ge-
dult dich loben / und preysen möge / durch unsern
Herrn JESUM Christum deinen Sohn / wel-
cher mit dir lebt / und regiert / in Einigkeit des H.
Geist / wahrer Gott von Ewigkeit zu Ewigkeit /
Amen.

§. II.

Preces ad Crucifixi ostensionem dicendo.

4. **N**on leve insuper solatium affert infirmo, si crucifixi Christi imago ei exhibeatur, vel in manus detur, & osculanda offeratur, quod ut maiore cum devotione fiat, poterunt sequentes, vel alii similes affectus eidem suggeri.

5. Ecce Crucem Domini, fugite partes adversae, vicit Leo de tribu Juda.

Gehet das Creutz des HERN / fliehet ihr Widersacher. Der Löwe von dem Geschlecht Juda hat überwunden.

6. Per virtutem Crucis de inimicis nostris libera nos, Domine JESU Christe.

Durch die Krafft des Creutzes / erlöse uns / O HER JESU Christe.

7. O JESU, nolo esse sine dolore, quando te video tantopere cruciatum; non enim decet sub spinoso capite membrum esse delicatum.

O HER JESU / ich will nit ohne Schmerzen seyn / weil ich dich mit Schmerzen so sehr beladen sehe / dann es gezimmet sich nit / daß under einem mit dorn gecrönten Haupt ein haigliches Glied gefunden werde.

8. Absit mihi gloriari, nisi in cruce tua, Domine mi JESU Christe.

Weit sey von mir / daß ich mich in einer andern Sach rühme / als in deinem Creutz / O HER JESU Christe.

9. O Domine JESU, pone passionem, & mortem tuam inter iudicium tuum, & animam meam, nunc & in hora mortis meae.

O HERR JESU / setze dein Leyden / und Sterben zwischen deinem Gericht / und meiner armen Seel jetzt und in der Stund meines Absterbens.

10. O piissime JESU, propter illam amaritudinem, quam sensit anima tua in egressu suo, deprecor te, miserere animae meae in exitu suo, & perduc eam in vitam aeternam.

O gütigster JESU / durch die jemige Bitterkeit / welche dein Seel in ihrem Ausgang empfunden hat / bitt ich dich / du wollest dich meiner Seel in ihrem Ausgang erbarmen / und sie in das ewige Leben führen.

11. JESU Christe, DEUS cordis mei, obsecro te pro quinque vulnera tua, quae tibi in cruce nostri amor affixit, famulo suo subveni quem pretioso sanguine redimisti.

O JESU Christe / GOTT meines Herzens / ich bitte dich durch deine fünff Wunden / welche dir die Lieb gegen uns gemacht hat / komb zu hülff deinem Diener / welchen du mit deinem Blut erlöset hast.

12. O Clementissime JESU, per dolores, per vulnera per sanguinem, per mortem tuam rogo te, memento, & miserere mei, nunc & in hora mortis meae.

O gütigster JESU / durch deine Schmerzen / durch deine Wunden / durch dein Blut / und durch dein Todt bitt ich dich / sey ingedenck / und

L 5

er

erbarm dich meiner jetzt / und in der Stund meines
Absterbens.

§. III.

*Preces pro aspersione aqua benedicta uf-
urpande.*

13. O Ein allerliebster Heyland JESUS Chri-
stus wolle dich mit dem Ihsop seines rosenfar-
ben Bluts besprengen / und von allen Sünden rai-
nigen und bewahren / Amen.

14. Der Allmächtige Gott wolle dir durch dieses
Wasser Gnad verleyhen / daß du deine Sünd war-
hafftig bereuen / und bewainen / und also völlige Ver-
zeihung derselben erlangen mögest. Durch Chri-
stum unsern HERN / Amen.

15. JESUS der heyland der Welt wolle dich
durch das Wasser / welches auß seiner H. Seiten ge-
flossen / von aller Sünd rainigen / und wider alle dei-
ne Feind beschützen / und bewahren. Amen.

16. JESU / durch dein Blut bitt ich dich /
Ich wasche / und bewahre mich.

17. Der Allmächtige Gott wolle durch das Ge-
bett der Catholischen Kirchen gnädig verleyhen / daß
du durch Krafft dieses Wassers von Sünden gereini-
get / von Feinden beschützet / vom Schmerzen erleb-
get / in Trübsahl gestärckt und zu dem ewigen Leben
geführt werdest / durch Christum unsern HERN /
Amen.

18. O HERZ / wasch mich von Missethat /
Und mehr in mir die Göttlich Gnad.
Durch Jesu Christi theures Blut /
Bewahr mich von der Hölle Blut.

§. IV.

§. IV.

Preces pro benedictione dicenda.

Cum non parum ad solatium ægri conducatur, si benedictionem abiturus Sacerdos eidem impertiat; ideo ut hac in re varietate uti possit, sequentes ei benedictiones servire possunt.

20. Benedictio DEI omnipotentis Patris ✠ & Filii, & Spiritus Sancti descendat super te, & maneat semper, Amen.

Der Segen des Allmächtigen Gottes / des Vaters ✠ des Sohns / und des H. Geists steige über dich herab / und bleibe bey dir allzeit / Amen.

21. Jesus von Nazareth / ein König der Juden schütze dich von allem Ubel des Leibs und der Seele / damit du selig leben / und sterben / und seines ewigen Leydens theilhaftig werden mögest / Amen.

22. In die H. Bunden deines lieben Heilands Jesu Christi / in die Schoß deiner allerliebsten Mutter Mariæ / und in den Schutz deiner treuen Patronen / befehl ich dich; diese wollen dich segnen / und bewahren / und nach diesem armseeligen Leben führen zu den ewigen Freuden / Amen.

23. Die Gnad des Vaters / der Friede des Sohns / und die Lieb des H. Geists / sehe mit dir jetzt und in der Stund des Absterbens / Amen.

24. Segne dich GOTT Vater der dich erschaffen hat. Gesegne dich GOTT der Sohn / der dich

erlöst hat. Geseigne dich der H. Geist / der dich gerechtfertiget hat. Geseigne dich die H. Dreifaltigkeit / und verleyhe dir allhie ein wahren Glauben / Hoffnung / und Liebe / und dort das ewig Leben / Amen.

25. GOTT Vatter / Sohn / und heiliger Geist geseigne dich. Iesus dein Heyland tröste dich. Maria dein liebe Mutter beschütze dich. Dein heiliger Schutz-Engel streitte für dich zum ewigen Leben / Amen.

26. Unser lieber Heyland Iesus Christus wolle dich durch sein H. Blut waschen / und reinigen / durch seine Schmerzen stärken / durch seine heiligen Wunden beschützen / und durch sein heiligen Todt erlösen / von dem ewigen Todt / und führen zu den himmlischen Freuden / Amen.

27. Iesus der Gekreuzigte / der wolle dich durch sein H. Leyden / und Sterben trösten / und stärken / damit du dein Kranckheit willig annimmest / geduldig leydest / und frölich vollendest / Amen.

Es geseigne dich GOTT Vatter / Sohn / und heiliger Geist / jetzt / und in der Stund des Absterbens / Amen.

28. Exaudiat te Dominus in Die tribulationis, protegat te nomen DEI Jacob. Mittat tibi auxilium de Sancto, & de Sion tueatur te. Tribuat tibi secundum cor tuum, & consilium tuum confirmet. Psalm.

19. Benedictione perpetua benedicat te Pater æternus. Unigenitus DEI Filius te benedicere, & adiuuare dignetur. Spiritus Sancti gratia confortet sensus, & membra tua.

CAPVT VIII.

DE MORIBUNDIS
IUVANDIS.

Etiam circa hos quatuor præcipuè præstanda
sunt. 1. Ut iuventur, si fieri potest ad valedi-
cendum adstantibus. 2. Ut Crucifixi imago identi-
tem osculanda offeratur cum piis suspiriis ad ultimam
luctam animetur. 4. Ut anima jam luctans DEO
commendetur, ad quæ quidem omnia ritè præfanda
non modicè conducent ea, quæ in sequentibus articulis
dicuntur.

Articulus I.

*Modus moribundum iuvandi ad valedicendum
adstantibus.*

Variis modis hæc valedictio fieri potest, nempe
interdum ad adstantes amicos, vel vicinos,
quandoque velut Patris ad liberos; quandoque per
modum Testamenti, quandoque paucissimis verbis,
ut in sequentibus paradigmatis videre est.

§. I.

**Ermahnung des Kranken an die
Umbstehenden.**

Mein liebster Freund / und Brüder in Christo /
weil ich allbereit den Weg / welchen alle Men-
schen wandern müssen / antritt / und nicht weiß / wann
der

der Herr kommen / und mich von euer angenehm-
sten Gesellschaft abfordern wirt. / also werdet ihr
hoffentlich mir erlauben / daß ich euch noch vor mei-
nem Todt anrede / und die letzte Begirten / und
Bitten meines Gemüts entdecke.

Erstlich derohalben / so bekenn ich offentlich / daß
ich / in deme mich jetzt zu dem sterben richt und berat /
und der Ursach halben die Werck meines bishero
vollbrachten Lebens erforsche / in disem allem nichts
anders finde / als Eytelkeit / und Betrübnuß des
Gemüts / allein diejenige Werck aufgenommen /
welche ich zur Liebe / und Dienst Gottes gericht
hab. Ermahne derohalben alle und jede / daß ihr
euern Nutz und Hayl besser in obacht nemmet / und
euch mit ganzem Herzen und Gleiß / dem Dienst /
und Liebe Gottes ergebet / damit ihr einmahl nicht
zu spät eueren Fähler erkennet / und ohne hoffnung
der Besserung bewainen müßt.

Zum andern bekenne ich / daß ich in allen meinen
Widerwärtigkeiten / und sonderlich in diser meiner
letzten Noth kein bessern Trost und stärke gefunden
hab / als die Hoffnung und Vertrauen / welches ich
auff die Verdienst des bitteren Leydens und Sterbens
meines Haylands JE SU Christi gesetzt hab / und
die Gedult / durch welche ich mich Ihme gleichförmig
zu machen beflissen hab. Ermahne derohalben euch
abermal / ihr wollet gleichfahls alles Vertrauen auff
dise so häufige Verdienst setzen / und allhie alles / was
Gott über euch verhängen wird / mit Grewd / und
Gedult übertragen / damit ihr euch alldort mit Ihme
desto mehr erfreuen möget.

So bekenne ich auch zum dritten / daß mir die
meiste Hoffnung / und Versicherung meines Hays
in diesem gegenwärtigen Stand verursacht werde
durch die zwar kleine Andacht / welche ich zu der al-
teiligsten Mutter Gottes / meinem H. Schutz-
engel / und andern H. Patronen bishero getra-
gen habe / durch deren Hülff / und Fürbitt / dann
schon wie ich jetzt Verzeihung meiner Sünden zu er-
langen / wider alle Feind beschützt zu werden / und
in dieser Welt glückselig abzuscheiden verhoffe / al-
so ermahne ich euch / daß auch ihr in Verehrung die-
ser Patronen beständig fortfahren / und durch so
kostliche Mittel ewer Hayl / sovil auff dieser Welt ge-
winnen kan / versichern wollet.

Weiters / und zum vierdten bekenne ich / daß mich
in dieser Zeit nichts mehrers reuet / als die Sünd /
und die edle Zeit / welche ich laider nicht zu Ehren
Gottes / und meiner Seelen Hayl / wie ich gesolt /
sonder in eytlen / und zergänglichen Sachen hab an-
gewandt. O wolte Gott / ich kunte alle dise Zeit wi-
der zu rück bringen ! ach wie grossen Fleiß wolte ich
wenden / daß kein ainziger Augenblick derselben
ohne Frucht meiner Seelen abgienge. Ach allerlieb-
ster Freund / werdet doch ihr ob meinem Schaden ge-
schied / und wüßig / und beflisset euch / die so köstliche
Zeit besser anzuwenden.

Nicht minder bekenne ich zum fünfften gern / und
willig / daß ich sowol von euch / als von andern ab-
wesenden Freunden vilfältige Gutthaten empfangen /
daß wenig vergolten hab / bitt dero halben alle / und
die ich einmal belaidiget hab / demütig umb
Verzeihung / sag ihnen zugleich schuldigsten Danck /
umb

umb alle erwissene Gutthaten / und versprich dieselbet
wofür es hie nicht mehr seyn kan / auff's wenigst
in jener Welt nach meiner Möglichkeit zu ver-
gelten.

Wiewol ich aber wegen diser begangnen Un-
danckbarkeit nicht verdient hab einige Gutthat wo-
der zu empfangen / vertraue ich doch auff ewre Chris-
liche Lieb / und Barmherzigkeit / und bitt also mit
höchster Inständigkeit / ihr wollet mich dreier Be-
gierden gewehren. Erstlich das / weil ich nicht
genugsamb bin / den Allmächtigen Gott wegen
der von Ihme erzaigten Gutthaten zu loben / und
zupreisen / ihr in abzahlung solcher Schuld mit
trewlich helfen / und also auch wegen solcher Gu-
thaten schuldigen Danck sagen wollet. Zum an-
dern / daß ihr mit solcher Lieb meinen letzten Wil-
len erfüllet / und meine hinterlassene Blutsfreund
umbfange / mit welcher ihr begehrt / daß man
nach ewrem Abschieden ewren Willen erfüllen
oder ewre Blutsfreund umfängen solte. Letzt-
lich daß ihr so woll in der noch übrigen Zeit meines
Lebens / als meinem Todt euch wahre Freund er-
zaiget / und mit ewren andächtigen Gebett / und
andern Gottseeligen Wercken also verhilfflich seyt
daß ich mein Leben glückselig beschliesse / und ohne
schwäres Fegfeuer zu den himmlischen Freuden mo-
ge auffgenommen werden / allwo ich dann hingegen
ewer Lieb trewlich wider vergelten / und euch durch
mein Fürbitt zu der erwünschten Seeligkeit zubehel-
fen verspriche.

Lebet wol / und lebet also / damit ihr einmahl
in Ewigkeit zu leben verdienet. Also wünsche ich
port

den Herzen / und bitte den Allmächtigen GOTT /
 wolle disen meinen Wunsch zu seiner grössern
 Ehr / meinem Trost / und ewerem Nutz gnedig-
 ch erfüllen / durch Christum unsern Herrn /
 mit sambt dem Vatter / und heiligen Geist sene
 Ehr / Preis / und Dancksagung von nun an bis in
 Ewigkeit / Amen.

4. Quod si aeger ipse hunc sermonem ob infirmita-
 tem facere non possit, Sacerdos vices ipsius supplere
 solet, id quod etiam pro sequentibus observandum

§. II.

Ein anders.

1. Billgeliebte Freund / weil es allem Ansehen
 nach GOTT dem Herrn gefällt / mich von diser mühe-
 ligen Welt abzufordern / also hab ich nicht under-
 lassen wollen von euch freundlich Urlaub zunem-
 men / und meine letzte Begierden zu offenbah-
 ren.

2. Sag derohalben erslich schuldigen / und
 danken Danck umb alle Gutthaten / welche ich von
 euch empfangen hab / und versprich solche mit
 einem Gebett in der andern Welt zu verschul-
 den.

3. Weil mir aber nicht zweiffelt / ich werde euch
 manchmal schwärzlich beleidiget haben / also bitt
 ich euch alle demütig umb Verzeihung / gleich wie
 auch von Herzen verzeihe alles / was jemahl ei-
 nem mir leyds gethan hat.

4. In dem übrigen bekenne ich / daß ich in dem
 heiligen Catholischen Glauben / und underm Schutz

M

J E

GESU/und Mariae / und meiner H.H. Patro-
nen bis an mein End verharren wolle: Bitte auch
derohalben ihr wollet mir auch treulich beystehen /
damit ich mein Streitt / und Lauff glücklich vollende
den könne/welches ich dann auch hingegen allen/und
jeden von Herzen wünsche.

9. Lebet wol / und höret von mir die letzte Lehr:
Eytelkeit / und abermal Eytelkeit ist alles / was auf
Erden gefunden wird / auffser G:tt lieben / und Ih-
me mit Eyffer dienen.

§. III.

Ein kurze Ermahnung eines Vatters an seine Kinder.

10. **A**lterliebste Kinder / es kombt allbereit die Zeit
herben / zu welcher ich von euch abscheidend/
und einen andern / und bessern Vatter euch über-
lassen soll. Dahero hört an die letzte Lehren eures
Vatters / und schreibet sie tieff in ewer Herz / da-
mit sie zu seiner Zeit euch den erwünschten Frucht
bringen mögen.

Erstlich derohalben ermahne ich / so vil mein
Väterliche lieb und Ansehen bey euch vermag / das
ihr G:tt den H:Ern von ganzen Herzen fürchtet
und liebet / und kräftiglich dafür haltet / die
Sorget / und Liebe seye ewer bestes Erbtheil / wel-
ches euch hat können von mir hinterlassen wer-
den / dann so lang ihr dises unversehrt erhalten
werdet / so lang werdet ihr keinen Mangel leiden
wie G:tt der H:Erz selbst nicht nur einmal ver-
sprochen hat.

Zum

Zum andern ermahne ich euch / daß ihr mit son-
derbarer Lieb umbfanger / und mit beständiger An-
acht verehret ewer himmlische Mutter / nemblich
die glorwürdige Himmelfönigin MARIA /
und von ihr mit kindlichem Vertrauen in allen
euren Nothen und Zufällen Hülff / und Beystand
erget / mit gänzlichlicher Hoffnung / daß / gleich wie
sie die ganze Welt das Heyl gefunden hat /
so auch ihr durch ihr Mütterliche Lieb / und Sorg-
samkeit zu dem erwünschten Zihl der ewigen See-
sel gelangen werdet.

Zum dritten ermahne ich euch / daß ihr gleichfahls
Ehr / Lieb / und Gehorsamb ewerer andern
himmlischen Mutter / nemblich der H. Catholischen
Kirchen erzaiget / und derothalben den wahren al-
lein seligmachenden Glauben / in welchem ihr bis-
her seht auferzogen worden / mit allen Kräfte
erhaltet / und haltet / allen Kirchendienern / son-
derlich aber ewern Seelforgern schuldige Ehr / und
Gehorsamb erweist / und die von ihr eingefetzte
Gebrauch / wie auch die H. Sacrament selbst
mit sonderbarem Fleiß / und Ehrenbietigkeit in
Ehracht nemmet / und zum öfftern gebrauchet.

Zum vierdten ermahne ich euch / daß ihr auch
eurer leiblichen allerliebsten Mutter / und der von
ihr erzogten Gutthaten niemahls vergesst /
sonder alle Ehr / Lieb / und Gehorsamb mit höch-
stem Fleiß erzaiget / und kräftiglich glaubet / daß
hierdurch Gott dem Herrn zwar / und mir
unverhars Wolgefallen verursachen / euch selbst
die Verlängerung des Lebens / und häufigen
Segen erwerben werdet.

M 2

Zum

Zum fünfften ermahne ich euch / und zwar / daß mit ihr diese Lehr desto tieffer zu Gemüth fasset / mit den Worten ewers lieben Heylands JESU Christi / daß ihr under einander liebet / gleichwie ihr von mir geliebt worden seht / dann also wird Gott under euch wohnen / und euch und ewre Güter wider alle Feind und Unglück mit seiner Göttlichen Allmacht beschützen.

Zum sechsten ermahn ich euch / daß ihr auch gegen allen andern Persohnen / Frid und Einigkeit zu erhalten euch jederzeit beflisset / die erzaigte Gutthaten mit danckbaren Gemüt erkennet und vergeltet / die schmach und unbild mit Christlicher Lieb verzenhet / und alles / was ihr wolt / oder nicht wolt / daß euch von andern geihan wurde / mit gleichem Fleiß erzaiget / oder vermenhet.

Zum sibenden ermahne ich euch / daß / so vil euer Kräfte / und Vermögen zulassen werden / ihr euch barmherzig gegen alle sowol Abgestorbenen / als Lebendigen armen Persohnen erzaiget / und keineswegs zweifflet / daß sich der Frengelige Gott von euch nit überwinden lassen / sonder umb sovil frengeliger sich gegen euch erzaigen werde / je grössere Barmherzigkeit Er in euch vermercken wird.

Zum achten ermahne ich euch / daß ihr vor allem euer Hayl selbst in obachtnehmen / und alles / was zu befürderung dessen nützlich / oder vonnöthen ist / mit sonderm Fleiß erfüllen wollet / dann darumb seht ihr von Gott erschaffen / und von mir geboren worden / wann ihr derohalben Gott / und mich lieb habt / so erfüllet diese mein Begierd / und stellet euer Leben also an / daß ich allhie zwar in euch / und durch euch ein

ein lobwürdige Gedächtnuß meiner erhalten / dort
aber euch mit Freuden widerumb empfangen / und
durch ewer Glory ein merckliche Mehrung meiner
Seeligkeit erfahren möge.

So kommet dann her / O allerliebste Kinder /
und empfahe von mir den letzten Kuß / durch wel-
chen wir beide bezeugen / wie herzlich wir an einan-
der bißhero geliebt haben / und durch die ganze E-
wigkeit lieben werden. Ich zwar / gleich wie ich
die wenige Lehrpuncten euch mit Väterlicher Lieb
vorgehalten hab / also hoffe ich / ihr werdet dies
Elbe mit Kindlicher Lieb / und Gehorhamb nach
bestem Vermögen züerfüllen euch besteißen ; ist des
halben nichts übrigs / als daß ich euch noch zur
letzt den Väterlichen Seegen mittheile / und den
Allmächtigen GOTT durch seinen lieben Sohn
JESUM demütig bitte / daß Er euch in seinen
Väterlichen Schutz / an und auffnehmen / auch
häuffige Gnad verleyhen wolle / damit ihr als wah-
re Kinder seinen H. Willen jederzeit sorgfältig er-
forschet / und vollkommentlich erfüllet / und also
würdig werdet / das beraite Erbthail der ewigen
Seeligkeit von Ihme zuempfangen / welches mir /
und euch verleyhen wolle / GOTT Väter /
Sohn / und H. Geist /
Amen.

* *
*

Testament eines Sterbenden.

II. **I**n dem Namen der Allerheiligsten Dreyfaltigkeit bekenne ich armer / und ellender Sünder vor Maria der Mutter Gottes / meinem heiligen Schutz-Engel / und andern H. Patronen / daß ich die Zeit meines Lebens unzählbare Gutthaten von GOTT meinem Herrn empfangen habe / und derothalben Ihme nicht allein möglichsten Dank sage / sonder auch von Herzen wünsche / daß Er wegen solcher Gutthaten von allen Geschöpfen in Ewigkeit gelobt / und gepriesen werde.

Zum andern bekenne ich / daß ich lauder / Gott meinen Herrn / und seine liebe Heiligen / wie nicht weniger auch meinen Neben-Menschen vielfältig und schwerlich verlegt hab / welches mir dann herzlich layd ist. Bitte derothalben alle und jede / demütig umb Verzeihung / und nimm mir für alles / was ich wegen solcher Verletzung schuldig verbleibe / nach Möglichkeit meiner Kräfte zuerstatten. Hergegen aber verzeihe ich gleichfalls von ganzem meinem Herzen / allen und jeden / die mich die ganze Zeit meines Lebens / auf was weiß immer belandiget haben / und bitte für sie Gott den Herrn / daß Er ihnen gleichfalls allgegen mir geübte Ubelthaten barmherziglich verzeihen / und letztlich das ewige Leben verleyhen wolle.

Zum

Zum dritten bekenne ich / daß ich diese mein Kranck-
heit nicht allein für ein sonderbare Gutthat Gottes
kenne / sonder auch bereit seye / dieselbe auß Liebe
meines Heylands mit höchster Gedult und Starck-
tigkeit aufzustehen. Dahero bitt ich mein aller-
mächtigsten GOTT und HERN / Er wolle meiner
Schwachheit mit seiner Allmacht stärken / und gleich
wie er mich mit dieser Kranckheit Väterlich haimb-
sücht / also auch zu vollkommener Volziehung seines
heiligsten Willens häufige Gnad und Hülff mit-
theilen.

Zum vierdten bekenne ich / daß / wofern es mei-
nem GOTT und HERN gefallen wird / mir durch
gegenwärtige Kranckheit mein elendes Leben ab-
kürzen / ich mich seinem Göttlichen Willen gänz-
lich übergeben hab / weil ich jederzeit diejenige Stund
weiß / und Zeit des Todts für die beste / und tang-
samste gehalten / welche mir von der allerweisesten /
und liebeichsten Fürsichtigkeit Gottes ist verordnet
worden.

Zum fünfften bekenne ich / daß / wann ich nun-
mehr von dieser Welt wird abscheiden müssen / ich
willinglich sterben wolle im wahren Catholischen und
Apostolischen Glauben / in welchem bißhero alle
Heiligen gestorben seynd. Hernach in steiffer Hoff-
nung auff die Verdienst meines allerliebsten Hey-
lands JESU Christi / seiner allerrainesten Mutter /
und aller meiner H. Patronen. Letztlich in Lieb und
Gnad des Allmächtigen Gottes / der mich von E-
wigkeit / wie ich verhoff zu dem ewigen Leben verord-
net hat / und allbereit auch dahin berueffen / und ein-
lassen wird.

M 4

Damit

Darmit ich aber dise so hocherwünschte Seligkeit desto gewisser erlange / so bekenne ich hienit zum sechsten / daß ich wegen meiner aller- und jeder begangner Sünden herglicly Layd trage / und zwar nicht allein darumb / weil ich durch dieselbe die ewige Peyn verdient / oder den Himmel verlohren / sonder auch und vilmehr / weil ich **GOTT** meinen **HEILIGEN** / welchen ich als das höchste Gut über alles liebe / so oft und schwär belandiget hab. Ja eben darumb begehre ich auch dise meine Sünd durch ein wahre Beicht / und Buß aufzulöschten / den wahren Leib Christi / als die allerbeste Weeg-Zehrung würdig zu empfangen / und durch das kräftige Sacrament der Letzten Oelung gestärckt zu werden. Bitte derohalben demütig alle Gegenwärtige / sie wollen dise mein Begird / und Willen beobachten / und / wofern ich die gemeldte Sacrament zu begehren / wurde untauglich werden / krafft diser meiner Bekannntnuß verschaffen / daß ich dieselbe mit großem Frucht / und Trost meines Herzens genießen möge.

Zum sibenden bekenne ich / daß / gleichwie ich Leib / Seel / und alle andere leibliche / oder geistliche Güter von **GOTT** empfangen hab / also auch begehre dieselben ihrem Brunn / von dem sie hergestossen seynd / mit danckbarem Gemüth wider heimzustellen. Dahero ich dann erstlich den Leib der Erden / von der er genommen / gern und willig widerum zustelle / mit ernstlichem Ersuchen / daß meine Freunde in Begrabung desselben kein andern / oder größern Unkosten aufwenden wollen / als welchen die *Ge-*
wort

monheit meines Stands gleicher Personen erfordert. Hernach aber befehle ich mein Seel sambt allen geistlichen Gütern mit höchster Demut und Vertrauen in die Hand ihres Schöpfers / mit demüthigen Bitten / Er wolle dieselbe in seinen Schutz aufnehmen / und sie von allem / was sie von ihrem Hahl / und Seligkeit verhindern kan / gnädiglich beschützen. Was aber letztlich die zeitliche Güter anbelangt / hab ich dieselbe zwar also aufgetheilt / wie ich vermaint hab / daß es die grössere Ehr Gottes / und die Christliche Lieb / und Gerechtigkeit erfordert / doch aber / wann ich ein oder den andern unwissentlich noch etwas schuldig verbliben wäre / bekenne ich hiemit offentlich / daß mein endlicher Willen / und Begehren seye / daß solche Schuld vor andern abgestatt / und also die Gerechtigkeit völlig erfüllt werde. Bitte derohalben abermal alle meine Freund / sie wollen diesen meinen letzten Willen fleissig in Obacht nehmen / und alles / was ich darinn verordnet / schnell / und vollkommentlich zu ihrem / und meinem Hahl vollziehen.

Zum achten bekenne ich / daß ich alle Gutthaten / welche mir die ganze Zeit meines Lebens / sonderlich aber in gegenwärtiger Kranckheit von meinen Freunden / oder andern gutwilligen Personen / seynd erwiesen worden / oder auch hinfüran noch werden erwiesen werden / mit danckbarem Gemüth erkenne / auch allen möglichen Fleiß anwenden werde / daß ich dieselbe / wo es in diser Welt nit geschehen kan / auffs wenigist in dem andern Leben treulich vergelte; dahero daß ich sie abermal demüthig bitte / sie wolle mir nach meinem Absterbe mit dem H. S. Mess. Opfer / Ablass / Gebett /

M 5

und

und andern gottseeligen Wercken zu hülff kommen/
damit ich etwan wegen meiner vilfältigen Sünden
nicht lang in dem schwären Segfeyr aufgehalten/
sonder alsbald zu der erwünschten Seeligkeit auff-
genommen werde / und also mein schuldige
Dancbarkeit desto geschwinder gegen ihnen leisten
möge.

Letztlich bekenne ich / daß ich von Herzen wünsche/
ja demütiglich bitte / daß dieses meines letzten Wil-
lens ein Beschützerin seyn wolle / die gloriwür-
digste Mutter Gottes / und unbefleckte Jung-
fraw Maria / sambt meinem H. Schutz Engel /
und allen andern meinen H. Patronen / und / da-
mit solches desto vollkommener vollzogen werde /
mir an meinem letzten End beystehn / von allem
feindlichen Anfall beschützen / und / wann mein
Seel von dem Leib abscheidend wird / dieselbe in
ihren Schutz aufnehmen / und ihrem Schöpffer
und Erlöser in der ewigen Glori darstellen wol-
len. Ich bitte auch mit höchster Demut / mei-
nen allerliebsten Hayland JESUM Christum /
Er wolle sich würdigen dieses mein Testament mit
seinem heiligen Blut zu unterschreiben / und mit
dem Sigill seiner H. Maal-Zaichen zu bekräf-
tigen / damit dasselbe durch kein Versuchung /
oder Widerwertigkeit geschwächt / und umge-
stossen / sonder zu seiner grössern Ehr / und mei-
nem Hayl jederzeit beständig / und unveränder-
lich verbleibe / welche Gnad dann / gleichwie
ich zu erlangen ungezweifelt verhoffe / also dar-
biete ich mit tieffister Ehrentbietigkeit / und De-
mut / dieses mein einfältige Testament / der Allers-
heiligs

heiligsten Drenfaltigkeit / inständig bittend / sie
wolle ihr dasselbe gnädiglich gefallen lassen / auch alle
darinn eingemischte Mängel mit ihrer unendlichen
Weisheit / und Gütigkeit ersetzen / und zu vollkom-
mener Vollziehung desselben ihren Göttlichen Seg-
en und Beystand gnädiglich verleyhen / Amen.

Articulus II.

Quomodo Crucifixi imago ad osculum agro offerri debeat.

13. Cum non modicum plerumque solatium mori-
bundi ex osculo Crucifixi reportare soleant,
ideo ut hæc devotio cum optato fructu peragatur,
proderit sequentia suspiria moribundo suggerere.

14. **YESU** / gib / daß diser Kuß /
Mir werde zu dem Gnaden-Fluß.

15. **YESU** mein / verleyhe mir /
Daß mich niemd scheiden mög von dir.

16. **YESU** / was will ich außser dir ?
Du bist der Allerliebste mir.

17. Ich bitt / **HERZ YESU** / durch dein Todt /
Weich nicht von mir in letzter Noth.

18. O liebster **YESU** / ach gib mir den Kuß des
Fridens / und lasse mich von deiner Liebe niemals ab-
gescheiden werden.

19. **YESU** mein Hayland / und mein **Gott** /
Ach laß mich dein seyn biß in Todt.

Arti-

Articulus III.

Quomodo ager per pia suspiria ad supremam luctam animandus sit.

I.

20. **S**cio, & credo, quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & in carne mea videbo DEUM Salvatorem meum.

Ich weiß / und glaub / daß mein Erlöser lebe / und ich am Jüngsten Tag auferstehen / und in meinem Fleisch meinen Heyland sehen werde.

21. Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in DEO, quoniam adhuc confitebor ei, salutare vultus mei, & DEUS meus.

Warumb bist traurig / O mein Seel / und warumb betrübst du mich? Hoffe zu GOTTE / dann ich will Ihn noch erkennen für meinen Heyland und GOTT.

22. Quid mihi est in caelo, & a te quid volui super terram?

Was hab ich doch im Himmel und außer dir / was hab ich auff Erden?

23. Quis me separabit a caritate DEI?

Wer wird mich absondern von der Lieb meines HERN JESU Christi?

24. Quid retribuam Domino pro omnibus, quae retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini invocabo.

Wie soll ich GOTT vergelten alles / was Er mir guths gethan hat? Den Kelch des Heils will ich annehmen / und den Namen des HERN anrueffen.

25. De-

25. Delicta Juventutis, & ignorantias meas ne memineras, Domine.

Die Ubertretungen meiner Jugend / und mein Unwissenheit vergiß nicht / O HErr.

26. Cupio dissolvi, & esse cum Christo.

Ich begehre auffgelöst zu werden / und mit Christo seyn.

27. O Mater dilectissima, monstra te esse Matrem, amat per te preces, qui pro nobis natus tulit esse tuus.

O allerliebste Mutter / erzaige dich ein Mutter / nimm auff durch dich mein Gebett / der für uns ein Sohn hat seyn wollen.

28. O omnes sancti Patroni, intercedite, quæso, pro mea, omniumque salute.

O ihr alle heilige Patronen / bittet umb Gottes Willen für mein / und aller Menschen Hül.

II.

29. O JESU benignissime, propter nomen sanctum tuum esto mihi JESUS, & salva me. O JESU, ne perdat me iniquitas mea, quem fecit omnipotens bonitas tua.

O gütigster JESU / umb deines Namens will ich seyn mein JESUS / und hanle mich. O JESU / nicht vernichte mein Ungerechtigkeit / welchen erschaffen hat dein allmächtige Gütigkeit.

30. MARIA Mater gratiæ, Mater misericordiæ. tu nos ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O Maria / Mutter der Gnaden / Mutter der Barmherzigkeit / beschütze mich von dem Feind / und nimm mich auff in der Stund meines Absterbens.

31. O Angele mi Custos, defende me in prælio,
ut non peream in tremendo iudicio.

O mein heiliger Schutz-Engel / beschütze mich
im Streit / auff daß ich nicht verderb in Ewigkeit.

32. Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos; o
Amici & Patroni mei.

Erbarmet euch / erbarmet euch / auff wenigist ihr /
O ihr meine Freund und Patronen.

III.

33. Miserere mei DEUS, secundum magnam mi-
sericordiam tuam; tibi namque soli peccavi, & malum
coram te feci.

Erbarm dich meiner / O HErr / nach deiner gro-
ßen Barmherzigkeit; dann dir allein hab ich gesün-
diget / und vor dir Böses gewürckt.

34. O benignissime JESU, miserere mei, dum tem-
pus est miserendi, ne damnes me in tempore iudi-
candi.

O gütigster JESU / erbarme dich meiner / weil
die Zeit ist deß Erbarmens / damit du mich zur Zeit
deß Gerichts nicht verdamnest.

35. Sub tuum præsidium confugio, sancta DEI Ge-
nitrix, meas deprecationes ne despicias in necessitati-
bus meis, sed à periculis cunctis libera me semper, o
Virgo gloriosa & benedicta.

Unter deinen Schutz fliehe ich / O heilige Mutter
Gottes / verschmähe nicht mein Gebett / sonder von
aller Gefahr erledige mich / O gloriwürdige und ge-
benedeyte Jungfraw.

36. O Angele DEI, qui Custos es mei, me tibi commissum pietate supernâ, hâc horâ illumina, custodi, regge, gubernâ.

O heiliger Schutz-Engel / erleuchte mich / der ich von der Güte Gottes bin anbefohlen worden / bewahre / laite / und führe mich.

37. O SS. Patroni mei, vigilate, orate, & pugnate pro me.

O Ihr meine H.H. Patronen / wachet / bethet / und streitet für mich.

38. O SS. Patroni mei, commendate me, quædam, amantissimæ Matri ac Dominæ meæ.

O Ihr meine H.H. Patronen / ich bitte euch / beschützt mich meiner allerliebsten Mutter und Frauen.

39. O Mater Christi amabilis, ostende, quædam, pro me ubera tua dilecto Filio tuo.

O liebevolle Mutter Christi / ich bitte dich / zeige für mich deine Brust deinem lieben Sohn.

40. O JESU, Fili DEI, & Mariæ Virginis, ostende, quædam, pro me ubera tua dilecto Patri tuo.

O JESU / du Sohn Gottes / und der Jungfrauen Mariæ / ich bitte dich / zeige deine Wunden für mich deinem allerliebsten Vater.

41. O Pater clementissime, per vulnera dilecti Filii tui, per ubera sanctissimæ Genitricis ejus, per omnium Patronorum meorum, & Sanctorum merita, rogare, propitius esto mihi maximo Peccatori.

O gütigster Vater / durch die Wunden deines liebsten Sohns / durch die Brust seiner allerheiligsten

ligisten Mutter / und durch die Verdienst und
Fürbitt aller meiner H. H. Patronen / bitu ich dich/
sey gnädig mir armen Sünder.

42. Subvenite Sancti DEI, occurrere Angeli Do-
mini, suscipientes animam meam, & offerentes eam in
conspectu altissimi.

Komm et zu hülff / O ihr Heiligen Gottes / be-
gegnet / O ihr Engel des H. Ern / nemmet auff mein
Seel / und traget sie vor das Angesicht des Aller-
höchsten.

43. O Mater mea dulcissima, in tuum dulcissimum
sinum commendo Spiritum meum.

O liebreichste Mutter / in dein Mütterliche Schoß
befehl ich meinen Geist.

44. O JESU mi piissime, in tua piissima vulnera
commendo Spiritum meum.

O gütigster JESU / in deine gütigste Wunden
befehl ich meinen Geist.

45. O Pater sanctissime, in tuas manus commen-
do Spiritum meum.

O heiligster Vatter / in deine Hand befehl ich
meinen Geist.

46. O JESU, & MARIA, o amores mei, in vos
credo, in vos spero, vos diligo: vobis corpus & ani-
mam, vitam & finem vitae meae commendo, JESU,
MARIA.

O JESU / und MARIA / O meine allerliebs-
te / an euch glaub ich / in euch hoff ich / euch lieb
ich von Herzen / euch befehl ich mein Leib und Seel
mein Leben und das End meines Lebens.

CAPVT

CAPVT VIII.

DE SEPULTURA
MORTVORVM AD-
VLTORVM.

*Sacerdos indutus Stola nigra super pellicem praeferen-
tibus ministris Crucem, aquam benedictam, thuriba-
m, ad furtum in adibus dicat:*

Si iniquitates. *es*

Psalmus 129.

DE profundis clamavi ad te Domine : Domine ex-
audi vocem meam.

Fiant aures tuae intendentes : in vocem deprecatio-
nis meae.

Si iniquitates observaveris Domine : Domine quis
sustinebit.

Quia apud te propitiatio est : & propter legem tuam
sustinui te Domine.

Sustinuit anima mea in verbo ejus : speravit anima
mea in Domino.

A custodiâ matutinâ usque ad noctem : speret Israël
in Domino.

Quia apud Dominum misericordia : & copiosa apud
eum redemptio.

Et ipse redimet Israël : ex omnibus iniquitatibus
suis.

Requiem æternam dona ei Domine : & lux per-
petua luceat ei.

Et repetit Antiphonam totam :

Si iniquitates observaveris Domine : Domine quis
sustinebit ?

N

Kyrie

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.
Pater noster. *reliqua secretò.*

Interim aspergit funus, & incenso adolet.

℣. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

℣. A portâ inferi,

℞. Erue Domine animam ejus.

℣. Requiescat in pace.

℞. Amen.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Suscipe Domine animam famuli tui (*Sacerdotis*)
(*vel famulae tuae*) quam de ergastulo hujus saeculi
vocare dignatus es; & eripe eam de loco poenarum:
ut quietis ac lucis aeternae beatitudine perfruatur, &
inter Sanctos, & Electos tuos in resurrectionis gloria
resuscitari mereatur. Per Christum Dominum nostrum,
℞. Amen.

*In Diœcesi Frisingensi habetur loco superioris Oratio-
nis ista:*

Absolve, quæsumus Domine, animam famuli tui
(*vel famulae tuae*) ut defunctus, (*vel defuncta*)
saeculo tibi vivat, & quæ per fragilitatem carnis huma-
nâ conversatione commisit, tu veniâ misericordissimæ
pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum.

℞. Amen.

℣. Requiem aeternam dona ei Domine.

℞. Et lux perpetua luceat ei.

℣. Re.

℣. Requiescat in pace.

℞. Amen.

*Item portetur funus ad camiterium. & dicat Sacerdos
in Processione Miserere, & alios Psalmos &c. In fine,
Requiem.*

Ad ingressum in camiterium dicat :

Subvenite Angeli DEI ? Occurrite Angeli Domini ?
Suscipientes animam ejus. Offerentes eam in conspectu
Altissimi. Suscipiat te Christus, qui vocavit te, & in
nomen Abrahæ Angeli deducant te. Suscipientes &c.
Requiem æternam dona ei Domine : & lux perpetua
luceat ei.

*Dum interea cum funere ad Sepulchrum accedunt, di-
cat sequentem Antiphonam.*

In Paradisum deducant te Angeli : in tuo adventu
suscipiant te Martyres, & perducant te in civitatem
sanctam Jerusalem. Chorus Angelorum te suscipiat,
& cum Lazaro quondam paupere æternam habeas re-
quiem.

*Cum autem pervenerit ad Sepulchrum Sacerdos, illud
benedicit, dicens.*

Oremus.

DEUS, cujus miseratione animæ fidelium requie-
scunt, hunc tumulum benedicere dignare, ei que
Angelum tuum sanctum deputa custodem, & quorum
quæcumque corpora hîc sepeliuntur, animas eorum ab
omnibus absolve vinculis delictorum, ut in te semper
cum Sanctis tuis sine fine latentur. Per Christum Do-
minum nostrum. ℞. Amen.

Dictâ Oratione aspergit Sepulchrum, dicendo :
Sanctificetur istud Sepulchrum, in nomine Patris,
& Filij, & Spiritûs ✠ sancti, Amen.

N 2

Tunc

Tunc funus ponatur in Sepulchrum, dicente Sacerdote:

Sume terra, quod tuum est: sumat DEUS, quod suum est; corpus de terra formatum est, spiritus de sursum inspiratus est.

Aspergatur postea funus aquâ benedictâ, & dicatur:

Rore cælesti reficiat animam tuam DEUS, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti. R. Amen.

Et thurificetur, dicendo:

Odore cælesti pascat animam tuam DEUS, in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti. R. Amen.

Deinde Sacerdos palâ ter projiciat terram super funus, dicendo:

Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertêris.

Et statim Sacerdos recitat Antiphonam:

Ego sum Resurrectio, & Vita, qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet, & omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.

Canticum Zachariæ Luc. 1.

Benedictus Dominus DEUS Israël: quia visitavit, & fecit redemptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis: in domo David pueri sui.

Sicut locutus est per os Sanctorum: qui à sæculo sunt Prophetarum ejus.

Salutem ex inimicis nostris: & de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam cum Patribus nostris: & memorari testamenti sui sancti.

Jus-

Jusjurandum, quod juravit ad Abraham Patrem nostrum : daturum se nobis.

Ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati : serviamus illi.

In sanctitate & justitiâ coram ipso : omnibus diebus nostris.

Et tu puer Propheta Altissimi vocaberis : præbis enim ante faciem Domini parare vias ejus.

Ad dandam scientiam salutis plebi ejus, in remissionem peccatorum eorum.

Per viscera misericordiæ DEI nostri : in quibus visitavit nos oriens ex alto.

Illuminare his, qui in tenebris, & in umbrâ mortis sedent : ad dirigendos pedes nostros in viam pacis.

Requiem æternam dona ei Domine : & lux perpetua luceat ei.

Et repetitur Antiphona :

Ego sum Resurrectio, & Vita, qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet, & omnis, qui vivit, & credit in me, non morietur in æternum.

Pater noster, secretò.

✠. Et ne nos inducas in tentationem.

✠. Sed libera nos à malo.

✠. A portâ inferi,

✠. Erue Domine animam ejus.

✠. Requiescat in pace.

✠. Amen.

✠. Domine exaudi orationem meam.

✠. Et clamor meus ad te veniat.

✠. Dominus vobiscum.

✠. Et cum Spiritu tuo.

N 3

Ore-

Oramus.

Absolve, quæsumus Domine, animam famuli tui, (Sacerdotis) (vel famule tue) ut defunctus (vel defuncta) sæculo tibi vivat : & quæ per fragilitatem carnis, humana conversatione peccata commisit : tu veniâ misericordissimæ pietatis absterge. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

ψ. Requiem æternam dona ei Domine.

R. Et lux perpetua luceat ei.

ψ. Requiescat in pace.

R. Amen.

Anima ejus, & omnium fidelium defunctorum per misericordiam DEI requiescant in pace. R. Amen.

Lignea cruce sepulchrum ter signat, in capite, in medio, ad pedes, dicens :

Signum Salvatoris ✠ Domini nostri JESU Christi sit signatum ✠ super te, qui in hac ✠ imagine redemit te, *Et insigens crucem dicit :* nec permittat introire Angelum percutientem in æternum. Pax tecum. *Et flexis genibus unum Pater, & Ave &c. ab omnibus ultro dicatur.*

Deinde in reditu à sepulchro dicat Antiphonam, Si iniquitates, &c. cum Psalmo De profundis, &c. ut supra fol. 185.

NB. *In Diœcesi Frisingensi statim post verba :* Memento homo &c. *dicuntur sequentes preces :*

ψ. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

ψ. A porta inferi,

R. Erue Domine animam ejus.

ψ. Requiescat in pace.

R. Amen.

ψ. Do-

¶ Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

¶ Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Fac, quæsumus, Domine, hanc cum servo tuo (*an-*
famula tua) defuncto (*defuncta*) misericordiam, ut
factorum suorum in pœnis non recipiat vicem, qui (*vel*
ea) tuam in votis tenuit voluntatem, ut sicut hîc eum
(*eam*) vera fides junxit Fidelium turmis, ita illic eum
(*eam*) tua miseratio societ Angelicis choris. Per
Christum Dominum nostrum. R. Amen.

¶ Requiem æternam dona ei, Domine,

R. Et lux perpetua luceat ei. *ut supra.*

CAPUT IX.

DE SEPULTURA
PARVULORVM BAPTI-
ZATORUM.

Sacerdos indutus superpelliceo, & Stola albâ, cûm ad
locum, vel domum, ubi parvuli funus est positum, eo-
dem ordine, quo ad funus adulti processionaliter advene-
rit, stans coram eo dicit:

Antiph. Sit nomen Domini.

Psalmus 112.

Laudate pueri Dominum : laudate nomen Do-
mini.

Sit nomen Domini benedictum : ex hoc nunc, &
inque in sæculum.

N 4

A Solis

A Solis ortu usque ad occasum : laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Dominus : & super caelos gloria eius.

Quis sicut Dominus DEUS noster, qui in altis habitat : & humilia respicit in caelo, & in terrâ.

Suscitans à terrâ inopem : & de stercore erigens pauperem.

Ut collocet eum cum principibus : cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in domo : Matrem filiorum latantem.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, & nunc, & semper : & in saecula saeculorum, Amen.

Antiph. Sit nomen Domini benedictum in saecula.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster. *reliqua secreto.*

✱. Et ne nos inducas in tentationem.

✱. Sed libera nos à malo.

✱. Me autem propter innocentiam suscepisti.

✱. Et confirmasti me in conspectu tuo in aeternum.

✱. Dominus vobiscum.

✱. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

DEUS totius consolationis, qui pueris jam per baptismi gratiam caelestia largiris innocentiae pramiam : concede propitius ; ut quae illis gaudia contulisti, eadem nos, sicut modò geniti infantes, consequamur. Per Christum Dominum nostrum. ✱. Amen.

In Frisingensi Rituali loco prioris Orationis hac habetur:

O Mnipotens & mitissime DEUS, qui omnibus Parvulis renatis fonte baptisimatis, dum migrant à sæculo, sine ullis eorum meritis vitam illico largiris æternâ, sicut animæ hujus Parvuli, (*Parvula*) hodie credimus te fecisse, fac nos, quæsumus Domine, per intercessionē beatæ Mariæ semper Virginis & omnium Sanctorum tuorum, hac purificatis tibi mentibus famulari, & in Paradiso cum beatis Parvulis perenniter sociari. Per Dominum nostrum. Amen.

Dein aspergat funus aquâ benedictâ ter in modum crucis, & incenset ter eodem modo (quod tamen in Frisingensi Rituali ante & ne nos inducas &c. facere jubetur.)

Postea portetur funus ad sepulchrum & in via sequens Psalmus dicatur, (cui Rituale Frisingense psalmum Beati immaculati præmitti jubet.)

Antiph. Juvenes & Virgines, Senes cum Junioribus laudent nomen Domini.

Psalmus 148.

Laudate Dominum de cælis : laudate eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli ejus : laudate eum omnes virtutes ejus.

Laudate eum Sol & Luna : laudate eum omnes Stelle, & lumen.

Laudate eum cæli cælorum : & aquæ omnes, quæ super cælos sunt, laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt : ipse mandavit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in sæculum sæculi : præceptum posuit, & non præteribit.

N s

Lauda-

Laudate Dominum de terrâ : dracones, & omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiritus procellarum : quæ faciunt verbum ejus.

Montes, & omnes colles : ligna fructifera, & omnes cedri.

Bestiæ, & universa pecora : serpentes, & volucres pennatæ.

Reges terræ, & omnes populi : principes, & omnes judices terræ.

Juvenes, & virgines, senes cum junioribus, laudent nomen Domini : quia exaltatum est nomen ejus solius.

Confessio ejus super cælum & terram : & exaltavit cornu populi sui.

Hymnus omnibus Sanctis ejus : filiis Israël, populo appropinquanti sibi.

Gloria Patri, & Filio : & Spiritui sancto.

Sicut erat in principio, &c.

Juxta Sepulchrum dicit :

℣. Dominus vobiscum.

℟. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEUS, sanctæ puritatis amator, qui animam hujus parvuli, de hoc mundo ad cælorum regna misericorditer vocare dignatus es, concede nobis, ut meritis Beatæ Mariæ semper Virginis, & omnium Sanctorum, cum eisdem, gaudiis perfrui mereamur æternis. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Et aspergit Sepulchrum aquâ benedictâ, dicens :
Sanctificetur sepulchrum istud in nomine Patris, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Subent

Jubeat imponi funus : positumque in sepulchro asper-
gat aquâ benedictâ, & si vult, incenset : cum palâ ter
superinjiciat terram, dicens :

Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem
revertêris.

Jam dum sepelitur, dicat Sacerdos :

Antiph. Benedicite.

Canticum trium puerorum Dan. 3.

Benedicite omnia opera Domini Domino : laudate
& superexaltate eum in sæcula.

Benedicite Angeli Domini Domino : benedicite cæ-
li Domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super cælos sunt, Do-
mino : benedicite omnes virtutes Domini Domino.

Benedicite sol & luna Domino : benedicite stellæ cæ-
li Domino.

Benedicite omnis imber, & ros Domino : benedicite
omnes Spiritus DEI Domino.

Benedicite ignis, & æstus Domino : benedicite frigus,
& æstus Domino.

Benedicite rores, & pruina Domino : benedicite gelu, &
frigus Domino.

Benedicite glacies & nives Domino : benedicite no-
ctes & dies Domino.

Benedicite lux & tenebræ Domino : benedicite ful-
gura & nubes Domino.

Benedicat terra Dominum : laudet & superexaltet
eum in sæcula.

Benedicite montes & colles Domino : benedicite u-
niversa germinantia in terrâ Domino.

Benedicite fontes Domino : benedicite maria & flu-
mina Domino.

Bene-

Benedicite cete, & omnia quæ moventur in aquis
Domino: benedicite omnes volucres cæli Domino.

Benedicite omnes bestię & pecora Domino: benedicite filij hominum Domino.

Benedicat Israël Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.

Benedicite sacerdotes Domini Domino: benedicite servi Domini Domino.

Benedicite Spiritus & animæ iustorum Domino benedicite Sancti & humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misaël Domino: laudate & superexultate eum in sæcula.

Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu: laudemus & superexaltemus eum in sæcula.

Benedictus es Domine in firmamento cæli: & laudabilis, & gloriosus, & superexaltatus in sæcula.

Antiph. Benedicite Dominum omnes electi ejus, agite diem lætitiæ, & confitemini illi.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster. *secretò.*

ψ. Et ne nos inducas in tentationem.

℞. Sed libera nos à malo.

ψ. Sinite parvulos venire ad me.

℞. Talium est enim regnum cælorum.

ψ. Dominus vobiscum. ℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui miro ordine Angelorum ministeria hominūque dispensas: concede propitius, ut à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terrâ vita nostra muniat. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Signet cruce lignea Sepulchrum, dicens:

Signum Salvatoris ✠ Domini nostri JESU Christi,
fit signatum ✠ super te, qui in hac imagine ✠ redemit
te, nec permittat introire Angelum percutientem in æ-
ternum. Pax tecum.

Exhortatio brevis fiat, hac, vel simili modo.

Andächtige in Christo dem HErrn; Dieweil
uns auch durch diß unschuldige Kindlein die
Menschliche Sterblichkeit fürgestellt wird / so lasse
uns GOTT den HErrn umb sein Göttliche Gnad
trewlich anrueffen / und bitten / damit wir hie auff
dieser Welt ein unschuldiges / reines Leben führen / ein
glückseliges Stündlein unsers Absterbens / und end-
lichen / sambt disem Kind / auch allen lieben Heiligen
und Auserwählten Gottes / die Cron der ewigen
Gloria / und Seeligkeit erlangen mögen. Seyt
auch ingedenck aller deren / so allhie in disem Orth
begraben ligen / insonderheit aber / welche auß disem
Geschlecht in GOTT verschyden seynd. Sprecht
uns / und ihnen zu Hülff und Trost ein andächtiges
Vatter unser / und Englischen Grueß.

Quo dicto omnes per ordinem aspergunt tumulum, &
discedunt.

Rituale Frisingense cum ad fores Ecclesia perventum
est, jubet dici sequentem Antiphonam cum Psalmo.

Antiph. Hic accipiet.

Psalmus 23.

Domini est terra, & plenitudo ejus: orbis terrarum.
& universi qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum: & super flumi-
na præparavit eum.

Qui

Quis ascendet in montem Domini : aut quis stabit in loco sancto ejus ?

Innocens manibus, & mundo corde : qui non accipit in vano animā suam, nec juravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino : & misericordiam à DEO salutari suo.

Hæc est generatio quærentium eum : quærentium faciem DEI Jacob.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est illæ Rex gloriæ ? Dominus fortis & potens : Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales : & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ ? Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ. Gloria Patri, &c.

Antiph. Hic accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à DEO salutari suo : quia hæc est generatio quærentium Dominum.

Parochus cum venerit ad sepulchrum, sistit se ad pedem illius, & illud benedicens dicit.

Oremus.

DEUS, cujus miseratione animæ fidelium requiescunt, hunc tumulum bene ✕ dicere dignare, & quorum quarumque corpora hîc sepeliuntur, animas eorum ab omnibus absolve vinculis delictorum, ut in te semper cum sanctis tuis sine fine latentur. Per Christum Dominum nostrum. *℞.* Amen.

Deinde immittit thus in thuribulum, illud more solito benedicens, & aspergit sepulchrum ter, in modum Crucis, nihil dicens : deinde eodem modo incensat, ut alias.

Post hæc parochus intonat, (vel dicit.)

Antiph. Benedicite.

Tum dicit Canticum trium puerorum, quod à Cantoribus (si adsunt,) cantatur

Benedicite, ut supra fol. 195.

Antiph. Benedicite Dominum omnes electi ejus, regite diem lætitiæ, & confitemini illi.

Postea dicit vel cantat, si adsunt Cantores.

Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie eleison.

Pater noster: totum secretò usque ad V. Et ne nos inducas in tentationem, &c.

Interim funus demittitur in sepulchrum.

Simul parochus dicit: sume terra quod tuum est, sume DEUS, quod suum est, corpus de terrâ formatum est, Spiritus de sursum inspiratus est.

Et mox aspergit funus aquâ benedictâ, atque incensat, ut alias.

Tum palâ ter super funus in medio, à dextris, & sinistris ejusdem, immittit modicum terræ, dicens: Memento homo, quia pulvis es, & in pulverem revertêris.

C A P V T X

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Articulus I.

Benedictio Annuli Matrimonialis.

TEmpore opportuno, vel antequam accedat ad copulationem Matrimonij Parochus in Ecclesia benedicit Annulum Matrimoniale super pelliceo vel albâ, & Bolâ violaceâ indutus, dicens:

V. Adju-

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R.
Qui fecit cælum & terram. ψ. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. ψ. Dominus vobiscum. R. Et cum spiritu tuo.

Oremus.

Benedic ✠ Domine annulum hunc, quem nos in tuo nomine benedicimus ✠, ut qui (qua) eum gestaverit, fidelitatem integram suo sponso (sua sponsa) tenens, in pace & voluntate tuâ permaneat, atque in mutuâ charitate semper vivat. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

2. Deinde aspergit annulum aquâ benedictâ ter, in modum unius Crucis, nihil dicens.

3. Si fuerint plures, quàm unus annulus, benedicendi, oratio hac dicatur in plurali.

Articulus II.

Ordo copulationis Matrimonij.

1. **P**rochus stans ante sponso, clarâ & intelligibili voce, ad circumstantes dicit:

Außerwählte in Christo dem Herrn.

Dise zwey gegenwärtige Bräut-Persohnen / haben sich gegen einander zu dem heiligen Sacrament der Ehe versprochen: Sie seynd auch ordentlich Weis zum dritten mahl auff der Tangel öffentlich verkündiget: und ob zwar biß dato kein Irung oder Verhindernuß fürgebracht worden; wosern aber noch jemand allda gegenwärtig / deme ainige warhafft oder beglaubte Ursach diß vorhabende heilige Sacrament der Ehe zu verhindern / bewust wäre / derselbe wolle alsbald bey Christlichem Gehorsam solches offenbahren / und keineswegs verhalten. Und

Und dieses zum ersten mahl.

Zum andern mahl.

Zum dritten mahl.

2. *Aliquantulum pausat, Et si quis adest, impedimen-
tum certo vel verisimiliter allegans, ulterius Parochus in
actu copulationis non procedat, sed omnia ad Nos pro deci-
sione remittat.*

3. *Si autem nemo impedimentum opponat, ulterius
pergit, dicens:*

Die weil dann auch anjeko nichts vorkommet / so
dies heilige Sacrament der Ehe hinderstellig machen
kündte / als haben beyde Bräut-Persohnen vor des-
sen schließung folgender massen sich zuerinneren.

4. *Admonitio sponsis à Parocho facienda.*

Und zwar vornemblich ist wol in ach zu nemmen /
daß die Ehe ein von Christo eingesetztes Sacrament:
dahero nicht allein würdiglich hiemit zu empfangen /
sonder auch zeit lebens von beyden Ehe-Persohnen
nach Christlicher Maß und Ordnung gebührend zu-
beobachten seye.

Warumb aber Gott die Ehe also erhöhet / und ge-
heiligt / seynd vornemblich drey Ursachen.

Wurs erste / damit durch die Eheliche Beywohnung
die Kinder rechtmässig erworben / mit beyder Ehe-
Persohnen gesambten Verstand Christlich erzogen /
das Menschliche Geschlecht auff Erden erhalten / und
hinnach die bestimmbte Zahl der Außgewählten in dem
Himmel ersetzt werde.

Wurs ander / damit under den Christen / als einem
durch den Tauff geheiligtem Volck / die unzulässige
Fleisch-Gelüsten / alsdann allerley hierauf entsprin-
gender unerbarlicher Wandel und Laster / warmit
das

das Reich Gottes nach Lehr des H. Apostel Pauli
(a) keines weegs kan ererbt werden / vermittelt / und
zum theil der Schwachheit des Fleisches geziment
begegnet werde. (a) Galat. 5.

Gürs dritte / damit ein sichtbarliches / unauffhörli-
ches Zeichen der wunderbarlichen gnadenreichen un-
sichtbarlichen Vermählung Christi mit seiner allhie
Freitbaren / in jener Welt aber triumphirenden ein-
gen Kirchen / mittelst der heiligen Ehe / auff diser Welt
stets vor Augen seye / zu einem Vorbild / daß gleichwie
Christus sein ihme von Gott dem Vatter verehelichte
Kirchen beständig liebt / schüzet / und niemahlen ver-
läßt / ingleichen die Christliche Ehe-Verfohnen un-
auffhörlich sich gegen einander lieben / als getreue
Mithelfer eines das ander gebührend schützen / und
in allerhand dises Lebens Müheseligkeiten und Trübs-
salen aneinander niemahlen verlassen sollen.

Schließlich / wofern der Ehestand jetzt erzelter
massen angetreten und gehalten wird / alsdann gibet
Gott seinen Segen von oben herab / mehret die zeit-
liche Güter und Nahrung / verleyhet Gottsförchtige
und gehorsambe Kinder und Kinds-Kinder / und
endlich mit ihnen die ewige Seeligkeit / Amen.

5. *Deinde conversus ad circumstantes. dicit:*

Damit aber gegenwärtige Bräut-Verfohnen
würdiglich das Sacrament der Ehe antreten / und
hierdurch deren von Gott bey Einsetzung dis Sa-
craments versprochenen Hülff und trostreichen Gna-
den jetzt und Zeit ihres Lebens theilhaftig werden /
wollen wir gesambt neben ihnen mit gebognen Knien
Gott in stille anrufen mit einem andächtigen Gebet
ter unser / und Englischen Gruß.

6. *Mox surgunt omnes: Et Parochus conversus ad*

quantulum ad sponsum, interrogat illum de consensu per
verba de presenti: hoc modo.

Wann nun gegenwärtige Bräut-Persohnen zu
solchem Gott gefälligen Vorhaben ihnen getrawen:
so frag ich euch (*præmittatur titulus conveniens*)

1. Hochzeiter / 2c. Nembt ihr auß gründlich /
freyen / wolbedachten Willen ewer gegenwärtige
Hochzeiterin hiemit zur Ehe nach Gesatz und Ord-
nung der heiligen Kirchen Gottes? So spricht. Ja.
Wolt ihr derselben getrewlich vorstehen / als das
Haupt / wie Adam unser ersten Mutter Eve / und sie
lieben / wie euch selbst? So spricht: Ja.

Wolt ihr sie auch in aller Noth dieses armseeligen
Lebens nicht verlassen / sonder bey ihr verbleiben / biß
auch beyde der Todt schendet / so spricht: Ja.

7. Deinde conversus eodem modo ad sponfam, inter-
rogat illam de consensu per verba de presenti: hoc modo
(*præmittatur titulus conveniens.*)

2c. Hochzeiterin / 2c. Nembt ihr gleicher massen
auß gründlichen / freyen / wolbedachten Willen / ew-
ren gegenwärtigen Hochzeiter hiemit zur Ehe / nach
Gesatz und Ordnung der heiligen Kirchen Gottes?
so spricht: Ja.

Wolt ihr demselben in allen billichen Sachen ge-
horsamb seyn / wie Eva unser erste Mutter dem A-
dam / und ihn ehren / wie Sara den Abraham? so
spricht: Ja.

Wolt ihr ihn auch in aller Noth dieses armseeligen
Lebens nicht verlassen / sonder bey ihm verbleiben / biß
auch beyde der Todt schendet / so spricht: Ja.

8. *Non sufficit consensus unius sed debet esse amborum,
& quidem de presenti, expressus aliquo signo sensibili, sive*
O 2 fiat

fiat per se, siue per procuratorem, qui tamen passim sine urgente causâ & Nostrâ licentiâ extra Principum & Illustrium Nuptias admitti non debet.

9. Mutuo igitur contrahentium consensu intellecto, sacerdos jubeat eos invicem jungere dexteras, dicens:

Zu mehrer Bestättigung der hiemit geschlossnen heiligen Ehe/ gebt einander die Mähl-Ring und die Hand.

10. Tum sponsus vel sponsa pro more loci, acceptum annulum insigit in digito annulari (seu quarto) sinistrae manus sponsi vel sponsae.

11. Interim sacerdos, manu super eos formans crucem, dicit: In nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritus sancti, Amen.

12. Dein dicit:

Durch die Zusambietung der Hand bestättiget ihr hiemit gleich als mit einem leiblichen Ahd/ daß ihr Zeit ewres Lebens wöllet gegen einander trew verbleiben/ beständig einander helffen / und in der Trübsal kein das ander verlassen.

13. Postea rursus dicit:

Gleicher Weiß durch den Ring/ als einem geistlichen Vnderpfandt bestättiget ihr hiemit / daß gleichwie diser Ring rund / unzerthailt / ohne Anfang und Ende ist / also auch ewer Eheliche Trew niemahlen durch frembde Lieb / oder gegen einander fassenden Haß solle zerthailt/ sonder in Namen und Ehr Gottes/ welcher kein Anfang noch Ende hat/ angefangen/ und biß an das End fest und ungeändert zwischen euch jederzeit gehalten werden.

14. Tum amborum manus stolâ suâ in modum crucis circumvolvitur, suâque dexteram super imponens, dicit:
 Matri

Matrimonium in facie Ecclesiæ inter vos contractum, DEUS confirmet : & auctoritate Ecclesiæ DEI, ego illud approbo, perficio, atque solennizo : In nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, Amen.

Vel Germanicè.

Die Ehe / welche ihr hiemit vor der Christlichen Gemein beschloffen / wolle Gott bestättigen : dieselbe aber / an statt der Kirchen Gottes / gut haiffe / und beschliesse ich : In Namen Gottes des Vatters ✠ / und des Sohns / und des heiligen Geists / Amen.

15. *His dictis stolam removet dicens :* Gratia & benedictio DEI sit vobiscum. R. Amen.

Vel Germanicè.

Gott geb euch sein Gnad und Seegen.

R. Amen.

16. *Tum (si uterque vel saltem sponsa sit vidua) dicit sequentes preces super conjuges genusflexos.*

V. Confirma hoc DEUS, quod operatus es in nobis.

R. A templo sancto tuo, quod est in Jerusalem.

Kyrie eleison.

R. Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster, &c.

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

V. Salvos fac servos tuos.

R. DEUS meus sperantes in te.

V. Mitte eis Domine auxilium de sancto.

R. Et de Sion tuere eos.

O 3

V. Esto

℣. Esto eis Domine turris fortitudinis.

℞. A facie inimici.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℞. E cum Spiritu tuo,

Oremus.

Respice, quæsumus Domine, super hos famulos tuos, & institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut qui, te auctore, junguntur, te auxiliante, serventur. Per Christum Dominum nostrum, Amen.

17. Postmodum aspergat novos conjuges aquâ benedictâ, ambos separatim, primò sponsum, deinde sponsam, utrumque ter in modum unius crucis, nihil dicens.

18. His expletis Parochus Missam pro sponso & sponsâ, ut in Missali Romano (exceptâ ibidem posita conjugum benedictione) celebrabit.

Articulus III.

Benedictio Sponsi & Sponsæ.

1. **Q**uando ambo sponsi, vel saltem sponsa est innupta, semper sequens benedictio adhibetur statim post peractam copulationem.

2. Animadvertat autem Parochus, vidua nuptias non esse benedicendas: ex consuetudine autem hujus nostre Diocesis, ut dictum, etiam vidui nuptia benedicuntur, si innuptam ducat.

3. Peractâ proinde copulatione, sponsi genua flectunt, usque dum Parochus absolvit sequentem benedictionem, quam stans versùs sponso ad gradum altaris, dicit:

℣. Adju-

ŷ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

Deinde subjungat Psalmum 127.

Beat omnes qui timent Dominum : qui ambulant in vijs ejus.

Labores manuum tuarum, quia manducabis : beatus es, & benè tibi erit.

Uxor tua sicut vitis abundans : in lateribus domus tuæ.

Filij tui sicut novellæ olivarum : in circuitu mensæ tuæ.

Ecce sic benedicetur homo : qui timet Dominum. Benedicat tibi Dominus ex Sion : & videas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ.

Et videas filios filiorum tuorum : pacem super Israël.

Gloria Patri, &c. Sicut erat, &c.

Kyrie eleison.

℞. Christe eleison.

Kyrie eleison.

Pater noster, &c.

ŷ. Et ne nos inducas in tentationem,

℞. Sed libera nos à malo.

ŷ. Salvos fac fideles tuos.

℞. DEUS meus sperantes in te.

ŷ. Exaudiat vos Dominus in die tribulationis,

℞. Protegat vos nomen DEI Jacob.

ŷ. Mitte eis Domine auxilium de sancto.

℞. Et de Sion tuere eos.

ŷ. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

O 4

ŷ. Do-

ŷ. Dominus vobiscum.

ꝛ. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Propitiare Domine supplicationibus nostris, & institutis tuis, quibus propagationem humani generis ordinasti, benignus assiste, ut qui, te auctore, junguntur, te auxiliante serventur. Per Christum Dominum nostrum. ꝛ. Amen.

Oremus.

DEUS qui potestate virtutis tuæ, de nihilo cuncta fecisti: qui dispositis universitatis exordijs, homini ad imaginem DEI facto, ideo inseparabile mulieris adiutorium condidisti, ut scemineo corpori de virili dares carne principium, docens quod ex uno placuisset institui, nunquam licere disjungi.

DEUS qui tam excellenti mysterio conjugalem copulam consecrasti, ut Christi & Ecclesiæ Sacramentum præsignares in fœdere nuptiarum.

DEUS per quem mulier jungitur viro, & societas principaliter ordinata, eâ benedictione donatur, quæ sola nec per originalis peccati poenam, nec per diluvij est ablata sententiam.

Respice propitius super hanc famulam tuam, quæ maritali jungenda consortio, tuâ se expetit protectione muniri: sit in eâ jugum dilectionis, & pacis: fidelis & casta nubat in Christo, imitatrixque sanctarum permaneat faminarum: sit amabilis viro, ut Rahel: Sapiens, ut Rebecca: Longæva & fidelis, ut Sara.

Nihil in eâ exactibus suis ille auctor prævaricationis usurpet: nexa fidei, mandatisque permaneat, uni tho-

conjuncta: muniat infirmitatem suam robore disciplinæ; sit verecundiâ gravis, pudore venerabilis, doctrinis cælestibus erudita: sit fœcunda in sôbole, sit probata & innocens: & ad beatorum requiem, atque ad cælestia regna perveniat: & videant ambo filios filiorum suorum, usque in tertiam & quartam generationem, & ad optatam perveniant senectutem. Per eundem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Oremus.

DEUS Abraham, DEUS Israhac, & DEUS Jacob sit vobiscum: & ipse adimpleat benedictionem suam in vobis, ut videatis filios filiorum vestrorum, usque ad tertiam & quartam generationem: postea vitam æternam habeatis sine fine: adjuvante Domino nostro JESU Christo, qui cum Patre & Spiritu sancto vivit, & regnat DEUS, per omnia sæcula sæculorum.

R. Amen.

4. Deinde aspergat illos aquâ benedictâ, ter in modum crucis ut supra, & dicitur Missa pro sponsis.

Articulus IV.

Benedictio Mulieris post partum.

Si qua puerpera post partum, juxta piam ac laudabilem consuetudinem, ad Ecclesiam venire voluerit, pro incolumitate suâ DEO gratias actura, petieritque à Sacerdote benedictionem, ipse superpelliceo & stola albâ indutus cum Ministro aspergillum deferente, & Sacerdoti respondente, ad fores Ecclesiæ accedat.

2. Deinde illam foris ad limina genuflectentem, vel (ubi commodè fieri nequit,) stantem, & candelam accensam in manu tenentem, stans ipse intra fores Ecclesiæ aper-

to capite, ter, in modum unius crucis, aqua benedicta aspergat, nihil dicens:

3. Tum dicit: respondente ministro:

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

Antiph. Hæc accipiet benedictionem à Domino.

Psalmus 23.

Domini est terra, & plenitudo ejus: orbis terrarum, & universi, qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundavit eum: & super flumina præparavit eum.

Quis ascendet in montem Domini: aut quis stabit in loco sancto ejus?

Innocens manibus, & mundo corde: qui non accipit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem à Domino: & misericordiam à DEO salutaris suo.

Hæc est generatio quærentium eum: quærentium faciem DEI Jacob.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales: & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & elevamini portæ æternales: & introibit Rex gloriæ.

Quis est ille Rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Hæc accipiet benedictionem à Domino, & misericordiam à DEO salutaris suo: quia hæc est generatio quærentium Dominum.

4. Deinde

4. Deinde porrigens ad manum mulieris extremam partem stola, eam a sinistra sua introducit aliquantulum in Ecclesiam dicens: Ingredere in templum DEI: adorna Filium beatæ Mariæ Virginis, qui tibi fecunditatem tribuit prolis.

5. Caveat sacerdos, ut si quid mulier pro benedictione offerre vult, illud non, dum stolam ei porrigit, sed finita primum benedictione, accipiat.

6. Puerpera ingressa, genuflectit coram altari Ecclesie in aliqua illius capella, & orat gratias agens pro beneficiis sibi collatis.

7. Sacerdos autem stans ante altare, conversus ad illam dicit:

Kyrie eleison.

R. Christe eleison.

Kyrie eleison. *secretò.*

V. Et ne nos inducas in tentationem.

R. Sed libera nos à malo.

V. Salvam fac ancillam tuam Domine.

R. DEUS meus sperantem in te.

V. Mitte ei Domine auxilium de sancto.

R. Et de Sion tuere eam.

V. Nihil proficiat inimicus in eâ.

R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei.

V. Domine exaudi orationem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEUS, qui per beatæ Mariæ Virginis partum fidelium parientium dolores in gaudium

gaudium vertisti: respice propitius super hanc famulam tuam, ad templum sanctum tuum pro gratiarum actione lætam accedentem: & præsta, ut post hanc vitam ejusdem beatæ Mariæ meritis & intercessione, ad æternæ beatitudinis gaudia cum prole suâ pervenire mereatur. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

8. *Deinde illam aspergit iterum aquâ benedictâ, ut in modum unius crucis, ut supra.*

9. *Postea extenta manu faciens crucem super illam dicit:*

Pax & benedictio DEI omnipotentis, Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti, descendat super te, & maneat semper. R. Amen.

CAPUT XI.

DE VARIIS BENEDICTIONIBUS.

Articulus I.

Benedictio mulieris prægnantis, ubi aut matris, aut infantis vita periclitatur.

Parochus hac benedictione non utatur, nisi rogatus: Et tum cautè observet, nequid, præsentem se, contra verendam quavis necessitate, committatur.

✠. Adjutorium nostrum in nomine Domini. R. Qui fecit cælum & terram. ✠. Salvam fac ancillam tuam. R. DEUS meus sperantem in te. ✠. Esto illi Domine turris fortitudinis. R. A facie inimici. ✠. Nihil proficiat inimicus in eâ. R. Et filius iniquitatis non apponat nocere ei. ✠. Mitte ei Domine auxilium de sancto. R. Et de Sion tuere eam. ✠. Domine exaudi

auditionem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. V. Dominus vobiscum. R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens sempiterne DEUS, qui dedisti famulis tuis in confessione veræ fidei, æternæ Trinitatis gloriam agnoscere, & in potentiâ maiestatis adorare unitatem: quæsumus, ut ejusdem fidei firmitate, hæc formula tua ab omnibus semper muniatur adversis. Per Dominum nostrum, &c.

Oremus.

Domine DEUS, omnium creator, fortis & terribilis, justus & misericors: qui solus bonus & pius es: qui de omni malo liberas Israël: qui electos Patres munere Spiritus tui sanctificasti: qui gloriosæ Virginis matris Mariæ corpus & animam, ut dignum Filij tui habitaculum esse mereretur, Spiritu sancto cooperante præparasti: qui Joannem Baptistam Spiritu sancto replevi, & in utero matris exultare fecisti: accipe sacrificium cordis contriti, ac fervens desiderium famulæ tuæ N. humiliter supplicantis pro conservatione prolis debilis, quam ei dedisti concipere: & custodi partem tuam, & defende ab omni dolo & injuriâ dicti hostis: ut obstetricante manu misericordiæ tuæ, foetus ejus ad hanc lucem veniat incolumis, ac sanctæ regenerationi servetur, tibi que in omnibus jugiter deserviat, & vitam consequi mereatur æternam. Per eundem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Postea aspergat aquâ benedictâ in modum crucis dicendo Psalmum 66. DEUS misereatur nostri, &c. Gloria Patri, &c.

✠. Bene-

ψ. Benedicamus Patrem & Filium cum sancto Spiritu. R. Laudemus & superexaltemus eum in sæcula. ψ. Angelis suis mandat de te. R. Ut custodiant te in omnibus vijs tuis. ψ. Domine exaudi orationem meam. R. Et clamor meus ad te veniat. ψ. Dominus vobiscum. R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Visita, quæsumus Domine, habitationem istam, & omnes infidias inimici ab eâ, & à præsentī famulâ tuâ longè repelle: Angeli tui sancti habitent in eâ, qui eam, & tærum ejus ab omni adversitate & mortis periculo, tuâ benedictione, custodiant. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Benedictio DEI omnipotentis, Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti descendat super vos, & maneat semper, Amen.

Articulus II.*Benedictio terræ seminatae.*

ψ. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum & terram.
ψ. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Benedicat nos DEUS, DEUS noster, & terræ nostræ ubertatem concedat: in centuplum amplifcet fructus ejus, ut viventes, in exultatione manipulos nostros colligamus. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Deinde aspergat aquâ benedictâ in modum crucis.

Articulus

Articulus III.

Benedictio communis super fruges, & vineas.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

O Ramus pietatem tuam, Omnipotens DEUS, ut has primitias creaturæ tuæ, quas aëris & pluviae temperamento nutrire dignatus es, benedictionis tuæ imbre perfundas: & fructus terræ tuæ usque ad maturitatem perducas. Tribuas quoque populo tuo de tuis muneribus tibi semper gratias agere, ut à fertilitate terræ esurientium animas bonis affluentibus repleas, & egenus & pauper laudent nomen gloriæ tuæ. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

Aspergat illas aqua benedicta in modum crucis.

1. **A**lia benedictiones majores super fructus cum decantatione quatuor Evangeliorum in ruralibus maxime Ecclesiis per astatem certo tempore ante Missam diebus Dominicis & festis fieri solite, videantur infra.

2. Minor quoque Benedictio post Missam tempore astatem in ruralibus Ecclesiis utiliter quotidie adhibenda, videatur infra.

Articulus IV.

Benedictio Herbarum in festo Assumptionis B. Mariae Virginis.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

℣. Do-

ψ. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte, Pater Omnipotens, qui ab initio fecisti hominem ad imaginem tuam, & condidisti cælum & terram, solem & lunam, stellas, & omnia cælestia & terrestria: qui dominaris potestati maris: qui habes potestatem abyssi magnæ: qui condidisti omnia elementa: tu bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris has creaturas herbarum, sicut benedixisti quinque panes in deserto, & duos pisces, & satiasti quinque milia hominum: omnesque, qui utentur ex eis, bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare dignare, ut in eis sit sanitas animæ & corporis: in nomine Patris ✠, & Filij, & Spiritus sancti: & ab omnibus hominibus pecoribusque, qui ex his gustaverint, omnem putredinem & omne phantasma diaboli, & omnem morbum ac dolorem, expellere digneris: qui in Trinitate perfecta vis & regnas **DEUS**, per omnia sæcula sæculorum. ℞. Amen.

Oremus.

Suppliciter, sancte Pater, & obnixis precibus tuam deprecamur clementiam, qui mirabiliter ex nihilo puncta creasti, quique terram diversa proferre germina præcepisti, & varia medicamentorum genera, ad sananda generis humani corpora, herbis indidisti: bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare has diversi generis herbas tuâ cietate digneris: ut quicumque ex eis in hac solennitate beatissimæ semper Virginis Mariæ, DEI genetricis, sumpturi sunt, tam animæ quàm corporis desiderabilem percipiant sanitatem, & eâdem intercedente, sic earum

usu jucundentur salubriter, quatenus, in tuorum odore
unguentorum, Paradisi januas adire mereantur: præ-
stante Domino nostro JESU Christo, qui tecum vivit,
& regnat DEUS, per omnia, &c. Amen.

Oremus.

DEUS, qui universis herbarum generibus humanis
necessitatibus præstitisti remedia: hanc herbarum
collectionem tuæ miserationis bene & dic dexterâ: ut
quisquis, languore depressus, ex eis aliquid gustaverit,
Ecclesiæ suæ sanctæ repræsentatus, optatæ munus salu-
tis, te donante percipiat. Per Christum Dominum
nostrum. R. Amen.

Responsorium.

Vlidi speciosam, sicut columbam, descendentem de-
super rivos aquarum: cujus inæstimabilis odor
erat nimis in vestimentis ejus. Et sicut dies verni, cir-
cumdabant eam flores rosarum, & lilia convallium. V.
Quæ est ista, quæ ascendit per desertum, sicut virgula
fumi, ex aromatibus myrrhæ & thuris? Et, sicut dies
verni, &c. V. Ora pro nobis sancta DEI Genitrix. R.
Ut digni efficiamur promissionibus Christi. V. Domi-
nus vobiscum, &c.

Oremus.

Veneranda nobis, Domine, hujus diei festivitas o-
pem conferat sempiternam, quâ sancta DEI Geni-
trix mortem subjicit temporalem, nec tamen mortis ne-
quibus deprimi potuit: quæ Filium tuum, Dominum no-
strum, de se genuit incarnatum: qui tecum vivit & re-
gnat in unitate, &c. R. Amen.

P

Deinde

Deinde aspergantur aqua benedicta in modum crucis:
 & si benedictio solenniter sit, thurificentur triplici ductu.

Articulus V.

*Benedictio agni & aliorum, die sancto
 Pascha.*

I. Agni Paschalis.

- ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 ℞. Qui fecit cælum & terram.
 ℣. Dominus vobiscum.
 ℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui per famulum tuum Moysen, in liberatione populi tui de Ægypto, agnum occidi iussisti, in similitudinem Domini nostri JESU Christi, & utrosque postes domorum de sanguine ejusdem agni perungi præcepisti: tu benedicere ✠, & sanctificare ✠ digneris hanc creaturam carnis, quam nos famuli tui ad laudem tuam sumere desideramus, per resurrectionem ejusdem Domini nostri JESU Christi. Qui tecum vivit & regnat, &c. ℞. Amen.

II Avium & aliarum carniū.

- ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
 ℞. Qui fecit cælum & terram.
 ℣. Dominus vobiscum.
 ℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS universæ Conditor creaturæ: qui inter cæteras diversarum creaturarum species humano generi

heri etiam volatiliū genus, & reptilia munda ad usum
ex aqua producere dignatus es: ex quibus Noë de Arcā
egrediens, holocaustum tibi offerens placuit: & qui
populum tuum ex Ægypto eductum, per Moysen ser-
uum tuum munda ab immundis segregans, edere præ-
cepisti: te supplices exoramus: ut has mundarum a-
nimarum carnes, quas fidelibus tuis ad usum victualem con-
cessisti: bene ✠ dicere, & sancti ✠ ficare digneris: ut
quicumque ex eis comederint, benedictionis tuæ abun-
dantiā repleantur, atque ad æternæ vitæ pascua perve-
nire mereantur. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

III. Lardi.

✠. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

✠. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Omnipotens, & misericors DEUS, qui necessita-
tem humani generis prævidens, clementer admi-
nacula temporalia contulisti: te humiliter imploramus,
ut bene ✠ dicere digneris hoc lardum famulorum tuo-
rum, ut quæ hîc tua misericordia piè contulit, nostro
merito non depereant. Per Christum Dominum no-
strum. R. Amen.

IV. Casei ex ovis, & butyri.

✠. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

✠. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

P 2

Oremus.

Oremus.

Bene ✠ dic Domine hanc creaturam casei, quam ex adipe animalium producere dignatus es, ad usum hominum: ut quicumque fidelium tuorum inde comederint, omni benedictione cælesti, & gratiæ tuæ saturitate repleantur. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

V. Ovorum.

✠. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum & terram.
✠. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Subveniat, quæsumus Domine, tuæ benedictionis ✠ gratia huic ovorum creaturæ, ut cibus salubris fiat fidelibus tuis, in tuarum gratiarum actione summentibus, ob resurrectionem Domini nostri JESU Christi, qui tecum vivit & regnat in sæcula sæculorū. R. Amen.

VI. Novi Panis.

✠. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
R. Qui fecit cælum & terram.
✠. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine JESU Christe, panis Angelorum, panis vivus æternæ vitæ, benedicere ✠ dignare panem istum

istum, sicut benedixisti quinque panes in deserto : ut omnes ex eo gustantes, inde corporis & animæ percipiant sanitatem. Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum. *R.* Amen.

Articulus VI.

Benedictio Vini in festo S. Ioannis Evangelistæ.

1. Sacerdos post Missam benedicturus, sit casula, &c. Extra Missam verò superpelliceo & stolâ albâ indutus, atque vino & vasis ante se positæ & apertis, in cornu Epistolæ stans, dicit:

V. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

R. Qui fecit cælum & terram.

R. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS & Pater Domini nostri JESU Christi, cujus imperio cæli firmati sunt, cui omnis creatura deservit, & omnis potestas subiecta est, & metuit, & expavescit: nos te in auxilium nostrum invocamus, cujus audito nomine serpens conquiescit: draco fugit: viperæ filiet: & subdola illa, quæ dicitur rana, inquieta torpescit: scorpio extinguitur: regulus vincitur: squalangus nihil noxium operatur: & omnia venenata, & adhuc fortiora animalia noxia terrentur. Tu Domine extingue omnes diabolicas fraudes, & omnes humano generi adversantes nequitias, & hunc liquorem vini per intercessionem sancti Joannis Evangelistæ tuâ virtute bene ✠ dicito, & omnes ex eo gustantes, meritis & precibus sanctissimæ DEI Genitricis Mariæ, & omnium

Sanctorum tuorum intervenientibus, ab omni malocustodias, & ad regnum gloriæ tuæ perducas. Per Dominum nostrum JESUM Christum, &c.

Oremus.

DEUS, qui mirabili potentiâ vinum producis ex vite, ut inde exhilaretur cor hominis, qui mirabili potentiâ in Canâ Galileæ, ad potandum nuptiali populo, aquam convertisti in vinum: quique mirabilissimâ potentiâ per manus Sacerdotum, elementum vini quotidie in sacratissimum tuum transformas Sanguinem, DEUS, cujus potestate Joannes Evangelista venenosi potus digessit toxicum, bene ✠ dicere dignare hanc creaturam vini, ut omnes ex eo gustantes, expulso toto genere nocivo, infuso tuæ bene ✠ dictionis mylterio, in animâ & corpore mereantur misericorditer exhilarari. Per Dominum nostrum, &c.

Oremus.

BEati Joannis Evangelistæ, quæsumus, Domine supplicatione placatus, & veniam nobis tribue, & remedia æterna concede. Per Dominum nostrum, &c. Et benedictio DEI Patris ✠, & Filij, & Spiritus sancti, descendat super hunc liquorem Vini, & maneat semper.

R. Amen.

2. Deinde aspergit aquâ benedictâ in modum crucis, aliàs, nihil dicens.

3. Et si cum majori ritu fiat benedictio, ter per modum itidem crucis incensat, nihil dicens.

4. Post hæc, ubi mos est, singulis modeste accedentibus in cornu Epistolæ vel opportuniore loco à ministro altaris in mundo profano vase, aliquid ex eo bibendum porrigitur.

Articu-

Articulus VII.

Benedictio & thurificatio domorum in Vigiliâ

Nativitatis: in profesto Circumcisionis: & in Vigiliâ Epiphaniâ Domini nostri IESV Christi.

1. **P**ost Vesperas Parochus, vel de ejus licentiâ alius Sacerdos, præcedentibus duobus Ministris superpelliceo indutis, portantibus vas aqua benedicta cum aspergillo, & naviculam cum thuribulo, indutus superpelliceo & stola albi coloris ex Ecclesiâ modeste procedit ad domum, & ingrediens illam dicit: Pax huic domui, & omnibus habitantibus in eâ.

2. Tum aspergit astantes domesticos aquâ benedictâ in modum crucis, dicens: Asperges me Domine hyssopo & mundabor, &c. ut supra.

3. Deinde in principaliori vel alio commodo domus loco ponit incensum in thuribulum, & illud benedicens, dicit: ab illo benedicaris, in cujus honorem cremaberis, Amen. Et mox incipit dicens Antiphonam diei convenientem, ut infra.

4. Postea lentè, graviter, & modeste, potiora, & magis præcipua domus loca & cubicula, circumiens, more consueto, aquâ benedictâ aspergit, & deinde thurificat, dicens distinctè Psalmum Miserere, & Magnificat, & pro loci amplitudine repetit: cum autem absolvit incensando, redit ad eundem priorem principaliorem locum: & prosequitur Antiphonam cum. V. Dominus vobiscum, &c. & oratione conveniente, ut infra.

5. Quod si duo adsint Sacerdotes, unus asperget, & alter incensabit, sequentia alternis versibus recitando.

6. Caveat Parochus, ut inter hunc religiosum actum, nihil profanum, aut impertinens, vel ipse vel ministri admittant:

mutant: sed finita incensatione statim ad Ecclesiam revertantur: neque ultrò adthurificandum quisquam se ingerat, nisi vocatus, & cum licentiâ Parochi.

§. I. In Vigiliâ Nativitatis Domini.

Antiph. Hodie scietis, quia veniet Dominus: & manè videbitis gloriam ejus. *Psalm.* 50. Miserere mei DEUS, &c. *ut supra pag. 70.* Et canticum Magnificat, *ut supra pag.* In fine utriusque Gloria Patri, &c. *Quibus Psalmis finitis, repetitur Antiphona:* Hodie scietis, &c. Deinde subjungitur. *ψ.* Dominus vobiscum. *℣.* Et cum Spiritu tuo,

Oremus.

DEUS, qui hanc sacrausissimam noctem, veri luminis fecisti illustratione clarescere: da quaesumus, ut, ejus lucis mysteria in terris cognovimus, ejus quoque gaudijs in cælo perfruamur. Per eundem Christum Dominum nostrum. *℣.* Amen.

ψ. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.
℣. Amen.

§. II. In Profesto Circumcisionis Domini.

Antiph. Ecce Maria genuit nobis Salvatorem, quem Joannes videns, exclamavit, dicens: Ecce Agnus DEI, ecce qui tollit peccata mundi, alleluja. *Psalm.* Miserere mei DEUS, &c. *cum cantic.* Magnificat, &c. *ut supra.* *Quibus finitis repetitur Antiph.* Ecce Maria, &c. Et subjungitur. *ψ.* Dominus vobiscum. *℣.* Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Oremus.

DEUS, qui salutis æternæ, beatæ Mariæ Virginitate
fecundâ, humano generi præmia præstitisti, tri-
bue, quæsumus, ut ipsam pro nobis intercedere sen-
tiamus, per quam meruimus Autorem vitæ suscipere
Dominum nostrum JESUM Christum, Filium tuum,
qui tecum vivit & regnat in sæcula sæculorum.

R. Amen.

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

§. III. In Vigiliâ Epiphaniæ Domini.

Antiph. Apertis thesauris suis, obtulerunt Magi Do-
mino aurum, thus, & myrrham, alleluja. *Psalm.* Mi-
serere, &c. Magnificat, &c. *ut supra.* Repetitur de-
inde *Antiphona:* apertis thesauris, &c. *Et dicitur.*

V. Dominus vobiscum.

R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui hodiernâ die Unigenitum tuum Genti-
bus, stellâ duce, revelâsti: concede propitius, ut
qui jam te ex fide cognovimus, usque ad contemplan-
dam speciem tuæ celsitudinis perducamur. Per eun-
dem Christum Dominum nostrum. R. Amen.

V. Divinum auxilium maneat semper nobiscum.

R. Amen.

Articulus VIII.

Benedictio generalis cujuscunque loci.

℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

℞. Qui fecit cælum & terram.

℣. Dominus vobiscum,

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Benedic ✠ Domine Deus omnipotens locum istum
(*vel domum istam*) ut sit in eo (*vel in eâ*) sanitas,
castitas, victoria, virtus, humilitas, bonitas, & man-
suetudo, plenitudo legis, & gratiarum actio DEO Pa-
tri, & Filio, & Spiritui sancto, & hæc benedictio ✠
maneant super hunc locum, & super habitantes in eo
nunc & semper. ℞. Amen.

Et aspergat aquâ benedictâ in modum crucis.

Articulus IX.

*Benedictio contra inundationes, &
incendia.*

I. **C**ontra periculosas aquarum inundationes. & in-
cendia, quæ flammis jam ingravescantibus, nullo
humano auxilio sopiri posse putantur: Parochus indutus
superpelliceo & stolâ albâ, procedet ad locum cum tribus
ministeris duo juxta crucem candelabra gestantibus, sub-
sequente universo populo, & DEUM deprecante:

℣. Adjuva nos DEUS salutaris noster.

℞. Et propter gloriam nominis tui libera nos.

℣. Sal-

Ÿ. Salvos fac servos tuos.

℞. DEUS meus sperantes in te.

Ÿ. Domine non secundum peccata nostra facias nobis,

℞. Neque secundum iniquitates nostras retribuas nobis.

Ÿ. Mitte nobis Domine auxilium de sancto.

℞. Et de Sion tuere nos.

Ÿ. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

Ÿ. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui iustificas impium, & non vis mortem peccatoris: maiestatem tuam suppliciter deprecamur, ut famulos tuos de tuâ misericordiâ confidentes, ab his aquarum (ignium) periculis, cælesti protegas benignus auxilio, & assiduâ protectione conserves: ut tibi jugiter famulentur, & nullis tentationibus à te separentur. Per Christum Dominum nostrum. ℞. Amen.

2. *Extendens manum super aquas (flammas) & faciens signum unius tantum crucis, dicit cantando:*

Benedictio DEI Omnipotentis Patris ✠, & Filij, & Spiritûs sancti descendat super has aquas (flammas) easque coerceat clementer. ℞. Amen.

3. *Deinde eodem ordine, quo exivit, redit ad Ecclesiam.*

Anti-

Articulus X.

*Benedictio salis & aquæ contra vermes & aves
semina agrorum vastantes.*

- ℣. Adjutorium nostrum in nomine Domini.
℞. Qui fecit cælum & terram.
℣. Dominus vobiscum.
℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

Domine sancte Pater Omnipotens, æterne DEUS,
mitte Spiritum tuum sanctum cum Angelis &
Archangelis, cum Thronis, Dominationibus, & cum
eis omnes Sanctos & electos tuos; ut defendant segetes
nostras à vermibus malis & avibus, & magnificetur no-
men tuum in omni loco. Per Christum Dominum no-
strum. ℞. Amen.

Oremus.

Bene ✕ dic Domine hanc creaturam aquæ, ut fu-
giant vermes & volucres à nostris segetibus, propter
nomen Domini nostri JESU Christi; quod invocatum
est in ipsâ creaturâ messis, ut fiat alimentum omnibus,
qui vivunt ex eâ. Per Christum Dominum nostrum.
℞. Amen.

Asperguntur agri aquâ benedictâ.

Articulus XI.

*Benedictio Tempestatis, quæ singulis diebus post
Sacrificium Missæ fieri solet à Festo Inventionis S.
Crucis usque ad Festum Exaltationis S. Crucis.*

- ℣. A fulgure & tempestate.
℞. Libera nos Domine JESU Christe.

℣. Fiat

- †. Fiat misericordia tua Domine super nos.
R. Quemadmodum speravimus in te.
†. Domine exaudi orationem meam.
R. Et clamor meus ad te veniat.
†. Dominus vobiscum.
R. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

A Domo tuâ quaesumus Domine spirituales nequitiae repellantur, & aërearum discedat malignitas tempestatum. Per Christum Dominum nostrum.
R. Amen.

Oremus.

Q Uaesumus Omnipotens DEUS, ut intercessione S. DEI Genitricis Mariæ, & sanctorum Angelorum, Patriarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, & Viduarum, atque omnium Sanctorum tuorum continuum nobis præstes subsidium, tranquillam auram permittas; atque contra fulgura & tempestates de super nobis indignis tuam salutem effundas, de cælis, & generi humano semper æmulas, dexterâ potentiae tuæ, aëreas conteras potestates.

D EUS, qui omnium rerum tibi servientium naturam, per ipsos motus aëris ad cultum tuæ majestatis instituis, tranquillitatem nobis tuæ misericordiae; re motis aëris terroribus permanere permittas, ut cujus iram expavemus, clementiam sentiamus. Per Christum Dominum nostrum. R. Amen.

Articulus XII.

Benedictio ad repellendam Tempestatem.

Pulsantur Campanæ, & dicuntur Litanie de omnibus Sanctis, in quibusvis, vel ter, dicitur:

A fili

Lauda Jerusalem Dominum : lauda DEUM tuum Sion.

Quoniam confortavit feras portarum tuarum : benedixit filiis tuis in te.

Qui posuit fines tuos pacem : & adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ : velociter currit sermo ejus.

Qui dat nivem sicut lanam : nebulam sicut cinerem spargit.

Mittit crystallum suum sicut buccellas : ante faciem frigoris ejus quis sustinebit ?

Emittet verbum suum, & liquefaciet ea : stabit Spiritus ejus, & fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Jacob : justitias, & judicia sua Israël.

Non fecit taliter omni nationi : & judicia sua non manifestavit eis.

Gloria Patri. Sicut erat &c.

✠. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

✠. Qui fecit cælum & terram.

✠. Ostende nobis Domine misericordiam tuam.

✠. Et salutare tuum da nobis.

✠. Adjuva nos DEUS salutaris noster.

✠. Et propter gloriam nominis tui Domine libera nos.

✠. Nihil proficiat inimicus in nobis.

✠. Et filius iniquitatis non apponat nocere nobis.

✠. Fiat

℣. Fiat misericordia tua Domine super nos.

℞. Quemadmodum speravimus in te.

℣. Salvum fac populum tuum Domine.

℞. Et benedic hereditati tuæ.

℣. Non privabis bonis eos, qui ambulant in innocentia.

℞. Domine DEUS virtutum, beatus homo, qui sperat in te.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℞. Et clamor meus ad te veniat.

℣. Dominus vobiscum.

℞. Et cum Spiritu tuo.

Oremus.

DEUS, qui culpâ offenderis, pœnitentiâ placâris, preces populi tui supplicantis propitius respice & flagella tuæ iracundiæ, quæ pro peccatis nostris mere-mur, averte.

Oratio.

Admo tua, quæsumus Domine, spirituales nequitia repellantur, & aërearum discedat malignitas tempestatum. Per Christum Dominum nostrum.

℞. Amen.

Oratio.

Omnipotens sempiterne DEUS, parce metuentibus, propitiare supplicibus, ut post noxios ignes nubium, & vim procellarum in misericordiam transeat laudis comminatio tempestatum.

Oratio.

Oratio.

Domine JESU, qui imperasti ventis, & mari, & facta fuit tranquillitas magna, exaudi preces familie tuæ, & præsta, ut hoc signo sanctæ Cru^x cis omnis discedat sævitia tempestatum.

Oratio.

Omnipotens, & misericors Deus, qui nos, & castigando sanas, & ignoscendo conservas: præsta supplicibus tuis: ut & tranquillitatibus optatæ consolationis lætemur, & dono tuæ pietatis semper utamur. Per Dominum nostrum JESUM Christum Filium tuum, qui tecum vivit, & regnat in unitate Spiritus sancti DEUS, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Aspergatur aqua benedicta.

INDEX CAPITVM,

Et Ordo rerum, quæ in hoc libri Ritualis Compendio continentur.

CAP. I. De Professione fidei.	fol. 1
CAP. II. De Sacramento Baptismi.	10
CAP. III. De Sacramento Confirmationis.	30
CAP. IV. De Sacramento Pœnitentiæ.	31
CAP. V. De Sacramento Eucharistiæ.	43
CAP. VI. De Sacramento Extræmæ Unctionis.	57
CAP. VII. De Visitatione Infirmorum.	51
CAP. VIII. De Moribundis iuvandis.	171
CAP. IX. De Sepultura Mortuorum Adultorum.	185
CAP. X. De Sepultura Parvulorum Baptizatorum.	191
CAP. XI. De Sacramento Matrimonij.	199
CAP. XII. De varijs Benedictionibus.	212

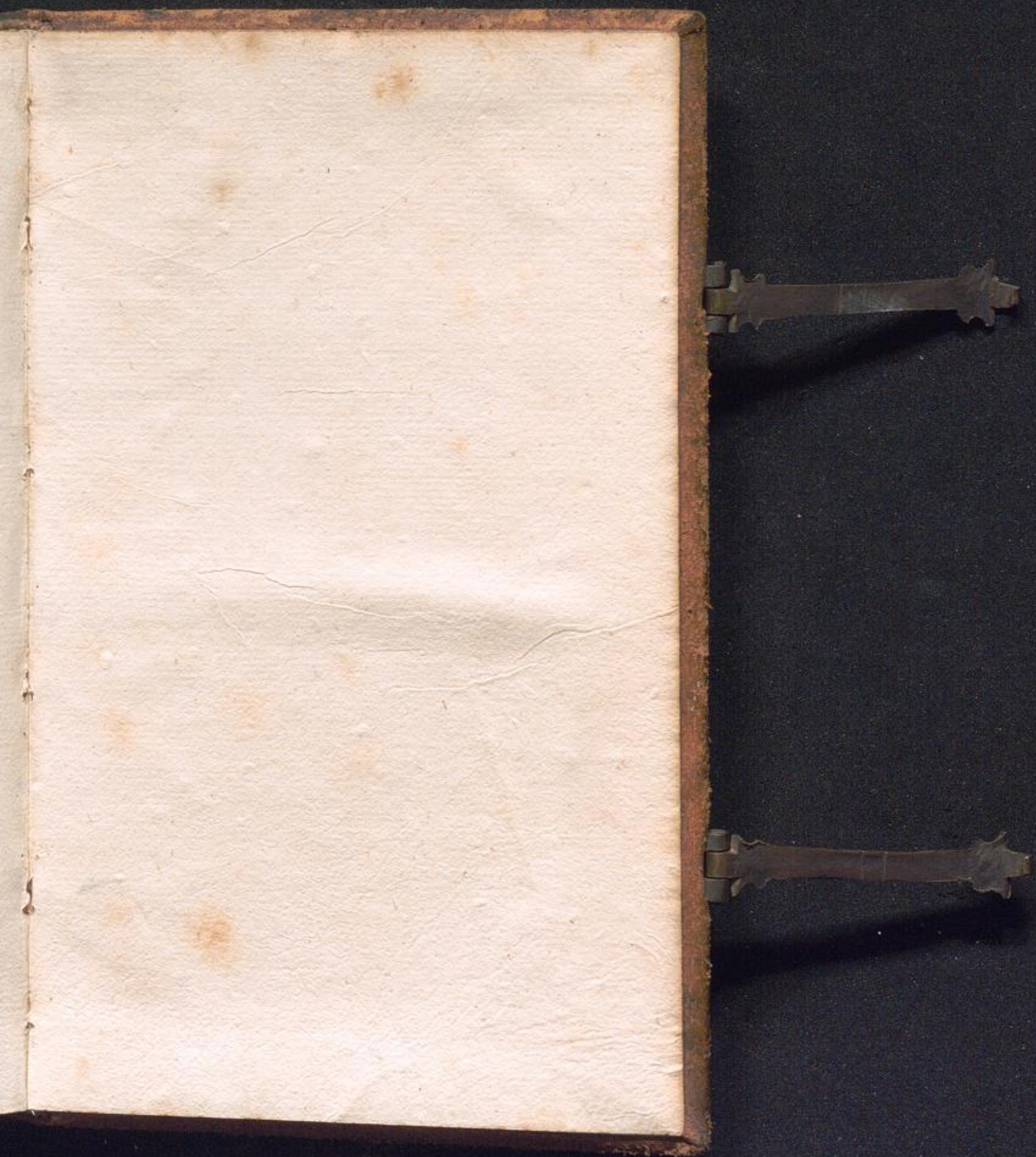
F I N I S.

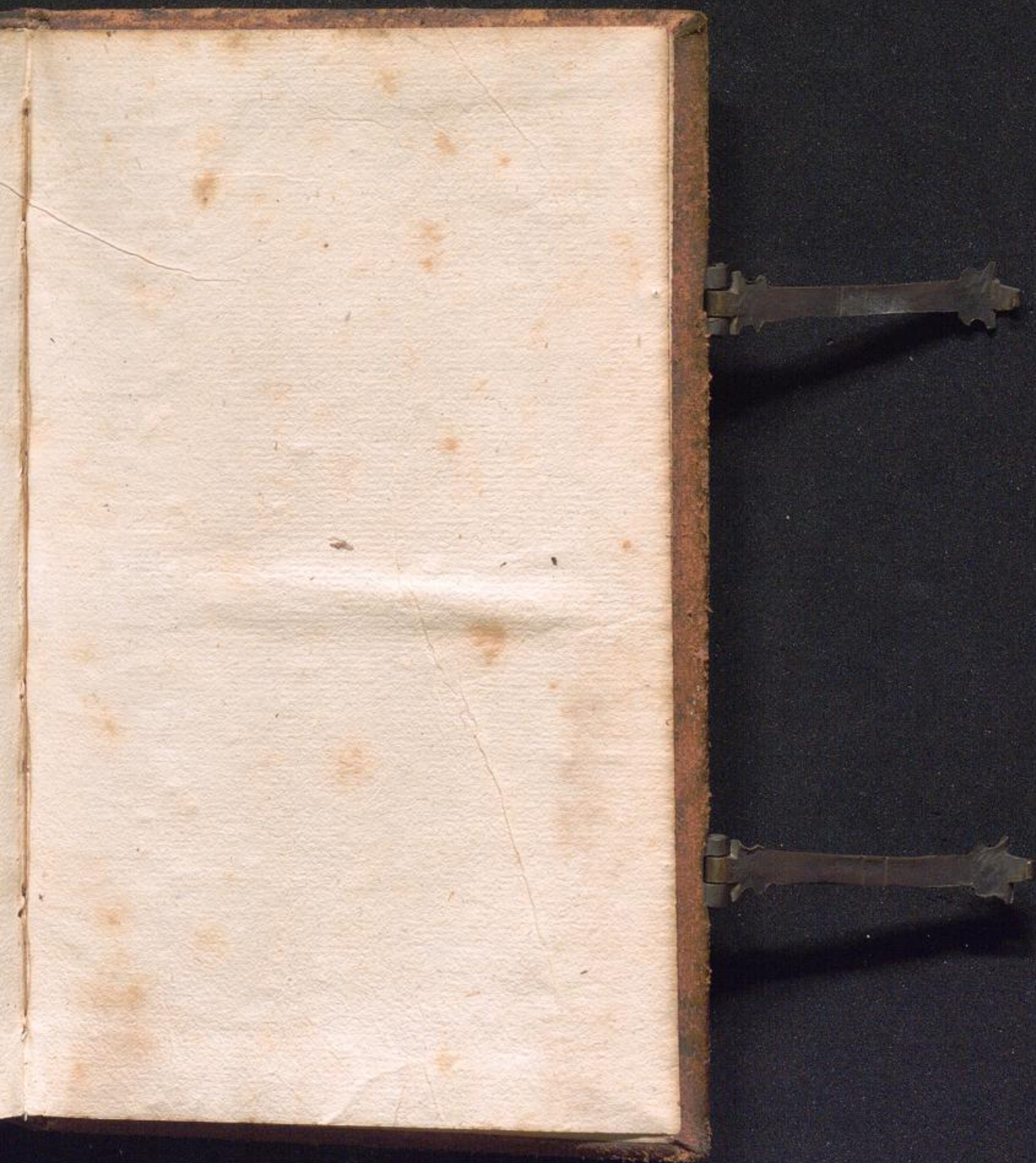

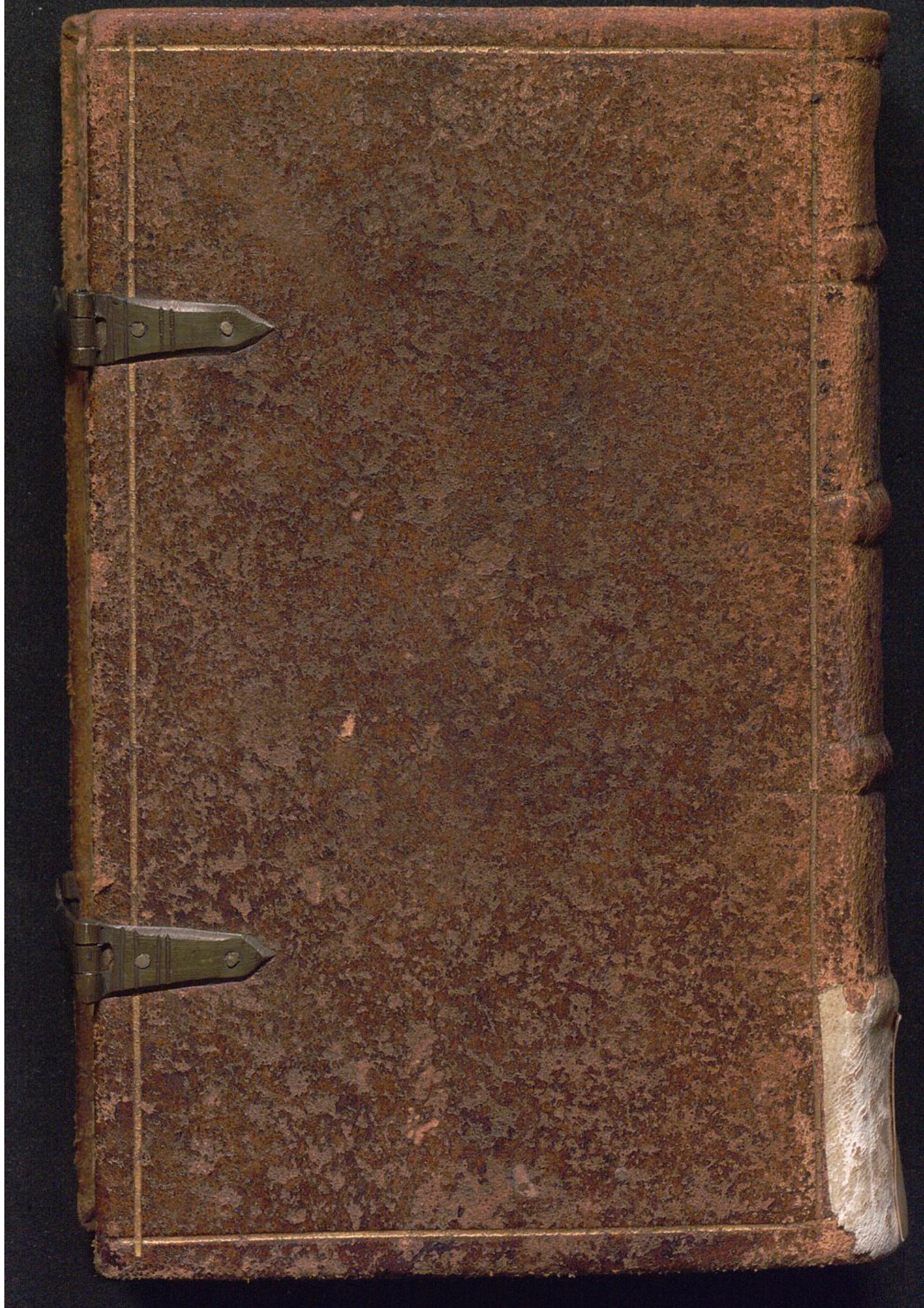

R. P. I.
T. LOHNER
PRAG. 9

Th
2829